NAHDZS UL-BALÁGA

Ali ibn Abi Tálib imám

szónoklatai, levelei, mondásai

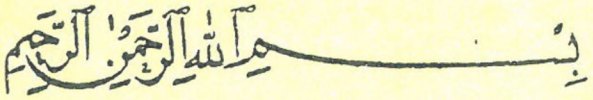

A Mindenható és Könyörületes Allah nevében!

Hálámat fejezem ki a Magasságos Istennek, hogy korunk e szakaszában, amikor is a tudomány, a technika és a kommunikáció rohamos fejlődése ellenére egyre jobban érződik az emberiségnek a vallás és az isteni ige iránti igénye, lehetővé vált, hogy – az Iráni Iszlám Köztársaság Budapesti Nagykövetsége közreműködésével – magyar nyelven is kiadást nyerhessen az iszlám egyik legeredetibb forrása, hogy a magyar ajkúak is megismerkedjenek az iszlám életet adó elveivel.

A Nahdzs ul-Balága Ali ibn Abi Tálib imám, béke reá, beszédeinek, leveleinek és bölcs mondásainak gyűjteménye. Ali ibn Abi Tálib, a hívők emírje, az istenfélők példaképe Allah küldöttjének, a prófétának igaz és választott utódja volt, aki elsőként tért az iszlám hitre és akit az iszlám dicsőséges prófétája maga nevelt fel. Ali a próféta veje volt és mindenkinél közelebb állt hozzá.

Köszönetemet fejezem ki Dr. Abdel Rahman Mihálffy sejknek, a Magyarországi Iszlám Közösség vezetőjének e könyv nagyszerű fordításáért és Jalal Najafi úrnak a kötet szerkesztésében nyújtott értékes munkájáért.

Remélem, hogy ez a nagy iszlám mű elnyeri a magyarok érdeklődését és szellemi hasznot merítenek belőle.

Budapest, 1995. június 10.

Dr. Morteza Saffari
az Iráni Iszlám Köztársaság
nagykövete

NAHDZS UL-BALÁGA

Ali ibn Abi Tálib imám

szónoklatai, levelei, mondásai

Fordította: Dr. Abdel Rahman Mihálffy

Ez a könyv az Iráni Iszlám Köztársaság
Budapesti Nagykövetségének
támogatásával készült el.
A könyv gondozását és nyomtatását a
Palantir és Nautilus Bt. végezte.
A könyvet szerkesztette: Jalal Najafi
Művészeti szerkesztő: dr. Kazanlár Ámin Emil

ISBN 963 04 5942 6

Tartalom

Első könyv – Beszédek, szónoklatok / **5**

Második könyv – Levelek / **275**

Harmadik könyv – Mondások / **369**

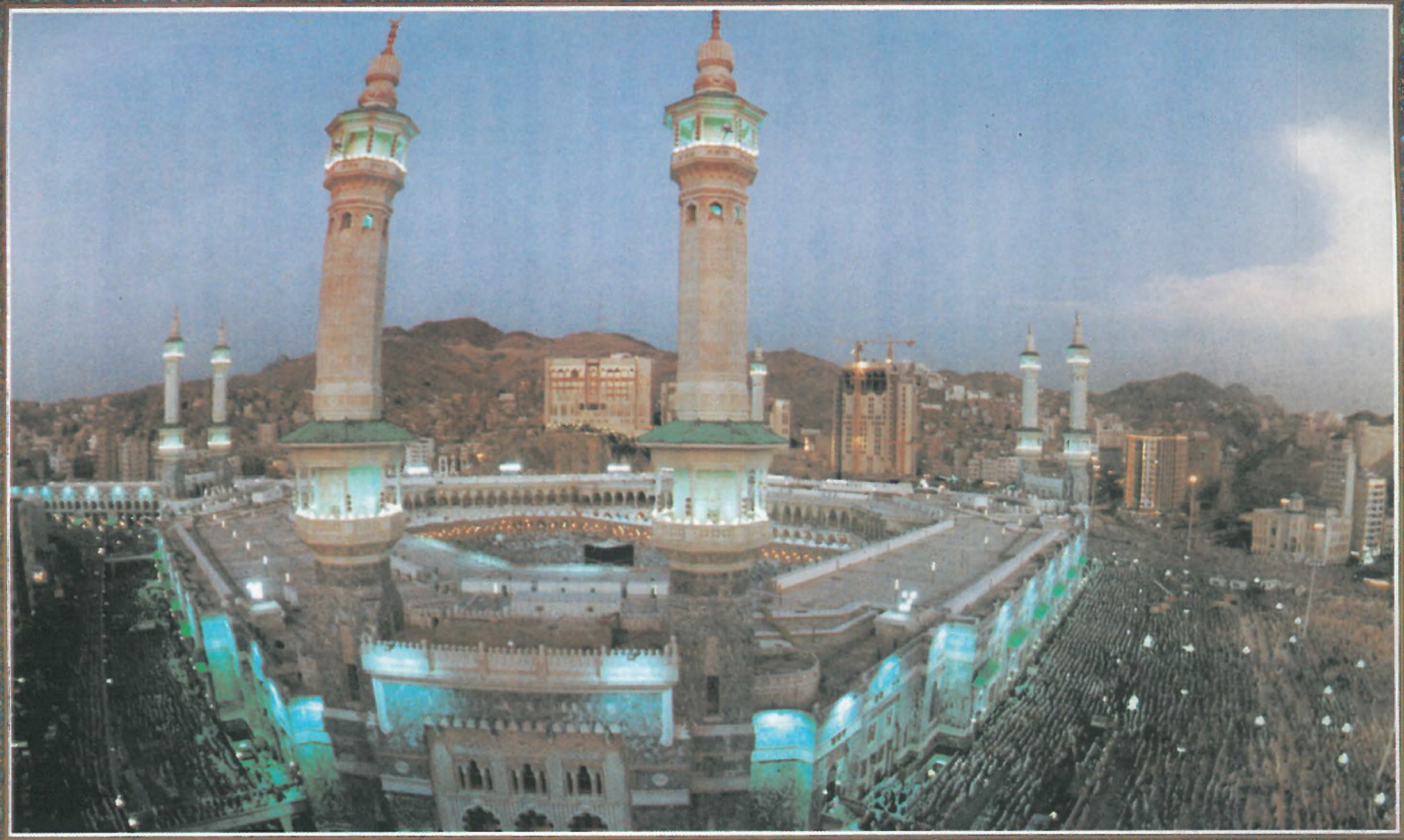

Mekka szent városa: Kibla, a világ muzulmánjainak imairánya

ELŐSZÓ

A Mindenható és Könyörületes Allah nevében

Ki volt Ali, béke reá, és mi a Nahdzs ul-Balága? Ali ibn Abi Tálib, béke reá, minden muzulmán tanúsítása szerint a próféta kalifája, kiválasztottja és a szent emberek legbölcsebb és legtudósabb vezére. Az igazság, a támogatás és az imádság embere volt ő. A próféta azt nyilatkozta vele kapcsolatban: „A világ kevés olyan nagyszerű embert hordozott, mint Ali, ki Istent igazolja, s Isten Alit igazolja." Élete során – uralma ötéves időszakának hála – a társadalmi igazságosság külső megnyilvánulását és az iszlám kormányzás mivoltát megmutatta a világnak. Ő volt az, akinek életvitele a hatalomátvétel előtt és a vezetés időszaka alatt semmit sem változott, azt a szegényebb emberek életvitelének szintjén tartotta. A kincstárból sosem részesült nagyobb mértékben, mint bármely másik egyszerű ember, és végül életét valósággal igazságérzetének áldozta fel. A szószékben történt halála, mely imádság közben érte, igazságosságának legnagyobb tanúságtétele.

A teológiai ismeretek és az istenimádat tudományában korának páratlanul kimagasló egyénisége volt, úgyhogy mind barátai, mind ellenségei elismerték otthonosságát e téren, olyannyira, hogy ma számos teológiai tudományág megalapozójának tekintik. Azok a bölcs mondások, szónoklatok és levelek, amelyek e szent embertől ránk maradtak, ezen állítás legőszintébb bizonyítékai, és még ezeregynéhány évvel e nagy ember mártíromsága után is érvényes bizonyságul szolgának. Egyszóval, a Nahdzs ul-Balága egyike azon antológiáknak, amelyek e szent imám mondásainak egy részét gyűjteményesen tartalmazzák.

Szajjid Razi, aki maga is egyike volt az arab és az iszlám világ kiváló retorikai készségű tudósainak, s egyben nagy teológusainak, igyekezetét a szent ember nagy értékű megnyilatkozásainak válogatására és szerkesztésére szentelte, úgyhogy azokat három műfajba összesítette: ezek a szónoklatok, a levelek és a bölcs mondások, amelyek e könyv felépítményét alkotják. E rendkívül értékes mű az iszlám társadalmakban oly sikeres fogadtatást kapott, hogy az eltelt ezernyolc év alatt kétszáztíz kommentárt írtak hozzá.

A Bahdzs ul-Szabága c. könyvben, amely a Nahdzs ul-Balága kommentárja, hatvanhét paragrafuscímmel találkozunk; egy másik könyvben, amely az ad-Dalíl címet viseli, a Nahdzs ul-Balágát körülbelül száz

témára osztva kommentálják, továbbá a Taszníf-i Nahdzs ul-Balága és az al-Hádí című könyvekben a Nahdzs ul-Balága magyarázata az elsőben négyszázhuszonöt témára bontva, a másodikban kétszáztíz tárgyra osztva kerül a tartalomjegyzékbe.

Az al-Kásif című könyv, amely a Nahdzs ul-Balága összes témáját az arab ábécé sorrendje szerint 28 fejezetre osztotta, és végül az al-Mu'dzsam al-Fihrisz li-Alfáz Nahdzs ul-Balága, amely körülbelül negyvenötezer-hatszáz fő- és alcímet fejt ki és mindezt az arab ábécé alapján sorakoztatja fel. A Nahdzs ul-Balága Alapítvány könyvtárában körülbelül háromszázhetven kommentárját és fordítását számolhatjuk a Nahdzs ul-Balágának, azaz háromévenként egy könyvet, amelyet a Nahdzs ul-Balágával kapcsolatosan szerkesztettek.

Érdekes, hogy mindazon igyekezet ellenére, melyet Ali imám, béke reá, műveinek megsemmisítése érdekében fejtettek ki, továbbá a könyvtárak lerombolása, a mongol támadás, valamint a nagyhatalmak gyarmatosító vandalizmusa ellenére is, jelenleg százharmincegy kézirat áll rendelkezésünkre, amelyek a Hidzsra ötödik és tizedik százada között fogalmazódtak.

Természetesen az imám bölcs mondásainak és leveleinek egybegyűjtését először nem a nagy tudású Szajjid Razi végezte el, hanem több száz évvel azelőtt az imám néhány tanítványa, mint például Zajd ibn Vahab Dzsahani, aki az imám szónoklatait eljuttatta az emberekhez, s ami ennél is fontosabb, az imámnak Muávijához és Amr ibn Ászhoz írt leveleit a kormányzás központjában archiválták. Másfelől, tehetséges írók egy csoportja, köztük Hárisz Á'var, mindenhová elkísérték a szent embert, és lejegyezték az imám szavait.

Mások pedig, mint Aszbag ibn Nabáta, Kumajl ibn Zijád, Nauf Bakálí, Farára ibn Zumra Zabái, ha egy témát egyszer hallottak, máris kívülről tudták.

Azon túlmenően, hogy az imám hatezer híve kora társadalmában az imám mondásait folyamatosan terjesztette, a Nahdzs ul-Balága önmagában is mindekfelett a Teremtő igéjének magva, amely az emberi szó fölött áll, és az alábbi lényeges pontokat tartalmazza.

1) Oly bőséges mértékű forrást és dokumentumot tartalmaz, hogy már évtizedekkel Szajjid Razi születése előtt az imám mondásait több száz tudós idézte könyveiben.

2) A történelmi bizonyítékok nagy száma kizárja a fikció és a ténymódosítás lehetőségét, mert az imám szónoklatait vagy leveleit az imám híveinek tucatjai és a tudósok százai ugyanúgy szájról szájra hagyományozzák az utókorra, tehát különösen nagy a hitele.

3) A Nahdzs ul-Balága témáinak történelmi maradandósága és változatlan formában történő, sorozatos előkerülése, az imám idején tör-

tént események és az imám mondásainak pontos leírása, csupa olyasmi, amivel kevés, a tudomány világából származó könyvben találkozhatunk, kevés könyv ilyen hiteles több száz év eltelte után.

4) Az imám mondásainak számos kézirata az irodalmi, stilisztikai, művészeti értéken túlmenően a legmagasabb teológiai tudományos értékek hordozója is, és a világtörténelem értékes dokumentumai közé sorolandó.

5) A Nahdzs ul-Balága témáinak megőrzői, akik e bizonyságokat más művekbe átvitték, illetve abban komoly szerepet játszottak, ilyen például Masz'údinak a Muravvidzs az-Zahab című műve.

6) Léteznek Szajjid Razi előtti antológiák, mivel a negyvenhat könyvből, amelyek a Nahdzs ul-Balága különböző kiadásaival kapcsolatban említésre kerültek, huszonkét könyv Szajjid Razi kora előtt íródott. Példának okáért:

„Valaki megkérdezte Ibn Hisábot: Ön szerint a Nahdzs ul-Balága harmadik szónoklata magától Alitól, béke reá, származik, vagy Szajjid Razi fogalmazványa? Ibn Hisáb azt válaszolta: Esküszöm a Mindenható Istenre, ezt a prédikációt már láttam azokban a könyvekben, amelyeket háromszáz évvel Szajjid Razi születése előtt szerkesztettek." (Idézet Ibn Abi al-Hadídnak Kommentár című művéből, I. kötet, 205. oldal.)

És íme, tanúság néhány szunnita tudóstól, a Nahdzs ul-Balágával kapcsolatban:

1. Ibn Abi al-Hadíd, a Nahdzs ul-Balágának a Hidzsra hetedik századában élt magyarázója, aki egyike volt a magzalita (egyik szunnita) irányzat hittudósainak, és aki amellett tehetséges költő volt, így nyilatkozott: „Istenemre mondom, Ali imám mondása az Isten igéjénél van csak alacsonyabban, a teremtmények szavánál pedig magasabban van. Az emberek mind a muzulmán prédikáció és írásművészet szakágait az ő mintáinak alapján kezdték gyakorolni és az emberek a nagy próféta többi apostolától csupán egytizedényit idéztek annak, amennyit az imámtól idéztek."

2. Huszajn Marszafi, az egyiptomi Dár al-Ulúm Főiskola retorika professzora és a kairói al-Azhar Egyetem tanára a Nahdzs ul-Balágáról írt magyarázatában így nyilatkozik mindazzal a kritériummal és vonzerővel kapcsolatban, amelyeket Ibn Abi al-Hadíd is méltat:

A Nahdzs ul-Balága olyan könyv, amelyet az Isten fénye hat át, így bizonyítva, hogy Ali, Allah elégedettsége reá, a Korán fényének és sugárzásának élő tanúja. Értékes szent szövegei és bölcsessége az alapja a politikára vonatkozó helyes törvényeinek, világos és szívhez szóló intelmeinek, sokatmondó és örökérvényű szózatainak, amelyek Ali, béke reá, e könyvében feljegyzésre kerültek. Mindezek bizonyítékai a minden elképzelést felülmúló bölcsességnek és hogy az Isten útján haladók

elöljárójának legjobb müveihez hasonlót a kor nagy tudósai vagy magas rangú filozófusai közül senki sem írt.

A keresztény tudós, Amin Nahla professzor, valakinek, aki azt kérte tőle, hogy válasszon ki neki száz szót a Nahdzs ul-Balágából, azt felelte:

„A Mindenható Istenre esküszöm, nem tudom, miként is lehetne a több száz drágakővel egyenértékű szó közül százat kiemelnem az egészből, énnekem, aki még arra is képtelen vagyok, hogy annak egyetlen szavát is előnyben részesítsem, mivel ez a művelet épp olyan volna, mintha egyetlen gránát drágakövet ki akarnánk emelni a többi közül. Akárhogyan is, úgy végeztem e műveletet, hogy a kezemmel a csillogó gránátköveket fel-alá forgattam, mikor is szemem káprázott azok fényétől. El sem tudják képzelni, hogy az ámulattól és a mindezen káprázatos szavak közül való választás tétovasága miatt, mekkora nehézséget okozott nekem egyetlen szónak a kiemelése a bölcsességnek e bőségéből, mondván: fogd ezt a száz szót és ügyelj arra, hogy azok sugarai legyenek a bölcsesség fényének, amelyek egy aspektusát képezik az ékesszólás fényeinek."

Annak reményében, hogy az értékes és hasznos kutatások, amelyeket az eltelt tizennégy évszázadban Ali imám, béke reá, mondásaival kapcsolatban végeztek, és azok a törekvések, melyek a Nahdzs ul-Balága magasztos arculatának feltárására irányultak, a mi gondolataink útjának szélesítőivé válnak és törekvéseinkben segítségünkre szolgálnak azáltal, hogy példát vehetünk a jutalmazó lélekről és a tiszta forrásból meríthetünk, mely közvetlenül a prófétától ered, és az iszlám egyre elmélyültebb és felszabadítóbb iskoláját ismerhetjük fel benne, hogy be tudjuk azt vezetni életünkbe.

Isten segítő akaratából
a Nahdzs ul-Balága Alapítvány
Teherán, 1995. január 14.

Első Könyv

A hívők emírjének,

Ali ibn Abi Tálib imámnak

válogatott szónoklatai, beszédei

﴿ فَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

يَذْكُرُ فِيهَا ابْتِدَاءَ خَلْقِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَخَلْقَ آدَمَ :

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا يَبْلُغُ مِدْحَتَهُ الْقَائِلُونَ ، وَلَا يُحْصِي نَعْمَاءَهُ الْعَادُّونَ ، وَلَا يُؤَدِّي حَقَّهُ الْمُجْتَهِدُونَ

1. Szónoklatából, *béke reá*, melyben megemlékezik az Ég és Föld teremtésének kezdetéről és Ádám teremtéséről

Legyen dicsőség Allahnak, Kinek magasztját nem érheti fel a beszélő, Kinek kegyét nem tarthatja számon az, ki azt számlálja, s Kinek igazát el nem érhetik az arra törekvők. Õ az, Akinek messzeségét fel nem foghatja halandó[1], s nem teheti magáévá az elme, bármely mélységbe merült.[2] Kinek tulajdonságait határral megvonni nem lehet[3], s nincs Számára himnusz, sem számon tartott idő, sem behatárolt tartam. Õ az, Ki elindította a teremtéseket mindenhatóságával, szórta szét a szeleket kegyelmével, szilárdította meg sziklákkal a föld terét.[4] Õ az első az Õ tudásának hitvallásában[5], a tudásban, mely teljes és igazolja Õt, az Õt igazolásban, mely teljes az Õ egyetlen volta által, s az Õ egyetlen volta, mely az Õ erényével teljes. Az Õ erényének teljessége megtagadja Róla jegyeit, miután minden jegy azt bizonyítja, hogy leírni képtelen (Õt), s minden leírás azt bizonyítja, hogy nem illik a jegyre. S ki leírja a magasztalt Allahot, az Õt felismeri, s ki felismeri, kettőt lát Benne, s ki kettőt lát Benne, az részekre bontotta Õt, s ki részekre bontotta Õt, az megtagadja Õt.[6] Aki megtagadja Õt, az mutat Rá, ki mutat Rá, az

1. Azok, akik messze tekintenek a gondolkodás világába, de bármely messzi is érnek el, nem érhetik az Õ magasságát és közelébe sem érnek az Õ tudásának.
2. Az emberi elme, intelligencia akárhogy is merül el a valóság tengerének megismerésében, mégsem képes elmerülni az örök, szent igazság mélységéig.
3. A szavak nem jelentenek annyit, mintsem egyszerű földi jelentésükkel megvonhatnánk velük Isten tulajdonságait. Az emberi szavak készlete véges, Isten tudása és hatalma végtelen, ezért ezt kifejezni szavakkal nem lehet.
4. A föld terének megszilárdításával jelzi azt, hogy a föld valaha képlékeny massza volt, melyet az élet számára szilárddá kellett tenni.
5. A vallás alapja Allah megismerése az Õ teremtésén keresztül. Nélküle nincs lét, létezés. Miután Õ az egyetlen, ezért hozzá fogható más nincs, mellé társat állítani nem is lehet. Ugyanis a dolgok különbözősége nem sokféle istenségek miatt áll fenn, hanem az Õ nagyszerűsége és egyetlen volta miatt.
6. Megtagadja Allahot az, aki hozzá hasonlót akar az anyagi világban keresni azért, hogy Őt maga számára elképzelhetővé tegye. Őt nem lehet testbe önteni, emberi ismeretekkel fogalmat alkotni Róla.

határokat von Köré[7], s ki határokat von Köré, az megszámlálja Őt. Aki megmondja, min belül van Ő, az valamin belül tartja Őt, s ki megmondja, min van rajta Ő, az úgy tartja, Ő nincs rajta semmin. Ő egy meglévő, de nem jelenség, mely életre kel[8], Ő létezik, de létezése nem a nem-létből való, Ő együtt van mindennel úgy, hogy még sincs közel. Különbözik mindentől, de el nem különül.[9] Ő cselekszik, de nem velejáró mozdulatokkal és eszközökkel. Lát, minthogy Őt nem látják teremtményei.[10] Ő az Egy, hát nincs ki Benne lakozzék társulva Vele, vagy ki magára maradna Nélküle.[11] Ő alappal vetett alapot a teremtésnek, s a kezdetben látott hozzá minden látomás nélkül, mely vezérelte volna,[12] kísérlet nélkül, mely jó próbát adott volna, mozdulat nélkül, melyet ejtett volna, s a lélek terhének megmérése nélkül, melyen keresztül magát képezte volna. Ő az, Ki szertefoszlatta a dolgokat azok idejében,[13] olvasztotta egybe elemeiket azok különbözőségében,[14] ösztönre bírta ösztöneiket[15] elrendelve vélük tulajdonságaikat[16], tudva mindenről azok elindítása előtt, körbezárva azokat határaikkal és végeikkel, tudva azok hasonlóságait. Majd a Mindenható járatokat alkotott a légben,[17] kihasította az egeket, a szférák szeleit, s vizet szakajtott bennük, hömpölyögtetve annak sodrát,[18] kavarogtatva annak taréjait. Vihar és betörő tájfun szelének szárnyán hordoztatja azt, majd visszaparancsolja azt,[19] hatalma alatt áll annak hevessége, s Ő vonja meg

---

7. Utalás arra, ha valaki irányt akar mutatni, az jelzésekkel, mozdulatokkal ezt megteheti, de ez az iránymutatás meghatározott helyek felé történik. Vagy mutathatunk valamit tól-ig, tehát behatároljuk. Ha behatároltuk, akár meg is számlálhatjuk, mert már konkretizáltuk. Tehát térben és mennyiségben határokat vontunk, amit Allahra megtenni lehetetlen.
8. Isten együtt él velünk, de ne testet öltött jelenségekben lássuk meg Őt. Ő nem múlandóságban ölt testet, hanem az örökben, tehát az örökben keressük mi is.
9. A dolgok különbözősége ellenére a dolgokkal van, azoktól el nem különíthető, a dolgokhoz fűződik, nélküle nincsenek dolgok. A dolgok az Ő bizonyságai.
10. Allah még létük előtt is látja teremtményeit, melyre halandó nem képes.
11. Allah nem úgy ad egy egészet, hogy vele társultak olyanok, akik ha Allah nem lenne egyedül maradnának. Az emberi képletektől el kell vonatkoztatni.
12. Allahot nem látomásai vezérelték a teremtésre.
13. Átalakította a dolgokat a nem létből a létbe helyezve azokat annak idejében, ill. ennek fordítottja az Ő akarata szerint.
14. Ahogy az emberi test anyagaiból szervek, testrészek jönnek létre, s az élettelen anyag élettel telítődik.
15. Mint a fénysugarat a fénycsóvából, úgy teremtette meg az ösztönt, az akaratot, melyeket testbe helyezve alkotta meg annak természetét.
16. Az ösztönök összessége alakítja ki a tulajdonságot, a személyiség jegyeit. (A fordító)
17. Az isteni cselekedetről itt úgy szólt az imám, hogy az elrendelés az ég és a föld között jött létre, tehát az elrendelés teremtett. Allah az űrben vizet teremtett, melyet szelek szárnyán hordozott, majd annak helyén lehullatta azt. Majd e víz fölé egy másik szelet alkotott, mely igájába hajtotta a vizet és hullámzóvá tette azt. A filozófusok egy csoportja, köztük az Alexandriai Talsin a fenti gondolatot követve állítják, hogy a víz, tehát a folyadék a lényeg, ez minden élő test eredete.
18. Az egymás alatt képződő vízhullámok sodra kavargó hömpölygést idéz elő, a hullámok magasságát, taréjozottságát a szél befolyásolja.
19. Tehát megakadályozza, hogy leessen. Miután a víz nehezebb, mint a levegő, ezért olyan elrendelés szükséges, amely ezt a levegőnél nehezebb anyagot levegőben szállítja anélkül, hogy onnan az ki ne essen. Egyben azt is elrendeli, hogy hol térjen vissza a földre a víz, hol hulljon ki a levegőből az eső.

határait. A szellő alatta megtörő, a víz felette özönlő. Majd a Mindenható megalkotta a szelet, melynek viharát terméketlenné tette,[20] s örökké annak útját, viharossá tette annak sodrát, s messzire vonta annak terjeszkedését. Majd megparancsolta az óceánok vizének felkorbácsolását, a tengerek hullámainak felkavarását[21], s köpült, köpült, ahogy a tejszínt köpülik, míg vihart küldött, az ég viharát, s elejét visszavette utójának, rögzült elemeit cikázójának,[22] míg felduzzasztotta annak áradatát, s habbal vetette be annak felszínét. Majd Ő a nyílt szelekkel, a roppant léggel kapatta fel a habot, s alkotta meg abból a hét eget, melyből a legalsót szilárd hullámmá, a legfelsőt védő tetővé, kiemelkedő boltozattá tette meg minden pillér nélkül, mi támasztaná, s kapocs nélkül, mi egyben tartaná. Majd feldíszítette azt a bolygók díszeivel, a hullócsillagok fényeivel, ráhelyezte a mindent befogó mécsest,[23] s a világot gyújtó holdat a forgó csillagképek, mozgó boltozat, s a köröző fénykorongok alá.[24] Majd réseket tárt a legfelső egeken, s megtöltötte azokat angyalok rendjeivel.[25] Közöttük a leborulók, kik fel nem térdepelnek, a térdeplők, kik fel nem egyenesednek, a sorokba tömörülők, kik ebből nem engednek, s a dicsőítők, kik el nem ernyednek. Kiket nem homályosít el a szem szendergése, a tudat pilledtsége, a test erőtlensége, s az értelem feledékenysége. Közöttük kik őrizői az Ő sugallatainak, kik nyelvei az Ő prófétáinak, kik vigyázzák az Ő vezérléseit, s rendeléseit, közöttük kik megóvják az Ő szolgálóit, s kik őrei a Paradicsom kapuinak. Közöttük kiknek lábai alul a földön rögzülnek, nyakaik felül az egekbe törnek, tagjaik tömege egész testükön kinyúlik, vállaik, s a Trón pillérei közt az összhang teljessé forródik, lesütött tekintetük Őt el nem éri, szárnyaik a Trón alatt a mindenséget védik, kitárva azokat egymás között, s kitárva mi más, az erő lepelét, s a hódolat fátyolát. Ők nem gondolják Urukról, hogy képzet, nem is aggatnak Rá kitalált jegyeket, nem jelölnek ki helyet határt vonva köré, s nem mutatnak Rá a tekintetek.

---

20 A terméketlen szél az, mely nem termékenyíti a felhőt, sem a fát.
21. Mint a tejszínből a vaj köpülése, úgy az állandóan mozgásban tartott vízből is más élet, más szervezetek tömege jelenik meg.
22. Ahogy a hullámok egymást vakítják, s mintegy az egyik visszafolyásából máris jön a másik. Eközben minden mozog, minden kavarodik, minden ide-oda hullámzik.
23. A nap teremtése.
24. Az égitestek az emberi szem számára korongoknak tűnnek.
25. Az angyalok négy csoportba tartoznak. Az elsőbe az imádság urai, közülük tekintenek le a térdelésre, leborulásra, sorokba tömörülésre, dicsőítésre. Amint az Írás is mondja, tömörüljetek sorokba, tehát ne legyetek összevisszaságban. A második csoportot azok az angyalok alkotják, akik vigyáznak az égi sugallatokra, melyek a próféták száján nyilatkoztatnak ki. A harmadikba a hívőket őrizők tartozanak, kik büntethetnek és jutalmazhatnak. A negyedik, pedig a hatalom erejének képviselői, az angyalok, akik a Trón hordozói, akik mindent mozgásban tartanak, az anyagi világ mozgatói.

Ádám teremtésének leírása, békesség reá

A Mindenható földből összegyűjtötte annak durváját, simáját, édesét és sósát, a talajt, minek vízzel megkezdte korát, hogy az tisztává legyen.[26] Összegyúrta azt nedvességgel, míg megtapadt. Majd képzetét metszette belé annak ívivel, összeforrásaival, tagjaival, szelvényeivel,[27] s megszilárdította, míg megfoghatóvá nem lett, majd keménnyé tette, míg össze nem csengett, hogy így legyen megszámított ideig, s tudott tartamig.[28] Majd belélehelt a Ő lelkéből, míg embernek jött elő,[29] kit vezérel értelme, kinek saját gondolata bírja őt cselekvésre, tagjai őt szolgálják, s szervei őt kiváltják, bölcsessége révén megkülönbözteti a jót, a hamist, az ízeket, szagokat, színeket, s fajokat.[30] Ő masszája az agyagnak, mi sokszínű,[31] az árnyaknak, mik összetartozók, az ellentéteknek, melyek összeütközők, keveréke a különböző jegyeknek, mit megnyilvánít a meleg, s a hideg, a lágyság, s a szilárdság. A Mindenható Allah felkérte az angyalokat, tegyenek eleget annak, mit Ő nékik hátrahagyott.[32] s teljesítsék azt, mit Ő nékik elrendelt, s az Ő elismerése jeléül boruljanak le előtte, hódoljanak az Ő dicsőségére. S mondta a Mindenható: Boruljatok le Ádámnak. Leborultak, kivéve Ibliszt (a Sátánt). Őt visszatartotta az önhittség, s felülkerekedett rajta a gonosz szakítás.[33] Erőt merített a teremtésből a tűz által, s nekiállt gyengíteni a teremtményt, mely agyag. Allah megadta néki a bepillantást, hogy beteljesülhessék az Ő haragja,[34] s hogy a megpróbáltatással amazt (az embert) teljessé kihozza, hogy ígéretét végrehajthassa.[35] Majd mondta: Bizony te a hátrahagyottak közt vagy a Napig, melynek ideje tudott. Majd a Mindenható megtelepítette Ádámot az otthonban, hol az élet

---

26. Utalás a tulajdonságok ellentéteire, mely az ember megteremtésekor életre is kel. Az anyagi világ ellentétes tulajdonsággal, sós-édes, durva-finom, élettel telítődve emberi tulajdonsággá lesznek. Vízzel megkezdte korát: a vízzel a talaj életre kelt.
27. Miután a teremtés ilyen könnyű, mindennek elmulasztása is az.
28. Az ember földi élete véges. Arról, hogy ez mikor ér véget, egyedül Allah dönt.
29. Ettől több az ember, mint más élőlény. Értelemmel, ésszel többet bír, melyet ez a lehelet indított el.
30. Utalás az emberi értelem határaira.
31. Az emberi faj nem egységes sem külső, sem belső jegyeiben. Ennek a sokszínűségnek, változatosságnak a megteremtése igazolja Allah nagyszerűségét, hatalmasságát.
32. Allah elrendelte az angyaloknak, ha Ő anyagból embert teremt és Ő belé lelket lehellt, akkor azoknak le kell borulni az ember előtt és hódolattal kell szemlélniük az Ő nagyszerű alkotását.
33. Iblisz nem volt hajlandó leborulni egy olyan teremtmény előtt, melyet a legpóriasabb anyagból, a földből teremtett az Úr. Ezért dölyfösködött és nem ismerte el a teremtmény nagyszerűségét. Ezért a Sátán a kezdettől fogva mindent megtesz azért, hogy bebizonyítsa az Úr teremtményének gyengéit földi kísértésein és rosszra csábításain keresztül.
34. Allah a Sátánnak így adott lehetőséget, hogy kivívja az Ő haragját.
35. Itt Allah Sátánnak tett ígéretéről van szó.

maga volt a gyönyör, biztonság, a hely, figyelmeztette Őt Ibliszre, s az ő bűnös eljövetelére. És elcsábította őt az ő ellensége irigykedve rá, az ő paradicsomi hajlékára, s az őt körülvevő szeplőtelenekre. Eztán vált számára kétség a bizonyság, gyengeség a nagyszerűség, minthogy átváltozott a boldogság rettegéssé, s az erény szégyenné.[36] Majd kitárta a Mindenható Allah bűnbocsánatát, s az Ő kegyelmességének szavait vetette felé. Ígéretet tett az ő visszatérésére a Paradicsomba, miután az a megpróbáltatások otthonába száll alá és ott sarjakat nemez.[37] A Mindenható kiválasztotta az ő sarjai közül a prófétákat, kiknek szövetségét vette arra, hogy ha sugall, s hogy vigyék el az Ő üzenését, mint az ő igazukat.[38] De a legtöbb teremtmény idővel kiforgatta azt, mit Allah velük egyezségként kötött, fejükbe sem vették az Ő igazát, s megtették Őmellé a bálványokat.[39] A Sátán elfordította őket az Ő megismerésétől, elvágta őket az Ő imádatától. Majd Ő életre keltette közöttük az Ő küldötteit, elküldte hozzájuk az Ő prófétáit, hogy juttassák érvényre egyezségét a teremtményeivel, majd figyelmeztessék őket az Ő kegyének elfeledettségére, vigyék el hozzájuk az üzenést érveléssel, hassanak az eltemetett értelemre,[40] láttassák velük az Ő teljhatalmúságának jeleit a fölé jük emelt boltozatban, a az alájuk helyezett talajban, hol az éltető bizonyságok éltetik őket, a sorsuk elmulasztja őket, a kór megrokkantja őket, elmulasztja s a balsors lesben áll rájuk. A Mindenható nem engedi, hogy teremtménye küldött próféta nélkül legyen, vagy meg ne nyilatkozzék az Írás, vagy a kellő érv, vagy a világos mentség. S a prófétákat nem tette kicsinnyé az ő kis számuk, sem a tömegek, kik meghazudtolták őket. Köztük ki előd, kit az nevezett meg, ki utána jött, s köztük ki újfenn eljövő, kit az tudatott, ki előtte volt.[41] Eképpen származtak le a századok, múltak el idők, tűntek le atyák, maradtak hátra fiak, mígnem Allah, a Mindenható elküldte Mohamedet, Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére –, hogy beteljesedjék az Ő ígérete, s hogy ő véghez vigye prófétai küldetését. Az Ő szövetsége prófétákból vétetett, jegyei messze hírlenek, s születése tisztes. A föld népei ekkor mindenféle felekezet voltak, mind a maga vágyával, sokszínű klánjával. Köztük ki

---

36. A Sátán csábításával kezd kialakulni a bizonytalanság érzése, amely a félelmet, ingatagságot szüli.
37. Allah a Mindenható, a Megbocsájtó, az embert megpróbáltatás alá veti, rövid földi útján bizonyítania kell azt, hogy kiérdemli a Paradicsomot. Csak a megpróbáltatások elviselésével kerülhetünk vissza oda, ahonnan Ádám kiűzetett. (A fordító)
38. Allah a próféták szövetségét vette, hogy vigyék el az embereknek az Ő üzenését. Az isteni akarat sugallattal változott emberi szóvá, törvénnyé az arra kiválasztottak szájában.
39. A próféták isteni üzenését csak hosszabb-rövidebb ideig követték a népek, majd minden üzenés az eszme diadala. Allah szolgálata helyett szobrokban, bálványokban öltött formát. (A fordító)
40. Világosságot kell gyújtani az értelemben, hogy ez a világosság a bizonytalanság homályát elfedje. Ez a világosság prófétai feladat.
41. Utólag jól tudjuk, kik voltak a próféták. Azonban Mohamedet (Allah fohásza és békéje reá) már az előző szent írásokban (Tóra, Biblia) is megjövendölték. (A fordító)

Allahhoz hasonlítja az ő teremtményét, vagy megtagadja Őt nevében, s ki Rajta kívüli más irányba tér.[42] De Ő Mohamed által kivezette őket az eltévelyedésből, s az ő helytállásával kimenekítette őket a tudatlanságból, majd a Mindenható kitűzte Mohamednek – Allah fohásza reá és nemzetségére – a találkozót, s Maga mellett tette őt megelégedetté, megtisztelte őt az evilági otthonban, s kitette őt a vízválasztó megpróbáltatásoknak. Így hát megragadta őt nemesen – Allah fohásza reá és nemzetségére. S ő azt hagyta hátra köztetek, mit a próféták hagytak népeikre, minthogy ők nem hagyták azokat sötétben világos kiút, s szilárd tudás nélkül. A ti Uratok Írása köztetek van kinyilatkoztatva, benne amit lehet, ami tilos, mi követelmény, s mi kiváltság, mi előír, s mi előírt, mi feljogosít, s mi elkötelez, mi egyedi, s mi tömeges, mi kifejez, s mi példa, mi küldött, s mi körbehatárolt, mi bölcselet, s mi hasonlatosság, részletezve, mi összegzés, s kinyilvánítva, mi ismeretlen.[43] Köztük egyezségek, melyeknek tudatba kell vésődniök, míg mások, miket a legtöbb szolga felérni képtelen. Köztük, mit az Írás kötelezettségként rögzít, erről tudott, hogy a Szunna[44] elrendeli, s a Szunnát mindenki kötelezőnek veheti, de annak követését az Írás elhagyásra engedi.[45] Köztük mi kötelező annak idejében, s annak elmúltával minden, mint régen.[46] Eltérőek a tiltások, így a nagy, melynek ígérete tűz, vagy a kicsiny, melynek kilátása megbocsájtásra néz. Köztük, melynek legkisebbje is elegendő, de benne a bírás, mivel a legnagyobb elnyerhető.

Amelyben említést tesz a zarándoklatról

Ő kötelezi rátok a zarándoklást. Sérthetetlen otthonában, melyet imairánynak tett meg teremtményeinek, kik ezt akarják oly akarással mint a vad, vagy galamb, mely a forrás vize felé tart. Ezt a Mindenható az ő hálaadásuk jelévé tette meg az Ő hatalmassága előtt, s megnyilvánulásuk jelévé az Ő méltóságának. Majd kiválasztott teremtményei közül meghallókat, kik válaszolnak hívására és igazolják az Ő szavát. Ők ott állnak, ahol prófétái, s hasonlatosak angyalaihoz, kik az Ő Trónját veszik körül, őrizvén az Ő imádatának haszonjait, vágyván megbocsájtásának mielőbbi eljövetelét. A Mindenható és Magasságos jelet tett meg az iszlámnak és sérthetetlenséget az abban menedéket keresőknek. Ő kötelez zarándoklásra, elrendeli azt, mi Neki jár, s megírja reátok küldetéseteket Hozzá. A Mindenható mondja: Az emberekre (van rendelve) zarándoklat a házhoz, kiknek útja nyílik erre, s ki hitetlen, hát Allah független a világoktól.

---

42. Példa a tagadás különböző formáira. Voltak kik szobrokban, formákban tudtak istent és istenségeket felfedezni, voltak, kik Allah létét eleve tagadták, és voltak, akik csillagképeket, tüzet imádtak, mint például a perzsa eredetű zoarisztikus vallások. (A fordító)
43. Az Írásban megfogalmazott előírások, szabályok, melyek mindennapi életünket vezetik.
44. A Szunna a próféta cselekedeteit összefoglaló írás, mely útmutatást ad az iszlám törvények, rendelkezések, életmód helyes alkalmazására. (A fordító)
45. Vannak olyan kötelezettségek, melyek csak a prófétára vonatkozhatnak, ugyanúgy engedmények.
46. Pl. Ramadan havi böjt.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بَعْدَ انْصِرَافِهِ مِنْ صِفِّينَ:

أَحْمَدُهُ اسْتِتْمَامًا لِنِعْمَتِهِ، وَاسْتِسْلَامًا لِعِزَّتِهِ، وَاسْتِعْصَامًا
مِنْ مَعْصِيَتِهِ ...

2. Szónoklatából, *béke reá*, Sziffínből visszafordulta után[47]

Dicsőítem Őt, vágyván kegyének beteljesülését, Méltóságában a megbékélést, s tartózkodva attól, mi Őt sérti, vágyván Benne a hajlékot. Nála keresek menedéket, igényelve elégségét a mindenre, Ő az, kit ha vezet, el nem tévelyíti, ki Vele szembeszáll, azt Ő meg nem menekíti, s kit megelégít, azt szűkösség nem éri. Az Ő imádása, mi legsúlyosabbnak mérettetik, s mi legkiváltabb tárházba vétetik. Vallom, hogy nincs más isten, csak Allah, az Egy, Kivel más társ nincs. Igazolva van a hitvallás őszintesége, az annak tégelyébe való beleolvadás. Mi ebbe kapaszkodunk az idők végezetéig, míg maradunk, magunkban őrizve azt minden elénk vetett gyötrelem felett, mert ez a hit szilárdító ereje, mi megnyitja a jótetteket, miben a Kegyelmes megelégedett, s miben a Sátán kudarcot szenvedhet. Vallom, hogy Mohamed az Ő szolgája és küldötte, kit Ő küldött jeles vallással, lenyűgöző tudással, sorokba szedett Írással, tündöklő világossággal, csillogó fényekkel, s mindent eldöntő parancsolással, hogy eloszlassa az árnyképeket, magasba emelje a bizonyság érveket, figyelmeztessen a jelek sorával, s keltsen félelmet az elszámolással. De az emberek oly fertőben éltek, hol foszlottá lett a vallás kötele, megrendült a bizonyosság pillére, összekülönbözött az eredet,[48] megosztott lett a rendelet, leszűkült a kiút, sötétségbe borult a vándorlás,[49] idegen az útmutatás, s beteljesedett a vakság. A Kegyelmessel szembeszegültek, a Sátánnak pártját fogták, a hitet lábbal tiporták, ennek oszlopai romba dőltek, jegyeit mássá fajították, útjait eltorzították. Mentesültek a (Sátán) társai, kik a Sátánnak fogadtak engedelmet, az ő útján lépdekeltek, s

47. Híres ütközetek színhelye, ahol az omajjád Muávijával csatázott, aki magát Damaszkuszban kalifának kiáltotta ki. A csatában Ali nyerésre állt, mikor Muávija tárgyalásokat kezdett a háború folytatása helyett. A tárgyalás pedig Muávija erőssége volt, így Ali imám nem hagyhatta el győzelemmel a színhelyet. Egyesek szerint Sziffín a Tigris és Eufrátesz közti vidéken, mások szerint a mai Szíria területén van. (A fordító)

48. Minden csoport a saját eredetét tartotta az egyetlen igaz eredetnek, mely a törzsi büszkeség és virtus révén összecsapásokhoz vezetett.

49. Az a vándorlás, mely eredetüktől napjainkig tartott. Ők maguk sem tudták bizonyossággal ezt az utat visszaidézni.

itatójához elérkeztek. Általuk keltek számyra az ő jegyei, állíttattak fel a gonosz kísértés mérvei, a gonosz, mi csülkével tiporja alá őket, s patájával rajtuk csörtet, most lábujjhegyen ágaskodott, s ők alámerültek, megrökönyödöttek, tudatlanok, megkísérttettek a házban, miről úgy tartják jó, csak a szomszéd gyarló.[50] Alvásuk éberség, szemük fekete bogara a könnyek. Oly föld volt ez, hol ki tudott, szavába fojtották,[51] s ki tudatlan félve hódolták. S itt voltak ők, a titkok befogadói, az Ő ügyének menedékítői, a tudás forrásai Róla, bölcsességének magukba szívói, Írásainak barlangjai, hitvallásának hegyei. Általuk egyenesítette Ő ki a vallás görnyedt hátát, menesztette róla reszketését.

Ugyanabból a szónoklatából más népekről szólva

Vessétek el a fertőt, öntözzétek azt megtévesztéssel, s takarítsátok be a romlást, a pusztulást! Nem mérhető senki ebből a népből Mohamed nemzetségéhez – Allah fohásza reá és nemzetségére –, s nem lehet velük egyenlő az soha, kire ők kegyet gyakoroltak. Ők a hitvallás alapja, a bizonyosság pillére, hozzájuk tér vissza a tőlük elfutó, s hozzájuk csatlakozik a mögöttük kullogó. Ők bírják a helytartóság igaz jegyeit, közöttük az örökül hagyás, az örökség, s most, igen most tér vissza az igazság az ő otthonába, hogy visszakerüljön elindítójába.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
وَهِيَ الْمَعْرُوفَةُ بِالشِّقْشِقِيَّةِ:
أَمَا وَاللهِ لَقَدْ تَقَمَّصَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ، وَإِنَّهُ لَيَعْلَمُ أَنَّ مَحَلِّي مِنْهَا
مَحَلُّ الْقُطْبِ مِنَ الرَّحَى: يَنْحَدِرُ عَنِّي السَّيْلُ، وَلَا يَرْقَى إِلَيَّ الطَّيْرُ...

3. Szónoklatából, *béke reá*, mely Siksikíjai szónoklás néven ismeretes

Ó Allah! Már valaki felöltötte magára azt[52], s ő jól tudja, hogy az én helyem abban, akár a tengelyé a kézimalomban. Levonult rólam az áradat, s madár sem száll rám, így nélküle[53] engedtem le a függönyt, eltart-

50. Utalás Mekkára, a szent otthonra, a házra ami jó, ahol csak a szomszéd gyarló, ők pedig a kurajsita bálványimádók.
51. Mohamed (Allah fohásza és békéje reá) eljövetelének első szakaszában számos megpróbáltatáson kellett keresztül mennie. Hazugnak, varázslónak, verselő poétának mondták és mindent megtettek, hogy elhallgattassák. (A fordító)
52. Utalás arra, hogy Abu Kuháfa fia kalifának kiáltotta ki magát, ugyanakkor Ali ibn Abi Tálib (Allah megelégedése reá) volt a kalifátus jogos várományosa.
53. A kalifátus elnyerése nélkül.

va magam attól árván. Majd nekiláttam tűnődni azon, vajon nyújtsam-é ki kezem ostromlón, avagy tűrjem gyötrelmét a vakító sötétnek, hol megcsonkítják a nagyot, megőszítik a kicsinyt, s hol megfeszül a hívő, míg Urával találkozik[54] Majd belátttam, a türelem most bölcsebb, hát engedtem. De por a szememben, fojtás a torokban, prédaként látom örökségem, mígnem az első tovatűnt útján, s mi eddig övé volt, azé lett, ki őutána úr már.[55].

Majd Á'sá-t idézte :

„Mások voltak napjaim a teve nyergében,
Mint a nap Hajjánnal ki Dzsábir fivére"[56].

Különös, míg élt, azon volt, szabadítsa le magáról terhét,[57] eközben révbe juttatott mást, ki aztán jött, hogy ő megtért. Semmi kétség, azok ketten megosztották maguk közt a hatalom emlőit, amaz megtéve azt szívós tulajdonná, hol csak a gőg hangja szólt, s minek érintése érdessé tesz, közben szaporodtak a hibák, majd azokért a mentségek. Akár a teve gazdája, mi rakoncátlan, s ha a kantárt meghúzza, a karika orrlikába vág, míg ha engedőn odaveti, amaz azt hátáról leveti. Allah eképpen teszi próbára az embereket nemtörődömséggel, bizonytalansággal, s elhajlással. De én tűrtem, ellenére az idő hosszának, a megpróbáltatás szigorának, mígnem ő is letűnt az ő útján, s megtette a hatalmat egy olv csoporton, kikről úgy tartotta, én is hozzájuk tartozom. Ó Allah! Ez aztán a tanács.[58] Mikor kelt ellenemre a kétség énbennem azzal az elsővel

---

54. Míg meg nem hal.

55. A kalifátus a rasídita Omar ibn al-Hattábra szállt, aki a próféta első követői közé tartozott. Az ő kalifátusa megérdemelt volt.

56. Hajján Banu Haníía ura volt, kit híressé tett tisztessége, egyenessége, nagylelkűsége. Á'sa nagyon megkedvelte társaságát. Dzsábir Hajján öccse volt, s ők nagyon szép napokat töltöttek el együtt. Azonban a sors messzire vetette őket egymástól, Á'sa hosszú vándorlásra kényszerült, és eközben emlékezik vissza a könnyelmű szép napokra.

57. A kalifátustól való szabadulás gondolata.

58. Omar ibn al-Hattáb (Allah megelégedése reá) halála előtt kérte, jelöljék ki azt, aki a kalifaságban őt követheti, majd ő saját fiát Abdullahot jelölte erre. A próféta elrendelése szerint azonban a kalifát egy hattagú tanácsadó testületnek kell megválasztani. Ezek ebben az időben a következők voltak: Ali ibn Abi Tálib, Oszmán ibn Affán, Talha ibn Abdalláh, Zubajr ibn al-Avvám, Abdurrahmán ibn Auf és Szaad ibn Abi Vakkász. Szaad unokatestvére volt Abdurrahmánnak, mindketten Zahra fiai nemzetségébe tartoztak, ahol Alinak is voltak rokoni szálai nagybátyja révén. Oszmán ugyanakkor nagybátyja volt Abdurrahmánnak, és Talha is Oszmán irányába húzott a kettejük között lévő kapcsolat miatt. Emellett még Talha a Banu Tim. Ali pedig a Banu Hásim nemzetségbe tartozott és Omar halála után a két nemzetség között kellett eldönteni a kalifátus sorsát. Talha Oszmánt jelölte, Zubajr Alit, Szaad Abdurrahmánt. Omar meghagyta, hogy a testületnek három napon belül ki kell jelölnie az új kalifát, a negyedik nap nem jöhet el új kalifa nélkül. Úgy rendelkezett, hogy véleménykülönbség esetén azt a kalifát kell elfogadni, akit Abdurrahmán csoportja jelöl. Abdurrahmán elfogadta Alit, majd hozzáfordulva szólt: Allah szövetsége rajtad, Allah Írása, a próféta cselekedete és a két elmúlt kalifa útja határozza meg cselekvésedet. Ali válasza: Azt kívánom, hogy úgy tegyek, cselekedjek, hogy erőm és tudásom legmagasát beérjem. Majd Oszmánt hívták, akinek ugyanezt mondta, s az ő válasza is hasonló volt. Majd Abdurrahmán tekintetét a mecset mennyezetének szegezte és mondta: Istenem! Hallom és látom azt, mi az én fejemben az Oszmán fejében. Majd kezet szorított Oszmánnal és így köszöntötte: Béke reád, hívők emírje! Feleskődtek rá, de Ali kedveszegetten távozott.

szemben közülük, amíg rám nem sütötték ezekkel a vérrokonságot? De én lent maradtam, mikor ők lekerültek, s felszálltam, mikor felszálltak. S egyik közülük afelé fordult, kit gyűlölt,[59] a másik nagybátyja irányába hajolt,[60] majd így meg úgy,[61] mígnem felállt a népből a harmadik, kiugrasztva kebelét ganaja és abraka közül.[62] S vele álltak unokafivérei, hogy bekebelezzék Allah tárházát, ahogy a teve kebelezi be a tavasz zsenge füvét, míg el nem szakad pányvája, de ítéletet hoz felette tette, s hasának mohósága lerogyasztja őt. De egyszer csak emberek sokasága riasztott fel, akár a hiéna tömött sörénye, özönlöttek felém minden oldalról, mígnem Haszant és Huszajnt[63] maguk alá gyűrték, s öltözékem vállamon meghasadt. Összegyülekeztek körém, akár a birkanyáj, s mikor a gyeplőt kezembe vettem, egy csoport kiszakította magát, a másik szembeszállt, s részre hajlóvá lett a harmadik,[64] mintha nem hallották volna Allah szavát, amint mondja: Ami a Túlvilág Hajléka, hát Mi megtevénk azt azoknak, kik nem akarják az elhatalmasodást a földön, sem a rontást. A beteljesülés az őrizkedőké! Igen. Ó Allah! Ők ezt meghallották, tudatukba fogadták, de a világ pompája felragyogott szemükben, s annak cicomái megigézték őket fejükben. Vedd észre azt, Ki meghasítja a magot, és lelket alkotott. Ha nem jelentek volna meg, kik megjelentek, s az érvek nem a pártfogók mellett szólnának, s nem lenne Allahnak bírása azok fölött, kiknek eljött a tudás, hogy azok ne szítsák kapzsiságát az elnyomónak, sem éhségét az elnyomottnak, bizony odavetettem volna a kantárszárat marjának,[65] s utójával itattam volna eleik poharát.[66] Meglátjátok, hogy evilágtok szememben iszonytatóbb, mint a kecske prüszkölése. (Majd mondják, hogy mikor erre a pontra ért szónoklatában, egy ember ki Irakból jött, felállt, és egy írást adott át neki, mit ő elkezdett nézni. Majd Ibn Abbász – Allah megelégedése mindkettőjükre – így szólt: Ó hívők emírje! Folytasd szónoklatodat ott, hol megszakítottad! Ő erre így válaszolt: Ó, Ibn Abbász! Ez olyan volt, mint a teve torkából a nyerítés, mi feltört, majd leapadt. Ibn Abbász így szólt: Allahra! Sohasem sajnálkoztam beszéden annyira, mint sajnálatom ezen a beszéden, miután a hívők emírje – béke reá – nem tudta azt úgy befejezni, ahogy szándékozta.)

---

59. Utalás Saadra.
60. Utalás Abdurrahmánra.
61. Célzás olyan dolgokra, amelyeket nem akar kifejteni.
62. Utalás Oszmánra. Céloz Oszmán nagyképűségére, melldöllesztő stílusára, mikor megtudta, hogy ő lett a kalifa.
63. Haszan és Huszajn Ali imám (Allah megelégedése reá) két fia.
64. Akik kiszakították magukat s szembeszálltak, azok a „háridzsiták" azaz kiváltak, kik Ali pártjából kiváltak a sziffíni útközetet követően. Velük Ali Nahravánnál véresen leszámolt. A részrehajlók pedig szintén a sziffíni csoport tagjai.
65. Feladtam volna a küzdelmet.
66. Úgy kezeltem volna őket, mint a régieket.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِنَا اهْتَدَيْتُمْ فِي الظَّلْمَاءِ ، وَتَسَنَّمْتُمُ الْعَلْيَاءَ ، وَبِنَا انْفَجَرْتُمْ عَنِ السِّرَارِ ...

4. Szónoklatából, *béke reá*

Általunk voltatok vezetve a sötétben, kapattatok fel a magaslatokra, s általunk törtetek ki a homályból. Viasszal pecsételt a hallás, mihez nem ér fel kiáltás, hogy figyelhetne fel a hívekre az, kinek én vagyok leghalkabb szólítója? Kötődött a szív, melyet nem hagyott el a dobogás, én még mindig várom tőletek gátjait mindennek, mi árulás, s a megtévesztés álruhájával fürkészlek benneteket. Elfedett engem tőletek a hitvallás fátyla, de őszinte szándékom láttatni hagyott engem véletek; én ott álltam néktek az igaz ösvényen, az eltévelyítő nyomok közt, hol találkoztatok, s nem volt, ki az utat mutassa. Ti víz után ástatok, de vizet nem találtatok. Ma a bizonyságokkal teli néma világot szólásra bírom néktek, eltéved véleménye annak, ki mögöttem messze elmaradt. Nem volt kétségem az igazban, mióta az nékem megnyilatkozott. Mózes – béke reá – nem rejtette magába félelmét,[67] csupán szánakozott a tudatlan győzelmén, az eltévelygés vezetésén, de ma itt állunk az igaz és a hamis útján, s ki bízik abban, hogy vizet talál, az nem érzi annak szomját.

67. Hivatkozás Mózesre, mikor őt meg akarták félemlíteni. De különbség van az élet és a valóság féltése között. Mózes sosem az életét féltette, hanem csak attól tartott, nehogy a hamis felülkerekedjék a valón. Ezt a félelmet érezte csupán.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَخَاطَبَهُ الْعَبَّاسُ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ فِي أَنْ يُبَايِعَا لَهُ بِالْخِلَافَةِ:

أَيُّهَا النَّاسُ شُقُّوا أَمْوَاجَ الْفِتَنِ بِسُفُنِ النَّجَاءِ، وَعَرِّجُوا عَنْ طَرِيقِ الْمُنَافَرَةِ، وَضَعُوا تِيجَانَ الْمُفَاخَرَةِ ...

5. Beszédéből, *béke reá*

Mikor meghalt a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére –, Abbásznak és Abu Szufjánnak szónokolt arról, hogy esküdjenek hűséget az ő kalifátusára. Ó emberek! Törjétek meg a kísértés hullámait a megszabadítás hajóival, kerüljétek el a viszály útját, s helyezzétek le a büszkeség koronáját. Az boldogul, ki szárnyaival felszáll, avagy megbékél, s másokat megelégít. Ez akár a zavaros víz,[68] vagy a falat, melybe belefúl annak evője. S az, ki ideje előtt lerázza a fa gyümölcsét, olyan, mint ki beveti más földjét.[69] Ha kibeszélem (mi szándékom), hatalomra sóvárnak mondanak, s ha hallgatok azt mondják: féli a halált.[70] Mily kár, hogy egyszer fenn, másszor lenn. Allahra! Abi Tálib fia[71] meghittebben van a halállal, mint csecsszopó anyja emlőjével! Most a rejtett tudásba kovácsolódtam, s ha kitárulkozom, bizony megremegnétek, ahogy a kötél remeg a mély kútban.

68. Utalás a kalifátus megszerzésére.
69. Még korainak tartja a fellépést a kalifátus megszerzésére maga számára.
70. A kalifátus megszerzése változatlanul.
71. Ő maga Ali Imam (Allah megelégedése reá), hiszen neve is mutatja Ali ibn Abi Tálib.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِأَنْ لَا يَتَبَعَ طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ وَلَا يُعَرِّضَ لَهُمَا لِلْقِتَالِ:

وَاللَّهِ لَا أَكُونُ كَالضَّبُعِ يَنَامُ عَلَى طُولِ اللَّدْمِ، حَتَّى يَصِلَ إِلَيْهَا طَالِبُهَا

6. Beszédéből, *béke reá*, miután azt tanácsolták neki, hogy ne bocsájtkozzék harcba Talhával és Zubajrral

Allahra! Nem leszek olyan, mint a hiéna, mi csattogtatásra egyszeriben elszenderül[72], míg az őt kereső el nem éri, s az őt kelepcébe csaló le nem győzi. De az igazságról én azokkal, kik arcukat mutatják, letaszítom azokat, kik hátukat meresztik felém, s a meghallókkal, engedelmesekkel lesújtom, kik vétkesek, kétségek közt hányódnak mindaddig, míg el nem jön rám is a nap. Allahra! Mindvégig szakadatlan le vagyok szorítva igazamról, mióta Allah magához vette az Ő prófétáját – Allah fohásza és békéje reá – egészen az emberek e napjáig!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اتَّخَذُوا الشَّيْطَانَ لِأَمْرِهِمْ مِلَاكًا، وَاتَّخَذَهُمْ لَهُ أَشْرَاكًا، فَبَاضَ

وَفَرَّخَ فِي صُدُورِهِمْ، وَدَبَّ وَدَرَجَ فِي حُجُورِهِمْ ...

7. Szónoklatából, *béke reá*

Megtették a Sátánt dolgaik urává, ő pedig megtette őket társaivá, majd ő tojást tojt kebleikbe mit kikeltett[73], s az csúszik, mászik öleléseik alatt, szemeiken kitekint, nyelveikkel beszél. Ekképp ültette beléjük a gonoszt, tette díszessé a fertőt, akár cselekedete annak, kit a Sátán társává tett az ő hatalmában, s nyelvén szólotta a hamist.

72. A hiénát így is vadásszák, hogy csattogtatnak, tapsolnak monoton ritmusban, melyre odújában elalszik és kötéllel kihúzzák.
73. Bogarat ültetett fületkbe, a rossz csíráját beléjük vetette.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَعْنِي بِهِ الزُّبَيْرَ فِي حَالٍ اقْتَضَتْ ذٰلِكَ:

يَزْعَمُ أَنَّهُ قَدْ بَايَعَ بِيَدِهِ وَلَمْ يُبَايِعْ بِقَلْبِهِ، فَقَدْ أَقَرَّ بِالْبَيْعَةِ وَادَّعَى الْوَلِيجَةَ، فَلْيَأْتِ عَلَيْهَا بِأَمْرٍ يُعْرَفُ، وَإِلَّا فَلْيَدْخُلْ فِيمَا خَرَجَ مِنْهُ.

8. Beszédéből, *béke reá*, mit Zubajrnak címzett az alkalomhoz illőn

S most ő felteszi magában, hogy kezével nekem hűséget fogadott, de nem fogadott hűséget szívével. Eképpen esett a felesküvés. Hát szólítom a cimborát, hozzon fel ez ellen olyat, mi elismerhető, másképpen bizony oda fog menni, ahonnan jött.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَقَدْ أَرْعَدُوا وَأَبْرَقُوا، وَمَعَ هٰذَيْنِ الْأَمْرَيْنِ الْفَشَلُ ...

9. Beszédéből, *béke reá*

S ők villámlottak és dörögtek, de mindezekkel elbuktak. Mi nem villámlunk, míg le nem döntünk, s nem áradunk, míg esőt nem kapunk.[74]

74. Utalás a Dzsamal népével vívott csatára, ahol az ellenség megátkozta csata előtt őket, majd vesztettek. Ali, béke reá, megtiltotta csata előtt az ellenség káromlását, majd csata után ezeket a szavakat mondta.

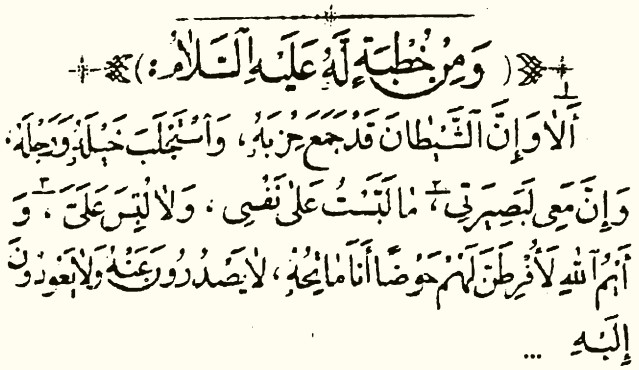

10. Szónoklatából, *béke reá*

Bizony a Sátán már összegyűjtötte klánját, összehozta lovasait, gyalogosait, de velem van éleslátásom. Sosem ámítottam önmagam, s engem sem ámítottak, de Allahra! csordultig töltök nekik egy vermet, melyből vizet nyerni csak én tudok, majd ők el sem távolodhatnak attól, s hozzá vissza sem térhetnek.[75]

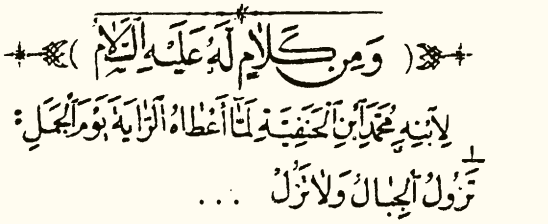

11. Beszédéből, *béke reá*, fiához, Mohamed ibn Hanafijához, amikor a Dzsamali ütközet napján átadta neki a lobogót

A hegyek kifordulhatnak helyükből, de te meg se rezdülhetsz. Szorítsd össze fogaidat, kölcsönözd Allahnak koponyádat, szilárdítsd meg lábadat a földön, vesd tekinteted a legmesszibb ellenségre, majd hunyd le szemed[76], s tudd, a győzelem Allahnál van –, dicsőítsd őt.

---

75. Ha a csatába visszajönnek, meghalnak. Aki pedig nem tér vissza a csatába, az megmenekül közülük.

76. Érd be tekinteteddel még a legtávolabbi ellenfeledet is, azaz mérd be őket és ezután hunyd le a szemed azelőtt a látvány előtt, mely megijesztene.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا أَظْفَرَهُ اللهُ بِأَصْحَابِ الْجَمَلِ وَقَدْ قَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ: وَدِدْتُ أَنَّ أَخِي فُلَانًا كَانَ شَاهِدَنَا لِيَرَى مَا نَصَرَكَ اللهُ بِهِ عَلَى أَعْدَائِكَ. فَقَالَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): أَهَوَى أَخِيكَ مَعَنَا؟ فَقَالَ نَعَمْ، قَالَ فَقَدْ شَهِدَنَا:

12. Beszédéből, *béke reá*

Mikor diadalra vitte őt Allah Dzsamal népe felett, egyik társa ebből az alkalomból azt mondta: ha még több testvérünk is közülünk itt lett volna, bizony ők is láthatnák, hogy vitt győzelemre téged Allah ellenségeid felett. A hívők emírje – béke reá –, erre így szólt: „Velünk érez-e a te testvéred szeretettel?" Monda rá: „Igen." Majd szólt a hívők emírje: „Akkor ő velünk volt. Sőt, ezen táborunkban még azok is velünk voltak, kik most kitöltik a férfiak ágyékát, az asszonyok méhét, majd az idő előteremti őket, s megerősödik révükön a hit."

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي ذَمِّ الْبَصْرَةِ وَأَهْلِهَا:
كُنْتُمْ جُنْدَ الْمَرْأَةِ ، وَأَتْبَاعَ الْبَهِيمَةِ ، رَغَا فَأَجَبْتُمْ ، وَعُقِرَ

13. Beszédéből, *béke reá*, melyben kirohan Baszra népe ellen

Asszonyok serege voltatok, kik a négylábúak[77] után mentetek. Ha azok zsémbeskedtek, megtoroltátok, s ha lebénultak, ti menekülőre fogtátok. Erkölcsötök elveszett, egyezségtek megszegett. Vallástok képmutatás, vizetek pocsolyás. Az, ki veletek van, vétkekkel terhelt, s ki elpártol tőletek, az Urának kegyelmét nyeri el. Mintha látnám mecseteteket, akár a hajó fedélzetét, mire Allah alulról, felülről kínokkal lesújtott, s ki azon volt, mind fulladva lebukott.

Egy másik változat szerint:

Allahra! Bizony vízbefúl várostok, s elmerül, míg mecsetét merülő hajó fedélzetének nem nézem, vagy mint a strucc, mi összekuporodott.[78]

Másik változat szerint:

Akár a madár begye a mély tengerben.

---

77. A tevére céloz. A történet úgy szólt, hogy Talha és Zubajr miután hűséget fogadtak Alinak névleg, szakítottak is vele. Mekkába érkeztek dühösen, itt találkoztak a próféta (Allah fohásza és békéje reá) özvegyével Ajsával, aki faggatta őket az eseményekről. Elmondták, hogy éppen a medinai arab csőcselék elől menekülnek és népüktől elszakadtak, nem védi meg őket senki, Ajsa vagy a medinai csőcselékkel való kiegyezést, vagy a szíriai menedéket javasolta. A jelenlévők közül valaki megszólalt: nincs nektek menedéktek Szíriában, minek parancsolója most Muávija. Hanem menjünk Baszrába. Ha népe elfogadja Talha szavát, akkor készülhettek a harcra Alival. Oszmán egykori jemeni helytartója, Juala ibn Munabba tevét adott Ajsának, amit úgy hívtak: Aszkar. Megindult az emberek toborzása Oszmán vérének megbosszulása jelszó alatt. Összegyűlt Baszrában kb. 3000 ember, aminek híre eljutott Alihoz is. Juala a harcosoknak 600 tevét adott, ezért is nevezik ezt a csatát a tevék csatájának. Ali először csak figyelmeztetette Baszra népét arra a kísértésre, melynek áldozatai lettek akkor, mikor behódoltak Talha szavának, de erre nem hallgattak. Kitört a csata, ahol halálát lelte 70 kuraiz (Baszra egyik törzse). Ali győzött, minek utána Ajsa tevéjét megbénította. Baszra további népeiből 17 ezren haltak meg az összes 30 ezerből. Áldozatul esett Talha és Zubajr is. Ali seregéből 1070-en vesztek ott.
78. Beteljesedett a hívők emírjének az az ígérete, amikor Baszrát a Perzsa öböl vize és a Szaham hegyről lezúduló áradat elöntötte és nem látszott a városból más, mint mecsetének tornya.

Másik változat szerint:

Városok Allah legbűzösebb városa a földtől, mi legközelebb van a vízhez, s legtávolabb az égtől. Benne tizenkilenc kísértés. Kit magába zár, azt bűneivel öleli körül, s abból kitör, az Allah feloldozásának örül. Mikor ezt a településeket nézem, úgy tetszik, mintha elöntötte volna az víz addig, míg mecsetének teteje, akár a mély tengerben a kismadár begye.

14. Beszédéből, *béke reá*, akár az előbbi

Földetek a vízhez közel, de távol az égtől. Értelmetek léhává lett, elmétek megzavarodott. Ti vagytok a nyilazó célja, az evő falatja, a vadász prédája.

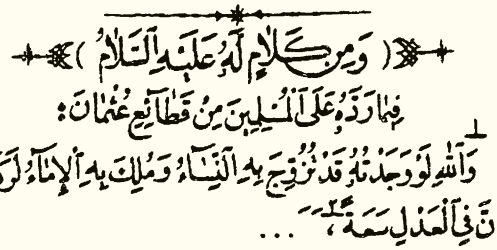

15. Beszédéből, *béke reá*, melyben válaszol a muzulmánoknak az Oszmántól megszerzett földekről

Allahra! Még ha úgy találtam volna, hogy ennyiért asszonnyal lehet házasodni, vagy rabszolganőt szerezni, még akkor is visszaszereztem volna. Mert bizony az igazság tágas, s kire szűk az igazság, arra még szűkebb a zsarnokság.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لَمَّا بُوْيِعَ بِالْمَدِيْنَةِ:

دَيْنِيْ بِمَا أَقُوْلُ رَهِيْنَةٌ، وَأَنَا بِهِ زَعِيْمٌ، إِنَّ مَنْ صَرَّحَتْ لَهُ الْعِبَرُ
عَمَّا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْمَثُلَاتِ، حَجَزَتْهُ التَّقْوٰى عَنْ تَقَحُّمِ الشُّبُهَاتِ...

16. Szónoklatából, *béke reá*, mikor Medina lakói hűséget esküdtek neki

Lelkiismeretem felelős azért mit mondok, s engem az vezet. Kinek megnyilvánul a múlt példáinak szólása, azt távol tartja őrizkedése attól, hogy árnyéknak ne dőljék. Mert bizony ugyanazok a megpróbáltatások tértek vissza hozzátok,[79] melyeket a napon Allah az ő prófétájának küldött – Allah fohásza reá és nemzetségére –, s Őrá, ki elküldte őt az igazzal, bizony fel lesztek dúlva zaklatással, össze lesztek rázva rostálással, felkavarva a merőkanállal, míg ki alul volt, fentre repül, ki fent volt, alulra kerül, kik hátul maradtak, megelőzik az elsőket, s lemaradnak az elsők, ahogy előzik őket.[80] Allahra, egy árva szót sem fedtem el, nem is hazudtam hazug szót, mégis mi fennáll és a ma előre megjövendöltetett. Mert a gonosz tettek, akár a hamis lovak, miken ha gazdáik ülnek, s lazák kantáraik, meglódulnak velük a pokolba, míg az őrizkedés, akár az engedelmes paripák, miken ha gazdáik ülnek kezeikben kantárakkal, a mennyországnak nyitják meg ajtaját. Az igaz meg a hamis, s mindkettőre van követő.[81] Ha a hamis parancsol, azt bizony már régóta teszi, s ha beszűkül az igaz, az szintúgy gyakori. Ritka, hogy mi hátat fordított, az most arcát mutatja.[82].

Szajjid Razi megjegyzése:
Ebben a kis beszédben több a szépség annál, mint ami felismerhető és az általa keltett csodálat is több a benne lévő felismert csodálatnál. A felsoroltakkal együtt még olyan retorikai elemekkel is bír, melyet nem is lehet kifejezni, ennek mélyére ember le nem jut, s most nem is ért meg engem csak az, ki ezt az ágat műveli, annak igaz elmélyülésével.

---

79. A próféta (Allah fohásza és békéje reá) eljövetelekor a megosztottság, az egymás meg nem értése harcokba menő ellentéteket szült. Hasonló ellentétek lettek úrrá az arabokon Oszmán halálakor, melyeket az Omajjád dinasztia erővel megoldott ideig-óráig.
80. Utalás Muávijára, aki a kalifátusi cím megszerzésében megelőzte Alit (Béke reá) úgy, hogy önkényesen Oszmán halála után kikiáltotta magát kalifának Szíriában, egyben Alit azzal vádolta, hogy része volt Oszmán meggyilkolásában. (A fordító)
81. A kettő léte is feltételezi egymást. Igaz nélkül nincs hamis és fordítva.
82. Ezt leverten, aggódva mondta, tudatva azt, hogy eltávolodik annak gondolatától, hogy visszatérjen ahhoz a néphez, melyből ő kiszakadt, ahogy a költő mondja: Mondták, visszatér a víz a folyóba, Miután kelesztett körötte és kiszáradt öntése, S mondtam siess vissza a folyóba futván, Hogy ázzék újra medre, pusztuljanak a békák.

Ugyanabból a szónoklatból

Elfoglalt az, kinek mindig előtte a mennyország, s a pokol. Ő az, ki törtetve igyekszik, s megmenekül.[83] De a lassú kereső csupán remél, s ki hanyagul lerövidíti tetteit, az élvezet helyett elnyeri a pokol perceit.[84] Ott nyílik jobbra, s balra az eltévelyítő utak tere, de csak a középút az egyetlen helyes, melyen ott az örökkévaló Írás, s a prófétai nyom megnyilvánulás.[85] Ebből terebélyesedik ki a Szunna, s hozzá vezet vissza a végső beteljesedés útja. Letörik, ki másra hív, csalódik, ki eszelősen kiagyal, s ki arcát az igaz ellen fordítja, belehal.[86] Elég az embernek az a tudatlanság, melyben nem ismeri önmagát. Az, kiben az őrizkedés mélyen vert gyökeret, bele nem fárad, s a nép veteménye őrajta ki nem szárad. Rejtőzzetek el házaitokba, javuljatok meg egymás között, a megbánás ott van hátatok mögött. Csak Urának dicsőségét zengje a dicsőítő szava, s ne hívjon gyülekezőre toborzó, csak Ő maga.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾
فِي صِفَةِ مَنْ يَتَصَدَّى لِلْحُكْمِ بَيْنَ الْأُمَّةِ وَلَيْسَ لِذٰلِكَ بِأَهْلٍ

إِنَّ أَبْغَضَ الْخَلَائِقِ إِلَى اللّٰهِ رَجُلَانِ : رَجُلٌ وَكَلَهُ اللّٰهُ إِلَى نَفْسِهِ،

17. Beszédéből, *béke reá*, azoknak, kik ellenezték az igazsághozatalt a nép közül, mire nem számítottak

Kétféle ember a legiszonytatóbb teremtés Allah szemében. Az, kit Allah saját magára hagyatkozónak tett meg, ki letér az irányról, merre az út visz, elfogult megújítást szándékozó szavával, s az elté-

---

83. Aki előtt nyilvánvaló a Paradicsom és a pokol, az tetteiben, cselekedeteiben természetesen arra törekszik, minden idejében, hogy a Paradicsomba jusson és minél messzebb kerüljön a pokoltól.

84. Az emberek három csoportra oszthatók: Az elsőbe tartoznak az igyekvők, akik mindent megtesznek azért, hogy a helyes úton maradva cselekedeteikkel kivívják a mennyek országát. A második a lassú kereső, kinek szíve alázatos, engedelmes, de tetteivel nem tűnik ki, a munkából nem veszi ki részét, ahogy azt kellene, csak vár tárt karokkal és inkább csak megbán, vezekel, ezzel támogatva a mennyország kapuinak megnyílását. A harmadik csoport azoké, akik csak látszólag tartják be az előírásokat, imádkoznak, böjtölnek, de ez náluk csupán külsőség, az igazi cél az élvezetek hajhászása, az örömök keresése. Az, amit látszólag mutatnak, lenyegében lerövidítése azoknak a cselekedeteknek, melyeknek a belsőben kellene folytatódniuk. Ők mindezért kivívják maguknak a pokolt.

85. Csak a középút az, ahol a Korán és a Szunna (a próféta cselekedetei) utat mutathatnak, miután azok is a középúton vannak. (A fordító)

velygésre hív. Ő az, ki maga a kísértés azoknak, kiket megkísértett, az eltévelygett, ki letévedt azok útmutatásáról, kik előtte múltak el, az eltévelyítő azoknak, kiket életében s halála után vezet, a mások bűneinek hordozója, a saját bűneinek martaléka. A másik az, ki a tudatlanságot guberálja,[87] ki történt a kísértés félhomályában, s ki vakká tesz az előtt, mi a megcsendesedés kiváltsága.[88] S azok, kik az emberhez hasonlatosak, úgy nevezték őt, tudós, de ő nem az. Korán nekivág oly dolgokból gyűjteni rengeteget, minek kevese jobb, mint annak tömege, mígnem ha poshadt vízzel szomját oltotta, s a hasztalant birtokba vette, bíróként az emberek közé ül kezeskedve, hogy végére jár annak, mi mást megtévesztett. S ha ködös talány kerül elé, saját nézetéből készít hozzá ócska toldást, miáltal ítél.[89] Így hát ő az, ki úgy belegabalyodott az árnyvilágba, akár a pók hálójába, nem tudván, hogy eltalálta, vagy éppen elhibázta. Ha eltalálta, fél hátha tán elhibázta, s ha elhibázta, azt reméli, hátha tán eltalálta. Tudatlan, ki a tudatlanságban tapogatódzik és sötét, ki a sötétség szárnyán utazik. Nem mart a tudásba metszőfogával, s úgy hinti a híreszteléseket, szerteszét, akár az avart a szél. Allahra! Nem képes ítélni arról, mi elé tárul, s nem ő az, ki betölthető, mire őt felruházták. Azt, mit ő nem ismer, nem tartja tudásnak. Nem látja, hogy amögött, mihez érkezése volt, más utak is vezettek. Ha valami homályos, elhallgatja azt, mert ő tudja saját tudatlanságát. A zsarnok ellen kiált a vér, mit ő ítélt, megátkozza őt az örökség! Allahnak panaszkodom a népről, kik tudatlanságban élnek, s eltévelyedésben múlnak ki. Nincs számukra romlottabb áru, mint az Írás, mit igaz olvasással adnak elő, s nincs áru, mely fogadalomban képmutatóbb, értékben drágább, mint az Írás, minek szavait helyükből kiforgatták. Számukra nincs csalárdabb, mint az illő, s nincs illőbb, mint a csalárd.

---

87. Tudatlanságot guberálja, azaz befolvásolja. megkísérti azokat a tudatlanokat, akik hisznek benne és azt hiszik, az a helyes, amit ő mond.
88. Nem engedi látni azokat az igazságokat, melyek az emberek lelki békéjét elhozzák. (A fordító)
89. Saját magyarázataival próbálja kiegészíteni azt, amihez az ő tudása nem ér fel. De ezzel inkább ködösít tisztán látás helyett. (A fordító)

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي ذَمِّ اخْتِلَافِ الْعُلَمَاءِ فِي الْفُتْيَا:

18. Beszédéből, *béke reá*, melyben elítéli az iszlám jogtudósok közti ellentétet

Akármelyikük elé kerül az ügy ítélethozatalra az ítéletekből, hát az belátása szerint ítél. Majd ha ugyanazon ügy másikukhoz kerül, amaz meg ellenkezőjét ítéli meg. Majd a kádik ezzel összegyülekeznek az imámnál, ki kinevezte őket[90], s ő helyben hagyja mindegyikük ítéletét. Allah egy, egy a próféta, egy az Írás, hát a Magasságos Allah tán, Ki megparancsolta nékik a különbözést, s ők engedelmeskedtek Neki? Vagy Ő tiltotta el őket attól, s ők nem engedelmeskedtek Neki? Tán Allah hiányos vallást nyilatkoztatott ki, s hozzájuk fordult segítségért, hogy teljessé tegyék azt? Vagy társai voltak Neki? Azért az ő dolguk, hogy kinyilatkoztassanak, s az Övé, hogy ebbe belenyugodjék? Vagy a Dicsőséges Allah teljes vallást küldött, csak a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – rövidítette meg az Ő üzenését és felhívását? De a Dicsőséges Allah a következőt mondja: „Nem mellőztünk az Írásból semmit."[91] mondván: minden dolog megnyilvánul abban. Majd emlékezést tesz arról, hogy az Írás részei egymást megerősítik, ellentmondás abban nincs. S mondja a Dicsőséges: „S ha ez mástól lenne mint Allahtól, hát sok ellentmondást találnának."[92] Mert való igaz, hogy a Korán kívülről szép, belülről mély, csodái nem múlnak el soha, s a homály nem tisztul fel, csak általa.

90. Az imám nevezte ki a kádikat, de a kalifa adott nekik meghatalmazást.
91. 6:38
92. 4:82

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ لِلْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ وَهُوَ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ يَخْطُبُ،
فَقَضَى فِي بَعْضِ كَلَامِهِ شَيْءٌ أَغْرَضَهُ الْأَشْعَثُ فَقَالَ
يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ: هَذِهِ عَلَيْكَ لَا لَكَ، فَتَغَضَّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)
إِلَيْهِ بَصَرَهُ ثُمَّ قَالَ:
مَا يُدْرِيكَ مَا عَلَيَّ مِمَّا لِي؟ عَلَيْكَ لَعْنَةُ اللهِ وَلَعْنَةُ اللَّاعِنِينَ،
حَائِكُ ابْنُ حَائِكٍ، مُنَافِقُ ابْنُ كَافِرٍ،
...

19. Beszédéből, *béke reá*

Melyet As'asz ibn Kajsznak mondott a szószékről Kúfában, aki beszédébe közbeszólt, s mondta: Ó hívők emírje, az ellenedre van, nem javadra.[93] Majd rászegezte tekintetét – béke reá – s mondta: Mi tudatja veled, hogy mi van ellenemre, s mi javamra? Allah átka legyen rajtad, s azok átka, kik átkoznak! Te, takács fia takács,[94] hitetlen fia, képmutató[95]. Allahra! először a hitetlenség foglya voltál, az iszlámé másodszor, de nem váltott meg téged egyiktől sem vagyonod,[96] sem származásod. Az ember jussa, ki a kardot népe ellen fordította, s rájuk vezette a halált, hogy ki legközelebb áll hozzá, az megvesse, s ki legtávolabb, az ne bízzon benne.

93. A hívők emírje éppen a bíráskodás hibáiról beszélt, mikor társai közül az egyik felállt és mondta: „Ó, hívők emírje, először eltiltottál minket a bíráskodástól, majd megparancsoltad nekünk. Melyik a helyesebb út, mit kövessünk?" A hívők emírje egyik tenyerével rácsapott a másikra, s mondta: „Ez osztályrésze annak, ki feladja szilárdságát." Azaz, az lesz cselekedeteitek eredménye, ha szilárdságtokat elhagyjátok, s kitartotok a bíráskodás mellett.

94. Úgy tartották, hogy a takácsok voltak a legtudatlanabb emberek. Jemen híres volt arról, hogy rengeteg takács élt ott és As'asz ibn Kajsz éppen jemeni volt, a Kinda nemzetségből. Hálid ibn Szafván a jemeniek elleni kirohanásában úgy szól: „Nincs közöttük, csak takács, bőrcserző stb..."

95. As'asz ibn Kajsz ugyanazt a szerepet játszotta Ali társai között, mint a próféta idejében a képmutatók vezére, Abdullah ibn Ubaj.

96. As'asz ibn Kajszt kétszer ejtették foglyul. Először még a pogány korban, amikor még hitetlen volt.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَلَوْ عَايَنْتُمْ مَا قَدْ عَايَنَ مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ لَجَزِعْتُمْ وَوَهِلْتُمْ، وَسَمِعْتُمْ وَأَطَعْتُمْ، وَلَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا، وَقَرِيبٌ مَا يُطْرَحُ الْحِجَابُ...

20. Szónoklatából, *béke reá*

Ha láthatnátok, mit láttak közületek azok, kik meghaltak, bizony eltűnődnétek, megrettennétek, hallanátok, s engedelmeskednétek. De mit ők láttak, azt tőletek lepel takarja el, s az idő, mikor a lepel lehull, közel. Láttatva voltatok, ha láttatok, hallatva voltatok, ha hallottatok, s vezetve voltatok, ha titeket vezetni lehetett. Én az igazat mondom nektek. Nagy dobra vertek titeket az intő jelek, s megfékezett az, miáltal fékezve lettetek. S az égi küldöttek után Allahról nem üzen más, csak ember.[97]

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَإِنَّ الْغَايَةَ أَمَامَكُمْ، وَإِنَّ وَرَاءَكُمُ السَّاعَةَ تَحْدُوكُمْ...

21. Szónoklatából, *béke reá*

A végső cél előttetek, s mögöttetek halálotok órája, mi behatárol benneteket. Enyhítsetek (vágyaitokon), csatlakozzatok (az elsőkhöz), az utolsókat bevárják az elsők.[98]

Szajjid Razi megjegyzése:

Állítom, ha ezt a beszédet megméretnénk, a Dicsőséges Allah szava és Allah prófétája – Allah békéje reá és nemzetségére – szava után bebizonyosodna ezek óriási súlya és kitűnősége. Például mondata – béke reá – „enyhítsetek, s csatlakozzatok". Ennél rövidebb kifejezéssel többet mondani nem is lehetne. És milyen mély a szavak mondanivalója, mennyire kristálytiszta bölcsessége forrása! Ennek a kifejezésnek nagyszerűségére és lényegi kifejezőerejére a „Jellegzetességek könyvében" mutattunk rá.

97. Az égi küldöttek az angyalok. Az angyalok után a próféta (Allah fohásza és békéje reá) volt az, aki az üzenéseket kinyilatkoztatta.
98. Akik előbb meghaltak, bevárják a még élőket az Ítélet Napjáig.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَلَا وَإِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ ذَمَّرَ حِزْبَهُ، وَاسْتَجْلَبَ جَلَبَهُ، لِيَعُودَ الْجَوْرُ إِلَى أَوْطَانِهِ، وَيَرْجِعَ الْبَاطِلُ إِلَى نِصَابِهِ ...

22. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem a Sátán már összetoborozta klánját, összegyűjtötte seregét, hogy a zsarnokság elérje még elérhető fokát, s visszatérjen a gonosz, hol az volt honos. Allahra! Ők nem hozhatták rám a csalárd fogadást, nem tették meg köztem s közéjük az igazságosságot, de követelik rajtam az igazat, mit elhagytak, s a vért, mit kiontottak! Ha társuk lettem volna ebben, bizony akkor is övék a rész abból, s ha nélkülem fordultak emerre, csakis hozzájuk ér be a kifejlet. Márpedig leghatalmasabb érvük ellenük szól. Az anyát szopják, ki már elapadt, s életre keltik az újsütetűt, mi már rég letűnt. Ó mily csalódott a kihívó! Ki ez a kihívó[99], s mire ad választ ő? Én megelégedett vagyok Allah érvével ellenük, az Ő tudásával róluk. Ha dölyfösködnek, a kard élét adom nekik, mely elég gyógyítónak a gonoszból, s az igaznak pártfogó. Érdekes! Hozzám küldtek, hogy álljak ki megméretni döfésekkel, tűrjem a megvívást, s megsiratták őket a gyászolók. Engem sosem fenyegettek háborúval, nem rettent meg a viadal, minthogy Uramban teljes a bizonyság, s hitemben semmi árny.

99. Visszautalás beszédére a baszraiak elleni kirohanásáról, melyben a tevék gazdái közül, tehát három közül egyik volt a csatára hívó.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الْأَمْرَ يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ كَقَطَرَاتِ الْمَطَرِ
إِلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا قُسِمَ لَهَا مِنْ زِيَادَةٍ أَوْ نُقْصَانٍ ...

23. Szónoklatából, *béke reá*

A dolgok úgy származnak le az égből a földre, akár az esőcseppek, minden léleknek azt hozva, mi annak beígértetett, akár több, akár kevesebb. Ha bármelyiktek testvérénél bőséget lát az utódból, vagyonból, s az ő lelkéből, ez ne legyen néki kísértés. A muzulmán ember nem olyan, kit elhomályosíthat a hitvány, mi elé tárul, hogy alázkodjon annak, s az aljas nép megtévessze. Ő olyan, akár a szerencsejátékos, ki várja első nyilát, mikor éri el célját, mi meghozza néki a prédát, letudva ezzel eddigi vesztéseit. Eképpen az a muzulmán is, ki mentes a csalárdságtól, s várja az egyiket a két jó közül: vagy Allahhoz fohászkodik s mi Allahnál megvan, az neki jó, vagy a megélhetésért mond imát, mi Allahtól való. Ő az, kinek családja van, vagyona, vele az ő hite, megítélése. Mert bizony a vagyon, s a fiak e világ veteménye, míg a helyes tettek a Túlvilágé, de egyszer-egyszer Allah egy teremtményben összegzi a kettőt. Tartsatok Allahtól, amint Ő kérte, hogy tartsatok, s féljétek Őt oly félelemmel, mely nem keres felmentést. Cselekedjetek anélkül, hogy látnátok, hallanátok, s ki másért, mint Allahért cselekszik, azt Allah arra hagyatja, amiért ő cselekedett. Kérdezzük Allahot a vértanúk sorsáról: övék a boldogok élete, s a próféták kísérete. Ó emberek! Az ember nem utasíthatja vissza az ő nemzetségét, s támogatásukat, mit kezeik, nyelveik nyújtanak, mégha oly vagyonos is. Ők a legnagyszerűbb emberek, akár a fal mögötte, kiknek fáj az ő ziláltsága, kik a legmegértőbbek, ha csapás sújt le rá. Az őszinte nyelv, mit Allah megtesz egyeseknek az emberek közül, jobban jön neki, mint a vagyon, mi néki örökül.

Ugyanebből a szónoklatából:

Senkit sem tarthat vissza közületek, ha bármelyiktek is látja rokonait a nélkülözésben, hogy elálljon a segítséggel, mely úgysem gyarapítaná, ha megtartja, s meg sem rövidíti, ha feláldozza. Ki eltartja kezét rokonaitól, az csak egy kezet tart el, míg a szükségben tőle sok kéz eltartatik. Kinek alkata kedves, az népe szeretetét a jó számára őrzi meg.

Szajjid Razi megjegyzése:

Itt a bőség, azaz arabul „Gafíra" annyit tesz, mint gyarapodás, szaporodás. Eredete az arab „Dzsamm ul-Gafír" vagy „Dzsammá ul-Gafír", mely tömeget jelent. Néhány változatban a Gafír mellett megjelenik az „Afvata", azaz jó, finom, valaminek a kiválasztott része. Lehet hallani: „Akaltu Afvatat Taám", mely azt jelenti: különlegesen jó ételt ettem. Beszédében mondja: ki eltartja kezét rokonaitól, stb... egy különlegesen szép jelentésre mutat rá mondatában, célozva arra, akiben nincs meg a szándék rokonai megsegítésére, azaz eltartja kezét, az ő egyetlen kezét csupán, amikor azonban számára lenne szükséges a rokonok segítsége, és jár a kedvükben, hogy ezt megkapja, egyedül marad magára, együttérzés, kinyúló kezek és odasiető lábak nélkül.

﴿ومن خطبة له عليه السلام﴾

ولعمري ما علي من قتال من خالف الحق وخابط الغي من إدهان ...

24. Szónoklatából, *béke reá*

A saját életemre mondom: nem az én dolgom gyengítése és leverése annak, ki az igaz ellen van, s a gonosz képzeletbe kapaszkodik. Őrizkedjetek Allahtól Allah szolgálói! Kövessétek, mi az Ő ösvénye nektek, s végezzétek el, mit elrendelt rátok. S akkor Ali kezes lesz majdani sikeretekért, ha az nem most azonnal adatik.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

وَقَدْ تَوَاتَرَتْ عَلَيْهِ الْأَخْبَارُ بِاسْتِيلَاءِ أَصْحَابِ مُعَاوِيَةَ عَلَى الْبِلَادِ، وَقَدِمَ عَلَيْهِ عَامِلُهُ عَلَى الْيَمَنِ وَهُمَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ عَبَّاسٍ وَسَعِيدُ بْنُ نِمْرَانَ لَمَّا غَلَبَ عَلَيْهِمَا بُسْرُ بْنُ أَبِي أَرْطَاةَ، فَقَامَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَثَاقَلَ أَصْحَابُهُ عَنِ الْجِهَادِ وَمَخَالَفَتِهِمْ لَهُ فِي الرَّأْيِ فَقَالَ:

25. Szónoklatából, *béke reá*

Amikor a hívők emírje izgató híreket kapott, hogy Muávija emberei városokat foglaltak el, s a saját megbízottjai Jemenből, név szerint Ubajdullah ibn Abbász és Szaíd ibn Namrán visszatértek hozzá, miután legyőzte őket Buszr ibn Abi Artát, akkor a hívők emírje – béke reá – dühhel tele emberei dzsiháddal szembeni fásultsága és a köztük lévő véleménykülönbség miatt, a szószékre lépett és mondta: Ez nem más, mint Kúfa, mit kezemben tartok, s kitárok. Te olyan vagy, hogy prédájául esel viharaidnak, s megcsúnyít Allah (a költő szavával): „És a te kiváló atyád, ó Omar! Nekem már csak a zsíros köcsög alján maradt egy kevés." Majd mondta – béke reá –: Jelentették nekem, hogy Jemen elfoglalta Buszr. Allahra mondom, az a sejtésem, ez a nép elragadja tőletek az országot az ő rosszra szövetkezett egységével, a megosztottság közétek hintésével, mely elszakít igazatoktól, az imámotokkal szembeni szembeszegüléssel az igazról, s az ő engedelmességükkel imámjuknak, a rosszban, teljes odaadással vezérüknek, a ti árulástokkal, jótéteményeitekkel városaikban, s a ti romlottságotokkal. Ha rábíznék valamelyiktekre egy fakupát, attól félnék, hogy az elviszi a fülét. Ó Allah! Pedig mennyire undorodom tőlük, unom őket, s ők unnak engem! Változtasd meg kedvemért jóra őket, s változtass meg engem kedvükért rosszra! Ó Allah! Oldd meg szíveiket, ahogy a só oldódik a vízben! De Allahra! Bár lenne ezer lovasom Bani Fárisz ibn Ganamok[100] közül:

„Amott ha hívod őket, úgy jönnek elő,
Akár rekkenő nyáridőben a felhő."

100. Az a híres nemzetség, amely a legvitézebb harcosokat adta.

Majd leszállt – béke reá – a szószékről.

Szajjid Razi megjegyzése:

Ebben a beszédben az „Armiah" szó a „Ramí" szó többesszáma, jelentése felhő és a „Hamím" jelentése nyár. A szónok kiemelte a nyári felhőt, mivel az jelenik meg hirtelen, váratlanul. Ez azért van, mert nem tartalmaz vizet, míg a lassan mozgó felhő vizet szállít. Ilyen vizet szállító felhők Arábiában csak télen tűnnek fel. Az idézett versben a költő arra irányítja a figyelmet, hogy ha segítségre szólítják a lovasokat, akkor ők olyan gyorsasággal teremnek ott, amiről az első sor így szól: „Ha szólítod őket, már be is értek."

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

إِنَّ اللهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) نَذِيرًا لِلْعَالَمِينَ ،
وَأَمِينًا عَلَى التَّنْزِيلِ ، وَأَنْتُمْ مَعْشَرَ الْعَرَبِ عَلَى شَرِّ دِينٍ وَفِي شَرِّ دَارٍ ،
تَمْخُونَ بَيْنَ حِجَارَةٍ خُشْنٍ وَحَيَّاتٍ صُمٍّ ...

26. Szónoklatából, *béke reá*

Allah elküldte Mohamedet – Allah békéje rá és nemzetségére – figyelmeztetőnek a teremtményekhez, s hogy tegye biztossá az Ő kinyilatkoztatásait. Ti ekkor, Arábia népe, hamis vallást követtetek hamis házban, durva kövek és mérgeskígyók közt volt lakhelyetek. Ittátok, mi poshadt, ettétek, mi undort kavart, egymás vérét kioltottátok, a származást elvágtátok, a bálványok köztetek felállítak, s a vétkek belétek kapaszkodtak.

Ugyanennek a szónoklatnak egy másik része :

Körbenéztem, de nem találtam pártfogót, csak házam népét, s visszatartottam őket a halálról. Lehunytam a szemem, a porszem meg benne, nyeltem egyet, s a keserűség benne, tűrtem s az elfojtottság benne, s benne a fanyar sártök íze, mit ételnek vettem.

Ugyanennek a szónoklatnak egy másik része:

Addig nem esküdött fel, míg ki nem kötötte: biztosítsa neki az eskü árát.[101] De nem kerekedett felül a vevő keze, s az eladónak is megszégyenült hitele. Hát elő a háború fegyvereivel, készítsétek elő a harci mutatványokat, s felcsapott annak lángja egyre magasabbra, egyre tüzesebben, de a türelem, bizony csak ez vezet győzelemre.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الْجِهَادَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ فَتَحَهُ اللَّهُ لِخَاصَّةِ أَوْلِيَائِهِ ...

27. Szónoklatából, *béke reá*

A dzsihád egy a Paradicsom kapui közül, mit Allah csak kivált oltalmazóinak nyit meg. Ez az őrizkedés öltözéke: Allah vértje a legyőzhetetlen, s az Ő Paradicsoma a megbízható. Ki szándékkal mond le arról, azt Allah csapásokkal öltözteti, s megpróbáltatása lesz a paltó. Ő az, ki kitartottja a lekicsinylésnek, megvetésnek, szívére vas veretett, elhúzódik tőle az igazság, miáltal elveszett nála a dzsihád. Szégyenletes lesz szenvedése, s az igaz ítélet cserben hagyja. Hanem én ezek ellen harcba hívlak titeket éjjel, nappal, titokban, nyíltan s megmondtam: támadjatok rájuk, még mielőtt ők támadnak meg titeket. Allahra! Nem támadtak még embert háza szívében, de már megbecstelenítettek ott nem egyet, s ti elhagytátok magatokat, elpártoltatok, mígnem romba döntöttek titeket, s hazátok földjét más bitorolta. Gámid[102] fivérének lovasai már elérték Anbárt, megölték Hasszán ibn Hasszán al-Bakrít, s táborukból megfutamították lovasaitokat. Elért hozzám, hogy emberek muzulmán asszonyokhoz tértek be, s oly másokhoz, kiket az iszlám szövetsége véd, majd letépték ékeiket lábaikról, karjaikról, nyakaikról, füleikről, s nem védte őket senki, csak sikolyuk, visszavágyván a régit, s kegyelmet kérve a máért. Majd visszavonultak megrakodva úgy, hogy egy emberüket sem érte karcolás, vérük sem ontatott. Ha ezután muzulmán férfiú úgy hal meg, hogy bánat nyomja lelkét, miért még

101. Utalás Amr ibn al-Ászra, aki ilyen feltételek mellet esküdött fel Muávijára, cserében ő lett Egviptom helvtartója.

102. Gámid fivére Szufján ibn Auf Gámid törzséből, Jemenből. Muávija küldte őket azzal a céllal, hogy rajtaütésekkel tartsák rettegésben Irak népét. Anbár egy város az Eufrátesz keleti partvonalán.

eddig szemrehányást nem szenvedett, hát énelőttem ez számára igenis kiérdemeltetett. Mily érdekes! Alászáll az én szívem, hogy lássa az ő egybefonódásukat a rosszban, s a ti megosztottságotokat igazságotokban. Undor nektek, s nyomorúság! Ti lettetek nyilaik céltáblái, titeket leölnek, de ti nem öltök, rátok támadnak, de ti nem támadtok. Allahhal szembeszálltak, mibe ti belenyugodtatok! Ha megparancsolom nektek a hadba vonulást ellenük a nyári napokban, mondjátok: ez a rekkenő hőség! Ne számíts ránk, míg alább nem hagy a meleg. S ha megparancsolom nektek a kivonulást télen, mondjátok: ez a kiállhatatlan hideg! Ne számíts ránk, míg el nem vonul rólunk a hideg. Ha eképp a döntés a melegtől s a hidegtől, akkor Allahra, a kardtól lesz meneküléstek igazán sietős! Ti, kik hasonlatosak vagytok a férfiakhoz, de mégsem férfiak, kiknek álma, akár a gyermeké, értelme, akár az asszonyé, ki foglyot nevel, a legjobb, ha nem is láttalak s ismertelek volna meg benneteket! Allahra! Ez az ismeretség, mely vezeklésbe juttatott, s miáltal megbánásom előhozatott. Leöl titeket Allah, s már megtöltöttétek gennyel szívemet, megrakodtátok dühhel keblemet, kortyoltattátok velem dajkálón a keserűséget. Meglátásomat ellenemre rontottátok a szembeszegüléssel, elpártolással, mígnem Kurajs mondogatni kezdte: Abi Tálib fia férfiembernek bátor, de nincs néki tudása a háborúskodásról. Áldja meg őket Allah! Hát van-e köztük, aki nálam azt többet gyakorolta, s ott az ő helye régibb helyemnél? Én azon nőttem fel, mikor még húszéves sem voltam, s most már a hatvanon is túl vagyok! De annak nem lehet soha véleménye, kinek nincs engedelmessége!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ أَدْبَرَتْ وَآذَنَتْ بِوَدَاعٍ، وَإِنَّ الْآخِرَةَ قَدْ أَقْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ بِاطِّلَاعٍ ...

28. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem az evilág már hátát mutatja, a búcsút inti, a Túlvilág meg feltűnt már, s beköszöntött[103]. A ma a felkészülésé, a holnap a versenyé, a Paradicsom az elsőké, s a pokol a másik végleté. Nincs köztetek, ki halála előtt hibáit megbánná, s maga számára jót tenne, még mielőtt nyomorúsága napja bekövetkezne? Ti még a remény napjaiban éltek, de mögöttetek már ott a végzet! Ki még a remény napjaiban teszi a jót,

103. Utalás az evilági út befejezésére és a Túlvilág beköszöntésére (A fordító)

a végzet eljövetele előtt, annak hasznára lesznek tettei, s végzete nem bántja őt. De ki szűken mérte tetteit a remény napjaiban, míg végzete el nem érkezett, annak elveszettek tettei, s ártás reá végzete. Hát cselekedjetek akkor is, mikor a jókban dúskáltok, ahogy akkor cselekedtek, mikor ínségben bujkáltok. Még nem láttam olyat, ki a Paradicsomra sóvárog alvón, de olyat sem, ki aludni tudna a pokol rémségétől gyarlón. Márpedig kinek nem használ a helyes út, annak ártására lesz a hamis, s kit az Útmutatás egyenesen nem tarthat, azon az eltévelygés taszít hatalmasat. Hanem a menet[104] néktek megparancsoltatott, de mi gyarapít,[105] arra mindig vezetve voltatok. De a legijesztőbb, mitől legjobban tartok, az élvezetek követése, s a remény naggyá élesztése, hát még az evilágon gyarapodjatok olyanból, mi megmenekíthet titeket a holnapból!

Szajjid Razi megjegyzése :

Ha van olyan beszéd, ami a nyakakat az evilági életről való lemondás felé tudja fordítani és cselekvésre tud késztetni a túlvilági létért, akkor ez az. Elég már a remények kusza világából, a prédikációk lángszításából és a figyelmeztetésekből. Beszédének talán legcsodálatosabb szavai: „A ma a felkészülésé, a holnap a versenyé, a Paradicsom az elsőké, s a pokol a másik végleté." A szavak egyszerűsége mellett a jelentés hatalmas, a kifejező erő ténvszerű, képletes, csodálatos titkok és következtetések húzódnak meg mélyükön.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴾

أَيُّهَا النَّاسُ الْمُجْتَمِعَةُ أَبْدَانُهُمْ ، الْمُخْتَلِفَةُ أَهْوَاؤُهُمْ، كَلَامُكُمْ يُوهِي الصُّمَّ الصِّلَابَ ، وَفِعْلُكُمْ يُطْمِعُ فِيكُمُ الْأَعْدَاءَ ! ...

29. Szónoklatából, *béke reá*

Ó emberek! Kiknek testei együtt, s vágyai külön! Beszédetek megpuhítja a legkeményebb sziklát, s tetteitek ellenségteket rátok vonzzák. Ha egymás közt összeverődtök, mondtok ezt, azt, kicsit és nagyot, de ha eljő az öldöklés, mondjátok: hagyjatok ki belőle, semleges vagyok! Nem kap választ a hívó, ki titeket hív, nem vigasztalódik a szív, mely veletek

104. Menet az evilágból a Túlvilágba.
105. Ismérvek a jóra és a rosszra, melyek arra gyarapítanak, hogy a bűnöket el lehessen kerülni (A fordító)

kemény. A mentségek kificamodottak, akár az adósé, ki fizetését elodázza. Nem kerülheti el sanyarúság a hitványt, s nem érhető el, csak buzgalommal az igazság. Minek az otthonát véditek ezután, s mely imámmal küzdötök utánam? Allahra mondom, az itt a megtévesztett, kit ti megtévesztettetek, aki veletek győz, az – Allahra! – a célt tévesztett nyíllal győz, s ki titeket röpít ki, az toll nélküli nyílvesszőt röpít.[106] Allahra! Olyanná lettem, ki nem hisz beszédteknek, nem vágyik pártfogástokra, s nem is hívja ki az ellent véletek. Mi van bennetek? Mi gyógyszeretek? Mi gyógyít meg titeket? A másik nép is kinézetre oly férfiakból áll, akár ti vagytok! Tán oly beszédre készültök, mely mentes a tudástól, s meggondolatlan, mentes a jámborságtól, epekedve arra, mi mentes az igazságtól?

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي مَعْنَى قَتْلِ عُثْمَانَ:

30. Beszédéből, *béke reá*, melyet Oszmán meggyilkolásáról tartott

Ha én ezt elrendeltem volna, bizony gyilkos lennék, ha megakadályoztam volna, pártfogója lennék.[107] Aki pártját fogta, most nem mondhatja, hogy jobb annál, mint aki elhagyta őt, s ki elhagyta őt, most nem mondhatja, hogy jobb annál, mint ki az ő pártját fogta.[108] Én összefoglalom néktek az ő dolgát. Ő csak kisajátított, s hátrahagyta a rossz nyomot. Ti ezt nem állhattátok, s rosszra vitt ingerültségtek, hát Allahé az ítélet abban, mi megesett türelmetlenben, s kisajátítóban.

---

106. Nem talál pontosan célba, nem lehet pontosan célozni vele és oda megy ahová ő akar röpítésekor (A fordító)
107. Sokan vádolták Ali imámot – béke reá – Oszmán meggyilkolásával. Ő itt is azt állítja, hogy ő nem adott parancsot a gyilkosság végrehajtására. Ezt a merénvletet ellenfelei, köztük Muávija rendkívüli módon kihasználták az ő népszerűtlenné tételére. Ez könnyen ment, mivel a gyanú amúgy is ott élt mindenkiben, hogy csakis Ali lehetett a gyilkos (A fordító)
108. Akik a pártját fogták, semmivel sem voltak jobbak azoknál, mint kik elhagyták és fordítva. Pártfogói voltak ugyanis, akik cserben hagyták.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

لَمَّا أَنْفَذَ عَبْدَ اللهِ بْنَ عَبَّاسٍ إِلَى الزُّبَيْرِ قَبْلَ وُقُوعِ
الْحَرْبِ يَوْمَ الْجَمَلِ لِيَسْتَفِيئَهُ إِلَى طَاعَتِهِ :

لَا تَلْقَيَنَّ طَلْحَةَ فَإِنَّكَ إِنْ تَلْقَهُ تَجِدْهُ كَالثَّوْرِ عَاضّاً قَرْنَهُ
بِرُكْبَتِهِ الصَّعْبِ وَيَقُولُ : هُوَ الذَّلُولُ ... ١

31. Beszédéből, *béke reá*

A Dzsamali ütközet bejelentése előtt a hívők emírje elküldte Ibn Abbászt Zubajrhoz azzal a céllal, hogy tanácsolja neki újból az engedelmességet hozzá. Útravalóul ezt mondta: Ne találkozz Talhával. Ha mégis találkoznál, olyannak találod majd, mint a bikát, minek szarvát befonták. Felül a bősz állatra s mondja: mi alatt vagy, azt úgy hívják, iga! De találkozz Zubajrral, ő szelíd alkat, s szólj hozzá: azt mondja néked nagybátyád fia, hogy megismertél engem Hidzsázban, s megtagadtál Irakban.[109] Mi az, mi letérített arról, mit elkezdtél?

Szajjid Razi megjegyzése :

Ali imám – béke reá – volt az első, akitől e szavakat először hallottam: „Mi az, mi letérített arról, mit elkezdtél?

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا قَدْ أَصْبَحْنَا فِي دَهْرٍ عَنُودٍ ، وَزَمَنٍ كَنُودٍ ، يُعَدُّ
فِيهِ الْمُحْسِنُ مُسِيئاً ، وَيَزْدَادُ الظَّالِمُ فِيهِ عُتُوّاً ...

32. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, emberek! Mi most oly megátalkodott korban, s háládatlan időben élünk, ahol az erényesről úgy tartják, romlott, s szaporíthatja zsarnokságát a gonosz. Nincs hasznunkra az, mit tudunk, nem kérdezünk rá arra, mit nem tudunk, s nem ijeszt meg a balsors, míg ránk nem tör. Hanem négy fajta ember létezik. Köztük kin nem fog a rontás, de csak azért, mert alacsony sorú, korlátolt módú,[110] s szűkös pénzű. De köztük

109. Hidzsázban még Ali szövetségese volt és ezt a szövetséget Irakban felrúgta (A fordító)
110. Nincs módja változtatni helyzetén sem pénzzel, sem fegyverrel.

ki kardját rántja, saját gonoszát kikiáltja, ki toborozza lovasait, gyalogosait, átadja magát a rombolásnak, miből hasznot húz, seregeinek, miket vezérel, a szószéknek, melyre kiáll, miközben vallását lábbal tiporja. Mily gyarlók és látod ezt a cserét! Az evilágnak részedre ára van, melyre a viszonzást Allahtól kapod. Aztán köztük, ki az evilágot keresi a túlvilági tetteken keresztül, de nem keresi a túlvilágot evilági cselekedeteivel. Nyugalmát megőrzi, lépéseit szűkre méri, ruhájába burkolódzik, felékesíti a maga világát, hogy sugározni tudja magabiztosságát, s Allah szemethunyását eszközül veszi, mivel gyarlóságát elkövetheti. S köztük, kit haloványsága, a módozat hiánya távol tart attól, hogy birtoklásra vágyjék. A sors ugyan megrövidíti sorsát, de ezt ő úgy nevezi, meggyőződés, a lemondás öltözékében pompázik, s nem kötődik az afféle örömökhöz sem múltjában, sem holnapjában. De még maradt néhány ember, kik szemüket lesütik, a visszatérésen járnak gondolataik[111] s az összegyülekezést félve csordulnak ki könnyeik. Ők azok, kiket elriasztanak, szétrebbennek, s ijedtek, leigázottak, lecsöndesedettek, elnémítottak. Ők azok, kiknek fohásza őszinte, bánatuk fájdalomtól sújtott, tisztaságuk feledésbe röpíti őket, míg fedőt tesz rájuk a megpróbáltatás, s ők a sós tenger vizében összezúzott szívekkel szájaikat összezárják. Addig prédikáltak, míg belefáradtak, sanyargatva voltak, míg rájuk nem sújtottak, irották őket, míg csak páran maradtak. Szemeitekben a világ jelentéktelenebb az akác fürtjénél, vagy egy tincs gyapjúnál. Tartsátok magatokat azokhoz, kik előttetek voltak, még mielőtt, kik utánatok jönnek, magukat hozzátok mérnék, s tartsátok távol magatokat a bűn megnyilvánulásától, mert így távol maradtok attól, kinek a hozzá való kötődése még nálatokénál is nagyobb.

Szajjid Razi megjegyzése

Néhány tudatlan ezt a szónoklatot Muávijának tulajdonítja, de ez a beszéd valójában a hívők emírjének – béke reá – szájából hangzott el, erről semmi kétség. Milyen összehasonlítást lehet tenni az arany, agyag, vagy édes és keserű között? Erre ad útmutatást a tehetséges elemző és gyakorlott kritikus, Amr ibn Bahr al-Dzsáhiz a fenti szónoklatról szólva könyvében, az „Al-Baján Va Tabjín"-ben. Szintén említést tesz arról, hogy vannak, akik Muávija beszédének tartják, de kijelenti, hogy inkább Ali – béke reá – beszédeivel rokonítható, az ő emberekre alkotott kategóriáit lelhetjük fel benne, ugyanis ezek beszélik el az ő sanyargatásukat, lesújtottságukat bánattól és rettegéstől. Másrészről sosem tapasztalhatjuk Muávijánál azt, hogy a lemondás és az ima módozataira adna útmutatást.

111. Tulajdonképpen ők az ötödik csoport. A négy nagy csoport az általános négyféle osztályzásból adódik, az ötödik az már kivétel, csak néha fordul elő.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

عِنْدَ خُرُوجِهِ لِقِتَالِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ، فَقَالَ عَبْدُ اللهِ ابْنُ الْعَبَّاسِ:
دَخَلْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) بِذِي قَارٍ وَهُوَ يَخْصِفُ نَعْلَهُ،
فَقَالَ لِي: مَا قِيمَةُ هٰذِهِ النَّعْلِ؟ فَقُلْتُ: لَا قِيمَةَ لَهَا، فَقَالَ
(عَلَيْهِ السَّلَامُ): وَاللهِ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ إِمْرَتِكُمْ إِلَّا أَنْ أُقِيمَ
حَقًّا أَوْ أَدْفَعَ بَاطِلًا، ثُمَّ خَرَجَ فَخَطَبَ النَّاسَ، فَقَالَ:
إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ بَعَثَ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) وَلَيْسَ
أَحَدٌ مِنَ الْعَرَبِ يَقْرَأُ كِتَابًا، وَلَا يَدَّعِي نُبُوَّةً

33. Szónoklatából, *béke reá*, melyet a Baszra népe elleni kivonulásakor mondott

Abdullah ibn Abbász elmondta, hogy mikor a hívők emírje – béke reá – háborúra vonult Baszra népe ellen, Zí Kárban[112] a hallgatóság elé lépett, a szandálját fűzögetni kezdte. Majd a hívők emírje hozzá fordult: „Mi az értéke ennek a szandálnak?" – kérdezte. Abdullah válasza: „Nincs már ennek értéke." Erre ő: „Allahra! ez számomra sokkal kedvesebb, mint rajtatok uralkodni, hogy fenntartsam az igazságot és elűzzem a gonoszt." Majd előrelépett és szónoklatában a következőket mondta: Mert bizony Allah elküldte Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – mikor még egy arab sem olvasta az Írást, s nem szólítottak még prófétáknak. Ő vezette őket, míg elérték helyüket, s megüzente nékik üdvözlésüket.[113] Dárdáik kiegyenesedtek, s ők megnyugodottak lettek. De Allahra! én ott voltam az élen, mígnem minden a tetejére fordult. Nem gyengültem meg, nem szállt a félelem belém, s mostani kivonulásom épp olyan, mint annak idején. És széthasítom a hamist, míg saját oldaláról jön el az igaz. Mi van köztem és Kurajs közt? Allahra! Már küzdöttem velük, mikor hitetlenek voltak, de akkor is küzdök ellenük, mikor megkísértetteké lettek. Mert én kísérőjük voltam tegnap úgy, ahogy ma kísérőjük vagyok.

---

112. Helység Baszra közelében.
113. Ő vitte rá őket a helyes útra. Az iszlám előtt az emberek érdektelenek, anyagiasak voltak, de az iszlám megjelenésével ez lett az ő nyugalmuk, biztos menedékük. A próféta volt tehát, aki az embereket ebbe a menedékbe vezette.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي اسْتِنْفَارِ النَّاسِ إِلَى أَهْلِ الشَّامِ

أُفٍّ لَكُمْ لَقَدْ سَئِمْتُ عِتَابَكُمْ ! أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ عِوَضًا ؟ وَبِالذُّلِّ مِنَ الْعِزِّ خَلَفًا ؟ ...

34. Szónoklatából, *béke reá*, melyben felkészíti az embereket a harcra Szíria népe ellen

Jaj nektek! Már belefáradtam szidalmazástokba. Megelégedtek tán az evilági élettel a Túlvilág helyett, s a csapásokba a méltóság helyén? Ha hadba hívlak titeket ellenségtekkel, szemetek úgy forog, mintha a halál karmában, s a mindent lezárás háborodottságában lennétek. Magam s könyörgéseim előtt bezáródtok, majd vakon tovább haladtok, mintha a rászedettség költözött volna a szíveitekbe, mit ti ésszel fel sem fogtok. Bizalmat elvesztettem bennetek, egyszer s mindenkorra, biztos zugom, mi felé hajolhattam, sohasem voltatok, sem támaszaim a tisztességben, s győzelemben. Olyanok vagytok, akár a tevecsorda, melynek elkóborolt az őrzője. Amíg egyik oldalon összegyülekeztek, mindannyiszor a másikon szerteszét szóródtok. Allahra! Mily csapás vagytok a háború lángjának élesztésével! Cselszövés kelepcéjébe kerültetek, de ti nem szőttök cselt, rövidülnek határaitok, de ez fel sem háborít titeket! Azok ott ám nem alszanak, csupán ti nem vagytok ébren, sem eszeteknél. Allahra! Legyőzetnek az átpártolók! Allahra! Az a sejtésem rólatok, ha tombol a csata és köröz felettünk a halál, bizony azt keresitek majd, hogy csapódhattok külön atyám fiától, akár a fej, ha lecsapódik. Allahra! Azt, ki magától adja föl ellenségének azt, hogy húsát felkoncolja, csontját porrá zúzza, bőrét ízekre szedje, hát az bizony hatalmas együgyűség, s ennek gyenge szívét keblének szűk szárnyai szorítják össze. Légy ilyen, ha így akarod. De én Allahra! Még mielőtt elrendelem ezt, lecsapok masrafi szablyámmal, melytől lerepülnek a fejek, szétszóródnak a fejek, lábak, s ezután Allah azt tesz, mi az Ő akarata! Ó emberek! Az én jogom rajtatok, a ti jogotok rajtam. Hanem a ti jogotok rajtam, hogy tanácsot adjak néktek, kifizessek mindeneteket, mi titeket illet, a ti tanításotok, hogy ne maradjatok tudatlanságban, s jómodorra neveléstek, amin aztán cselekedtek. Hanem az én jogom rajtatok, hogy legyetek hűek eskütökhöz, a jókívánság látva és és látatlanba, válasz hívásomra,[114] s az engedelmesség parancsomra.

---

114. Ha csatába hív, akkor a toborzó szóra összegyülekezzenek. (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بَعْدَ التَّحْكِيمِ

أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَإِنْ أَتَى الدَّهْرُ بِالْخَطْبِ الْفَادِحِ، وَالْحَدَثِ الْجَلِيلِ

35. Szónoklatából, *béke reá*, a hatalom megítélését követően

Dicsőség legyen Allahnak, még ha oly kort is hozott ránk, melyben leigáz a balsors, s mi megesett, az méltósággal esett meg. Vallom, nincs más Isten, csak Allah egymaga, néki társa nincsen, más Isten sincsen vele együtt, s Mohamed az Õ szolgálója és prófétája, – Allah fohásza reá és nemzetségére. S most, a rokonlelkű, tapasztalt s nagytudású tanácsadó engetlensége csalódottságot hagy örökül és megbánás az, mit szül. Ebben a hatalomban már elrendeltem parancsomat, megrostáltam néktek tározott meglátásomat.[115] Bárcsak Kaszír tanácsát megfogadták volna.[116] De ti dölyfösködtetek a nyakas szembeszegülők fennhéjázásával, s a szétszéledtek engedetlenségével, mígnem a tanácsadót kétségbe nem sújtotta tanácsa, s a kovát elhagyta szikrája. Én olyan voltam néktek, ahogy azt Havázin fivére mondja: „Elrendeltem parancsomat Munaaridzs al-Livánál, de nem nyilvánult meg néktek tanácsom, csak másnap pirkadatkor."

---

115. A hatalom megítélése Amr ibn Ász és Abi Músza al-Isaarí nevéhez fűződik, miután a kivonulás 37. esztendejében a hívők emírje megütközött Muávijával. Sziffínnél, hogy eldöntse a kalifátus sorsát. Muávija vesztésre állt s hadicselhez folyamodott. A dárdák végére Koránokat kötöztetett, mely ellen Ali seregei nem vették fel a harcot. Muávija ezután úgy fordította a szót, hogy a kalifátus kérdésében ne a csata, hanem a Korán döntsön. Ali átlátott a trükkön, de hiába figyelmeztette népét, ők nem hallgattak rá, belementek Muávijia javaslatába, mely szerint ítélőszéket kell létrehozni, mely a Korán alapján dönt a hatalomról. Muávija az ítélőszékbe Amr ibn Ászt jelölte ki maga részéről. Ali társai Abi Músza al-Isaarít javasolták, de Ali ebbe először nem egyezett bele, nem bízván Abi Músában. Helyette Astar al-Nakkait, vagy Abdullah ibn Abbászt jelölte, de népe ellenszegült, így kénytelen volt hozzájárulni Abi Músza beválasztásába. Így a kalifátus sorsa két ember döntésén múlott: Amr ibn Ász és Abi Músza al-Isaarí. Fondorlattal Amr ibn Ász rávette Abi Múszát, hogy sem egyik, sem másik kalifát nem javasolják, hanem maga a muzulmán nép válasszon egy új kalifát, aki mindenki számára elfogadható. Mivel Abu Músza volt az idősebb, Amr ibn Ász őt kérte fel, hogy az ítéletet közölje a néppel. Mikor ezt Abi Músza közölte, Amr ibn Ász előlépett és kijelentette: „Látjátok, hogy Ali népe nem egyezik meg Alival, mert eltávolítását kívánja, de mi megegyezünk Muávijával." Ezzel Muávija győztesen került ki Abu Músza gyengesége révén. (A fordító)

116. Kaszír Dzsazíma al-Abras rabszolgája volt, aki azt tanácsolta urának, hogy ne bízzon Zabbá királynőben, Dzsazíra királynőjében. Õ ezt nem fogadta meg, s a királynőnek házassági ajánlatot tett, miután a királynő megölette őt. Ezen alapszik ez az arab közmondás: Bárcsak Kaszír tanácsát megfogadták volna!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي تَخْوِيفِ أَهْلِ النَّهْرَوَانِ:

فَإِنَا نَذِيرٌ لَكُمْ أَنْ تُصْبِحُوا صَرْعَى بِأَثْنَاءِ هَذَا النَّهْرِ، وَبِأَمْضَادِ هَذَا الْغَائِطِ، عَلَى غَيْرِ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ، وَلَا سُلْطَانٍ مُبِينٍ مَعَكُمْ..

36. Szónoklatából, *béke reá*, melyben figyelmezteti Nahraván népét[117]

Én figyelmeztetlek titeket, hogy leöldösöttek lesztek itt a folyó mentén, megemészt titeket ez a katlan, miután nincs mentségtek Allahnál, s nyilvánvaló hatalommal sem bírtok. Előjöttetek házaitokból, de összegabalyít titeket a mennyei akarat! De én lebeszéltelek titeket erről az ítélőszékről, s ti dölyfösködtetek a szembeszegülők és szétszéledtek fennhéjázásával, mígnem kívánságotok felé hajtottam véleményem. De fejetekből hiányzik az értelem, álmaitok akár a félkegyelműeké, nem hoztam rátok sanyargatást, s nem kívántam rátok sorscsapást.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يَجْرِي مَجْرَى الْخُطْبَةِ:

فُقْتُ بِالْأَمْرِ حِينَ فَشِلُوا، وَنَطَقْتُ حِينَ تَعْتَعُوا، وَمَضَيْتُ بِنُورِ اللهِ حِينَ وَقَفُوا، وَكُنْتُ أَخْفَضَهُمْ صَوْتًا، وَأَعْلَاهُمْ فَوْتًا ...

37. Beszédéből, *béke reá*, mely a szónoklat medrében szalad

Még akkor is helytálltam, mikor már mások elbuktak, s merészen kiálltam, mikor ők elbújtak.[118] Még akkor is beszéltem, mikor megnémultak, s Allah világosságában törtem előre, míg ők lebénultak. Leg-

117. Nahraván település Kúfa közelében. Miután Sziffínből Muávija csellel győztesen került ki, Ali – béke reá – híveket vesztett, akik Ali gyengeségének tudták be ezt a vesztést. Ők kiváltak Ali hívei közül és úgy nevezték magukat kiváltak, kiszakadtak: „háridzsiták". A háridzsiták Nahravánban készültek Ali ellen Hurkusz ibn Zuhajr al-Szaadí vezérlete alatt. Ali felszólította őket a visszatérésre, de válaszul követeit megölték. Ekkor bekövetkezett a nahraváni vérfürdő, ahol Ali leszámolt a háridzsitákkal.
118. Leírja helyzetét Oszmán kalifátusa alatt.

visszafogottabbjuk voltam beszédben, de legnagyobbjuk kitűnésben. Meghasítottam kantárszárát, megfosztottam zálogát,[119] akár a hegy, mit szél el nem perget, s vihar meg nem renget. Nincs senki, ki hibát találna bennem, vagy rám mondhatná azt, mi hamis. Az én igám a tisztesség, mígnem annak igazát megteszem, s erőm a gyengeség, mígnem annak igazát elveszem. Megelégedtünk Allah rendelésébe, s behódoltunk Allah ügyébe. Vagy tán úgy látod, hazug szót mondok Allah prófétájára – Allah fohásza és békessége reá? Allahra! Én volta az első, ki őt szavatolta, s nem leszek az első, ki őt meghazudtolja! Ha dolgaimat nézem, bizony engedelmességem túllépte hűségem, s a szövetség vele nyakamon teher.[120]

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

وَإِنَّمَا سُمِّيَتِ الشُّبْهَةُ شُبْهَةً لِأَنَّهَا تُشْبِهُ الْحَقَّ، فَأَمَّا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَضِيَاؤُهُمْ فِيهَا الْيَقِينُ، وَدَلِيلُهُمْ سَمْتُ الْهُدَى ... ...

38. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem az árny azért neveztetett árnynak, mert hasonlít az igazsághoz. Kik Allahot oltalmazzák, a bizonyosság világosságuk, s az Útmutatás vezetőjük az ösvényen, míg kik Allah ellenségei, az eltévelyedés hívásuk, s vakság útmutatásuk. Ki fél a haláltól, az nem menekül attól, s ki szeretné a megmaradást, annak nem adatik meg akkor.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

... مُنِيتُ بِمَنْ لَا يُطِيعُ إِذَا أَمَرْتُ، وَلَا يُجِيبُ إِذَا دَعَوْتُ ...

39. Szónoklatából, *béke reá*

Szenvedek azoktól, kik nem engedelmeskednek parancsomnak, s nem adnak választ hívásomnak. Jaj nektek! Mire vártok pártfogástokkal Uratoknak? Nem gyűjt tán egybe titeket a hit, s nincs buzgalom, mi

119. A rossznak elejét vettem.
120. Ez a beszéd tükrözi lelkiállapotát a próféta halálát követően, mikor a próféta Allah fohásza és békéje reá – meghagyta számára az engedelmességet Abu Bakr, Omar és Oszmán kalifáknak, mi számára teher volt.

összeforraszt ? Én köztetek állok üvöltve, szólítalak titeket, hogy segítsetek, de ti nem hallgatjátok beszédemet, s nem engedelmeskedtek parancsomnak, míg fény nem derül a rosszakra, mi a dolgokat visszahúzza. Ti nem vagytok méltók arra, hogy dolgotokon elégtétel vétessék, sem arra, hogy célt veletek elérhetnék. Hívtalak titeket testvéreitek megsegítésére, de ti úgy horkantatok fel, akár a kehes teve, s oly teher nehezedett rátok, akár a málhástevére, minek véres a háta. Majd egy kis reszketeg gyenge csapatocska kivált tőletek, s mellém állt, mintha a halálba lennének vezetve, s ők ezt csak szemlélik meredten.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الْخَوَارِجِ لَمَّا سَمِعَ قَوْلَهُمْ « لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ » قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
كَلِمَةُ حَقٍّ يُرَادُ بِهَا الْبَاطِلُ ، نَعَمْ إِنَّهُ لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ ...

40. Beszédéből, *béke reá*, mit a háridzsitákhoz intézett, mikor azok azt kiáltották: Az ítélet csak Allah kezében van

A szó igaz, de a szándék, mit kifejez, hamis! Igaz, az ítélet csak Allah kezében van. De ők azt mondják, hogy csak Allah az, ki ítéletet hoz. Hanem az embereknek el kell fogadniuk, hogy vannak emírek, kik szerények, de olyanok is, kik gyarlók. A hívő saját ítélése szerint cselekszik, s erre hallgat a hitetlen is. Míg ez tart, Allah beteljesíti a sorsot (az ítélésekkel), mik begyűjtik az adót, az ellenséggel megküzdeni szólítanak, az utakat megvédik, s az erőstől a gyengének átadható általa az igazság, mígnem megnyugodhat a szerény, miáltal nyugalma van a gyarlótól.

Egy másik változat szerint – béke reá – válasza így hangzott:

Allah már ítélt, csak rátok vár! (Majd mondta): Hanem a jó emírek az őrizkedés talaján ítélnek, míg a gyarlók úgy, hogy általa élvezkedhessenek addig, míg terminusuk meg nem szakad, s el nem éri őket a halál.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ الْوَفَاءَ تَوْأَمُ الصِّدْقِ، وَلَا أَعْلَمُ جُنَّةً أَوْقَى مِنْهُ، وَلَا يَغْدِرُ مَنْ عَلِمَ كَيْفَ الْمَرْجِعُ ...

41. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem a szó beváltása az őszinteség ikertestvére. Én nem tudok ennél erősebb pajzsot, s nem lesz áruló az, ki tudja, hogy lesz a visszaút.[121] Mi most oly időket élünk, mikor a legtöbben úgy tartják, az árulás bölcsesség, az esztelenek erre azt mondják: kiváló fortély. Mi van velük? Allah eltiporná őket! Aki már túl van sok mindenen, az úgy látja, hogy a kifogások elválasztják őt Allah parancsaitól, tiltásaitól, miket ő úgy hagy el, hogy szűk látásával nem is látott át belőlük csak annyit, mire bírása volt. Míg az, kit a hit nem korlátoz, minden lehetőséget kihasznál.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ اثْنَانِ: اتِّبَاعُ الْهَوَى وَطُولُ الْأَمَلِ، فَأَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَى فَيَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ، وَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ ...

42. Szónoklatából, *béke reá*

Ó emberek! Két dolgot látok legfélelmetesebbnek rátok. A vágyak hajhászását, és a remény kiterjesztését. A vágyak hajhászata elválaszt az igaztól, s a remény kiterjesztése elfeledteti a Túlvilágot. Hanem a világ egyszeriben tetejére fordult, s nem maradt más csak néhány csepp, akár a palackban, melyet gazdája felhajtott. A Túlvilág közeledik, s mindkettejüknek vannak fiaik,[122] de Ti legyetek a Túlvilág gyermekei, ne az evilágé, mert az Ítélet Napján minden gyermek anyjához rendeltetik. A ma a tetteké elszámolás nélkül, a holnap az elszámolásé tettek nélkül.

121. Visszaút a Túlvilágba.
122. Mindkét dolognak maradnak követői (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ أَشَارَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ بِالِانْتِعْدَادِ لِحَرْبِ

أَهْلِ الشَّامِ بَعْدَ إِرْسَالِهِ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيَّ إِلَيْهِ مُعَاوِيَةَ:

إِنَّ الِانْتِعْدَادَ لِحَرْبِ أَهْلِ الشَّامِ وَجَرِيرٌ عِنْدَهُمْ إِغْلَاقٌ لِلشَّامِ،

وَصَرْفٌ لِأَهْلِهِ عَنْ خَيْرٍ إِنْ أَرَادُوهُ ...

43. Beszédéből, *béke reá*

Miután a hívők emírje – béke reá – Dzsarír ibn Abdullah Badzsalít elküldte Muávijához, hívei közül tanácsolták neki a háborúra való felkészülést, mire ő: Ha most készülődnék a háborúra Szíria népével, míg Dzsarír ott van, bizony ez bezárná Szíria kapuit, s elfordítaná népét a jótól, ha azt akarják.[123] De meghagytam Dzsarírnak az időt, min túl ne maradjon, mert különben félrevezet, s nem állja szavát. Én úgy látom, már a türelem kedvéért is várjunk még, de készülődésteket sem ellenzem.[124] Ennek a dolognak már orrát, szemét kifacsartam,[125] hátát hasára fordítottam, de nem látok mást, csak harcot, vagy eretnekséget. Valamikor az embereken oly helytartó kormányzott, ki újabbnál újabbat hozott, s az embereket beszédre késztette, majd beszéltek, felkeltek, és megváltoztatták az addigi mindent.[126]

123. Attól, hogy neki fogadjanak hűséget. (A fordító)
124. A hívők emírje – béke reá – elküldte Dzsarírt Muávijához - hogy megkérje, fogadjon hűséget ő és Szíria népe Alinak. Miközben várták Dzsarír visszatértét, sokan a háborúra készülődtek inkább Muávija ellen és erre akarták rábeszélni Alit is. (A fordító)
125. Alaposan, átgondoltan. (A fordító)
126. Példa az iszlám előtti idők egyik uralkodójáról.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا مَرَّ بِمَصْقَلَةَ ابْنِ هُبَيْرَةَ الشَّيْبَانِيِّ إِلَى مُعَاوِيَةَ وَكَانَ قَدِ ابْتَاعَ سَبْيَ بَنِي نَاجِيَةَ مِنْ عَامِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَغْفَلَ غَلَطَ الْبَائِعِ بِالْمَالِ الْخَاسِرِ بِهِ مَرَّ بِالْأَدْلَّاءِ

قَبَّحَ اللَّهُ مَصْقَلَةَ فَعَلَ فِعْلَ السَّادَةِ وَفَرَّ فِرَارَ الْعَبِيدِ ...

44. Beszédéből, *béke reá*

Mikor Maszkala ibn Hubajra Sajbáni Szíriába menekült Muávijához, mert megvásárolta Bani Nádzsija nemzetségét, akik foglyul estek a hívők emírje csapatának, azonban árukat nem fizette meg.[127] Csúnyítsa meg Allah Maszkalát, aki úgy cselekedett, mint egy nemes, s úgy szökött meg, mint egy rabszolga. Mielőtt dicsőítője beszélhetett volna, elhallgattatta őt, s mielőtt az ő első kezese szavatolta volna, megríkatta őt. Ha itt állna, bizony elvennénk tőle azt, mi könnyen jött, s várnánk még a ráadást.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ غَيْرَ مَقْنُوطٍ مِنْ رَحْمَتِهِ، وَلَا مَخْلُوٍّ مِنْ نِعْمَتِهِ، وَلَا مَأْيُوسٍ مِنْ مَغْفِرَتِهِ، وَلَا مُسْتَنْكَفٍ عَنْ عِبَادَتِهِ، الَّذِي لَا تَبْرَحُ مِنْهُ رَحْمَةٌ، وَلَا تُفْقَدُ لَهُ نِعْمَةٌ ...

45. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Kinek kegyelmétől nem veszi reményét senki, Kinek nagylelkűségétől nincs megvonva senki, Kinek megbocsájtásában nem csalódik senki, Kinek imádatához nincs túl hatalmas senki, Kinek kegyelme meg nem szűnik, s nagylelkűsége el nem vész. Az evilág olyan otthon, melynek elrendeltetett a megsemmisülés, s népének abból kiűzettetés. Édes és zöld, az azt keresőt sietésre készteti, a szívéhez tapad annak, ki azt figyeli. Költözzetek hát arról a legszebb gyarapvással, mi néktek kijutott, ne kérjetek azon többet, mint mi elég, s ne követeljetek attól többet, mint a lét.

127. Hizajt ibn Rásid an-Nádzsí egyike volt a Bani Nádzsija nemzetségnek, aki Sziffínben együtt harcolt a hívők emírjével, majd megszegte hűségét, és fellázadt az ítélőszék ellen. Ezután Ali ellen fordult. Ali csapatot küldött leverésére Maakal ibn Kajsz ar-Rijáhí vezetése alatt, aki a lázadókat kardélre hányta. Összesen ötszázan fogságba estek, köztük asszonyok, férfiak, gyerekek. Mikor Maakal a foglyokkal visszafelé tartott, áthaladt Maszkala ibn Hubajra Sajbání birtokán, aki meghallva a foglyok sírós panaszát, megalkudott rájuk, és megegyezett Maakallal ötszázezer dirhamban. Azonban ezt nem fizette ki, hanem az éjszaka leple alatt átszökött Muávijához.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

عِنْدَ عَزْمِهِ عَلَى الْمَسِيرِ إِلَى الشَّامِ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ، وَسُوءِ الْمَنْظَرِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَأَنْتَ الْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، وَلَا يَجْمَعُهُمَا غَيْرُكَ: لِأَنَّ الْمُسْتَخْلَفَ لَا يَكُونُ مُسْتَصْحَبًا، وَالْمُسْتَصْحَبَ لَا يَكُونُ مُسْتَخْلَفًا.

وَابْتِدَاءُ هٰذَا الْكَلَامِ مَرْوِيٌّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) وَقَدْ تَفَاوَتَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) بِأَبْلَغِ كَلَامٍ، وَنَمَّقَهُ بِأَحْسَنِ تَمَامٍ، مِنْ قَوْلِهِ: وَلَا يَجْمَعُهُمَا غَيْرُكَ إِلَى آخِرِ الْفَصْلِ.

46. Beszédéből, *béke reá*, mikor felszólított a kivonulásra Szíria ellen[128]

Allah! Benned keresek menedéket az utazás megpróbáltatásaitól, a visszatérés bánatától, a rossz látomástól emberről, vagyonról. Allah! Te vagy kísérő az úton, Te vagy, Ki hátramaradsz a ház népénél, s nincs más, csak Te, Aki ezt a kettőt egyesíteni tudod, mert ki hátramarad, nem lehet kísérő, s ki elkísér, nem maradhat hátra.

128. A Dzsamali ütközet után Muávija nem eskűdött fel Alira – béke reá – sőt az ellentét nőttön nőtt közöttük. Muávija azzal vádolta mindezek mellett Alit, hogy része volt Oszmán kalifa meggyilkolásában és ebben a hitben tartotta egész Szíria népét is. Az ellentét kettejük között addig erősödött, míg Sziffinnél sor került a döntő ütközetre, mely az előbbiekben ismertetettek szerint Amr ibn Abi Músza al-Isaarí ítélőszékével végződött.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

فِي ذِكْرِ الْكُوفَةِ:

كَأَنِّي بِكِ يَا كُوفَةُ تُمَدِّينَ مَدَّ الْأَدِيمِ الْعُكَاظِيِّ، تُعْرَكِينَ بِالنَّوَازِلِ، وَتُرْكَبِينَ بِالزَّلَازِلِ ...

47. Beszédéből, *béke reá*, melyben megemlékezik Kúfáról

Ó Kúfa! Számomra te itt úgy vagy kiterítve, mint a cserzett bőr Ukázban.[129] Csapásokkal ütközöl meg, megrázkódtatások szállnak meg. Én már tudom, ha valaki rád akarja hozni a rontást, Allah próbára teszi őt a törődéssel, s mögé veti gyilkosát.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

عِنْدَ الْمَسِيرِ إِلَى الشَّامِ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّمَا وَقَبَ لَيْلٌ وَغَسَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّمَا لَاحَ نَجْمٌ وَخَفَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ غَيْرَ مَفْقُودِ الْإِنْعَامِ، وَلَا مُكَافَإِ الْإِفْضَالِ ...

48. Szónoklatából, *béke reá*, miközben a menet Szíria felé haladt

Dicsőség legyen Allahnak, mindahányszor leszáll az éj s a sötétség, dicsőség legyen Allahnak mindahányszor a csillagok kigyulladnak s megvillannak, dicsőség legyen Allahnak, Kinek nagylelkűsége soha el nem veszhet, s Kinek kiváltságát viszonozni nem lehet. Már előreküldtem élcsapatomat, s elrendeltem nekik a táborozást a folyónak e partján, míg el nem ér hozzájuk parancsom. Szándékom átszeli a vizet, hogy a Tigris partjain élők elszórt foltjait felkelésre szítsam néktek ellenségtekkel szemben, s megteszem őket tartalék erőtöknek.

---

129. Ukáz az arab világ nyelvisége szempontjából döntő jelentőségű hely. Voltaképpen piac volt, ahol évente adtak egymásnak találkozót költők, szónokok és az ő nyelvi versengéseik eredményezték a mai irodalmi arab nyelvet, mely a Korán nyelvezete is. Egyben nagyon híres volt az itt árusított cserzett bőr is, ami egy idő után szimbóluma is lett Ukáznak és nyelvi fesztiváljainak. (A fordító)

Szajjid Razi megjegyzése:

A hívők emírje, béke reá, a Miltát szóval irányt és helyet jelölt, ahova seregét parancsolta, hogy táborozzon. Ez egyébként az Eufrátesz partja. A Miltát szó folyópartot, tengerpartot jelent, de kifejez olyan dolgot is, ami a földdel egy szintben van, míg a Nutfa az Eufrátesz vize. Mindezek lenyűgöző és csodálatos kifejezése.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بَطَنَ خَفِيَّاتِ الْأُمُورِ ، وَدَلَّتْ عَلَيْهِ أَعْلَامُ الظُّهُورِ ،
وَامْتَنَعَ عَلَى عَيْنِ الْبَصِيرِ ... 1

49. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki bevette magát a rejtett dolgok mélyére, s Ki felé a megnyilvánuló dolgok jelei vezetnek. Ő az, Ki a szemlélő szeme elől elzárt, mégis az Őt nem látó szem nem tagadhatja meg, s az Őbenne biztos szív nem éri fel. Nem előzheti meg Őt magasságosságában semmi s közelségében oly szoros, hogy Nála közelebb nincs semmi. Magasságossága nem távolítja el Őt teremtményeitől, de közelsége nem teszi Őt egyenrangúvá (teremtvényeivel). Nem tárta fel az értelem számára képessége határait, de el sem palástolta azt az Őt megismerni akarók elől. Tehát minden létező Róla tanúskodik, s még a tagadó szív is hiszi Őt. Allah magasságossága sokkal nagyobb annál, mit Néki betudnak az Érte rajongók, vagy az Őt tagadók.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

إِنَّمَا بَدْءُ وُقُوعِ الْفِتَنِ أَهْوَاءٌ تُتَّبَعُ ، وَأَحْكَامٌ تُبْتَدَعُ ، يُخَالَفُ فِيهَا
كِتَابُ اللّٰهِ ، وَيَتَوَلَّى عَلَيْهَا رِجَالٌ رِجَالًا عَلَى غَيْرِ دِينِ اللّٰهِ ... 1

50. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem a kísértés, hogy megeshet, ennek alapja a vágy, mit követnek, az ítélet, mi mesterkélt, s mindez Allah Írása ellen való. Ezekben szövetkezik férfi a férfival, még ha az Allah hitvallása ellen is van. Ha a hamis az igaztól tisztán elkülönül, akkor az nem tűnik el az azt keresők elől, s ha az igaz tisztán elválik a hamistól, megszegetik a gyűlölködők nyelve attól. De most vesznek egy marékkal ebből is meg abból is, a kettőt összekeverik, oltalmazót hatalomra keríti a Sátán s csak az menekül, kinek Allahtól az erény eljött már.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا غَلَبَ أَصْحَابُ مُعَاوِيَةَ أَصْحَابَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
عَلَى شَرِيعَةِ الْفُرَاتِ بِصِفِّينَ، وَمَنَعُوهُمْ مِنَ الْمَاءِ:

قَدِ اسْتَطْعَمُوكُمُ الْقِتَالَ، فَأَقِرُّوا عَلَى مَذَلَّةٍ، وَتَأْخِيرِ مَحَلَّةٍ، أَوْ رُدُّوا
الْبُيُوتَ مِنَ الدِّمَاءِ، وَرُدُّوا مِنَ الْمَاءِ ...

51. Beszédéből, *béke reá*

Mikor Muávija Sziffínben legyőzte a hívők emírjének – béke reá – embereit, elfoglalta az Eufrátesz partját és nem engedte, hogy a hívők emírjének csapatai vízhez jussanak a folyóból.

A harc morzsáit kérik tőletek. Most vagy húzódjatok meg szégyenben, a csúfos szűkségben, vagy áztassátok vérben kardotokat, s kiolthatjátok vízzel szomjatokat. A halál életetekben leigázottság, de leigázottként meghalni maga az élet. Muávija csak egy kis lázadó hadat vezet, kik elől elfedi a híreket, mígnem a halál célpontjává teszik meg kebleiket.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ تَقَدَّمَ نُخَالُهَا بِرِوَايَةٍ، وَنَذْكُرُهَا مِنْهَا
بِرِوَايَةٍ أُخْرَى لِتَغَايُرِ الرِّوَايَتَيْنِ:

أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَصَرَّمَتْ، وَآذَنَتْ بِانْقِضَاءٍ، وَتَنَكَّرَ
مَعْرُوفُهَا، وَأَدْبَرَ حَذَّاءَ، فَهِيَ تَحْفِزُ بِالْفَنَاءِ سُكَّانَهَا، وَتَحْدُو بِالْمَوْتِ
جِيرَانَهَا، وَقَدْ أَمَرَّ مِنْهَا مَا كَانَ حُلْوًا، وَكَدِرَ مِنْهَا مَا كَانَ صَفْوًا ...

52. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem az evilág bevégződik, jelezte búcsúját, tárgyai elidegenedtek, az meg sarkon fordult, sietve el. Rombolásba taszítja lakóit, halálba vezeti szomszédait, s már megkeserítette azt, mi édes volt, beszennyezte azt, mi tiszta volt. Nem maradt már azon csak egy csepp, akár a palack mélyén, mi kortynak is kevés. Ha szomjazó jön, kiissza, azzal szomját nem oltja. Ó Allah szolgái! Álljatok készen az útra ebből az otthonból, minek lakóira elrendeltetett a lerombolás. Nem kerekedik felül rajtatok a remény s nem hosszabbodik meg földi időtök. Allahra! Ha bőgtök, akár a tevetehén, mi elvesztette borját, szólítgattok, akár a turbékoló galambok, felbődültök, akár az odaadó remeték, s Allahhoz fordultok

felhagyva vagyonnal, fiakkal, hogy érezzétek az Ő közelségét, az Ő magasságába emelkedve, vagy a bűnök megbocsájtásáért, miket könyvei feltárnak, s angyalai jegyeznek, hát még ez is kevés lenne az Ő viszonzásából, mit néktek kívánok, s büntetéséből, mitől féltelek. Allahra! Ha szívetek teljesen megolvadna, szemetek az Ő vágyakozásától vagy félelmétől vércseppeket könnyezne, s ha még a világon addig időznétek, míg a világ tart, még akkor sem szárnyalhatnátok túl tetteitekkel az Ő nagylelkűségét, hatalmasságát reátok, s azt, ahogy titeket a hit útján vezet.

وَمِنْهَا

فِي ذِكْرِ يَوْمِ النَّحْرِ وَصِفَةِ الْأُضْحِيَّةِ:

وَمِنْ تَمَامِ الْأُضْحِيَّةِ اسْتِشْرَافُ أُذُنِهَا، وَسَلَامَةُ عَيْنِهَا، فَإِذَا

53. Megemlékezése, *béke reá*, az áldozat napjáról[130]

Az áldozati állat akkor teljes, ha füle sértetlen, szeme ép. Ha ép a fül meg a szem, ép az áldozat, s beteljesedik még akkor is, ha szarva törött, vagy lábát maga után vonja az áldozás helyére.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي ذِكْرِ الْبَعْثَةِ:

فَنَدَأْكُوا عَلَى نَدَأْكِ الْإِبِلِ أَلْهِيمِ يَوْمَ وِرْدِهَا قَدْ أَرْسَلَهَا رَاعِيهَا،
وَخُلِعَتْ مَثَانِيهَا، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُمْ قَاتِلِيَّ، أَوْ بَعْضُهُمْ قَاتِلُ بَعْضٍ لَدَيَّ

54. Beszédéből, *béke reá*

Úgy lökdöstek, akár a tevecsorda itatása napján, miután őrzőjük meglazította pányváikat! Mígnem eszembe jött, hogy ezek vagy megölnek engem, vagy egymást ölik előttem. Hát átforgattam ezt a dolgot tetőtől talpig, s nem találtam mást, mit tehetek, csak a harcot ellenük, vagy

130. Ez az ún. Eid Al-Adha, az áldozat ünnepe. Rendszerint birkát vág minden család ebből az alkalomból. (A fordító)

megtagadom, mit Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – hozott el a napon. De úgy kezeltem, a harc könnyebb nekem, mint a Túlvilág büntetése, mert számomra az evilági megpróbáltatás enyhébb, mint a túlvilági szenvedés.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

وَقَدِ اسْتَبْطَأَ أَصْحَابُهُ إِذْنَهُ لَهُمْ فِي الْقِتَالِ بِصِفِّينَ:

أَمَا قَوْلُكُمْ: أَكُلَّ ذَلِكَ كَرَاهِيَةَ الْمَوْتِ؟ فَوَاللهِ مَا أُبَالِي

دَخَلْتُ إِلَى الْمَوْتِ أَوْ خَرَجَ الْمَوْتُ إِلَيَّ ...

55. Beszédéből, *béke reá*, mikor emberei türelmetlenül várták engedélyét a harcra Sziffínnél

Hanem beszédetek, hogy mindez tán azért van,[131] mert iszonyodom a haláltól, hát Allahra! Nem törődöm azzal, hogy halálba rohanok, vagy a halál jön el értem! S beszédtek alapja Szíria népében a kétség. Allahra! Én még egy napra sem löktem félre harcot, csak akkor, ha vágyom a népre, hogy hozzám csatlakozzék, az úton általam helyesen vezéreltessék, s fényemet szemeikkel legelhessék. Ez szeretetre méltóbb nékem, mint leöldöklésük elté-velyedettségükben, hogy így menjenek el a bűnökben.

131. A késlekedés a támadásra. (A fordító)

﴿ وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴾

١ وَلَقَدْ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) نَقْتُلُ آبَاءَنَا وَ
أَبْنَاءَنَا وَإِخْوَانَنَا وَأَعْمَامَنَا، مَا يَزِيدُنَا ذَلِكَ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا وَمُضِيًّا
عَلَى اللَّقَمِ، وَصَبْرًا عَلَى مَضَضِ الْأَلَمِ، وَجِدًّا فِي جِهَادِ الْعَدُوِّ، ٢ وَ

56. Beszédéből, *béke reá*

Allah prófétájával együtt – Allah fohásza reá és nemzetségére – küzdöttünk atyáinkkal, fiainkkal, fivéreinkkel, nagybátyáinkkal, s ez gyarapított minket a hitben, odaadásban, az úton továbbhaladásban, a szaggató fájdalom elviselésében, s fegyelemben harckor az ellenséggel. S már egy férfiú tőlünk, egy másik ellenségünktől egymásra törnek, akár két bika, hogy bevégeztesse egyik a másikát, s eldöntsék, melyiküknek itatja meg másikával a halál poharát. Egyszer nekünk kedvez ellenségünk felett, másszor ellenségünknek felettünk. Mikor Allah látta igazunkat, ráhozta ellenségünkre a gyalázatot, s elküldte nékünk a diadalt, mígnem megnyugodhatott az iszlám, akár a teve, mely fektében nyakát előrenyújtja. Allahra! Ha mi azzal jönnénk, mivel ti, bizony nem állnának a vallás pillérei, a hit fája sem hajtaná zöld levelét, s Allahra! Most fejitek a vért, majd ezt követi a vezeklés!

﴿ وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

لِأَصْحَابِهِ:

١ أَمَا إِنَّهُ سَيَظْهَرُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي رَجُلٌ رَحْبُ الْبُلْعُومِ، مُنْدَحِقُ
الْبَطْنِ، يَأْكُلُ مَا يَجِدُ، وَيَطْلُبُ مَا لَا يَجِدُ، فَاقْتُلُوهُ وَلَنْ تَقْتُلُوهُ

57. Beszédéből, *béke reá*, követőinek

Majd utánam jönni fog fölétek egy férfiú bő torokkal, nagy potrohhal, ki mindent felél, mit talál, s követeli, mit nem lel. Meg kellene ölnötök, de ezt nem teszitek. Hanem ő megparancsolja néktek, hogy becsméreljetek,

tagadjatok meg. Ami a becsmérlést illeti, becsméreljetek, ez nékem megtisztulás, néktek menekvés. De a megtagadást, ha kéri, meg ne tagadjatok, mikor én ebbe beleszülettem,[132] s legelülső voltam Hidzsrában,[133] hitben.

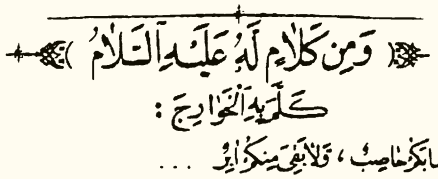

58. Beszédéből, *béke reá*, melyet a háridzsitákhoz intézett[134]

Vihar lesújthat rátok, de nincs, ami megszúrjon titeket.[135] Allahban való hitem, s Allah prófétájával megtett küzdelem után talán az eretnekséget vallom-e magaménak ? Ekkor bizony eltévelyednék, s az úton jól vezetett nem lennék. De térjetek meg a romlás lakjaiba, menjetek vissza a lábnyomokon! Mert igenis találkozni fogtok utánam a megsemmisítő csapással, a borotvaéles karddal, a múlt emlékeivel, amiket az elnyomók ösvénynek[136] tesznek meg közétek.

---

132. Ali ibn Abi Tálib, béke reá, a próféta unokatestvére volt. A prófétával – Allah fohásza és békessége reá – együtt nevelkedett, és az első volt, aki még gyermekfejjel szívta magába az iszlámot, tehát nyugodtan állíthatja, hogy ő valósággal beleszületett az iszlámba. (A fordító)

133. A Hidzsra a muzulmánok Mekkából Medinába menekülése volt. Mekkában az állandó üldöztetés miatt helyzetük kilátástalanná vált, ezért a próféta – Allah fohásza és békessége reá – elrendelte a kivonulást, a Hidzsrát. A kivonulók maguk a muhádzsirok. (A fordító)

134. Ők voltak azok, akik a Sziffinnél elszenvedett vereség miatt kiváltak a hívők emírje – béke reá – követői közül. Ők azok, akik a korábban ismertetett ítélőszéket és annak ítéletét Ali imám gyengeségének tudták be, ezért meggyalázták őt, és szembeszálltak vele. (A fordító)

135. Háborúzni azt tudtok, de a reformokat nem fogjátok fel. (A fordító)

136. Ezek lesznek azok a tendenciák, melyek szabályozni fogják az életeteket egymás között. (A fordító)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لَمَّا عَزَمَ عَلَى حَرْبِ الْخَوَارِجِ وَقِيلَ لَهُ
إِنَّ الْقَوْمَ قَدْ عَبَرُوا الْجِسْرَ النَّهْرَوَانِ:
مَصَارِعُهُمْ دُونَ النُّطْفَةِ ...[1]

59/I. Ezt akkor mondta, *béke reá*, mikor a háridzsiták ellen szólított, akikről úgy informálták, hogy átkeltek Nahraván hídján

Az ő csataterük a folyó innenső partja. Allahra! Közülük tíz sem éli túl, s közületek tíz sem vész oda!

Szajjid Razi megjegyzése:

Szónoklatában a „Nutfa" szó (folyó) jelentése az Eufrátesz és vízre ennél kifejezőbb szó talán nincs is.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لَمَّا قِيلَ لَهُ الْخَوَارِجُ قَدْ قُتِلَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلَكَ الْقَوْمُ بِأَجْمَعِهِمْ:
كَلَّا وَاللَّهِ إِنَّهُمْ نُطَفٌ فِي أَصْلَابِ الرِّجَالِ، وَقَرَارَاتِ النِّسَاءِ،[2]
كُلَّمَا نَجَمَ مِنْهُمْ قَرْنٌ قُطِعَ حَتَّى يَكُونَ آخِرُهُمْ لُصُوصًا سَلَّابِينَ.

59/II. Beszédéből, *béke reá*

Amikor a háridzsitákat leverték, neki ezt mondták: „Ó hívők emírje, kipusztult ez a nép mind egy szálig!" Ő erre ezt mondta, béke reá: „Még nem. Ők még fennmaradtak a férfiak ágyékában, s az asszonyok méhében. Akárhányszor feltűnik vezérük, azt levágják, míg a legutolsójuk rablóvá, tolvajjá nem lesz."

﴿ وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ﴾

فِي ٱلْخَوَارِجِ:

لَا تَقْتُلُوا ٱلْخَوَارِجَ بَعْدِي، فَلَيْسَ مَنْ طَلَبَ ٱلْحَقَّ فَأَخْطَأَهُ، كَمَنْ طَلَبَ ٱلْبَاطِلَ فَأَدْرَكَهُ . . . .

59/III. Beszédéből, *béke reá*

Majd mondta, béke reá: „Utánam már ne öljétek le a háridzsitákat, mert ki az igazságot keresi, de mindig elhibázza, az nem olyan, mint ki a hamist keresi és megtalálja." (Ezalatt Muávijját és követőit értette.)

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ﴾

لَمَّا خُوِّفَ مِنَ ٱلْغِيلَةِ:

إِنَّ عَلَيَّ مِنَ ٱللهِ جُنَّةً حَصِينَةً، فَإِذَا جَاءَ يَوْمِي وَٱنْفَرَجَتْ عَنِّي وَأَسْلَمَتْنِي، فَحِينَئِذٍ لَا يَطِيشُ ٱلسَّهْمُ وَلَا يَبْرَأُ ٱلْكَلْمُ .

60. Beszédéből, *béke reá*, mikor figyelmeztették a merényletről ellene

Mert bizony fölöttem van Allah erős pajzsa. Ha eljön az én napom, az elvonul felőlem, s átad a halálnak. Ekkor nem téveszt célt a nyílvessző, s a seb be nem gyógyul.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا دَارٌ لَا يَسْلَمُ مِنْهَا إِلَّا فِيهَا، وَلَا يَنْجُو بِشَيْءٍ كَانَ لَهَا

61. Szónoklatából, *béke reá*

Már pedig az evilág olyan otthon, melynél a biztonság nem tőle származó, hanem benne lakozó, s nem üdvözít, legyen az bármi, ami csak érte való. Az emberek rajta kísértéssel megpróbáltatnak, kik csak az érte valót vették, kiűzetnek, s számon kéretnek, kik a túlvilágért valót vették, azt maguk előtt találják, s azok közt élhetnek. Ki számára az értelem adott, az evilág, akár az árnyék: egyszer csak látod kiteljesedni, mígnem visszahúzódik, s elterjeszkedni, mígnem össze nem zsugorodik.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ، وَبَادِرُوا الْجَالَ بِأَعْمَالِكُمْ، وَأَبْنَاعُوا مَا يَبْقَى لَكُمْ مِمَّا لَا بُدَّ لَكُمْ مِنْهُ ...

62. Szónoklatából, *béke reá*

Őrizkedjetek Allahtól, ó Allah szolgái, s vágjatok elébe sorsotoknak tetteitekkel! Váltsátok meg azt, ami elmúlik rólatok, arra, mi örökül néktek marad! Álljatok készen az útra, melyen vezetve lesztek, s készüljetek a halálra, mi rátok veti árnyékát. Legyetek oly nép, melynek a kiáltás meghozza ébredését, s tudjátok, hogy az evilág nékik nem menedék, hát vágyjátok cseréjét! Mert bizony a Dicsőséges Allah nem teremtett tüteket céltalan, s nem is hagyott haszontalan.[137] A Paradicsom, pokol és köztetek nincs semmi, csak a halál, ha bekövetkezik. Az élet, mit minden pillanat tovább csonkít, s minden óra tovább

137. A Magasságos Allah nem teremtett céltalan, hisz oly értelmet adott az embernek, melyhez fogható más a földi világon nem létezik. De ez nem maradhat hasztalan, hiszen ez az értelem az embert szolgálja, miről ő meg ne feledkezzék és adjon érte hálát teremtőjének.

rombol, bizony rövid terminus. A láthatatlant[138] pedig maga előtt tuszkolja az új nappal s új éjszaka, micsoda gyors közeledés! Az utazó, ki győzelemmel vagy elbukással érkezik, bizony kiérdemli a kivált gondoskodást. Hát gyarapodjatok még az evilágon az evilágról olyannal, mivel felvértezhetitek magatokat holnap.[139] Minden szolga tartsa számon Urát, figyelmeztesse önmagát, gyakoroljon bűnbánatot, kerekedjék felül vágyain, mert sorsa előle lepellel borított. Reményei megtévesztik, a Sátán ráhagyatkozik, feldíszíti számára a fertőt, hogy azon utazzon, sarkallja bűnbánatának halogatására, mígnem vágyai döntik teljes tudatlanságba. Szánalom a tudatlannak, kinek élete az érv önmaga ellen, s kinek napjai őt a bukásba vezetik. Mi kérjük a Dicsőséges Allahot, tegyen meg nékünk és néktek olyat, kinek nagylelkűsége félre nem vezet, kit nem vonhat el Ura engedelmességétől sem egy sem más, s ki halála után nem vált ki sem szégyent, sem megbánást.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَسْبِقْ لَهُ حَالٌ حَالًا، فَيَكُونَ أَوَّلًا قَبْلَ أَنْ يَكُونَ آخِرًا، وَيَكُونَ ظَاهِرًا قَبْلَ أَنْ يَكُونَ بَاطِنًا . . .

63. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki számára az állapot nem előzött meg állapotot,[140] Ő az Első, mielőtt utolsó lenne, s Ő a megnyilvánuló, mielőtt Rejtőzött lenne. Mindenki, ki szólít egyet, kevés, csak Ő nem, mindenki, ki tisztességes, alázatos, csak Ő nem,[141] minden erős gyenge, csak Ő nem, s mindenki, ki bír valamivel, maga is tulajdon, csak Ő nem. Minden tudós keresi a tudást, csak Ő nem, minden ítélő egyszer ítél, másszor kitér, csak Ő nem, s minden halló, ki nem Ő, süket a finom hangra, de mi hangosan szól, tovább süketíti, s lepereg róla, mi távolról közelíti. Minden néző, ki nem Ő, vak a rejtett színekre, s az érzékeny testekre, minden megnyilvánuló rejtve marad, kivéve Őt, s egy rejtőző sem nyilvánul meg, kivéve Őt. Amit teremtett, nem azért tette,

138. A halál utáni világ, mi élő ember számára láthatatlan. (A fordító)
139. Még most az evilágon cselekedjetek olyat, ami a megmérettetéskor csak javatokra van. (A fordító)
140. Ő az Első, tehát számára minden állapot csak őutána következett be.
141. Az ember önmaga gyenge, ezért mindig társaságra vágyik, ott érzi igazán erejét. Ezért az ember szólítja társát. Ellenben Allah egymaga a tökéletes, az abszolút erő, nincs szüksége ehhez társakra.

hogy hatalmát megerősítse, sem félelméből az idő közeledtétől, sem hogy pártfogást kérjen a rátörő vetélytárs, a hencegő rivális s a gyűlöletes ellenfél ellenében. De a teremtmények Általa felnevelődnek, a szolgák Néki behódolnak. Nem lapul meg a dolgokban, mégis azt mondják: Ő azokban benne lévő, s el sem különül azoktól, mégis azt mondják: Ő azoktól elkülönülő. Nem meríti ki a teremtés, mit elindított, s a vezérlés, mit kezében tart. Nem állította le Őt tehetetlenség arról, mit teremtett, s nem vett Rajta erőt kétség döntésén s ítéletén. Hanem mit határoz, bizonyos, tudása lehengerlő, parancsa elsöprő. Reménykedünk Hozzá innen a szükségből, s kívánunk többet nagylelkűségéből.

﴿ وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ﴾

كَانَ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ فِي بَعْضِ أَيَّامِ صِفِّينَ :

مَعَاشِرَ ٱلْمُسْلِمِينَ ، ٱسْتَشْعِرُوا ٱلْخَشْيَةَ ، وَتَجَلْبَبُوا ٱلسَّكِينَةَ ،

وَعَضُّوا عَلَى ٱلنَّوَاجِذِ ، فَإِنَّهُ أَنْبَى لِلسُّيُوفِ عَنِ ٱلْهَامِ . . .

64. Beszédéből, *béke reá*, mit híveinek mondott a sziffíni napok után

Ó muzulmánok! Öltsétek fel magatokra Allah félelmét, majd vegyétek rá a lelki békesség köntösét.[142] Vicsorítsátok fogaitokat, mi letéríti koponyáitokról a kardokat, legyen teljes szereléstek, s még mielőtt kirántanátok, csak csördítsétek meg kardotokat hüvelyében.[143] Meresszétek a tekintetet, mindenfelé döfjetek, szablyával verekedjetek, s adjon érkezést kardotoknak lépésetek.[144] S tudjátok, hogy ti Allah és Allah prófétája – Allah fohásza és békessége reá s nemzetségére – nagybátyjának fiai előtt vagytok! Hát ismételjétek meg az előremenést, hozzon reátok szégyent a menekvés, mert az gyalázat az utódok szemében és pokol az Elszámolás Napjának ítéletében. Adjátok életeiteket áldozatkészséggel, s meneteljetek a halálba könnyű meneteléssel. Óva-

142. Az Allahtól való félelemnek nem szabad félelem formájában mutatkoznia. Az egyetlen megnyilvánulása a lelki nyugalom lehet, melynek viszont tükröződnie kell.

143. Hátha ennyi is elég az ellenség megfélemlítéséhez.

144. Ha nem éritek el karddal az ellenséget, akkor lépjetek addig előre, míg el nem éritek.

kodjatok a többség sötétségétől,[145] a kipányvázott sátortól[146] és sújtsatok le annak velejébe, mert a Sátán ott húzódik meg annak közepében. Már kitárta kezét ostromlásra, lábát hátravetette a visszahőkölésre, de csak rajta, rajta, míg el nem tölt fényével az igazság pillére. Ti lesztek legfelül, s Allah veletek. Ő nem hagyja el nektek (viszonzását) cselekedeteiteknek.[147]

﴿ ومن كلام له عليه السلام ﴾

في معنى الأنصار، قالوا: لما انتهت إلى أمير المؤمنين (عليه السلام) أنباء السقيفة بعد وفاة رسول الله (صلى الله عليه وآله) قال: ما قالت الأنصار؟ قالوا: قالت منا أمير ومنكم أمير، قال (عليه السلام): فهلا احتججتم عليهم بأن رسول الله (صلى الله عليه وآله) وصى بأن يحسن إلى محسنهم، ويتجاوز عن مسيئهم. قالوا: وفي ما فيه هذا من الحجة عليهم؟ فقال (عليه السلام): لو كانت الإمارة فيهم لم تكن الوصية بهم...

65. Beszédéből, *béke reá*

A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – halála után elérkezett a hívők emírjéhez – béke reá – a Szakífa Bani Szá'idában történtek híre és arról kérdezősködött, hogy vélekedtek az anszárok.[148] Az emberek tájékoztatták, hogy az anszárok maguk közül is és másikok közül is vezetőt akartak. Erre mondta:[149] Miért nem érveltetek velük, hogy Allah prófétája – Allah fohásza és békéje reá – meghagyta akaratát, mely szerint a jókat közülük tisztesen kezeljétek, de a rosszakat elfeledjétek ?

145. Szíria népétől

146. Muávija sátra

147. 47:35

148. Az anszárok azok a népek, akik a próféta mellé álltak, mikor ő – Allah fohásza és békéje reá – Mekkából Medinába menekült a muhádzsirokkal.

149. A próféta – Allah fohásza és békéje reá – halála után Szakífa Bani Szá'idában gyűltek össze a követők, hogy kalifát válasszanak.

Mondták: Mi ebben az érv ellenük?
Mondta – béke reá: Ha az ítélet az ő kezükben lenne, nem lenne, ki elrendelésüket megtartaná.
Majd mondta – béke reá: Mit mondott Kurajs?[150]
Mondták: Azzal érveltek, hogy ők Allah prófétájának – Allah fohásza és békéje reá – családfája.
Majd mondta – béke reá: A fával érveltek, de a gyümölcsöt elveszejtették.[151]

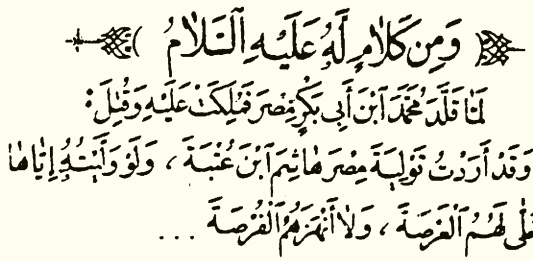

66. Beszédéből, *béke reá*

Mikor a hívők emírje – béke reá – megbízta Mohamed ibn Abi Bakrot Egyiptom helytartóságával, akit nem sokkal ezután legyőztek és megölték. Ekkor mondta: Hásim ibn Utbát akartam kijelölni Egyiptomba, s ha őt jelöltem volna, bizony ő nem hagyott volna nekik teret, s nem is kínált volna lehetőséget. De nem éri szemrehányás Mohamed ibn Abi Bakrot, kit szerettem, s szegről végről én neveltem.[152]

---

150. Az a törzs – melyből a próféta – Allah fohásza és békéje reá – származott. (A fordító)
151. A gyümölcs, maga a próféta – Allah fohásza és békéje reá.
152. Mondják, hogy Aszmá', Umajsz leánya Dzsaafar ibn Abi Tálib felesége volt, majd miután megölték Dzsaafart, Abi Bakr vette feleségül, akitől Mohamedet szülte. Majd őutána Ali felesége lett, aki Mohamedet saját fiaként nevelte, sőt kijelentette: Mohamed fiam Abi Bakr ágyékából.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

فِي ذَمِّ أَصْحَابِهِ :

كَمْ أُدَارِيكُمْ ؟ كَمَا تُدَارَى الْبِكَارُ الْعَمِدَةُ ، وَالثِّيَابُ الْمُتَدَاعِيَةُ ، كُلَّمَا حِيصَتْ مِنْ جَانِبٍ تَهَتَّكَتْ مِنْ آخَرَ . . .

67. Beszédéből, *béke reá*

Meddig számítsak rátok, mikor úgy kell rátok számítani, akár a tevére, minek púpja megtörött,[153] vagy viseltes ruhára, mit ha mindannyiszor bevarrnak, meghasad a másikon. S mindig, ha szír előörs kémlel titeket, minden férfiú reteszre zárja ajtaját, s úgy lapul, akár a gyík sziklahasadékában, vagy a hiéna barlangjában. Allahra! Balszerencse éri azt, kinek pártját fogjátok. S ki veletek lövi nyilát, sorra oly nyilat lő, minek nincs tolla. Allahra! A téren mily sokan is vagytok, de mily kevesen a lobogók alatt! Mert én tudom, hogy mi szolgálná javulástokat, s egyenesítené ki görbeségteket, de javulástok az én romlásomra nem mehet! Sújtson le Allah orcáitokra, s hozzon balsorsot szerencsétekre! Ti vagytok, kik nem ismeritek az igazságot, úgy ahogy a hamist ismeritek, s nem rontjátok meg a hamist úgy, ahogy az igazat megrontjátok!

﴿ وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

فِي بَعْضِ الْيَوْمِ الَّذِي ضُرِبَ فِيهِ :

مَلَكَنِي عَيْنِي وَأَنَا جَالِسٌ ، فَسَنَحَ لِي رَسُولُ اللهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ مَاذَا لَقِيتُ مِنْ أُمَّتِكَ مِنَ الْأَوَدِ وَ

68. Beszédéből, *béke reá*, a pirkadatkor, mikor kardtól való sérülés érte

Szememre álom jött, miközben ültem, s előderengett nekem Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – majd mondtam: Ó Allah prófétája! Mi ez a kanyargósság, s szembeszegülés, mivel ha népedet nézem, szembekerülök? Mondta: Átkozd meg őket! Mondtam: Lehet, hogy Allah őket jobbra változtatja részemre, s engem rosszabbnak tesz meg részükre.

153. Teherhordásra már nem alkalmas.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي ذَمِّ أَهْلِ الْعِرَاقِ :

أَمَّا بَعْدُ يَا أَهْلَ الْعِرَاقِ فَإِنَّمَا أَنْتُمْ كَالْمَرْأَةِ الْحَامِلِ حَمَلَتْ ، فَلَمَّا أَتَمَّتْ أَمْلَصَتْ ، وَمَاتَ قَيِّمُهَا ، وَطَالَ تَأَيُّمُهَا ، وَوَرِثَهَا أَبْعَدُ

69. Beszédéből, *béke reá*, melyben kirohan Irak népe ellen

Ó Irak népe! Ti olyanok vagytok, akár a terhes asszony, ki miután kihordta terhét, halott gyermeket szült, férje is meghalt már, özvegysége hosszúra nyúlott, s csak távoli rokon az, ki neki örököse maradt. De Allahra! Én nem önszántamból jöttem, hanem a körülmények kényszerítettek hozzátok.[154] De eljutott fülembe, hogy mondjátok: Allahra! Hazudik! Allah pusztítson el titeket! Ki ellen kellene hazudnom! ? Tán Allah ellen? De hiszen én voltam az első, ki hiszek benne! Tán az Ő prófétája ellen? De hiszen én voltam az első, ki hitelt adtam szavának. Ugye, hogy nem! Allahra! Hanem ez egy olyan nyelvezet, mire ti érdemesek nem vagytok, s ennek művelői sem voltatok. Jaj nektek! Kimérem én köztetek, minden fizetség nélkül! Ha van edényetek, hát fogjátok ezt fel benne, s bizonyosan megismeritek híreit a későbbiekben.

154. Ha nem esett volna meg a Dzsamali útközet, akkor Medina nem szakadt volna ki.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

عَلَّمَ فِيهَا النَّاسَ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:

اَللّٰهُمَّ دَاحِيَ الْمَدْحُوَاتِ، وَدَاعِمَ الْمَسْمُوكَاتِ، وَجَابِلَ الْقُلُوبِ عَلَى
فِطْرَتِهَا، شَقِيِّهَا وَسَعِيدِهَا، اِجْعَلْ شَرَائِفَ صَلَوَاتِكَ وَنَوَامِيَ
بَرَكَاتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، ...

70. Szónoklatából, *béke reá*, melyben az embereket imára tanítja a prófétához, *Allah fohásza és békessége reá*

Ó Allah! A terek kiterjesztője, a szférák pillére! A szív megmintázója, s elindítója meghasadásának és felvidulásának! Legnemesebb imádságod, növekvő áldásod Mohamedre, szolgálódra, prófétádra, lezárója azoknak, kik őelőtte voltak, megnyitójára a lezártnak, az igazság igazság általi kinyilatkoztatójára, védőjére, annak ki a hamis seregektől véd, s eltiprójára az eltévelyedettek kirohanásainak. Ahogy ő terhét vállára vette, ágy azt meg is szülte, állva a Te parancsolásodat, kívánva a Te megelégedésedet, vissza nem táncolva sem az előrelépéstől, sem az elhatározás gyengeségétől, tudatba vésve a Te sugallataidat, megtartva szövetséged, parancsaid véghezvitelén szorgoskodva, mígnem az azt keresőnek világot gyújtott, s fény derült az ösvényre annak, ki addig tapogatózott. A kísértés szorítása után vezetve lettek általa a szívek, felállította a megvilágosító jeleket, s a tündöklő elrendeléseket. Ő a Te megbízható bizalmasod, tudásod kincstárának kincstárnoka, a Te szemtanúd az Ítélet Napján, küldötted az igazzal, s prófétád a teremtményekhez. Ó Allah! Készíts neki helyet árnyékodban, s jutalmazd őt a jóból többszörösen kiváltságodból! Ó Allah! Emeld magasra az ő építményét más építmények fölé[155], tedd nemessé szállását Nálad, teljesítsd ki világosságát, jutalmazd őt ragaszkodásoddal hozzá az eskü szavának elfogadásával, megelégedettséggel, beszédébe,[156] mely igazságot hoz

155. A próféta – Allah fohásza és békessége reá – építménye Allahtól jövő, magában hordozza az igazságot, törvényességet, hitet, bánásmódot, az útmutatást stb., tehát mindazt a fényt és világosságot, mely a többi építmény fölé helyezi azt tökéletességben.
156. Kérünk, Ó Allah, fogadd el a próféta esküjét – Allah fohásza és békessége reá – az Ítélet Napján, s légy megelégedett beszédében is az Ítélet Napján. Tehát nem most, hanem majd a megmérettetésnél, mikor ezek utólag mérlegelésre kerülnek.

hideg ésszel, s válaszvonalt húz elrendelésével.[157] Ó Allah! Tégy össze vele minket a nyugodás létében, a nagylelkűség állandóságában, a kívánalmak elégtételében, a gyönyörök élvezetében, a szabadjára engedettség könnyelműségében, a belső nyugalom végletében, s az adomány tisztességében.[158]

(وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

قَالَهُ لِمَرْوَانَ ابْنِ الْحَكَمِ بِالْبَصْرَةِ، قَالُوا: أُخِذَ مَرْوَانُ ابْنُ الْحَكَمِ أَسِيرًا يَوْمَ الْجَمَلِ، فَاسْتَشْفَعَ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ (عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَكَلَّمَاهُ فِيهِ، فَخَلَّى سَبِيلَهُ فَقَالَا لَهُ: بَايِعْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ):

أَوَلَمْ يُبَايِعْنِي بَعْدَ قَتْلِ عُثْمَانَ؟ لَا حَاجَةَ لِي فِي بَيْعَتِهِ! إِنَّهَا كَفٌّ يَهُودِيَّةٌ، لَوْ بَايَعَنِي بِيَدِهِ لَغَدَرَ بِسَبَّتِهِ ...

71. Beszédéből, *béke reá*, melyet Marván ibn Hakamról mondott Baszrában[159]

Tán nem esküdött föl még Oszmán meggyilkolása előtt? Nincs szükségem az ő hűségesküjére, ami olyan, akár a zsidó keze. Ha kezével feleskü dik rám, rövidesen megszegi azt. Ő úgy vágyik a hatalomra, akár a kutya, mi orrát nyalja, s ő atyja négy kormányzó fiának.[160] A nép pedig sanyarú napokat fog átélni, mik tőle s fiaitól jövők.

157. Ekkor ez az a beszéd, mely már elhangzott, ami nem fog megváltozni, ez beteljesedik az Ítélet Napján. Ez a beszéd az, amely már ítéletet hozott korábban is, de volt, aki komolyan vette, volt, aki nem és ez az a beszéd, amely elválasztja azok cselekedeteit, akik a Paradicsom városának lakosai azokétól, akik a pokolba kerülnek.

158. Utalás a paradicsomi létre. Ez a lét egyben kívánság is a próféta számára – Allah fohásza és békéje reá –, másrészt kívánság, hogy a hívők vele együtt ugyanezt az életet élvezzék.

159. Marván ibn Hakam nagybátyja volt Oszmán. A Dzsamali ütközetben Marván a hívők emírjének – béke reá – fogságába esett. Marván a hívők emírjének fiait, Haszant és Huszajnt arra kérte, hogy járjanak el érdekében atyjuknál. Ők ezt meg is tették, a hívők emírje – béke reá – pedig szabadon engedte őt. Majd a fiúk újból megkörnyékezték atyjukat, s mondták: „Ó, hívők emírje, ő hűséget akar esküdni neked." Erre mondta válaszul Ali imám – béke reá – ezt a beszédet.

160. A négy fiú, akikre a hívők emírje – béke reá – utalt, Abd ul-Malik ibn Marván négy fia volt, név szerint Valíd, Szulajmán, Jazíd és Hisám. Ők négyen testvérek, egyedülálló módon egymástól vették át a kalifátust. Néhányan Marván közvetlen utódaira gondolnak a fenti beszéd alapján, akik név szerint Abd ul-Malik, Abd ul-Azíz, Bisr és Mohamed, azonban közülük csak Abdul-Malik volt kalifa, Abd ul-Azíz Egyiptom, Bisr Irak, Mohamed pedig Dzsazíra kormányzója volt.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لَمَّا عَزَمُوا عَلَى بَيْعَةِ عُثْمَانَ :
لَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنِّي أَحَقُّ بِهَا مِنْ غَيْرِي . . .

72. Beszédéből, *béke reá*, mikor a nép felhívást tett Oszmán esküjére

Bizonyosan tudjátok, hogy én másnál arra jogosultabb vagyok.[161] Allahra! Addig, míg a muzulmánok dolgai érintetlenek maradnak, s azokra nincs elnyomás, csak rám, addig csöndben maradok, keresve az Ő viszonzását s kiváltságát, távol tartva magamat a cicomáktól, bájaktól, mikért ők versengenek.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لَمَّا بَلَغَهُ اتِّهَامُ بَنِي أُمَيَّةَ لَهُ بِالْمُشَارَكَةِ فِي دَمِ عُثْمَانَ :
أَوَلَهُمْ بَنِي أُمَيَّةَ عِلْمُهَا بِي عَنْ قَرْنِي ؟ . . .

73. Beszédéből, *béke reá*, mikor elért hozzá, hogy az Omajjádok őt vádolják Oszmán vérével

Hát nem vet véget az Omajjádok tudása rólam elítélésemnek, s nem tartja vissza elsőségem (az iszlámban) a tudatlanjait vádolásomtól? Allah intelmei ékesszólóbbak, mint nyelvem! Én vagyok, ki küzdök hitszakítók ellen, s letaszítom azt, ki kétségekben szenved. Hanem a példák Allah Írása elé tárassanak, s mi keblük mélyén, a szolgák aszerint jutalmaztassanak.

161. A kalifátusra utal.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رَحِمَ اللهُ امْرَأً سَمِعَ حُكْمًا فَوَعَى، وَدُعِيَ إِلَى رَشَادٍ فَدَنَا، وَ أَخَذَ بِحُجْزَةِ هَادٍ فَنَجَا

74. Szónoklatából, *béke reá*

Allah kegyelme az embereknek, kik meghallgatják a bölcsességet, hogy tudatukba véssék azt, s közelítenek a helyes úthoz, melyre hívják őket. Ő az, ki a helyesen vezérlő nyomdokában halad, s menekül. Urát az ember maga előtt tartja, vétke félelemmel tölti el, mit nyújt, őszinte szívvel teszi, s mit tesz, helyesen cselekszi. Ő az, ki a mennyei viszonzást elnyeri, mi elkerülendő, mellőzi, a távoli célt kiveti, s megtérülését begyűjti, dacol a vágyakkal, s megtagadja a (földi) kívánságokat. Megteszi az állhatatosságot menekülése eszközéül, az őrizkedést gondoskodásul halálában,[162] a tisztesség útján halad, a fehér ösvényhez hű marad, hasznot húz élete perceiből, a sors felé siet, s önmagát gyarapítja tetteiből.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِنَّ بَنِي أُمَيَّةَ لَيَفُوقُونِي تُرَاثَ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) تَفُوقًا

75. Beszédéből, *béke reá*

Mert az Omajjádok csak cseppenként csöpögtetik örökségem, mi Mohamedtől való, Allah fohásza reá és nemzetségére. De leporolom én őket, akár a mészáros a port a belsőségről, mi (vágáskor) földre hullt.

162. Az életben tanúsított őrizkedés a halál után a Túlvilágon gondoskodásban nyilvánul meg. (A fordító)

Szajjid Razi megjegyzése:

Egy másik változat szerint, „al-vizám at-turba", azaz a földdel borított húst. Szavaival – béke reá –, „la-juvaffikúnaní" azt akarja kifejezni, hogy csöpögtetik számára az örökséget, akár a tevetehén tejét, melyet egyszer fejnek, másszor borja szopja, míg újból meg nem fejik. A „vizám" többes száma a „vazama"-nak, mely egy darab májat vagy belsőséget jelent, mely a földre esik, és a szennyeződéstől meg kell tisztítani.

وَمِن كَلِمَاتٍ كَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يَدْعُو بِهَا:
اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي ، فَإِنْ عُدْتُ فَعُدْ عَلَيَّ
بِالْمَغْفِرَةِ ...

76. Beszédéből, *béke reá*, melyben felhívást intéz

Ó, Allah! Bocsájtsd meg nekem azt, minőt Te nálam jobban tudsz. S ha mégis visszatérnek[163], Te megbocsájtással téríts meg. Ó, Allah! Bocsájtsd meg azt, mit magamnak ígértem, de Te nem találtad meg bennem beváltásához a hűséget. Ó, Allah! Bocsájtsd meg a szem rebbenését, a szavak özönlését, a szívek vágyait, a nyelv tévedését. Bocsájtsd meg azt, mit nyelvemmel közelinek láttam Hozzád, de ellenére volt szívemnek.

163. A vétkezés útjára.

﴿ وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

قَالَهُ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ لَمَّا عَزَمَ عَلَى الْمَسِيرِ إِلَى الْخَوَارِجِ،
وَقَدْ قَالَ لَهُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ سِرْتَ فِي هَذَا
الْوَقْتِ خَشِيتُ أَنْ لَا تَظْفَرَ بِمُرَادِكَ مِنْ طَرِيقِ عِلْمِ
النُّجُومِ . فَقَالَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) :

أَتَزْعَمُ أَنَّكَ تَهْدِي إِلَى السَّاعَةِ الَّتِي مَنْ سَارَ فِيهَا صُرِفَ عَنْهُ
السُّوءُ ، وَتُخَوِّفُ مِنَ السَّاعَةِ الَّتِي مَنْ سَارَ فِيهَا حَاقَ بِهِ الضُّرُّ ؟

77. Beszédéből, *béke reá*

Mikor a hívők emírje hadba vonult a háridzsiták ellen, követői közül valaki ezt mondta: Ó, hívők emírje! Ha te most hadba vonulsz, félek, a csillagok állása szerint nem fogsz győzedelmeskedni. Erre a hívők emírje a következőt mondta: Úgy gondolod tán, hogy te megmondhatod az órát, mikor ki halad, letér róla a gonosz, vagy figyelmeztetni tudsz tán az órára, mikor ki halad, körülöleli őt a rontás? Ki ezt őszintén állítja, a Koránt meghazudtolja, Allah segítségét el nem ismeri, mellyel a megkívánt kivívható, s a gyűlölt távol tartható. Arra vágysz csupán beszédedben, hogy a tett elrendelésed szerint bekövetkezzen, s Ura helyett az áldás téged illessen. Mert te azt teszed fel, te vezetted őt arra az órára, melyben kivívta azt, mitől hasznot nyerhet, s biztos helyre ért attól, mi kárára lehet. Majd az emberek felé közelített – béke reá – és mondta: Ó, emberek! Őrizkedjetek a csillagok olvasásától, kivéve azoktól, melyek útmutatóul vezetnek szárazon és tengeren, mert az papi üzelem, s a csillagolvasók akár a papok,[164] a papok akár a mágusok, a mágusok akár a hitetlenek, s a hitetlenek helye a pokol. Haladjatok tovább Allah nevében!

---

164. A pap az ismeretlen és láthatatlan világ megismerésére hív. Ezt az iszlám nem ismeri el, mert csak Allah lehet egyedül az ismeretlen tudója, földi közvetítője nincs. (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنْ حَرْبِ الْجَمَلِ فِي ذَمِّ النِّسَاءِ:

مَعَاشِرَ النَّاسِ، إِنَّ النِّسَاءَ نَوَاقِصُ الْإِيمَانِ، نَوَاقِصُ الْحُظُوظِ،
نَوَاقِصُ الْعُقُولِ . . .

78. Beszédéből, *béke reá*, melyet a Dzsamali ütközet után mondott az asszonyokról[165]

Ó emberek! Hiszen az asszonyoknak hibádzik[166] hitük, hibádzik szerencséjük[167], s hibádzik értelmük. Hitük hibádzik, s távol maradnak imától, böjttől a havi vérzés napjaiban. Hibádzik értelmük, s két asszony tanúskodása ér fel egy férfiéval. Hibádzik szerencséjük, s örökrészük fele a férfiak örökrészének. Hát őrizkedjetek az asszonyok gonoszától! Legyetek körültekintők még legjobbjaikkal is, s ne engedelmeskedjetek nekik még illő dolgokban sem, hogy ne tehessenek sóvárakká titeket a csalárdra.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَيُّهَا النَّاسُ، الزَّهَادَةُ قِصَرُ الْأَمَلِ، وَالشُّكْرُ عِنْدَ النِّعَمِ،
وَالْوَرَعُ عِنْدَ الْمَحَارِمِ . . .

79. Beszédéből, *béke reá*

Ó, emberek! A lemondás az, ha megrövidül a vágy, ha köszönet nyilvánul a nagylelkűségért, s erővel távol marad a tiltott. Ha ez így áll rátok, akkor nem kerekedik felül tiltott állhatatosságtokon, s nem feledtek hálát adni a kegyért, mit kaptok.[168] Allah már kifejtette nektek a megváltást a megjelenítő, tündöklő érvekkel, s a világos, szárnyaló könyvekkel.

---

165. Allah úgy teremtette az asszonyt, hogy ő viseli a gyermek terhét, a szülés fájdalmát, a gyermek nevelését, tehát ez a kör és a háztartás lekötí őket. Biológiailag ebben az irányban finomodtak ki, míg hozzájuk képest a férfiak durvának, az érzelmektől távolibbnak mondhatók. Viszont a férfiaknál a gondolkodás az, mely az érzelmi élettel szemben túlsúlyba kerül.
166. Hiányos
167. Részük az örökségből
168. Ha nem emlékezünk arra hálával, hogy minden mit kapunk, Allahtól való, akkor könnyen felülkerekedhet a tiltott rajtunk vonzásával, csábításával.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي صِفَةِ الدُّنْيَا:

مَا أَصِفُ مِنْ دَارٍ أَوَّلُهَا عَنَاءٌ، وَآخِرُهَا فَنَاءٌ، فِي حَلَالِهَا حِسَابٌ وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ...

80. Beszédéből, *béke reá*, a világról szólva

Mit írhatok az evilági otthonról: hogy kezdete szomorúság, végzete lepusztulás. Megengedett dolgaiban lakozik az elszámolás, tiltottjaiban a büntetés, ki meggazdagszik rajta, a kísértés üldözőbe veszi, s ki szegény, azon azt bánatossá teszi. Ki epekedve tör felé, az elől eltűnik, ki távol tartja magát attól, felé közeledik. Kinek tekintete átsuhan rajta, azzal azt megláttatja, s ki tekintetét rászegezi, azt megvakítja.

Szajjid Razi megjegyzése:

Ha egy gondolkodó elmereng a hívők emírjének e gondolatán: „Kinek tekintete átsuhan rajta, azzal azt megláttatja", az úgy fogja találni, hogy ez az ábrázolás lenyűgöző és messzire kiterjedő. A másik kifejezés: „s ki tekintetét rászegezi, azt megvakítja", amolyan játék a szavakkal az előzővel összehasonlítva.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَتُسَمّٰى بِالْغَرَّاءِ وَهِيَ مِنَ الْخُطَبِ الْعَجِيبَةِ :

١ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَلَا بِحَوْلِهِ، وَدَنَا بِطَوْلِهِ، مَانِحِ كُلِّ غَنِيمَةٍ وَفَضْلٍ،
وَكَاشِفِ كُلِّ عَظِيمَةٍ وَأَزْلٍ . . .

81. Szónoklatából, *béke reá*, mely az egyik csodálatos szónoklata

Dicsőség legyen Allahnak, Ki hatalmasabb mindennél, mi Őt körülveszi, s közelebb van mindennél nagysága által.[169] Minden juss, kiváltság adományozója, minden balsors, sújtás szétosztója. Dicsőítem Őt folytonos könyörületességéért, áradó nagylelkűségéért, hiszem Őt, az Elsőt, a Megnyilvánulót, s kérem Őt, a közelit, az Útmutatót, vezéreljen engem a helyes úton. Tőle kérek támaszt, Ki mindenre képes, Legyőzhetetlen, Reá hagyatkozom, Ki mindenre Elegendő, Pártfogó, s vallom, hogy Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – szolgálója és prófétája. Ő elküldte őt rendelésének véghezvitelére, megváltásának kifejtésére, intéseinek kifejezésére. Ó, Allah szolgálói! Meghagyom nektek, tartsátok számon Allahot, Ki számos példát mutatott, s időzítette nektek a sorsot. Ő az, Ki titeket ruhával öltöztet, Ki megélhetésteket rátok osztja, tudásával körülvesz, s elrendeli nektek azt, mivel a tetteket viszonozza. Reátok bocsájtja az áradó nagylelkűséget, s a magasságos adományt. Ő a messzire érő érvekkel figyelmeztetett, számbavett titeket, meghatározta nektek a tartamot a megpróbáltatás fellegvárában[170], s az intések otthonában. Ti az evilágban megpróbáltattok s aszerint lesz számadástok. Bizony a világ éltetője zavaros, itatója iszapos. Kinézete tetszetős, de tartalma pusztító, átmeneti megtévesztés, sejtelmes tükröződés, meggörbült oszlop, mígnem megelégszik bele becsmérlője, belenyugszik nem ismerője. Az meg lábával kapálódzik[171], kelepcébe csal fondorlatával, célba vesz nyilával, nyakát megfeszíti a halál hurkával, elvezetve a szűk sírbolthoz, a félelmes visszaúthoz,

169. Az egész világ az, ami Őt körülveszi, de Ő ennél hatalmasabb, s közelebb van hozzánk, mint bármi más, hisz Ő olyan nagy, hogy mindenhova elér, minden az Ő teremtését dicséri. (A fordító)
170. A földön, ami csak átmeneti otthon és a megpróbáltatások elviselése szerint mérlegel Allah a Túlvilági sorsról.
171. A világ mindig felhívja valami vonzásával magára a figyelmet.

kijelölve a végső helyet, viszonozva a földi cselekedetet. S eképpen követi utód az elődöt. A halál nem választja szét őket, az élők sem takarózkodnak a bűnöktől, egymást példaképül veszik, s csoportosan haladnak az elmúlás végletei, a végső találkozó felé, mígnem a dolgok felaprózódnak, letűnik a világ, közelbe ér a feltámadás, s Ő kiemeli őket a sírok zugjaiból, a madarak fészkeiből, a vadak odvaiból, s onnan, hol a halál rájuk vetődött. Sietnek az Ő elrendelései felé, a találkozóhelyhez rohannak rajokban, csöndben, egyenes tartással, sorokba rendeződve. Beéri őket az Ő látása, hallják a hívó szavát, öltözékük kiszolgáltatottság, igájuk behódolás, megalázkodás. Itt a kieszelések félrevezetnek, a vágyak megszegetnek, a szívek halkan alámerülnek, a hangok könnyedén elcsendesíttetnek, fojtogat az izzadság, elhatalmasodik a rettenet, s visszhangoznak a fülek a Szólító dörgedelmes hangjától, Ki hív az elkülönítést hozó ítéletre, az osztályrész kiosztására, a büntetés kirovására, s a jutalom viszonzására.[172] Az emberek teremtésében él az Ő mindenhatósága, felcseperedésükben korlátlansága. Ők gyötrelmek közt múlnak el, majd sírokba tétetnek, hol porrá lesznek. Majd egyenként feltámasztatnak, a jussok kiosztatnak, a tettek elszámoltatnak. Valaha szabadjára voltak engedve a kiút keresésében,[173] vezérelve voltak a helyes ösvényen, elidőzhettek kedvükre az oltalmat kutatva, s fényre derült róluk a kétség sötétje. A paripákat szabadon hagyták a versenytéren[174], míg vágyak öntötték el a meditációt, s váratott magára a lámpást kézben hordozó, míg eljött az idő a jót biztosítani, s feltárni a jövő menedékéhez való jót. Mennyire pompás példák, mennyire hatható intelmek ezek, ha az értő szív, tudatba épülő hallás, szilárd nézet, s éles értelem hallja meg. Tartsátok hát számon Őt, mint az, ki hallott, s behódolt, ha a vétket el is követtette, beismerte, ha erőt vett rajta a rettenet, cselekedett, ha felfogta ésszel, sietett tettével, ha bizonyossá lett, erényesedett, ha valamit kifejezett, azt annak is tekintett, ha figyelmeztetve volt, azzal nyomban felhagyott, ha választ adott, afelé is tartott, ha visszaesett, töredelmesedett, ha követett, annak nyomában evezett, s ha a jó megmutatkozott, látott. Ő az, ki sietve kutatta az igazat, s hanyatt-homlok menekült a rossztól. Gyűjtötte magának a gondoskodást, s megtisztította önmagát. Amit épített, a túlvilági találkozóért tette, s költözése napjának gyűjteményét[175] magához vette. Majd útjával szembefordult, közbevetette igé-

172. Mindez az Ítélet Napjának leírása, mikor egy időben mindenkit feltámaszt az Úr, majd a földön elkövetett bűnök súlya szerint történik az elválasztás: Paradicsom, vagy pokol, büntetés vagy jutalom. Fentiekben érzékelhető az ítélet előtti feszült pillanatok hangulata.

173. Abban, hogy a kiutat megtalálják a pokolból még a földi életben. (A fordító)

174. Utalás az emberek tulajdonságára. Lovas nélkül csak kedvtelésből fut a pályán a ló oda, ami vonza. Ilyen az ember is vezetés nélkül.

175. A földön elkövetett tetteit magával vitte az ítélésre a Túlvilágra.

nyét, s megtelepítette szükségét. Az égi otthonba ő már rég előreküldte helyét.[176] Ó, Allah szolgálói, tartsátok számon Allahot, azt, amiért Ő teremtett üteket. Féljétek Őt a végletekig, ahogy Ő is figyelmeztetett. Érdemeljétek ki azt, mit megígért nektek, bízva az ő találkozójának valóságában, s rettegésre intve az Ő napjában.

Ugyanebből a szónoklatából

Ő megtette nektek a hallást, hogy a fontosat megőrizzétek, s a látást, hogy világosság borítsa el a sötétet, a tagokat, mik mind több apró rész összessége, melyek hajlatai arányosak felépítésének kinézetével, kiterjedésével, korával, a testeket, melyek magukat fenntartják, a szíveket, mik táplálékukat kajtatják, a többi fenséges kegyet, lekötelező adományt, s a megóvó épséget. Elindította nektek a kort, mit elfedett előletek, hátrahagyta nektek nyomait azoknak, kik előttetek múltak el, kik élvezték teremtésüket, s kik póráza szabadjára engedtetett. De a halál vágyaik beteljesedése előtt elszenderítette őket, a vágyak elől a sors keze elzárta őket. Nem gyarapították magukat[178] az ép testben, s nem tanultak a kezdetben.[179] Arra vár tán a sima bőrű fiatalság, hogy a vénség visszakanyarodjék, népe a kicsattanó egészségnek, hogy rabja legyen a betegségnek, s népe a meglévő létnek, hogy az elmúlás tengerébe lépjen? Majd ha közelbe ér a letűnés, feltűnik az indulás, nyilall a szorongás, gyötör a kín, fojtogat a nyál, s nem használ unokától, rokontól a segítségért kiáltás, sem az egyik oldalról a másikra fordulás. Visszatarthatja-e tán azt rokon, ki közel álló, vagy használ ilyenkor a gyászoló? Majd a halottak helyén hagyják őt lezárva, egy szűk sírban önmagában. Bőrét a férgek szitává lyukasztják, üdeségét felemészti a gyötrelem, nyomait a viharok szerteszórják, s eltörli jeleit a történelem. Simaságuk után a testek megfonnyadtak, erejük után a csontok elrothadtak. Rátelepszik a lelkekre vétkeik terhe, s bizonysággá lesz az ismeretlen híre. De már nem gyarapítható a jónak cselekedete, s a megbocsájtásért a rossz már hiába is vezekelne. Ti nem vagytok fiai, atyjai, sem rokonai e népnek, nem követitek példáikat, s nem is léptek útjára azok ösvényének. A szív keményen ellenáll szerencséjének, figyelembe sem véve a helyes utat, egy másik irányba kúszva, mintha más lenne a címzett előtte, s a helyes út csupán az evilág elnyerésének eszköze. De tudjátok meg, hogy utatok az egyenes ösvény, hol tétovázik a lépés, csúszik a láb, s minden lépésben ott lapul a rettegett elkárhozás. Féljétek Allahot oly félelemmel, mint a bölcs, kinek szívét a Rágondolás működteti, a Tőle való

176. A földi cselekedetei már régóta meghatározták helyét a Paradicsomban. (A fordító)
178. Eredeti szövegben: „Nem jártak a helyes úton..." (A fordító)
179. Fiatal korban (A fordító)

félelem testét vesződteti, alvásából a virrasztás javára elvon, hogy törekedjen az Ő útján, a remény[180] napjaiban őt szomjassá teszi, az őrizkedés őt vágyaitól visszaveti, s nyelvét a megemlékezés ösztönzi. Magáévá teszi a félelmet még ijedtsége előtt, kerüli a göröngyös utat a sima kedvéért, a rövidítésen halad, mely a kívánt célhoz a legbiztosabb, nem kanyarítja le őt a megtévesztés igézése, s nem vakítja meg a dolgok kétértelműsége. A jó hírekbe táplált örömével, a nagylelkűség gyönyörének élvezetével mindent meghódított, álma mély, s napja megnyughodott. Ő az, ki áthalad a mulandó világ folyosóján magasztosan, s érkezik a másvilágra boldogan, felé törtetve, s el attól, mi rettegett. Élénken tevékeny az elsietőben,[181] vágyik arra, hogy keressen, s a menekülés útjától elhessen.[182] A májában van az Ő holnapja, a jövőt szeme előtt tartja. Elég a Paradicsom jutalmul, bevégzésül, elég a pokol büntetésül, szenvedésül, elég Allah pártfogóul, elégtételül, elég az Írás érvelésül, s szembesítőül.[183] Meghagyom nektek a tartózkodást Allahtól, Ki mire figyelmeztetett, kifogást nem hagyott[184] s azzal érvelt, mi vezérelt. Ő intett titeket az ellenségtől, ki titokban magát belopja szíveitekbe, menekítőn sugdolódzik füleitekbe[185], eltévelyít s letámad, ígér, s vágyakat támaszt, megszépíti a bűn rosszát, megkönnyíti a hatalmas fertők súlyát, mígnem lóvá teszi ámítottját, kimeríti letéteményét, megtagadja azt, mit megszépített, óriássá duzzasztja azt, mit megkönnyített, s arra figyelmeztet, mire ő nyújtott menedéket.

Ugyanebből a szónoklatából az ember teremtéséről

Íme itt van az, kit Ő épített meg a méhek sötétjében, leplekkel burkolva a kiáradó életcseppből, miből lett a formátlan alvadék, a magzat, a csecsszopó, a gyermek, majd a kifejlett ember. Majd Ő neki adta az emléket őrző szívet, a beszélő nyelvet, hogy értse azt, mi körötte kifejezett, s ne érjen addig el, mi bűnökkel teleszedett. De mikor az felcseperedett, lényege beállt, önhitté lett s zavarossá vált. Egy vödörnyi vágyat húzott fel magának küzdve, törekedve az ő világához az őt lenyűgöző kéjekkel, szenvedélyes kezdeményezésekkel. Ő nem számított a gonoszra, nem rettegett balsejtelemtől, a kísértéstől megtévesztve

---

180. Remény az égi ítélkezés üdvösségében.
181. Az evilági élet, minek tartama rövid. (A fordító)
182. Arra vágyik, minek keresése, kutatása erény és attól hessen el, távolodik el, melytől szükséges menekülni.
183. Az Írás jelen esetben a Korán, mely tartalmazza az érveket a létről, a teremtésről, a tettekről, ugyanakkor állandóan szembenáll velünk, szembesíti velünk a Túlvilág ítéletét tetteink után.
184. Allah a Koránban meghagyta számunkra figyelmeztetését. Ezek után nem lehet mentsége az embernek helytelen cselekedeteire. (A fordító)
185. Ez maga a Sátán, mely sugallja a rosszat. Ez ott él az emberrel együtt, állandóan kísért és önmagát menekítőként, szabadítóként érezteti, aki a vágyak beteljesülése felé kiszabadítja a gyenge akaratot.

halt meg, s míg élt, hibákkal teli életet élt könnyedén. Nem húzott hasznot a jutalomból, nem tett eleget annak, mit megkívánt, a végzet csapásai homályt húztak köré[186] az elmúlt szeszélyeivel, élvezeteinek útjaival, s most elképedt. Éjjelenként virrasztott a gyötrő fájdalomtól, a kínt hozó vívódástól, a betegségtől szerető testvér, aggódó szülő, a gyásszal vijjogó jajveszékelő között, miközben szaggatta keblét a nyugtalanság, az ügyet sem vető érzéketlenség,[187] a nyomasztó sújtás, a fojtó kín, s a halál lüktetésének fullasztó gyötrelme. Majd felvértezték a halotti lepellel, miközben ő hallgatag maradt, s teljesen engedékeny, majd deszkára helyezték letiporva a nehézségektől, elvékonyodva a betegségektől. Ifjak tömege, bajtársias felebarátok vitték őt az egyedüllét otthonába, hol végeszakadt az őt látogatás. Mígnem kik kísérték őt, hátrafordultak, a gyászolók visszatértek, s ő ülni kényszerült árkában, rettegve a kérdésektől, zaklatottan a vizsgáztatástól.[188] S ott a legiszonytatóbb a fortyogó víz, a pokolba érkezés, az örök tűz lángjai, a lobogás heve. Pihenésre itt nincs idő, s kiút sincs a megkönnyebbüléshez, sem erő, mi közbeszól, sem enyhülést hozó halál, sem fájdalmat feledtető szendergés. Aláveti magát a halál korlátainak s a szenvedés óráinak. Allahban keresünk menedéket! Ó, Allah szolgálói! Hol vannak, kik hosszan elidőztek,[189] kegyben részesültek, kik tanítva voltak, s értettek, kik marasztalva voltak, s csak időt fecséreltek, kik egészségben voltak, s elfeledték.[190] Mert ők hosszan maradtak, a gondoskodásból minden szépet megkaptak, a kínszenvedésre intve voltak, s beígérték nekik a jutalmat. Kerüljétek a romboló vétkeket, s a haragot gerjesztő bűnöket! Ó, kik láttok, hallotok, egészségben s jólétben vagytok! Övék-e tán a menedék, a biztos hely, a menhely, vagy a szökés, a visszatérés? Ha nem, hát miért verődtök össze, merre tartotok? Mi tévesztett meg benneteket? Hanem mindegyikteknek az ő része a földből annyi, mint annak hossza meg széle[191], s az meg akár az ő termete, mérete, ahol porral fedett pirján fekszik. Ó, Allah szolgálói! Most már a nyak megszabadult a huroktól, a lélek megszabadított, most már van idő az útmutató keresésére, a test megkönnyebbül, sorokba gyülekezhettek. Az élet hátralévő része előttetek áll, akarattal még tehettek jót, megbánásra hátramaradhattok, hogy az állapot békésre változzon. S ezt tegyétek addig, még mielőtt rátok nem sújt a szűkös helyzet, a balsors, vagy a félelem és gyengeség, még mielőtt közelbe nem ér a várt láthatatlan[192], s el nem visz a Nagyszerű, a Mindenható.

---

186. A korral és az öregedéssel jelentkező betegségek, melyek elpusztítják az emberi szervezetet.
187. A fájdalmat csillapítani kívánó környezetet nem érzékeli.
188. A halottakkal párbeszédet folytató angyalok kérdései.
189. Hosszú életük volt a földön.
190. Akik egészségüket természetesnek tartották és nem adtak hálát érte.
191. Utalás arra a földre, melyben az ember a végső álmát alussza.
192. A még ismeretlen halál.

Szajjid Razi megjegyzése:

Úgy tartják számon, hogy mikor a hívők emírje – béke reá – ezt a beszédét tartotta, reszketett, könnyekkel telt meg a szeme, s megriadtak a szívek. Néhányan ezt a szónoklatot Hutba al-Garránák, azaz „Briliáns Szónoklatnak" nevezik.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي ذِكْرِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ:

عَجَبًا لِابْنِ النَّابِغَةِ !! يَزْعُمُ لِأَهْلِ الشَّامِ أَنَّ فِيَّ دُعَابَةً، وَأَنِّي امْرُؤٌ تِلْعَابَةٌ، أُعَافِسُ وَأُمَارِسُ ! لَقَدْ قَالَ بَاطِلًا، وَنَطَقَ آثِمًا.

82. Beszédéből, *béke reá*, melyben megemlékezett Amr ibn al-Ászról

Csodálkozom Nábiga fián, hogy ő engem Szíria népe előtt kikiáltott tréfacsinálónak, ki gyakorlott incselkedő és pajzánkodó. Márpedig ő hamisat beszél, s mit kimond, bűn! Hanem az a gyarló beszéd, mi hazug, s ő pedig beszél és hazudik. Ő ígéretet tesz és megszegi azt, koldul s fukar, az egyezséget megcsalja, a vért megtagadja. S ha háború dúl, ő az, ki józan, parancsoló mindaddig, míg a kardok elő nem kerülnek hüvelyükből, s ha ez megesik, a legnagyobb fondorlata, ha mezítelenül szembenéz ellenségével.[193] Allahra! Az, hogy a halálra gondolok, távol tart engem a tréfától, s a Túlvilág elfeledése távol tartja őt az igazmondástól. Ő addig nem is esküdött hűséget Muávijának, míg ki nem kötötte, hogy ő megfizeti annak árát, s az neki adja a vallás elhagyásáért Radiykhát![194]

193. A sziffíni ütközetben történt, hogy a hívők emírje, meglátva Amr ibn al-Ászt, felé tartott a csatamezőn, hogy megküzdjön vele. Ezt látva, Amr ibn al-Ász csupaszra vetkőzött. A hívők emírje – béke reá – a közelébe érve látta ellensége mezítelenségét és harc helyett inkább elfordította a fejét.
194. Radiykha = Egyiptom egy része.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، الْأَوَّلُ لَا شَيْءَ قَبْلَهُ ، وَالْآخِرُ لَا غَايَةَ لَهُ ...

83. Szónoklatából, *béke reá*

Vallom, hogy nincs más Isten, csak Allah Egymaga, s nincsen Néki társa. Ő az Első, Őelőtte semmi sem volt, Ő az Utolsó, s számára nincsenek végletek. Képzetek be nem érik az Ő jellemzőit, szívek bele nem nyughatnak milyenségébe, nem fogja Őt az elemzés, sem a besorolás, s nem keríti be Őt sem szem, sem szív.

Ugyanabból a szónoklatából

Figyeljetek fel, ó Allah szolgálói az intések hasznos kifejtéseire, tartsátok számon a megjelenő bizonyságokat, tartsátok féken magatokat a figyelmeztetések és ékesszólások által, gyarapodjatok megemlékezéssel és intésekkel. Mintha a halál karmai belétek vájnának és megszűnne rólatok a vágy mardosása, s a legiszonytatóbb dolgok esnének meg veletek, de ti csak mentek-mentek itatni az itatóhelyre.[195] Minden lélekkel vele van vezetője és tanúja. Vezetője elvezeti őt az összegyülekezésre,[196] s tanúja tanúskodik arra, mit elkövetett.

Ugyanabból a szónoklatából a Paradicsomról

Amott vannak a kivált fokozatok, s a különféle szállások. Annak boldogsága vége nem szakad, annak telepese nem készül el onnan soha, ki ott örökös, meg nem öregszik, s ki ott lakó, szükséget nem szenved semmiben.

---

195. Ebben az esetben az itatóhely az gyülekezőhely a halálra.
196. Összegyülekezés a túlvilági ítélethez (A fordító)

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي قَدْ عَلِمَ السَّرَائِرَ، وَخَبَرَ الضَّمَائِرَ، لَهُ الْإِحَاطَةُ بِكُلِّ شَيْءٍ، وَالْغَلَبَةُ لِكُلِّ شَيْءٍ، وَالْقُوَّةُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ...

84. Szónoklatából, *béke reá*

Ő, Ki a titkok tudója, s a belső dolgok felfogója, hát Ő körülölelője a mindennek! Ő felülkerekedik mindenen, s Övé az erő mindenek felett. Minden cselekvő közületek cselekedjék, míg marasztalva van,[197] még mielőtt sorsa el nem ernyeszti.[198] Cselekedjék, szabadidejében, még elfoglaltsága eljövetele előtt, lélegzetvétel közben, míg fuldoklás nem veszi, biztosítsa önmagát, s eljövetelét, gyarapodjék az indulás otthonából, a megtelepedés otthonáért. Hát emlékezzék Allahra, ó emberek, s arra, minek betartására kért titeket az Ő Irásában, s arra, mit nektek hátrahagyott az Ő Igazából. Mert a Dicsőséges Allah nem teremtett titeket feleslegesen, nem engedett benneteket szabadjára teljesen, s nem hagyott tudatlan, sem vakon. Ő megnevezte nyomdokaitokat[199], kitanított cselekedeteitekre, megírta rátok sorsotokat, leküldte nektek az Írást, megnyilvánítva benne mindent, köztetek marasztalva az Ő prófétáját az időkig,[200] mígnem beteljesítette számára és számotokra azt, mi kinyilatkoztatott Írásából, az az Ő hitvallása, melyben Ő megelégedett, melyben végső formába hozza az Ő nyelvén a cselekedeteket, melyeket szeret, miket gyűlöl, s így tiltásait, elrendeléseit. Lehelyezte néktek a bizonyságokat, kifejtette az érveket, átadta ígéretét, s figyelmeztetett, előtte majd mi lesz: az ám a szigorú büntetés. Hát váltsátok meg magatokat hátralévő napjaitokban, legyetek magatok e napok állhatatosai, mert ezek a napok kevesek, nem oly sokak, mint azok, melyekben ti az intéseket feledékenységgel, s nemtörődömséggel vettétek. Ne engedjetek magatoknak időt, mert az titeket az elkárhozottak ösvényére hajt[201], s ne legyetek talpnyalók, mert a szolgai behódolás vétkek közé vet. Ó, Allah szolgálói! A legjobb tanácsadó maga számára az, ki Urának legengedelmesebb, s azt borítja a legnagyobb homály, ki Urának ellenszegül. Az a becsapott, ki magát csapta be, s irigylésre méltó az, kinek hite biztonságban van, kit saját vágya elámít. Tudjátok meg,

197. Marasztalva van a földön, azaz még életében, míg tart a földi maradása. (A fordító)
198. Még a halála előtt. (A fordító)
199. Meghatározta azt, mit hátra kell hagynotok. (A fordító)
200. Hosszú időre közétek küldte az Ő prófétáját. (A fordító)
201. Kössétek le magatokat Allah iránti vágyakozással, ne jusson idő másra, ami ettől más irányba térítene.

hogy még a csupán látszólagos társállítás[202], vagy az együttélés olyanokkal, kik saját vágyaik népe, vezetnek a hit elfeledéséhez, s a Sátán megjelenéséhez. Álljatok szembe a hazuggal, mert az a hittel áll szemben. Az őszinte helye a megváltás magassága, a méltóság, míg a hazugé a becstelenség, s a lealjasodás vékony barázdája. Ne irigykedjetek, mert az irigység úgy emészti fel a hitet, akár a tűz a rőzsét. Ne gyűlölködjetek, mert az torkát metszi a jónak. Tudjátok meg, hogy a vágyak semmibe vevővé teszik az értelmet, s feledékennyé az emlékezést. Hát hazudtoljátok meg a vágyat, mert az csupán megtévesztés, s ki arra vágyakozik, az megtévesztett.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

عِبَادَ اللهِ، إِنَّ مِنْ أَحَبِّ عِبَادِ اللهِ إِلَيْهِ عَبْدًا أَعَانَهُ اللهُ عَلَى نَفْسِهِ، فَاسْتَشْعَرَ الْحُزْنَ، وَتَجَلْبَبَ الْخَوْفَ، فَزَهَرَ مِصْبَاحُ الْهُدَى فِي قَلْبِهِ، وَأَعَدَّ الْقِرَى لِيَوْمِهِ النَّازِلِ بِهِ، فَقَرَّبَ عَلَى نَفْسِهِ الْبَعِيدَ، وَهَوَّنَ الشَّدِيدَ ...

85. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, Allah szolgálói! Mert Számára a legméltóbb a szeretetre az, kinek Allah erőt adott szenvedélyei leküzdésére, s belül sajnálatot érez, mit kívülről félelemmel palástol.[203] Az útmutatás lámpása szívében ég, s már előkészítette a gondoskodást, mi vár rá.[204] Ő az, ki maga közelébe vonja a távolit, s megkönnyíti azt, mi nehéz.[205] Néz és tűr, emlékezik, s szaporázza tetteit. Az édes vízből oltja szomját, minek itatóhelyét könnyen megleli, hát kortyolgat, csak kortyolgat, majd a szilárd úton továbbhalad. Levetette érzéki vágyainak köntösét, figyelmet sem vet a gondoknak, csak egyetlen gondnak, mit sajátjának vall.[206] Már eltávolodott a vakság jegyeitől, a vágyak népével sem áll össze, ő lett a kulcs az útmutatás kapuján, s zár a romlásén. Ő jól látta útját, min halad előre, ismeri annak fényeit, s átvágja mély tengereit. Megkapaszkodott a legszilárdabb támaszokban, a legszívósabb kötelekben, s ő oly bizonyossá lett, akár a nap tündöklése. Töri magát a Dicsőséges Allahért a dolgok legmagasságosabbjaiban, szembe nézve mindazzal, mi vele bekövetkezik,

202. A társállítás az, ha valaki Allah mellé társat állít és úgy imádja, mint Allahot. Ez az iszlámban hatalmas bűn. (A fordító)
203. Allahtól való félelme nagyobb annál, hogy szenvedélyei úrrá legyenek rajta.
204. A földi jó cselekedeteivel előkészítette maga számára a túlvilági gondoskodást. (A fordító)
205. A halálra gondol és az elmúlásra, tehát ezek bár távoliabbak, de maga közelébe vonja. Állhatatosságával, tűrésével pedig minden nehézségen könnyen felülkerekedik.
206. Ez pedig a határok, a korlátok felismerése és betartása, az ún. „saría".

minden lépését a tiszta forrásból indítva.[207] Ő a lámpás a sötétben, felfedője a homálynak, kulcs a bizonytalanságban, a bonyolultság leküzdője, vezető a sivár sivatagban. Ha beszél, megértik, s ha hallgat, úgy a bizonyos. Odaadó Allahért, s Allah odaadó érte. Ő olyan, mint az Ő hitének érce, vagy az Ő földjének pillére. Ő az, ki magára kényszeríti az igazságosságot, s az első, mit tesz az igazért, hogy megtagadja a vágyakat magától. Leírja az igazat, aszerint cselekszik. Nincs oly véglet a jóból, mit ő nem szándékozott, s nincs az erénynek annyi helye, mit még nem célzott. Átengedte saját kantárszárát az Írásnak[208], így az az ő vezérlője, s eszménye. Leereszkedik, mikor az Írás kirakja terhét[209], s ott telepszik meg, ahol az őt megtelepíti. Eközben a másik pedig önmagát tanultnak hívja, de ez nem áll rá. Böngészi a tudatlanságot a tudatlantól, az eltévelygést az eltévelyedettől. Azon töri magát, hogy az embereknek kelepcét állítson az ámítás köteleiből és hamis hangzatokból. Az Írást saját belátásával veszi, s szenvedélyeit az igaz fölé helyezi. Elhiteti a biztonságot a leghatalmasabb vétkektől, eközben könnyűvé teszi a nagy bűnöket. Azt mondja, leáll az árnyaknál, de közéjük hanyatlik, s hogy elzárkózik az átkötéstől, miközben abban már elmerült. Olyan a képe, akár az emberé, de szíve akár az állaté. Nem ismeri az útmutatás kapuját, hogy követhesse azt, sem a vakság kapuját, hogy távoltarthassa magától. Ezek hát az élők halottjai. Merre mentek, mifelé fordultok? A jelek fennállnak, a bizonyságok világosak, fények nem imbolyognak. Hát merre tévelyedtetek, s hogy vakulhattok meg, miközben köztetek vannak a ti prófétátok leszármazottjai? Ők az igazság kantárai, a hit jegyei, az őszinteség megszólaltatói! Hát telepítsétek meg őket oda, ahova a Koránt telepítettétek[210], tóduljatok az ő színük elé, ahogy az itatóhoz a szomjas tevék. Ó, emberek! Vegyétek ezt a szólást a próféták pecsétjétől[211] – Allah fohásza és békéje reá és nemzetségére. Bizony az, ki köztünk meghal, az meghal, de mégsem halott,[212] s ki elmállik köztünk, az elmállik, de mégsem málladék. Ne mondjatok olyat, mit nem ismertek, merthogy abban legtöbb az igazság, mit ti megtagadtok. Fogadjátok el annak érvét, kivel szemben néktek nincs érvetek, ez pedig én vagyok! Nem cselekedtem tán köztetek

---

207. A számos félrevezetés, ámítás, megtévesztés miatt, mi a jócselekedetek elkövetése után megigézi, mindig visszatér az alapokhoz, a Koránhoz, a tiszta forráshoz és innét indítja tovább lépteit. (A fordító)
208. Ráhagyta saját vezetését a Koránra.
209. A Koránt olvasva az kiadja terhét, azaz bizonyságait, de csak azoknak, kik hozzá leereszkedők. (A fordító)
210. Zárjátok őket szíveitekbe.
211. Mohamed – Allah fohásza és békéje reá – a prófétai sor bezárója, utána próféta már nincs, ezért ő a próféták pecsétje.
212. Lelke tovább él.

a legnagyobb terhen,[213] s hagyom köztetek legkisebb terhem? Megszilárdítottam bennetek a hit lobogóját, beállítottalak titeket a megengedett és a tilos határai közé, felöltöztettelek az én igazságomból fakadó erénnyel, s beszédemmel, tettemmel rátok borítottam az illendőség lepelét. Magamon keresztül megmutattam a teremtés nemes vonásait. Hát ne legyen véleményetek abból, mit a szem nem lát, s a tudat be nem ér.

Ugyanebből a szónoklatából

Mígnem aztán az emberek azt kezdik gondolni, hogy a világ az Omajjádokhoz[214] tartozik, kik bőséggel árasztják el, s friss vizű forráshoz vezetik őket, de korbácsuk és kardjuk sosem ereszkedik le az emberek felől. Aki ezt gondolja, az hazugot gondol. Sőt inkább ez nem más, mint az élet finomságának cseppjei, miket ők egy ideig magukba szívnak, majd kiokádják az egészet.

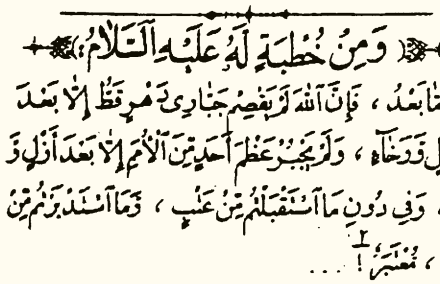

86. Szónoklatából, *béke reá*

Mert Allah még sosem szegte nyakát az evilágon zsarnoknak egyáltalán, csak miután az időt s lehetőséget kapott[215], s nem forrasztotta össze senkinek sem csontját, csak miután bekövetkezett a sűjtás és a megpróbáltatás. Még az ennél kevesebb szenvedés, mit eddig szenvedtetek, s az ennél kisebb mérvű balsors is, mi áll előttetek, tanulságot rejteget. Nem képes mindenki szívbe zárni, akinek szíve van, nem hall mindenki, kinek füle van, s nem lát mind, kinek szeme van. Csodálkozom, holott semmi okom a csodálkozásra e népek hibáin, kik összekülönböztek hitük érveiben, nem haladnak tovább a próféták nyomdokában, s nem folytatják a tetteket, mi

213. A terhet itt átvitt értelemben kell venni. A hívők emírje a legnagyobb teher alatt a Koránt, a legkisebben pedig továbbszármazását, a két fiúgyermekét érti. Ő együtt cselekedett a legnagyobb terhen, azaz a prófétával együtt azon, hogy a Korán megtelepedjék az emberek között.
214. Omajjád kalifátus a próféta halálát követő rásidista kalifák (Abu Bakr, Omar, Oszmán) után hatalomra került dinasztia. Ide tartozott Muávija.
215. Arra, hogy megjavuljon.

örökül rendeltetett. Nem hiszik az ismeretlent, nem kerülik el, mi szégyenletes, kétségek közt cselekszenek, szenvedélyeik útján haladnak. Számukra az az illő, mit annak tartanak, s a csalárd, mit megtagadnak. Reményük a gondok megoldására önmagukba vetett, bízvásuk az elrendelésben saját meglátásuk szerint ítéltetett. Mintha mindegyik parancsnok lenne önmaga előtt! Bármit is rendel el, azt csak szavahihető támasz és ítélő érveken keresztül veheti.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَرْسَلَهُ عَلَى حِينِ فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَطُولِ هَجْعَةٍ مِنَ الْأُمَمِ، وَاعْتِزَامٍ مِنَ الْفِتَنِ، وَانْتِشَارٍ مِنَ الْأُمُورِ، وَتَلَظٍّ مِنَ الْحُرُوبِ، وَالدُّنْيَا كَاسِفَةُ النُّورِ، ظَاهِرَةُ الْغُرُورِ...

87. Szónoklatából, *béke reá*

Ő küldte el a prófétát, mikor már más próféták ideje lejárt s az emberek már hosszan időztek a szendergésben. Felütötte fejét a zavargás, a dolgok elzüllöttek, kipattant a háborúk szikrája, a világtól elzárkózott a világosság, s előtűnt a megtévesztés. Ezidőre elsárgult annak levele, reménytelenné lett annak gyümölcse, s veszendőbe ment vize.[216] Letűntek az Útmutatás fényei, előjöttek a romlás jegyei. Az zord volt népének, s komor kérője képében. Gyümölcse volt a kísértés, étke a dög, jelszava a félelem, s palástja a kard. Hát vonjátok meg a tanulságot, ó Allah szolgálói! Emlékezzetek arra, mibe atyáitok, fivéreitek belegabalyodtak,[217] s amiért még nekik számadásuk lesz! Életemre mondom, nem ment még veletek előre tőlük az idő sokat, nem múltak el köztetek, s köztük az emberöltők, az évszázadok, s a ma nincs messze attól a naptól, mikor ti ágyékaikban voltatok. Allahra! Bármit is hallatott meg veletek a próféta, én is azt hallatom, s mit ti ma hallotok, nem különbözik attól, mit tegnap hallottatok. A szem, mi nekik tágra nyittatott, a szív, mely nekik megtétetett abban a korban, csak olyan volt, mint mi nektek megadatott e napokban. Allahra! Ti nem láttatok utánuk semmi olyat, mit ők ne tudtak volna, s nem tisztázódott nektek azóta olyan, mitől ők meg lettek volna fosztva.[218] Bizony lesújtott rátok a balsors, mint mikor csúszkál a kötőfék és laza a heveder,[219] hát nem ámíthat el titeket az ámítás népe azzal, mivé lett, hanem az egy árnyék, mely megszámított sorsáig terjeszkedhet.

---

216. Az iszlám előtti korszakra jellemző hasonlat, melyben utal a kiúttalanságra, az általános züllöttségre és az élettelenségre.
217. Más irányba vivő irányzatok, bálványimádás, kiútkeresés az iszlám előtt. (A fordító)
218. Utal arra, hogy a helyzet nem változott az iszlám eljövetele óta. A próféta épp oly küzdelmet folytatott saját megértetése érdekében a hitetlenek között, mint a hívők emírje saját népe körében.
219. Ekkor irányíthatatlanná válik a ló vagy teve.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمَعْرُوفِ مِنْ غَيْرِ رُؤْيَةٍ، وَالْخَالِقِ مِنْ غَيْرِ رَوِيَّةٍ،
الَّذِي لَمْ يَزَلْ قَائِمًا دَائِمًا، إِذْ لَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ، وَلَا حُجُبٌ
ذَاتُ أَرْتَاجٍ، وَلَا لَيْلٌ دَاجٍ، وَلَا بَحْرٌ سَاجٍ، وَلَا جَبَلٌ
ذُو فِجَاجٍ، وَلَا نَجْمٌ ذُو اعْوِجَاجٍ، وَلَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهَادٍ، وَلَا
لَا خَلْقٌ ذُو اعْتِمَادٍ ...

88. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Kinek léte tudott még úgy is, hogy Õ nem látható, Ki fontolgatás nélkül teremt, Ki még akkor is létezett, mikor még boltozatos ég nem volt, sem leplek magasságos kapuikkal, sem sötét éjszaka, sem békés tenger, sem hegy hágókkal, sem átjárók kanyarokkal, sem föld ágyásokkal, sem teremtmény teli önbizalommal. Õ az, Ki a teremtmények magalkotója s örököse, a teremtmények istene és táplálója, a nap és a hold az Õ megelégedésének veti alá magát, s ezek ketten aggastyánná tesznek minden újat, közelivé minden távolit.[220] Õ felosztva a létfenntartást, számba vette nyomdokaikat, cselekedeteiket, lélegzetük számát, lopott pillantásaikat, s mit kebleik rejtenek belső énjükből. Õ tudja, hol pihennek meg, s mely méhekben és ágyékokban volt tárházuk, mígnem elérik teljüket. Az ellenségeire mért büntetése, dacára kegyelmének, akár a fergeteg, s oltalmazóinak juttatott kegyelme, dacára büntetése szigorának, rengeteg. Elsöpri azt, ki hatalmára tör, porrá zúzza azt, ki ellenszegül, lesújt arra, ki Vele szemben áll, s azon felülkerekedik, ki Vele ellenségeskedik. De ki ráhagyatkozik, azt Õ megelégíti, ki kér Tőle, annak ad, ki hitelez Neki, annak azt visszafizeti, s jutalmazza azt, ki Neki hálát ad. Ó, Allah szolgálói! Mérjétek meg magatokat, még mielőtt megmérettek, adjatok számot, még mielőtt számonkérettek. Kapjatok levegőt, még mielőtt beszűkül a torok, hódoljatok be még azelőtt, hogy erővel vezetnének[221] titeket, s tudjátok meg: ki nem segít annyira magán, hogy legyen ő saját maga intője, s fékezője, annak rajta kívül sosem lesz sem fékezője, sem intője.

220. Utalás az idő és távolság mérésére a Hold és Nap alapján. (A fordító)
221. Ismerjétek fel magatok az igazat és hódoljatok be magatok annak, még mielőtt bekövetkezik a halál, mert utána úgyis meglátjátok a helyes utat, ha kell, erővel lesztek odavezetve. (A fordító)

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

تُعْرَفُ بِخُطْبَةِ الْأَشْبَاحِ ، وَهِيَ مِنْ جَلَائِلِ خُطَبِهِ ،
وَكَانَ سَائِلٌ سَأَلَهُ أَنْ يَصِفَ اللهَ لَهُ حَتَّى كَأَنَّهُ يَرَاهُ عِيَانًا
فَغَضِبَ لِذٰلِكَ .

رَوَى سَعْدُ بْنُ صَدَقَةَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
(عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ : خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) بِهٰذِهِ
الْخُطْبَةِ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوفَةِ ، وَذٰلِكَ أَنَّ رَجُلًا أَتَاهُ فَقَالَ لَهُ :
يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، صِفْ لَنَا رَبَّنَا لِنَزْدَادَ لَهُ حُبًّا وَبِهِ مَعْرِفَةً
فَغَضِبَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَنَادَى الصَّلَاةُ جَامِعَةً ، فَاجْتَمَعَ
النَّاسُ حَتَّى غَصَّ الْمَسْجِدُ بِأَهْلِهِ ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَهُوَ مُغْضَبٌ
مُتَغَيِّرُ اللَّوْنِ ، فَحَمِدَ اللهَ سُبْحَانَهُ وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) ثُمَّ قَالَ :

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّهُ الْمَنْعُ وَالْجُمُودُ ، وَلَا يَنْكَدِيهِ الْإِعْطَاءُ وَ
الْجُودُ ، إِذْ كُلُّ مُعْطٍ مُنْتَقَصٌ سِوَاهُ ، وَكُلُّ مَانِعٍ مَذْمُومٌ مَا خَلَاهُ ،
وَهُوَ الْمَنَّانُ بِفَوَائِدِ النِّعَمِ ، وَعَوَائِدِ الْمَزِيدِ وَالْقِسَمِ ...

89. Szónoklatából, *béke reá*

(Ez a szónoklata az „Árnyak Szónoklata" néven ismeretes és egyike a legfennköltebb beszédeinek. Egy alkalommal megkérte őt valaki, írja le neki Allahot úgy, hogy szeme előtt láthassa. Erre megdühödött a hívők emírje – béke reá – s a következőket mondta:) Dicsőség legyen Allahnak, Kit nem gazdagít a fösvénység, kőszívűség, nem megy tönkre adásban, nagylelkűségben, ahogy mindenki, ki ad, megrövidül Rajta kívül, s minden fösvényt vád ér zsugoriságáért. Ő az, Ki lekötelez az üdvös keggyel, a bőséges adománnyal, nagylelkűséggel, gyermekei a teremtmények, kiknek biztosítja a megélhetést s elrendeli a fennmaradást. Kitapossa az utat azoknak, akik Rá vágynak, s arra, mi Őnála, annak irányában, mit kérnek Tőle semmivel sem bőkezűbb, mint mit nem kérnek Tőle. Ő az Első, Kinek nem létezett „előtte", bármi is lehetett Előtte, s Ő az Utolsó, Kinek nem létezik „utána", bármi is legyen Utána. Megtiltója a szemek pupillájának, hogy befogják, vagy akár elérjék Őt. Az idő nem megy el Felette, de változik Tőle az állapot.

Ő nincs ott egy helyen, mivel Számára minden időben mindenhol indulhat a menet. Ha túladna az ásványokon, miket a hegyek adnak ki, vagy drágakövön, ezüstön, aranyon, vagy mit a tenger kagylói okádnak ki, gyöngyöt s korállt, nem hatna ez bőkezűségére, s ne is merítené ki azt, mi Nála van. Mert akkor is Őnála a bőkezűség kincse, mi nem fogyatkozik meg, ha halandók kérnek belőle, mert Ő az Adakozó, Kit nem vet vissza a koldus könyörgése, s nem tesz fukarrá az állhatatosak esdeklése. Hát nézd, ó kérdező! Íme, itt ez a Korán, mi leírja az Ő jegyeit, hát szorítkozz azokra, s keresd a fényt Útmutatásának világosságában. Az, mivel a Sátán bízott meg, hogy megtudd, nincsen az Írásban néked elrendelve, sem a próféta Szunnájában – Allah fohásza rá és nemzetségére –, s más Útmutatóban sincs nyoma, hanem mindennek tudása a Dicsőséges Allahnál van! Mert ez Allah igazának korlátja feletted. Tudd meg, hogy azok biztosak a tudásban, kik visszatartják magukat azoktól a kapuktól, mik az ismeretlen előtt állnak, s elismerik az elfedett ismeretlen részleteinek tudhatatlanságát s ez meggátolja őket az újabb próbálkozásban. Allah magasztalja őket a kitérés elismeréséért, hogy olyat érjenek fel, mihez tudással felvértezve nincsenek. Ők úgy nevezik azt, ha kerülik az Ő hatalmasságának mélyebb felkutatását, mire nekik felhatalmazásuk nincsen: szilárdság. Korlátozd magad arra csupán és ne körvonalazd a dicsőséges Allah hatalmasságát saját értelmed képessége szerint, mert az elpusztítottak között leszel. Ő a Mindenható, Ki ha a képzelet kilövi nyilát, hogy felfogja az Ő hatalmának végleteit, s a gondolat vétlenné szabadítja magát a gonosz csábításától, hogy próbálja Őt meglelni teljhatalmúságának mélyén, s Benne kapaszkodnak a szívek, hogy tartsák valós jegyeit, az értelem bejáratai elernyednek, míg a jegyek át nem hatolhatnak, hogy csak a tudás Róla bizonyosodjék, s áthaladva az ismeretlen sötét csapdáin, csak Rá célozva, Ő visszafordítja azokat.[222] Ők leverten térnének meg, beismerve azt, hogy az Ő tudásának valósága nem érhető fel ily véletlenszerű próbálkozásokkal, s az Ő nagyszerűségének fenségessége egy jottányit sem kerül be a gondolkodók értésébe. Ő az, Ki minden előzetes minta nélkül alkotta meg teremtményét, mit követhetett volna, s minden olyan példány nélkül, mit elismert teremtő készített volna Ő előtte. Ő láttatta velünk erejének mindenhatóságát és oly csodákat, melyek az Ő bölcsességének nyomairól szólnak. A teremtett dolgok beismerése, miáltal létük az Ő hatalmának tudható be, arra vezet minket, hogy ráébredjünk az Ő megismerésében az Ő érvére. Alkotásaiban, melyeket elindított, előtűnnek keze munkájának nyomai és bölcsességének jelei. Minden, mit teremtett, az Ő érvévé lett, s útmu-

222. Ékes leírása az Ő megismerhetetlenségének.

tatássá. Hozzá, még ha az hallgatag teremtés is, hiszen annak érve beszél azáltal, ahogy az elrendeltetett, s bizonysága az Alkotóra mindig fennáll. Vallom, ki összevet Téged a testtagok különbözőségével, mit teremtettél, s teste végtagjainak illeszkedéseivel, mi bölcsességed elrendelésének titka marad, az nem tárja fel benső énje ismeretlenségét a Te megismeréseddel, s szíve nem érez bizonyosságot abban, hogy nincs Számodra vetélytárs! Ő olyan, mint aki nem hallotta azok szavát, kik a hamis istenségek követői, miként mondják: „Istenre! Bizony nyilvánvaló eltévelyedésben voltunk, mikor mi egyenlővé tettünk titeket a világok Istenével." Meghazudtolnak Téged azok, akik összehasonlítanak bálványaikkal, felruháznak képzeletükben a teremtmények jegyeivel, Neked testrészeket tulajdonítanak saját gondolkodásukkal, s különféle erejű teremtmények fölé sorolnak be értelmük megfeszítésével. Vallom, hogy ki bármivel is tesz Téged egyenlővé teremtményeid közül, az azzal összemér Téged, s ki Téged bármivel is összemér, az hitetlen, miáltal erre így nyilatkoztattak ki ítélő verseid,[223] s így szólnak a tanúságok is bizonyságaid érveiről. Te Allah vagy, Kit nem ér be az elme, hogy légy annak gondolatába bepréselve, s nem béklyóz meg az értelem úgy, hogy légy abban meghatározott, s átgyúrt.

Ugyanabból a szónoklatából

Képessé tette azt, mit megteremtett úgy, hogy elrendelte annak képességét, vezérelte azt, finommá tette, beállította annak állását, s az nem hágja át korlátait annak, mit kinyilatkoztatott, s meg sem rövidül még azelőtt, hogy célja végletibe ne érne. Az nem szegül szembe, ha megparancsoltatik a menet az Ő szándéka kedvére, s hogyan is tehetné, mikor a dolgok folyása az Ő akarata szerint megy végbe. Ő a dolgok fajtáinak létrehozója gondolati meditáció nélkül, ösztönös megérzés nélkül,[224] arra tartva fenn Magát, kísérletezgetés nélkül, miben az elmúlt idők viszontagságait hasznosította volna, s társ nélkül, ki segítségére lett volna a csodálatos dolgok megalkotásában. Így esett hát az Ő teremtése, mi alávetette magát az Ő engedelmességének, s válaszolt hívására. Sem a henye lustasága, sem a kifogásokat koholó tétlensége nem akadályozza azt, hogy így legyen. Így Ő kiegyenesítette a dolgok görbületét, megvonta azok körvonalait. Hatalmával összefüggést teremtett az ellentétek között, s a hasonlatosakat pedig összeillesztette. Majd elkülönítette azokat fajták szerint, különbözővé téve azok határait,

223. A Korán versei.
224. Számára a teremtés nem hasonlítható az ember ösztönös cselekedetéhez.

képességeit, tulajdonságait és formáit. Ez volt a kezdet. Teremtmények, mik szilárddá műveltek, s úgy indította el azokat, ahogy akarta, s ahogy megalkotta.

Ugyanabból a szónoklatából az ég jegyeiről szólva

Ő elrendezte nyílásainak magaslatait, mélyedéseit támaszték nélkül, összeillesztette réseinek széleit, s egymáshoz forrasztotta azokat. Könnyűvé tette magaslatainak megközelítését azoknak, kik az Ő parancsából szállnak alá, s azoknak, kik teremtményei cselekedeteivel kaptatnak fel.[225] Ő ezt, azután hogy lett, úgy nevezte: gőz. Majd Ő feltárta annak zárt kapuit, elhelyezte a hullócsillag őrszemeket azok réseibe és saját kezeiben tartotta azokat, nehogy belehulljanak a mérhetetlen légbe [226]. Elrendelte, hogy az változatlanul álljon az Ő parancsolásából. Megtette a napot nappalának tündöklő jeléül, s a holdat éjjelének sápadt jegyéül. Majd megindította azok vándorútját pályáikon, s elrendelte menetüket keringésük terminusában, hogy általuk megnyilvánulhasson az éjjel és a nappal, hogy helyzetükből tudott lehessen az évek száma, s a számítás. Majd annak űrjébe függesztette Egét, melybe elhelyezte annak díszét apró gyöngyökből, s csillagnak lámpásaiból. A hallókra csillogó meteor nyilakat lövell. Ő azokat járomuknak alárendelve mozgatja, s megteszi állandóit változatlannak, mozgatóit haladóknak, hullóknak, felszállóknak, baljóslatúnak, s boldogságot hozónak. [227].

Ugyanebből a szónoklatából az angyalokról szólva

Majd a Dicsőséges Allah megteremtette Egének lakhatásául, birodalma legmagasabb régióinak betelepítéséül az alkotást, a teremtményt: az angyalokat. Általuk kitöltötte üregeinek nyílásait, s betelepítette velük a szelek végtelenségét. S az üregek nyílásai közt zeng az angyalok magasztja, dicsőítve Őt a szent akolban, a rejtő leplek, s az Ő nagyszerűségének fátyla alól. E hangzat mögül, melytől megbénul a hallás, világosság csóvái áradnak, mik visszatartják a tekintetet odaérésétől, s az visszaverten leáll annak határainál.[228] Ő azokat különböző képekre, s eltérő jellegekre alkotta meg,[229] számyuk van, s dicsőítik az Ő teljhatalmúságának fenségét. Azok nem sajátítják ki maguknak azt, mi az Általa alkotott teremtményen megjelenik, s nem is hívnak arra, hogy olyan dolgot teremtsenek, amelyben Ő páratlan. Hanem ők tisztes szol-

225. Ezek angyalok, kik közvetítenek az ég és föld között
226. Őrizve, hogy azok mindig pályájukon maradjanak.
227. Utalás a csillagjóslásra és a csillagképekre.
228. A tekintet, mely nem volt képes Őhozzá feljutni. (A fordító)
229. Az angyalok (A fordító)

gálók, kik nem előzik meg Őt a szólásban, parancsa szerint cselekednek, így megtette őket ezáltal sugallataira őrizők népéül, s elküldte őket a prófétákhoz, mint rendeléseinek és tiltásainak meghagyóit. Felvértezte őket a kétségek és árnyak ellen, s nincs közülük ki letérne az Általa megelégedett útról. Megsegítette őket az üdvös támasszal, szíveikkel a szerény, alázatos lelki békét éreztette, s kitárta nekik a behódolás kapuit az Ő dicsősége előtt. Számukra nyilvánvaló fényeket helyezett el Egyedüliségének jeléül, bűnök súlya nem terheli őket, nem készteti őket indulásra az éjjelek, s napok forgandósága. Kétségek nem lövellik nyilaikat hitük szilárdságára, gyanakvás nem tör rá bizonyosságuk hajlékára. Rosszmájúság szikrája nem pattan ki közöttük, elképedés nem fakítja el azt, mit belső énjük bír az Ő tudásából, s mi keblükben megbújik az Ő hatalmasságából, s áhított fenségéből. Bűnös csábításra nem sóvárak, nehogy saját rozsdája egye meg gondolataikat. Közöttük vannak olyanok, kik a nehéz fellegekben tanyáznak, vagy hatalmas hegységek magaslatain, vagy felülkerekedő sötétség félhomályában. Köztük, kinek lába áttörte a föld legalsó határait, s ezek a lábak akár fehér jelek, áthatolnak a roppant szelek kiterjedésén. Alattuk könnyű fuvallat, mely visszatartja azokat addig, míg végső határukhoz nem érnek. Gondtalanná tette őket az Ő imádása és a hit igazságai kapcsokká lettek köztük, s az Őt tudás között. Bizonyosságuk Benne vágyódással tölti el őket Felé, s e vágyódásukat Rá nem lépi túl vágyódásuk másra. Már megkóstolták az Ő tudásának édességét, s ittak az Ő szeretetének szomjat oltó serlegéből. Az Őt félés gyökerei szíveik mélyébe hatolnak, így egyenes hátukat meghajtják az Ő imádatában. Hódolatuk magasságossága és határtalan közelségük nem szünteti meg róluk a félelem kötelékét, s büszkeség nem önti el őket, lemeztelenítve alázatukat. Behódolásuk az Ő dicsősége előtt nem engedi számukra saját erényük számbavételét. Nem vesz rajtuk erőt a tespedtség, dacára a megpróbáltatásoknak. Sóvárságuk nem hagy alább, nehogy elforduljanak az Urukba vetett reménytől, s nyelvük csúcsa sosem szárad ki az állandó fohásztól. Nem indítja arra őket elfogultságuk, hogy zengedelmüket Őhozzá sugdolódzássá váltsák. Nem különböznek vállaik az Ő behódolásának testhelyzetében,[230] nem fordítják nyakaikat a kényelem felé, miközben engedelmeskednek az Ő parancsának.[231] Feledékenység ostobasága nem küzdi le céltudatos igyekvésüket, vágyak megtévesztése nem kerekedik felül buzgalmukon. Az Égi Trónus Bíróját szükségük napja tárházának veszik. Az Ő iránta érzett vágyakozásban még akkor is Felé fordulnak, mikor mások már a teremtmények felé irányultak.

---

230. Az ima idején vállaikat egyszerre hajtják meg. (A fordító)
231. Imájukban nem keresnek könnyítést. (A fordító)

Sosem érnek az Ő fohászának végére, s szenvedélyes elfogultságuk az Ő engedelmességében nem téríti máshova őket, csak saját szíveik forrásához, mik sosem fosztattak meg az Ő reményétől és az Őt féléstől. Ez a félelem sosem lankasztja őket, szorgoskodásukban nem csalja tőrbe őket a csábítás, s nem győzedelmeskedik a könnyedség kedvelése igazi törekvésükön. Nem tartják múltbeli tetteiket hatalmasnak, mert ha ezt tennék, bizony a rettegés elsöpörné szíveikből a reményt. Urukban nem különböznek össze a Sátán befolyásával, nem osztja meg őket az elszakítottság gonosza, nem kerekedik felül rajtuk az irigység gyűlölete, nem választja szét őket az ingadozás kétsége, s nem szedi külön csoportokba őket eltérőségük a buzgólkodásban. Így hát ők a hitnek rajongói! Sem kanyargósság, sem kicsapongás, sem tespedtség, sem tunyaság nem tudja őket annak kötelékétől elszakítani. Nincs oly kicsiny pont az égen, ahol ne lenne angyal, ki leborul, vagy ki cselekvésre törekszik. Hosszadalmas fohászukkal Urukhoz gyarapítják tudásukat, s Uruk megbecsülése hatalmassá gyarapszik szívükben.

Ugyanebből a szónoklatából a földről és a vízről szólva

Ő kiterjesztette a földet a viharos, kavargó hullámokon a dagályos tengerek mélyén, ahol a hullámok összecsaptak, s a tarajok egymás felett gyűrűztek át. Azok habot adtak ki magukból, akár a tevebika üzekedéskor, majd a viharos víz kavargását lecsillapította a föld terhe. S mikor a föld keblével ránehezedett a vízre, annak lövellő zúdulata megnyugodott, azt igája alá gyűrte megtörve, összezúzva vállaival, s a tenger alávetette magát. Így hullámainak kavargó kavalkádja után az megszelídült, legyőzötté lett, akár a megtört fogoly a sújtás bilincseiben, mialatt a föld elterjeszkedett, s megszilárdult e víz háborgó mélyén. Eképpen hát a föld véget vetett a víz büszkeségének, önhittségének, fennhéjázásának, felsőbbrendűségének, magát túlértékelésének, zabolázatlanságának, s megtörte folyásának elszántságát. Így az viharos áramlása után lecsöndesedett, kavargása után megtelepedett. Mikor a víz felindultsága alábbhagyott a föld tagjai alatt és az vállain hordozta a terpeszkedő hatalmas hegyek súlyát, Ő forrásvizeket fakasztott azok magas csúcsain, miket aztán elosztott síkvidékekre és medrekbe, s szabályozta azok mozgását megrögzült szirtekkel, kemény sziklájú finom ormokkal. Majd annak zúdulata lenyughodott ott, ahol a hegyek útját állták, s megtörték felszínét, ahol összegyűlt pangva mélyebb foltokban, a síkvidék színén, s a föld színe alatt. Majd Ő megteremtette a mérhetetlenséget közte s az ég között, ellátta lakóit enyhe szellővel, majd kivezette annak népét hajlékainak megtelepítésére. Ezután Ő nem hagyta magára a föld kietlen vidékét, minek

magaslatai szűkölködtek forrásvizekben, s folyók sem állták útját az odaérkezésnek, mígnem Ő megteremtette annak lebegő felhőit, mik élővé teszik annak meddőit, s kikeltik növényeit. Megalkotta fellegeit a villámok leválasztása után, megnyilvánította gomolyait, mígnem a felhők tarajai összeköpülődtek benne. Szeleit villámok kikezdték, mik átcsaptak a kis felhőhabokon, s a súlyos fellegeken, miket Ő küldött a mindent áztató záporral. A felhő a föld felett lebegett, s déli szelek sújtottak le rá, míg az ki nem adta vizét, akár a tevetehén, mi szoptatáshoz legörnyed. Mikor a felhő magát földre zúdította, minden vizét kiadta, mit szállított, s Allah általa életre keltette a síkvidék növényeit, a kopár hegyek füveit. Majd a föld kivirult kertjei díszeivel, lenyűgözővé vált lágy zöld takarójának viselésével, virágainak pompájával, fényei tündöklésével, miket Ő csomózott oda.[232] S Ő megtette mindezt az emberek fennmaradásául, a jószágnak gondviselésül. Megnyitotta a hágóit horizontjain, s kigyújtotta a fényeket azoknak, kik megtelepedtek annak törtető útjain. Mikor kiterjesztette földjét, beteljesítette parancsolását, kiválasztotta Ádámot – béke reá – mint teremtése legjobbikát, s elsőnek tette meg őt a teremtmények között. Megtelepítette őt az Ő Paradicsomában, jóllakatta őt annak étkével, s tudtául adta, minek vessen véget. Tudatta azt is, mifelé ha tovább is tart, az Ő engedelmességével szembeszáll, s veszélybe sodorja önmagát. De ő csak haladt afelé, minek Ő véget vetett, hogy legyen beteljesítve a tudás, mit Ő előzőkben hirdetett. Majd leszállította Ádámot[233] annak bűnbánata után, hogy időzzön el a földön sarjaival, s álljon bizonyságul Rá, az Ő szolgálói felett. Még azután, hogy elmúlasztotta Ádámot, sem hagyta azokat olyan nélkül, ki bizonyságul s érvül ne szolgált volna nekik az Ő istenségére felettük, s össze ne kötötték volna azt, mi köztük s az Ő tudása között, sőt, Ő érvei által szövetséget kötött velük választott prófétái nyelvén, kik az Ő küldetése bizonyosságának voltak hordozói korról korra, mígnem az beteljesedett a mi prófétánk, Mohamed által – Allah fohásza reá és nemzetségére – s az Ő érvei, mentségei, intései végső révbe értek. Ő elrendelte a gondoskodást, bőséggel, ínséggel, majd kimérte azt bővében, s szűkében. Ezt Ő igazsággal tette, hogy megpróbálja azt, kit akar, jómóddal, avagy nyomorral, hogy eképp tapasztalja háláját, s állhatatosságát annak ki gazdag, s ki szegény. Majd Ő párosította a bőséget az ínség nyomorával, a biztonságot a balsors sújtásával, az élvezeteket a fájdalom nyilallásával. Megteremtette s sorsokat, miket megnyújtott, vagy megrövidített, sürgetett vagy marasztalt, s bevégezte azt a halállal, mit megtett nyugtalanítóvá, gúzsba kötővé, elvágva annak

---

232. A mezei apró virágok jellemzése, akár a kis fények, miket Ő tömegesen a rétre csomózott, kötött. (A fordító)
233. Leszállította őt a földre, miután kiűzte őt a Paradicsomból. (A fordító)

legszilárdabb kötelét. Ő az, Ki tudója a belsőkbe rejtett titkoknak, a magukban beszélők gondolatainak, a veszélyt jelentő sejtéseknek, a bizonyosságot tartalmazó meggyőződéseknek, a villódzó szempárok lopott tekintetének, mit a szívek elfednek, s mi az ismeretlenség mélyén lapul. Ő az, Ki tudja, mi a fül nyílásával még éppen felfogható, merre a hangyák nyári bolya, s merre a rovarok téli vacka, tudója a gyászoló asszonyok jajveszékelésének, léptek koppanásának, a belső borítóhüvely pontjának, mi gyümölccsé lényegül át, vadak búvóhelyének hegyek és völgyek odvaiban, szúnyogok rejtekének a fák szára s kérge között, az ágak levelei sarjadzásának, az élet nedve kicsepegtetőjének, amint az az ágyék járataiban vándorol, a kis felszálló gomolyoknak, s a hatalmas fellegeknek, esőcseppeknek a vastag felhőkben, porszemeknek, miket a fergeteg szegélyén elszórt, vízfolyásoknak, miket az eső duzzaszt, rovarok mozgásának a homokbuckákon, szárnyasok fészkének a hegyek szirtjein, csiripelő madarak énekének sötét költőhelyeiken. Ő az, Ki tudója annak, mit a gyöngyház felhalmoz, mit az óceán hullámaival betakar, tudója mindennek, mit az éjszaka sötétje rejt, s mindennek, min a nappal fénye tündököl, úgy mint annak, mint egyszer sötét győzedelmeskedik, másszor világ gyúlik ki, tudója minden lépés nyomának, minden mozdulat érzésének, minden szó visszhangjának, minden ajak mozgásának, minden élőlény hajlékának, minden részecske súlyának, minden szívszaggató zokogásnak, s mindennek, mi a földön létezik, gyümölcsnek, fának, lehulló levélnek, az élet cseppje nyughelyének, a vér és nyirok megalvadásának, a magzat élete megindulásának. S nem éri Őt ebben zavar, nem akadályozza Őt semmi, hogy meg ne őrizze azt, mit teremtett, nem vesz Rajta erőt bágyadtság, sem szomorúság, hogy be ne teljesedjék az Ő elrendelése, s teremtményeinek vezérlése. Sőt, az Ő tudása bennük valóra válik, s Ő elszámol velük, bírásukat számba veszi, igazsága mindegyikükre kiterjed, kiváltsága övezi őket, dacára lekicsinylésüknek, mivel a lényeget illetik, mit pedig Ő tesz ki. Ó, Allah! Te kiérdemelted a tisztes leírást, s a magasságos megbecsülést! Ha a vágy Feléd irányul, Te vagy a legjobb, kire vágyakozni lehet, ha a remény Beléd helyezett, Te vagy a legnemesebb, kire reménykedni lehet. Allah! Te kiterjesztetted nekem azt, miért én nem magasztalok mást, csak Téged, s nem dicsőítek mást Rajtad kívül. Nem fordulok azzal olyanhoz, mi csalódáshoz vezet, s mi a kétség közege. Távol tartottam nyelvemet a halandók magasztalásától, s a gyámolítottak, teremtettek dicsőítésétől. Allah! Minden dicsőítő jogosult jutalomra az osztályrészből, attól kit dicsőít, s jussa az adományból. Én Rád vágyakozom, Ki engem a kegyelem tárházaiba, s a megbocsájtás kincseihez vezetsz! Allah! Itt áll Előtted egy olyan, ki Neked tulajdonítja az Egyedüliséget, mi Téged illet, s nem lát Rajtad kívül mást, ki ezeket a

magasztokat, dicshimnuszokat kiérdemli. Vágyakozásomban Feléd belső békémet nem biztosítja más, csak kiváltságod, nem keltheti életre annak meghittségét, csak Mannád és bőkezűséged. Hát részesíts minket e helyen a Te megelégedésedben, segíts bennünket abban, hogy csak Feléd tárjuk ki kezeinket, mert Te vagy, Ki mindenre képes!

﴿وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

لَمَّا أُرِيدَ عَلَى الْبَيْعَةِ بَعْدَ قَتْلِ عُثْمَانَ:

دَعُونِي وَالْتَمِسُوا غَيْرِي ، فَإِنَّا مُسْتَقْبِلُونَ أَمْرًا لَهُ وُجُوهٌ

وَأَلْوَانٌ لَا تَقُومُ لَهُ الْقُلُوبُ وَلَا تَثْبُتُ عَلَيْهِ الْعُقُولُ ...

90. Beszédéből, *béke reá*, mikor követői elhatározták Oszmán meggyilkolása után, hogy felesküdnek rá

Hagyjatok, s nézzetek más után! Mi egy oly dologgal nézünk szembe, minek több arca, s színe van, mit nem áll a szív, s nem fog az értelem. A látóhatárt köd fedi, letér a mezsgye.[234] Tudjátok meg, ha én vagyok az, ki nektek választ adok, hát én legjobb tudásom szerint vezetlek titeket, s nem törődöm szóbeszéddel, sem az intő intésével. Ha hagytok engem, olyan vagyok, mint bármelyiktek. Lehet, hogy tán meghallgatlak titeket, s engedelmeskedem nektek a személy által, kinek ti dolgotok hatalmát adjátok.[235] Én jobb vagyok bizalmasul nektek, mint előttetek vezérnek.

---

234. Oszmán meggyilkolása után sokakban kétség támad az új kalifa kiléte felől. Meggyőződéssel, kevesen döntöttek arról, hogy ki mellé tegyék le a voksot, kire esküdjenek fel. Ezért ezek a hűségeskük csak látszólagosak voltak. Ezt a kilátástalanságot célozza mondásával.

235. Kit felhatalmaztok ügyetek szóvivőjeként. (A fordító)

﴿وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ ، فَأَنَا فَقَأْتُ عَيْنَ الْفِتْنَةِ ، وَلَمْ يَكُنْ لِيَجْتَرِئَ عَلَيْهَا أَحَدٌ غَيْرِي بَعْدَ أَنْ مَاجَ غَيْهَبُهَا ، وَاشْتَدَّ كَلَبُهَا ، فَاسْأَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي ...

91. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, emberek! Szétszaggattam a kísértés szemét.[236] Rajtam kívül nem tört rá más, miután sötétje megtelepedett, veszettsége ránehezedett. Kérdezzetek, mielőtt még elveszítenétek, mert arra mondom, ki életem bírója: ha bármiről is kérdeztek, mi köztetek, s az Óra[237] között húzódik, vagy a csoportról, mi száz embert vezet, s eltévelyít másik százat, én bizony meghírnökölöm nektek annak sugallóját, azt ki elöl vezet, s ki hátul kormányoz, az állomásokat, hol a nyerges megpihen, a vándorút végét, majd azt, kit gyilokkal leölnek népéből, s azt, ki halállal hal meg. Ha elveszítenétek, bizony ínséges dolgok, szörnyű szükség sújtana le rátok, hallgataggá lenne az, ki kérdezhetne, s elbuknának sokan, kik kérdezettek. Ez akkor be is következne, ha háborútok titeket köddé foszlatna, a vezetés megtagadna, s a világ oly balsorssal szűkülne be rátok, hogy megpróbáltatástok napjai vele meghosszabbodnának, mígnem Allah diadalra viszi azokat, kik erényesek maradtak köztetek. Ha jő a kísértés, ők megkeverednek,[238] ha eltisztul, figyelmük felderül. Ők ismeretlenek, mikor közelednek, de távozásukkor kiismertek lesznek. Fújtatnak, ahogy a szél fúj, lesújtva városokra, elveszejtve másokat. Hanem mit én a legfélelmetesebb kísértésnek tartok, mi titeket ér, az Omajjádok kísértése, miáltal az vak és sötétségbe dönt. Annak útjai ködösek, s próbára azt teszik, ki rájuk merészkedik. Lesújt a megpróbáltatás arra, ki rájuk tekintetét veti, s elkerüli a megpróbáltatást az, ki rájuk szemét vakon mereszti. Allahra! Az Omajjádokat én utánam rossz uraságoknak fogjátok találni, olyanok ők, akár az öreg hamis tevetehén, mi szájával megmar, mellső lábaival üt, a hátsókkal kirúg, a fejést megtagadja. Ők addig maradnak felettetek, míg csak azokat hagyják meg köztetek, kik nekik hasznukra vannak, vagy kik nem ártalmasak. Az ő veszedelmük addig tart, mígnem egyiktek pártfogásukat

---

236. Ezt a beszédet a nahraváni csata után mondta, ahol a háridzsiták felett véres győzelmet aratott.
237. A halál órája, vagy a feltámadás órája, mely egyben a Végítélet Napja. (A fordító)
238. Összekeverik a jót a rosszal.

kéri, akár rabszolga az uráét, követő a vezetőét. Kísértésük rátok veti a csúf rettenetet, a pogánykor idézetét, s nincs abban világosság, mi útmutatás, sem jel, mi látható. De mi, az Otthon Nemzetsége[239] mindettől mentesek vagyunk, ezekre nem hívunk. Majd Allah ezt lenyúzza rólatok, mint mikor annak bőrét nyúzza, ki nekik eltiporva behódol, majd torkon ragadja őket, s teli kupákat itat ki velük, nem nyújtva nekik mást, csak kardot, nem ruházva fel őket, csak rettegéssel. Ekkor majd Kurajs a világot kívánná, s mi rajta van, csak hogy egyszer azon a helyen lásson, mégha csupán annyi ideig is, míg mészárszékben a tevét levágják, s elfogadjam tőlük azt, minek részét kérem csak ma, de azt tőlem megtagadják.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
تَبَارَكَ اللهُ الَّذِي لَا يَبْلُغُهُ بُعْدُ الْهِمَمِ، وَلَا يَنَالُهُ حَدْسُ الْفِطَنِ ...

92. Szónoklatából, *béke reá*

Áldott legyen Allah, Kinek nemeslelkűsége magasságát nem éri be senki, értelmének finomságát nem vívja ki halandó. Ő az első, Kinek végletei nincsenek, mikben befejeződne, s bevégezése sincs, miben kimúlna.

Ugyanebből a szónoklatából a prófétákról

Allah a prófétákat a legkiváltabb helyen tárolta, a legjobb menedékben megpihentette, s átsarjaztatta őket a legnemesebb ágyékokból a legtisztább méhekbe. Mindannyiszor, ha letűnt közülük egy előd, előtűnt Allah hite által egy utód, mígnem a Dicsőséges Allah megnyilvánította bőkezűségét Mohamednek – Allah fohásza reá és nemzetségére – és kivezette őt a legkiválóbb ágyásokból, a legnagyszerűbb eredetű telepítésekből, arról a családfáról, melyről a prófétákat kivezette, amelyről megbízottjait választotta. Az ő leszármazottjai a legjobb leszármazásúak, nemzetsége a legjobb nemzetség, családfája a legjobb családfa. Az megbecsülésben növekedett, s nemességben terebélyesedett. Annak ágai magasak, gyümölcsei érinthetetlenek. Ő áll azelőtt, ki

239. A próféta – Allah fohásza és békéje reá – nemzetsége, családja, hozzátartozói. (A fordító)

őrizkedik, s látható jel annak, ki jól vezetett. Ő olyan mécses, minek fénye tündöklő, hullócsillag, minek világossága ragyogó, kova, minek szikrája felvillanó. Az ő menete egyenes, Szunnája vezérlő, beszéde meggyőző, ítélete igazságos. Ő azután küldetett, hogy a próféták már letűntek, s az emberek romlásba, tudatlanságba estek. Cselekedjetek, s Allah megkegyelmez nektek. Cselekedjetek a nyílt jelen szerint, mert az út kiépített, mely a békesség otthonába visz, míg ti (most csupán) abban az otthonban vagytok, hol az Ő kiváltságaiért esenghettek, mire ti itt marasztalva, s szabadon hagyva vagytok. (Tetteitek) könyvei nyitottak, az (angyalok) tollai szorgalmasan jegyeznek, s míg testetek ép, nyelvetek szabad, addig a megbánás fogadott, a cselekedet felfogott.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

بَعَثَهُ وَالنَّاسُ ضُلَّالٌ فِي حَيْرَةٍ ، وَخَابِطُونَ فِي فِتْنَةٍ ...

93. Szónoklatából, *béke reá*

Allah elküldte őt,[240] mikor az emberek az eltévelyedés zavarában szenvedtek, s kísértésben tapogatóztak. Eltérítették őket a vágyak, hatalmába kerítette őket az önhittség, s félkegyelművé váltak a tudatlanok tudatlanságától.[241] Felforgatta őket a dolgok megingása, s a tudatlanság megpróbáltatása. Akkor ő – Allah fohásza reá és nemzetségére – megüzente a tanácsot, a helyes úton haladt, felhívott a bölcsességre, s intett a szépre.

وَمِنْ أُخْرَى :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْأَوَّلِ فَلَا شَيْءَ قَبْلَهُ ، وَالْآخِرِ فَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ

94. Egy másik szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki az Első, minthogy Előtte semmi sem létezett, s az Utolsó, minthogy Utána semmi sem létezik. Ő jelen lévő, minthogy semmi sincs felette, s megbúvó, így nincs semmi Nála közelebb.

240. A prófétát.
241. Az iszlám előtti korszakot a történelem a tudatlanság korszakának nevezi.

**Ugyanebből a szónoklatából a prófétára –
Allah fohásza reá és nemzetségére – emlékezve**

Nyughelye a legjobb nyughely, eredete a legtisztesebb eredet, mi a legnemesebb ércben, s a biztonság bölcsőjében gyökerezik. Felé hajoltak az erényesek szívei, rászegeződtek a tekintetek gyeplői. Általa Ő eltemette a gyűlölködést, kioltotta a lázadás tüzét, létrehozta a testvériséget, megosztotta a nemzetséget.[242] Általa Ő felemelte az elnyomottat, lesújtott az elnyomóra, beszéde tisztán érthető, s hallgatása figyelmeztető.

﴿ وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: ﴾

وَلَئِنْ أَمْهَلَ ٱللهُ ٱلظَّالِمَ فَلَنْ يَفُوتَ أَخْذُهُ ، وَهُوَ لَهُ بِٱلْمِرْصَادِ عَلَىٰ مَجَازِ طَرِيقِهِ ، وَبِمَوْضِعِ ٱلشَّجَى مِنْ مَسَاغِ رِيقِهِ ...

95. Beszédéből, *béke reá*

Ő marasztalja kissé a zsarnokot, de az szorítása elől nem menekül. Ő lesben áll rá ösvényén, min halad, s torkában, hol nyálával fojtogatja, De Allahra mondom, Ki bírája életemnek: ezek felülkerekednek rajtatok, de nem azért, mert igazuk igazabb igazatoknál, hanem mert vezérükkel együtt törtetnek a gyarlóra, s mert ti lassúak vagytok az én igazamban. Mert a népek rettegnek gondviselőjük elnyomásától, mint ahogy én rettegek gondviseltjeimtől. Szent háborúba szólítottalak titeket, de nem jöttetek, intettelek titeket, de nem hallgattatok, hívtalak benneteket titokban és nyíltan, de nem válaszoltatok, tanácsot adtam nektek, mit meg nem fogadtatok. Úgy vagytok tán jelen, mint ki hiányzik, s úgy vagytok tán szolgák, mint az uraságok? Elolvasom nektek[243] a bölcsességet, de ti elfordultatok attól, intelek titeket az üzenő intelmekkel, de ti elkülönültök tőle. Szent háborúra buzdítalak benneteket a csapongók népe ellen, de még beszédem végére sem érek és úgy látlak titeket oszladozni, mint Sába fiai.[244] Visszaültök helyeitekre, s egymást tanácsaitokkal megtévesztitek. Én reggel kiegyenesítelek

242. A hívőket egymás testvéreivé tette. de a hívők és bálványimádók közé éles határt húzott, még ha az a határ a családtagokat is elválasztotta egymástól. Pl. a próféta egyik legnagyobb ellensége, aki őt mindig megszégyenítette és üldözte, éppen nagybátyja, Abu Lahab volt, aki a bálványimádók egyik vezéralakja volt abban a korban. (A fordító)

243. Recitálom nektek a Korán.

244. Elmondás szerint Sábának, ki a jemeni arabok egyik ősatyja, tíz fia volt. Közülük hatot jobbja felől vett, négyet pedig balja felől. Azonban a fiak csakhamar összekeveredtek.

titeket, de estére úgy visszagörbültök, akár a kígyó háta. Elcsigázott lett az egyengető, s javíthatatlan az egyengetett. Ó, azok, kiknek testei jelen vannak, de értelmük hiányzik, s kiknek vágyai sokfélék! Megpróbáltatnak az ő parancsolóik! A ti vezéretek Allahnak engedelmes, de ti vele szembeszegültök, míg Szíria népének vezére Allahhal szembeszegül, s azok neki engedelmeskednek. Allahra! Azt kívánom, hogy Muávija egyszer úgy váltson meg nálam titeket, ahogy a dínárt váltják dirhamra, s ő akkor tízet venne tőlem közületek, de csak egyet adna cserébe közülük. Ó, Kúfa népe! Én három dolgot figyeltem meg rajtatok és még két másikat; süketek vagytok annak ellenére, hogy van fületek, némák vagytok, pedig beszéltek, vakok vagytok, dacára annak, hogy van szemetek. Nem vagytok igaz támaszok a harcban, sem megbízható testvérek a balsorsban. Hasonlatosak vagytok a tevecsordához, minek őrzője hiányzik, így mindahányszor egybeterelődik az egyik oldalon, szétszóródik a másikon. Allahra! Szinte látlak titeket, amint dúl a küzdelem, forrong az öldöklés, majd úgy megfutamodtok Ali ibn. Abi Tálibtól, akár az asszony, kit elöl lemeztelenítettek. Mert én az Uram bizonyságán haladok, s a próféta ösvényén, enyém a helyes út, mihez én nagyon ragaszkodom. Tekintsetek prófétátok háza népére, s tartsatok ki útjukon! Kövessétek nyomdokaikat, mert ők sosem hagynak titeket útmutatás nélkül és sosem vetnek benneteket romlásba. Ha lerogynak, rogyjatok le, s ha felemelkednek, emelkedjetek ti is. Ne előzzétek meg őket, mert eltévelyedtek, de el se maradjatok tőlük, mert elveszettekké lesztek. Én még láttam Mohamed követőit – Allah fohásza reá és nemzetségére – de egyikük sem fogható hozzá. Reggelenként port hintettek hajukra, fejükre[245], de virrasztásul leborultak, s felegyenesedtek.[246] Váltakozva vetik földre egyszer homlokukat, másszor arcpírjukat, s találkozójukra emlékeztükben, mintha izzó zsarátnokon állnának. Folytonos leborulásuktól úgy tűnik két szemük köze, akár a kecske lába. Ha Allah említve volt, szemeik kifakadtak, míg zsebeik át nem itatódtak, s a büntetéstől félelmükben, a jutalomért reményükben úgy megreszkettek, akár a fa, melyet szeles napon megcibál a vihar.

---

245. Az ínség kegyetlenségével küszködtek.
246. Imádkoztak.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَاللهِ لَا يَزَالُونَ حَتَّى لَا يَدَعُوا لِلّٰهِ مُحَرَّمًا إِلَّا اسْتَحَلُّوهُ ،
وَلَا عَقْدًا إِلَّا حَلُّوهُ . . .

96. Beszédéből, *béke reá*

Allahra! Ők továbbra is így tesznek, míg nem hagynak Allahnak tiltani valót, hisz ők azt megengedetté teszik,[247] sem szövetséget, amiért azt megszegik, s míg nem marad kőház, sem sátor, mibe ne hatolna be zsarnokságuk. Az ő veszedelmük azokat szerencsétlenné teszi, mígnem két rívó siránkozó felemelkedik, s az egyik hitéért rí, a másik az evilágért, de a pártfogás, mit egyikőtök adna egyikőjüknek olyan lenne, mint a szolga pártfogása, mit Urának ad: ha látja, engedelmeskedik neki, de ha elmegy, kibeszéli. De a leghatalmasabb szorongatás azt éri, ki köztetek Allahot legerényesebb gondolataival méri, s ha Allah oltalmat szavatol, fogadjátok el azt, ha megpróbáltattok, tűrjetek, mert őrizkedőké lesz a bőséges folyomány!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

نَحْمَدُهُ عَلَى مَا كَانَ ، وَنَسْتَعِينُهُ مِنْ أَمْرِنَا عَلَى مَا يَكُونُ ،
وَنَسْأَلُهُ الْمُعَافَاةَ فِي الْأَدْيَانِ كَمَا نَسْأَلُهُ الْمُعَافَاةَ فِي الْأَبْدَانِ .

97. Szónoklatából, *béke reá*

Mi dicsőítjük Őt azért, mi volt, Benne keresünk támaszt meglévő dolgainkban, s oltalmát kérjük a hitben, ahogy oltalmát kérjük a testben. Ó, Allah szolgálói! Meghagyom nektek, hogy taszítsátok el az evilágot, mi elhagy titeket, még ha ti nem is szeretnétek annak indulását, az evilágot, mi testeteket elaggasztja, bármennyire is szeretnétek a test megújulását. Ti és a világ olyanok vagytok, akár a vándorok, kik ha egy távot megtesznek, eztán erre keresztbe vágnak, vagy tartanak egy jel felé, mit egyszerre elérnek! Mily rövid a táv a végcélhoz, ha valaki addig törtet felé, míg el nem éri! Mily rövid a tartózkodás annak, kinek egy

247. Ez a beszéde az Omajjádokat ócsárolja.

napja van, mit ő túllépni nem tud és egy sürgető kérője határokat von köré az evilágon, míg le nem válik arról! Hát ne versengjetek a világ nagyszerűségéért és bőségéért, ne tetsszék annak dísze és pompája, ne sirassátok annak balsorsát, nyomorát, mert nagyszerűsége és bősége megszakad, dísze és pompája lepusztul, balsorsa és nyomora szertefoszlik. Minden időszak amott véget ér, s minden élő azon megtér. Nincs tán ott nektek az elődök nyomai közt, mi visszafog, s ősatyáitok emlékei közt, mi láttat és tanúságul szolgál, feltéve ha felfogjátok? Nem látjátok tán, hogy kik köztetek elmúltak, nem térnek vissza, s a túlélő hátramaradtak nem maradhatnak? Nem látjátok tán a világ népét, mily különbözően végzik a reggelt, s az estet? Eképp fakaszt könnyeket (valahol) a halott, míg a másikat gyászolják, imára borul egy az ínségben, megtér az, ki visszatér, egy másik utolsót lehel s van, ki az evilágra sóvár, míg a halál rá vár, s van, ki feledékeny, de ő el nem feledett. A múlt nyomdokaiban utat tör a hátramaradt. Hanem a csúf tettek elkövetésekor emlékezzetek a kéjek lerombolójára, a gyönyörök eltiprójára, s a vágyak megszakítójára.[248] Keressetek támaszt Allahban az Ő kötelező igazának véghezviteléhez és (adjatok hálát) azért, mit Ő számolatlanul ad kegyéből, s bőkezűségéből.

وَمِنْ أُخْرَى :

أَلْحَمْدُ لِلّٰهِ النَّاشِرِ فِي الْخَلْقِ فَضْلَهُ ، وَالْبَاسِطِ فِيهِمْ بِالْجُودِ يَدَهُ ...

98. Egy másik szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki kiterjesztője az Ő kiváltságának a teremtés felett, s kitárója az Ő bőkezűségének közöttük. Őt imádjuk minden dolgában, Benne keresünk támaszt az Ő igazának véghezvitelében, s valljuk, hogy nincs más Isten Rajta kívül, s hogy Mohamed az Ő szolgálója és prófétája. Ő elküldte őt, hogy nyilvánítsa ki elrendelését, s szóljon az Ő emlékezetéről. Ő beteljesítette azt hűen, helyesen vezérelve haladt, s köztünk hagyta az Ő igazának lobogóját. Aki túlontúl előrerukkol, az kitör abból, s ki hátramarad messze, azt elveszejti sorsa terhe. Ki magát azzal támasztja, az csatlakozik (az igazhoz). Erre vezeti beszéde tömörsége, lépése kimértsége, s gyorsasága, ha fennáll.[249] Mikor ti nyakat hajtottatok előtte, s ujjal mutogattatok rá, eljött hozzá a halál és elvitte őt. Majd ti addig időztök őutána, míg Allah akarja. Ő felszínre hoz nektek valakit, ki összeterel titeket, s szétszórtságotok után egy-

248. A halálra utalás.
249. Ítélettel gyorsan adják magukat, ha igazsága szerint történik az ítélkezés.

beolvaszt benneteket. Ne sóvárogjatok arra, hogy nem lesz, ki eljön, s ne veszítsétek a reményt abban, ki letűnt, mert meglehet, hogy a letűntnek két lába közül az egyik megcsúszik, hanem a másik biztosan áll, mígnem mindkettő szilárdan rögzül. Mert a példák Mohamed nemzetségéről – Allah fohásza reá és nemzetségére – olyanok, akár az ég csillagai. Ha egy csillag lehullt, kigyúl a másik. Hanem rajtatok bizony már beteljesedett Allah áldása, s Ő láttatta veletek azt, mire vágytatok.

وَمِنْ أُخْرَى

تَشْتَمِلُ عَلَى ذِكْرِ الْمَلَاحِمِ :

اَلْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ أَوَّلٍ ، وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ آخِرٍ ، بِأَوَّلِيَّتِهِ وَجَبَ أَنْ لَا أَوَّلَ لَهُ ، وَبِآخِرِيَّتِهِ وَجَبَ أَنْ لَا آخِرَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ شَهَادَةً تُوَافِقُ فِيهَا السِّرُّ الْإِعْلَانَ ، وَالْقَلْبُ اللِّسَانَ.

99. Egy másik szónoklatából, *béke reá*

Ő a Legelső minden első között, s Ő a Legutolsó minden utolsó után. Elsősége által nem lehet, hogy más első legyen előtte, s Utolsósága által nem állhat más utolsó mögötte. Vallom, hogy nincs más Isten, csak Allah, s ezt vallom titokban, nyíltan, szívemmel és nyelvemmel. Ó, emberek! Ne kövessetek el bűnt azzal, hogy szembeszálltok velem, s ne rontson meg titeket engedetlenségtek, s ne hunyorítsatok egymásra tekinteteitekkel, mikor engem hallgattok. Allahra, Ki a magot kikeleszti, a szelet szabadjára engedi, mit én nektek hírnökölök, az a prófétától való – Allah fohásza reá és nemzetségére. Nem volt hazug az üzenő[250], s nem értett félre a hallgató. De én arra az eltévelyedettre tekintek, ki Szíriában üvöltözik, s ki zászlaját Kúfa határában kitűzte. Ha száját teljesen kinyitná, elhatalmasodna csökönyössége, lépései a földet teherrel sújtanák, a zaklatás átmetszené a népet fogával, a háború hullámai feldagályosodnának, elkezdődnének a zord napok, s a küszködő éjjelek. Mikor a termény növekszik, s már szárba szökellt, habja kizúdult[251], megvillant tündöklőn, akkor a veszejtő zavargás zászlai meglobogtak, s úgy törtek előre, akár az éj sötétje, vagy a tenger háborgása. Ez és még hány vihar szaggatja még meg Kúfát, s hány orkán söpör el felette? De hamar összeöklel szarv a szarvval,[252] míg az álló terményt learatják, s mit learattak, felszámolják.

250. A próféta – Allah fohásza és békéje reá.
251. Virágok borították be.
252. Hamarosan összecsap a zaklatás az igazsággal, akár a kecskék öklelése párviadalban.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

تَجْرِي هٰذَا الْمَجْرٰى :

وَذٰلِكَ يَوْمٌ يَجْمَعُ اللّٰهُ فِيهِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لِنِقَاشِ الْحِسَابِ وَجَزَاءِ الْأَعْمَالِ ، خُضُوعًا قِيَامًا ، قَدْ أَلْجَمَهُمُ الْعَرَقُ ، وَرَجَفَتْ بِهِمُ الْأَرْضُ ...

100. Szónoklatából, *béke reá,*

És ezen a napon Allah egybetereli az elülsőket, az utolsókat, hogy megvitassa az elszámolást, s a tettekért mi jár és ők alávetik magukat annak behódolva, vagy egyenes derékkal, míg fel nem kantározza őket a veríték[253] s meg nem reng alattuk a föld. A legszerencsésebb közülük az, ki lábainak apró zugot, s légvételhez szűk helyet talál.

Ugyanabból a szónoklatából

A zaklatás olyan, mint egy darab a sötét éjből. A lovak nem várják be őket állván, s ők sem fordítják visszájára a lobogót. Ők szabadjára engedett kantárral, s kitöltött nyereggel törnek rátok. Vezérük tereli őket, lovasaik noszogatják a paripákat. Azok hát a felforgatók, kik támadása zord. Kik velük megküzdenek Allah útján, azok lesznek, kik a dölyfösködők szemében hitványok, kik a földön ismeretlenek, de az égben jól ismertek. Jaj neked, ó Baszra, mikor a sereg Allah elégtételét megtestesítve szembenéz veletek, s az port nem ver fel, kiáltást nem hallat. Akkor népedet próbára teszi a vérvörös halál, s a szorongató éhezés.

253. Míg a veríték patakokban nem folyik róluk, mik apró kantároknak tűnnek. (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أُنْظُرُوا إِلَى الدُّنْيَا نَظَرَ الزَّاهِدِينَ فِيهَا ، الصَّادِفِينَ عَنْهَا ، فَإِنَّهَا وَاللهِ عَنْ قَلِيلٍ تُزِيلُ الثَّاوِيَ السَّاكِنَ ، وَتُفْجِعُ الْمُتْرَفَ الْآمِنَ ...

101. Szónoklatából, *béke reá*

Tekintsetek a világra a lemondók tekintetével, s úgy, mint kik elfordulnak attól. Allahra! Az rövidesen lecsap lakóira, bánatra ítélve boldogot, s ki magát bizton érzi. Nem tér vissza az, mi elfordult, s már letűnt, nem épül tudatba az, mi váratja magát, csak látszólag jön. Boldogsága bánattal itatódott, a férfiak keménysége gyengeséggé, bágyadtsággá senyved, s nem téveszt meg titeket a gyönyörök sokasága, mert kevés az, mi rajtatok segít. Allah kegyelme legyen azzal, ki gondolkodik, ezáltal tanulságot von, s ha tanulságot von, ezáltal tekintete felderül. Bármi is legyen létező a világon, az rövidesen nem lesz, s bármi is legyen létező a Túlvilágon, az fennmarad. Minden, mi megszámított, elmúlik, minden, mire számítani lehet, eljön, s minden, mi eljön, annak ideje közel.

Ugyanebből a szónoklatából

Az tud, ki magát ismeri. Elég az embernek a tudatlanságra az, ha nem ismeri magát. Mert a leggyűlöletesebb az a szolga, kit ő magára hagyott. Az letéved az út irányáról, útmutatás nélkül halad. Ha az evilág barázdáihoz hívják, cselekvő, ha a Túlvilághoz szólítják, lanyha, mintha kötelező lett volna az, miért cselekedett, s nem lett volna megkívánt az, mit elhessegetett.

Ugyanebből a szónoklatából

Eljön az idő, mikor nem menekül senki, csak a szendergő hívő, ki ha jelen van, nem ismerik, ha hiányzik, utána nem kutatnak. Ezek az Útmutatás lámpásai, s jelek az éjszakai utazásban. Nem vádaskodnak, nem fecsegnek, nem perelnek. Ők azok, kiknek Allah kitárja kegyelme kapuit, s elégtételének sújtásaitól megkíméli őket. Ó, emberek! Eljön még rátok az idő, mikor az iszlámot úgy kiborítják, mint mikor az

edényből borítják ki azt, mi benne van. Ó, emberek! Allah megőrzött attól, hogy balsorssal sújtson le rátok, de nem kímél meg titeket a megpróbáltatástól. Ahogy Allah, a Mindenható mondja: „Íme! Ebben hát a bizonyságok, s lám! Mi vagyunk a Próbára Tevők..."[254]

ومن خطبة له عليه السلام:

أما بعد فإن الله سبحانه بعث محمدا (صلى الله عليه وآله) وليس أحد من العرب يقرأ كتابا، ولا يدعي نبوة ولا وحيا...

102. Szónoklatából, *béke reá*

Hanem a Dicsőséges Allah elküldte Mohamedot – Allah fohásza reá és nemzetségére – s egy arab sem olvasta rá az Írást, nem hívtak prófétaságra, sem sugallatokra. Ő együtt küzdött azokkal, kik engedelmeskedtek neki, azok ellen, kik szembeszegültek vele, elvezetve őket üdvözülésükhöz, törekedve velük az óra beteljesedésére.[255] Ha felsőhajtott, ki kimerült, s leállt az, ki elcsüggedt, ő odaállt, míg az a célért nem csatlakozott, kivéve ha nem volt romlott, kiben semmi jó nem lakozott. Ő megláttatta velük üdvözülésüket, elvezette őket helyeikre, s az ő malmaik elkezdtek őrölni,[256] dárdáik új erővel teltek. Allahra! Én utóvédjeik közt voltam, mígnem ők oldalaikkal megfordultak, s kötelékeikbe tömörültek. Én sosem voltam gyenge, sem gyáva, nem voltam áruló, sem lankadt. Allahra! Én széthasítom a hamist, míg ki nem szabadítom az igazat annak tagjából.

---

254. Korán 23:30

255. A Végítélet Napján az ítélet Paradicsom legyen.

256. Az üdvözülés megláttatásával a harcban elszántabbakká váltak és mint a malom, őrölték fel az ellenfelet.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ﴾

حَتَّىٰ بَعَثَ اللهُ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ) شَهِيدًا وَبَشِيرًا وَ
نَذِيرًا ، خَيْرَ الْبَرِيَّةِ طِفْلًا ، وَأَنْجَبَهَا كَهْلًا ، وَأَطْهَرَ الْمُطَهَّرِينَ
شِيمَةً ، وَأَجْوَدَ الْمُسْتَمْطَرِينَ دِيمَةً ...

103. Szónoklatából, *béke reá*

Mígnem Allah elküldte Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – tanúként, hírnökként, figyelmeztetőként, ki legjobb volt, mint gyermek, legszemérmesebb, mint ifjú, a tiszták legtisztábbja erényében, kinek bőkezűsége azokra záporozott, kik vágyták azt. Az evilág nem édesedett meg kéjeiben, s nem tudjátok kiszopni annak emlőit, csak miután úgy találkoztok vele, hogy annak orrkantárja megereszkedett, s hevedere laza.[257] Néhányuknak a tiltott olyan volt, mint a lehajló ág,[258] s ami szabadott, az részükre messze, vagy egyáltalán nem is volt. Allahra! Úgy találjátok majd azt, mint egy elnyúló árnyat, minek ideje megszámított. A föld nektek sivár, kezetek azon kitárt, míg a vezérek keze tőletek eltartott. Kardotok fenyegető rájuk, míg kardjuk rólatok visszafogott. Hanem minden vérnek van megtorlója, akár az ítélő a maga igazában.[259] Mert Allah az, ki nem csalja meg azt, ki keresi Őt, s ki elfut Tőle, meg nem menekül. Allahra esküszöm ó, Omajjádok, rövidesen meglátjátok azt[260] mások kezeiben, s ellenségtek házaiban. Hanem a legjobban látó tekintet az, mi befogja a jót, a legjobban halló fül az, mi elfogadja a jótanácsot, s tudatba építi azt. Ó, emberek! Világosodjatok meg a fohászkodók lámpájának lángjai által, kik követik azt, mit fohászkodnak, s oly patakból vesznek vizet, melynek vize szennytől mentes. Ó, Allah szolgálói! Ne bízzatok meg tudatlanságtokban, ne engedelmeskedjetek vágyaitoknak, mert ki itt tart, az oly part szélén áll, mit a víz már alámosott, s a fertőt hátán egyik helyről a másikra veti, ahogy egyik véleménye után a másikat követi. Ő abban akar megtapadni, mi nem tapad, s azt akarja közelíteni, mi nem közelít. Hát féljétek Allahot és ne panaszkodjatok annak, ki sérelmei-

257. Hasonlat, melyben a teve képet használja fel. A tevének nem a szájában van a zabla, hanem az orrába helyeznek egy karikát, melyre a kantárt csatlakoztatják. Tehát csak annak a világnak a gyönyörét tudják élvezni, amely teljesen hagyja magát.
258. Ágak, melyek a gyümölcsök terhe alatt teljesen lehajlanak, kívánatossá téve magukat.
259. Az, aki magának, magától és magáért ítél, ítéletében nem hallgat másra.
260. Tulajdonotokat.

teket jóvá tenni nem tudja, s ne szálljatok szembe véleményével annak, ki azt rátok elrendelte. Nincs az imámra nézve semmi kötelező, csak az, mit Ura elrendelése által magán visel, hogy az intéseket megüzenje, törekedjék a jótanácsra, feltámassza a Szunnát, fenntartsa a korlátokat azoknak, akik arra érdemesek s hogy részesítse azt a részből, kit az megillet. Igyekezzetek a tudást megszerezni, mielőtt zöldje elhervad, még azelőtt, hogy elfordulnátok a tudás keresésétől, s azoktól, kik annak bírói. Vessetek véget a csalárdnak, s másokat is tartsatok távol attól, mert elrendeltetett nektek attól a távol maradás, még mielőtt másokat távol tartanátok.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي شَرَعَ الْإِسْلَامَ ، فَسَهَّلَ شَرَائِعَهُ لِمَنْ تَسَنَّمَهُ ،
وَأَعَزَّ أَرْكَانَهُ عَلَى مَنْ غَالَبَهُ . . .

104. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Annak, Ki megvetette az iszlámot, könnyűvé tette rendeléseit azoknak, kik közelítenek felé és pilléreit erősítik azokkal szemben, kik leverni készek azt. Ő azt megbékéltté tette annak, ki belekapaszkodik, biztos menedékké annak, ki abba betér, bizonysággá, ki általa szól, tanúnak, ki vele küzd, világosságul, ki fényre vágyik benne, megértésül, ki felfogja, bölcseletül, ki azt gyakorolja, jegyül, ki kitűzi, látható jelül, ki felismeri, tanulságul, ki tanácsra vágyik, üdvözlésül, ki bizonyít, bizalmul, ki bízik, megnyugvásul, kit az megillet, s pajzsul annak, ki tűr. Ez a legtündöklőbb ösvény, a legvilágosabb csapás, min ott vannak a méltóságteljes fények, ragyogó hágók, égő lámpások, nemes tettek, finom szándékok, paripák csapata, versengő mének, kivált lovasok. Felesküdni rá, az az Ő útja! A jótettek annak fényei, a halál végzete, az evilág versenypályája, a Feltámadás paripája, s a Paradicsom végcélja.

Ugyanabból a szónoklatából a prófétára emlékezve – Allah fohásza reá és nemzetségére

Mígnem ő fényt gyújtott a világosságot keresőnek és ragyogó jeleket tűzött a megbéklyózott elé. Ő a Te megbízható bizalmasod, tanúd a Végítélet Napján, kegyelmed megnyilvánítója, küldötted az igazra. Allah! Ossz neki részt a Te ítélésedből, s részesítsd őt a jóból bőséggel a Te kiváltságod által. Allah! Tedd magasabbá építményét más építmények fölé, becsüld meg őt Hozzád megtértekor, tedd üdvösségessé szállását Nálad, juttass néki

az útból, adj néki kiváltságot, terelj minket az ő nyájába, s őrizz meg minket azok nyájától, kik megszégyenültek, megbánók, elnyomók, szószegők, eltérítők, letévelyedettek, s megkísértettek.

Szajjid Razi megjegyzése:

Ez a beszéde már előzőleg közlésre került, de megismételtük a két változat között fennálló különbségek miatt.

Ugyanebből a szónoklatából

Allah bőkezűsége által oly szállásban részesültök, hol még szolgálóitoknak is megbecsülésben lesz részük, mi még szomszédaitoknak is kijár. Még ő is tisztelni fog titeket, aki fölött néktek sem kiváltságtok, sem hatalmatok nincsen. Még azok is félni fognak titeket, kiket nem vezetett balsejtelem felőletek, s nem volt néktek parancsolástok felettük. Allah szövetségei felrúgottak, de ti fel ne bőszüljetek, s ne gyötrődjetek azon, mit atyáitok megszegtek. Allah dolgai eljöttek néktek, majd eltávolodtak tőletek, végül hozzátok tértek vissza. De ti megtelepítettétek a bűnösöket szállástokon, kiknek odavetettétek kötelezettségteket, s Allah dolgait azok kezébe lehelyeztétek. Ők kétségek közt cselekednek, s vágyaik által vezérelve haladnak. De Allahra! Még ha ők szét is osztanak titeket minden égitest alá, Allah akkor is összegyűjt titeket a Napon, min vesztük lesz.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾
فِي بَعْضِ أَيَّامِ صِفِّينَ :

وَقَدْ رَأَيْتُ جُولَتَكُمْ ، وَانْحِيَازَ كُمْ عَنْ صُفُوفِكُمْ ،
تَحُوزُكُمُ الْجُفَاةُ الطَّغَامُ وَأَعْرَابُ أَهْلِ الشَّامِ ، وَأَنْتُمْ لَهَامِيمُ الْعَرَبِ ،
وَيَأْفِيخُ الشَّرَفِ ، وَالْأَنْفُ الْمُقَدَّمُ ، وَالسَّنَامُ الْأَعْظَمُ ...

105. Beszédéből, *béke reá*

Láttam utazástokat, s szétszóródástokat soraitokból. Körbevettek titeket Szíria gorombái, komiszai, beduinjai, míg ti vagytok az arabok kiválóságai, nemes megkülönböztetettjei, s oly méltóságteljesek, akár a hatalmas púpú teve, mi orrát magasan hordja. Keblem sóhaja csak akkor hagy alább, ha egy emberként látlak benneteket bekeríteni őket, ahogy ők kerítettek be, űzni őket, ahogy ők űznek, leölni őket nyíllal, lehajítani őket dárdával, míg elővédeik alá nem buknak utóvédeiknek, akár a szomjas tevék, miket elkényszerítenek a víztől, vagy arrébb ösztökélnek az itatóhelytől.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَهِيَ مِنْ خُطَبِ الْمَلَاحِمِ:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمُتَجَلِّي لِخَلْقِهِ بِخَلْقِهِ، وَالظَّاهِرِ لِقُلُوبِهِمْ بِحُجَّتِهِ ...

106. Szónoklatából, *béke reá*, a hányattatásról szóló szónoklataiból

Dicsőség legyen Allahnak, Aki teremtményei számára teremtményei által nyilvánul meg. Ki szíveik számára az érv által jelen lévő, Ki teremtményeit latolgatás nélkül teremti, mivel a latolgatás csak annak használ, kinek belső énje van, míg Benne belső én nem lakozik. Az Ő tudása felhasítja az ismeretlen belsőinek lepleit, s befedi a hit mély árkait.

Ugyanebből a szónoklatából, a prófétáról – Allah fohásza reá és nemzetségére

Ő kiválasztotta őt a próféták családfájáról, a világosság fellángolásából, a nagyság éléről, Bathá völgyének legszebb helyéről[261], a sötétség lámpásaiból, s a bölcsesség forrásaiból.

Ugyanebből a szónoklatából

A próféta olyan volt, mint egy kóborló orvos, ki balzsamával gyógyított, s gyűlölte szerszámát. Ő ezeket használta, ha szükség volt rájuk vak szívek kezeléséhez, vagy süket fülekhez, néma nyelvekhez. Gyógyírjaival követte a semmibe vevés pontjait, a kuszaság helyeit, de az emberek nem merítettek a bölcsesség világosságából, s nem lobbantották lángra a megvillanó tudás szikráját. Ebben ők olyanok voltak, mint a legelésző jószágok, vagy a kemény sziklák. Mert elérhetőkké lettek a titkok azoknak, kik érzékelnek, az igazság mezsgyéje kivilágosodott az afelé kapaszkodóknak, az óra levonta a leplet annak kiindulópontjáról, s megjelentek a jelek azoknak, kik kutatnak utánuk. Mi a baj hát velem? Mert én csak testeket látok lelkek nélkül, s lelkeket testek nélkül, vakbuzgókat jótett nélkül, kereskedőket haszon nélkül, ébrenlévőt elszenderedve, jelenlévőt de láthatatlant, épszeműt, ki vak, épfülűt, ki süket, s

---

261. Mekka közelében lévő völgy, ahol Kurajs törzsei telepedtek meg, ahonnan a próféta is – Allah fohásza és békéje rá – származott. Ezért a völgyet gyakran Kurajs Bathának is emlegetik.

beszélőt, ki néma. Már látom is az eltévelygést, amint az törzsére áll, miből nyúlványai sarjadnak. Amaz súlyaival megmér titeket, majd összezavar mértékeivel. Vezére az a népből kivetett, ki az eltévelygést magáénak vallja. E napon nem marad meg közületek senki csak úgy, mint üledék az edény alján, vagy a por, mi a batyuba tévedt. Az meg kikapar titeket, mintha bőrt kaparászna, meg cséphadaró, mintha edényt csépelne, s kicsipegeti közületek a hívőt, ahogy a madár csipegeti ki a kövér magot a silányok közül. Hová vezetnek titeket ezek az utak, merre térít a homály, s ámít titeket a hazug? Honnan hozattatok elő, s merre rendel vezérléstek? Minden sorsnak megvan az Írása, s minden hiányzó vissza kell térjen. Hát hallgassátok őt, ki Uratoktól való, s legyen jelen számára szívetek. Legyetek éberek, ha szól hozzátok, hiszen az elöljáró igazat kell szóljon népének, értelmét egybe kell szednie, s elméjét ki kell nyilatkoznia. Ő már tisztázta számotokra a dolgot, oly tisztán akár egy öltés és úgy felhasította azt, mint mikor a gumifát tépik fel.[262] Ekkor aztán a rossz is tanyát ver, s a tudatlanság is nyeregbe pattan. Elhatalmasodik a félrevezetés, leapad az erény. Az idő úgy csap le, akár egy mohó, falánk ragadozó. Gyarlóság felüvölteni, mint a teve, annak csendessége után. Az emberek testvérekké lettek a fertőben, elmenekültek a vallástól, eggyé lettek a hazugságban, s gyűlöletessé vált számukra az igaz. Ha ez így van, akkor a fiú dühhel viseltetik,[263] az eső forróságot hoz, mígnem eljő az aljasok dagálya, s a nemeslelkűek apálya. Ez időnek népei farkasok lesznek, uralkodói vérengzők, középszerű polgárai mohók, s szegényei halottak. Bekövetkezik az őszinteség leáldozása, a hazugság fellángolása, s a nyelv szeretetért forog majd, de az emberek szíveiben házsártosság üti fel táborát. A bujaság lesz a leszármazás alapja, a szemérem pedig rendkívüli, s az iszlámot úgy kiforgatják majd, mint a prémet, mit lenyúznak.

---

262. A bizonyságokat hozzáférhetővé tette, akár az ember a nyersgumit akkor, mikor a gumifa kérgét feltépi, azaz megcsapolja.
263. A szülei iránt, mert nem az igaz utat mutatták meg számára (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

كُلُّ شَيْءٍ خَاضِعٌ لَهُ، وَكُلُّ شَيْءٍ قَائِمٌ بِهِ، غِنَى كُلِّ فَقِيرٍ، وَعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ، وَقُوَّةُ كُلِّ ضَعِيفٍ، وَمَفْزَعُ كُلِّ مَلْهُوفٍ ...

107. Szónoklatából, *béke reá*

Minden dolog behódol Néki, s minden dolog Általa létezik. Ő a szegények gazdagítója, az elnyomottak megbecsülője, a gyengéknek erő, a leigázottaknak menedék. Hallja azt, mit a beszélő szól, tudja titkát az elhallgatónak, gondoskodik arról, ki él, s Hozzá fordul az, ki meghal. Nem látnak Téged a szemek, hogy Rólad hírnököljenek, sőt Te még teremtéseid regélői előtt léteztél. Te nem megrögzötségből teremtetted teremtményeidet, s nem használod őket haszonszerzésre. Nem mellőz el az, kit te óhajtasz, nem menekül, kit Te megmarkolsz. Ki engedetlen, nem csorbítja hatalmad, s nem gyarapítja bírásodat az engedelmes. Ki ítélkezésed ellenére van, az azt el nem vétheti, s ki rendelésedtől elfordul, Nélküled semmire sem megy. Előtted minden titok nyilvánvaló, s minden mi hiányzik, jelenlévő. Te vagy a mindenség, Számodra nincs kiterjedés. Te vagy a végső cél, Előled nincs kitérés, Nálad az ígéret beteljesülése, hol nem üdvözül Tőled senki, csak ki Feléd tart. Kezedben minden élőlény üstöke, s minden fő végzete Hozzád vezet. Légy magasztalva! Mily hatalmas teremtésed, mit látunk, s ennek hatalmassága mennyire eltörpül a Te Erőd mellett! Mily roppant a Te teljhatalmúságod, mit érzékelünk, s mennyire csekély ez ahhoz képest, mi hiányzik belőlünk a Te hatalmad tudásából. Mily kiterjedt a Te kegyed az evilágon, s mennyire silány ez a kegyhez képest, mi a Túlvilágon!

Ugyanebből a szónoklatából

Te megtelepítetted az angyalokat egeidben, s földed fölé emelted őket. Ők tudják a legtöbbet Rólad teremtményeid közül, azok Téged a legjobban félnek, s Hozzád legközelebb ők állnak. Nem lakoztak soha ágyékokban, nem volt nyugvásuk méhek mélyén, nem a megvetett cseppből[264] teremttettek, s nem hányattatta őket az idő viszontagsága. Ők Tőled jövő helyeiken állnak, míg meghúzzák magukat Nálad,

264. Férfiak nemi sejtjeiből, az ondóból.

vágyaikat Benned foglalják össze. Fohászuk Feléd rengeteg, parancsolataid semmibe vevése csekély. Ha ők belepillanthatnának abba, mi előlük elfedett Belőled, bizony szégyellenék dolgaik kicsinységét, maguknak szemrehányást tennének, majd ráébrednének, hogy nem imádnak Téged igaz imádással, s nem engedelmeskednek Néked igaz engedelmességgel. Légy magasztalva, Te, Ki Teremtő, s Ki Imádott, teremtményeid szép megpróbáltatása által. Te megteremtetted az Otthont,[265] s megtetted abban a lakomát, italt, étkeket, párokat, szolgálókat, kastélyokat, patakokat, veteményeket, s gyümölcsösöket. Majd elküldted a hívőt, ki oda hív, de hívására nem jött válasz, s ők nem vágytak arra, mire Te vágytál, nem óhajtották azt, mit Te óhajtottál. Ők az evilág tetemére pattantak fel, szörnyűséget elkövetve azzal, hogy mohón nekiestek, s annak imádatában egyek lettek. Ha valaki beleszeret valamibe, az megvakítja tekintetét, megbetegíti szívét, míg ő csorbult látásával néz, s tompult hallásával hall. Az árnyak szertefoszlatják értelmét, a világ szívét elmulasztja, míg lelke rajta. Ő maga rabja annak, s mindazok rabjai, kiknek kezeiben rész van dolgaiból. Bármerre is fordul, felé fordul, bármerre is halad, felé halad. Őt nem fékezi meg semmi, mi Allahtól jövő, nem fog rajta az intő intelme. Ő látja azokat, kiket nemtörődömségük miatt ért sújtás, hol nincs aztán visszavonás, sem visszavonulás. Az sújtott le rájuk, mit ők semmibe vettek, eljött hozzájuk elkülönülésük az evilágtól, miben ők nyugtot leltek, s elértek a Túlvilágon oda, mi nékik ígérve volt. Leírhatatlan az, mi rájuk bekövetkezett. Összegyülekezett rajtuk a halál nyilallása, az elveszés ijedelme, bágyadttá lettek tagjaik, elváltozott színezetük, s a halál új lendületet vesz sanyargatásukra. Néha az közéjük s erőlködésük közé áll, hogy beszéljenek, vagy beléjük bújik, szemeikkel néz, füleikkel hall, miközben értelmük ép, s felfogásuk sértetlen marad. Ő akkor végiggondolja majd, hol is fecsérelte el életét, s mivel töltötte idejét. Felidézi majd a vagyont, mit gyűjtött, miközben az megvakította a rá sóvárgót,[266] míg azt tisztes és becstelen úton összeszedte. Most a felhalmozás következményei felülkerekedtek rajta, mikor már kész lenne felhagyni azzal. De azokra marad,[267] kik hátramaradtak, kik abból bőkezűek, s kik azt élvezik. Az könnyű szerzemény lesz másoknak, de teher az ő hátán, mitől ember meg nem szabadul. Majd akkor vezeklésül kezét harapdálja azért, mi kitárul néki dolgaiból az ő halálakor. Megundorodik majd attól, mire élete napjaiban vágyott, s azt kívánja, az kerüljön helyébe, ki rá irigykedett, s féltékeny volt amiatt. De a halál

---

265. A Paradicsomot.
266. A vagyon hajhászásában nem vette észre az igazságot, vakon haladt el az igazság mellett.
267. A vagyon

továbbra is emészti testét, mígnem nyelve hallásával összekeveredik, s olyanná lesz népe között, kinek nyelve nem beszél, s füle nem hall. Tekintetével körbenyalábolja arcaikat, lesve nyelveik mozgását, nem hallva szavaik kibukását. Akkor a halál lengése megerősödik felette, s tekintete úgy megszegetik, ahogy hallása megszegetett, a lélek pedig elhagyja testét. Ő akkor tetemmé lesz népe között, kik magányossá teszik mellékét, s eltávolodnak közeléből. Nem lesz vigaszára gyászolónak, nem ad választ a hívónak. Majd egy kis földrészig viszik, minek őt átadják, hogy szembesüljön tetteivel. Látogatásának vége szakad, mígnem az Írás beteljesíti sorsát, a parancsolás az ő elrendelését, az utolsó teremtmény az elsőhöz csatlakozik. Teremtményei megújulása[268] úgy következik be, amint az Allah parancsa szerint való. Akkor Ő megrázkódtatja az eget, s meghasítja azt. Megrengeti a földet, megrázva azt, kitépi hegyeit, elszórva azt. Azok egymást porrá zúzzák az Ő Fenségétől megilletődve, félvén az Ő méltóságát. Ő ugyanakkor mindenkit elmeneszt arról, ki azon van, felüdíti azokat elnyűttségük után, s összetereli őket külön létük után. Majd Ő szétülteti őket, kikérdezve azok rejtett dolgait, s titkolt tetteit. Eztán Ő megteszi közöttük a két csoportot, egyiket kegyében részesítve, a másiktól pedig elégtételt véve. Kik Néki engedelmesek voltak, jutalmuk az Ő közelsége, az Ő otthonában helyük örök, s nem távozik onnét senki, ki abban megtelepedett. Állapotuk ott nem változik, nem tör rájuk ijedelem, nem veszi le őket lábukról gyengélkedés, nem fenyegeti őket veszély, s nem háborgatja őket vándorlás. Hanem az ellenszegülők népét pedig Ő megtelepíti az ocsmányság otthonában, kezeiket nyakukhoz köti, üstökeiket lábaikhoz béklyózza, kátrány inggel, s lángdarabokkal öltöztetve őket. Oly kín lesz osztályrészük, minek forrósága heves, minek kapui a bentlévőkre záródnak, oly tűz csap rájuk, miből kiáltás, őrjöngés hallatszik, miből feltörnek a lángok, s a rémült hangok. A bentlévők nem törhetnek ki abból, foglyai nem szabadulhatnak megváltással, bilincsei zúzhatatlanok. Ez otthonnak nincs kora, így elmúlhat, sem sorsa mi fennálljon, így letűnhet.

Ugyanebből a szónoklatából a prófétára emlékezve – Allah fohásza reá és nemzetségére

Ő az evilágot megvetette, lekicsinylette, hitványnak tartotta, s gyűlölte. Felismerte, hogy Allah őt attól szándékkal távoltartotta, míg másoknak azt megvetőleg kitárta. Így ő azt szívből ellenezte, száműzte magából az

---

268. A Feltámadás.

arra gondolást, és kívánta, hogy annak pompája maradjon rejtve szeme elől, nehogy arról öltse fel a palástot[269], vagy vágyjon a fennmaradásra ott. Ő megüzente Urától az érveket, figyelmeztetőn intette népét, s hírnökölve hívott a Paradicsomba. Mi a prófétaság fája vagyunk, a küldetés megtestesítői, az angyalok sarjadzása, a tudás bányája, a bölcsesség forrása. A mi pártfogónk, szeretetünk kegyelemre vár, míg ellenségünk, az, ki felénk haraggal viseltetik, bősz düh várományosa.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللهِ (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ ...

108. Szónoklatából, *béke reá*

A legkiválóbb út, mely a Dicsőséges Allah közelébe viszi az Őt keresőket, a hit útja Benne s prófétájában, törtetés az Ő ösvényén, ez az iszlám orma, az odaadás szava, mi maga a mindenség, az ima megtartása, mi maga a közösség, a Zakát fizetése,[270] mi maga az előírt kötelezettség, böjt Ramadan havában, mi pajzs a fenyítéstől, zarándoklás Allah szentélyébe, s az elidőzés abban, mi maga a nyomorúság elűzése, a bűnök lemosása, a családi kötelékek erősítése, mi maga a gyarapodás vagyonban, meghosszabbodás sorsban, alamizsnaadás titokban, mi megszabadít a vétkektől, alamizsnaadás nyíltan, mi megvéd a gyarló haláltól, s az illő tettek cselekedete, mi megőriz a gyalázat ostromától. Bővelkedjetek megemlékezni Allahról, mert ez a legszebb megemlékezés, vágyjatok arra, mit az őrizkedőknek ígért, mert az a legőszintébb ígéret, s vezessen titeket prófétátok útmutatása, hiszen ez a legkiválóbb útmutatás. Kövessétek az ő Szunnáját, mert ez a leghelyesebb mérvadó, tanuljátok a Koránt, mert ez a legszebb beszéd, érjétek fel azt, mert az tavasz fakadása a szívnek, gyógyítsátok magatokat annak világosságával, mert az a szívek gyógyítója, adjátok elő azt kiválóan, mert azok a leghasznosabb versek. Mert ha egy tudós tudása nélkül cselekszik, olyanná lesz, mint a fejvesztett tudatlan, ki nem lel enyhülést tudatlanságától. Hanem Allah érve a tudós ellen hatalmasabb, őt jobban megilleti balsorsa, mert ő Allah előtt aljasabb. [271]

269. Nehogy annak kínálatát tartsa követendőnek (A fordító)
270. Iszlámban előírt adó.
271. Tudása ellenére a helytelen utat választja, ezért ő Allah előtt nagyobb bűnt követ el, mint a tudatlan.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أُحَذِّرُكُمُ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، حُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، وَتَحَبَّبَتْ بِالْعَاجِلَةِ، وَرَاقَتْ بِالْقَلِيلِ، وَتَحَلَّتْ بِالْآمَالِ، وَتَزَيَّنَتْ بِالْغُرُورِ ...

109. Szónoklatából, *béke reá*

Mert én figyelmeztettelek titeket az evilágra, mert az édes és zöld, mit átszőnek a kéjek, hol az elmúló pillanatnyi gyönyörök okoznak örömöt, s csak a kis élvezetek jönnek elő tisztán. Az (hamis) reményekkel ékszerezi, megtévesztéssel díszíti magát, örömei nem maradandóak, s nem nyújt biztonságot annak veszedelme elől. Az megtévesztő, ártó, változó, elpusztítható, kimeríthető, lerombolható, mindent felemésztő, eltüpró. Ha a vágyakat kedvelők kéjei elburjánzanak, miben ők megelégedettek, akkor amint azt a Dicsőséges Allah mondta: „Akár a víz, mit Mi leküldenénk az Égből, s a föld növénye összekeveredik azzal, majd az szárazzá lesz, a szelek szerte szórják, hisz Allah mindenre képes." Az evilág nem örvendeztet meg senkit, csak ha utána kiváltja a könnyeket, nem leli senki annak örömét szemben, csak ha az szembesült csapásaival orvul. Nem jut ki senkinek azon könnyebbség szemerkélő esője, de a megpróbáltatás zivatara elárasztja őt. Arra legyen mondva, hogy ha őt reggel pártfogásba veszi, estére meg sem ismeri. Ha egyik oldala édes és gyönyörökkel teli, a másik keserű és aggasztó. Üdeségétől senki sem vívhatja ki az óhajt, csak ha sújtásaitól az fáradtan elernyed. Senki sem töltheti az estét a biztonság szárnya alatt, csak ha reggelre a félelem szárnyába kerül. Az megtévesztő, s minden mi azon van, megtévesztés. Az elpusztítható, s minden mi azon van, elpusztul. Gondoskodása dolgaiban semmi jó sincs, csak az őrizkedés. Ki keveset vesz abból, annak megsokszorozódik az, mi biztonságot nyújt néki, ki sokat vesz abból, annak megsokszorozódik az, mi elpusztítja őt. Ő abból rövidesen nekivág. Hányan bíztak abban, s az elvesztette őket, hányan nyugodtak abban békességben, s az leküzdötte őket, hányat ámított el, s tette őket lenézettekké, hányan voltak büszkék, s az megszégyenítette őket. Hatalma változó, élete szennyes, édesvize keserű, édes íze, akár a mirháé, étke méreg, okai feslettek. Az élet rajta kitett a halálnak, az ép azon kitett a betegségnek, a birtokok elorozhatók, az erős legyőzhető, a gazdag rajtaveszíthet, a szomszéd kifosztható. Ti nem azok házaiban laktok tán,

kik előttetek hosszabban elidőztek, maradandóbb nyomokat hagytak, távolibb reményeik voltak, többek voltak számban, s hatalmasabbak seregben? Mennyire rajongtak az evilágért, s mennyire kedvelték azt! Majd azt gyarapvás nélkül hagyták el, mi révbe juttatta volna őket, s hátasállat nélkül (mi hordozta volna őket). Elért-e már hozzátok, hogy az evilág megváltásképpen bőkezű volt számukra, vagy támaszuk volt, vagy jó társakkal látta volna el őket? Sőt, inkább balsorssal sújtott le rájuk, veszedelmek ernyesztették őket, ínség zaklatta őket, az földet hintett rájuk, paták tiportak rajtuk, s az idő kétséges viszontagságai ellenükre voltak. Ti már láttátok annak idegenségét azokkal, kik behódoltak neki, kikre az hatott, s kiket az magáévá tett, mígnem elindultak róla az örök megosztás felé. Nem látta el az őket mással, mint nyomorúsággal, nem adott az nékik más lakhatást, mint ínséget, nem világított az mással nékik, mint sötétséggel, s nem jutott ki számukra más, mint vezeklés. Ez az hát, mi hat reátok, mi felé vezet belenyugvástok, vagy mire sóváran vártok. Mily keserű a hajlék annak, ki azt nem ilyennek sejti, s nem leli attól félelmét. Tudjátok hát, s ti tudjátok, hogy ez az, mit majd elhagytok, s erről lesz elindulástok. Hanem még itt intésnek vegyétek azoknak példáját, kik azt mondták: „ki az, ki felettünk áll erőben", majd sírjaikhoz vitettek, de már nem úgy, mint a lovasokat a mén.[272] majd sírgödreikbe eresztettek, de már nem mint vendég. Megtették nekik a föld felszínén a halmokat, porból a halotti lepleket, szuvas öreg csontokból a szomszédokat. S ők, a szomszédok már nem felelnek a hívó szavára, nem őrizkednek a gonosztól, s nem törődnek a gyászolók jajával. Nem boldogítja őket az eső áztatása, s nem ejti kétségbe őket a föld kiszáradása. Együtt vannak és mégis külön, szomszédok és mégis elválasztottak, egymás mellettiek, de egymásnál mégsem vendégeskedhetnek, közel van egyik a másikához, de mégsem közeledhetnek. Most tűrnek már, mikor elszállt a gyötrelmük, s tudatlan együgyűek, mikor elmúlt rosszindulatuk. Már nem gerjeszt rettegést ártásuk, s őrizkedésükre sincs több remény. Elcserélték a föld hátát a föld gyomrával, a tágat a szűkkel, a családot a magánnyal, a világosságot a sötétséggel. Arra (egykor) úgy jöttek el, amint most arról leváltak: mezítlábasan, s csupaszon. Arról tetteikkel jönnek el az örök életbe, a maradandóság otthonába, ahogy a Magasságos mondja: „S ahogy mi nekikezdénk az első teremtésnek, hát Mi megismétlénk azt. (Ez) ígéret Reánk, s lám! Mi ezt megtesszük" [273].

---

272. Már nem mint büszke lovasok a csatában, hordozza testüket a harci mén, hanem halottak és mások viszik őket a sír felé. A két hordozás közötti minőségi különbség gyönyörű érzékeltetése. (A fordító)
273. Korán 21:104.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

ذَكَرَ فِيهَا مَلَكَ الْمَوْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَتَوَفِّيَهُ الْأَنْفُسَ:

مَا لَكَ لَا تَجِشُ بِهِ إِذَا دَخَلَ مَنْزِلًا ؟ أَمْ مَا لَكَ لَا تَرَاهُ إِذَا تَوَفَّى أَحَدًا ؟ ...

110. Szónoklatából, *béke reá*, melyben megemlékezik a halál angyaláról

Megérzed-e azt, mikor az[274] belép az otthonba, vagy látod-e azt, mikor az elmulaszt valakit? Hogy is mulattatja ki az a magzatot anyja méhében? Annak tagjain át férkőzik tán hozzá, vagy Ura engedelmével ad választ neki a lélek? Avagy az vele lakozik az anya belsőjében? Akkor hogy is írhatná le Őt az,[275] ki képtelen egy efféle teremtmény leírására?

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَأُحَذِّرُكُمُ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا مَنْزِلُ قُلْعَةٍ ، وَلَيْسَتْ بِدَارِ نُجْعَةٍ ،

وَقَدْ تَزَيَّنَتْ بِغُرُورِهَا ، وَغَرَّتْ بِزِينَتِهَا ...

111. Szónoklatából, *béke reá*

Intelek titeket: az evilág az ingatagság hajléka, s nem az abból merítés forrása! Hanem az feldíszíttetett ámításaival, elámít díszeivel, s lealacsonyodott annak Ura előtt. Összekeveredett annak szabadja tilosával, jója gonoszával, élete halálával, s édese keserűjével. Nem tárja fel azt a Magasságos Allah az Ő híveinek, de nem is fukarkodik abból az Ő ellenségeinek. Annak szépe ragyogó, rossza való,[276] összessége sorvadó. Mit az magában bír, zsákmányul esik, vele élője kietlenedik. Mi jó az otthonban, minek építménye romhalmazzá roskad, a korban, mi elmúlik, ahogy a gyarapodás kiapad, s az időben, mi tovahalad, akár a vonulók menete? Tegyétek meg hát azt, mire Allah kötelezett titeket óhajtástokban,[277] kér-

---

274. A halál angyala (A fordító)
275. Allahot
276. Mindig jelen van.
277. Óhajtjátok a Túlvilág boldogulását, hát tegyetek eleget annak, mit Allah előírt számotokra (A fordító)

jétek Öt, hogy igazát beteljesíthessétek, mit kért, s halljátok meg a halál hívó szavát, még mielőtt általa szólítva vagytok! Az önmegtartóztatók szívei rínak az evilágon még nevetésükben is, bánatuk elhatalmasodik, még ha boldogok is, s nő megvetésük magukkal szemben, még ha tőlük a gondoskodást, mit kaptak, irigylik is. Mert kiveszett szívetekből halálra az emlékezés, míg jelen van bennetek a hamis remény! A Túlvilággal szemben az evilág bír titeket, s kitaszította belőletek azt, mi megváltoztathatatlan.[278] Hanem ti Allah hitében testvérek vagytok. Nem választ el egymástól más, csak az ágyak bujasága, s a lelkiismeretek rosszasága. Egymás terheit nem viselitek, egymásnak tanácsot sem adtok, egymásra nem költtök, a szeretet magatok közt ki nem jár, hát mi van véletek? Mert ti örültök annak a kevésnek, mi az evilágon könnyűszerrel eljövő, mit bírtok, s nem szomorít el az a sok, mitől a Túlvilág megfoszt! Aggaszt majd titeket az evilágtól könnyen jövő, mi elmúlaszt, mígnem amaz[279] előtűnik arcaitokon, s megjelenik kitartástok hiányában, bármit is borított lepel előletek, (gondolván) mintha az evilág lenne örök otthonotok, miben a gondoskodás részetekre maradandó. Nem óv meg titeket semmi attól, hogy hibáitok, miktől féltek, testvéreitek szeme elé ne kerüljenek. Csak a félelem az, mi egymással hasonlatos, s mi megleli párját. Mert ti határoztatok abban, hogy a végső sorsot elvetitek, s azt szeretitek, mi elsiet. Vallástok akár a nyelv lefetyelése, mint ki dolga végeztével bizton várja, hol késik ura megelégedése.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ اَلْوَاصِلِ اَلْحَمْدَ بِالنِّعَمِ ، وَالنِّعَمَ بِالشُّكْرِ ...

112. Szónoklatából, *béke reá*

Áldott legyen Allah, Ki átlényegíti az áldást keggyé, s a kegyet hálává. Mi áldjuk Őt az Ő nagylelkűségéért, amint áldjuk Őt megpróbáltatásaiért. Hozzá fordulunk segítségért a lelkek ellen, mik lassúk a parancsolat bevégzésére, hogy (adja meg) a gyorsaságot, mitől elálltak. Bűnbocsánatáért esedezünk, mindazért, mit tudása átfog, s mit könyve megőriz.[280] Ez az a tudás, mi nem ismer határt, ez az a könyv, mi semmit ki nem hagy. Mi úgy hisszük Őt, ahogy az hiszi az ismeretlent, ki látni

278. Az evilági örömök utáni mohó vágy és kapzsi hajhászás elfeledtette veletek a megváltoztathatatlan sorsot (A fordító)
279. A Túlvilág. (A fordító)
280. A könyv, melyben rögzíti az ember földi életében elkövetett bűneit. (A fordító)

tudja azt, ki ésszel beérte, miről szól Ura ígérete. Ez az a hit, mely megtisztít, visszatart attól, hogy (Néki) társat állíts,[281] s ez az, minek bizonyossága a kétség. Valljuk, hogy nincs más Isten, csak Allah Egymaga, nincs Néki társa, s Mohamed az Ő szolgálója, prófétája – Allah fohásza és békéje reá, s nemzetségére. E két hittétel röpíti magasba a szót, emeli a tettet, s nem könnyebbül meg a mérleg, ha e kettőt beléhelyezik, de nem is nehezedik, ha arról leveszik. Meghagyom néktek ó, Allah szolgálói az Allahért való őrizkedést, mi gyarapít,[282] s miáltal megtértek. A gyarapvás, mi elvisz a célhoz, a megtérés, mi sikert hoz. Leghallgatóbb hívója szólít arra, eszébe véste azt legodaadóbb figyelője, hát halld felhívóját, s ki tudatába veszi, az a győztes. Ó, Allah szolgálói! Az Allahért való őrizkedés bizony megóvja Allah oltalmazóit mindentől, mi tiltott, szívüket oly félelemmel köti le, hogy éjszakájuk a virrasztás, s nappalaik szomjúhozással tele.[283] (Ők azok) kiknek megkönnyebbülést hoz a vesződség, csillapodást a szomjúság, közelnek gondolták a végzetet, hát sürgették a tetteket, megtagadták maguktól a vágyakat, s látták saját elmúlásukat. Hanem az evilág a megsemmisülés, gyötrelem, változékonyság, s a tanulságok otthona. *A megsemmisülésé,* miáltal az idő íjának húrja pattanásig feszített, nyila nem hibáz, sebe nem heged be, lövelli élőre a halált, épre a gyengélkedést, megmenekültre az ínséget. Eszik, eszik, de jól nem lakik, iszik, iszik, de szomja nem csillapszik. *A gyötrelemé,* miáltal az ember azt halmozza fel, mit el nem fogyaszt, s azt építi, miben úgysem lakhat, majd Allahhoz indul, de vagyon nélkül, mit vinne, s ház nélkül, mit átmenekítne. *A változékonyságé,* miáltal te látod a szánalmat kiváltót, amint az irigykedésre lesz méltó, az irigységet kiváltót, amint az szánalmassá lesz, míg mindez nem másért, minthogy a bőkezűség szertefoszlott, s a nyomor lesújtott. *A tanulságoké,* miáltal az ember már-már érezheti vágyai megvalósulását, de ettől elvágja őt végzetének eljövetele, így be sem teljesülhetett a vágy, s az sem maradhatott, ki arra várt. Legyen dicsőséges Allah! Mily csábító is annak öröme, szomjra gerjesztő vízözöne, s mily naposnak tűnik, mit árnyéka beborít. Nem térhet vissza az, mi közelg[284], s ki arról elindul, az többet vissza nem fordul. Legyen dicsőséges Allah! Mily közel van az élő a holthoz, miáltal az véle csatolódik egybe, s mily messze van a holt az élőtől, miáltal az attól szakad el messze! Mert bizony nincs is hitványabb a gonosznál, csak annak büntetése, nincs szebb a jónál, csak annak viszonzása. Minden dolog meghallása az evilágon hatalmasabb, mint azok a szemnek látszanak, míg minden dolog meglátása a Túlvilágon hatalmasabb, mint azok a fülnek hallatszanak. Hát meg kell

---

281. Így más istenségekhez is fohászkodj. (A fordító)
282. .. ami a túlvilági gyarapodástokat szolgálja (A fordító)
283. A Ramadan havi böjt éjszakái és nappalainak szomjúsága.(A fordító)
284. A végzet.

elégednetek látás helyett az ismeretlen híreinek meghallásával. Tudjátok meg, hogy miben fukarkodik az evilág, de bővelkedik a Túlvilág, az jobb, mint miben fukarkodik a Túlvilág, s bővelkedik az evilág. Hányszor van az, hogy mi kevés, az hasznot hoz, s mi sok, az károsít. Mert mire tenni rendelve vagytok, az kiterjedtebb, mint mivel fel kell hagynotok, s mi néktek megengedett, az több, mint mi tiltott. Hát hagyjátok el a keveset a sokért, a szűket a terebélyesért. Ő megadta néktek a gondviselést, s cselekvésre parancsolt. Hát ne legyen az, hogy mi számotokra biztosított, azt a cselekvés helyett, mire kötelezve vagytok, előbb magatoknak követelitek. Allahra! A kétség előretört, a bizonyos szertefoszlott, mintha az, mi néktek járna, az ki is jár valóban, s mintha mi való jussotok, az tőletek megvonatott. Hát kezdjetek hozzá a tettekhez, féljétek a végzet váratlan eljövetelét, mert nem lehet remélni az idő visszatértét, de mit remélni lehet, az visszavisszatérte a gondviselésnek. Bármi múlik is el a gondviselésből ma, annak gyarapvására holnap van remény, de bármi múlt is el tegnap, az már ma vissza nem tér. A remény arra való, mi eljövend, a csalódás pedig arra, mi már a múlté. Hát féljétek Allahot igaz őrizkedéssel, s ne haljatok meg, csak igaz muzulmánokként.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الْاِسْتِسْقَاءِ :

اَللّٰهُمَّ قَدِ انْصَاحَتْ جِبَالُنَا، وَاغْبَرَّتْ اَرْضُنَا، وَهَامَتْ
دَوَابُّنَا، وَتَحَيَّرَتْ فِي مَرَابِضِهَا، وَعَجَّتْ عَجِيجَ الثَّكَالٰى عَلَى
اَوْلَادِهَا، وَمَلَّتِ التَّرَدُّدَ فِي مَرَاتِعِهَا، وَالْحَنِينَ اِلٰى مَوَارِدِهَا.

113. Szónoklatából, *béke reá* esőért fohászkodva

Ó, Allah! Hegyeink kicserepesedtek,[285] földünk porhalmaz, jószágaink szomjúhoznak, riadtan várnak karámjaikban, s úgy bőgnek fel, akár anya, ki gyermekét siratja. Belefáradtak már kimenni a rétre, az itatóra való epekedésbe. Allah! Kegyelmezz meg a felnyögő nyöszörgésén, a sóvárgó vágyakozásán! Allah! Kegyelmezz meg vonultukban riadozásuk-

285. Kiszáradtak (A fordító)

nak, kifutójukban bőgésüknek! Allah! Mi úgy jöttünk el Hozzád, hogy már az aszályos évek ránk rajzottak, s a termékenységet vivő fellegek is elhagytak. Te vagy a reménysége az ínségben szenvedőnek, támasza a kétségek között ténfergőnek. Mi akkor hívunk, mikor a remény már elfogyott, a felleg elhagyott, a csorda kimúlott, hát ne sújts le ránk tetteinkért, ne végy minket bűneinkért, terjeszd ki ránk kegyelmedet az esőt adó felleggel, zúduló tavaszárral, buja növénytakarással, sűrű záporral, mi feléleszti azt, mi elpusztult, s visszahozza azt, mi elmúlt. Allah! Adj esőt Tőled, mi életre keltő, öntöző, áztató, kiterjedt, tisztító, üdvös, erőt adó, minek füve dúsuló,[286] faága gyümölcsöt hozó, zöld levele viruló. Általa rázod fel gyenge szolgálóidat, kelted életre országodban halottaidat. Allah! Adj esőt Tőled, mi buja növényt teremt magaslatainkon, megárasztja forrásainkat, termékennyé teszi domboldalainkat, hizlalja gyümölcseinket, életben tartja jószágainkat, áztatja távoli földjeinket, menedéket nyújt a határnak a Te kiterjedt áldásod, mérhetetlen adakozásod által, mit a küszködő mindenségnek, s zabolátlan vadaknak nyújtasz. Zúdítsd ránk az áztató eget, mi kitartó, záporozó, hol az egyik zivatar a másikat éri, az egyik csepp a másikba csap, minek villámlása nem csalfa, kinézete nem akár a meddő felhőé, melynek fehér gomolyai nem rebbennek szét, s zuhataga nem enyhülő, mígnem megtermékenyíti kopár legelőit, áldásával életre kelti kiégett dűlőit. Mert Te vagy, Ki záport zúdíthatsz le, miután reményüket vesztették, Ki kiterjesztheted kegyelmedet, mert Te vagy az Oltalmazó, a Magasztos.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَرْسَلَهُ دَاعِيًا إِلَى الْحَقِّ، وَشَاهِدًا عَلَى الْخَلْقِ ...

114. Szónoklatából, *béke reá*

Ő elküldte őt,[287] hogy felszólítson az igazra, s legyen szemtanú a teremtmények fölött. Majd az továbbította Ura üzenetét, nélkülözve a restséget, üzenésben a tökéletlenséget, megküzdött Allahért az Ő ellenségeivel, mellőzve a bágyadtságot s azt, hogy a harc elől kibúvót találjon. Ő áll élen az őrizkedők előtt s ő a dolgok meglátója a jó úton vezetettek között.

---

286. Első a víz. „Minden dolgot megtevénk vízből élővé" – írja a Korán. Minden ami vízből lett, az annak a vonzatává vált, így az eső füve, fa ága stb. (A fordító)
287. Allah elküldte Mohamedet – Allah fohásza és békéje reá.

Ugyanebből a szónoklatából

Ha tudnátok azt, amit én tudok arról az ismeretlenről, mit előttetek fátyol fed, hát bizony legott felkerekednétek tetteiteket megsiratni, önmagatokat marcangolni, s bizony magára hagynátok vagyonotokat anélkül, hogy azt valaki is őrizné, vagy hátramaradva gondját viselné. Akkor minden ember magával törődne, más bajára ügyet sem vetne. Hanem ti elfeledtétek azt, mire emlékeznetek kell, s biztonságot éreztetek attól, mi elől intve voltatok. Túlhaladott titeket gondolattok, szertefoszlottak dolgaitok. Én csak azt vágyom, hogy tegye meg Allah a válaszfalat köztem és köztetek, majd olvasszon egybe azzal, ki érdemesebb arra nálatok. Allahra! Ők azok a nép, kiknek eszméje magasztos, bölcsessége maradandó, beszéde igaz, kiknek szíve a lázongástól távol marad. Lépésről lépésre vonultak az úton, szárnyaltak a mezsgyén, s kivívták az örökkévaló létet, a nemes megelégedést. Allahra! Bizony hatalmassá lesz rajtatok egy nyurga, tántorgó legény Szakíf nemzetségéből, ki felfalja zöldségteket, kiolvasztja zsírotokat! Hát mi ez, ó, Abu Wazaha?

Szajjid Razi megjegyzése:

Wazaha jelentése itt Hunfaszá. A hívők emírje – Allah megelégedése reá – itt arról az összefüggésről szólt, ami Haddżsádzs ibn Júszuf Szakafí és Hunfaszá között zajlódott le.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَلَا أَمْوَالَ بَذَلْتُمُوهَا لِلَّذِي رَزَقَهَا ، وَلَا أَنْفُسَ خَاطَرْتُمْ بِهَا لِلَّذِي خَلَقَهَا ...

115. Beszédéből, *béke reá*

Vagyont sem áldoztok Annak, Ki azt adta, életet sem tesztek ki veszélynek Azért, Ki azt teremtette. Allah tisztségre emelt titeket teremtményei fölött, de ti nem tisztelitek Őt teremtményei között. Vonjátok végre le a tanulságot, hogy a hely, mit elfoglaltok, elődeiteké volt, s miként szakadtatok el azoktól, kiknek testvérsége hozzátok közel állott.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَنَا أَوَّلُ الْأَنْصَارِ عَلَى الْحَقِّ ، وَالْإِخْوَانُ فِي الدِّينِ ، وَ
الْجُنَنُ يَوْمَ الْبَأْسِ ، وَالْبِطَانَةُ دُونَ النَّاسِ ...

116. Beszédéből, *béke reá*

Ti pártfogók vagytok az igazban, testvérek a hitvallásban, vértek az ínséges napon, burkok a többi ember elől. Általatok sújtom le a hátat fordítót, s remélem engedelmességét annak, ki arcával előre nyomuló. Hát továbbra is nyújtsatok nekem oly támaszt, mi mögött nem áll fondorlat, miben nem rejlik kétséges gondolat. Mert igen, az emberek elsője én vagyok!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ جَمَعَ النَّاسَ وَحَضَّهُمْ عَلَى الْجِهَادِ فَتَكَاسَلُوا
مَلِيًّا ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَتَخْرُسُونَ أَنْتُمْ ؟
فَقَالَ قَوْمٌ مِنْهُمْ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ سِرْتَ
سِرْنَا مَعَكَ ...

117. Beszédéből, *béke reá*

A hívők emírje – Allah megelégedése reá – összegyűjtötte az embereket, hogy dzsihádra szólítsa őket, de azok csöndben maradtak, majd felkiáltott: „Mi van véletek, süketek vagytok?" Majd a tömegből hangzott a válasz: „Ha te kivonulsz, mi is veled leszünk!" A hívők emírje ekkor a következőket mondta: Mi van véletek? Tán nem a jó irányt céloztátok, s nem a helyes utat választottátok? Hát nekem kell-é ezek után kivonulnom? Hanem vonuljon ki az a bátor vitéz, akit majd erre kijelölök! Nem én vagyok az, kinek el kell hagynia a várost, a sereget, a

kincstárat, s a földek hozamát, igazságtételt a muzulmánok között, a jogkövetelők igazának vizsgálatát, majd hogy kivonuljak, s az egyik, aztán meg a másik raj között ingázzak, akár a tollától megfosztott nyíl a tegezben. Én a malomkő tengelye vagyok! Az köröttem fordul, míg én helyemen maradok. De amint onnan leválok, annak forgása összezavarodik, s az alsó malomkő lerombolódik. Allahra, biz' ez rossz tanács! Allahra! Bár ne vágynám a vértanúságot, találkozva az ellennel, mint ahogy a találkozás azzal elrendeltetett, mert bizony felszerszámoznám a hátast, s felkerekednék, nem kívánva látástokat addig, míg az észak különbözik a déltől. Semmi haszna nagy sokaságtoknak, ha szívetek nincs együtt. Én hordoztalak titeket a világos úton, hol nincs pusztulás, csak annak, ki magát pusztítja. Ki azon egyenesben marad, a mennyországba tér, s a pokolba jut, ki arról letér.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَمَا وَاللهِ لَقَدْ عُلِّمْتُ تَبْلِيغَ الرِّسَالَاتِ ، وَإِتْمَامَ الْعِدَاتِ ، وَتَمَامَ الْكَلِمَاتِ ...

118. Beszédéből, *béke reá*

Allahra! Már kitanultam az üzenés hallatásának mesterségét, az ígéretek megtartását, s a szavak beteljesedését. Mi, a (próféta) házának nemzetsége bírjuk a bölcsesség kapuit, a parancsolás fényeit. Hanem a hitvallás ösvényei egyek, útjai egyenesek. Ki azokat veszi, az célhoz ér, s gyarapszik, ki azoktól eláll, az eltéved, s vezeklésre kárhozik. Cselekedjetek a napért, miben a gondoskodás felhalmozódik, a szándék megpróbáltatik. Ha valakinek nem használ majd jelen lévő énje, azt magára hagyja a más értelme, s nem segíti őt a hiányzó elme.

Őrizkedjetek a tűztől, minek lángja kínzó, gyomra mély, öltözéke vasból való s itala fortyogó. Hanem kinek nyelve helyénvalót szól az emberek közt, annak Allah jobbat ád, mint a vagyon, mit az örököl, ki áldatlan.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ قَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: فَهَّمَنَا
عَنِ الْحُكُومَةِ ثُمَّ أَمَرَّنَا بِهَا، فَلَمْ نَدْرِ أَيَّ الْأَمْرَيْنِ
أَرْشَدُ؟ فَصَفَقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِحْدَى يَدَيْهِ
عَلَى الْأُخْرَى ثُمَّ قَالَ:
هٰذَا جَزَاءُ مَنْ تَرَكَ الْعُقْدَةَ

119. Beszédéből, *béke reá*

Egy ember a hívők emírjének – Allah megelégedése reá – társaságából felállt és szólott: „Előbb lebeszéltél arról minket, hogy a hatalom odaítélésében tegyünk, majd parancsot adtál az azért való cselekvésre. Nem tudjuk, végül mi a helyes." Majd a hívők emírje – Allah megelégedése reá – összecsapta két kezét, s mondta: Ez jár annak, ki az egyezséget megszegi. De Allahra! Mikor én elrendeltem a parancsot, egy gyűlöletes harcba vittelek titeket, melyben Allah megtette a jót! Ha lett volna kitartástok, vezettelek volna, ha megtörtetek, én kiegyenesítettelek volna, s mit elutasítottatok, azt én kiigazítottam. Ez így volt a legbiztosabb. De kivel, s kinek? Én tőletek vártam a gyógyítást, de ti úgy kezeltetek, mint aki a tövist tövissel húzza, miközben tudja, hogy az maga felé hajlik. Ó Allah! Az orvosok kétségbe esnek e kezelés láttán, s legyengülnek a vízhúzók, kik e kút kötelét vonják. Hol a nép, kiket az iszlámra hívtak, s azt ők elfogadták? A Koránt olvasták, az alapján ítéltek. Majd harcra lettek buzdítva, s ők úgy ugrottak fel, akár a szoptatós teve a borjához. Kardjaikat hüvelyükből kivonva a világra törtek menetelve, csak menetelve, rendben, csak rendben. Egy részük elpusztult, másik részük megmenekült, de életben maradásuk nem örvendezteti meg őket,[288] s nem gyászolják meg halottaikat. Szemük a zokogástól kifehéredett, hasuk a böjttől beesett, ajkuk a fohásztól kicserepesedett. A virrasztástól sápadtak, arcukat befedi az istenfélés

288. Számukra a halál Allah útján többet ér, mint az életben maradás.

pora.[289] Ezek az én testvéreim, a letűnők! Mert beigazolódik rájuk való szomjunk, s elválásuk miatt kezünkbe harapunk. Hanem a Sátán könnyűvé tette néktek útjait, csomóról csomóra ki akarja oldani hitvallástok kötelékét, s mit ad, az egység helyett a megosztottság. Hát tartsátok magatokat távol kísértésétől, bűvöletétől, fogadjátok el annak tanácsát, ki azt adja, s vessétek azt eszetekbe.

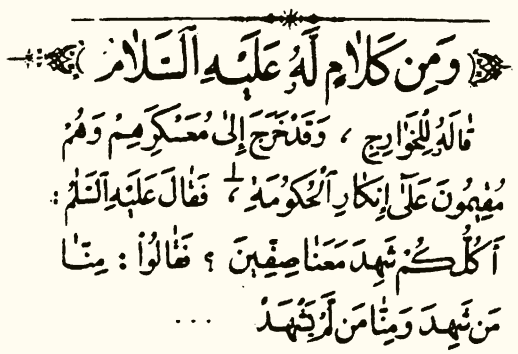

120. Beszédéből, *béke reá*

Amikor a háridzsiták kitartóan ellenezték az ítéletet a hatalom felett, a hívők emírje – Allah megelégedése reá – a táborukba ment és így szólt: Mindnyájatok velünk tartott Sziffínnél? Azt válaszolták, van köztünk, ki ott volt, de van, ki nem volt ott. Majd a hívők emírje – Allah megelégedése reá – ezt mondta: Váljatok szét kétfelé. Az egyik csoportban azok legyenek, kik ott voltak Sziffínnél, a másikban, akik nem voltak ott, hogy mindegyiknek azt mondhassam, ami rá tartozik. Majd szólította az embereket: Fogjátok vissza szavaitokat, s hallgassátok, mit mondok. Fordítsátok felém szíveteket. Bárkit is szólítsanak tanúságtételre, annak a legjobb tudása szerint kell eleget tennie. Majd a hívők emírje – Allah megelégedése reá – hosszan beszélt hozzájuk, s többek között ezt mondta: Mikor ők fortélyból, furfangból, ravaszságból, s hamisságból a Koránt magasba emelték, hát ti nem azt mondtátok: ők a mi testvéreink, hittársaink? Ezzel ők a harc feladására késztet-

289. A muzulmánok ima közben homlokukkal az egyik pozícióban a földet érintik. (A fordító)

nek minket, s menedéket keresnek a Magasságos Allah könyve által. Úgy látom, hogy fogadni kell őket, s fel kell már lélegezni bajaiktól. Majd azt mondtam nektek: ennek csupán a felszíne a hit, a belsője maga az ellenségeskedés, minek kezdete a kegyelem, de végezete a megbánás! Hát legyetek állhatatosak dolgaitokban, s legyetek kitartók az úton. Összeszorított fogakkal vonuljatok dzsihádra, s ne törődjetek azzal, mit üvöltözik a kikiáltó. Ha az választ kap,[290] félrevezet, s ha magára hagyják, megbecstelenedik. De mikor ez a tett eldöntetett, az alapján lett, mi véleményt adtatok. Allahra! Ha azt elutasítom, nincs ami engem utána kötelez, s Allah sem hordoztatja vélem annak bűnét. De Allahra! Most, hogy beleegyezésemet adtam, én vagyok egyedül arra jogosult, hogy kövessenek, mivel az Írás velem van. Én sohasem válok meg attól azóta, hogy annak közösségébe léptem. Együtt voltunk a prófétával – Allah fohásza, békessége reá és nemzetségére – oly harcokban, hol az öldöklés atyák és fiúk, testvérek és rokonok között dúlt. De minden csapás és ínség csak növelte hitünket, megerősítette haladásunkat az igaz úton, magunkba szívtuk az (égi) parancsolást, s állhatatossá tett a sebek fájdalmának elviselésében. De mi most amiatt harcolunk testvéreinkkel az iszlámban, ami bekerült az iszlámba az eltévelyítésből, romlottságból, kétségekből, s félremagyarázásból. Bármely utat is találjuk meg, miáltal Allah egybetömörítene minket, hol egymáshoz közeledhetünk mindenben, ami közös vágy, hát mi megragadnánk azt, s minden mást feladnánk.

290. Ha választ kap, az egyenlő szózatának elfogadásával. (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ لِأَصْحَابِهِ فِي سَاعَةِ الْحَرْبِ:

وَأَيُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ أَحَسَّ مِنْ نَفْسِهِ رِبَاطَةَ جَأْشٍ عِنْدَ اللِّقَاءِ، وَرَأَى مِنْ أَحَدٍ مِنْ إِخْوَانِهِ فَشَلًا، فَلْيَذُبَّ عَنْ أَخِيهِ بِفَضْلِ نَجْدَتِهِ الَّتِي فُضِّلَ بِهَا عَلَيْهِ، كَمَا يَذُبُّ عَنْ نَفْسِهِ، فَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُ مِثْلَهُ ...

121/I. Beszédéből, *béke reá*, mit követőinek a csatatéren mondott

Bárki köztetek szívében eltökéltséget érez a tettek mezején,[291] miközben társait lankadni látja, az hárítsa el testvéreitől (az ellent), ahogy az tenne vele szemben, hiszen most ő élvezi a segítségnyújtás kiváltságát, mi a másiknak rendelt. Mert ha Allah akarja, a másikat teszi azzá, ami ő. Hanem a halál sietve követel: nem teszi túl magát rajta sem az, mi tántoríthatatlan, s nem térhet ki előle, mi menekül. De a legnemesebb halál, csatában veszni el! S kik előtt most Abi Tálib fia áll, hát mondom nektek: ezer rám mért kardcsapás könnyebb szívemnek, mint az ágyban várt halál.

291. A harcmezőn (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْكُمْ تَكْتَعُونَ كَشَخْرِ الضِّبَابِ، لَا تَأْخُذُونَ حَقًّا، وَلَا تَمْنَعُونَ ضَيْمًا ...

121/II. Beszédéből, *béke reá*

Mintha látnálak titeket csépelni a szót, akár a gyíkok zörrenése. Nem veszitek magatokhoz azt, mi megillet, s nem véditek ki az ártást, üresen vonultok az úton. Hanem ki beleveti magát a harcba, annak sorsa a megmenekülés, s ki habozik, azé a megsemmisülés.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي حَثِّ أَصْحَابِهِ عَلَى الْقِتَالِ:

قَدِّمُوا الدَّارِعَ، وَأَخِّرُوا الْحَاسِرَ، وَعَضُّوا عَلَى الْأَضْرَاسِ، فَإِنَّهُ أَنْبَى لِلسُّيُوفِ عَنِ الْهَامِ

122. Beszédéből, *béke reá*, miben harcra buzdítja követőit

Tegyétek meg elővédnek a vérteseket, s ki fedetlen, az legyen hátvéd. Szorítsátok össze fogaitokat, mert így pattan le a kard a koponyáról, s tekeredjetek oldalra a dárdák elől, mert így tér le fordulatástoktól annak hegye. Hunyjátok be szemeteket, mert így erősödik a lélek, s költözik nyugalom a szívekbe, hallgattassátok el a hangokat, mert így távol marad a lankadás. Lobogótokat meg ne döntsétek, el ne hagyjátok, s azt más kezébe ne adjátok, csak ki legbátrabbiktok, ki a tisztesség pártfogója, mert csak ők azok, kik az ínség sújtását kiállják, kik a lobogót magukhoz szorítják, s oldalaikkal, eleikkel, hátaikkal azt maguk közé zárják. Amazt ők el nem hagyják, nehogy az ellenhez kerüljön, s annak ők elébe sem vágnak, nehogy az magára maradjon.

Mindenki meg kell küzdjön a maga ellenével, majd testvére oltalmára kell siessen saját életével. Ne hagyjátok, hogy az ellen a saját testvérével egybeszegődjön, nehogy ez a kettő a mi testvérünk életére törjön. Allahra! Még ha most meg is futamodtak az evilág kardjától, nem találtak biztonságot a túlvilági szablyától. Ti vagytok az arabok legmegbecsültebbjei, leghatalmasabb bástyái! Mert a megfutamodásban Allah dühe lakol, s a kitartó csapás, a maradandó gyalázat. A megfutamodónak élete meg nem hosszabbodik, nincs kezes közte s napja közt.[292] Az, ki Allah felé halad, olyan, akár a szomjtól szenvedő, ki víz felé veszi útját. A Paradicsom a dárdák hegye alatt honol, s ma a hírnév próbára tétetik. Allahra! Én jobban vágyom találkozni az ellennel, mint amazok vágyják a hazatérést házaikba. Allahra! Ha azok elvetik az igazat, biz' csapatuk szétbomlad, beszédük megoszlik, s pusztulás jön rájuk bűneik által. Hanem ők el sem moccannak állásaiktól, míg a dárdák döfése helyén átfúj a szél, kardcsapás nyomán széthasad a koponya, szakadnak a csontok, szétzúzódnak kezek, lábak, egyik raj a másik után zúdul rájuk, ostromolják őket osztagok, kiállják a lovasrohamot, míg városaikra nem törnek raj raj után, paripák tipornak földjeik alvégén, jószágaik nyomában, s falvaik rétjén.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي الْخَوَارِجِ لَمَّا أَنْكَرُوا التَّحْكِيمَ الرِّجَالِ وَبَذَمِّ
فِيهِ أَصْحَابَهُ فِي التَّحْكِيمِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

123. Beszédéből, *béke reá*, a hatalom odaítéléséről

Nem ember az, ki az ítélő szót ránk kimondhatja, hanem a Korán, mi felettünk ítélkezhet. A Korán sorokba rendezett írás két fedlap között, mi nem beszél. Ezért azt elő kell adni, s az ember az, ki annak olvasására érdemes. Mikor ez a nép arra hívott, hogy a Korán ítéljen közöttünk, mi nem azok táborában voltunk, kik Allah Írásától elfordultunk. Ahogy a Magasságos Allah mondja: „S ha összekülönböznétek valamiben, hát hagyjátok azt Allahra, s a prófétára..."[293] A hagyatkozás

292. A Végítélet Napja, mikor Allah a földi élet alapján ítéletet hirdet az ember fölött. (A fordító)
293. Korán 4:59.

Allahra nem más, minthogy ítéljünk Könyve szerint, míg hagyatkozás a prófétára, hogy tegyük magunkévá az ő Szunnáját. Ha tehát a hatalom odaítélése valóban Allah Írása szerint történik, hát mi vagyunk arra legjogosultabbak az emberek között, s ha az ítélet a próféta – Allah fohásza, békéje reá és nemzetségére – Szunnája szerint megy végbe, biz' mi vagyunk abban is az elsők. De ami beszédtek, hogy mire való volt a kivárás köztetek és köztük az ítélésben, hát arra, hogy ki tudatlan, annak nyilvánuljék meg az igazság, míg ki azt tudja, annál az tovább szilárduljon. Talán Allah e csöndben helyrehozza a nemzet ügyét, s annak torka meg nem szegetik, s nem lesz lázadó, miután megnyilvánult néki az igaz. Mert Allah előtt az a legkiválóbb ember, aki az igaz cselekedetet mindennél jobban szereti, még ha az vesztére is van, vagy érte meghurcoltatik, pedig ha a rosszat tenné, az hasznára lenne, s gyarapítaná. Hát hova téríttettek, s honnan hozattattok elő? Készüljetek felvonulni a nép ellen, kik letértek az igazról, nem is látják azt, kiket elámít a zsarnokság, mit nem cserélnek el törvényességre. Ők azok, kik távol kerültek az Írástól, s kik lekényszerítenek az útról. Nem vagytok méltók a bizalomra, miben menedéket lelnék. Romlottak vagytok, hogy a harc tüzét szítjátok, hát jaj nektek! Sok gondotokat magamban hordozom. Egy nap majd (dzsihádra) szólítalak, s egy nap majd titeket kérlek a vész megfékezésére, de ti a híváskor már nem lesztek őszinte szabad emberek, sem bizalmas testvérek a megmenekülésben.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا عُوتِبَ عَلَى تَصْبِيرِهِ النَّاسَ لِسَوَّةٍ فِي الْعَطَاءِ

مِنْ غَيْرِ تَفْضِيلِ أُولِي السَّابِقَاتِ وَالشَّرَفِ :

أَتَأْمُرُونِّي أَنْ أَطْلُبَ النَّصْرَ بِالْجَوْرِ فِيمَنْ وُلِّيتُ عَلَيْهِ ؟ وَاللَّهِ لَا أَطُورُ بِهِ مَا سَمَرَ سَمِيرٌ ، وَمَا أَمَّ نَجْمٌ فِي السَّمَاءِ نَجْمًا ...

124. Beszédéből, *béke reá*, mikor intették őt az egyenlő elosztásra

Úgy rendelkeztek, hogy erőszakkal bírjam rá azokat pártfogásra, kiknek helyére kerültem? Allahra! Ezt meg nem teszem, amíg a világ világ, vagy míg csillag az égen a csillag! Még ha az az én vagyonom lenne, akkor is egyenlően osztanám fel közöttük, hát még úgy, ha a vagyon

Allahé! Hanem a vagyon odaadása olyan valakinek, kit az nem illet, pazarlás, tékozlás! Amaz magasba emeli annak tevőjét az evilágon, de meggyengíti erejét a Túlvilágon, nemessé tesz az emberek előtt, s megbecstelenültté Allahnál. Ember ne adja vagyonát annak, kit az meg nem illet, vagy arra rá nem szolgált, mert Allah amúgy nem gerjeszt hálát szívükben felé, s szeretetük is másé lesz.[294] Ha egy napon ínség gyötri őt, oltalmukat igényli, biz' akkor jön elő, hogy mily gonosz bajtársak, s megátalkodott társak!

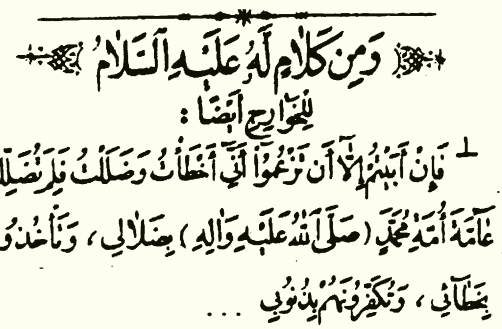

125. Beszédéből, *béke reá*, a háridzsitákról

Ha ti nem hagytok fel avval a sejtéssel, hogy hibáztam, tévedtem, hát miért tartjátok Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – közönséges követőit az én megtévedtségemben tévelyedni, miért kéritek számon tőlük az én hibáimat, s veszitek őket az én vétkeim által? Oldalaitokon csüngenek kardjaitok, mik jókor, s rosszkor egyaránt előkerülnek, hiszen ti összekeveritek a bűnöst azzal, ki nem vétkezett! Jól tudjátok, hogy a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – megkövezte a megrontó paráznát, majd imádkozott érte, s örökölni engedte családját, megölte a gyilkost, de mit hátrahagyott, családja örökölhette, megcsonkította a tolvajt, megkorbácsolta az erkölcstelennel bujálkodót, majd rájuk is részt osztott a zsákmányból, párt választhattak a muzulmán asszonyokból. Majd a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – megmérette bűneiket. Allah igazságát támasztotta fel közöttük, de nem vonta meg tőlük a résztvétel jogát az iszlámban, s nem húzta ki neveiket annak követői közül. Mert ti vagytok az emberek legelvetemültebbjei, kiket a Sátán maga vetett ki ténfe-

294. Ha valaki érdemtelenül kap részt az elosztásból, az nem érzi a juttatás súlyát, jelentőségét és nem lesz hálálkodó az adakozó felé. (A fordító)

regni az úttalan űrben. Két táborra vár a pusztulás. Az egyik, ki túlontúl szeret, és szeretete viszi félre az igaztól, a másik, ki túlontúl gyűlöl, és gyűlölete tartja őt az igaztól távol. Legjobban azok járnak, kik a középutat magukévá teszik. Hát tartsatok ti is ővele, és csatlakozzatok a többséghez, mert Allah védő kezei megóvják a közösséget. Őrizkedjetek a különszakadástól, mert ki az emberektől különül el, az a Sátáné, ahogy a nyájból mi elkülönül, az a farkasé. Bárki is szólítson ezzel a jelszóval,[295] hát öljétek meg őt, még ha az az én turbánom alól is szól! Mert két jelölt is pályázik arra, hogy felélessze azt, mit a Korán feléleszt, s véget vessen annak, minek a Korán is véget vet. Felélesztése egyet tesz a benne való egyesüléssel, elmulasztása pedig a benne való összekülönbözéssel. Ha a Korán minket vezet hozzájuk, akkor mi követjük őket, de ha őket vezeti hozzánk, akkor ők kövessenek minket. Én nem hoztam rátok a balsorsot, dolgaitokban sem ámítottalak, s nem is keltettem zavart bennetek! A saját törzsfőitek egyeztek meg egyhangúlag két férfiú megválasztásában, kiket arra köteleztünk, hogy ne távolodjanak el a Koránról, de ők letértek annak útjáról, elhagyták igazát, holott ők látták azt. Mindketten a gonoszra vágytak, amarra is haladtak, pedig előre kikötöttük, hogy igazsággal ítéljenek, az igazban legyenek állhatatosak, s kerüljék a zsarnokit mindabban, mit meglátnak, döntenek.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِيمَا يُخْبِرُ بِهِ عَنِ الْمَلَاحِمِ بِالْبَصْرَةِ :

يَا أَحْنَفُ، كَأَنِّي بِهِ وَقَدْ سَارَ بِالْجَيْشِ الَّذِي لَا يَكُونُ لَهُ غُبَارٌ وَلَا لَجَبٌ ، وَلَا قَعْقَعَةُ لُجُمٍ ، وَلَا حَمْحَمَةُ خَيْلٍ ، يُثِيرُونَ الْأَرْضَ بِأَقْدَامِهِمْ كَأَنَّهَا أَقْدَامُ النَّعَامِ . (يُومِئُ بِذَلِكَ إِلَى صَاحِبِ الزَّنْجِ ...

126. Beszédéből, *béke reá* a baszrai eseményekről szólva

Ó, Ahnaf! Mintha látnám őt, ahogy haddal vonul, mi nem veri fel az út porát, zajt sem hallat, kantárak nem zizzennek, lovak sem nyerítenek. A földet tiporják lábaikkal, mik olyanok, akár a strucc lába. (Majd a hívők emírje – Allah megelégedése reá – a négusok vezérére mutatott, s így

295. A különszakadás jelszavával.

szólt:) Sújtsa bánat épített útjaitokat, felcifrangozott házaitokat, melyeken oly szárnyak vannak, mint a keselyűé, s oly ormányok, mint az elefánté! Ők azok, kiket nem gyászolnak, ha leöletnek, s nem keresnek, ha elvesznek. Én arcára billentem e világot, s annak értékén becsülöm azt, majd oly szemmel vizsgálom, mit az megérdemel.

Ugyanebből a beszédéből a tatárokról szólva

Oly emberek táborát látom, kiknek arca akár a bőrből feszített pajzs, viseletük selyem és gyapjú, büszkeségük pompás lovuk. Öldöklésük, vérontásuk addig tart, míg a sebesült holtakon gázol, s a megfutamodottak kevesebbek, mint a rabságba hurcoltak. (Egy követője megszólította: „Ó hívők emírje! Neked megadatott az ismeretlen tudása!" Majd a hívők emírje – Allah megelégedése reá – felnevetett, s szavait egy olyan férfiúhoz intézte, aki Bani Kalb törzsébe való volt:)
Ó, Kalb testvéreim! Itt nem arról van szó, hogy az ismeretlen tudása, hanem a tanulásról attól, aki ismeri azt.[296] Hanem az ismeretlen tudása megfelel az óra eljövetelének tudásával, mit Allah beszédében kifejezett:
„Lám! Allah! Őnála az Óra tudása."[297] Így hát Ő, a Magasztalt tudja, mi rejtőzik a méhekben: fiú vagy leány, csúf vagy szép, adakozó vagy fösvény, áldatlan vagy boldog, ki az, ki a pokolban tüzelővé lesz, s ki lesz kísérője a Paradicsomban a prófétáknak. Ez lám az ismeretlen tudása, mellyel más nem rendelkezik, csak Allah. Minden egyéb tudásra Allah tanította az Ő prófétáját, amaz meg engem tanított, majd azért fohászkodott, hogy azt zárja magába keblem, s hordozzák bordáim.

296. Utalás a prófétára.
297. Korán 31/34.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي ذِكْرِ الْمَكَايِيلِ وَالْمَوَازِينِ :

عِبَادَ اللهِ إِنَّكُمْ وَمَا تَأْمُلُونَ مِنْ هٰذِهِ الدُّنْيَا أَثْوِيَاءُ
مُؤَجَّلُونَ ، وَمَدِينُونَ مُقْتَضَوْنَ ، أَجَلٌ مَنْقُوصٌ ، وَعَمَلٌ مَحْفُوظٌ

127. Szónoklatából, *béke reá*, a mértékek megtartásáról

Ó, Allah szolgálói! Ó, ti nép! Amit az evilágtól reméltek, olyan, mint a vendég, kinek ideje lejár, vagy az adós, kit végrehajtanak. Az élet megszabott, a tett leíratott, az ki vesződik, elvész, s ki küzd, rajtavész. Oly idő jött el, mikor a jó csak visszájára gyarapszik, a rossz meg előre, a Sátán pedig sóváran pusztítja az embert. Itt az idő, mikor annak szerelése[298] megerősödött, kelepcéje szélesre tárt, s könnyen szedi a prédát. Vesd tekinteted bármerre, ahova akarod! Szegényt látsz, kit ínsége kínoz, vagy gazdagot, ki Allah nemeslelkűségét tagadásra váltotta, fösvényt, ki vagyonát úgy szerezte, hogy lábbal tiporta az Allahtól való kötelezettséget, vagy lázadót, ki nem hallja az intést, mintha viasz lenne fülében. Hol vannak legjobbjaitok, legtisztábbjaitok, legerkölcsösebbiktek, s legnemesebbiktek? Hol vannak, kik munkájuk gyümölcsét félőn veszik, s megmaradnak egyszerűnek magatartásukban? Nem hagyták-e már maguk mögött mindnyájan az evilágot, mi alantas, elrohanó, s aggasztó? Nem olyan kacatemberek közé termettetek, kik lelkének kicsinységét az ajak leírni képtelen, mégha azokra emlékezni is kénytelen? „Íme! Mi Allahé vagyunk, mi Őhozzá térünk meg."[299] Felütötte fejét a rontás, nincs ki azzal szembeszegüljön, ki megváltoztassa, vagy ki féken tartson, s ki józan. Hát ilyetén akartok ti Allah szomszédságába kerülni az Ő szent házában, s lenni az Ő rendíthetetlen pártfogói? Ó mily borzalom! Allahot nem lehet lecsábítani az Ő Paradicsomáról, megelégedése pedig csak engedelmességgel vívható ki. Allah megátkozza azokat, kik elrendelik az illőt, de maguk azt meg nem tartják, s véget vetnek a csalárdnak, holott azt ők maguk gyakorolják.

298. A Sátánról van szó.
299. Korán 2/156.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِأَبِي ذَرٍّ ، رَحِمَهُ اللهُ ، لَمَّا أُخْرِجَ إِلَى الرَّبَذَةِ:

يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّكَ غَضِبْتَ لِلّٰهِ فَارْجُ مَنْ غَضِبْتَ لَهُ ...

128. Beszédéből, *béke reá*, mikor Abu Zar Rabazába távozott

Ó, Abu Zar! Allah nevében haragra gerjedtél, hát reménykedj Õbenne, Akiért dühöd fellobbant. Az emberek féltek tőled evilági életük miatt, te meg hited által tőlük féltél. Hát hagyd meg közöttük azt, miáltal féltek tőled, s menekülj azzal, mi a tőlük való félelmet rád hozta. Ó, mennyire igénylik, miben te ellenükre voltál, s mennyire semmibe vetted, miben ők szálltak veled szembe! Te holnap majd megtudod, ki lesz a győztes, az irigylésre méltó! Még ha az egek és a föld rá is záródnának a szolgálóra, ki Allahot félő, biz' Allah megtenné neki a kiutat. Csak az igaz legyen az, mi vonzzon, s ne vadítson el más, mint a hamis! Ha elfogadtad volna evilágukat, megszerettek volna, ha abból részt is vállaltál volna, menedékre is leltél volna! [300].

300. Menedéket leltél volna az evilág örömeit felélők között.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَيَّتُهَا النُّفُوسُ الْمُخْتَلِفَةُ ، وَالْقُلُوبُ الْمُتَشَتِّتَةُ ، الشَّاهِدَةُ أَبْدَانُهُمْ ، وَالْغَائِبَةُ عَنْهُمْ عُقُولُهُمْ ، أَظَأْرُكُمْ عَلَى الْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَنْفِرُونَ عَنْهُ نُفُورَ الْمِعْزَى مِنْ وَعْوَعَةِ الْأَسَدِ . . .

129. Beszédéből, *béke reá*

Ó, ti összekülönbözött lelkek, megosztott szívek, kiknek jelen van testük, de hiányzik elméjük! Az igaz útra támogatlak titeket, de ti szétrebbentek, ahogy a kecske iramodik neki az oroszlánüvöltéstől. Mily nehezemre is esik felfedni néktek a törvényesség titkait, vagy kiegyenesíteni az igazság görbületét! Allah! Te tudod, hogy mi nem a hatalomra törtünk, sem az evilág kiváltsága szilánkjainak megérintésére. Mi inkább a Te hitvallásod jegyeit akarjuk, s a felvirágzás megjelenítését országodban, hogy elnyomott szolgálóid biztonságra találjanak, korlátaid pedig szüntelen fennálljanak. Allah! Én vagyok az első, ki Feléd tart, ki meghallott, s válaszolt. Nem előzött meg senki, csak a próféta – Allah békéje, fohásza reá és nemzetségére. Tudnotok kell, hogy nem lehet kapzsi az, ki az erény, az élet, a zsákmány, a hatalom, s a muzulmánok imámságának felvigyázója, mert mohósága vagyonukat célozná, tudatlan sem lehet, mert tudatlanságával csak eltévelyítené őket, nem lehet durva, mert gorombaságával elidegenítené őket, nem tehet kivételt az elosztásban, miként ha elvesz az egyiktől, azt a másiknak juttatná, nem lehet megvesztegethető a döntéshozatalban, hogy megfosszon attól, mi jár megfellebbezhetetlenül, s nem tagadhatja meg a Szunnát, mert ezzel az embereket döntené romba.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

نَحْمَدُهُ عَلَى مَا أَخَذَ وَأَعْطَى ، وَعَلَى مَا أَبْلَى وَابْتَلَى . . .

130. Szónoklatából, *béke reá*

Mi áldjuk Őt azért, mit elvesz vagy ad, mit reánk mér vagy megpróbál. Ő az, Ki minden rejtett belsejében lévő, minden álcázottban megjelenő. Tudója annak, mit magukba zárnak a keblek, s beborítanak a szemek. Hittel valljuk, hogy nincs más isten, csak Ő és Mohamed az, kit Ő kiválasztott, elküldött. Ez hát a hitvallás, mi felajánlható titokban, nyíltan, szívvel, s kimondott szóval.

Ugyanebből a szónoklatából:

Allahra! Ez komoly, nem játék, igaz, s nem hazugság! Nincs más hátra, csak a halál! Hallom annak szólítóját, bérence már sürget. De ne csábítson titeket az emberek sokasága! Hiszen láttátok azokat, kik előttetek voltak, kik a vagyont halmozták, félték a megrövidülést, biztonságot éreztek az elkövetkezendőből, vágyaik időtállóságától, sorsuk bekövetkezéséből. Hogyan történhetett hát, hogy lesújtott rájuk a halál, mi elűzte őket hazájukból, kiforgatta őket menedékükből. Koporsókban vitték őket, miket férfiak kézről kézre adtak, vállukon hordoztak, s karjukkal támasztottak. Majd láttátok azokat is, kik a távoli vágyakat kergetik, erődöt építenek, gyűjtik a vagyont, de házuk sírrá lett, s romhalmazzá az, mit gyűjtöttek. Vagyonuk már az örökösöké, hitvesük pedig más emberé. Jótéteményeiket nem szaporíthatják, a rosszakat meg nem másíthatják. De ki Ura félését magában érzi, az kitűnik erényében, győzedelmes cselekedetében. Készülődjetek hát erre, ne arra, s tegyetek, hogy eljussatok a Paradicsomba. Mert az evilág nem maradandó szálláshelyül teremtetett néktek, hanem oly ösvényül, hol tetteitek által gyarapodhattok, hogy az örökkévalóság otthonába jussatok. Álljatok hát készen az indulásra, s vonjátok magatokhoz a hátast, megsarkantyúzva azt az elmúlás felé.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

وَانْقَادَتْ لَهُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ بِأَزِمَّتِهَا ...

131. Szónoklatából, *béke reá*

Engedelmes Néki az evilág, s a Túlvilág kantára, az egek s a földek Hozzá hajítják kulcsaikat, a viruló fák Néki borulnak le reggel és este megvillantva ágaikkal a lobogó tüzet, s parancsolatjára változik át saját étkük érett gyümölccsé!

Ugyanebből a szónoklatából

Allah Írása köztetek van! Az olyan beszélő, minek nyelve el nem akad, olyan otthon, minek pillérei le nem omlanak, s olyan tisztesség, minek pártfogója rajta nem veszthet.

Ugyanebből a szónoklatából

Allah őt (Mohamedet) a többi próféta után küldte egy idővel, mikor már a szó széthúzást keltett (a földön). Általa merítette ki Allah a próféták sorát és pecsételte meg a sugallatot. Majd ő azokkal küzdött Allahért, kik hátat fordítottak, s társakat állítottak Néki.

Ugyanebből a szónoklatából

Hanem az evilág a vak látásának végállomása, ki azon túl látni képtelen, míg az, ki lát, tekintete áthatol rajta, s tudja, hogy az otthon amögött rejtőzik. Így ki lát, az onnan eligyekvő, de a vak oda törtető. Ki lát, az onnan gyarapszik, s ki vak, az csupán annak gyarapszik.

Ugyanebből a szónoklatából

Tudjátok meg, hogy az ember mindennel jól tud lakni, s megtelhet, csak az élettel nem, mivel a halálban az ember nem leli a megnyugvást. Ez egy olyan bölcsesség, mi életet ad a halott szívnek, visszaadja a vak szem látását, a süket hallását, csillapítja a szomjat, magában foglalja a bőséget, a békességet. Allah Írása az, miáltal láttok, beszéltek és hallotok. Annak egyik része a másikhoz szól, s egyik hitet tesz a másik mel-

lett. Amazok nem különböznek össze egymással Allahról, s nem térítik le útjáról az Allahot követőt. Együtt vagytok az utálkozásban egymás ellen, míg szemétdombotokon dús legelő látszatát sejtetitek. Egy sorban álltok a vágyakat szeretni, de ellenségeskedtek, mikor a javakat kísérlitek megszerezni. A gonosz megrökönyít, s a csábítás letérít! Allahot kérem oltalmazóul nékem s néktek!

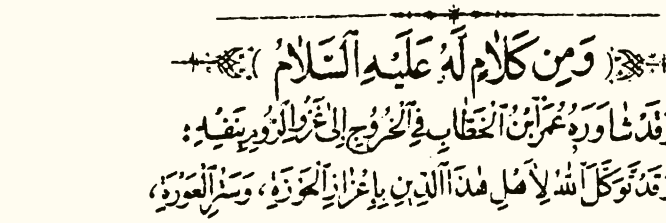

132. Beszédéből, *béke reá*, Bizánc megtámadása előtt, miután Omar ibn Hatták kalifával találkozott

Allahra hagyatkoztak e hitvallás követői, hogy határaik megerősödjenek, s hajlékaikban biztont remélhessenek. Allah pártfogásába vette őket, mikor kevesek voltak, s magukat megvédeni nem tudták. Allah él, s meg nem hal! Ha folytatod menetelésed az ellenség felé, találkozol véle s megütköztök, biz' nem lesz más menedék ezután a muzulmánoknak, mint országuk legtávolibb sarkai, s nem lesz hely, hova megtérjenek. Hanem küldj oda egy kipróbált embert, rendelj mellé egy csapat hitet tett jóakarót, s ha Allah valóban győzelmet akar, hát akkor ez az, mit te is szeretnél. Ha másképp ítélsz, úgy te leszel az emberek mentsvára, a muzulmánok visszatérő helye.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ وَقَعَتْ مُشَاجَرَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ عُثْمَانَ، فَقَالَ
الْمُغِيرَةُ ابْنُ الْأَخْنَسِ لِعُثْمَانَ : أَنَا أَكْفِيكَهُ.
فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلْمُغِيرَةِ:
يَا ابْنَ اللَّعِينِ الْأَبْتَرِ، وَالشَّجَرَةِ الَّتِي لَا أَصْلَ لَهَا وَلَا فَرْعَ،
أَنْتَ تَكْفِينِي ...

133. Beszédéből, *béke reá* [301]

Ó, te fia az átkozottnak, a meddőnek, s a fának, minek se gyökere, se ága! Méghogy te velem foglalkoznál? Allahra! Allah nem viszi győzelemre azt, kit te pártfogolsz, nem áll meg lábán az, kit te felsegítesz! Távozz tőlunk, s tartson távol Allah szándékodtól! Majd tégy, mit akarsz, s ne tartson meg tégedet Allah, ha te engem meg akarsz tartani!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمْ تَكُنْ بَيْعَتُكُمْ إِيَّايَ فَلْتَةً، وَلَيْسَ أَمْرِي وَأَمْرُكُمْ وَاحِدًا ..

134. Beszédéből, *béke reá*

Nem volt esküvéstek rám minden botlástól mentes, dolgom, s dolgotok nem egyeznek. Én titeket Allahért akarlak, míg ti engemet magatokért akartok. Ó, emberek! Vegyetek pártfogástokba vágyaitok ellenére, s Allahra! elégtételt veszek az elnyomottak elnyomójától, majd a zsarnokot orrkarikájánál fogva vezetem az igazság forrásáig, még ha az iszonyodik is tőle.

---

301. Oszmán ibn Affán és Ali ibn Abi Tálib egy alkalommal összeszólalkoztak, mire Mugíra ibn Ahnasz vállalta, hogy Oszmán szószólójaként közvetít a hívők emírje és Oszmán között. Ali ibn Abi Tálib – Allah megelégedése reá – Mugírát a megátkozott ember fiának kiáltotta ki, mivel atyja a hipokrita képmutatók egyik vezéralakja volt.

135. Beszédéből, *béke reá*, Tahláról és Zubajrról

Allahra! Ők nem találtak bennem semmi kivetnivalót, s nem tartották meg az igazat köztem és köztük. Most ők követelik az igazságot, mit elhagytak, s a vért, mit kiontottak. Ha társuk lettem volna benne, ők jussukat elvennék, de ha ők nélkülem fordulnának ahhoz, követelésük lenne ellenük. Már első ítéletük is a hatalmon maguk ellen szólna. De elmém velem van. Sosem zavartam össze dolgokat, s ők sem tűnnek nékem zavarosnak. Hanem itt áll a nagyra törő tábor, köztük a rokon[302], a méregfog,[303] s a mindenre fátyolt borító kétség.[304] Hanem a dolog világos, a hamis kihullott alapjából, s nyelve megszakadt félrevezetést szónokolni. De Allahra! Egy olyan ciszternát adok nekik, miből csak én magam húzhatok fel vizet, s ők onnan nem csillapíthatják szomjukat, de máshol sem tölthetik fel magukat.

Ugyanebből a beszédéből

Miközben felém közeledtetek, akár a frissen ellett tevetehén közeledik borja felé, így kiáltoztatok: „felesküdünk, felesküdünk." Én visszafogtam kezem, de ti kitártátok, visszahúztam, de ti elővonszoltátok. Allah! E kettő megtagadta tőlem azt, mi jár, s elnyomott! Megszegték hűségesküjüket, a népet ellenem uszították. Te megoldod azt, mit összegubancoltak, de ne rendeltessék el az, mit ők javasoltak! Láttasd velük a gonoszt, mire vágytak, s amiért tettek! A harc előtt megbizonyosodtam esküszegésük jelenéről, de tisztelettel bántam velük, pedig lekicsinylették a nemeslekűséget, semmibe vették a menedéket.

---

302. Zubajr, aki a próféta rokona volt.
303. Ajsára célzás, aki a próféta egyik felesége volt, de a próféta halála után Zubajr és Talha pártját fogta a hívők emírjével szemben – Allah megelégedése reá. (A fordító)
304. Kétség, hogy valójában ki ölte meg Oszmán kalifát (A ford.)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يُومِئُ فِيهَا إِلَى ذِكْرِ الْمَلَاحِمِ :

يَعْطِفُ الْهَوَى عَلَى الْهُدَى إِذَا عَطَفُوا الْهُدَى عَلَى الْهَوَى ، وَيَعْطِفُ الرَّأْيَ عَلَى الْقُرْآنِ إِذَا عَطَفُوا الْقُرْآنَ عَلَى الرَّأْيِ .

136. Szónoklatából, *béke reá*, a bekövetkezendő eseményekről szólva

Ő a vágyakat az Útmutatás[305] felé tereli, míg az emberek az Útmutatást terelik a vágyak felé. Ő a figyelmet a Korán felé fordítja, míg amazok a Koránt fordítják saját figyelmük felé.

Ugyanebből a szónoklatából

Mígnem kitör a harc köztetek mindent felőrlőn, kimutatva szemfogát, bár tőgye tele van édes tejjel, de ott a szomorú vég is, mi vele jár. Tekintsetek a holnapra, mert a holnap eljön, s oly dolgokat hoz, mikről nem tudtok. Majd jön egy hatalmasság, de nem innen, ki elégtételt vesz a parancsolókon elrontott tetteik miatt, a föld elé zúdítja gyomrában rejtett kincseit, s könnyedén odaveti néki kulcsait. Ő majd megláttatja véletek a helyes magatartást, s feléleszti halottaiból az Írást és a Szunnát!

Ugyanebből a szónoklatából

Mintha látnám, ahogy az Szíriában üvöltözik,[306] s lobogói Kúfa felvégéig nyújtóznak! Már felé sandít, akár a harapós tevetehén, s a földet levágott fejekkel teríti meg. Szája szélesre tárt, lábai nyoma a földet összetiporja, menete meg nem álló, ostroma romboló. Allahra! Ő biz' szétszór titeket a földön, míg csak néhányan maradtok, akár a szem feketéje. Majd addig húzzátok így, míg az araboknak meg nem jön az eszük! Hát ne térjetek le a meglévő útról, zárjátok magatokba a megnyilvánuló jeleket, s a közeli múltat, mikor előtűnt az örökkévaló prófécia! Tudjátok meg, hogy a Sátán könnyűvé teszi néktek útjait, hát kövessétek [illegible] nyomait!

---

305. A Korán szava.
306. Célzás Abd ul-Malik ibn Marvánra, aki Szíriában hatalomhoz jutott.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي وَقْتِ الشُّورَى:

لَمْ يُسْرِعْ أَحَدٌ قَبْلِي إِلَى دَعْوَةِ حَقٍّ، وَصِلَةِ رَحِمٍ، وَعَائِدَةِ كَرَمٍ، فَاسْمَعُوا قَوْلِي، وَعُوا مَنْطِقِي ...

137. Beszédéből, *béke reá*, a Sura tanácskozásakor

Nem előzött meg senki abban, hogy felhívjon az igazra, a vérrokonság megtisztelésére, a nemeslelkűség gyakorlására. Hát halljátok szavaimat, s véssétek elmétekbe mondanivalómat. Talán meglátjátok e dolgot majd holnap, mikor előkerülnek a kardok, megszegetnek az eskük, mígnem valakik az eltévelyedett nép, a tudatlanság tábora élére kerülnek.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي النَّهْيِ عَنْ مُعَايَبَةِ النَّاسِ:

إِنَّمَا يَنْبَغِي لِأَهْلِ الْعِصْمَةِ وَالْمَصْنُوعِ لَهُمْ فِي السَّلَامَةِ أَنْ يَرْحَمُوا أَهْلَ الذُّنُوبِ وَالْمَعْصِيَةِ، وَيَكُونَ التَّكَرُّمُ وَالتَّغَابِي عَلَيْهِمْ، وَالْحَاجِزُ لَهُمْ عَنْهُمْ، فَكَيْفَ بِالْعَاتِبِ الَّذِي عَابَ أَخَاهُ، وَعَيَّرَهُ بِبَلْوَاهُ ...

138. Beszédéből, *béke reá*, visszatartva az embereket egymás rágalmazásától

Az erény táborának, kiknek a biztonság kijutott, meg kell kegyelmeznie a vétkesek s engedetlenek fölött. Bennük a hálaadásnak győzedelmeskedni kell, ez az, mi megvédi őket másoktól. Mi van hát a rágalmazóval, ki testvérét gyanúba hozza, s ellene vádakat kohol? Nem emlékszik rá, hogy Allah eltakarja előle bűnét, mit elkövetett, holott az hatalmasabb a vétkénél, mivel a másikat vádolja? Hogy pocskondiázhatja az a társát, mikor ő is elköveti ugyanazt? Még ha a vétket

nem is követte el, de bizonyos, hogy elkövetett annál súlyosabbakat! Allahra! S ha nem vitt véghez nagy bűnöket, véghezvitt kisebbeket, holott az emberek tökéletlenségeinek kiteregetése már maga is nagy bűn! Ó, Allah szolgálója! Ne siess közhírré tenni más ember botlását, hisz lehet, hogy az majd megbocsájtatik neki, s ne érezd magad felől a biztonságot még kis bűneiddel sem, mert lehet, hogy azokért felelned kell! Ezért hát hagyjatok fel más vétkeinek kipellengérezésével, inkább ébredjetek rá saját bűneitekre, s munkálkodjék bennetek a hála azért, hogy mindattól megmenekíttettetek, mivel mások próbára tétetnek.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ عَرَفَ مِنْ أَخِيهِ وَثِيقَةَ دِينٍ وَسَدَادَ طَرِيقٍ
فَلَا يَنْقُلَنَّ فِيهِ أَقَاوِيلَ الرِّجَالِ . . .

139. Beszédéből, *béke reá*

Ó, emberek! Ha valaki tudja testvéréről, hogy az mily állhatatos a hitben, rendületlen az úton, az ne törődjön más ember fecsegésével, mit róla terjeszt. Néha az íjász, ha lő, nyílvesszője célt téveszt, akár a szó, mi elferdül. Ami abban hamis, az úgyis elkopik, hisz Allah a Meghalló, a Szemtanú. Hanem a hamis és az igaz között csak négy ujj van. (Majd megkérdezte valaki a hívők emírjét – béke reá – beszéde jelentéséről, majd az ujjait összezárta, szemei és fülei közé helyezte, s így szólt:) A hamis, ha azt mondod: hallottam, s az igaz, ha azt mondod: láttam!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

لَيْسَ لِوَاضِعِ الْمَعْرُوفِ فِي غَيْرِ حَقِّهِ وَعِنْدَ غَيْرِ أَهْلِهِ مِنَ الْحَظِّ فِيمَا أَتَى إِلَّا مَحْمَدَةُ اللِّئَامِ ، وَثَنَاءُ الْأَشْرَارِ ، وَمَقَالَةُ الْجُهَّالِ ، مَا دَامَ مُنْعِمًا عَلَيْهِم ، مَا أَجْوَدَ يَدَهُ وَقَوْمٌ عَنْ ذَاتِ اللهِ بُخَلٌ . . .

140. Beszédéből, *béke reá*

Az, ki nagylelkűen bánik azzal, ki azt meg nem érdemli, vagy más effélékkel, az nem vív ki mást, mint a hitványak dicséretét, a gyarlók méltánylását, s ha állandóan csak ad nekik, a tudatlanok azt mondják róla: ó, mily bőkezű, de ő Allah dolgában pedig fukar. Kinek Allah vagyont ad, az juttasson belőle rokonságának, tegyen jót vele vendégeinek, szabadítson fel rabszolgát, s kit ínség sújtott, adjon abból a szegénynek, az eladósodottnak, s legyen állhatatos saját igaza eljövetelében, az égi viszonzás bekövetkezésében. E tulajdonságok teszik azok viselőjét naggyá, megbecsültté az evilágon, s teszik elérhetővé a Túlvilág kiváltságait, ha Allah is úgy akarja!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي الِاسْتِسْقَاءِ :

أَلَا وَإِنَّ الْأَرْضَ الَّتِي تَحْمِلُكُمْ ، وَالسَّمَاءَ الَّتِي تُظِلُّكُمْ ، مُطِيعَتَانِ لِرَبِّكُمْ ...

141. Szónoklatából, *béke reá*, esőért imádkozva

Hanem a föld, mi hordoz titeket, s az ég, mi árnyékot vet rátok, Uratoknak engedelmes. Amazok nem fognak titeket sajnálva s hozzátok leereszkedve áldást osztani köztetek, még a jóért sem, mit tőletek remélnek, hanem elrendeltetett nékik, hogy hasznotokra legyenek, s azok szótfogadtak, majd arra szólíttattak, hogy javatokat szolgálják, s ők

ezt megtartják. Mert bizony Allah próbára teszi az Ő szolgálóit helytelen tetteiket szemügyre véve, ha megfogyatkozik a gyümölcs, ha az áldás elmarad, ha a jó tárházai kiapadnak, hát vezekeljen a bűnbánó, tartózkodjon a tartózkodó, emlékezzen az emlékező, őrizkedjen az őrizkedő! Mert Allah a bűnbánatot tette meg az okká, miáltal teremtményeire árasztja a gondoskodást, s a kegyelmet, mint mondja: „Kérjétek Uratok bűnbocsánatát. Lám, Ő a Megbocsájtó. Ő leküldi az égből a zivatart, s nyújt néktek vagyont, fiakat."[307] Megkegyelmez Allah annak, ki bűnbánatot gyakorol, felhagy a vétkekkel, s megelőzi végzetét. Allah! Elébed járulunk a borítóvásznak, a leplek alól,[308] mikor felbőgnek az állatok és a gyermekek, óhajtva kegyelmedet, remélve nagylelkűséged kiváltságát, rettegve kínzásodtól, s az elégtételtől, mit veszel. Allah! Csillapítsd szomjunkat zivatarodból, ne tégy minket csüggedtté, ne pusztíts el minket a (száraz) évekkel, s ne végy minket azáltal, mit közöttünk a legbárgyúbb elkövetett. Ó kegyelmet osztók Legkegyelmesebbike! Allah! Elébed járulunk, hogy elpanaszoljuk azt, mi Előtted úgy sincs rejtve, mikor kínzó gyötrelmek törnek ránk, aszályos éhínség sújt közénk, elnyomó akaratoknak vagyunk kiszolgáltatva, s zaklató kísértések vesznek körül. Allah! Arra kérünk, ne utasíts vissza minket csalódottságunkban, ne küldj el magadtól levertségünkben, ne vétkeink alapján fordulj felénk, s ne tetteink szerint ítélj. Allah! Terjeszd ki ránk az áradatot, áldásodat, gondoskodásodat, kegyelmedet, itass meg minket a (vízzel), mi hasznunkra van, csillapítja a szomjúságot, kikeleszti azt, mi már elmúlt, feltámasztja azt, mi elpusztult. A víz, mi használ a termékenységnek, s bőséget varázsol a gyümölcsérésnek. Az öntözi a síkvidéket, indít áradást a völgyekben, az öltözteti fel levelekkel a fákat, s nyomja le az árakat. Mert Te Mindenre képes vagy, mit akarsz!

307. Korán 71/10-12.
308. A halottat vászonlepedőbe kell burkolni.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بَعَثَ رُسُلَهُ بِمَا خَصَّهُمْ بِهِ مِنْ وَحْيِهِ، وَجَعَلَهُمْ حُجَّةً لَهُ عَلَى خَلْقِهِ، لِئَلَّا تَجِبَ الْحُجَّةُ لَهُمْ بِتَرْكِ الْإِعْذَارِ إِلَيْهِمْ، فَدَعَاهُمْ بِلِسَانِ الصِّدْقِ إِلَى سَبِيلِ الْحَقِّ ...

142. Szónoklatából, *béke reá*

Allah elküldte prófétáit, sugallataival megkülönböztette őket, s megtette amazokat az Ő bizonyságaivá teremtményei fölött, hogy ne lehessen nékik ellenérvük Vele szemben, Ő őszinte szóval hívta az embereket az igaz útra! Mert Allah az, Ki számára a teremtés teljesen feltárt,[309] s nem mintha nem tudná az emberek legrejtettebb titkait, miket elfednek, vagy belsejük elkendőzött gondolatait, de Ő ezáltal teszi próbára őket, vajon melyikük a legkiváltabb tettekben, hogy azoké lehessen a méltó viszonzás, másoké pedig a gyötrő kínlódás. Hol vannak azok, kik minket eltiporni vágynak és hamisan úgy vélik, ők a tudás letéteményesei?! Hanem minket magasba emelt Allah, őket mélyre helyezte, nekünk adott, rajtuk csak szorított, minket bevezetett, s van, kiket messzire térített. Általunk válik láthatóvá az Útmutatás, s változik át a vakság ragyogássá! Mert imám csak Kurajs törzsből lehet! Erre az életre termettek ők a Hásim nemzetségből, senki más erre meg nem felel, és senki más rajtuk kívül nem termett kormányzásra.

Ugyanebből a szónoklatából

Ők magukévá tették az elmúlót, elhagyták a maradandót, tiszta vizet hagytak hátra, a zavarosat itták egyre-másra. Mintha látnám egyik semmirekellőjüket, amint kísérte a gonoszt, magát azzal hasonította, azzal barátkozott, tőle függött, mígnem beleőszült, s tagolttá, cserzetté tette őt természete. Majd tajtékozva folytatta útját, akár a szélvihar, mi nem törődik azzal, mi elé vetődik, vagy a tűz, mi a földeken üti fel fejét, s nem fogja fel, mit lángja elemészt! Hol vannak hát az elmék, mik keresik az Útmutatás lámpásainak fényét, s a tekintetek, mik az istenfélés minaretjeire vetődnek? Hol vannak az Allahnak áldozott szívek, mik az

309. Ő az, Ki mindent tud a teremtésről. Számára ez egy nyitott könyv, Előtte nincs titok. (A fordító)

Allahhal való engedelmességgel jegyezték el magukat? Azok már mind ott tülekednek az elenyészőnél, ott tolonganak az elítélhetőnél, holott a Paradicsom és a pokol jegyeit már magasra vonták nékik, de ők elfordították arcaikat a Paradicsomtól s a pokol felé tartanak cselekedeteik által. Allah szólította őket, de megrettentek s megfutamodtak, majd a Sátán szólította őket, mire válaszoltak, s felé tartottak.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا غَرَضٌ تُنْتَضَلُ فِيهِ
الْمَنَايَا، مَعَ كُلِّ جُرْعَةٍ شَرَقٌ، وَفِي كُلِّ أُكْلَةٍ غَصَصٌ ...

143. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, emberek! Hanem ti az evilágon oly célpontok vagytok, hol a halál nyilaz rátok. Minden korttyal ott a fulladás, s minden falattal ott a torkon akadás. Ti ebből nem vívtok ki magatoknak kegyet, csak azzal, mi ettől különbözik, de az itt elidőző közületek egy napot sem tölt életéből úgy, hogy azzal tovább ne rombolná sorsát. Nem tett vele jót étkének gyarapvása, csak ha már teljesen kifogyott abból, mit a gondoskodástól kapott. Nem éled meg neki a jel, csak ha már a jel számára kivész, nem újul meg neki az új újból és újból, csak miután az új számára vénné vedlett, nem bír a növény néki értékkel, csak ha már a termést arról learatták! Már letűntek azok a gyökerek, kiknek mi vagyunk ágai, hát hogyan is maradhat meg az ág, ha gyökere már távozott?

Ugyanebből a szónoklatából

Olyan újító alkotás nem létezhet, mi a Szunnát el nem hagyná. Hát tartózkodjatok az újítástól, s tartsátok magatokat a mezsgyén! A régi bevált dolgok jók, az újító próbálkozások rosszak!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَقَدِ اسْتَشَارَهُ فِي الْخُرُوجِ لِقِتَالِ الْفُرْسِ
بِنَفْسِهِ :

إِنَّ هٰذَا الْأَمْرَ لَمْ يَكُنْ نَصْرُهُ وَلَا الْخِذْلَانُ عَنْهُ بِكَثْرَةٍ وَلَا بِقِلَّةٍ ،
وَهُوَ دِينُ اللهِ الَّذِي أَظْهَرَهُ ، وَجُنْدُهُ الَّذِي أَعَدَّهُ وَأَمَدَّهُ ، حَتَّى
بَلَغَ مَا بَلَغَ وَطَلَعَ حَيْثُ طَلَعَ ، وَنَحْنُ عَلَى مَوْعُودٍ مِنَ اللهِ ، وَ
اللهُ مُنْجِزٌ وَعْدَهُ ، وَنَاصِرٌ جُنْدَهُ ...

144. Beszédéből, *béke reá*, mikor Omar ibn Hatták tanácsát kérte a perzsákkal megvívandó ütközetről

E dologban sem a győzelmet, sem a vereséget nem dönti el a kis létszám, vagy éppenséggel a sokaság. Ez Allah hitvallása, mit nyilvánvalóvá tett. Hada, mit felkészített, kiterjesztett, oda ért, ahova ért, s oda tért meg, ahova megtért. Mi bírjuk Allah ígéretét, és Allah megtartja azt, mit megígért; így pártját fogja az Õ harcosainak. Az ügyvivő[310] helye olyan, akár a cérnaszálé, mire gyöngysort fűztek, s az egyben tartja a szemeket. De amint a cérna elszakad, a gyöngyök leválnak, szétgurulnak, elvésznek, s nem állnak össze többet sohasem. Az arabok, bár kevesebben vannak, de mégis sokak az iszlám által s erősek, miután ők ebben eggyé lettek. Neked oly gyökerükké, s tengelyükké kell válnod, mi körül az arabok erejéből foroghat a malomkő, hát kerüld a csata tüzét, mert ha e földet hátrahagyod, az arabok mindenfelől, s oldalról rád törnek, mígnem a védtelenül maradt helyek, miket hátad mögött hagytál, fontosabbá lesznek, mint azelőtt voltak. Ha majd holnap a perzsák rád tekintenek, így szólnak: „Õ az arabok gyökere! Ha végzünk vele, békességünk lesz." Ez aztán majd erősbíti mohóságukat, ellened törő vágyódásukat. Amint említetted, táboruk már kivonult a muzulmánok ellen. Biz' Allah, a Magasztos még nálad is jobban megveti kivonulásukat, s Õ egyedül képes arra, hogy megváltoztassa azt, mit megvet. S mit említettél sokaságukról, hát a múltban nem sokasággal küzdöttünk, hanem úgy, hogy velünk volt az Õ pártfogása s oltalma!

310. Aki az ügyeket viszi, tehát a kalifa és udvartartása.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَبَعَثَ اللهُ مُحَمَّداً - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ إِلَى عِبَادَتِهِ، وَمِنْ طَاعَةِ الشَّيْطَانِ إِلَى طَاعَتِهِ، بِقُرْآنٍ قَدْ بَيَّنَهُ وَأَحْكَمَهُ لِيَعْلَمَ الْعِبَادُ رَبَّهُمْ إِذْ جَهِلُوهُ، وَلِيُقِرُّوا بِهِ بَعْدَ إِذْ جَحَدُوهُ، وَلِيُثْبِتُوهُ بَعْدَ إِذْ أَنْكَرُوهُ ...

145. Szónoklatából, *béke reá*

Ő elküldte Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – az igazzal, hogy elvezesse az Ő szolgálóit a bálványimádástól az Ő imádatához, a Sátánnak fogadott engedelemtől a Hozzá való engedelemig. Elküldte (a prófétát) a Koránnal, mit Ő tett nyilvánvalóvá, s ítélővé, hogy az emberek megismerjék Urukat, amint ők Őt (azelőtt) semmibe sem vették, hogy elismerjék az Urat, amint ők Őt (azelőtt) megtagadták, s rögzüljenek Benne szilárdan, miután cáfolták Őt. Megragyogtatta nékik Írásában az Ő bírását, mit bár nem láttak, de láttatni tudta azt vélük, s megrettentette őket hatalmával. Hogyan is teljesíthette be a bűnhődést azokon, kiken az beteljesedett, s hogyan vett elégtételt azokon, kiket leterített? Mert eljön majd az idő utánam, mikor semmi sem lesz rejtettebb az igaznál, megnyilvánulóbb a hamisnál, s több, mint a hazug szó, mit Allahra és prófétájára mondanak. Ez időszak emberének nem lesz elvesztegetettebb áru az Írásnál, amint azt helyesen olvassák, sem értékesebb annál, ha annak értelmét félremagyarázzák. Nem lesz az országban megvetettebb az illőnél, s illőbb a megvetendőnél. Kik az Írást hordozzák, majd elhajítják, s annak megjegyzőiből lesznek annak elfelejtői. E napokban az Írás népét elűzik, kitagadják, s ők egy úton lesznek egymás kísérői anélkül, hogy valaki is nékik hajlékot adna. Ez időben az Írás és annak népe az emberek között lesznek, de nem is lesznek közöttük, velük lesznek, de nem is, mert az eltévelyedés nem egyezhet ki az Útmutatással, mégha azok együtt is vannak! Az emberek eggyé váltak a megosztottságban, így elkülönültek az egységtől, mintha ők lennének az Írás vezérei, s nem az Írás lenne az ő vezérük. Nem maradt meg belőle más számukra, mint annak neve, s nem tudnak mást, csak mívelni szépírását, zsolozsmázni szavait! De még ez előtt ínséget mérnek a jámborra, kinek Allahról szóló igazát meghazudtolják, s megfeszítik az erényest a gonosznak kínpadján! Azokat, kik előttetek voltak, elpusztították hosszúra nyúló vágyaik, végzetük elfeledése, míg rájuk nem tört a megígért, miről lepereg az ellenérv, lepattan a

bűnbánat, minek helyét átveszi az elégtétel, s a kínszenvedés. Ó, emberek! Aki Allahtól kér tanácsot, az építhet rá, ki útmutatásul veszi szavát, az egyenesebb útra tér, mert Allah imádója bizton lehet, míg ellensége retteghet. Nem szabad elhatalmasodnia annak, ki tudatában van Allah hatalmának, mert azok nagysága, kik ismerik az Ő hatalmasságát abban rejlik, hogy szerények, s azok békéje, kik tudják az Ő mindent bírását, a Benne való megbékélésből fakad. Ne meneküljetek el az igaztól, akár az ép menekül a rühestől, vagy az egészséges a betegtől. Tudnotok kell, hogy sohasem ismeritek meg a helyes irányt, míg nem tudjátok, ki az, ki azt elhagyta, sosem vehetitek az Írás szövetségét, míg nem tudjátok, ki az, ki azt megszegte, és sosem kapaszkodhattok meg benne, míg fel nem derítitek, ki az, ki azt elvetette, keressétek ezekre a választ azoknál, kik az (Írás) népe, mert ők a tudás éltetői, a tudatlanság elmulasztói. Ők azok, kiknek ítélete elárulja tudásukat, hallgatásuk beszédbeli erejüket, külső megjelenésük belső lényüket. Nem szállnak szembe a hitvallással, nem különböznek össze benne, pedig az közöttük az őszinte tanúságtevő, a hallgatag beszélő.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي ذِكْرِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ :

كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَرْجُو الْأَمْرَةَ ، وَيَعْطِفُهُ عَلَيْهِ دُونَ صَاحِبِهِ:
لَا يَنْثَنِي إِلَى الْحَقِّ بِمَيْلٍ ، وَلَا يَنْعَمُّ إِلَيْهِ بِمَيْلٍ . . .

146. Beszédéből, *béke reá*

Mindegyik kettőjük közül[311] magának akarja megszerezni azt,[312] s vonja maga felé, míg társa meg ellenhúz. Nem feszítenek ki kötelet Allahhoz, nem tárják Elé okaikat, mindketten gyűlölettel viseltetnek a másik iránt, de rövidesen lehullanak a leplek. Allahra! Ha véghez vinnék azt, mit szándékoznak, biz' ez kioltaná annak életét, vagy az végezne emezzel. Már összeállt a lázadók tábora! Hol vannak az erény bajnokai? Az út már kijelöltetett nékik, s tudomásukra hozatott a történés! Minden eltévelyedésnek oka van, minden esküszegés alapja az elferdítés. Allahra! Én nem leszek olyan, mint az, ki a magát marcangolót hallgatja, meghallja a gyászolót, meglátogatja a siratót, de ebből nem tanul!

311. Talha és Zubajr, akik ellene támadtak.
312. Mindketten maguknak akarták megszerezni a kalifátust.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَبْلَ مَوْتِهِ:

أَيُّهَا النَّاسُ، كُلُّ امْرِئٍ لَاقٍ مَا يَفِرُّ مِنْهُ فِي فِرَارِهِ، وَالْأَجَلُ
مَسَاقُ النَّفْسِ، وَالْهَرَبُ مِنْهُ مُوَافَاتُهُ . . .

147. Beszédéből, *béke reá*, halála előtt

Ó, emberek! Mindegyiktek találkozik avval, mitől (most még) menekül. A halál az a hely, ahova az élet vezet, elmenekülni attól egyet tesz a hozzá való elérkezéssel. Hány napon keresztül űztem, kutattam ennek rejtelmeit, de Allah nem engedte, elfedte annak menhelyét. Mily kár! A tárolt tudás! Mit örökül hagyok, hát Allahra! ne állítsatok mellé társakat és Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére –, nos ne veszítsétek el Szunnáját! Tartsátok meg e két pillért, s gyújtsátok meg e két lámpást. Míg nem egyénieskedtek, a gonosz sem jön el rátok. Mindegyiktek hordozója saját törekvésének, s ez megkönnyíttetett a tudatlanok számára. Allah Kegyelmes! A hit útja egyenes! Az éllovasnál[313] a tudás! Tegnap még kísérgettelek titeket, de ma már tanulságul kell legyek néktek, s holnap továbbállok tőletek. Allah bocsájtson meg nekem és nektek! Ha szilárdan megáll a lépés e sikamlós helyen, akkor hát rendben van[314]. de ha elbotlik a láb, ez attól való, mivel védve voltunk az ágak árnyékában, szelek fuvallatában, felhők borításában, miknek darabjai szertefoszlottak az égen, s nyomaitól a föld megszabadult. Én szomszéd voltam szomszédságtokban. Egy pár nap múltán, ha testemet figyelitek, kiürülni látjátok a tetemet,[315] mi lecsillapodott mozgékonysága után, hallgataggá lett beszéde után, hogy intsen titeket a belőlem áradó csend, szemeim végső lehunyása, tagjaim mozdulatlansága, mert ez a legjobb intés azoknak, kik a tanulságot ebből is levonják, nemcsak az ékesszóló beszédből, a hallható szóból. Úgy hagylak el titeket, mint az, aki mindent hátrahagy egy várt találkozóért. Holnap majd nézhetitek napjaimat, s titkaim akkor tárulnak fel, akkor ismertek meg, miután helyem üresen tátong, s azt más foglalja el.

313. Célzás a prófétára. (A fordító)
314. Ha túléli a sebet, akkor minden rendbe jön.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يُوَبِّخُ فِيهَا أَهْلَ الْمَلَاحِمِ :

وَأَخَذُوا يَمِينًا وَشِمَالًا : طَعْنًا فِي مَسَالِكِ الْغَيِّ ، وَتَرْكًا
لِمَذَاهِبِ الرُّشْدِ ، فَلَا تَسْتَعْجِلُوا مَا هُوَ كَائِنٌ مُتَوَقَّعٌ ، وَلَا تَسْتَبْطِئُوا
مَا يَجِيءُ بِهِ الْغَدُ ، فَكَمْ مِنْ مُسْتَعْجِلٍ بِمَا إِنْ أَدْرَكَهُ وَدَّ أَنَّهُ لَمْ يُدْرِكْهُ ،
وَمَا أَقْرَبَ الْيَوْمَ مِنْ تَبَاشِيرِ غَدٍ . . .

148. Szónoklatából, *béke reá*, a történésről

Mentek jobbra, balra, rádöfődve a gonosz útjára, elhagyva a helyes irányt. Ne siettessétek azt, mi lészen és várt, ne próbáljátok lassítani (annak bekövetkezését), mit a holnap úgyis elhoz! Hányan siettetnek valamit, ami ha bekövetkezik, azt szeretnék, hogy ne is jött volna el! Mily közel is van a holnap pirkadata! Ó, nép! Itt az idő, mikor előtűnik mindaz, mi megígért, s fény derül mindarra, mit nem tudtok. Ki közülünk megéri e napot, az világot sugárzó méccsessel vonul majd, az erény bajnokainak nyomvonalán lépked, hogy megoldja a csomót, felszabadítsa a rabszolgát, megosztottságot hintsen az egységbe,[316] s egységbe hívja a megosztottakat.[317] Ő olyannyira rejtve lesz az emberek elől, hogy a nyomolvasó akárhogy is dülleszti szemét, nem akad majd lábnyomára. Ezek után előbukkan egy annyira fent társaság, mint a fegyverkovács kardja, kiknek tekintetét a kinyilatkoztatás ragyogással tölti be, s a bölcsesség kupáját fenékig ürítik reggel és este.

Ugyanebből a szónoklatából

Hosszúra nyúlt idejük, hogy beteljesíthessék a gyalázatot, kiérdemelhessék a hányattatást, mígnem idejük vége elérkezett. Majd egy csapat a kísértésben meglelte nyugalmát, fegyveréhez kapott, s háborút indított. Nem vágytak Allahra állhatatosan, nem tette őket emelkedetté

315. A lélek eltávozott a testből.
316. Hogy megossza azok táborát, kik az eltévelyedést választották.
317. Egységbe kovácsolja azokat, kik az igaz úton haladnak, de külön-külön.

az igazság járma. A megpróbáltatás ideje lejárt, amint az elrendeltetett, majd a jó látszatát hordozták mások között, s Allah közelségét látták, amint hatalmasságaik rendelték el azt nékik. Mikor a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – meghalt, egy táboruk visszatért nyomdokaihoz. De megtörték őket a (rossz) utak, megbíztak az ármányban, nem a vérségi kötelékre építettek, elhagyták a nemzetséget, mirek pedig elrendeltetett szeretete, elmozdították az építményt szilárd alapjáról, s ott állították fel, mi annak nem helye! Ők minden gyengeség forrása, minden sötétben botorkáló ajtaja. Az elképedés felé hajlottak, s mámorosan fetrengtek, akár a fáraó népe! Az evilágban éltek, abból táplálkoztak, de elváltak a hittől, s arról áradoztak!

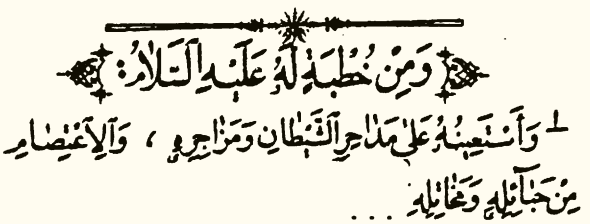

149. Szónoklatából, *béke reá*

Allahban keresek oltalmazót a Sátán gyötrésétől, álnokságától, védelmezőt a Sátán nyomdokától, megtévesztésétől. Hittel vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója, prófétája, kiváltságosa, kiválasztottja, kinek kiváltságához semmi sem mérhető, elvesztése nem kárpótolható. Általa ragyogta be a fény a világot annak sötét kárhozata után, felülkerekedve a tudatlanságon, a durva szokásokon, az embereken, kik szabadnak vélték azt, mi bűn, megalázták a bölcseket, kik oly korban éltek, mikor még próféta nem volt, s úgy haltak meg, hogy tagadták istent. Ó, arabok nemzetsége! Ti lesztek a megpróbáltatás célpontjai, mi már közelbe ért! Őrizkedjetek az égi adomány mámorától, féljétek az elégtétel kínszenvedését, vessétek meg lábaitokat szilárdan a sötétben, és a kísértés görbületeiben, mikor annak rejtett veleje feltárul, titka megnyilvánul, tengelye felegyenesedik, s malomköve forgásba kezd. Az alig észrevehetően lát hozzá, de csakhamar szörnyű fergeteggé lesz. Fiatalsága akár a serdülő fiatalé, nyoma, akár a kőé, mi fejet zúzott. Az elnyomók szerződéssel öröklik azt, élenjárójuk vezér a többiek felett, s a tömeg követi az élenjárót. Versengenek egymással ebben az alantas

világban, s átugratják a bűzlő tetemet. Rövidesen a követő felmond annak, kit követett, a vezér pedig azoknak, kiket vezetett. Majd kölcsönösen összekülönböznek, s egymást átkozzák a találkozókkor. Ezután eljön egy másik kísértést kavaró, a megrengető, a romba döntő. Megremegnek a szívek a rendben lévő után, eltévednek a népek a biztonság után, összecsapnak a vágyak ostromukkor, s zavarossá válnak a tekintetek meredtükkor. Aki továbbra is kitart a tévelyedésben, letöretetik, ki szüntelen afelé törtet, megsemmisíttetik! Majd úgy fogják egymást mardosni, mint a vadszamár a csordában. Összegubancolódnak a kötélkötegek, s a dolgok külsejükben vakká lesznek. Kivész a bölcsesség, szóhoz jut a zsarnok, a csábítás kalapácsa felőrli a beduint, majd összezúzza domborával. Elvésznek a porban a magukra maradtak, s leöletnek útjukon a lovasok. Mindez a végzet keserűségével közeleg, s tiszta vér, mit az kifej! Rést üt a hit minaretjein, szétszaggatja a bizonyosság csomóit, megfutamodik az azt felfogó, s hátat fordít néki a gyarló. Mennydörög, villámlik, lelepleződik a borzalom! Akkor majd megszakad az atyafiság, az iszlám magára marad, a szószóló sem kerüli el végzetét, s ki menekülni próbál, az is a porban marad.

Ugyanebből a szónoklatából

Közülük néhányan megbosszulatlan mártírok lesznek, másokon kiüt a rettegés, majd védelmet keresnek. Elámítják őket a hitegyezséggel, s a hamis hittel. Nem válhattok a kísértés pártfogóivá, a hitmásítás jeleivé! Meg kell tapadnotok azon, mire a közösség kötele köttetett, min az engedelmesség pillérei ágyazódnak. Haladjatok tovább! Allahra! Ha elnyomottak is vagytok, ne közeledjetek Felé elnyomókként! Őrizkedjetek a Sátán hágóitól, a lázongás lejtőiről. Ne kapkodjátok magatokba a tiltott morzsákat, mert úgyis Elé kerültök, Aki az engedetlenséget megtiltotta, s az engedelmességet könnyűvé tette.

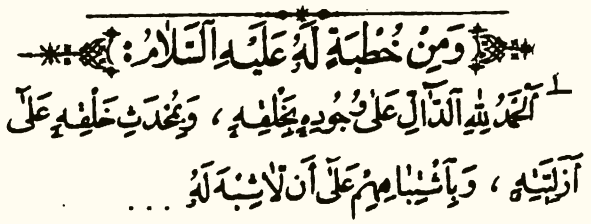

150. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Aki létét bizonyítja teremtményei által, Eredendőségét bizonyítja teremtményei újszerűsége révén, s egymáshoz hasonló voltukkal pedig, hogy Hozzá hasonló semmi sincsen! Nem érhet fel Hozzá az érzelem, nem fátyolozhatja el Őt lepel, mert különbözik az Alkotó az alkotástól, Korlátozó a korlátozottól, Úr az alattvalótól. Ő az Egy, de nem a számok közt, Teremtő, de nem a mozgás és vesződség értelmében, Meghalló, de ezt sem szerveivel, Meglátó, erre tagja el nem különült. Tanú, de nem közelsége által, Elkülönülő, de nem a távolság kiméréésével, Megjelenő, de nem a látás számára, Rejtett, de nem finomsága révén. A dolgoktól különböző, mert Teljhatalmú, így azok fölött elrendeléssel bír, s a dolgok is különböznek Tőle, ezáltal behódolnak Néki és Hozzá térnek meg. Az, ki korlátok között képzeli Őt, az behatárolja, számhatárok közé sorolja, s ki számhatárok közé sorolja, meghamisítja mindenhatóságát. Ki azt kérdezi, „hogyan", az leírására vágyik, ki azt, „hol", az nem helyén látja. Ő a Mindenek Tudója, még ha nincs is miről tudni, a Mindenség Ura, még ha nincs is alattvaló, s a Teljhatalmú, még ha nincs is, min hatalmát kiterjessze.

Ugyanabból a szónoklatából

Magasba emelkedett az emelkedő, felragyogott a ragyogó, előtűnt a felbukkanó, kiegyenesedett a meggörbített.[318] Allah felváltotta egyik népét a másikkal, ahogy egyik napot a rákövetkezővel. Mi úgy vártuk e változást, ahogy az aszálytól éhező az esőt. Az imámok Allah földi helytartói teremtményei felett, hogy tudassák bennük Őt! Csak az juthat be a Paradicsomba, aki ismeri őket és Őt. Allah, a Magasztalt, titeket illetett meg az iszlámmal, titeket választott ki erre, mert ez maga a

318. Állítólag ezt a beszédét Oszmán kalifa halála után mondta.

békesség neve, s a nemesség gyülekező helye. A megjelenő tudással és rejtett bölcsességgel jelölte ki Allah, a Magasztalt, annak irányát, s tárta fel érveit. Annak csodái ki nem merülnek, finomságai véget nem érnek. Benne rejlenek a nagylelkűség kankalinjai,[319] a sötétség lámpásai. Az erény kapui csak ennek kulcsaival nyithatók, s a homály csak lámpásaival oszlatható. Ez megóvja óvóját, megőrzi őrizőjét, benne a gyógyulás annak, ki gyógyulni szeretne, s az elégség annak, ki beteljesedne!

151. Ugyanabból a szónoklatából, *béke reá*

Ő elég időt kapott Allahtól!! Tévedésbe esik a semmibe vevőkkel, együtt üli a hajnalt a vétkesekkel út nélkül, mi vinne valahova, imám nélkül, ki vezetné.

Ugyanebből a szónoklatából

Majd a végén, mikor Allah felfedi nékik bűneik megtorlását, s kiveszi őket tudatlanságuk fátyolából, fognak arra tartani, minek hátat fordítottak, és fognak hátat fordítani annak, mihez addig tartottak! Nem húznak hasznot elért vágyaikból, sem megrendelt óhajukból. Figyelmeztetlek titeket és magamat is e megnyilvánulásra! Az ember maga által kell, hogy saját hasznára legyen. Mert az lát, ki hall és elgondolkodik, ki néz, vizsgálódik, hasznára van a tanulság, majd a világos úton halad, min elkerüli a gödröket, az ámító megtévesztéseket, csábításokat, s nem segíti maga ellen az eltévelyítőket azzal, hogy elfordul az igaztól, elferdíti a szót, megijed az őszinteségtől. Ó, ki hallasz! Gyógyítsd ki magad mámorodból, ébredj fel nemtörődömségedből, csonkítsd meg sietős dolgodat, s adj teret a gondolatnak, mi az írástudatlan próféta – Allah fohásza, békéje reá és nemzetségére – nyelvén jött el hozzád, mi kikerülhetetlen, mi eltéríthetetlen. Fordulj el attól, ki

319. Az első virág, ami a telet követően az első esőkre kibújik.

ettől elfordul más felé, hagyd ott őt, s azt, miben ő megelégedésre lelt. Vesd le büszkeséged, hajítsd el dölyfösséged, a jusson eszedbe végzeted, hiszen utad oda vezet! Amint itt bánsz, úgy bánnak majd ott véled, amint itt vetsz, úgy aratsz, amit ma előre küldesz, azt holnap megleled. Hát gondolkodj jövődről, s ezért még ma cselekedj!

***

Vigyázz, vigyázz, ó hallgató! Tégy, tégy, ó hiábavaló! Nem tud úgy hírnökölni senki, mint az, kinek megvilágosodott a tudás!

***

Állah bölcs kinyilatkoztatásának legkiváltabbjai közül valók, melyekben elmondja, miért jutalmaz, büntet, miben megelégedett, mit ellenez, mi nem válik az ember hasznára, mégha az töri is magát és lelkiismeretes tettében. Ha eltávozik az evilágról a halandó, hogy találkozzék Urával, egy kis töredékét sem bánhatja meg annak, mit elkövetett, mert Allahnak társat állít, holott Ő az, Kinek imádatára kötelezett, vagy dühét más legyilkolásával vezeti le, oly tettekről számol be, mit más vitt véghez, úgy éri el embereknél azt, mire vágyik tőlük, hogy megmásítja hitvallása igéit, két arcot mutat az embereknek, vagy két nyelvvel jár közöttük. Vésd hát ezt eszedbe, mert a példa annak útmutató, kit az megmintáz! Az élőlények hasukkal törődnek, vérengzőnek vágya más vérének kiontása, a nők az evilági élet cifrangjainak élvezetét, s a rontást űzik. De a hívők alázatosak, a hívők feddőek, a hívők félők!

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ﴾

وَنَاظِرُ قَلْبِ اللَّبِيبِ بِهِ يُبْصِرُ أَمَدَهُ ، وَيَعْرِفُ غَوْرَهُ وَنَجْدَهُ

دَاعٍ دَعَا ، وَرَاعٍ رَعَى ، فَاسْتَجِيبُوا لِلدَّاعِي ، وَاتَّبِعُوا الرَّاعِيَ .

152. Szónoklatából, *béke reá*

Ki alaposan szemügyre veszi a lényeget, meglátja célját. Megtudja kaptatóját, s lejtőjét. A hívó szólított, a pásztor megóvott, hát feleljetek a hívónak, s kövessétek a pásztort. Elmerültek már a kísértés tengerében, megalkották a félremagyarázást, mi már nem Szunna, lesüllyedtek a hívők, s az eltévelyítők, a hazugok beszélnek. Mi vagyunk a jelszó, a társak, a tárház, az ajtók! A házba nem lehet bejutni, csak ajtón keresztül, s ki nem az ajtón keresztül jut be, az tolvaj!

Ugyanebből a szónoklatából

A Korán finomságai köztük vannak[320] és azok a Mindenható kincsei! Mikor beszélnek, igazat szólnak, s ha elhallgatnak, nem szólhat utánuk senki sem. Mert legyen is őszinte az, ki nemzetsége vezére, őrizze meg ép eszét, legyen a Túlvilág fia, mert ő onnan jött, s oda tér meg. Ki szívével néz és tekintetével tesz, mielőtt tettéhez hozzákezd, azt kell lássa, hogy tette ellenére lesz, vagy éppen javára! Ha javára, akkor merüljön el benne, de ha ellenére, akkor hagyja abba! Ki tudás nélkül cselekszik, olyan, mint ki úttalan halad, s az úttól való távolsága ugyanolyan távol tartja őt céljaitól. A tudással cselekvő viszont olyan, mint ki a világos úton halad. Ezért ki néz, azt kell lássa, hogy tovább haladjon, vagy visszaforduljon. Tudd meg azt is, hogy minden, minek külső megjelenése van, az belsőt is hordoz. Ekképpen minek a külseje jó, belseje is az, s minek külseje ocsmány, belseje nemkülönben. Az őszinte próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – így szólt: „Allah szeretheti úgy az embert, hogy megveti tettét, s szeretheti úgy a tettet, hogy megveti végzőjét." Tudd hát, hogy minden cselekedet olyan, akár a növény. Egy növény sem lehet meg víz nélkül, de a vizek különböznek. Amelyik jó öntözőnek, ott virul a növény, gyümölcse édes, de amelyik erre nem való, ott sílány a növény, s keserű termése.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بَذْكُرُ فِيهَا بَدِيعَ خِلْقَةِ الْخُفَّاشِ :

1 اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي انْحَسَرَتْ عَنْهُ الْأَوْصَافُ عَنْ كُنْهِ مَعْرِفَتِهِ ، وَ رَدَعَتْ عَظَمَتُهُ الْعُقُولَ فَلَمْ تَجِدْ مَسَاغًا إِلَى بُلُوغِ غَايَةِ مَلَكُوتِهِ

153. Szónoklatából, *béke reá*, a denevér gyönyörű teremtményéről

Dicsőség legyen Allahnak, Kinek valós tudását leírni nem lehet, hatalmassága féken tartja az elmét, ezért nem talál oly utat, mi teljhatalmúsága végváraihoz vezet. Ó, Allah, az igaz Bírója, az igaz Megnyilvánítója, ki igazabb, s megnyilvánítóbb annál, semhogy a szem

320. Utalás a próféta rokonságára, vérvonalára.

ezt látni tudná. Nem éri be Öt az ész korlátaival, hogy árnyképpé tegye, nem juthat Hozzá megmérésével a képzelet, hogy jelezni tudja. Õ úgy teremtett, hogy nem volt Vele mintadarab, sem tanácsadó a vének közül, sem segítőtárs, ki rendelkezésére állt volna. Majd parancsára bevégeztetett az Õ teremtése, mi leborult, hogy Néki engedelmeskedjék, felelt, s nem szállt szembe. Engedelmeskedett, nem lázadt fel. Legfinomabb művére, legcsodálatosabb bölcsességére, s mély értelmére vall azok közül, mit láttat velünk, a denevér, mi megbújik nappal, mikor minden más kitárul és feléled éjjel, mikor minden más bezárul. Mennyire gyenge szemük, s nem hasznosíthatják a nap fényét mozgásuk vezérlésére, hogy elérkezhessenek szokott helyeikre a nap által irányítottan. Allah meggátolta azokat, hogy világosságban mozogjanak, s búvóhelyeikre rendelte őket felébredés helyett, még mielőtt a pirkadat beköszönt. Szemhéjaikat nappal lecsukják, de éjjel azok lámpásként működnek, mi rávezeti őket megélhetésük megkaparintására. Az éjjel sötétje nem veri vissza tekintetüket, s a sötétség megtelepedése nem tartja vissza őket mozgásukban. Ahogy a nap kitakaródzik fátylából, a hajnal fénye előbukik, a világosság csóvái még a gyíkok üregeibe is betűznek, a denevérek szemeiket lehunyják, s felélik azt, mit az éjszaka sötétjétől elnyertek.

Dicsőség legyen Annak, Ki megtette nékik az éjjelt nappallá, megélhetéssé, s a nappalt éjjellé, megnyugvássá. Megtette nékik a bőrszárnyakat, melyekkel, ha szükséges, magasba emelkednek, hogy repüljenek. Kinézetük, akár a tollak, vagy csontok nélküli fülvégek. Ereiket jól kivehetően láthatod. Két szárnyuk van, melyek sem túl vékonyak, nehogy megszegődjenek, sem túl vastagok, nehogy megnehezüljenek. Mikor repülnek, fiókáik rájtuk tapadnak, biztont keresve bennük, s akkor esnek le, ha leszálltak; akkor másznak vissza, ha felszállnak. A kicsinyek addig el nem választódnak, míg tagjaik meg nem erősödnek, míg szárnyaik elbírják a felemelkedést, s míg fel nem ismerik létük útjait, fennmaradásuk érdekeit. Legyen magasztalt Az, Aki mindent egy előd által alkotott minta nélkül Maga teremt.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

خَاطَبَ بِهِ أَهْلَ الْبَصْرَةِ عَلَى جَهَةِ اقْتِصَاصِ الْمَلَاحِمِ:

فَمَنِ اسْتَطَاعَ عِنْدَ ذٰلِكَ أَنْ يَتَعَلَّقَ نَفْسُهُ عَلَى اللّٰهِ فَلْيَفْعَلْ،
فَإِنْ أَطْعَمُونِي فَإِنِّي حَامِلُكُمْ - إِنْ شَاءَ اللّٰهُ - عَلَى سَبِيلِ الْجَنَّةِ،
وَإِنْ كَانَ ذَا مَشَقَّةٍ شَدِيدَةٍ، وَمَذَاقَةٍ مَرِيرَةٍ ...

154. Beszédéből, *béke reá*
Baszra népéhez, figyelmeztetve őket az elkövetkezendő eseményekre

Ha manapság valaki Allahhoz tud kötődni, úgy tegye azt. Ha követtek, én biz' elvezetlek titeket a Paradicsomba vezető útra, ha Allah is úgy akarja, még ha az gyötrően szenvedelmes és keserű is. Ami ezt az asszonyt illeti, hát őt is elérte az a sors, mint a többi asszonyt: gyűlölködés forrong kebelében, akár a kovács kemencéjében. Ha arra szólítanák, hogy mással is azt tegye, mint velem, nem tenné. Még mindezek után is kijár néki a megbecsülés, de a végső számadás Allahnál lesz.

Ugyanebből a beszédéből

Ez a legrendezettebb út, a legtündöklőbb mécses, min a hit elvezethet a jó tettekhez, s a jó tettek elvezethetnek a hithez. A hit időt állóvá teszi a tudást, a tudás pedig megrettenti a halált. A halál bevégzi az evilágot, s a Túlvilágot az evilág kivívja. A teremtmény nem térhet ki a Végítélet elől, mert az végzete és kijelölt végpályája felé tereltetett.

Ugyanebből a beszédéből

Már felkeltek nyughelyeikről sírjaikban, s végső fordulójuk felé vonulnak. Minden háznak megvan a maga népe, kik fel nem cseréltetnek, s el nem távolíttatnak. Mert az illő elrendelése és a fertő bevégzése két olyan vonás, mi Allahot, a Magasztost jellemzi. Azok nem hozzák közelbe az elmúlást, nem rövidítik meg a megélhetést. Meg kell tartanotok Allah Írását, mert az szívós kötél, nyilvánvaló fény, hasznos gyógymód, a szomjat csillapító, védelem a megkapaszkodónak, menekvés az ahhoz tapadónak. Nem görbül meg, hogy ki kelljen egyenesíteni, s

meg nem hajlik, hogy ki kelljen javítani. Nem viseli meg a sok ismétlés, a vissza-vissza hallgatás. Ki aszerint beszél, őszintén szól, ki aszerint cselekszik, az felzárkózik. (Egy ember felállt, s így szólt: Ó, hívők emírje! Mondj valamit erről a kísértésről. És megkérdezted-e vajon erről Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére?) Mikor Allah a következőket nyilatkoztatta ki: „Alif. Lám. Mim. Számíták-e az emberek, hogy meghagyatnak (békében) midőn mondják: Hiszünk, s ők nem kísértetnek meg?"[321] Megtudtam, hogy a kísértés addig nem üti fel a fejét, míg Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – közöttünk van. Majd így szóltam: Ó, Allah prófétája, mi ez a kísértés, miről Allah beszélt neked? Ő ezt mondta: Ali! Nemzetem kísértésbe fog esni énutánam! Erre én: Ó, Allah prófétája! Nem azt mondtad-e Uhud napján[322] nekem, mikor a muzulmánok vértanúként estek el, s engem, aki közöttük voltam, az aggasztott, hogy: „Örvendj! Vértanúság áll mögötted!" Mire Ő: Ez valóban így van, de hogy állsz az állhatatossággal a jelenben? Majd én: Ó, Allah prófétája! Ez nem az állhatatosság ideje, hanem az örvendezésé és a hálaadásé. Erre ő: Ali! Az embereket énutánam megkísérti vagyonuk, hitük szerinti ragaszkodást fognak mutatni Allah iránt, várják az Ő kegyelmét, biztont éreznek gerjedelmétől, s hazug vágyaik, eltévelyítő óhajaik beteljesülése miatt törvényessé teszik a törvénytelent. Törvényessé teszik a bort, hogy az csak gyümölcslé, a vesztegetőpénz csupán ajándék, az uzsora pedig nem más, mint üzlet. Mire én: Ó, Allah prófétája! Ha ez bekövetkezik, minek nyilvánítsam őket: eretnekeknek, vagy kísértésbe esetteknek? Mire ő: kísértésbe esetteknek.

---

321. Korán 29/1. 2.
322. A muzulmánok második nagy ütközete, amely jelentős emberáldozatot követelt a próféta táborától. (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ الْحَمْدَ مِفْتَاحًا لِذِكْرِهِ، وَسَبَبًا لِلْمَزِيدِ مِنْ فَضْلِهِ، وَدَلِيلًا عَلَى آلَائِهِ وَعَظَمَتِهِ . . .

155. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki a hálaadást megtette emlékezete kulcsául, többlet kiváltságának okozatául, sajátosságainak, hatalmasságának útmutatásául. Ó, Allah szolgálói! Az idő úgy bánik a túlélőkkel, ahogy azok bántak az elmúlottakkal. Ami elmúlt, már többet vissza nem tér, s nem marad fenn semmi örökkévalónak, ami van. Az utolsó tettek, akár az elsők. A dolgok egymással versengők, a lobogók egymást követők. De ti a végső órától függtök, mely oly sebesen repít titeket, mint a tevetehenet heve. Ki magát nem saját magáért töri, az sötétségben tévelyeg, s pusztulásban gabalyodik.

Ördögi dolgai zsarnokságba vetik őt, hol megszépítettek néki rossz tettei, holott a rendületlenül előretörőké a Paradicsom, míg a törvényszegők végállomása a pokol. Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói, hogy az őrizkedés a menedék erős fellegvára, míg az istentelenség egy olyan rokkant viskó, mely nem védelmezi meg népét, s nem nyújt biztont annak, ki oda menekül. Hanem az őrizkedés az, mi a bűnök fullánkját kitépi, s a bizonyosság az, mi a végső helyet feléri. Ó, Allah szolgálói! Féljétek Allahot magatok miatt, mert ti saját magatok vagytok a legkedvesebbek, s legszeretettebbek magatok számára. Allah megvilágította néktek az igaz utat, fénnyel töltötte be annak mezőit. Tehát vagy a mindég jelenlévő balsors, vagy az örök boldogság. Gyarapodjatok hát még a mulandóság napjaiban is az örökkévalóság napjai javára. Már elvezettek titeket a gyarapváshoz, elrendeltetett néktek a vonulás, buzdítva vagytok a felkerekedésre! Ti olyanokká lettetek, akár az álló lovasok, kik nem tudják, mikor kapnak parancsot az indulásra.

De mit is tesz az evilággal az, ki a Túlvilágra teremtetett? Mit tesz a vagyonnal az, kitől az rövidesen megvonatik, s mi hátramarad, az nem más, mint annak hátrányai; elszámolásai. Ó, Allah szolgálói! Nem szabad elhagyni a jót, mit Allah megígért, s nem szabad vágyni a rosszat, minek Ő véget akar vetni. Ó, Allah szolgálói! Féljétek a napot, mikor megvizsgáltatnak a tettek, sűrűsödnek a földlökések, s megőszülnek a gyermekek.

Tudjátok meg, Ó, Allah szolgálói, hogy ti a magatok őrei vagytok. Tagjaitok felvigyázóitok, őszinte megóvóitok, mik megőrzik tetteiteket, s megannyi légzéseiteket. Nem leplezhet el azoktól az éjszaka sötétje, nem rejthetnek előlük bezárt ajtók. Mert bizony a holnap már közel van a mához.
A ma azzal távozik, mit magában foglal, s ahhoz csatlakozva jön el a holnap. Mintha mindenki közületek már el is érte volna a földet, egyedülléte halmát, sírjának helyét. Mi is az egyedüllét otthona, a magányos hajlék, egyedüllét az idegenben? Ez olyan, mint a kiáltás, mi elér hozzátok, majd az óra elhomályosít titeket, s ti előtűntök az ítélet elrendelésére. Előkerül rólatok minden szenny, kifogástok itt már gyenge lesz, az igaz szintúgy beigazolódik, s felszínre kerül minden dolgotok forrása. Hát vegyétek intésteket a példákból, tanuljatok a tanulságokból, s hasznosítsátok a figyelmeztetést.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَرْسَلَهُ عَلَى حِينِ فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، وَطُولِ هَجْعَةٍ مِنَ الْأُمَمِ،
وَانْتِقَاضٍ مِنَ الْمُبْرَمِ ...

156. Szónoklatából, *béke reá*

Mikor már jó ideje nem jött küldött Allahtól, Ő akkor küldte el a prófétát. A népek már hosszan elszenderedtek, s megereszkedett a kötél sodrása. A próféta eljött hozzájuk megerősítve azt, mi előtte volt,[323] s vele a követendő világosság. Ez a Korán. Ha szólásra akarjátok bírni azt, nem fog beszélni, de én mesélek majd róla. Benne a tudás, mi eljön, a múlt története, gyógyír betegségetekre, s a rendezőerő köztetek.

Ugyanebből a szónoklatából

Akkor majd nem marad fenn ház sem sátor anélkül, hogy abba ne térne be zsarnoki módon az ínség, s ne hoznák rá a gyötrelmet. Akkor majd nem marad meg senki pártfogónak sem égen, sem földön. Ti egy olyasvalakit ruháztatok fel hatalommal, ki arra nem való, s olyan székbe ültettétek, mi őt nem illeti. De rövidesen Allah elégtételt fog venni az elnyomottakért, megteszi ételért az étket, italért az italt, ennivalóul sár-

323. Megerősítve az előző égi könyvek igazságát (Ó- és Újszövetség). (A fordító)

tőköt, italul mirhát és áloét, belső öltözékül a félelem érzetét, külsőül a kardot. Amazok a bűn málháival megrakodottak, a fertő mocskaival felpúpozottak. Esküszöm, és újból esküszöm, hogy az Omajjádok ki fogják köpni a kalifátust, akár a nyálka, mikor leválik, majd ők azt meg nem kóstolják, meg nem ízlelik aromáját, míg a nappal az éjt követi.

157. Szónoklatából, *béke reá*

Én jószomszédként voltam mellettetek, legjobb tudásommal azon serénykedtem, hogy mögöttetek álljak, megszabadítottalak titeket a megalázottság kelepcéjétől, a kivetettség béklyóitól az én hálámmal a kevés jóért, majd azzal, hogy szemet hunytam a sok szenny fölött, mit a látással beértem, s mire testem a tanú.

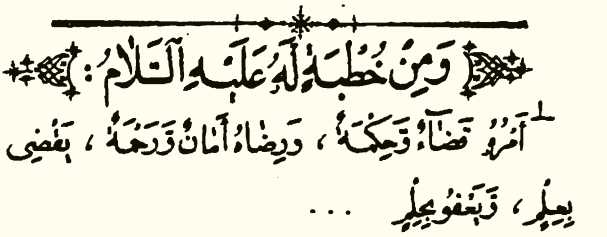

158. Szónoklatából, *béke reá*

Parancsolása igaz elrendelés és bölcsesség. Megelégedése védelem és kegyelem. A tudással rendel el, irgalmassággal oltalmaz. Allah! Áldott légy azért, mit magadhoz veszel, adsz, miáltal gyógyítasz és próbára teszel, áldott légy oly áldással, melybe Te leginkább megelégedésedet leled, melyet legjobban kedvelsz, s mely legkiváltabb Előtted, áldott légy oly áldással, mi betölti teremtésed, mi elér oda, ahova akarod, áldott légy oly áldással, mi nem elfátyolozott Előled, s véget nem ér, oly áldással, minek számsora meg nem szakad, minek kiterjedését korlátok

nem szegik. Mi nem tudjuk hatalmasságod valóságát, csak azt, hogy Te vagy az Élő, a Fennmaradó. Nem vesz erőt Rajtad sem bágyadtság, sem szenderület, nem fog be Téged a látás, nem ér el Hozzád a tekintet. Te beéred a látásokat, számon tartod az évek múlását, megragadod a homlokokat s lábakat. Mi látjuk teremtésedet, miáltal csodával tölt el bírásod, s azt úgy írjuk le, mint hatalmad (eredményét). De ami előttünk elrejtett, mit látásunk be nem ér, mit ésszel fel nem foghatunk, s ami között és mi közöttünk az ismeretlenség leple feszül, az még hatalmasabb. Az, ki kiüríti szívét és megfeszíti elméjét, hogy megismerje, miképp állítottad fel Trónusodat, hogyan alkottad meg teremtményedet, hogyan függesztetted fel a légbe az egeket, hogyan terjesztetted ki földedet a vizek hullámain, bizony annak kedveszegetten vetődik vissza tekintete, vereséget szenved értelme, hallása mohó, gondolata csodálkozó.

Ugyanebből a szónoklatából

Saját feltevése szerint ő Allahban reménykedik. A hatalmasra! Ez hazugság! Az az igazság, hogy Allahba vetett reménye nem jelenik meg cselekedetében, pedig úgy lehet a vágyakozó reményét megismerni, ha megismerjük tetteit. Kivéve az Allahba vetett reményt, ami nem ilyen, ha az bemocskolt. Minden félelem beteljesedő, kivéve az Allahtól jövő, mert az felülkeredő. Amaz nagy dolgokat kíván magának Allahtól és kicsinyeket az emberektől, de olyat ad az embernek, mit az Úrnak sohasem. Mi van hát Allah dolgával – legyen dicső áldása –, Őt nem tartják annyira sem, mint amennyi a szolgálóknak megadatik. Félsz-e tán, hogy az Őiránti vágyadban hazug vagy, s nem Őt látod vágyaid központjában? Avagy ha egy ember tart egy másiktól, az oly féltett (megbecsülést) fejez ki a másik iránt, miben Allahot sohasem részesíti. Így az a másiktól való rettegését készpénzre váltja, míg a Teremtőjétől valót csupán adósságnak, ígéretnek veszi. Ez így áll fenn annak, kinek szemében az evilág meghatalmasodott, s szívében annak helye megnagyobbodott. Ő jobban kedveli azt Allahnál, hát hajlik felé, s annak szolgálójává lesz. Hanem Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – elegendő például szolgált, s bizonyságként az evilági vétkek, hibák, a tömeges aljasság, rosszaság ellenében. Mert megszegettek előtte annak szegélyei, de kitárulkoztak felé palánkjai, megvonatott tőle annak teje, s hátat fordított cifrangjainak. Ha akarjátok, elbeszélem nektek, mikor Mózes, – Allah fohásza és békéje reá – Allah beszélőtársa így szólt: „Uram! Bármit lebocsájtasz rám a jóból, ahhoz képest szegény vagyok." Allahra! Ő csak kenyeret kért enni, mert amúgy csupán a föld növényeit ette, s a növények zöldje láthatóvá lett

gyomrának finom takaróján, húsa silánysága s beesettsége miatt. Ha kívánjátok, előjöhetek egy harmadik példával. Dávidról – Allah fohásza és békéje reá. Ő volt a zsoltárok viselője, a Paradicsom népének felolvasója. Valaha pálmalevélből kosarakat készített saját kezével, s így szólt a jelenlévőkhöz: „Melyiktek segít nekem ezeket eladni?" S eközben ő árpakenyeret evett, mi az eladottak árából kitelt. Ha akarjátok, beszélhetek Jézusról, Mária fiáról – béke reá. Ő párnaként használta a követ, durva darócot viselt, külseje az éhség, s mécsese éjjel a holdvilág. Árnyéka télen a föld keletjéből átért annak nyugatáig, gyümölcsei és virágai ugyanazok voltak, mint miket a föld vadjainak termett, nem volt hitvese, ki megkísértse, sem gyermeke, ki búval töltse, sem vagyona, mi eltérítse, sem sóvárgása, mi igájába törje. Hordozója két lába, szolgálója két keze. Hát kövessétek prófétátokat, ki a legüdvösebb, s legtisztább, – Allah fohásza reá és nemzetségére! Benne a példa annak, ki azt követi, s vigasz annak, ki vigasztalódni vágyódik. A legszeretettebb szolgáló Allah előtt az, ki követi prófétáját és nyomdokaiban jár. Ő az evilágból csak foghegynyit vett magához, s arra teljes tekintetet nem vetett. Ő volt az evilágtól legcsömörlöttebb, gyomra a legüresebb. Az evilág pedig felkínálkozott számára, de ő azt elvetette. Tudta, ha Allah gyűlölt valamit, s ő is gyűlölte, ha lebecsült valamit, ő is lebecsülte, s ha lekicsinylett valamit, ő is lekicsinylette. Ha mi szeretettel övezzük azt, amit Allah és prófétája gyűlölt és nagyra tartjuk, mit Allah és prófétája lebecsült, ez elég arra, hogy elszigetelődjünk Allahtól, s áthágjuk parancsolásait. A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – valaha a földön evett, s úgy ült, akár egy rabszolga. Saruját saját kezeivel javítgatta, ruháját saját kezeivel foltozgatta. Egy csupasz szamáron vágott az útnak, s maga mögé még mást is felültetett. Ha háza ajtajának függönyén képek lettek volna, bizvást így szólt volna egyik feleségéhez: „Ó, asszony, vidd azt a szemem elől, mert ha arra nézek, az az evilágra és cifrangjaira emlékeztet." Emígy szállt szembe az evilággal szívével és irtotta ki magából az arra való emlékezést. Ő azt szerette, ha annak díszei rejtve maradnak szeme elől, hogy az ne abból vegye öltözékét, nem tartotta azt a megnyugvás helyének, nem remélte attól az állandó lakhatást. Így hát kiverte azt fejéből, kitaszította szívéből, s rejtve tartotta tekintete elől. Ekképpen ha valaki gyűlöl valamit, annak az is gyűlöletes, ha arra néz, vagy hall róla. A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – életútja helyes irányjelzőtök az evilág szennyeiben, hibáiban, miként ő együtt éhezett főbb embereivel, s azokhoz közelsége még ha oly nagy is volt, mégis mindezektől távol maradt. Hát hadd lássa a szemlélő értelmével, vajon Allah megbecsültee Mohamedet ezért, vagy kegyvesztetté lett? Ha azt mondja, kegyvesztetté lett, bizvást hazudik, s óriási koholmánnyal hozakodik elő. Ha azt

szólja, megbecsülte őt, úgy tudja meg, hogy Allah kegyvesztetté tett mindenki mást, miközben kitárta számára az evilágot, de távol tartotta azokat tőle, aki a legközelebb állt Hozzá az emberek között. Hát mindenki kövesse prófétáját, járjon annak nyomdokaiban, s az ő kapuján térjen be, másképp nincs menekvés a pusztulástól. Mert Allah megtette Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – az eljövendő óra jeléül, a Paradicsom hírnökéül, a büntetés figyelmeztetőjéül. Éhesen hagyta el az evilágot, de biztonságban érte őt a Túlvilág. Nem tette egyik követ a másik élére,[324] mígnem elindult útjára, s válaszolt Ura hívására. Mily hatalmas Allah mannája reánk, mikor Ő megáldott minket a prófétával, az előddel, kit követünk, a vezérrel, kinek lába nyomában haladunk. Allahra! Annyi foltot raktam fel ingemre, hogy a foltoktól magam is szégyenkeztem. Egyszer így szóltak hozzám: „Miért nem veted azt le magadról?" Majd azt mondtam: „Távozz tőlem." Csak a hajnali nép magasztalja az éjszakai útrakelést.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِبْتَعَثَهُ بِالنُّورِ الْمُضِيءِ ، وَالْبُرْهَانِ الْجَلِيِّ ، وَالْمِنْهَاجِ الْبَادِي ، وَالْكِتَابِ الْهَادِي ...

159. Szónoklatából, *béke reá*

Ő elküldte a prófétát a tündöklő fénnyel, a tiszta bizonysággal, a nyílt úttal, s az útmutató Írással. Nemzetsége a legjobb nemzetség, családfája a legjobb családfa, minek ágai egybevágnak, gyümölcsei fürtökben csüngenek. Mekkában született, Medinába menekült, ahol neve magasba emelkedett, s ahonnan hangja távolra terjedt. Allah vele küldte az elegendő érvet, a meggyőző intést, s a fennhangú felhívást. Allah általa tárta fel az elfelejtett utakat, rombolta le a bekerült hazug újításokat. Rajta keresztül nyilvánította meg a részletes rendeléseket. Ki más vallást követ, s nem az iszlámot, annak kínja beteljesedik, támasza megroppan, hanyatlása hatalmas, végzete a hosszú búbánat, s a gyötrő szenvedés. Allahra bízom magam, így Felé hajlok, Benne keresek útmutatást az útra, mi az Ő Paradicsomába vezet, s ami az Ő kívánalmának megfelelő

---

324. Nem épített kőházat magának. (A fordító)

helyre tart. Elrendelem néktek, ó, Allah szolgálói: őrizkedjetek Allahtól, engedelmeskedjetek Néki, mert az a holnap menekvése, az örökkévalóság menedéke. Ő féltett titeket, üzent, győzködött minden erővel, leírta az evilágot, az attól való szakítást, annak rontását, tovaszállását. Hát tartóztassátok magatokat attól, mi azon tetszik néktek, mert csak nagyon kevés az, mi abból elkísér. Ez a hajlék áll Allah megvetéséhez legközelebb, s Allah megelégedettségétől a legtávolabb. Hunyjatok szemet, ó, Allah szolgálói, annak ámításai, dolgai felett, mert bizonyos számotokra annak különvalósága, állapotának változandósága. Féljétek azt mély rettegéssel, teljes odaadással, küzdő igyekezettel, tanuljatok abból, mit az előttetek elmúlott évszázadok harcaiból láttatok, kiknek csontjai porrá zúzattak, látásuk, hallásuk szertefoszlott, becsületük, büszkeségük letűnt, gyönyöreik, s jómóduk végeszakadt. Gyermekeik közelségét felváltotta azok elvesztése, amint hitveseik kísérete helyett eljött a különszakadás ideje. Nem büszkélkednek, nem származtatnak tovább ivadékot, nem vendégeskednek, s nem szomszédolnak többet. Hát féljetek, ó, Allah szolgálói, ahogy az fél, aki magán uralkodni tud, ki visszafogja vágyait, s értelmével néz. A dolog világos, a zászló fenn lobog, sík a terep, az ösvény egyenes.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ وَقَدْ سَأَلَهُ : كَيْفَ دَفَعَكُمْ قَوْمُكُمْ
عَنْ هٰذَا الْمَقَامِ وَأَنْتُمْ أَحَقُّ بِهِ ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا أَخَا بَنِي أَسَدٍ ، إِنَّكَ لَقَلِقُ الْوَضِينِ ، تُرْسِلُ فِي غَيْرِ سَدَدٍ !
وَلَكَ بَعْدُ ذِمَامَةُ الصِّهْرِ وَحَقُّ الْمَسْأَلَةِ ، وَقَدِ اسْتَعْلَمْتَ
فَاعْلَمْ ...

160. Beszédéből, *béke reá*

Kíséretéből néhányan megkérdezték, hogy miként is lehetett, hogy a hívők emírjét – Allah megelégedése reá – a nép megfosztotta attól a poszttól, mire ő a legjogosultabb. Erre ő így felelt: Ó, Bani Aszad testvérem! Hevedered megereszkedett, s rossz nyomon jársz. Habár a sógorság – rokonság fennáll, így jogod van kérdezni, s kérdeztél, hát

hallgass. Ami letaszítottságunkat illeti a posztról, biz' mi voltunk a legkiemelkedőbbek, s származásunk pedig legközelebb áll Allah prófétájához – Allah fohásza reá és nemzetségére. De az egy önző tett volt, mire az emberek egy része kapzsi módon rávetette magát, másik része nem is törődött vele. Hanem az Ítélet Allahé, s hozzá térünk meg a Végítélet Napján. „Hagyj fel a zsákmánnyal, kiáltozással, annak külső látszatában[325] „Gyere, vess egy tekintetet Abi Szufján fiára![326] Az idő biz' megnevettetett, miután kisírtam magam. Nincs ebben semmi csoda! Allahra! Mi az hát, ami felülmúl minden csodát és gyarapítja a mocskot? Ezek az emberek megpróbálták kioltani Allah világosságát lámpásából, s elzárni forrásának kifolyását. Köztem és köztük posványvizet kavartak fel. Ha elmúlik rólunk a megpróbáltatás terhe, a teljes igaz folyására bírom őket. Allah tudja, mit tesznek.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ خَالِقِ الْعِبَادِ ، وَبَاسِطِ الْمِهَادِ ، وَمُسِيلِ الْوِهَادِ ،
وَمُخْصِبِ النِّجَادِ ...

161. Szónoklatából, *béke reá*

Áldott legyen Allah, az emberek Teremtője, a föld kiterjesztője, Ki folyásnak indítja a forrás vizét, s a felföldeket növényekkel termékenyíti. Elsőségének nincs kezdete, örökkévalóságának nincs vége. Ő mindenkor az Első, a vég nélkül fennmaradó. Leborulnak előtte a homlokok, Egyedüliségét hirdetik az ajkak. Teremtésükkor a dolgoknak határt szabott, vigyázva arra, hogy eközben ne váljon azokhoz hasonlatossá. A képzelet Őt be nem éri határokkal, mozdulatokkal, testtagokkal, vagy érzékekkel. Nem mondható Néki: mettől, s az sem jellemzi: meddig. Bármennyire is látszólagos, mégsem mondható: honnan, vagy belsőben rejlő, s mégsem mondható: miben. Ő nem test, mi elmúlik, sem elfátyolozott, hogy tartalma lehessen. Nincs úgy közel dolgokhoz, hogy ki lehessen tapintani, de távol sincs azoktól úgy, hogy elkülönülne. Az emberek távolba révedő tekintete nem rejtőzhet el

325. Idézet Amr ul-Kajsz egyik verséből.
326. Muávija

Előle, sem a szavak ismétlése, a dombok megpillantása, léptek koppanása sötét éjszakán, vagy mély homályban, mire a világító hold fényt vet. A fényes nap azt ébredtével eloszlatja, kel s nyugszik, előregörgeti az időt, a kort, s arccal jön el újból az éj, míg a nappal hátat fordítva távozik. Õ minden végződés és határ előtt való, minden számbavétel, számontartás előtt lévő. Õ messze kimagaslik attól, mit Néki azok tulajdonítanak, kik behatárolják Őt mértékekkel, korlátokkal, végződésekkel, házban lakással, helyen valósággal, mert határ csak az Õ teremtményeire való, Allahnak az nem tulajdonítható. Õ nem teremtette a dolgokat a mindenkortól meglévőből, sem az örökkévaló fennmaradóból, hanem azt teremtett, mit teremtett, majd megszabta annak határait, alakba öntötte azt, mit alakba öntött, s a legkiváltabb alakot adta. Semmi sem lehet engedetlen Számára, pedig a dolgok engedelmességéből Néki semmi haszna sincsen. Tudása a múlt halottairól ugyanolyan, mint tudása az élő fennmaradottakról, tudása arról, mi a magas egekben rejlik éppen olyan, mint tudása arról, mi a föld mélyén nyugszik.

Ugyanebből a szónoklatából

Ó, teremtmény, ki egyenlőnek vagy teremtve, kinek alapját megvetették, kit óvtak a méhek sötétjében leplek sokasága mögött! Te, ki az agyag származékából kezdődtél, majd nyugodt helyre helyeztettél egy kimért nagysággal, a megszabott ideig! Valaha szülőd méhében magzatként mozogtál, hol nem adtál választ a hívásra, nem is hallottad a szólítást, majd áttétettél nyugodt hajlékodból egy olyan otthonba, mit még nem láttál, s hasznaihoz vezető útjait nem ismerted. Valaki vezetett téged, hogy kipótold létfenntartásodat szülőd emlőjének táplálékával, mikor szükségét érezted, gondoskodott igényeidről, szándékaidról. De mily kár! Mert az, ki nem képes felfogni a lények tulajdonságait, alakjukat, testtagjaikat, az még ennyire sem képes felfogni Teremtőjének jellemzőit, az legtávolabb áll Tőle, miáltal a teremtményekre szabott határok közé szándékozik beszorítani Őt.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

لَمَّا اجْتَمَعَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَشَكَوْا مَا نَقَمُوهُ عَلَى عُثْمَانَ،
وَسَأَلُوهُ مُخَاطَبَتَهُ عَنْهُمْ وَمُشَافَهَتَهُ بِهِمْ، فَدَخَلَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى عُثْمَانَ فَقَالَ :

إِنَّ النَّاسَ وَرَائِي، وَقَدِ اسْتَسْفَرُونِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُمْ،
وَوَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لَكَ؟! مَا أَعْرِفُ شَيْئًا تَجْهَلُهُ، وَلَا
أَدُلُّكَ عَلَى أَمْرٍ لَا تَعْرِفُهُ ...

162. Beszédéből, *béke reá*

Mikor az emberek Oszmánra panaszkodtak neki, arra kérték, hogy beszéljen vele az ő érdekükben és figyelmeztesse őt. Erre a hívők emírje – Allah megelégedése reá – Oszmán elé járult és így szólt: Az emberek mögöttem állnak, és arra kértek, legyek követ közted s köztem. De Allahra! Nem is tudom, mit mondjak neked. Semmi olyasmiről nem tudok, mit te sem tudsz, nem vezethetlek olyasvalamire, mit nem ismersz. Bizonyára te is tudod ezt, amit mi tudunk, nem előzünk meg semmiben, hogy elmondjuk, s nem jutott tudomásunkra olyan, mit most meg kellene üzenni néked. Azt láttad, amit mi láttunk, azt hallottad, amit mi hallottunk. Te szintúgy Allah prófétáját kísérted, ahogy mi is. Sem Abi Kuháfa fia, sem Omar ibn Hatták nem volt előtted az igaz cselekedetekben, s te vérségi köteléked révén mindkettejüknél közelebb állsz a prófétához – Allah fohásza reá és nemzetségére –, majd házából nősülhettél, mit ők nem tettek. Hát féld Allahot magadért! Allahra! Nem fognak megláttatni veled semmit, ha vak vagy, nem hoznak tudomásodra semmit, ha nemtörődöm vagy. Az utak világosak, a vallás zászlói magasban lobognak. Tudd meg hát, hogy az igazságos imám legkiválóbb Allahnál az Ő szolgálói közül, kit Ő vezet, s ő vezet másokat, fenntartja az ismert Szunnát, lerombolja az el nem ismert újítást. A Szunna világos, jegyei feltűnők, az újítás nyilvánvaló, jegyei jól láthatók. De a legelvetemültebb Allahnál az az imám, ki elnyomó, ki letért, s másokat letérít. Elpusztítja a bevett Szunnát, életre kelti az elhagyott újítást. Hallottam, mikor Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – így szólt: „A Végítélet Napján az elnyomó imám minden pártfogás nélkül hozatik elő, nem lesz senki, aki érte szót emelne,

majd a pokol tüzére vettetik, ahol úgy forog, akár a kézimalom, s annak üregébe szorul. „Allahra! Szólítalak: ne te légy az imámok közül az, kit megölnek, mert úgy beszélik, hogy az imámok közül valaki leöletik, ami öldöklések és küzdelmek sorát nyitja meg, eltart egészen a Végítélet Napjáig, hol dolgát majd más színbe öltözteti, s megveti a kísértés talaját. Emiatt nem is látják majd az igazat a hamistól, hullámzanak, akár a hullámok, s összezavarodnak végképp. Ne légy Marván[327] málhásállata, mit ő úgy irányít, ahogy akar, tisztes korod és előrehaladott léted ellenére. Erre azt válaszolta Oszmán a hívők emírjének – Allah megelégedettsége reá –: Beszélj az emberekhez, hagyjanak nekem időt, míg kivezethetem őket keservükből. Erre a hívők emírje így szólt – béke reá –: Mivel Medináról van szó, ez nem idő kérdése. Az eldugott távoli helyekről szólva pedig annyi időd van, míg parancsod odaérkezik.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَذْكُرُ فِيهَا عَجَائِبَ خَلْقِ الطَّاوُوسِ:

أَنْشَأَ سُبْحَانَهُ خَلْقًا عَجِيبًا مِنْ حَيَوَانٍ وَمَوَاتٍ، وَسَاكِنٍ وَذِي
حَرَكَاتٍ، فَأَقَامَ مِنْ شَوَاهِدِ الْبَيِّنَاتِ عَلَى لَطِيفِ صَنْعَتِهِ وَعَظِيمِ
قُدْرَتِهِ مَا انْقَادَتْ لَهُ الْعُقُولُ مُعْتَرِفَةً بِهِ، وَسَلِمَةً لَهُ، وَنَعَقَتْ
فِي أَسْمَاعِنَا دَلَائِلُ وَحْدَانِيَّتِهِ ...

163. Szónoklatából, *béke reá*, mikor a páva nagyszerű teremtéséről elmélkedik

Ő megalkotta a csodálatos teremtményeket, mik élnek vagy élettelenek, állnak vagy mozognak. Szemmel fogható bizonyságokat tárt fel művének finomságára, bírásának hatalmasságára, miáltal meghajlik Előtte az elme elismerve Őt, alárendelve magát Néki, s füleinkbe ütköznek az Ő egyediségének harsogó jelei. Megteremtette a madarakat sokféle képben, s ezeket megtelepítette a föld barázdáin, emelkedők lankás kaptatóin, hegyek ormain. Szárnyaik különböznek,

327. Marván volt Oszmán hadvezére, a későbbiekben az Omajjád kalifátus idején ő és leszármazottai kalifák lettek. (A fordító)

tollaik egymástól elütnek, mind az Ö hatalmának behódoltak. Szárnyaikkal úsznak a lég végtelen tengerében, a nyílt űrben. Létüket nemlétük után tette meg csodás külső formákban, összeállította ízeiket, csontjaikat hússal fedte. Néhányuknak megnehezítette az égen való szárnyalást nagy tömegük miatt, s szárnyaikat csak földközelben engedte nekik, hogy verdessék. Sokféle színt illesztett rájuk bírása bőkezűségének és művessége pontosságának jeléül. Köztük mi egyszínű, s más szín el sem tölti azokat, csak halálukkor, mások egyszínűek egy színes nyakörvvel, minek árnyalata elüt alapszínüktől. Az egyik legcsodálatosabb teremtménye a páva, miben megtestesítette az arányok kiegyenlítettségét, a színek legegybehangzóbb harmóniáját. A szárny ízei csomókban találkoznak, a farok hosszú. Ha nősténye felé közeledik, kiterjeszti összevont faroktollát, majd magasba emeli, míg az árnyékot nem vet fejére, mintha az egy hajóvitorla lenne, mit a tengerész kifeszített. Büszke színeire, járása parádés. Úgy dürög, akár a kakas, úgy szökken az párosodni, akár a szilaj bikák viadalkor. Én ennek jelentését nem úgy magyarázom, mint az, ki gyenge alapokon fejteget, miként néhányan úgy gondolják, hogy az könnyével termékenyít, amint az szeméből kifolyva szemhéjára tapad, majd tojója azt onnan leeszi, s tojik. Tehát a termékenység nem a kakasból jövő, hanem az a kitóduló könnycsepp műve. Még ha az így is lenne, felérne az üzekedő varjak nászétkezésével. Elképzelhető annak ezüsttel felvértezett tolla, az azokon díszlő gyönyörű körök, napforma foltok, mintha színaranyból és zöld smaragdból lennének. Ha ezt ahhoz hasonlítanád, amit a föld növeszt ki magából, biz' azt mondanád, ez egy olyan virágcsokor, mit tavasszal ad a mező. Ha ruhához hasonlítanád, akár a Jemenből való nyomott szövetek, vagy lenyűgöző tarka vásznak. Ha ékszerekhez méred, akár a színekben játszó drágakő, mit ezüstszegekkel vertek ki. A páva járása hetyke, büszke, széttárja farok- és szárnytollait, majd nevetve kacag öltözéke gyönyörűsége, s nyakéke színpompája örömén. De ha lábára veti pillantását, hangosan felsüvölt segítséget hívón, őszinte bánatát kifejezve, mert lábai törékenyek, akár a bankiva tyúké. Lábszára vékony sarkantyúban végződik, miből zöldestarkás tollak pelyhedzenek elő. Nyaka ibrik formában ível, vonul testéig, színe akár a jemeni hajfesték, vagy a selyem, mit felfényezett tükörre tesznek, ezért aztán úgy néz ki, mintha fekete fátyollal lenne borítva, így az ettől ragyog, fényesen tündöklik, s mintha friss zöld árnyalattal keveredne. Fülnyílásai pereme csillogó kamillaszínbe öltözött, akár a toll vékony hegye. Fehérség süt ki a feketeségből. Nincs is tán olyan árnyalata, miből ne lenne egy rész véve és továbbfejlesztve még tündöklőbbé, ragyogóbbá, selymesebbé, csillogóbbá, szivárványosabbá. Ezért aztán az olyan, mint az elszórt virágok, miket nem a tavasz

esője, s a nyár napsugara növeszt. Majd kihullajtja tollait, leveti ruháját. Azok kihullanak, helyükbe új nő. Oly messzire szóródnak, akár a falevelek az ágaktól, majd újból egymásba fonódnak, s addig nőnek, míg formájuk visszanyeri azt, mi volt kihullásuk előtt. Az új árnyalatok nem különböznek a régiektől, nem tűnik fel szín máshol, csak saját helyén. Ha figyelmesen szemügyre veszed a toll szárán eredő pihét, az úgy tűnik, mintha vörös rózsa lenne, majd smaragdzöld, néha aranysárga.

Hogyan is érhet el e jellemzőihez az értelem legmélye, miként az próbára teszi a csillogó elmét, ahogy a leírók magyarázatai rendezik annak azt értelmező szavait. Még legapróbb részét sem képes a képzelet beérni, sem a nyelv, hogy leírja. Legyen magasztalt Az, Aki nem tette képessé az elmét arra, hogy leírja a teremtményt, mit Ő nyíltan a szemek elé helyezett, s mit azok határok közt, alakba öntve, összeszerkesztve, színezve látnak. Nem tette képessé a nyelvet, hogy összegezve kifejezhesse jellemzőit, vagy hogy áradhasson dicsérni az Ő bőkezűségét. Legyen Dicső Allah, Ki mozgatókat rendelt az apró hangyáknak, rovaroknak, vagy a náluk nagyobb teremtményeknek, kígyóknak, elefántoknak. Magát arra kötelezte, hogy test, mibe Ő ültette be a lelket, meg nem mozdulhat, csak ha beígért végállomása a halál, végzete a megsemmisülés.

Ugyanebből a szónoklatából
A Paradicsomról

Ha szíved tekintetét arra veted, mi leíratott a Paradicsomról, biz' megcsömörlenél a mesterkedésektől, mit az evilág áraszt vágyak gerjesztésével, finomságával, kinézete cifrangjaival, érzéki gondolatok rügyeinek kipattintásával, de te leszel a vesztes a fák zörejének árnyékában, miknek gyökere pézsmahalmokban kúszik a paradicsomi folyók partjain, miközben megigéznek az ágakon csüngő gyöngyfüzérek, s a levéltakaró alól kimosolygó gyümölcsök. Leszedni őket minden vesződség nélküli, csak vágynia kell az azt óhajtónak. A tiszta méz és gyöngyöző bor kézről kézre körbejár az égi paloták lakói közt. Ők azok, kiket végigkísért a becsület, mígnem a végső megnyugvás hajlékába tértek, hol kipihenik utazásuk fáradságát. Ó te, ki hallasz! Ha elérkezni igyekszel a rád törő csodás látomáshoz, hát törd meg szíved vágyódását azért, s készen kell állj, hogy e hallgatóságból sietve e sírok lakóinak szomszédságát kivívd. Allah az Ő kegyelme által megtehet minket és titeket azok közé, kik törtettek az erényesek égi hajlékába.

164. Szónoklatából, *béke reá*

A kisebbek közületek kövessék a nagyobbakat, s a nagyobbak szánják meg a kisebbeket. Ne legyetek olyanok, mint a pogány időszak otromba emberei, kik nem fogták fel a hitvallást, s Allah lénye értelmükbe nem fért be. Olyanok, mintha a veszedelmes madarak fészkében feltörnék a tojásokat, hanem feltörésük terhesnek tűnik, de érintetlenül hagyásuk vészt jósló.

Ugyanebből a szónoklatából

Meg fognak oszlani egységük után, gyökereiktől messze szóródnak. Néhányuk megragad egy-egy ágat és arra hajlik, amerre az ág maga, mígnem Allah egybegyűjti őket a Napra, mely a legszégyenteljesebb lesz az Omajjádok számára, akár a felhők, mikor ősszel összegyülekeznek. Allah majd összehangolja őket, halmokba tömöríti őket, akár a felhőgomolyok. Ezután Allah ajtót nyit nékik, hogy kizúdulhassanak helyeikről, mint a két kert özöne,[328] ahol nem maradtak bizton a kősziklák, nem vethettek lábat az apró kavicsok, áradatát nem tartóztathatták fel sem szilárd hegyek, sem felföldek. Allah elszórja őket a völgyek gyomraiban, majd folyásnak indítja őket, akár a föld forrásai, általuk veszi egyik néptől a másik nép igazát, ad szállást egyik népnek a másik otthonaiban. Allahra! Úgy megolvad az, mi kezükben van magas posztjuk után, akár a faggyú a tűzön. Ó, emberek! Ha nem tértek ki az igazság pártfogása elől, s nem éreztek gyengeséget a gonosz elleni harcban, úgy az, ki nem olyan, mint ti, nem fog rátok sóvárogni, s ki eddig legyőzőtök volt, tovább már nem lesz az. De ti úgy kalandoztok a sivatagban, mint Izrael fiai. De életemre esküszöm, hogy utánam még sokszorta több lesz gyötrődéstek, mert hátaitok mögött hagytátok az igazat, megszegtétek szálaitokat legközelebbi rokonságtokkal azért,

328. Sábában történt még az iszlám előtt, hogy a sábaiak által épített Márebi gát, amely egy óriási ókori öntözéses rendszert tartott fenn, átszakadt, s az egész területet romhalmazzá döntötte. Sokan meghaltak, mások menekülésre, vándorlásra kényszerültek. (A fordító)

hogy elérkezhessetek azokhoz, kik tőletek legtávolabbiak. Tudjátok meg, ha a hívót követnétek, ő azon léptek nyomára vezetne, miken a próféta járt, elkerülnétek az ámító tévelyítést, s levethetnétek a nyakaitokat szegő terhet.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي أَوَّلِ خِلَافَتِهِ :

إِنَّ اللهَ تَعَالَى أَنْزَلَ كِتَابًا هَادِيًا بَيَّنَ فِيهِ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ،
فَخُذُوا نَهْجَ الْخَيْرِ تَهْتَدُوا ، وَاصْدِفُوا عَنْ سَمْتِ الشَّرِّ تَقْصِدُوا،

165. Szónoklatából, *béke reá*, kalifátusa kezdetén

Allah, a Magasságos lebocsájtotta az Útmutató Írást, miben megnyilvánította a jót, s a rosszat. Vegyétek hát a jó irányát, miben a helyes útmutatás, tartsátok magatokat távol a rossztól, hogy megmaradhassatok a helyes úton. Tartsátok meg a kötelezettségeket, miket Allahért teljesítsetek, s azok a Paradicsomba visznek titeket. Allah megtiltotta, mi nem ismeretlen, s megengedte, mi nem ártalmas. A muzulmánok megbecsülését minden kiváltsága fölé helyezte, a muzulmánok jogait pedig Egyistenségébe vetett odaadásuk szerint rendelte el. Ezért a muzulmán nyelvétől és kezétől a többi muzulmán biztonságban van, kivéve ha az igazság'a tét. Nem megengedett a muzulmán zaklatása, csak ha szükséges. Igyekezzetek a legközösebb dolog felé, amiben az egyes ember is leginkább érintett, s ez a halál. Mert az emberek már előttetek járnak, míg az Óra hátulról szabja utatokat. Könnyítsetek magatokon, csatlakozzatok, elődeitek bevárják utódaitokat. Féljétek Allahot az Ő országában, szolgálói között, mert ki lesztek kérdezve még az utolsó zugról, s lényről is. Engedelmeskedjetek Allahnak, ne szálljatok vele szembe! Ha jót láttok, vegyétek magatokhoz, ha rosszat láttok, kerüljétek el!

(وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

بَعْدَ مَا بُوْيِعَ بِالْخِلَافَةِ، وَقَدْ قَالَ لَهُ قَوْمٌ مِنَ الصَّحَابَةِ:
أَلَا تُعَاقِبُ قَوْمًا مِمَّنْ أَلَّبَ عَلَى عُثْمَانَ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
يَا إِخْوَانَاهُ، إِنِّي لَسْتُ أَجْهَلُ مَا تَعْلَمُونَ، وَلَكِنْ كَيْفَ لِي بِقُوَّةٍ
وَالْقَوْمُ الْمُجْلِبُونَ عَلَى حَدِّ شَوْكَتِهِمْ يَمْلِكُونَنَا وَلَا نَمْلِكُهُمْ ...

166. Beszédéből, *béke reá*

Miután az emberek felesküdtek kalifátusára, néhányan követői közül így szóltak: Meg kell büntetned azokat, kik Oszmánra erőszakkal törtek. Erre ő így felelt:

Testvéreim, nem az vagyok, ki semmibe veszi, mit tudtok, de hogy vegyem hozzá az erőt, ha azok, kik erőszakkal törtek rá, hatalmuk csúcsán állnak. Nékik bírásuk van fölöttünk, s nem nekünk őfölöttük. Ezek azok, kikkel együtt lázadtak fel rabszolgáitok, s csatlakoztak hozzájuk beduinjaitok. Most ők köztetek vannak és úgy ártanak nektek, ahogy akarnak. Láttok-e bármi utat, van-e bármire is bírástok, hogy elérhessétek, mit akartok? Ez már a nemtörődömség dolga, mit azok akarnak, hogy úgy legyen. Ha ezt megbolygatják azok közt, kik ebben érdekeltek, egy részük úgy fogja látni, ahogy ti látjátok, másik részük úgy fogja látni, ahogy ezt ti nem látjátok, harmadik részük sem így, sem úgy nem fogja látni. De ti legyetek türelmesek, mígnem lecsöndesednek az emberek, megnyugszanak a szívek helyeiken, s könnyen lehet az emberektől igazat venni. Csillapodjatok általam, s nézzétek, hogyan hozakodom elő majd dolgommal néktek! Ne tegyetek semmit, mi felmorzsolja erőtöket, elveszejti kitartástokat, lankadást, ínséget szül. Én majd kézbe veszem ezt, amennyire csak lehet, s ha más megoldást nem találok, hát végső gyógymódként billogot sütök rá.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
عِنْدَ مَسِيرِ أَصْحَابِ الْجَمَلِ إِلَى الْبَصْرَةِ:
إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ رَسُولًا هَادِيًا بِكِتَابٍ نَاطِقٍ وَأَمْرٍ قَائِمٍ، لَا
يَهْلِكُ عَنْهُ إِلَّا هَالِكٌ ...

167. Szónoklatából, *béke reá*, mikor a Dzsamali ütközet harcosai Baszra ellen sorakoztak fel

Mert biz' Allah elküldte a prófétát útmutatóul a kifejező Írással, a fennálló parancsolással. Nem pusztul bele senki, csak magát pusztítja. Csupán a kétségteli újítások, mik pusztítanak, kivéve miket Allah megtartott azokból. Allah hatalmában rejlik dolgotok biztonsága, hát engedelmeskedjetek Néki oly engedelmességgel, mi nem megjátszás, nem gyűlöletes. Allahra! Így kell tennetek, máskülönben Ő leveszi rólatok az iszlám hatalmát, s nem helyezi azt vissza rátok, míg egyszer csak annak terhét másokra aggatja!

Ezek az emberek arra szövetkeztek,[329] hogy szembeszálljanak parancsolásommal. Türelemmel viseltetek, míg nincs egység köztetek. Mert ők még úgy is sikert értek el, hogy véleményeikben széthúztak. Így az egész muzulmán rend felőrlődik. Ők az evilágot vágyják irigykedve attól, kinek azt Allah adta, a dolgokat hátukra vetni szándékozzák. Eközben nekünk úgy kell cselekedni, ami megfelel a Magasságos Allah Írásának, Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – életútjának, fenn kell tartanunk igazát, s életben tartanunk Szunnáját.

329. Zubajr és Talha.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ الَّذِينَ وَرَاءَكَ بَعَثُوكَ رَائِدًا لِيَبْغِيَ لَهُمْ مَنَاطِعَ
الْعُشْبِ فَرَجَعْتَ إِلَيْهِمْ وَأَخْبَرْتَهُمْ عَنِ الْكَلَإِ وَالْمَاءِ فَخَالَفُوا إِلَى
الْمَعَاطِشِ وَالْمَجَادِبِ، مَا كُنْتَ صَانِعًا؟ قَالَ: كُنْتُ نَاكِبَهُمْ
وَمُخَالِفَهُمْ إِلَى الْكَلَإِ وَالْمَاءِ. فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَامْدُدْ
إِذًا يَدَكَ! فَقَالَ الرَّجُلُ: فَوَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُ أَنْ أَمْتَنِعَ عِنْدَ
قِيَامِ الْحُجَّةِ عَلَيَّ، فَبَايَعَهُ، عَلَيْهِ السَّلَامُ. (وَالرَّجُلُ يُعْرَفُ
بِكُلَيْبٍ الْجَرْمِيِّ). ...

168. Beszédéből, *béke reá*

Egy arab, akit Baszra népe küldött, beszélgetést kezdeményezett a hívők emírjével – Allah megelégedése reá –, aki éppen úton volt Baszra felé. Az arab azon volt, hogy megtudakolja tőle a szemben álló, Dzsamali ütközetben résztvevőkről alkotott álláspontját. A hívők emírje – Allah megelégedése reá – kinyilvánította néki véleményét róluk, miáltal meggyőződhetett, hogy a hívők emírjének volt igaza. Majd a hívők emírje felszólította az arabot, fogadjon hűségesküt neki, mire ő: „Én csupán a nép küldötte vagyok, s addig nem teszek semmit, míg vissza nem térek hozzájuk." Erre a hívők emírje így szólt: „Ha azok ott mögötted előfutárként elküldenek téged, hogy felderítsd nékik az esőtáplált vidéket, s te visszatérve hozzájuk buja takarójú, vízben gazdag földről beszélsz nekik, de ők szembeszállnak veled és tovább folytatják útjukat a száraz, kietlen földrész felé, akkor mihez kezdesz?" Ő erre azt válaszolta, hogy elhagyná őket és a zöld, vízzel teli tájra vándorolna. Majd a hívők emírje ezt mondta: „Akkor hát nyújtsd ki karod". Az arab férfiú így válaszolt: „Allahra, e végső érvre már képtelen vagyok ellentmondani." Majd felesküdött a hívők emírjére. A férfiút Kulajb al-Dzsarmínak hívták.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا عَزَمَ عَلَى لِقَاءِ الْقَوْمِ بِصِفِّينَ :

اَللّٰهُمَّ رَبَّ السَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ، وَالْجَوِّ الْمَكْفُوفِ ، الَّذِي
جَعَلْتَهُ مَغِيضًا لِلَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمَجْرًى لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ،
وَمُخْتَلَفًا لِلنُّجُومِ السَّيَّارَةِ ، وَجَعَلْتَ سُكَّانَهُ سِبْطًا مِنْ مَلَائِكَتِكَ ،
لَا يَسْأَمُونَ مِنْ عِبَادَتِكَ ...

169. Beszédéből, *béke reá*, mikor a szifffini ütközetre hívott

Allah! Ki Ura vagy a magas égboltnak, a felfüggesztett légnek, mit megtettél hajlékul az éjjelnek, a nappalnak, égi pályául a napnak, holdnak, színhelyül a mozgó csillagoknak, megtetted angyalaid egy részét annak lakójául, s ők nem fáradnak bele a fohászba Hozzád. Ó, e földnek Ura, Ki megtetted azt az embereknek nyugvóhelyül, s kifutóul rovaroknak, vadaknak és más számtalan lénynek, mik láthatók, vagy nem. Ura a hegyek vonulatainak, miket megtettél a földön fokoknak, hogy teremtményeid bennük leljék támaszukat. Ha győzelemre viszel minket ellenségeink fölött, úgy elkerülhetjük a kicsapongást, s az igaz úton marasztalsz. De ha őket viszed győzelemre fölöttünk, úgy gondoskodsz vértanúságunkról, s elkerüljük a kísértést. Hol vannak a tisztesség őrizői, az önmagukat becsben tartók, kik megvédik az őrizkedőket az ínséges időkben. Mert gyalázatos az, mi mögöttetek, s Paradicsom, mi előttetek!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَا تُوَارِي عَنْهُ سَمَاءٌ سَمَاءً، وَلَا أَرْضٌ أَرْضًا.

170. Szónoklatából, *béke reá*

Legyen dicső Allah, Kitől nem rejtheti el az egyik ég a másikat, sem az egyik föld a másikat.

Ugyanebből a szónoklatából

Egyszer azt mondta nekem valaki:[330] „Te nagyon fenied a fogad a kalifátusra, ó Abi Tálib fia!" Én azt feleltem: „Allahra! Hanem ti még inkább fenitek fogaitokat, pedig távolabb álltok attól, míg én arra termettem és hozzám áll az legközelebb. Úgy követeltem azt, mint saját jussomat, míg ti köztem és aközött ingadoztok, elkényszerítve arcomat attól. Mikor érveket sorakoztattam a jelenl évő elöljárók közt, ő annyira megzavarodott, hogy nem is tudta, mit válaszoljon."[331] Allah! Benned keresek támaszt Kurjs nemzetsége és azok ellen, kik segédkeznek nékik, mert ők megszegték a velem való vérséget, lealacsonyították magas posztomat, egybekeltek, hogy szembeszálljanak vélem abban, mi engem illet, majd így szóltak: „Az igazság az, mi melletted van, de amit el is kellene hagynod."

Ugyanebből a szónoklatából
megemlékezve a Dzsamali ütközet résztvevőiről

Úgy álltak ki, hogy maguk mögött vonszolták Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – hitvesét,[332] akár a rabszolganőt, mikor eladni viszik. Vele az irányt Baszra felé vették, ahol házaikba zárták saját asszonyaikat, de Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – asszonyát közszemlére tették maguk és mások közt a seregben, hol nem volt egy férfiú sem, ki már ne fogadott volna engedelmességet, vagy ne

330. Egy alkalommal Szaad ibn Abi Vakkász felidézte Omár kalifa szavait, miket utolsó alkalommal a hívők emírjének mondott: "Ó, Ali! Te nagyon kapzsin vágyódsz a kalifátusra!" Erre Ali így felelt: "Aki saját jogait követeli, nem nevezhető kapzsinak, viszont arra inkább illik e szó, aki nem teszi lehetővé az igazság érvényre jutását, a posztot magához ragadja, mégha nem is arra termett." (A fordító)
331. Célzás Oszmán kalifára.
332. Ajsa, a próféta özvegye ekkor a lázadó Talhával és Zubajrral tartott. Ajsa az ütközetet egy tevéről szemlélte végig. Arabul a teve: dzsamal, innen az ütközet elnevezése. (A fordító)

esküdött volna hűséget nekem odaadással, minden kényszer nélkül. Hanem azok tisztviselőim, a muzulmánok kincstárának kincstárosai és más lakosok felé közeledtek, egy részüket leölték a fogsággal, másikukat árulással. Allahra! Még ha ők csak egy muzulmánt öltek volna le előre megfontoltan, kinek semmi bűne, akkor is törvényesen gyilkolhatom le egész seregüket, mert ők jelen voltak anélkül, hogy ellenezték volna azt, nem gátolták azt sem nyelvvel, sem kézzel, nem szólva arról, hogy annyi muzulmánt öltek meg, amennyin átvonultak.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَمِينُ وَحْيِهِ، وَخَاتَمُ رُسُلِهِ، وَبَشِيرُ رَحْمَتِهِ، وَنَذِيرُ نِقْمَتِهِ.[1]

171. Szónoklatából, *béke reá*

Ő, a próféta, a sugallat bizalmasa, prófétáinak pecsétje, kegyelmének hírnöke, büntetésének szószólója. Ó, emberek! Ez[333] azt illeti leginkább, ki köztük a legrátermettebb fenntartásában, s legjobb ismerője Allah parancsolásainak. Ha bármi zavar támad, megbánásra szólíttatik, ha azt megtagadja, megölettetik. Életemre mondom, ha a kalifátus dolga csak úgy dőlhetne el, hogy az egész népesség részt vehetne benne, biz' nem történhetett volna ez így meg. Mert azok, kik egyetértettek ezzel, kiterjesztették elhatározásukat azokra, kik távolmaradtak, mígnem aki jelen volt, nem tudott visszakozni, s ki hiányzott, nem választhatott. Hanem én kétféle ember ellen küzdök. Az egyik az, ki arra szólít, mi nem övé, a másik pedig, ki semmibe veszi saját kötelességét. Ó, Allah szolgálói! Elrendelem néktek, féljétek Allahot, mert ez a legjobb tanács, mi embernek adható és a legjobb mindenek között Allahnál. A háború kapuja megnyittatott köztetek, s a Kibla népe között[334]. E zászlót nem viheti, csak az, ki tisztán lát, állhatatos, s tudatában van annak, hol az igazság. Ezért folytassátok meneteléstek arra, mi elrendeléstek, álljatok el attól, mi számotokra bevégeztetett. Ne sürgessetek semmit, míg azt előbb nem tisztázzátok. Mindent, mit megvettek, mi még megváltoztathatunk. Tudjátok meg, hogy az evilág, mit kívántok, mire vágytok, mi egyszer haragra gerjeszt titeket, másszor megelégít, nem a ti állandó lakhelyetek, nem szállástok, minek teremtve lettetek, sem olyasmi, mire hívva vagytok. Az nem maradandó nektek, s ti sem maradhattok meg

333. A kalifátus, annak elnyerése. (A fordító)
334.. Másik muzulmán sereg. Kibla az ima iránya, a Mekkai irány.

azon. Ha bármi megigéz, annak bűne figyelmeztet, hát hagyjátok el igézetét annak intéséért, hagyjátok el kínálatát ijedelméért. Inkább a másik otthon felé versengjetek, hova szólítanak a hangok, s fordítsátok el szíveiteket az evilágtól. Nem bőghettek, akár a rabszolganő bármiért, mi tőletek attól megvonatott. Teljesítsétek be Allah nemeslelkűségét magatokon állhatatossággal az Allah iránti engedelmességben, s őrizzétek meg, mit Ő kért, hogy megőrizzetek Írásából. Tudjátok meg, hogy nem árthat nektek semmit az evilág vesztesége, ha megóvjátok hitvallástok fennmaradását. Viszont hitvallástok elveszejtése után nem lesz semmi az evilágon megőrzött dolgaitok közül, mi hasznotokra lenne. Legyen Allah szívünk és szíveitek hordozója az igazság felé, gyarapítsa bennünk és bennetek a kitartást.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي مَعْنَى طَلْحَةَ ابْنِ عُبَيْدِ اللهِ :

قَدْ كُنْتُ وَمَا أُهَدَّدُ بِالْحَرْبِ ، وَلَا أُرْهَبُ بِالضَّرْبِ ، وَأَنَا عَلَى مَا قَدْ وَعَدَنِي رَبِّي مِنَ النَّصْرِ ...

172. Beszédéből, *béke reá*, Talha ibn Ubajdiláhról

Nem ijedek meg a harctól, nem rettenek meg a küzdelemtől, mert arra a pártfogásra hagyatkozom, mit Allah nekem ígért. Allahra! Talha sietett kivonni kardját, hogy bosszúért kiáltson Oszmán vére fölött, de ezt csak félelmében tette, hisz ő volt, ki annak vérét követelte, s most magát hozza gyanúba, pedig nem volt egy sem, ki jobban fente volna fogát ellene, mint ő. Ezért most mindent elkövet, hogy összekeverje azt, mivel előállt, s más ruhába öltöztesse dolgát, hogy a kétséget máshol hintse el. Allahra! Ő az Oszmán körüli három út közül egyiket sem választotta. Ha Affán fia[335] volt az elnyomó, ahogy azt Talha vélte, akkor vagy segítenie kellett azoknak, kik megölték őt, vagy elállt a segítségnyújtással Oszmánnak. Ha Oszmán lett volna az elnyomás áldozata, akkor Talha lett volna az, ki a tettet meggátolja, vagy mellette érvel. Ha mindkét változat a kétség homályát veti rá, úgy el kellett volna különülnie Oszmántól, valamelyik oldalra kellett volna állnia,[336] s embereket hagyni vele. De ő e három közül egyiket sem tette, s oly dologgal állt elő, minek ajtaja, nem tudni hol rejlik, kifogásai el nem fogadhatók.

335. Ez maga Oszmán. Teljes neve Oszmán ibn Affán (A fordító)
336. Vagy a pártfogók, vagy a lázadók oldalára.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَيُّهَا الْغَافِلُونَ غَيْرُ الْمَغْفُولِ عَنْهُمْ ، وَالتَّارِكُونَ الْمَأْخُوذُ مِنْهُمْ ، مَالِيَ أَرَاكُمْ عَنِ اللهِ ذَاهِلِينَ ، وَإِلَى غَيْرِهِ رَاغِبِينَ ...

173. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, ti semmibe vevők, kiket viszont el nem hanyagolnak, s kik elhagyják a tetteket, de kiktől mindez számon kérettetik! Hogyan hát, hogy látlak titeket Allahtól távolodni, s másra mint Õ vágyakozni? Ti olyanok vagytok, akár a pásztor, ki jószágát fertőzött legelőre tereli, hol az itató is végzetes. Ők olyanok, mint azok a jószágok, miket azért etetnek, hogy levágják őket, de eközben nem is tudják, mit szándékoznak velük tenni. Mikor a szépet teszik nekik, úgy vélik, hogy az a nap egész életük, s egy céljuk van, a jóllakottság. Allahra! Ha akarnám, mindenkinek közületek megmondanám, honnan jött, hova vezet útja, s minden dolgát, de félek, hogy megtagadjátok ezután miattam Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére. Hanem én továbbadom e dolgokat az azt kiérdemlőknek, kik bizton maradnak a kísértéstől. Õ az, Ki elküldte a prófétát az igazzal, s kit megkülönböztetett a teremtményei között. Én nem szólok mást, csak az igazat. Õ tudatott velem mindent, minden elhaló pusztulását, a menekülő menekvését, s e dolog beteljesedését.[337] Nem hagyott semmit, mi ha fejem közelébe ér, ne töltené be fülem, ne gyarapítaná bensőm. Ó, emberek! Nem buzdítalak titeket az engedelmességre, mielőtt azt én magam nem gyakorolnám, s nem tartalak vissza az engedetlenségtől, mielőtt én a magaméval le nem számolnék.

337. A kalifátus elnyerését.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

انْتَفِعُوا بِبَيَانِ اللهِ ، وَاتَّعِظُوا بِمَوَاعِظِ اللهِ ، وَاقْبَلُوا نَصِيحَةَ اللهِ ، فَإِنَّ اللهَ قَدْ أَعْذَرَ إِلَيْكُمْ بِالْجَلِيَّةِ ، وَأَخَذَ عَلَيْكُمُ الْحُجَّةَ ، وَبَيَّنَ لَكُمْ مَحَابَّهُ مِنَ الْأَعْمَالِ وَمَكَارِهَهُ مِنْهَا ، لِتَتَّبِعُوا هٰذَا وَ تَجْتَنِبُوا هٰذَا ...

174. Szónoklatából, *béke reá*

Húzzatok hasznot Allah kinyilatkoztatásaiból, vegyétek intésteket Allah intéseiből, fogadjátok Allah jó tanácsait, mert Allah nem hagyott néktek kifogást, miáltal lebocsájtotta a világos bizonyságot, elétek helyezte az érveket, s kinyilvánította, mely tett tetszetős, mely gyűlöletes, hogy követni tudjátok ezt és el tudjátok kerülni a másikat. Egykor Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – ezt mondta: „A Paradicsomot mi körülveszi, gyűlöletes, de a poklot mi körbeveszi, vágygerjesztő." Tudjátok meg, nincs oly Allahnak való engedelmesség, miben ne lenne bosszúság, s nincs úgy Allahhal szembeszegülés, miben ne lenne kielégülés. Allah megkegyelmez annak, ki távol tartja magát vágyaitól, kiirtja szíve kívánalmait, mert ez a szív ennél távolabbi célokat rejt, s vágyai által űzve a szembeszegülésbe menekülne. Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói, hogy a hívőnek gyanakvással kell fogadni saját szívét minden reggel és este. Mindig vádolnia kell (tévelygése miatt), s kérni, hadd gyarapodjék benne (a jószándék). Olyanok kell legyetek, akár az elődök, kik előttetek múltak el. Ők úgy hagyták itt az evilágot, mint egy átutazó, s úgy tudták le azt, akár egy távolságot. Tudjátok meg, ez a Korán olyan tanácsadó, mi el nem homályosít, útmutató, mi el nem tévelyít, elbeszélő, mi sosem hazudik. Nem ülhet le úgy senki ehhez a Koránhoz, hogy utána ne gyarapvással állna fel, vagy éppen csonkulással: gyarapvással az útmutatásban, csonkulással a vakságban. Tudjátok meg, hogy a Korán után senki sem szenvedhet szükséget, s a Korán előtt senki sem szabadul meg élvhajhászásától. Ezért keressetek benne gyógyulást betegségetekre, keressetek benne menedéket balsorsotok elől. Benne a gyógyulás a legveszedelmesebb betegségekre, mint a hitetlenség, képmutatás, szembeszállás, vagy eltévelygés. Kérjétek hát Allahot általa, s forduljatok Allah felé annak szeretetével. Ne kérjétek az Ő teremtményeit azon keresztül, mert nincs semmi ahhoz hasonlatos, mint mikor a szolgálók Allah felé for-

dulnak. Tudjátok meg, hogy majd közbenjár a közbenjáró, nem beszél félre a beszélő. Kinek a Korán közbenjár a Végítélet Napján, annak közbenjárása elfogadtatik. Kiről a Korán fenyegetőt szól, annak a Végítélet Napján őszintesége beteljesedik rajta. A Végítélet Napján majd így szólít a hívó: „Hanem minden magvetőt sújtás ér barázdájában, ínséggel küzd munkájában, kivéve ki a Koránt vetette." Legyetek hát annak vetői és követői! Vezettessétek magatokat általa Allah felé. Keressétek annak tanácsát magatok javára, ne bízzatok saját meglátástokban, ha az ellene van, s veszejtsétek ködbe saját vágyaitokat általa. Cselekedjetek! Tegyetek! Majd a végső cél, a végső cél! Majd az egyenesség, a rendíthetetlenség! Az állhatatosság, a kitartás! A jámborság, a kegyelet! Néktek ott a beteljesülés, hát haladjatok beteljesüléstek felé. Néktek ott a jel, hát vegyétek útmutatásul jeleteket. Az iszlámnak célja van, teljesítsétek be célját, úgy induljatok Allahhoz, hogy előbb tegyetek eleget az Ő igazságának, mit reátok kiszabott. Ő kinyilvánította már parancsolásait nektek. Én a ti tanúságtevőtök vagyok, s mellettetek fogok érvelni a Végítélet Napján.

Lássátok hát, hogy mi eddig elrendeltetett, az mind megesett, s a múlt vezérlése most hat. Én Allah ígéreteivel és érveivel szólok hozzátok. Ahogy a magasságos Allah mondja: „Lám! Azok, kik mondák: A mi Urunk Allah! Majd felegyenesedtek, s leereszkedének hozzájuk az angyalok (mondván): Ne féljetek, s ne is bánkódjatok. Hanem kihirdettetik a Mennyország néktek, mi számotokra megígértetett."[338]

Majd így szóltatok: Allah a mi Urunk! Akkor vigyétek végig egyenesen az Ő Írását parancsolásának útján, a Hozzá való odaadó fohásznak eleget téve. Majd ettől meg ne váljatok, ne alkossatok újítást benne, ne forduljatok el tőle, mert kik ettől megválnak, azok messze szakadnak Allahtól a Végítélet Napján. Vigyázzatok, hogy lelkületetek meg ne törjön, meg ne változzon, mindig egy nyelven beszéljetek. Az embernek felügyelnie kell nyelvére, mert a nyelv gyakran megmakacsolja önmagát gazdája kárára. Allahra! Nem látom, hogy hasznára lenne az őrizkedés az istenfélőnek, ha az nem tud vigyázni nyelvére. Mert a hívő nyelve szíve hátán tapad, míg a képmutató szíve annak nyelve mögül ered. A hívő, ha bármit is szólni akar, azt belseje legmélyéről hozza elő. Ha jó, előadja, ha rossz, azt helyén hagyja. A képmutató azt mondja, mi nyelve csúcsán ül, s nem tudja, mi szól javára, mi ellene. Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – egykor ezt mondta: „Nem lehet egyenes annak hite, kinek szíve sem egyenes, s nem lehet annak szíve egyenes, kinek nyelve sem az." Ki közületek képes úgy készülni a találkozóra Allahhal, hogy tenyere tisztán marad a muzul-

338. Korán 41./30.

mánok vérétől, vagyonától, nyelve nem száll velük szembe, az tegyen így. Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói, hogy a hívő ugyanazt tartja idén is megengedhetőnek, mint tavaly és ugyanazt mondja ki tilosnak idén, mint tavaly. Az, mit az emberek újat kikiáltottak, nem tesz semmit sem megengedhetővé mindabból, mi megtiltatott néktek! Mert az a megengedett, mit Allah megenged, s az a tilos, mit Ő megtilt. Ti már megpróbáltátok, megízlelgettétek a dolgokat. Azokkal intettek titeket, kik előttetek voltak, példákat hoztak elő néktek, s a világos ügyre lettetek szólítva. Csak a süket tud tovább hallgatagon maradni, csak a vak tud tovább nem látón révedni. Az, kit Allah nem gyarapít a megpróbáltatással, a gyakorlat megszerzésével, annak semmit sem használ az intés. Elölről jön el hozzá a csonkulás, miből azt látja jónak, mi rossz, s azt rossznak, mi jó. Kétféle ember van: az egyik a Saríát[339] követi, a másik az újításokat, kinek Allah nem adta meg a Szunna bizonyságát, sem az érvek világosságát. Allah, a Magasztalt nem ró meg senkit e Korán keretein belül, mert ez Allah szívós kötele és hű okfejtése. Magában foglalja a szív tavaszát, a tudás forrásait. Nincs a szívnek fenségesebb a Korránnál, pedig kik azt emlékezetükbe vésték, már letűntek, és azok maradtak hátra, kik elfelejtették, s feledésben hagyják. Ha jót láttok, legyetek annak támaszára, de ha rosszat láttok, azt kerüljétek el. Ahogy Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – mondta: „Ó, Ádám gyermeke! Cselekedd a jót, s hagyd el a rosszat. Ha így teszel, a helyes irányba haladsz." Tudjátok meg, hogy a törvényszegés háromféle. Az egyik, mire nincs bocsánat, a másik, mi nem merül feledésbe, a harmadik, mi bocsánatos anélkül, hogy rákérdeznének. Nincs bocsánat olyan törvényszegésre, mint az Allahnak való társállítás. Ahogy Allah mondta: „Allah nem bocsátja meg, ha társat állítanak Néki." Viszont bocsánatosak azok a félrelépések, miket a halandó maga kárára követ el és nem merülnek feledésbe azok, mikkel a halandó másoknak árt. Az elégtétel szigorú. Amaz nem csupán egy késsel ejtett seb, sem korbácsütés, hanem oly szörnyűséges, mi ezeket felülmúlja.

Egységetekért hát kerüljétek a változtatásokat Allah hitvallásában, mert amit abban gyűlöltök az igazból, az jobb, mint szétszóródástok afelé, mit szerettek a szennyből. Allah a Magasztalt, nem adott még sem élőnek, sem holtnak jót abból, hogy különvált. Ó, emberek! Üdvösség legyen az embernek, kit saját hibája távol tart mások hibájától, üdvösség legyen annak, ki saját házára szorítkozik, saját erejéből táplálkozik, Ura engedelmességének eleget tesz, vétségei fölött könnyezik, ki magát foglalkoztatja, s kitől mások nyugton maradhatnak.

---

339. Az egyetemes iszlám jogrendszer (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي مَعْنَى الْحَكَمَيْنِ :

فَاجْتَمَعَ رَأْيُ مَلَئِكُمْ عَلَى أَنِ اخْتَارُوا رَجُلَيْنِ ، فَأَخَذْنَا عَلَيْهِمَا أَنْ يُحَكِّمَا الْقُرْآنَ ، وَلَا يَجَاوِزَاهُ ، وَتَكُونَ أَلْسِنَتُهُمَا مَعَهُ ، وَقُلُوبُهُمَا تَبَعَهُ ...

175. Beszédéből, *béke reá*, a két békebíróról

Elöljáróitok megegyeztek, hogy két férfiút választanak, s rájuk bíztuk, cselekedjenek a Korán szerint, azon túl ne lépjenek, legyen nyelvük azzal, szívük kövesse azt. De letértek arról, elhagyták az igazat, pedig tekintetüket arra szegezték. A rontás volt vágyuk, meggörbült bensőjük, pedig kikötöttük, hogy törvényesen ítéljenek, az igazzal cselekedjenek, hagyjanak fel a rossz megítéléssel, a zsarnoki döntéssel. Most, hogy levonultak az igaz útjáról, nem a várt, hanem a szembenálló hatalmát hozták ki győztesen, kezünkben az érv, hogy azt el ne ismerjük.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ ، وَلَا يَتَغَيَّرُ بِالزَّمَانِ ، وَلَا يَحْوِيهِ مَكَانٌ ، وَلَا يَصِفُهُ لِسَانٌ ، لَا يَعْزُبُ عَنْهُ عَدَدُ قَطْرِ الْمَاءِ ، وَلَا نُجُومِ السَّمَاءِ ، وَلَا سَوَافِي الرِّيحِ فِي الْهَوَاءِ ، وَلَا دَبِيبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا ، وَلَا مَقِيلِ الذَّرِّ فِي اللَّيْلَةِ الظَّلْمَاءِ ، يَعْلَمُ سَاقِطَ الْأَوْرَاقِ ، وَخَفِيَّ طَرْفِ الْأَحْدَاقِ ...

176. Szónoklatából, *béke reá*

Nem szabják meg Őt feltételek, nem változtatja meg Őt az idő, nem kötődik helyhez, nyelv le nem írhatja. Nem bújhat Előle a számos vízcsepp, az ég csillaga, a szél sodrása a légben, sem a sziklán mászó hangya, a sötét éjben megtelepedett lárva. Tudja, hova hullanak a falevelek, s merre révednek a tekintetek. Hittel vallom, hogy nincs más Isten, csak Allah, nincs más,

mi véle egyenlővé tehető, Benne semmi kétség, hitvallása meg nem tagadható, teremtése nem lehet kérdéses. Vallomásom olyan, mint azé, kinek szándéka őszinte, belső lényege tiszta, bizonyossága szeplőtelen, s terhei nehezek.[340] Vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója és prófétája, kit teremtményei közül emelt ki. Ő az, kit kiválasztott igazának magyarázatára, ő az, kit bőkezűségének értelmével illetett, kit nemes küldetéssel bízott meg. Általa világosodtak meg az útmutatás jelei, általa oszlott el a vakság homálya. Ó, emberek! Az evilág azt ámítja el, ki abban reménykedik, s felé vonzódik. Az nem fukarkodik megvonni magát attól, ki verseng érte, s diadalt arat afölött, ki annak legyőzője. Allahra! Nincs olyan nép, kitől az élet gyönyörei megvonattak volna, s ők nem élvezték azokat, kivéve ha bűnt követtek el, mert Allah nem igazságtalan szolgálóihoz. Ha az emberekre ínség sújt, elpártol tőlük a jólét, majd ijedten Uruk felé fordulnak őszinte szándékkal és érző szívvel, hogy térítsen le róluk mindent, mi rájuk zúdult, s hozzon helyre minden rontást. Féltelek titeket, hogy nemtörődömségbe estek! A múltban számos oly dolog volt, mi felé hajlottatok, s szerintem nem voltatok érdemesek a dicséretre. De ha dolgaitok visszakerülnének hozzátok, bizonnyal boldogok lennétek. Nekem nem marad más hátra, mint a törekvés. Ha beszélni akarnék, azt mondanám: Allah tán feloldoz titeket az alól, mit egykor elkövettetek.

﴿وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

وَقَدْ سَأَلَهُ ذِعْلِبُ الْيَمَانِيُّ فَقَالَ: هَلْ رَأَيْتَ رَبَّكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَفَأَعْبُدُ مَا لَا أَرَى؟ فَقَالَ: وَكَيْفَ تَرَاهُ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ...

177. Beszédéből, *béke reá*

Egyszer megkérdezte őt Zi'lib al-Jamáni: „Láttad-e már az Urat, ó hívők emírje", mire ő: „Ahhoz fohászkodom tán, Kit nem látok?" Majd a férfiú rákérdezett: „Hogyan láttad Őt?" Mire ő ezt válaszolta: Nem éri el Őt a szem, hogy lássa, de a szívek beérik Őt a hit igazával. Közel van mindenhez, de meg nem érinthető, távol van mindentől, de el nem

340. A jó cselekedetek a megmérettetésnél sokat fognak nyomni.

különülő. Beszél, de nem láthatóan, akar, de nem hozzákészülődéssel. Cselekszik, de nem testrészekkel, finom, de nem vélhető rejtettnek, nagy, de nem írható le gőgösnek, lát, de nem tulajdonítható Néki érzékelés, Kegyelmes, de mégsem gyenge. Meghajlanak a fejek Hatalmassága előtt, megrezzennek a szívek a Tőle való félelemben.

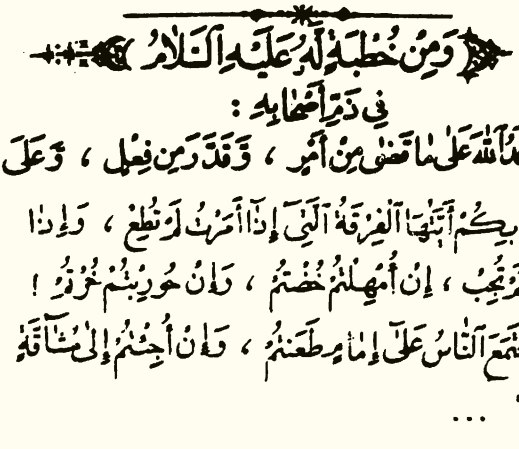

178. Szónoklatából, *béke reá*, társaságát becsmérelve

Dicsérem Allahot, bármit is rendelt el parancsolásából, bármit is vezérel a tettből, s azért, hogy próbára tesz engem általatok, ó, emberek, kik ha parancsot adok, nem engedelmeskedtek, ha szólítalak, nem válaszoltok. Ha ráértek, mocskolódtok, de ha hadban vagytok, meghunyászkodtok. Ha az emberek megegyeznek az imámban, ti csúfolódtok, ha szembe kerültök a vesződséggel, takarodót fújtok. Hát nincs néktek atyátok? Miért várjátok Uratok pártfogását, s a küzdelmet igazatokért? Halál vagy balsors, ez részetek. De Allahra! Ha eljön az én napom,[341] s az biztos eljön, az majd elkülönít engem tőletek, hiszen irtóztam köztetek lenni, s veletek együtt sem éreztem magam soknak. Allah majd elbánik veletek! Nincs az a hitvallás, mi egyesítene titeket, sem szégyen, mi élesebbé tenne.Nem furcsa tán, hogy mikor Muávija szólítja a faragatlanokat, az otrombákat, ők követik őt minden fizetség és zsold nélkül, s mikor én szólítalak titeket, az iszlám letéteményeseit, az emberek megmaradottjait a zsoldra, a fizetségre, ti szétszéledtek, s szembeszálltok velem? Bizonyára semmi olyan nem származik tőlem tinéktek, miben én megelégszem s ti

341. Halálom napja (A fordító)

is megelégednétek, vagy mire gyűlölködöm, s ti az ellen egységben fellépnétek. Amit a legjobban szeretnék, az a halál eljövetele. Oktattalak benneteket az Írásra, megnyitottam előttetek az érvek ajtaját, megtanítottam nektek azt, mit semmibe vettetek, s lenyelettem veletek azt, mit kiköptetek. Még a vak is észre kell vegye, az alvó is fel kell ébredjen. Mert a legközelebb a semmibe vevők népéhez, Allahra! vezérük, Muávija áll és az ő tanácsadójuk Ibn an-Nábiga.[342]

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ أَرْسَلَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِهِ يَعْلَمُ لَهُ عِلْمَ أَحْوَالِ
قَوْمٍ مِنْ جُنْدِ الْكُوفَةِ قَدْ مَضَوْا إِلَى الْخَوَارِجِ ،
وَكَانُوا عَلَى خَوْفٍ مِنْهُ ، عَلَيْهِ السَّلَامُ ، فَلَمَّا عَادَ
إِلَيْهِ الرَّجُلُ قَالَ لَهُ : أَأَمِنُوا فَقَطَنُوا أَمْ جَبَنُوا
فَظَعَنُوا ؟ فَقَالَ الرَّجُلُ : بَلْ ظَعَنُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ...

179. Beszédéből, *béke reá*

A hívők emírje elküldte egyik emberét, tudakozódjék Kúfa serege felől, akik fejükbe vették, hogy a háridzsitákhoz csatlakoznak, de ugyanakkor tartottak tőle. Mikor a férfiú visszatért, a hívők emírje – Allah megelégedése reá – így szólt: „Bizton érzik-é magukat, s megtelepedettek, vagy félelem vett rajtuk erőt, s szétszéledtek?" Erre a férfiú: „Igen, szétszéledtek, ó, hívők emírje!" Majd ő ezt mondta: Távol marad tőlük Allah irgalma, ahogy az távol maradt Szamúd törzsétől. Mikor a dárdákat rájuk vetik, a kardok koponyáikra sújtanak, majd akkor bánják meg, mit tettek. Ha a Sátán széjjelszórta őket, holnap aztán meg sem ismeri, s elhagyja őket. Számot kell majd adjanak, miáltal felhagytak az Útmutatással, a tévelygés, a vakság felé fordultak, akadályoztattak az igazban, s bűnbe estek.

342. Amr ibn al-Ász.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رُوِيَ عَنْ نَوْفٍ الْبِكَالِيِّ قَالَ : خَطَبَنَا بِهٰذِهِ

الْخُطْبَةِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ «عَلَيْهِ السَّلَامُ» بِالْكُوفَةِ وَهُوَ

مُوَثِّرٌ عَلَى حِجَارَةٍ نَصَبَهَا لَهُ جَعْدَةُ ابْنُ هُبَيْرَةَ

الْمَخْزُومِيُّ وَعَلَيْهِ مِدْرَعَةٌ مِنْ صُوفٍ ، وَحَمَائِلُ سَيْفِهِ

لِيفٌ ، وَفِي رِجْلَيْهِ نَعْلَانِ مِنْ لِيفٍ ، وَكَانَ جَبِينُهُ

ثَفِنَةَ بَعِيرٍ ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ...

180. Szónoklatából, *béke reá*

Nauf Bikáli szerint a hívők emírje – Allah megelégedése reá – ezt a beszédét Kúfában mondta egy kövön, melyet Dzsaada ibn Hubajra Mahzúmi helyezett el számára. A hívők emírjén gyapjúöltözék volt, kardjának szíja és saruja pálmalevelekből volt fonva, homlokán bőrkeményedés,[343] akár a teve lábán a térdepléstől. Így szólt: Dicsőség legyen Allahnak, Kinél beteljesedik minden teremtmény sorsa, s bevégződik minden dolog. Magasztaljuk Őt hatalmas jóságáért, tündöklő bizonyságáért, növekvő bőkezűségéért, kiváltságáért, magasztaljuk Őt, hogy igazsága elrendeltessék, felé a hála lerovassék, közel kerülhessünk jutalmazásához, s gyarapodhassunk az Ő kegyében. Hozzá fordulunk támaszért, Kinek oly reményteljes kiváltsága, kívánatos nemeslelkűsége, bizalommal teli ösztöklése, Kinek nagysága elismerni való, az engedelem Hozzá szóval és tettel megtartandó. Mi úgy hiszünk Benne, mint ki bizonyossággal vágyik Rá, hívőként fordul Felé, engedelmességgel alázkodik meg Előtte, odaadó híve az Ő egyedüliségének, hatalmasnak tartja Őt az Ő méltóságában, s Benne keresi a menedéket, vágyva Rá, törtetve Felé. Ő, a Magasztalt nem születmény, hogy bárki is méltóságában részes lehessen, Ő maga nem szül, hogy bárki örökölhessen elmúlásakor. Nem emészti fel Őt sem az idő, sem kor, nem esik meg Véle gyarapvás vagy megrövidülés. Hanem Ő megjelenik az értelemnek, miáltal láttatja velünk vezérlésének jegyeit, szigorú elrendelésének bizonyságát. Teremtményei közül Mellette

343. A sok imától, hogy homlokával állandóan a földet érintette, homlokán a bőr megkeményedett. (A fordító)

tanúskodik az egek alkotása, miket támaszok nélkül feszített ki, s mik pillérek nélkül megállnak. Ő szólította azokat, s válaszoltak engedelmesen, behódolva, minden renyheség és restség nélkül. Ha azok nem ismerték volna el az Ő fennhatóságát, s nem alázkodtak volna meg engedelemmel Néki, biz' nem tette volna meg azokat Trónusa színteréül, angyalai hajlékául, a felszálló jó szó pályájául, teremtményei jó tetteinek tárházául. Megtette a csillagokat oly égi jelül, miáltal helyes útirányt tarthat a vándor egyik országból a másikba való bolyongásában. Az éjszaka sötét leple nem homályosítja el fényük csillogását, az éjjel feketeségének fátyla nem képes visszaverni a hold fényét, mikor az kiteljesedik az égen. Legyen magasztalt Az, Kitől nem rejtőzhet el a sötét alkony feketesége, a mély, a sűrű éjszaka, mi megtelepszik a földeken lent, vagy a halványságba vesző ormokon, sem az ég horizontján felcsattanó mennydörgés, a fellegeken átcikázó villám, a levelek hullása, miket földet érésük helyétől elsodor a vihar, az orkán, vagy az égszakadás. Ő tudja, hova esnek az esőcseppek, hová lesznek azután, honnan jön elő a lárva, majd merre vezet útja, tudja, mely erőt kell kitegyen a szúnyog, s mit hordjon ki a nőstény méhében. Dicsőség legyen Allahnak, Ki már azelőtt létezett, hogy meglett volna az ülőhely, a Trónus, az ég, a föld, a dzsinnek, vagy az emberek. Nem éri be Őt a képzelet, nem bír vele az értelem, ki Őt kéri, nem másoktól vonja el, nem csonkítja meg, ha elárulják, szemmel nem látható, lakhely Néki nem tulajdonítható, nem írhatók le Hozzá hitvestársak, nem testtagjaival teremt, nem keríti hatalmába érzés, s emberek Őt meg nem mérhetik. Ő az, Ki tisztán szólt Mózeshez, s láttatta vele hatalmas bizonyságait, nem használva testrészeket, eszközöket, beszédet, vagy nyelvet. S te, ó, ki azon fáradsz, hogy leírd Uradat, ha őszinte vagy, hát előbb írd le Gábrielt, Mihályt, vagy az angyalok seregét, kik a szent szobákhoz a legközelebbiek. De fejeik a földre szegeződnek, értelmük kitekeredik, ahogy a Legnagyobb Teremtőt meghatározni próbálják. Mert csak azt éri be tulajdonság, minek alakja, részei vannak, s minek sorsa beteljesedik, ha kora határait elérte. Nincs más Isten, csak Ő. Minden sötétséget megvilágít fényével, minden világosságot homályba borít sötétségével.[344] Meghagyom nektek, ó, Allah szolgálói, féljétek Allahot, Aki pompás öltözéket enged, hogy viseljetek, s bőséges megélhetésben részesít. Ha valaki tudott volna találni egy létrát az örökkévalósághoz, vagy egy utat, mi elkerüli a halált, az biztos Dávid fia Szulejmán lett volna – béke reá –, akinek alávetették magukat a dzsinnek és az emberek, próféciával jött, s helye hatalmas Allah előtt. De mikor étkét bevégezte, terminusát

344. A halállal.

kimerítette, az elmúlás íjából a halál nyilat lövellt rá. Háza üressé lett, lakhelyein megtelepedett a semmi. Egy másik nép lépett örökébe. Mert a letűnő századokban van a tanulság számotokra! Hol vannak az Amalikiták, s az Amalikiták fiai? Hol vannak a fáraók, s a fáraók fiai? Hol vannak Rasz városainak lakói,[345] akik megölték a prófétákat, eltiporták az isteni küldöttek rendjeit, s a zsarnokok rendjét keltették életre? Hol vannak azok, kik seregekkel vonultak, ezreken győzedelmeskedtek, hadakat toboroztak, s városokat telepítettek meg?

Ugyanabból a szónoklatából

A bölcsesség vértjét fogja hordani, mi megvédi őt minden körülmények között, miáltal befogadja azt, magáénak veszi tudását, s odaadó ragaszkodással viseltetik iránta. Számára ez olyan, mint a dolog, mit elvesztett, s most keresi, ez igénye, mire régóta vágyik. Ha az iszlám bajba kerül, oly szánalmasnak érzi magát, akár a magányos vándor, vagy a teve, mi farkával csapkod s nyakát a földnek szegezi. Ő Allah még megmaradt érve, ő a próféta hátramaradt jövendölése.

Majd így folytatta, béke reá

Ó, emberek! Én azokat az intéseket zúdítottam rátok, melyekkel a próféták saját népeiket figyelmeztették, s azt üzentem meg, mit a (próféták) jövendöltek meg arról, mi utánuk jön majd. Korbácsommal edzettelek, de ti nem egyenesedtetek ki, feddéseimmel terelgettelek, de mégsem rendeződtetek. Jaj nektek! Arra számíttok tán, hogy majd jön egy másik imám, ki a helyes útra vezet, s megmutatja az igaz ösvényt? Hátat fordított már az evilágon minden, mi egykor arcával nézett feléd, s most az mutatja arcát, mi valaha néked háttal állt. Allah legjobb szolgálói készen állnak az indulásra, hisz az evilágból keveset arra váltottak, mi a túlvilágon sokat és maradandót ígér. Mi kár érte testvéreinket, kiknek vérét Sziffínnél ontották ki, s ma nem élhetnek? Csak annyi, hogy nem fuldokolnak a nyeléstől, s nem isznak zavaros vizet! Allahra! Ők már találkoztak Allahhal, s Ő már megfizette nékik fizetségüket, megengedte nékik a lakhatást a biztonság otthonában félelmük után. Hol vannak testvéreim, kik a helyes úton jártak, az igaz nyomdokán lépdeltek? Hol van Ammár? Hol van Ibn Tajhán? Hol van Zú-Sihádatajn? Hol vannak a többiek, az ő testvéreik, kik elkötelezték

345. Rasz városa a mai Azerbajdzsán területén az Arasz folyó mentén lehetett. Egy Dusab nevű patak partján tizenkét fenyőfát bálványoztak, melyeket hitük szerint még Noé fia Jafet ültetett. A tizenkét fáról nevezték el városaikat is. Több prófétájuk is figyelmeztette őket bűnös cselekedetükre, de ezeket mind kivégezték, mígnem Allah kénkőesőt nem küldött rájuk, s városaik elpusztultak.

magukat a halálra, s kiknek fejeit a fesletteknek adták fel? (Majd a hívők emírje nemes szakállához kapott, szemei könnybe lábadtak, majd így folytatta:) Ó, testvéreim, kik olvassák a Koránt, bölcsességet merítenek belőle, elgondolkoznak a kötelezettségeken, teljesítik azokat, életre kelük a Szunnát, s lerombolják az Újításokat! Mikor dzsihádra szólították őket, válaszoltak, bíztak vezérükben, s követték őt. (Majd teljes erejéből elkiáltotta magát:) Dzsihád! Dzsihád, ó Allah szolgálói! Allahra! Én még ma gyülekezőt fújatok a seregnek. Aki Allah felé akar vonulni, az jöjjön ki velünk!

Nauf megjegyzése:

Majd a hívők emírje fiát, Huszajnt – béke reá – tízezer ember élére állította, másik tízezer fölé rendelte Kajsz ibn Szaadot – Allah kegyelmezzen neki –, több mint tízezer harcos állt Abi Ajjúb Anszári mögött, több mint tízezer mások mögött. Ezek mind készenlétben voltak, hogy visszatérjenek Sziffínbe, de közbejött az a péntek, mikor az átkozott Ibn Muldzsam megölte a hívők emírjét. A seregek visszavonultak, s olyanok lettünk, akár a birkanyáj, mely elvesztette juhászát, miközben a farkasok a nyájat minden oldalról bevették.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْمَعْرُوفِ مِنْ غَيْرِ رُؤْيَةٍ ، الْخَالِقِ مِنْ غَيْرِ مَنْصَبَةٍ ..

181. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Kinek (léte) még úgy is köztudott, hogy Ő maga nem látható, Ki fáradhatatlan Teremtő. Megalkotta teremtményeit bírásával, Hozzá fohászkodnak a nagyurak az Ő méltósága által, fennhatóságot gyakorol a hatalmasságok fölött nagyszerűségével. Ő az, Ki teremtményeivel betelepítette a világot, elküldte a dzsinnekhez és az emberekhez prófétáit, hogy fedjék fel a világot burkából, figyelmeztessék őket ártásaira, példákat vessenek nekik, hozzanak fel számukra tanulságot a változó egészségről, betegségről, hogy lássák annak hibáit, megengedett és tiltott dolgait, majd mindent, mit Allah megígért az engedelmeseknek, az engedetleneknek, ez a Paradicsom, a pokol, a nemesség, s a kegyvesztettség. Én úgy dicsőítem Őt, ahogy Ő vágyik teremtményei magasztjára. Mindennek megtette mértékét, minden mértéknek idejét, minden időnek írását!

Ugyanabból a szónoklatából

A Korán parancsol, visszatart, csöndben meghúzódó, s beszél. Ez Allah érve teremtményei előtt, s Ő szövetségüket vette, hogy ennek alapján (tegyenek). Kiteljesítette világosságát és bevégezte általa hitvallását. Ő addig hagyta meg prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére –, míg az véghez nem vitte az Útmutatás bölcsességének megüzenését általa. Ezért hát annyira magasztaljátok Égi Fenségét, amennyire Ő tartja Magát hatalmasnak. Ő nem rejtett el semmit előletek hitvallásából, nem is hagyott ki abból semmit, mit szeret vagy gyűlöl, csupán megtette annak világos jelét, bölcs jegyét, mivel féken tart attól, vagy épp arra hív! Mindig ugyanaz elégíti meg, mindig ugyanaz szítja dühét. Tudjátok hát, Ő semmibe sem fog megelégedni abból, ami már felbőszítette Őt elődeitektől, s nem gerjeszti haragra semmi olyasmi tőletek, amibe már megelégedett elődeiteknél. Ti már nyilvánvaló nyomon jártok, s ugyanazt mondjátok, mint amit egykor mondtak az emberek. Allah elég arra, hogy betöltse evilági szükségleteiteket, Ő buzdít titeket a hálaadásra, kötelezi nyelveteket a megemlékezésre. Ő meghagyta néktek a félelmet, s megtette azt megelégedettsége csúcsául, teremtményeitől való szükségletéül. Féljétek hát Allahot, Kinek szeme előtt vagytok, Ki kezében tartja üstökötöket, Ki befolyása alatt tart minden fordulatokat. Ha elpalástoltok valamit, tudja, ha nyilvánosságra hoztok valamit, feljegyzi. Erre Ő tisztes őrizőket[346] bízott meg, kik nem veszejtik el az igazat, s nem állandósítják a zsarnokit. Tudjátok meg, hogy ki féli Allahot, annak Ő megteszi a kiutat minden kísértésből, a világosságot, (mi kivezet) a sötétségből. Ő abban teszi őt örökkévalóvá, mire mindig vágyott, Nála lesz becses megnyugvása a házban, mit magának készített. Ennek árnyéka az Ő Trónusa, világossága az Ő fénye, látogatói az Ő angyalai, kísérői az Ő prófétái. Készülődjetek a visszatérésre, előre hát a halálba! Rövidesen vége szakad embernek a képzelődés, s elernyeszti őt az elmúlás, miközben részére a bűnbocsánat ajtaja zárva marad. Ti olyan helyen vagytok, mire azok vágytak megtérni, kik előttetek tűntek le. Az evilágon, mi nem otthonotok, ti csupán vándorok vagytok, kik éppen úton vannak. Már szólítottak onnan az indulásra, elrendeltetett néktek amott a gyarapvás![347] Tudjátok meg, e vékony bőr a pokol tüzét el nem viseli, hát kegyelmezzetek magatoknak, mert ti már próbára tettétek azt az evilág balsorsaiban. Láttátok-e már sírását annak, kit megszúrt a tüske, botorkálása miatt vért veszít, s megégeti őt a forró homok? Hogy fogja érezni magát majd két serpenyő közt a pokolban, sok kővel körülvéve, hol a Sátán lesz szomszédsága? Tudjátok-e, hogy ha

346. Angyalok
347. Gyarapvás a jótettekben.

Málik[348] dühös a tűzre, akkor egyiket a másikával csapja össze dühében, s ha azt szidalmazza, az a pokol kapui között kezd szökelleni a feddéstől? Ó, te öreg és nagy, kit aggsága deressé tett, hogy fogod magad akkor érezni, mikor a tűz karikái majd nyakad csontjait nyaldossák, s ökölcsapások záporoznak addig, míg azok a húst fel nem emésztik a karról? Féljétek Allahot ó, szolgálók gyülekezete, amíg még egészséggel bírjátok betegségtek előtt, amíg még bőségben vagytok szorongástok előtt. Még most lazítsátok ki nyakaitokat, mielőtt még terhe rá nem záródik! Tartsátok ébren szemeiteket, vékonyítsátok el hasaitokat, használjátok lábaitokat, költsétek vagyonotokat, vegyétek testeiteket, s áldozzátok azokat magatokért, ne fukarkodjatok, mert egykor a Magasztos Allah így szólt: „...Ha Allah pártját fogjátok, hát Ő pártolni fog titeket, s megszilárdítja lábaitokat." [349] Majd azt mondta: „Ki az, ki Allahnak jó kölcsönt hitelez? S Ő azt megkétszerezi néki, s övé a tisztes bér."[350]

Ő nem kéri pártfogástokat gyengesége miatt, nem vesz fel kölcsönt tőletek megszorultsága miatt. Ő úgy kéri pártfogástokat, hogy az egek és a föld seregei mind az Övé, s Ő Nagyszerű, Bölcs. Ő úgy hitelezi a kölcsönt, hogy az egek és a föld tárházai mind az Övé, s Ő Gazdag, Áldott. Hanem Ő csupán próbára akar tenni titeket, melyikőtök legjobb tettekben. Igyekezzetek hát a cselekedetekben, hogy Allah szomszédságában lehessetek, az Ő házában. Majd prófétái lesznek a kísérők, s angyalai a látogatók. (S ki ide bejut), azoknak Ő becsben tartja hallását, így sosem hallják a pokol tüzét, s testüket nem fogja a megviseltség, a kimerültség. „Ez hát Allah kiváltsága, mit Ő annak adományoz, kinek Ő akar, s Allah a hatalmas Kiváltság Birtokosa."[351] Azt mondom, mit hallotok! Allahban keresem a támaszt magamnak és nektek. Ő az, Kire számítok, s ő a legjobb, Kire hagyatkozhatom!

---

348. A pokol őrzője
349. Korán 47/7
350. Korán 57/11
351. Korán 57/21

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ لِلْبُرْجُمِيِّ ابْنِ مُسْهِرٍ الطَّائِيِّ وَقَدْ قَالَ لَهُ بَعْدَ
تَحْكِيمِ الْحَكَمَيْنِ : « لَا حُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ » وَكَانَ مِنَ الْخَوَارِجِ :

أَسْكَتَ اللَّهُ نَجْمَكَ يَا أَثْرَمُ ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ ظَهَرَ الْحَقُّ فَكُنْتَ
فِيهِ ضَئِيلًا شَخْصُكَ ، خَفِيًّا صَوْتُكَ ، حَتَّى إِذَا نَعَرَ الْبَاطِلُ نَجَمْتَ
نُجُومَ قَرْنِ الْمَاعِزِ . . .

182. Beszédéből, *béke reá*

Mikor az egyik háridzsita, Burdzs ibn Muszhir at-Tá'í jelszavukat hallatta: „Nincs más ítélet, csak Allahé", a hívők emírje – Allah megelégedése reá – így szólt:
Maradj csöndben, csúfítson meg Allah, te törött fogú! Mikor az igaz megnyilvánult, akkor biz' gyenge jellem voltál, s hangod erőtlen volt. De mikor feltűnt a hamis, te üvöltözni kezdesz, s kicsírázol, akár a kecske szarva.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا تُدْرِكُهُ الشَّوَاهِدُ ، وَلَا تَحْوِيهِ الْمَشَاهِدُ ،
وَلَا تَرَاهُ النَّوَاظِرُ ، وَلَا تَحْجُبُهُ السَّوَاتِرُ

183. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Kit nem ér el az érzékelés, nem foglalja magában hely, nem látja szem, s nem fedi be fátyol. Létrejövő teremtménye bizonyság teremtésére, teremtése bizonyság létére, teremtményei hasonlósága pedig, hogy Hozzá hasonló semmi sincsen. Ő az, Ki igaz ígéretében, s felülemelkedettebb annál, mintsem hogy szolgálóival igazságtalanul bánjék. Felállította az igazságot teremtményei között és törvényességet gyakorol fölöttük ítéleteivel. Ő az, Ki szem-

tanúja a dolgok történésének eredetük óta, azok tehetetlensége jelzi hatalmas bírását, azok erőtlensége a halállal szemben pedig az Ő örökkévalóságát. Ő az Egy, de nem szám, örökkévaló, időhatárok nélküli, pillérek nélkül meglévő, Kivel a gondolat anélkül találkozik, hogy Őt érzékelné. Minden látható úgy tanúsítja létét, hogy nem szembesül vele, látomás körbe nem keríti. A képzelet számára a képzelet erejéből jeleníti meg Magát, s a képzelet megtagadja az Ő elképzelhetőségét, pedig Őt elképzelni törekszik az, ki Őt akarja megítélni. Ő nem terjedelmében vagy testében nagy, mégis nagy. Nem kiterjedésében, vagy beláthatatlanságában hatalmas, mégis hatalmas. Hanem Ő nagy dolgában, s hatalmas hatalmában. Hittel vallom, hogy Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – az Ő szolgálója, prófétája, kiválasztottja és bizalmasa. Allah elküldte őt a cáfolhatatlan érvekkel, a nyílt diadallal, a világos ösvénnyel. Ő beteljesítette küldetését az igaz megüzenésével, elvezette az embereket a helyes útra, felállította az Útmutatás jeleit, a fények minaretjeit, s megtette az iszlám kötelét szívóssá, a hit csomóit rajta pedig bonthatatlanná.

Ugyanebből a szónoklatából
a különböző állatfajok teremtéséről

Ha ők eszükbe vésték volna az Ő bírásának hatalmasságát, bőkezűségének örömét, biz' visszatértek volna a helyes ösvényre, félték volna az égés kínjait, de fennhéjázók a szívek, s bűnbe mártózottak a szemek. Nem látják tán az apróságokat, miket Ő teremtett, hogyan rendezte el azok rendszerét, tette biztossá azok felépítését, nyitotta meg számukra a hallást, a látást, s alakította ki csontjaikat, bőreiket! Tekintsetek a hangyára, kicsiny testére, finom vázára! Szem alig veszi észre, gondolat alig éri be, hogyan is mozog az a földön, hogyan szökken az táplálékára. Elszállítja a magot üregébe, s ott halmozza azt föl a nyugalmi időre. Forróságban gyűjt a hidegre, ereje teljében a gyengeségére. Megélhetése biztosított, annyi táplálékot vesz, amennyi erejéből telik. Allah, a Szíves, nem feledkezik meg róla, (Allah) az Adakozó nem fosztja meg azt még a száraz kövön, a kies sziklán sem. Ha elgondolod, milyen is a táplálékcsatornája kívülről és belülről, mi lapul hasi bordái rétegeiben, milyen fején a szem és a fül, biz' teremtése csodálattal tölt el, s belefáradnál leírásába. Magasságos az, Ki azt lábakra emelte, saját pilléreire ráépítette. Nem társult Vele annak elindításában más teremtő, nem segédkezett annak megalkotásában más erővel bíró. Ha gondolataid mezsgyéjén haladsz, s elérsz annak végezetéig, biz' nem vezet az téged máshová, csak arra, hogy a hangya Elindítója ugyanaz, mint a pálmafáé, mindegyiknek ott mutatkoznak finom részletei, s

eközben minden élő mélyén ott lapul a különbözés. Teremtésében a fenséges, a finom, a nehéz, a könnyű, az erős és a gyenge mind egyenlők! Ekképp az ég, a lég, a szelek, a víz. Nézd hát, ott a nap, a hold, a növény, a fa, a vizek, a kövek, az éj különbözése a nappaltól, a tengerek fakadása, a hegyek sokasága, ormuk magassága, a nyelvek eltérősége, s a nyelvjárások különbözése. Hát jaj annak, ki megtagadja az ezeket Elrendelőt, s nem hisz ezek Vezérlőjében. Ők arra számítanak, hogy ők olyanok, mint a fű, minek nincs vetője, s nincs, ki különféle alakjukat létrehozná. Nem hagyatkoznak oly érvre, mire hívhatnának, sem olyan okfejtésre, mi tudatukba került. Lehetséges tán oly építmény, minek nincs építője, vagy bűn, minek nincs elkövetője? Ha akarod, beszélek a sáskáról, mit Ő két piros szemmel alkotott meg, miket két holdféle pupilla világít be. Megtette annak a rejtett hallást, alkalmas szájat nyitott rajta, adott néki erős megérzést, két fogat, mivel rágjon, s két sarlószerű lábat, mivel fogjon. Rettegésben tartják a veteményes gazdáit, mert azok még úgy sem tudják elűzni őket, hogy csapatokba tömörülnek. Hanem azok ráömlenek a földekre, csillapítják étvágyukat, pedig testük még egy gyenge ujjal sem ér föl.

Legyen áldott Allah, Kinek akarva, akaratlan leborulnak az egek és a föld, leszegik Előtte orcájukat, homlokukat, Elé vetik magukat engedelmességükben, békességben, behódolva, s Néki ajánlják fel az elrendelést rettegett félelemmel. A madarak alávetik magukat parancsolásának, s Ő tudja tollaik és légvételük számát. Megvetette lábaikat vízen és földön, elrendelte élhetésüket, számon tartja fajaikat, ekképp hát ez a varjú, az a sas, ez a galamb, amaz a strucc. Minden madarat nevén nevez, s biztosítja nékik megélhetésüket. Megalkotta a nehéz felleget, kiváltva abból sűrű esőcseppeket, miket szétszórt a földeken. Átitatta a földet annak szárazsága után, zöld takaróval borította kopársága múltán.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
فِي التَّوْحِيدِ وَتَجْمَعُ هٰذِهِ الْخُطْبَةُ مِنْ أُصُولِ
الْعِلْمِ مَا لَا تَجْمَعُهُ خُطْبَةٌ غَيْرُهَا :
مَا وَحَّدَهُ مَنْ كَيَّفَهُ ، وَلَا حَقِيقَتَهُ أَصَابَ مَنْ مَثَّلَهُ ، وَ
لَا إِيَّاهُ عَنَى مَنْ شَبَّهَهُ ، وَلَا صَمَدَهُ مَنْ أَشَارَ إِلَيْهِ وَتَوَهَّمَهُ

184. Szónoklatából, *béke reá*, Allah egyedüliségéről

E szónoklata néhány olyan tudáselemet tartalmaz, mely más beszédeiben nem fedezhető fel: – Nem hisz az Ő egyedüliségében, ki Néki (különböző) állapotot tud be, sem az, ki meg akarja Őt markolni valóságában. Ki ábrázolja, nem fejezi ki Őt, ki Rámutat, vagy Rágondol, nem irányába tart. Minden, mi magától köztudatban lévő, teremtett, s minden, mit más hozott létre, okozat. Cselekvő, de nem szerszámot használ, mértéket fektető, de nem gondolat alapján. Gazdag, de nem szerzés által, nem kísérője az idő, eszközök sem segítik. Léte megelőzte nem-létét, eredete megelőzte a kezdetet. Tudott, hogy miáltal érzővé tette az érzéseket, Néki nincs érzése. A dolgok közötti ellentétek által tudott, hogy Néki nincs ellentettje, a dolgok közötti hasonlóság által tudott, hogy nincs, mi Véle hasonló. Megtette a világosságot a sötétség ellentettévé, a tündöklést a homályénak, a szárazságot az átitatódottságénak, a forróságot a hidegének. Összehangolója az összeférhetetleneknek, egybeolvasztója a különféleségeknek, közelítő távolik közt, elválasztó egybeolvadtak közt. Ő az, Kit nem fog át a határ, nem tart számon a szám. Mert az anyagi részek önmagukat határolják, s önmaguk látszatát mutatják. A „munzu"[352] a régiséget jelzi, a „kad"[353] arra mutat, mily közeli eredendőségük, a „Lau la"[354] pedig távol tart a beteljesüléstől. Általuk jeleníti meg magát a Teremtő az értelemnek, általuk tagadja meg Magát a szemek

352. Arab szó, jelentése: óta
353. Arab szó, a cselekvés vagy történés idejéhez való közelséget jelzi.
354. Arab kifejezés, jelentése: és ha nem.

látásától. Nem következik be Rajta nyugodtság sem mozgalmasság. Hát akkor hogyan áll elő Benne az, mit előállít, hogyan tér meg Belé az, mit ő indított el, s hogyan jelenik meg Benne az, minek Ő a megjelenítője? Ha ez nem így lenne, Ő Önmagával különbözne, az Ő lénye oszlana meg, s Valósága gátja lenne Eredendőségének. Ha lenne hátoldala, akkor bizton lenne eleje is. Csak akkor érezné a kiteljesedés szükségét, ha Önmaga hiánytól szenvedne. Így a teremtett világ otthagyná jegyét Rajta, Ő maga átalakulna jellé ahelyett, hogy a jelek vezetnének Hozzá! Hanem Ő oly hatalommal bír, mi gátat vet Néki abban, hogy hathasson Rá az, mi másra hat. Ő az, Ki át nem alakul, le nem tűnik, Őt nem nemzette senki, nem is szül, hogy Maga születmény legyen! Ő nem született, hogy korlátok szabják meg határait! Fenségesebb annál, mintsem hogy fiai legyenek, megtisztultabb annál, hogy nőt érintsen! Nem éri be Őt a képzelet, hogy megmérhesse, nem festi le a látomás, hogy képbe öntse, nem éri el az érzés, hogy érezhesse. Kéz meg nem érintheti, hogy megfoghassa, nem változik át más állapotba, nem megy bele alakváltozásokba, nappalok és éjjelek múlása nem öregbítik, nem formálja át Őt a fény s a sötétség. Nem írható Néki dolog a részekből, sem végállomás, végpálya, sem kiállás, megmutatkozás, sem változékonyság, vagy csupán néhány forma, nincsenek határai, korlátai, sem megszakadása, végződése. Dolgok nem befolyásolják Őt, nem emelik, vagy süllyesztik, nem hordozzák, nem hajlítják meg, vagy igazítják ki, nem a dolgok belsejében lényegül, sem azokon kívül lévő. Beszél, de nem nyelvvel, vagy hanggal, hall, de nem füllyukán vagy hallószervvel, mond, de nem fejez ki, emlékezik, de nem idéz emlékezetbe, akar, de nem saját belsőjének megerőltetésével, szeret, megelégszik, de meghatottság nélkül, haragra lobban, feldühödik minden nehézség nélkül. Ha valakit létezőnek akar, csupán ennyit szól: „légy" s lesz, de ezzel hangot nem hallat, (életre) hívása nem hallatszik. Beszéde az Ő teremtésének tette. A kezdet kezdetén sem létezett (más) olyan létező, mint Ő, s ha régebben lett is volna, az lenne a második Isten.

Nem mondható, hogy Ő nem-léte után jött el a létbe, mert akkor Rá épülnének a teremtmények tulajdonságai, nem lenne köztük és közte különbözés, nem lenne azok fölött kiváltsága. Úgy a Teremtő és teremtmény egyenlőek lennének, az Elindító és elindított egy szintet képviselnének. Más által készített minta nélkül alkotta meg teremtményeit, s nem segédkezett teremtményei közül senki sem Néki a teremtésben. Létrehozta a földet, majd felfüggesztette azt anélkül, hogy belső lángok mardosnák, megtartotta azt minden támasz nélkül, felállította lábak nélkül, megemelte pillérek nélkül, megőrizte azt az elhajlástól, görbüléstől, megóvta az elfogyástól, a részekre hasadástól.

Megvetette annak vonulatait, megszilárdította szikláit, megárasztotta patakjait, megnyitotta völgyeit. Nem ernyesztette el az, mit épített, nem gyengült el semmi, mit erőssé tett. Ő az, ki hatalmasságával, hatalmával megjelenik a föld felett, tudásával, ismerésével annak mélyébe lát. Fenségével, méltóságával mindenen túlmagasodik, semmi nem kerülheti el Őt abból, mire kíváncsi, nem képes semmi sem ellenszegülni Vele, felülkerekedni Rajta. Nem futhat el Mellette mi gyors, hogy leelőzze, nincs szüksége vagyonos gazdára, ki táplálja. Néki hódolnak be a dolgok, s alázódnak meg belenyugvással az Ő hatalmasságának. Nem menekülhetsz hatalma elől másvalakihez, hogy megszökhess hasznától, vagy ártásától. Nincs egyazon képességű Vele, hogy pótolja, nincs egyazon kinézetű Vele, hogy egyforma lehessen. Elpusztíthatná a földet annak léte után, mígnem minden azon létező eltűntté válik.

De a föld megsemmisítése annak teremtése után nem oly érdekes, mint annak létrehozása, kiötlése. Hogy lehet ez? Még ha összeverődne az összes állat, madár, vad, legelésző csorda, vagy istállózott jószág minden fajból, fajtából, együtt a bárgyú és a lángelméjű emberekkel, hogy egy szúnyogot alkossanak, biz' nem bírnák azt életre kelteni, nem tudnák, mely út vezet teremtéséhez. Elméjük ezt tanulmányozva megzavarodna, eltévelyedne. Erejük rövidnek bizonyulna, megfogyna, csalódottan, s megtörten verődne vissza, tudva, hogy vesztettek, belátva képtelenségüket megalkotására, felismerve gyengeségüket annak akár lerombolására. Allah, a Magasztalt, a világ megsemmisítése után egyedül térne meg, semmi nem maradna Vele. A végpusztítás után az maradna, mi annak elindítása előtt: sem idő, sem tér, sem pillanat, sem terminus. Ekkor megszűnnének az idő és a terminus, az évek és az órák. Nem maradna semmi, csak Allah, az Egy, a Mindenható, Hozzá vezetne mindennek végzete. Kezdeti teremtményének elfogyna bírása, s arra sem jutna ereje, hogy saját elmúlásának gátat vessen. Mert ha lenne bírása az ellenállásra, örökké fennmaradna. Bármit is hozott létre Ő a világon, annak megalkotása nem okozott Számára nehézséget, bármit is teremtett, vagy formált meg, nem merítette ki. Nem azért alkotott, hogy megerősítse hatalmát, sem a letűnéstől vagy megfogyatkozástól való félelmében, sem azért, hogy általa támaszt keressen egy elhatalmasodó vetélytárs ellen, sem azért, hogy védelemre számítson általa egy Rajta elégtételt vevővel szemben, nem is azért, hogy gyarapítsa véle mindenhatóságát, sem azért, hogy azzal egy társnak dicsekedjen, s nem is azért, mert egyedül érezte Magát és társaságra vágyott. Majd létrehozása után megsemmisíthetné azt, de nem azért, mert nyugtalanság tör rá igazgatásában, vezérlésében, sem azért, mert ez kedvére lenne, s nem azért, mintha valami is Ránehezedne. Annak léthossza nem zaklatja Őt, hogy ez a gyors pusz-

útásra szólítsa. Hanem Ő, a Magasztalt vezérli azt szívességével, parancsolásai sérthetetlenségével, ereje bizonyosságával. Majd megsemmisítése után azt újból visszaállíthatná, de nem azért, mintha erre Néki szüksége lenne, sem azért, mert pártfogást keres onnan valamiben ellene, sem azért, hogy magányosságát társaságra fordítsa, sem azért, hogy a semmibe vevésből, vakságból tudást és kötődést kovácsoljon, sem azért, hogy a szegénységből, ínségből gazdagságot és bőséget alakítson, s nem is azért, hogy a kivetettségből, megalázottságból méltóságot és tekintélyt formáljon.

﴿وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

تُخْتَصُّ بِذِكْرِ الْمَلَاحِمِ :

أَلَا بِأَبِي وَأُمِّي هُمْ مِنْ عِدَّةٍ أَسْمَاؤُهُمْ فِي السَّمَاءِ مَعْرُوفَةٌ، وَفِي الْأَرْضِ مَجْهُولَةٌ

185. Szónoklatából, *béke reá*

Atyám és anyám azok közül valók, kiknek nevei az égben ismertek, de a földön ismeretlenek. Számítsatok arra, mi be fog következni dolgaitok szerencsétlenségéből, vérségi kapcsolataitok felrúgásából és az alantas emberek felemeléséből. Eljön az idő, mikor a hívő egy kardcsapása könnyebben jut érvényre, mint törvényesen egy dirham adása. Eljön az idő, mikor a kéregető bére több lesz az azt adóénál, s ez az idő akkor jön el, ha majd nem az italtól részegedtek meg, hanem a jómódtól, a bőségtől, majd ha minden belső kényszer nélkül esküdöztök, s szégyenérzet nélkül hazudoztok. Ez majd akkor lesz, mikor a megpróbáltatások úgy felsebeznek titeket, akár a teve púpját a nyereg. Mily hosszú is lesz az ínség, mily távolinak tűnik onnan a remény! Ó, emberek! Vessétek oda kantárait lovaitoknak, mik kezeitek terhét[355] hordozzák hátaikon, ne szakadozzatok le vezéretektől, máskülönben saját cselekedetek fog vádaskodni ellenetek. Ne ugorjatok be a kísértés tüzébe, mi ott lángol előttetek, tartózkodjatok annak folyamától, hagyjatok fel azzal, hogy felé törtettek! Mert életemre! A hívőt e láng elpusztítja, míg ki nem muzulmán, sértetlen marad tőle!

Én olyan vagyok köztetek, mint a mécses a sötétségben. Ki evvel lényegül, az megvilágosodik, hát hallgassatok, ó, emberek, építsétek azt tudatotokba, bírjátok figyelésre szívetek füleit, hogy érthessetek!

355. A bűnöket.

﴿وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:﴾

أُوصِيكُمْ - أَيُّهَا النَّاسُ - بِتَقْوَى اللهِ، وَكَثْرَةِ حَمْدِهِ عَلَى آلَائِهِ إِلَيْكُمْ، وَنَعْمَائِهِ عَلَيْكُمْ، وَبَلَائِهِ لَدَيْكُمْ

186. Szónoklatából, *béke reá*

Meghagyom nektek, ó, emberek, féljétek Allahot, dicsérjétek Őt bőven kiváltságotokért, néktek jövő bőkezűségéért, próbatételeiért. S Ő mennyire nemeslelkűen bánik veletek, mily nagy kegyelmet gyakorol fölöttetek! Hányszor követtetek el hibát Ellene, mit ő elleplezett! Szinte már felkínáltátok magatokat az Ő sújtására, de Ő továbbra is meghagyott titeket. Ne feledjetek megemlékezni a halálról, s fogjátok magatokat vissza attól, hogy azt semmibe vegyétek. Hogyan, hogy nem törődtök Vele, Aki pedig törődik veletek? Miért reménykedtek abban, aki nem hagy tovább időzni titeket?[356] Azoknak halála, kiket szemügyre vettetek, elég intésül kell szolgáljon. Őket biz' vitték sírjaikba és nem maguk kaptattak oda, majd belesüllyesztették őket és nem maguk szálltak annak mélyére. Mintha ők nem is időztek volna el az evilágon, mintha az világ lenne még mindig otthonuk! Elhagyatottá tették a helyet, mit laktok, s most ott laknak, mit egykor elhagyatottnak véltek. Annak hasznáért munkálkodtak, miről el kellett váljanak, azt veszejtették el, amihez hozattak.[357] Most ők sem a mocsoktól nem szabadulhatnak, sem a szépben nem gyarapodhatnak. Az evilággal társultak, mi megigézte őket, ők bíztak benne, s az feléjük kerekedett. Hát versengjetek, ó, kegyelmezzen nektek Allah, hajlékaitokért, mikben elrendeltetett néktek az elidőzés, mikhez szólíttattok, mikhez hívva vagytok! Keressétek Allah nemeslelkűségének beteljesedését az állhatatosság által az Ő iránta való engedelmességben, az ellene irányuló engedetlenség leküzdésében, mert a holnap közel van a mához. Mily gyorsan peregnek a nap órái, mily gyorsan váltakoznak a napok a hónapokban, mily gyorsan lefutnak a hónapok az évben, mily gyorsan elszállnak az évek az életben!

356. A halál angyala.
357. A földi élet hasznát keresték, pedig az mulandó, eközben pedig elvesztették a túlvilági boldogulást. (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

مِنَ الْإِيمَانِ مَا يَكُونُ ثَابِتًا مُسْتَقِرًّا فِي الْقُلُوبِ ، وَمِنْهُ مَا يَكُونُ عَوَارِيَ بَيْنَ الْقُلُوبِ وَالصُّدُورِ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ ، فَإِذَا كَانَتْ لَكُمُ الْبَرَاءَةُ مِنْ أَحَدٍ فَقِفُوهُ حَتَّى يَحْضُرَهُ الْمَوْتُ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ يَقَعُ حَدُّ الْبَرَاءَةِ

187. Szónoklatából, *béke reá*

Van olyan hit, mi a szívben állandósul és megnyugvásra lel, s van olyan, mi egy bizonyos ideig átmeneti a szív és a kebel között. Ha meg akartok bizonyosodni valaki felől, várjatok, míg el nem jön érte a halál, s ekkor következik el a bizonyosság ideje. A Hidzsrára[358] az áll, ami eredeti megkötése idején. Allahnak nincs szüksége a föld népeiből olyanra, ki titokban tartja hitét, sem arra, ki azt kinyilvánítja. A Hidzsra szó nem illethet meg senkit, csak ha elismeri Allah érveit a földön. Ki azt elismeri, abban bizonyos, úgy hívják: muhádzsir. Nem mondható musztaz'afnak az, kit beértek Allah érvei, miket hallottak fülei, s magába szívta azokat szíve.

Mert bizony dolgunk nehéz, körülményes. Nem viseli azt el más, csak a hívő, kinek szívét Allah már kipróbálta a hittel. Hagyományunk nem marad fenn, csak hű keblekben, kitartó értelemben.

Ó, emberek! Kérdezzetek engem, mielőtt még elveszítenétek, mert én jobban ismerem az ég útjait a föld útjainál, kérdezzetek, még mielőtt a kísértés lábra nem kel, s el nem tapossa még az orrszíjakat is, pusztulásba nem dönti a népek tudatát!

358. Hidzsra jelentése menekülés. Az iszlám szerint egy muzulmánnak el kell menekülnie, odébb kell állnia olyan helyekről, ahol irtják a muzulmánokat, vagy ahol muzulmánok fölött nem muzulmán uralkodik. Természetesen, ha a muzulmán anyagi, egészségügyi, vagy egyéb okokból nem képes a Hidzsrára, úgy ez nem követelhető meg. Aki képtelen a Hidzsrára, úgy hívják musztaz'af. A próféta viszont így szólt: „Nincs Hidzsra a (mekkai) győzedelmes bevonulás után." Ez a Hidzsra csak Mekkára értendő.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَحْمَدُهُ شُكْرَ الْإِنْعَامِهِ ، وَأَسْتَعِينُهُ عَلَى وَظَائِفِ حُقُوقِهِ ،
عَزِيزِ الْجُنْدِ ، عَظِيمِ الْمَجْدِ

188. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőítem Őt, hálát adva bőkezűségéért, Benne keresek támaszt igazának véghezvitelére. Erős a serege, hatalmas méltósága. Hittel vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója és prófétája, aki az Iránta való engedelmességre szólított, győzedelmeskedett az Ő ellenségei felett az Ő hitéért folytatott küzdelemben. Nem hátráltatta ebben az sem, hogy az emberek összegyülekeztek meghazudtolására, fényének kioltására. Hát álljatok elő igaz istenféléssel, mert Allah kötelének sodra erős, vége magasba ívelő, sérthetetlen. Törekedjetek a halál felé a kínokban (a jótettek által), készüljetek föl még megváltása előtt s álljatok készen rá, még mielőtt az eljön, mert az igazi bevégzés: a Végítélet Napja. Ez elég intés kell legyen annak, ki ezt eszébe vette, s elég tanulság annak, ki ezt semmibe sem vette. Még mielőtt elérkezik a vég, ó, mit is tudtok a sírok keskenységéről, a magány elviselhetetlenségéről, az indulás rettenetéről, a kínok ijedelméről, a bordák különbözőségéről, a hallás süketségéről, a gödör sötétségéről, a megígért büntetéstől való félelemről, az üreg bezáródásáról, a kövek fedéséről?

Ezért hát féljétek Allahot, ó Allah szolgálói, mert a világ mindig csak ugyanazt teszi veletek, míg ti és az Óra[359] inkább vagytok egymáshoz közelebb. Mintha az el is jött volna jeleivel, közeledne féktelenségével, s rá is állított volna titeket ösvényére. Mintha az földet rengetőn törne elő, kebelét földre borítaná, s a föld elválna lakóitól, kibújtatva őket ölelő karjaiból. Az hasonlatos a naphoz, mi elmúlt, vagy a hónaphoz, mi beteljesedett. Új dolgai öreggé lesznek, hízottjai legirhesednek. Ők most már szűk helyen vannak, hol hatalmas kétség ül dolgaikon, a

359. Végítélet órája.

tűznek pedig felgerjedt mindent emésztő ereje, a sikolyok velőt rázók, a lángok magasba csapók, a hang ott reszkető, az égés gyötrő, távoli az alábbhagyás, tüzelője izzó, fenyegetése rettentő, ürege bezárult, sarkai sötétek, üstjei fortyogók, dolgai borzongatók.

„S azok, kik számon tartják Urukat, a mennyekbe vezettetnek csapatostul."[360] Ők bizton vannak a gyötrelmektől, messzi a büntetéstől, távol tartatnak a pokol tüzétől. Békesség tölti el általuk az otthont, megelégedettek sorsrészükkel, s nyughelyeikkel. Ők azok, kiknek világi tettei gyarapvással töltötték el őket, szemeik könnyre fakadók, éjjeleik az evilágon olyanok voltak a félelemtől, a bűnbocsánatért való esedezéstől, mint nappalaik, s nappalaik a magánytól, a különszakadottságtól olyanokká lettek, mint éjjeleik. Megtette nékik Allah a Mennyországot hajlékul, s jutalomnak viszonzásul. Ők voltak, kik legerdemesebbek az örök fennhatóságra, a fennmaradó kiváltságra. Ezért hát, ó Allah szolgálói, ügyeljetek arra, hogy mi az, mit ha megóvtok, győzelmet hoz, s mi az, mit ha semmibe vesztek, elveszejt, romlásba dönt.

Törtessetek halálotok felé jó tettekkel, mert olyan törlesztés lesz részetek, amilyet kölcsönöztetek, s olyan tartozás jár vissza, amilyet hiteleztetek. Mintha már le is szállna a „rettegett"[361], nincs visszaút többé, min elfuthattok, nincs megesettség, mit kimagyarázhattok. Allah arra serkent, tegyetek eleget a Hozzá való engedelmességnek, engedelmeskedjetek prófétájának, s bocsájtsatok meg nekünk és magatok közt az Ő kegyelmének kiváltsága által. Tapadjatok a földhöz, viseljétek el a megpróbáltatást, ne forgassátok kezeteket, kardotokat nyelvetek kénye-kedvére, ne sürgessétek azt, mit Allah nem tart sürgősnek számotokra, mert ki köztetek ágyában hal meg, miközben ismeri Allah igazát, az Ő prófétájának igazát, a próféta házának nemzetségét, az mártírként hal meg, Allah kezében jutalma. Kiérdemli a jó viszonzást a helyes cselekedetek után, mi szándékában állt, mert e szándéka rátelepedett kardrántása helyére. Biz' mindennek megvan a maga ideje és terminusa.

---

360. Korán 39/73.
361. A halál

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْفَاشِي فِي الْخَلْقِ حَمْدُهُ ، وَالْغَالِبِ جُنْدُهُ ، وَالْمُتَعَالِي جَدُّهُ

189. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Kinek messzire nyúlik magasztja, győzedelmes serege, nagyságos méltósága. Dicsérem Őt szakadatlan bőkezűségéért, hatalmas adományáért, Ő az, Kinek gondolata is hatalmas, ezért megbocsájtó, s igazsággal tesz mindent, mit elrendel. Tudja azt, mi folyamatban van, s mi elmúlt. Tudásával megalkotta teremtményeit, létrehozta azokat bölcsességével anélkül, hogy utánzott, vagy tanult volna, anélkül, hogy egy bölcs mester példáját követte volna, anélkül, hogy hibát követett volna el, s anélkül, hogy mások segítettek volna. Hittel vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója és prófétája, kit akkor küldött, mikor az emberek a feneketlen mélységben halmozódtak, s zavarodottságban hánykolódtak. A letaszítottság gyeplője vezette őket, szívüket lezárta a gyűlölködés lakata.

Meghagyom néktek, ó, Allah szolgálói, féljétek Allahot, mert Allah igaza áll rátok, ahogy a ti igazatok áll Allahon,[362] ezért hát keressétek erre Allah pártfogását, ahogy keressétek azt azért is, hogy találkozhassatok Allahhal! A ma őrizkedése a védelem, a pajzs, s a holnap útja a Paradicsomba vezet. Iránya világos, ki azon halad, nyertes, Ki oda szólít, Az annak Őrizője. Amaz már megmutatta magát azoknak, kik letűntek és azoknak, kik előhozattak, hátha tán szükségük lesz Rá holnap, mikor Allah majd megismétli mindazt, mit elindított, visszaveszi azt, mit adott, s számot vet azzal, mit juttatott. Mily kevesen is lesznek azok, kik azt elfogadták és úgy tartották meg, ahogy azt meg kell tartani! Ők lesznek legkevesebben számban, s ők lesznek, kikre áll az, mit Allah így mondott: „Hanem csak kevesen hálaadók az Én szolgálóim közt."[363] Ezért hát igyekezzetek ezt meghallani, élénkítsétek erőfeszítésteket Felé! Lépjetek helyébe minden letűntnek utódokként, s tegyétek azt támaszotokká minden ellenszegülővel szemben. Ébred-

362. Csak akkor várhattok viszonzást, ha Allah törvényeit betartjátok. (A fordító)
363. Korán 34/13

jetek általa alvástokból, töltsétek vele napotokat, tegyétek azzal érzővé szíveteket, mossátok le vele bűnötöket, kezeljétek azzal betegségteket, s törtessetek általa a halálba! Vegyétek ellenpéldául azokat, kik azt semmibe vették, s ne azokat, kik követték, mert ezek azok, kiknek ellenpéldát ti magatok szolgáltattok[364]. Ezért vigyázzatok rá és általa pedig vigyázzatok magatokra! Legyetek az evilágtól tartózkodók, de a Túlvilág felé hevesen haladók, ne kezeljétek le azt, kit az őrizkedés magasba emelt, s ne nézzetek föl arra, kinek csak az evilágon magas rangja! Ne tartsátok szemeteket az evilág megcsillanó felhőjén, ne hallgassatok annak dicsérőjére, ne válaszoljatok az arra hívónak, ne keressetek világosságot ragyogásában, ne kísértsenek meg becses dolgai, mert tündöklése ámító, beszéde hazug, vagyonához vér tapad, becses dolgai zsákmányul esnek. Mert biz' az evilág magához vonz, majd elfordul, konok, lefékezi a haladást, hazugságot, valótlant mond, visszatartja a hasznot, hálátlan, gonosz, elhagyja híveit, megigéz, de egyben bajt kever. Állapota változó, lépése rengető, méltósága hanyatlás, komolysága bohóság, magassága alantas. Az a csaták, a fosztogatás, a zsákmány, s a pusztulás otthona. Tábora lábakon áll, elöljár, behozza az elmaradást, majd leválik. Útjai összekuszálódtak, az ott menekülők megzavarodtak, s csalódott, ki arra vágyott. Erődjeik kiadták őket, házaik kivetették őket, fortélyaik cserben hagyták őket. Egy részük, akár a lebénított tevék, másikuk, akár a mészárszéki hús, vagy a levágott tagok, a kiontott vér, néhányuk saját kezébe harap,[365] mások tenyerüket morzsolgatják, kezükkel arcukat borítják, köztük ki elátkozza saját nézetét, megint mások visszavonják azt, mire szólítottak rég. De most már hátat fordított a cselekvésre szánt idő, arcát mutatja a kínszenvedés, s nincs attól menekvés! Ó, mily borzalom! Elveszett az, mi elveszett, elment az, mi elment, s elmúlt a világ, annak rendje szerint. „Nem rítt értük az ég és a föld, s nem voltak marasztaltak."[366]

---

364. Azzal, hogy ti magatok is semmibe veszitek az Írást, az egyenes ösvényt.
365. A fájdalomtól
366. Korán 44/29.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَنْمِي هٰذِهِ الْخُطْبَةَ بِالْقَاصِعَةِ ، وَ
هِيَ تَتَضَمَّنُ ذَمَّ إِبْلِيسَ - لَعَنَهُ اللهُ - عَلَى اسْتِكْبَارِهِ وَتَرْكِهِ
التَّجْوِدَ لِآدَمَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَإِنَّهُ أَوَّلُ مَنْ أَظْهَرَ الْعَصَبِيَّةَ
وَنَبَّعَ الْحَمِيَّةَ ، وَتَحَذِّرَ النَّاسِ مِنْ سُلُوكِ طَرِيقِهِ :

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَبِسَ الْعِزَّ وَالْكِبْرِيَاءَ ، وَاخْتَارَهُمَا لِنَفْسِهِ
دُونَ خَلْقِهِ ، وَجَعَلَهُمَا حِمًى وَحَرَمًا عَلَى غَيْرِهِ ، وَاصْطَفَاهُمَا لِجَلَالِهِ
وَجَعَلَ اللَّعْنَةَ عَلَى مَنْ نَازَعَهُ فِيهِمَا مِنْ عِبَادِهِ

190. Szónoklatából, *béke reá*, ami becsmérlő szónoklat néven ismert

E beszédében szó van a Sátán, Iblisz ócsárlásáról dölyfösködése miatt és mert nem volt hajlandó leborulni Ádám – béke reá – előtt. Szintén ő volt az, ki először szembeszállt a csoportszellemmel[367], s fennhéjázón viselkedett. E beszéd figyelmeztetés az embereknek, hogy ne lépjenek a Sátán útjára. Dicsértessék Allah, Ki magára öltötte a Méltóság, a Fennhatóság palástját, mert e kettőt Magának választotta, s nem teremtményeinek. Mindkettőt elérhetetlenné, tilossá tette más számára, saját Fenségének emelte ki, s átka ül szolgálóin, kik e kettőért Véle harcba szállnak. Majd legközelebbi angyalait e két tulajdonsággal próbára tette, hogy megnyilvánulhassék, melyikük szerény, s melyikük dölyfös. S Allah, Ki Tudója a szívek rejtekének, az elleplezett ismeretlennek, így szólt: „...Lám! Én Megteremtője vagyok a halandó (embernek) agyagból, s midőn Én elrendezém azt, hát belélehellék az Én Lelkemből, hát ereszkedjetek le néki leborulván. Hát leborulának minden angyalok mindösszesen, kivéve Ibliszt."[368]

Elöntötte őt a düh, hisz saját teremtése által önteltséggel nézett el Ádám fölött, származása miatt fennebb érezte magát nála. Ezért hát az Allah ellensége, ki a kérkedők vezére, a dölyfösek legelsője! Az, ki lehe-

367. Ellenszegült az angyalok csoportjának engedelmességével.
368. Korán 38/71-74.

lyezi a viszálykodás alapját, ki harcba száll Allahhal a nagyság köntöséért, ki felölti a gőg öltözékét, s leveti az alázat álarcát.
Nem látjátok tán, mennyire lekicsinylette őt Allah önteltsége miatt, s megalázta azért, mert magasan hordta orrát? Ő az evilágot tette félre néki, s a Túlvilág égető lángjaira adta szavát. Ha Allah világosságból akarta volna megteremteni Ádámot, hogy fénye elkápráztassa a tekinteteket, látványa ámulatba ejtse az elméket, illata magához vonja a légvételeket, biz' megtette volna. S ha ezt megtette volna, a nyakak alázattal hajlottak volna meg Néki, s könnyebb lett volna az angyalok próbatétele, minek ő[369] volt tárgya. De Allah, a Magasztalt, próbára teszi teremtményeit néhány oly dologgal, minek nem ismerik eredetét, hogy különítsék el próbatételül (a jót a rossztól), mentesüljenek az önteltségtől, maradjanak távol az önimádástól. Tanuljatok abból, mit Allah tett Iblisszel, amint lerombolta hosszúra érő cselekedetét, igyekvő törekvését, csupán egy órai fennhéjázása miatt, s ezért néki hatezer évig kell imádkoznia Allahhoz, mi nem tudni, hogy az evilágon, vagy a Túlvilágon mérettetik rá! Ki van hát Iblisz után biztonságban Allahtól, ha ilyen szembenállást tanúsít? Senki sem! Allah, a Magasztalt nem enged be senki halandót a Paradicsomba oly dologgal, amiért már Ő angyalt űzött ki onnan! Ítélete az ég népének és a föld népének egy és ugyanaz! Nincs Allah és bármely teremtménye között komaság, miáltal megengedetté tegye a gyarlóságot, mit a világoknak megültott!
Ezért hát féljetek, ó, Allah szolgálói, nehogy (Iblisz) megfertőzzön bajával, vagy szólításával messze eltévelyítsen, majd rátok hozza lovasait, gyalogosait! Életemre mondom, az már behelyezte nyilát íjába, pattanásig feszítette annak húrját, egy közeli helyről lő rátok, s így szól: „...Uram! Miáltal letérítettél engem, hát feldíszítem nékik az (eltévelygést) a földön, s letérítem őket mindahányat."[370] Így találgat az a távoli ismeretlenről, ki-kiadva magából balsorsot hozó sejtését, mit el is hittek néki a hiábavalóság gyermekei, a gőg fivérei, a dölyf és nemtörődömség lovasai, mígnem betörtek vezérsége alá a köztetek lázongók, majd erőt vett rajta rátok vágyakozó sóvárgása, s a rejtett titokból nyilvánvaló tény lett, hatalmát rátok zúdította, serege menetét ellenetek fordította. Ezután a megalázottság szakadékába taszított titeket, az öldöklés medencéinek sodrába vetett, majd eltiport, kiszúrva dárdájával szemeteket, átvágva torkotokat, letépve orrotokat, összezúzva tagjaitokat, hogy így vezessen titeket rabláncra fűzve, a jól megrakott lobogó tűzre. Ekképp lett ő hitvallástokban ártalmasabb, földi dolgaitokban lángot

369. Ádám. Tehát ha egy csodalénynek teremtette volna őt Allah, akkor könnyű próbatétel az angyalok számára, hogy leborulnak-e előtte, vagy sem. De őt Allah csupán agyagból teremtette, nem tűzből vagy bármi másból, így volt, ki nem hajtotta meg magát előtte (Iblisz) és ezzel nem állta ki a próbát.(A fordító)
370. Korán 15/39

gerjesztőbb azoknál, kikkel szemben nyílt szembenállással viseltettek, kik ellen sereggel mentek. Ezért hát fordítsátok erőtöket felé, vegyétek őt komolyan, mert Allahra! ő pökhendin néz eredetetekre, kétségbe vonja járandóságtokat, lebecsüli származástokat! Rátok hozta lovasait, útjaitokra irányította gyalogosait, kik elűznek titeket mindenhonnan, s lecsapják minden ujjatokat! Nem kerülhetitek ezt el fortéllyal, nem védelmez meg az elszántság! Bekerültetek a megalázottság sűrűjébe, az összeszorítottság gyűrűjébe, a halál mezejére, a megpróbáltatás mezsgyéjére. Oltsátok ki hát a gőg s a dölyfös önhittség lángját, mit szívetek magában rejt! Mert ez a hasztalanság a Sátántól jövő áskálódás, miáltal az lebecsül, félrevezet, sugdolódzik. Vessétek meg fejetek fölött az alázat alapját, hajítsátok az öndicséretet lábaitok alá, vetkőzzétek le nyakaitok kötöttségét! Vegyétek magatokhoz a szerénység fegyverét köztetek és ellenségtek, Iblisz s hada közt! Mert néki minden népből vannak katonái, segítői, gyalogosai, lovasai. Ne legyetek olyanok, mint az a fennhéjázó, ki maga alá gyűrte saját fivérét anélkül, hogy erre Allah kiváltságot adott volna, mert saját nagyságának érzete és a düh tüze, mit a hiábavalóság gerjesztett szívében, irigységet kovácsolt belsejében. A Sátán saját gőgjének szeléből lehellt orrába, majd Allah őt belső gyötrelmekkel kínozta és felelőssé tette a gyilkosok bűnéért a Végítélet Napján.

Ti meg lázongáson mesterkedtetek, rontást hoztatok a földre, nyíltan szembeszállva Allahhal, nyílt harcra szólítva a hívőket! De Allahra! Féljétek Allahot, nehogy a hiábavalóság gőgje, a semmibe vevő önhittség fejetekbe szálljon, mert az az ellenségeskedés csírája, a Sátán lehelete, mivel ő már megtévesztette a letűnt népeket, elmúlt korokat, mígnem azok elbuktak nemtörődömsége ködében, tévelyítése üregeiben, alávetve magukat az ő vezérlésének, elfogadva az ő irányítását. Ebben a dologban a szívek egyformán dobogtak, a századok egyként követték egymást, de még máig megmaradt a kebelszűkítő önimádás! Vigyázzatok, s féljetek engedelmeskedni uraitoknak, nagyságaitoknak, kiket eltölti tetteik felett érzett önhittségük, s magas lóról beszélnek származásuk miatt. Ők dolgaikat Allah szemére vetik, s azon civódnak Véle, mit is tett Ő vélük, perelve az Ő elrendelését, vitatva bőkezűségét. Biz' ők a konokság legfőbb fundamentumai, a kísértés kiemelkedő pillérei, s a pogány nagyapákkal való hencegés kardjai. Féljétek hát Allahot, ne váljatok az Ő nemeslelkűségének ellenfeleivé, ne vegyen rajtatok erőt irigység az ő kiváltságaiban, ne engedelmeskedjetek az iszlámot perelőknek, kiknek zavaros vizét együtt isszátok tiszta vizetekkel, kiknek betegsége összekeveredik egészségtekkel, kiknek gyarlóságát beengedtétek igaz dolgaitok közé! Ők a szenny alapjai, a szembenállás lefektetői, Iblisz megtette őket az eltévelyedés málhahordozóivá, s oly

katonákká, kikkel emberekre támad. Ők azon keresztül adják elő magukat, ki nyelvükkel beszél, hogy ellophassák tudatotokat, bekerülhessenek szemetekbe, súghassanak füleitekbe.
Ekképp tesz meg ő titeket nyila áldozatává, lábai tiprásává, keze erőforrásává. Tanuljatok abból, miként érte a sújtás azokat a dölyfösködőket, kik előttetek múltak el Allah haragja, ereje, fenyítése és büntetése által. Vegyétek intésteket abból, ahogy orcájuk a földnek szegeződött,[371] ahogy oldalaikra borultak, hát keressétek Allah oltalmát a gőg gyarlóságától, s keressétek menedékét az idő sújtásától! Ha Allah valaha is megengedné a dölyfösködést szolgálói közül valakinek, az bizonyosan odaadó prófétái vagy hívei jussa lenne. De Ő, a Magasztalt, gyűlöletessé tette számukra a fennhéjázást, vágyat keltett bennük a szerénységben való megelégedésre. Ezért ők orcájukat földre vetik, arcukat porral belepetik, szárnyaikat a hívők előtt leszegik, s mindezt egyenes alázattal teszik. Allah próbára tette őket az éhínséggel, az ínség megpróbáltatásával, a félelemmel vizsgáztatta őket, s a balsorsot bírta rá őrjítőjüknek. Ezért hát ne tartsátok a vagyont és gyermeket olyannak, miben ő megelégedését leli, vagy éppen feldúlja, minthogy semmibe veszitek a kísértés eshetőségeit, próbatételét, mikor gazdagsággal s erővel bírtok. Ahogy Ő, a Magasztalt mondja:
„Számítják-é ők, hogy Mi nyújtunk nékik a vagyonból, s a fiakból? S mi siettetjük nékik a jókat? Mi több, ők nem érzékelik."[372] Mert Allah azokat, kik magukat nagyra tartják, olyan híveivel tételi próbára, kiknek szemeiben ott ül az alázat.
Egykor Mózes, Imran fia, fivérével, Áronnal – béke reájuk – a fáraó színe elé lépett. Öltözékük gyapjú, kezükben bot, s kezeskedtek, hogy megmarad annak hatalma, folytatódik méltósága, ha megalázkodik, mire ő így szólt: „Nem csodálkoztok-e ezen a kettőn itt, akik kezeskednek méltóságom folytatódásáról, hatalmam megmaradásáról, de láthatjátok, mily szegények, ínségben szenvedők? Miért nem zúdultak rájuk eddig is az arany karkötők?" Eközben ő nagyra tartotta aranyát, készletét, lebecsülte a gyapjút, annak öltözetét. Ha Allah, mikor elküldte prófétáit, azt akarta volna, hogy megnyíljanak nékik az arany kincstárak, a nemesércbányák, a cserjés ligetek, vagy hogy körbevegyék őket az ég madarai, a föld vadjai, biz' megtette volna. S ha ezt így cselekedte volna, értelmét vesztené a próbatétel, hamissá lenne a viszonzás és megdőlne a hirdetés. Akkor nem járna ki azoknak, kik követik az Ő üzenését, a megpróbáltatásuk utáni bér, nem érdemelnék ki a hívők jótetteik után a viszonzást, nem fednék a szavak, mit jelentésükben tartanak! De Allah, a Ma-

371. Ahogy meghaltak és arccal a föld felé borultak.
372. Korán 23/55-56.

gasztalt, prófétáit méltóságukban, elszántságukban szilárd erővel ruházta fel, miközben gyengének mutatta kinézetüket a szem számára, s megtette nékik a meggyőződést, mi gyarapvással tölti be a szíveket, a szemeket, a nyomorúságot, mi fájdalommal tölti el a hallást s a tekintetet. Ha a próféták oly emberek lettek volna, kiknek ereje véget nem ér, méltóságán csorba nem eshet, kiknek mindenhatósága felé nyúlnak az emberi nyakak, s csak ők azok, kikre a magas ló nyerge vár, biz' ez túl könnyű lecke lett volna a teremtményeknek, s a legmesszibb attól, hogy ne dölyfösködjenek. Így anélkül is hittek volna, hogy a félelmet magukban éreznék, vagy a vágyak feléjük hajlanának, de míg közösek lennének szándékaik, megoszlanának tetteik. Hanem Allah, a Magasztalt úgy akarta, hogy kövessék prófétáit, ismerjék el Írásait, hódoljanak be Színe előtt, tegyenek eleget parancsolásának, vessék magukat alá az engedelmességnek Őnéki úgy, hogy mindebbe egy szemernyi hiba be ne csússzék, s mennél nagyobb az ínség, a megpróbáltatás, annál hatalmasabb kell legyen a jutalom, a viszonzás. Nem látjátok tán, hogy Allah, a Magasztalt, az elődöktől, így Ádámtól – Allah fohásza reá – kezdve az evilág utódjaiig mindenkit próbára tett a kövekkel,[373] mik nem használnak, nem is ártanak, nem hallanak s nem látnak! Ezeket Ő megtette Sérthetetlen Otthonába, majd felállította az emberek számára. Majd lehelyezte azt a legkövesebb, rögösebb pusztába, a föld legkopárabb ormára, zord hegyek közt húzódó völgyek legszűkebb hágójába a roppant homokra, gyér forrásoknál, az elszórt lakóknál, hol nem gyarapszik sem teve, sem ló, sem nyáj. Aztán megparancsolta Ádámnak és fiainak, forduljanak ahhoz odaadással. Ekképp lett az útjuk középpontja, málhásállataik találkozóhelye, mi felé emberi szívek sietnek sóváran a kietlen sivatagokból, a tagolt, mély völgyekből, s a tengerekben szétszórt szigetekről.
Vállaikat megrezgeti a hatódottság, Allahhoz emelik fohászukat, fürge lábakkal, borzolt hajjal, por borított arccal vonulnak, darócaikat hátukra vetik, eltorzítja szépségüket hajuk meghagyása, mi hatalmas próba, szigorú vizsga, belsőjük nyilvánvaló feltáródása, s önmaguk nemes megújhodása. Ezt oly útnak tette meg Allah, mely kegyelméhez visz, s összekapcsol a Paradicsomával. Ha Allah Sérthetetlen Otthonát és hatalmas jeleit oly helyre akarta volna helyezni, hol ott vannak a kertek, folyók, lágy és sík platók, fák tömege, gyümölcsök bősége, kihízott népesség, sűrű lakhatás, aranyló búza, buja ligetek, zöld föld, esővel itatott síkságok, burjánzó gyümölcsösök, zsúfolt utak, biz' a viszonzás mértéke oly csekély lenne, mint amilyen a megpróbáltatás erőtlensége. Ha az építmény alapja, mi a Házat tartja, s a kövek, miből az emelkedik, zöld smaragdokból, vörös rubintokból lennének, s a tündöklés mindent

373. Kába köve.

bevilágítana, akkor biz' az visszafogná a kétség biztatását a keblekben, megállítaná Iblisz törtetését a szívek felé és az emberekben kavargó aggódást mindez megszüntetné. De Allah a különféle nehézségekkel próbára teszi szolgálóit, imádságra készteti őket a számos csapással, vizsgáztatja őket a gyötrelemmel, hogy kiűzzék szívük gőgjét, hont nyújtsanak az alázatnak lelkükben, s hogy az nyitott ajtókat tegyen meg az Ő kiváltsága előtt és okot adjon az Ő megbocsájtására.

Allah! Féljétek az evilág vágyait, a Túlvilág szembefordulását, a gonosz megtelepedését, a csúf dölyf erőretörését, mert az Iblisz hatalmas csapdája, nagy kelepcéje, mi úgy önti el az emberek szívét, mint a halálos méreg. Az nem hibázik, nem is vét el senkit, sem a tudást tudása miatt, sem a szűkölködőt rongyaiban. Ettől védi meg Allah az Ő szolgálóit, kik hisznek, az imával, Zakát adásával,[374] böjt megtartásával az előírt napokon, a végtagok békességével, félelem szemükbe vetésével, lelkük alázatával, szívük behódolásával, s róluk a gőg elűzésével. Eközben finom orcájukat por lepi be a földre vetettségtől, nemes tagjaik földre borulnak a tisztelettől, hasuk a hátukig horpad böjtben az alávetettségtől, Zakátot adnak, s az ínségben szenvedőnek, a szegénynek a föld gyümölcseiből és minden másból juttatnak. Nézzetek arra, mi e tettekben honol, de úgy, hogy kurtítsátok meg nagyratörő büszkeségteket, nyomjátok el felbuggyanó önhittségteket! Én is nézek, de nem találok senkit az evilágon, csak olyat, ki gőgös valami miatt, de ezzel nem tudja maga alá gyűrni a tudatlant, nem tud belekapaszkodni általa még a félkegyelműek tudatába sem, mert ti olyasvalamiért dölyfösködtök, minek nem tudott oka, sem táptalaja. Mert Iblisz Ádám és az ő származása miatt volt gőgös, kinek teremtésén így gúnyolódott:

„Én tűzből vagyok, te meg agyagból."

Hanem a virágzó népek gazdagjai a rájuk esett bőség miatt dölyfösek, s mondják:

„...Mi többen vagyunk (nálatok) vagyonban, s fiakban, mi nem leszünk megkínoztatva."[375]

S ha a gőgöt semmiképp el nem kerülhetitek, akkor nemes tulajdonságokkal, áldott tettekkel és tisztességes dolgokkal dicskedjetek, melyekkel a méltóságteli, emelkedett arab nemzetségek, s törzsi elöljárók váltak ki, kikre ráillett a vonzó benső, a nagy gondolat, fenséges poszt és kegyes cselekedet. Hencegjetek oly áldott tettekkel, mint a jószomszédság megőrzése, az egyezség megtartása, engedelmesség a jólelkűeknek, szembenállás a gőggel, nemeslelkűség gyakorlása, vágyak visszatartása, a vérontástól való távolmaradás, a törvényesség megtartása, a düh elfojtása,

374. Zakát hozzájárulást minden képes muzulmánnak fizetnie kell, vagy pénzben, vagy természetben. Ez hozzávetőleg évi bevételének 2,5%-át teszi ki.
375. Korán 34/35.

s a föld megrontásának elkerülése. Vigyázzatok, nehogy úgy járjatok, mint a népek előttetek, kikre rászállt a gyötrelem gonosz tetteik és gyűlöletes cselekedeteik miatt! Emlékezzetek rájuk a jóban, s rosszban, de vigyázzatok, nehogy mintáitokká legyenek! Ha átgondoltátok mindkét állapotukat,[376] ragadjatok meg minden olyat, mivel helyzetük méltóságosabbá lesz, az ellenség távol marad tőlük, mivel az oltalom kiterjed felettük, a jómódú meghajlik előttük, s összeforrasztja a nemeslelkűséget kötelükkel. Mert e dolgok szolgálják a megosztottságtól való távolmaradást, az összhangban való megtapadást, egymás hívását arra, s egymás tanácsadását általa. Kerüljetek el mindent, mi megroppantja gerincüket, legyengíti erejüket, így hát kerüljétek el a szív rosszindulatát, a kebel gyűlöletét, az egymástól való elfordulást, a segítő kéz visszatartását! Gondolkodjatok el letűnt elődeitek közt a hívők sorsán! Mily ínségben és megpróbáltatásban volt részük! Tán nem ők voltak, kik az emberek közt a legsúlyosabb terhet hordozták, s a világon a legnyomorúságosabb gyötrelmet kiállták? A fáraók rabszolgának vették őket, szörnyű szenvedést és keserű kínokat hoztak rájuk, s helyzetük sokáig így maradt a pusztító megalázottságban, a szigorú leigázottságban. Nem leltek kibúvót a menekvésre, sem utat a védekezésre, mígnem Allah meglátta, mily szilárd kitartással tűrik a balsorsot az Ő szeretetében, mennyire elviselik a kivetettséget az Iránta érzett félelemben, s megtette nékik a kiutat a megpróbáltatások szorongatásától. Majd felváltotta számukra a megalázottság helyét a méltóságéval, a félelmét a biztonságéval. Eztán ők uralkodó királyok, nyilvánvaló imámok lettek, kiknek Allahtól való nemessége oly fokra hágott, mit azelőtt maguk sem reméltek. Nézzétek, milyenek voltak, mikor táboraik egybe tartoztak, vágyaik összecsengettek, szíveik lehiggadtak, kezeik segítségre készen állottak, kardjaik egymást oltalmazták, tekintetük mindenen átlátott, céljuk eggyé kovácsolódott! Nem voltak tán a föld sarkának urai, s királyok a világ nyaka fölött? De megintcsak nézzétek, mivé lettek dolgaik végeztével, mikor felülötte fejét a megosztottság, szertefoszlott az összehangoltság, összekülönböztek a szavak, a szívek! Sokféle táborra bomlottak, egymás közt szétszóródva háborúztak. Majd Allah levétette róluk az Ő nemeslelkűségének öltözékét, s megvonta tőlük az Ő bőkezűségéből fakadó virágzást. Csupán történésük híre maradt fenn köztetek tanulságul az abból tanulni tudóknak. Tanuljatok hát, Izmael gyermekeinek, Izsák gyermekeinek és Izrael gyermekeinek híreiből! Mennyire egyforma történések, mennyire közeli példák!

Széthúzásuk és megosztottságuk kapcsán gondoljatok azokra a napokra, mikor Perzsia sahjai, Róma császárai uralkodtak felettük! Amazok elűzték őket termékeny földjeikről, Irak folyómedreiből, a zöld világból a tüs-

376. A jót és a rosszat. Virágzásukkor és hanyatlásukkor.

keerdőkbe, a forró szelek sodrába, a keserves megélhetés jármába. Nem hagytak meg nékik mást, csak a tevék fekélyét s azok szőrét.[377] Házaik a leghevenyészettebb, nyughelyük a legszárazabb, mi lehetett. Nem volt egy hang sem, mi felé segítségkérőn fordulhattak volna, s az összhangnak még árnyéka sem, minek erejében bízhattak volna. Állapotuk végzetes volt. Kezeik összekülönböztek, többségeik megoszlottak az óriási próbatételben, a nemtörődömség rétegeiben. Élve temették el leánygyermekeiket, bálványokhoz fohászkodtak, megszegték a vérségi kapcsolatot, s a rablásban kimagaslottak. Nézzétek hát Allah kiváltságainak beteljesülését rajtuk, mikor Ő elküldte hozzájuk a prófétát, ki bizonyságát adta az Iránta való engedelmességnek, hívó szavára egybegyűltek, s ő összhangot teremtett köztük! Nézzétek, hogyan terjesztette ki fölöttük a nemeslelkűség saját kiváltságának szárnyát, hogy indította el nékik az áldások folyamát, majd hogy borította el az egész közösséget áldásának felvirágzása! Megfulladtak annak bőségében, eltespedtek annak kéjeket kínáló életében. Dolgaik egy erős kezű uralkodó árnyékában rendeződni tudtak, helyzetük felkínálta nékik a tisztesség győzedelmességét, s minden dolguk megkönnyebbedett egy szilárd hatalom oltalma alatt. Majd belőlük lettek a világ fejedelmei, a föld királyai, kik olyanok fölött uralkodtak, kik valamikor fölöttük uralkodtak, azokra hoztak ítéletet, kik egykor rajtuk ítélkeztek. Oly erősek voltak, hogy nem volt szükség dárdájuk kipróbálására, sem fegyvereik megkopogtatására.

Hanem ti elkaptátok kezeiteket az engedelmesség kötelétől, a pogányság törvényeivel beszakítottátok Allah várának falát, mit néktek emelt. De Allah, a Magasztalt, egységet teremtett e népben, miáltal az összhang kötelét kifeszítette közöttük, melynek árnyékában sétálgattak, s meghúzódtak menedékében. Ez egy olyan áldás, minek értékét egy teremtmény sem ismeri fel, mert ez minden árnál drágább, s minden vagyonnál hatalmasabb. Tudjátok meg, hogy a Hidzsra után ti most újból beduinokká változtatok, s az egység után több pártra szakadtatok. Ti már nem kötődtök az iszlámhoz, csak annak nevéhez, nem ismeritek hitét, csak annak kinézetét!

Azt mondjátok: „pokol tüze, de nincs, mi szégyenletes lenne", mintha az iszlámot arcára akarnátok buktatni, hogy meggyalázzátok becsületét, megszegjétek egyezségét, mit pedig Allah sérthetetlennek helyezett le néktek az Ő földjére és békesség forrásául teremtményei közé. Legyetek biztosak abban, ha más felé fordulnátok, mint az iszlám, a hitetlenek akkor is háborúznának veletek. Aztán sem Gábriel, sem Mihály, sem a muhádzsirok, sem az anszárok nem tudnának pártfogásukba venni, csak a kardok összecsörrenése, mígnem Allah majd ítél köztetek. Nálatok vannak már a

377. Csak tevetenyésztéssel tudtak ilyen viszonyok között fennmaradni. (A fordító)

példák Allah haragjáról, büntetéséről, az ínség napjairól, a történésekről, hát ne fitymáljátok le ígéretét, semmibe véve leszámolását, felszítva dühét, nem számolva erejével, mert Allah, a Magasztalt, csupán azért átkozza meg az előttetek letűnt korokat, mert elhagyták az illő tetteket, s nem vetettek véget a szennynek. Elátkozta Allah a félkegyelműeket, mert bűnbe estek, s a bölcseket, mert nem tartottak vissza másokat.

Ti már elvágtátok az iszlám csomóját, áthágtátok határait, pusztulásba vittétek parancsolásait! De most Allah engem rendelt arra, hogy küzdjem meg a lázadókkal, kik megszegik egyezségét, s rontást hoznak a földre. Ami az egyezségszegőket illeti, megküzdöttem velük, az eltévelyítőkkel szent csatába mentem, a hittel szakítókat pedig járomba tereltem. A vermek Sátánja is megkapta tőlem azt a dörgedelmet, min keresztül messzire hallatszott szívének sikolya, keblének rázkódása. A lázadók csak egy kis tábora maradt meg. Ha Allah még egyszer megengedné, én mindegyikkel leszámolnék, csak mutatóba hagynék belőlük elszórva, a városok peremén.

Már gyermekkoromban lenéztem a felfuvalkodott arabokat, s letörtem szarvát Rabía és Muzar törzsének. Ti jól ismeritek, milyen helyet foglalok el Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – közeli rokonságában, megkülönböztetett atyafiságában! Saját szobájában helyezett el, mikor még gyermek voltam, keblére szorított, maga mellé fektetett ágyába, testével érintett, s illatával töltött el. Azzal táplált, mit már ő megrágott. Nem lelt hazugságot beszédemben, sem botlást cselekedetemben. Mióta elváltunk, Allah egy óriási angyallal kísérteti őt – Allah fohásza reá és nemzetségére –, aki a nemesség, s a szép erkölcs útján vezeti éjjel és nappal, mit én úgy követek, mint a teveborjú anyja lépte nyomát. Minden nap magasba lendíti nékem szép bensőjének zászlaját, s megparancsolja, kövessem azt. Minden évben magányába vonult Hira hegyei közé, hol nem láthatta senki, csak én. Azokban a napokban az iszlám még egy házat sem gyűjtött magának, csak Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – házát, Hadídzsáét,[378] hol én voltam a harmadik. Itt pillantottam meg a küldetés sugallatának fényét, itt éreztem meg a prófécia illatát! Mikor a sugallat rászállt a prófétára – Allah fohásza reá és nemzetségére –, meghallottam a Sátán nyöszörgését. Megkérdeztem: „Ó, Allah prófétája, mi ez a nyöszörgés?" Azt mondta: „Ez a Sátán, ki elvesztette reményét, hogy hozzá imádkozzanak. Ó, Ali! Azt hallod, amit én hallok, azt látod, amit én látok, pedig te nem vagy próféta. (Ez azért van így, mert) te vagy, ki pótolsz, s a helyes (úton) haladsz." Akkor is vele voltam – Allah fohásza reá és nemzetségére –, mikor Kurajs törzsfői eljöttek hozzá és így szól-

378. Hadídzsa a próféta első, legszeretettebb felesége. Amíg élt, addig nem vett a próféta magához más nőt.

tak: „Ó, Mohamed! Te oly hatalmas dologra hívsz, mire nemzetségedből egy atyád sem hívott még! Mi csupán egy dologra kérünk, mire ha megfelelsz és láttatod velünk, tudni fogjuk, hogy küldött vagy, próféta vagy, de ha nem teszed meg, mágusnak s hazugnak fogunk tartani!" Erre ezt kérdezte a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére -: „Mi a kérésetek?" Ezt mondták: „Hívd ide nekünk ezt a fát úgy, hogy az maga húzza ki gyökereit, és álljon meg majd előtted." Erre a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére -: „Allah Mindenre képes! Ha Allah ezt megteszi nektek, akkor hinni fogtok-é, s felesküdtök-é az igazra?" Erre ők: „Igen!" Erre ő: „Most én láttatni fogom véletek azt, mit kértek, bár tudom, hogy ti nem hajlotok a szép, a jó felé és köztetek vannak azok is, akik a (pokol) gödreibe dobatnak, s azok, kik majd klánokat formálnak (ellenem)!" Majd így szólt – Allah fohásza reá és nemzetségére -: „Ó, fa! Ha hiszed Allahot, a Végítélet Napját és tudod, hogy én vagyok Allah prófétája, hát húzd ki gyökereidet, míg Allah engedelmével előttem meg nem állsz." Arra mondom, Ki őt elküldte az igazzal, hogy a fa kihúzta gyökereit, s nagy morajlással, suhogással, akár a madárszárnyak suhogása, elindult, míg meg nem állt Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – előtt, legnagyobb ágát a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – fölé emelte, néhányat pedig vállam fölé, s én ott a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – jobbján álltam. Mikor a nép ezt látta, emelt orral, s gőggel így szóltak: „Parancsold meg, hogy a fele jöjjön hozzád, a másik fele maradjon helyén!" Megparancsolta, s annak fele lenyűgözően, még nagyobb morajjal hozzá ment, majdhogynem megérintve Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére –. Majd így szóltak hitetlenül, lázadón: „Parancsold meg, hogy Allah állítsa vissza ezt a felet úgy, ahogy volt." Megparancsolta – Allah fohásza reá és nemzetségére –, s az visszaállt. Majd azt mondtam: „Nincs más Isten, csak Allah! Én vagyok a legelső, ki hiszek benned, ó, Allah prófétája – s az első, ki elismeri, hogy a fa Allah, a Magasságos parancsolására azt tette, amit tett, tanúsítva próféciádat, magasztossá téve szavadat." De erre az egész nép kitört: „Ez egy mágus, csaló! Ez egy csodálatos mágia, ez neki könnyen megy! Csak egy ilyen ember, mint ez, esküszik rád (rám mutatva)!" Hanem én azokhoz tartozom, kik nem ügyelnek az emberek rosszmájúságára, ha Allahról van szó! Azokhoz tartozom, kiknek arcán ül az igaz kifejezés, kiknek beszéde erényes! Kik ébren töltik az éjjelt, s minaretben a nappalt. Kik markukban szorítják a Korán kötelét, felélesztik Allah és az Ő prófétájának Szunnáját, nem dölyfösködők, nem önhittek, nem fennhéjázók, nem megrontók! Kiknek szívei a Paradicsomban pihennek, testei a jótettek közt szerénykednek!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رُوِيَ أَنَّ صَاحِبًا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
- يُقَالُ لَهُ : هَمَّامٌ - كَانَ رَجُلًا عَابِدًا ، فَقَالَ
لَهُ : يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صِفْ لِي الْمُتَّقِينَ حَتَّى
كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِمْ ، فَتَثَاقَلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ
جَوَابِهِ ، ثُمَّ قَالَ : يَا هَمَّامُ اتَّقِ اللَّهَ وَأَحْسِنْ
﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾
فَلَمْ يَقْنَعْ هَمَّامٌ بِهَذَا الْقَوْلِ حَتَّى عَزَمَ عَلَيْهِ ، فَحَمِدَ
اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ، وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ - ثُمَّ قَالَ : ...

191. Szónoklatából, *béke reá*

Egy alkalommal a hívők emírjének – béke reá – egyik kísérője, akit úgy hívtak, Hammám, s aki Istenhez fohászkodó ember volt, így szólt: „Ó, hívők emírje! Írd le nekem az istenfélő embert úgy, hogy azt magam is látni tudjam!" A hívők emírje – béke reá – ki akart térni a válaszadás elől, s így szólt: „Ó, Hammám! Féld Allahot, hajts végre szép tetteket, mert Allah azokkal van, kik őrizkednek és helyesen cselekednek!" De Hammám nem volt megelégedve ezzel a válasszal és arra buzdította, hogy beszéljen. Erre a hívők emírje dicsőítette Allahot, magasztalta Őt, imádkozott a prófétáért – Allah fohásza reá és nemzetségére – majd belekezdett.

Nos, tehát, mikor Allah, a Magasztalt megteremtette teremtményeit, anélkül teremtette azokat, hogy szüksége lenne engedelmességükre, vagy hogy biztonságot teremtett volna Magának bűneiktől, mert bűneik nincsenek ártására, engedelmességük nincs hasznára. Ő felosztotta köztük megélhetésüket, kijelölte nékik életterüket. Ezek közt az őrizkedők azok, kik a kiváltságosok tábora! Beszédük pontos, ruhájuk egyszerű, járásuk alázatos. Lesütik szemeiket oly látványra, mit Allah megtiltott nekik, s oly tudásra áll rá hallásuk, mi hasznukra van. Lelküket a megpróbáltatásban ugyanaz szállja meg, mint mi a feloldásban. Ha nem lenne oly terminus, mi nékik meg van írva, nem nyugodna lelkük testükben egy szempillantásig sem, vágyva az égi viszonzást, félve a szörnyű kínlódást! Csak a Teremtő az, Ki hatalmas szívükben, minden más, mi Rajta kívüli, leala-

csonyodott szemükben! Számukra a Mennyország olyan, mintha látnák, ahogy benne örvendeznek, s a pokol is olyan, mintha látnák, ahogy benne szenvednek. Szívük szomorú, a mocsoktól bizton vannak, testük vékony, igényük csekély, lelkükből túlárad az erény. Állhatatosan tűrték a néhány keserves napot, cserébe megkapják a hosszú nyugtot. Ez egy oly busás megállapodás, mit Uruk tett könnyűvé nekik. Az evilág őket akarta, de ők nem akarták azt, majd az rabul ejtette őket, de ők megváltották magukat belőle. Az éjszaka talpon vannak, a Korán egy részét előveszik, s azt félhangosan olvasni kezdik. Eltölti őket általa a bánat, benne keresnek gyógyulást a betegségre, mi rájuk támadt. Ha egy versen már túlértek, mi vágyakozást kelt bennük,[379] sóváran ráhagyatkoznak, lelkük óhajjal teli fordul felé, s úgy sejtik, hogy az betölti szemük világát. Ha egy oly versen értek túl, mi a (pokoltól való) rettenetről szól, szívük hallását ráirányítják és úgy érzik, hogy a pokol moraja, annak sikolya füleikbe özönlik. Meghajolnak hátaikkal, leborulnak homlokaikkal, tenyereikkel, térdeikkel, lábaikkal, s Allahhoz, a Magasztoshoz esdekelnek megszabadításukért. Nappal irgalmasak, tudók, erényesek, őrizkedők. Az istenfélés olyanná tette őket, mint a nyílvesszők. Aki rájuk néz, azt hiszi, betegek, pedig nem azok, vagy azt mondja: megtébolyodtak. Hanem tébolyítja őket a hatalmas elrendelés! Nem elégednek bele a kevés jóba, mit tettek, s nem tartják nagyra a sok jót, mit cselekedtek. Csak magukban keresik a hibát, s tetteik őket félelemmel töltik el. Ha valamelyikükét feldicsérik, az megretten attól, mit róla mondanak, mert ő így vélekedik: „Én jobban ismerem magam, mint mások, Uram pedig jobban ismer engem, mint én magam. Allah! Ne aszerint ítélj meg, amit mondanak, tégy meg engem jobbá annál, mit rólam gondolnak, s bocsájtsd meg nekem azt, mit nem tudnak!"

Jegyeik közül szemedbe ötlik erejük a hitben, eltökéltségük a szelídségben, hitük a bizonyosban, törekvésük a tudásra, tudásuk az irgalomban, egyszerűségük a gazdagságban, alázatuk a fohászban, hálájuk az éhezésben, állhatatosság az ínségben, a törvényesség kutatása, igyekezetük az Útmutatásban, s a kapzsiság elkerülése. Jó tetteket visz véghez, mégis benne a félelem.

Esténként buzgón mond hálát, reggelenként ég a vágytól az emlékezésre. Éjszakái aggodalmasak, reggelei örömben dúsak. Aggodalmasak, mert az éjszaka az elfeledettségbe vész, örömben dúsak a kiváltság és kegyelem miatt, mi hozzá leér. Ha nehezére esik elviselni olyasmit, mit gyűlöl, akkor sem adja azt olyanért, amit szeret. Szemeinek nyugalma azon pihen, mi örök, de megvonja attól, mi nem marad fenn. Megtölti az irgalmat tudással, a beszédet tettel. Mit nála látsz, az közeli reménye,

---

379. Vágy a Paradicsomba.

kevés hibája, alázatos szíve, bizonyos bensője, egyszerű étele, dolgai könnyűsége, jól őrzött hite, halott vágyai, elfojtott dühe, a jó, mi tőle elvárt, s a rossz, mitől ő bizton van! Még ha azok között is van, kik Allahot elfeledik, mégis azok közé számít, ki Rá emlékeznek, de ha az emlékezők közt van, nem számít azok közé, kikről majd megfeledkeznek. Megbocsát annak, ki őt szorongatja, ad annak, ki mindenétől megfosztja. Jól bánik azzal, ki megveti, beszédéből a romlottságot száműzi. Beszéde szelíd, botlásai távol maradnak, erényei meg-megcsillannak, jósága szembeforduló, gyarlósága hátat fordító. A nyomorúságot méltósággal viseli, az ínségben állhatatos, a feloldásban hálaadó. Nem esik túlzásokba azoknál, kiket megvet, s nem követ el bűnt még azokért sem, kiket szeret. Még azelőtt elismeri az igazat, hogy ellene tanút hoznának, nem veszíti el, mit őrzésére bíznak, nem felejti el, mire emlékeznie kell. Nem szólít senkit csúfnevén, nem okoz kárt szomszédjának, nem örül más bosszúsága felett, nem megy bele semmi rosszba, s nem hagyja el az igazat. Ha csöndben marad, hallgatása nem aggasztja, ha nevet, nem harsányan teszi, s ha rontás éri, tűri, míg Allah érte elégtételt nem vesz. Lelke maga miatt aggodalmas, az emberek tőle nyugton vannak. Magát saját Túlvilága miatt töri, s az emberek magukat tőle bizton érzik. Távolsága azoktól, kiktől eltávolodott, önfeláldozás, önmegtisztulás, közelsége azokhoz, kikhez közel áll, jámborság, kegyelem. Távolmaradása nem nagyképűség, gőg, közelkerülése nem csalás, s nem ámítás.

Majd Hammám előtt elborult a világ, és kiadta lelkét. Erre a hívők emírje – béke reá –: „Allahra! Ettől féltettem őt!", s hozzátette: „A hathatós intések így érik azt, kik azokat befogadják!" Majd valaki megkérdezte: „Hogy lehet, hogy veled ez nem esik meg, ó, hívők emírje?" Erre ő: „Jaj neked! Minden halálnak megvan a maga ideje, mit túllépni nem lehet és oka, mi kikerülhetetlen. Maradj magadnak és máskor ne szólj ilyet, mert ezt a Sátán helyezte nyelvedre!"

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَصِفُ فِيهَا الْمُنَافِقِينَ :

نَحْمَدُهُ عَلَى مَا وَفَّقَ لَهُ مِنَ الطَّاعَةِ ، وَذَادَ عَنْهُ مِنَ الْمَعْصِيَةِ ،

وَنَسْأَلُهُ لِمَنِّهِ تَمَامًا ، وَبِحَبْلِهِ اعْتِصَامًا ...

192. Szónoklatából, *béke reá*, a képmutatókról

Dicsérjük Őt a támaszért, mit az Iránta való engedelmességért adott, hogy meggátolt a szembeszegülésben, kérjük mannája beteljesülését, és tegye számunkra szilárddá kötelét! Valljuk, hogy Mohamed az ő szolgálója és prófétája, ki minden nehézséget magára vállalt, keresve Allah megelégedését, s azért minden fájdalmat elviselt. Közeli rokonsága nem állt ki mellette, a távoliak pedig egybekeltek ellene. Az arabok nekiengedték gyeplőjüket, s hadakozva véle málhásaik hasát csapkodták, míg el nem értek csatamezejéig a legtávolibb házakból, a legmesszibb országokból.

Meghagyom néktek, ó, Allah szolgálói, féljétek Allahot! Figyelmeztetlek titeket a képmutatókra, mert ők eltévelyedettek, s másokat is eltévelyítenek, maguk megbotlottak, de másokat ők gáncsolnak. Sok színt váltanak, mivel kísértésbe rántanak. Támogatnak titeket mindenféle támasszal, megfigyelnek minden leshelyről, szívük beteg, de külsejük tiszta! Lopakodva mennek, ártással menetelnek, hol soruk a rontás, beszédük gyógyír, de tettük gyógyíthatatlan kórság. Irigylik a feloldást, biztossá teszik a megpróbáltatást, lerombolják a reményeket. Minden útjukat áldozataik lepik el, minden szívhez van puhítójuk, minden bánathoz van csalóka könnyük. Egymásról dicshimnuszokat zengenek, majd ezért viszonzást sejtenek. Ha kérnek valamit, azt megkövetelik, ha megfeddnek valakit, szégyenletesen teszik, s ha ítélnek, túlzásba esnek. Minden igaznak készítettek hamis párt, ahogy minden egyenesnek meghajlót, minden élőnek gyilkost, minden ajtóhoz kulcsot, minden éjjelhez lámpást. Kétségek közt érkeznek el a vágyakozáshoz, hogy megtarthassák piacaikat, s népszerűsítsék jó kiállású kereskedésüket.[380] Ha beszélnek, gyanút keltenek, ha leírnak, képzelődnek. Könnyű utat kínálnak, mit maguk beszűkítenek. Tehát: ők a Sátán klánja, a pokol fullánkja. „...Ezek hát, kik a Sátán pártján. Lám! Hát nem a Sátán pártja-é a vesztes?"[381]

---

380. Azt színlelik, hogy vágyakoznak Allahra, de vágyakozásukban ott a kétség. Ezt azért teszik, hogy üzleti dolgaik menjenek. (A fordító)

381. Korán 58/19.

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي أَظْهَرَ مِنْ آثَارِ سُلْطَانِهِ ، وَجَلَالِ كِبْرِيَائِهِ ،
مَا حَيَّرَ مُقَلَ الْعُيُونِ مِنْ عَجَائِبِ قُدْرَتِهِ ، وَرَدَعَ خَطَرَاتِ
مَمَالِمِ النُّفُوسِ عَنْ عِرْفَانِ كُنْهِ صِفَتِهِ ...

193. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki oly módon nyilvánítja ki hatalmát, nagyságának fenségét az Ő bírásának csodáin keresztül, hogy a szemek káprázatba esnek, a belső gondolatok meg visszahőkölnek az Ő valóságának megismerésétől, leírásától. A hit bizonyos, odaadó és meggyőződött esküjével vallom, hogy nincs más Isten, csak Allah, és vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója, prófétája, kit akkor küldött, mikor az Útmutatás jelei már elmosódtak, a hit ösvényei pedig sivárakká lettek. Megvallotta az igazat, útba igazította a halandókat, helyes irányba vezette őket, s egyszerűséget parancsolt, Allah fohásza reá és nemzetségére. Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói, hogy Ő nem a semmiből teremtett, s nem engedett szabadjára titeket. Tudja kiváltságai kiterjedését fölöttetek, számon tartja néktek nyújtott bőkezűségét. Kérjétek hát, hogy vigyen titeket diadalra, s hozza meg sikereteket! Kérjétek Őt és keressétek nemeslelkűségét! Nem választ el tőle semmi lepel, nincs előttetek Őellene egy zárt ajtó sem! Ő mindenhol van, minden időben és történésben ott rejtőzik, minden ember és dzsinn mellett ott húzódik. Adakozás nem üt rést Rajta, juttatás nem rövidíti meg, a koldus ki nem merítheti, s a nyertes meg nem kissebbítheti! Nem vonhatja el Őt senki másvalaki elől, nem tarthatja Őt vissza hang egy másik hang mellől, s a jómód adása nem gátolja abban, hogy azt meg is tagadja. Dühe nem gátja kegyelmének, kegyelme nem akadálya büntetésének. Belső tartalma nem árnyékolja be külső megjelenését, s külső megjelenése nem rejti véka alá belső tartalmát. Ő egyszerre közeli és távoli, nagy és kicsiny, megjelenő és belsőben meghúzódó, belsőben meghúzódó és mégis nyilvánvaló. Kölcsönt ad, de Őt nem adják kölcsön, nem úgy teremtette művét, hogy előbb kigondolta, nem kereste annak támaszát azzal, hogy erőt vett Rajta a fáradtság. Meghagyom néktek, ó, Allah szolgálói, féljétek

Allahot, mert az istenfélés a hit gyeplője és alapköve. Ragadjátok meg nyúlványait, tartsátok meg igazát! Az majd elvezet titeket a feloldás hajlékába, a megpihenés lakába, a bizton erődjébe, a méltóság otthonába a Napon, mikor tágra nyílnak a tekintetek, körben mindent sötétség borít, mikor a tízhónapos vemhes tevecsordákat szabadjára engedik,[382] s megfúvatnak a harsonák, majd minden élő meghal, minden hang elnémul, a nagy vonulatok és kemény sziklák porrá törnek, rideg köveik futóhomokká lesznek, talapzataik mélybe süllyednek. Akkor majd nem lesz közbenjáró, sem atyafi, ki megvédjen, sem kifogás, mi hasznot ád!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

بَعَثَهُ حِينَ لَا عَلَمٌ قَائِمٌ، وَلَا مَنَارٌ سَاطِعٌ، وَلَا مِنْهَجٌ وَاضِحٌ

194. Szónoklatából, *béke reá*

Ő akkor küldte a prófétát, mikor még nem volt álló jel, fényt adó minaret, sem világos ösvény. Meghagyom néktek, ó, Allah szolgálói, féljétek Allahot, óvjak titeket az evilágtól, mi az indulás otthona, a gyötrelem hajléka. Ki azon él, el kell indulnia róla, ki ott honol, el kell hagyja. Az úgy vetődik utasaival, akár a hajó, mit a mély tengeren vihar tépáz. Köztük ki megfullad, áldozattá lesz, másikuk a hullámok hátán menekül, hol a szél sodrása löködi, veszélye felé görgeti. Ki megfulladt, már utol nem érhető, ki megmaradt, a pusztulásba viszi útja! Ó, Allah szolgálói! Vigyetek végbe jó tetteket, mert nyelvetek most még szabad, testetek egészséges, tagjaitok mozognak, szabad a pálya, széles a tér, mielőtt (még) a lehetőség el nem vész, s a halál közelbe nem ér! A halált meg ti magatok teljesítsétek be, ne várjátok annak eljövetelét!

382. Úgy el lesztek hanyagolva a Végítélet Napján mások által és csak magatokra számíthattok, mint azok a tevék, amelyek előrehaladott vemhesek és mégis szabadjára engedték őket. (A fordító)

﴿ وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

وَلَقَدْ عَلِمَ الْمُسْتَحْفَظُونَ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - أَنِّي لَمْ أَرُدَّ عَلَى اللهِ وَلَا عَلَى رَسُولِهِ سَاعَةً قَطُّ ، وَلَقَدْ وَاسَيْتُهُ بِنَفْسِي فِي الْمَوَاطِنِ الَّتِي تَنْكُصُ فِيهَا الْأَبْطَالُ ، وَتَتَأَخَّرُ فِيهَا الْأَقْدَامُ ، نَجْدَةً أَكْرَمَنِيَ اللهُ بِهَا ...

195. Szónoklatából, *béke reá*

Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – azon követői, kik megőrzői az isteni küldetésnek, tudják, hogy én egy pillanatig sem voltam engedetlen Allahhal, vagy az Ő prófétájával szemben, s bátorságomnál fogva, mit Allah nemeslelkűsége osztott rám, támogattam őt még olykor is, mikor a vitéz visszavonult; de lába helyben maradt. Úgy halt meg Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére –, hogy feje keblemen pihent. Utolsó leheletét tenyerembe adta ki, ahogy azokkal végigsimítottam arcomon. Elvégeztem fürdetését – Allah fohásza reá és nemzetségére –, s az angyalok segítettek nekem. Tömve volt velük a ház és az udvar. Egy részük leszállt, másikuk meg mennybe szállt. Fülem el-elkapta zsongásukat, ahogy imát mondtak érte, míg sírjába nem temettük. Hát ki az, ki nálam több joggal bír, hogy vele legyen életében vagy halálában? Ezért hát hagyatkozzatok megérzésetekre, s vezessen titeket őszinte szándéktok az ellennel vívott harcotokban. Arra esküszöm, Kin kívül más Isten nincs, hogy én az igaz útját járom, ők a hamis lejtőjén lépkednek. Halljátok hát, mit mondok, s kérem Allah megbocsájtását magamnak és néktek.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَعْلَمُ عَجِيجَ الْوُحُوشِ فِي الْفَلَوَاتِ ، وَمَعَاصِيَ الْعِبَادِ فِي الْخَلَوَاتِ ، وَاخْتِلَافَ النِّينَانِ فِي لُجَجِ الْغَامِرَاتِ ، وَتَلَاطُمَ الْمَاءِ بِالرِّيَاحِ الْعَاصِفَاتِ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا نَجِيبُ اللهِ ، وَسَفِيرُ وَحْيِهِ ، وَرَسُولُ رَحْمَتِهِ • ...

196. Szónoklatából, *béke reá*

Allah ismeri az erdő vadjainak sírását, az emberek magányban elkövetett bűneit, a halak mozgását a tenger dagályában, s a vizek örvénylését, mit a viharos szelek kavarnak. Vallom, hogy Mohamed Allah kiválasztottja, sugallásának megüzenője, kegyelmének prófétája. Nos, hát meghagyom néktek, féljétek Allahot, Ki nekikezdett teremtéseteknek, s Hozzá vezet visszautatok. Vele van kívánságtok végcélja, Ő vágyódástok végső helye, Hozzá irányul ösvényetek, s Ő ijedelmetek forrása. Mert az istenfélés gyógyír szívetekre, látás vak lelketeknek, gyógyulás beteg testeteknek, helyrehozója romlott kebleteknek, tisztulás bemocskolódott értelmeteknek, világosság látástok homályában, bizton szívetek ijedelmében, s fény tudatlanságtok sötétségében. Ezért hát tegyétek meg az Allahnak való engedelmességet belső kényszerül, nem pedig külső fedőül, belső tartásul, nem csupán külső megnyilvánulásul! Tegyétek azt széppé ahhoz, hogy bordáitok közt szívetekbe hatoljon, parancsolótokul dolgaitokban, leszállóhelyetek itatójául, közbenjáróul vágyaitok eléréséhez, tegyétek azt menedékké ijedtségtek napján, lámpássá sírjaitok gyomrában, társul hosszú magányotokban, megszabadulásul lakóhelyetek gyötrelmeitől! Mert az Allah iránti engedelmesség véd meg a körülölelő kínoktól, a várt félelmektől, s a lángokban álló tűz hevétől. Ki az őrizkedést magáévá teszi, közelségük után messzire kerülnek tőle a gyötrelmek, keserűségük után megédesednek néki a dolgok, áradatuk után elmaradnak tőle az (ínség) hullámai, ernyesztésük után könnyűvé lesznek néki a lesújtó gondok, kietlenség után elözönli őt a bőkezűség, kelletlensége után rászabadul a kegyelem, elfolyása után patakzik rá a kiváltság, gyérsége után záporozik rá az áldás. Féljétek Allahot, Ki hasznotokra van intéseivel, figyelmeztet próféciáival, kötelez kegyeivel!

Vessétek alá magatokat imádásának, s Iránta való igaz engedelmességgel járuljatok Elé! Ez hát az iszlám, Allah hitvallása, mit Ő Magának választott, szemei előtt rendezett el, kiemelte, mint legjobb teremtését, s szeretetében alapozta meg pillérét. A többi hitet azzal alázta meg, hogy ezt méltóságra emelte, a közösségeket ennek emelkedettsége alá helyezte. Nemességével megszégyenítette ellenségeit, pártfogásával csalódottá tette ellenzőit. Saját támfalaival összezúzta a tévelyedés gerendáit, kútjaiból szomját csillapította a szomjazónak, s a kút vizét maguk a vízhúzók táplálják odaadóan. Ő az iszlámot olyanná tette meg, minek nem törnek meg részei, nem különülnek el láncszemei, építménye össze nem roskad, pillére meg nem roppan, növénye kitéphetetlen, ideje meg nem szakad, törvénye nem veszti érvényét, ágai meg nem csonkíthatók, részei össze nem zsúfolhatók, könnyűsége nehézségre nem váltható, világossága be nem sötétíthető, egyenessége meg nem görbíthető, fája nem ismer gócsörtöt, tágas útjain nincs szűkület, lámpái ki nem égnek, s édesében nyoma sincs keserűnek. Oly pilléreken áll, miknek talpait Allah az igazságban megvetette, s miknek alapját szilárddá tette. Olyan forrás, minek vize túláradó, lámpás, minek tüze ki nem alvó, minaret, mivel irányt kap az utazó, jel, mi utat mutat hágóihoz, itatóihoz, mik azoknak adnak vizet, kik azt felkeresik. Allah az iszlámban megtette végső megelégedését, pillérének ormát, az Iránta való engedelmesség magaslatát. Ezért az Allahnál olyan, minek támfalai szilárdak, építménye kecses, bizonysága világos, tüze lángoló, hatalma erős, minaretje magas, lerombolása bonyodalmas. Tiszteljétek és kövessétek azt, vigyétek végbe igazát, s az annak kijáró helyre tegyétek! Allah akkor küldte el Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – az Igazzal, mikor a világ végeszakadása közelbe ért, a Túlvilág egyszeriben felbukkant, mikor tündöklése után köd borult a világ csillogására, s kínszenvedéssel lett teli lakói számára. Bölcsője eldurvult, s végzete közelbe ért. De ezalatt ideje elfogyott, a káosz jelei feltűntek, pusztulásba döntötte lakóit, láncszemei megrepedeztek, okságai szétterjedtek, jegyei megsemmisültek, titkai kiderültek, s hosszai megrövidültek. S Allah megtette őt próféciáinak megüzenőjéül, nemesség példaképül nemzetének, tavaszul kora embereinek, méltóságul támaszainak, tisztesség jegyéül segítőtársainak.

Majd Allah lebocsájtotta néki az Írást, hogy legyen fény azoknak, kiknek lámpása ki nem alszik, legyen mécses, minek fénye ki nem hal, tenger, minek mélysége el nem érhető, út, mi félre nem vezet, sugár, minek nyalábja sötétségbe nem borul, ismérv, minek bizonysága nem gyengül, kinyilvánító, minek támasza össze nem roskadó, gyógyír, mi a kórt meg nem hagyja, méltóság, minek pártfogója el nem bukik, igazság, minek támogatója magára nem marad. Ez a hit bányája és közepe, a tudás forrása, tengere, a törvényesség tava, medencéje, az iszlám alapköve, épít-

ménye, az igazság völgye, síkvidéke, forrás, mit a vízhordók ki nem merítenek, itató, mit az abból ivók ki nem ürítenek, szállás, minek ösvénye az utazót el nem téríti, jel, mi a haladó előtt ködbe nem vész, hegycsúcs, mit a hegymászó el nem ér. Megtette azt Allah, hogy legyen csillapítója a tudásra vágyó szomjának, tavasz az azt felérő szívének, hágó a jótét lelkek útján, gyógyír, miután a betegség meg nem marad, világosság, mivel nem jár sötétség, kötél, minek erős markolása, erőd, mi bevehetetlen, legyen az méltóság annak, ki szereti, békesség annak, ki abba betér, útmutatás annak, ki azt követi, ürügy annak, ki azt magáévá teszi, bizonyság annak, ki általa beszél, tanúságtevő az ellen, ki véle vitába száll, siker annak, ki általa érvel, tehertartó annak, ki terhet visel, hordozó annak, ki érte tesz, jel annak, ki utat keres, pajzs annak, ki fegyverre kel, tudás annak, ki tudatába építi, példabeszéd annak, ki rá hagyatkozik, s ítélő annak, ki általa rendel el.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَانَ يُوصِي بِهِ أَصْحَابَهُ :

تَعَاهَدُوا أَمْرَ الصَّلٰوةِ ، وَحَافِظُوا عَلَيْهَا ، وَاسْتَكْثِرُوا مِنْهَا ، وَتَقَرَّبُوا إِلَيْهَا ، فَإِنَّهَا كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ، أَلَا تَسْمَعُونَ إِلَى جَوَابِ أَهْلِ النَّارِ حِينَ سُئِلُوا : (مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ؟ قَالُوا : لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ) ...

197. Beszédéből, *béke reá*, tanácsot adva követőinek

Kötelezzétek magatokat imára, s őrizzétek meg azt! Sokasodjon fohásztok, keressétek általa az Ő közelségét, mert az egy írott kötelesség minden hívő számára! Vagy tán nem hallottátok-é a pokol népének válaszát, mikor azt kérdezték tőlük: „Mi hozott benneteket a pokolba?" Erre ők: „Nem azok közül valók vagyunk, kik imádkoztak!" Mert biz' az ima úgy veti le a bűnöket, akár a fa a leveleket, s úgy szabadít meg tőlük, akár a jószág szabadul a pányvától, ha elengedik. A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – ezt egy oly fürdőhöz hasonlította, mit egy ember ajtajába állítottak, miben ő minden nap ötször megtisztul. Marad-e rajta még ezután is szenny? Ennek igazát csak az a hívő ismeri fel, kinek bensőjét sem a tulajdon dísze, sem a gyermekek hideg

tekintete, s a vagyon nem téríti el. Allah, a Magasztalt, így szólt: „Emberek, kiket nem csábít el a kereskedés, sem a kufárkodás attól, hogy megemlékezzenek Allahról, megtartják az imát, s kötelező alamizsnát adnak..."[383] A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – még azután is megtartotta az imát, hogy a Paradicsom megjövendöltetett néki. Mert Allah, a Magasztalt, így szólt: „...Rendeld el népednek az imát, s légy abban állhatatos..."[384]

Majd a kötelező alamizsna[385] az imával együtt áldozattá tétetett meg, mit az iszlám népének be kell mutatni. Ki azt jó szívvel adja, az lesz néki pajzsa, s a tűztől őt távol, védelemben tartja. Annak adója nem kell, hogy kényszerét érezze, s nem kell, hogy bánkódjék fölötte. De ki azt nem jó szívből adja, s nem várt kiváltságot remél általa, az a Szunna semmibe vevője, a bér elvesztője, a cselekvés eltévelyítője, s a vezeklés kiterjesztője. S ami a megbízhatóságot illeti, biz' csalódik, ki nem táborába tartozik. Az megmutatkozott a nyilvánvaló egeken, a kiterjedt földeken, magas oromzatú hegyeken, de annál egyik sem volt magasabb, szélesebb, emelkedettebb, hatalmasabb. Ha valami is megközelíthetetlen magassága, szélessége, ereje, vagy méltósága miatt, akkor azok azok, de ők tartottak attól, hogy hibát követnek el, s azt vésték eszükbe, mit semmibe sem vesz az, ki náluk gyengébb: az ember. „Íme! Ő pedig bűnös és tudatlan."[386] Allah, a Magasztalt elől nem bújik el semmi abból, mit az Ő szolgálói éjjel és nappal elkövetnek. Ő tudja az eseményeket, tudása mindent átfog. Szerveitek az Ő tanúi, tagjaitok az Ő katonái, belsőtök az Ő szemei, s magányotok teljesen nyitott Néki.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَاللهِ مَا مُعَاوِيَةُ بِأَدْهَى مِنِّي ، وَلَكِنَّهُ يَغْدِرُ وَيَفْجُرُ

198. Beszédéből, *béke reá*

Allahra! Muávija nem fortélyosabb nálam, viszont ő félrevezet, s gonoszat tesz! Ha nem gyűlölném a csalást, biz' én lennék a legfortélyosabb. Hanem minden csalás bűn és minden bűn hitetlenség. Minden csalónak ott van címere, miáltal ismertté lesz az Ítélet Napján. De Allahra! Nem csinálhat belőlem bolondot fortéllyal, minthogy a gyötrelem sem kerekedhet fölém!

383. Korán 24/37.
384. Korán 20/132.
385. Zakát hozzájárulás (A fordító)
386. Korán 33/72.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَسْتَوْحِشُوا فِي طَرِيقِ الْهُدَى لِقِلَّةِ أَهْلِهِ، فَإِنَّ النَّاسَ قَدِ اجْتَمَعُوا عَلَى مَائِدَةٍ شِبَعُهَا قَصِيرٌ، وَجُوعُهَا طَوِيلٌ !! ...

199. Beszédéből, *béke reá*

Ó, emberek! Ne tűnődjetek azok kis számán, kik az Útmutatás ösvényén járnak, mert az emberek már egybegyűltek az asztal körül, hol a táplálék kevés, de az étvágy nagy!

Ó, emberek! Egybe tartozik az, ki a bűnt elköveti és ki abban egyetért. Mert Szamúd tevéjét[387] egy férfi bénította meg, de Allah mégis mindnyájukat büntette, mert ők egyetértettek abban, s azt magukénak vallották. Ekképp szólt a Magasságos: „Hanem megbénították azt, s vezeklőkké lettek..."[388].

Majd földjük úgy recsegett-ropogott a sújtástól, mint a szűzföld, mit edzett ekevas tör föl.

Ó, emberek! Ki a világos úton halad, elér a víz forrásához, de ki hátramarad, sivatagba tér.

---

387. Allah megültotta Szamúd törzsének, hogy a tevetehenet bántalmazzák, cserébe gondtalan életet ígért nekik. Ők Allah szavát semmibe vették, a tevetehenet megbénították, ezért Allah a népet elpusztította. (A fordító)

388. Korán 26/157.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رُوِيَ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَهُ عِنْدَ دَفْنِ سَيِّدَةِ النِّسَاءِ فَاطِمَةَ - عَلَيْهَا السَّلَامُ - كَالْمُنَاجِي بِهِ رَسُولَ اللهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - عِنْدَ قَبْرِهِ :

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ عَنِّي وَعَنِ ابْنَتِكَ النَّازِلَةِ فِي جِوَارِكَ ، وَالسَّرِيعَةِ اللَّحَاقِ بِكَ ...

200. Beszédéből, *béke reá*, mit az asszonyok úrnője, Fatima, *béke reá*, temetésén mondott

Ó, Allah prófétája! Béke szálljon rád tőlem és leányodtól, aki megtért hozzád és engem is siettet a veled való találkozóra! Ó, Allah prófétája! Leányod miatt tűrésem kimerülőben van, az állhatatosság ereje meggyengült. Hanem elválásodban csak a nagy megpróbáltatás, a szívszaggató esemény elviselése vigasztaló.[389] Én fektettelek sírodba, miközben utolsó lehelleted elszállt, s te nyakam és keblem közt ernyedtél el. „...Íme! Mi Allahé vagyunk, s mi Őhozzá térünk meg."[390] Most már visszatért a bizalom, s ami adva volt, visszavétetett. Bánatom határtalan, éjszakáim álmatlanok mindaddig, míg Allah ki nem jelöli nékem is a házat, miben te vagy. Leányod majd elújságolja, miképp kelt egybe nemzeted az ő elvesztésére. Te faggatni fogod kérdésekkel, s megtudsz minden hírt a jelenről. Ez történt azóta, mióta nem múlt el hosszú idő,[391] s emléked sem tűnt még el. Az én békém legyen mindkettőtökkel, mi egy oly ember békéje, kit gyász sújtott, de ő maga nem megcsömörlött, sem gyűlöletes. Ha elmegyek, ez nem azért lesz, mert mindenre ráuntam, ha maradok, az nem azért lesz, mert hitemből hiányzik, mit Allah az állhatatosaknak ígért!

389. Ezt is éppoly megpróbáltatásnak fogja fel, melynek elviseléséhez, azaz vígaszához Allah ad erőt. (A fordító)
390. Korán 2/156.
391. Ez történt halálod óta (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّمَا الدُّنْيَا دَارُ مَجَازٍ، وَالْآخِرَةُ دَارُ قَرَارٍ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِّكُمْ لِمَقَرِّكُمْ، وَلَا هَتْكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ يَعْلَمُ أَسْرَارَكُمْ ...

201. Beszédéből, *béke reá*

Ó, emberek! Az evilág az átvonulás otthona,[392] a Túlvilág a végső pihenőhely, ezért amit csak lehet, vegyetek magatokhoz átvonulástóktól a pihenőhely javára! Ne húzzátok össze lepleiteket Az előtt, Ki tudja titkaitokat! Szíveiteket még azelőtt menekítsétek ki az evilágról, mielőtt azt testetek elhagyná, mert azon csupán próbára tétettek, míg a másikra teremtettetek! Ha valaki meghal, az emberek azt kérdezik, vajon mit hagyott hátra, az angyalok meg, hogy mit küldött előre (a jó tettekből)? Áldjon meg titeket Allah, s küldjetek előre (jó tetteket), mi előlegnek számít tőletek, s ne hagyjatok hátra (bűnöket), mert az teher lesz majd rajtatok!

392. Átvonulás a Túlvilág felé.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَانَ كَثِيرًا مَا يُنَادِي بِهِ أَصْحَابَهُ :

تَجَهَّزُوا - رَحِمَكُمُ اللهُ - فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ ، وَأَقِلُّوا الْعُرْجَةَ عَلَى الدُّنْيَا ، وَانْقَلِبُوا بِصَالِحِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ مِنَ الزَّادِ ، فَإِنَّ أَمَامَكُمْ عَقَبَةً كَؤُودًا وَمَنَازِلَ مَخُوفَةً مَهُولَةً ، لَا بُدَّ مِنَ الْوُرُودِ عَلَيْهَا ، وَالْوُقُوفِ عِنْدَهَا ...

202. Beszédéből, *béke reá*, amit gyakran mondott híveinek

Allah kegyelmezzen nektek! Készüljetek, mert már elhangzott a hívó szó az indulásra! Rövidítsétek meg tartózkodástokat az evilágon, a legtisztább gyarapvással kerekedjetek fel, mert biz' előttetek a völgy, min túljutni nehéz, a hajlék, mi telis-teli félelemmel és veszéllyel. El kell oda érnetek, s ott meg kell állnotok! Tudjátok hát, hogy a halál tekintete felétek közelg, mintha már karmai közt lennétek, s az lesújt közétek. A rettentő dolgok, a gyötrő kínok oda taszítanak titeket, ezért hát vágjátok el függésteket az evilágtól, s az istenfélés segítsen titeket gyarapvástokban!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَلَّمَهُ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ بَعْدَ بَيْعَتِهِ بِالْخِلَافَةِ ، وَ
قَدْ عَتَبَا عَلَيْهِ مِنْ تَرْكِ مَشْوَرَتِهِمَا وَالِاسْتِعَانَةِ
فِي الْأُمُورِ بِهِمَا :

لَقَدْ نَقَمْتُمَا يَسِيرًا ، وَأَرْجَأْتُمَا كَثِيرًا ، أَلَا تُخْبِرَانِي أَيُّ شَيْءٍ
لَكُمَا فِيهِ حَقٌّ دَفَعْتُكُمَا عَنْهُ ؟ أَمْ أَيُّ قِسْمٍ اسْتَأْثَرْتُ عَلَيْكُمَا
بِهِ ؟ أَمْ أَيُّ حَقٍّ رَفَعَهُ إِلَيَّ أَحَدٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ضَعُفْتُ عَنْهُ أَمْ
جَهِلْتُهُ أَمْ أَخْطَأْتُ بَابَهُ ؟ ...

203. Beszédéből, *béke reá*

Miután kalifátusára hűséget esküdtek, Talha és Zubajr arról panaszkodtak, miért nem kérdezte őket és kérte segítségüket az államügyekben?

A kis ügyben zúgolódtok, de a nagyot észre sem veszitek! Említsetek fel valamit, mire jogotok volt és én attól eltaszítottalak titeket, vagy rész, mit át nem engedtem nektek, mondjatok egyet is, hogy bármely muzulmán, ki elém járult igazával, s én semmibe vettem volna, vagy hibát követtem volna el! Allahra! Én nem vágyódtam a kalifátusra, érdekem sem fűződik a kormányzáshoz, de ti, igen, ti hívtatok engem, s vittetek rá! Mikor én most azt betöltöttem, Allah Írására néztem, s arra, mit Ő elénk helyezett, mit elrendelt ítélésünkről, majd én követtem azt, és aszerint cselekedtem, mit a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – Szunnájában lefektetett, ebben pedig nincs szükségem tanácstokra és senki más tanácsára. Nem esett meg semmi olyan, mit figyelembe ne vettem volna, vagy ami szükségessé tette volna tanácsotokat és muzulmán testvéreim tanácsadását. Ha kellett volna, biz' én nem fordultam volna el sem tőletek, sem másoktól. Amit pedig az egyenlő részesedésről mondtatok, ebben én nem fogok dönteni sem önhatalmúlag, sem kényem-kedvem szerint. De én úgy találtam, és ti magatok is, hogy mit a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – elrendelt, az itt végbement, ezért nem is igényeltelek titeket a részosztásban, mit Allah meghatározott és semmi másban, hol az Ő ítélése

a járható út. Allahra! Ebben pedig sem nektek, sem másnak nem jár tőlem kiváltság! Allah majd az igazságon tartja szívünket és szíveteket, állhatatosságot ad nekünk és nektek!
(Majd így szólt – béke reá:) Allah megkegyelmez annak, ki ha az igazat látja, támaszára siet, ha a fertőt látja, szembeszáll, s ki pártfogója az igaznak azzal szemben, ki ellene fordul.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ سَمِعَ قَوْمًا مِنْ أَصْحَابِهِ يَسُبُّونَ أَهْلَ الشَّامِ أَيَّامَ حَرْبِهِمْ بِصِفِّينَ :

إِنِّي أَكْرَهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَّابِينَ ، وَلَكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ

204. Beszédéből, *béke reá*

A sziffíni csata közben a hívők emírje hallotta, ahogy néhány követője a szíriaiakat gyalázza. Erre ő így szólt:
Nem kedvemre való, hogy gyalázzátok őket, de ha leírjátok tetteiket, felidézitek helyzetüket, az biz' a beszéd szebb formája, s meggyőzőbb érvelés lenne. Ócsárlásuk helyett inkább mondjátok: „Ó, Allah! Mentsd meg vérünket és véreinket, tedd helyre azt, mi köztünk és köztük fennáll, vezesd ki őket eltévelyedettségükből, hogy ki semmibe veszi az igazat, megismerje azt, s ki a lázadás, szembeszegülés útján jár, elforduljon attól."

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي بَعْضِ أَيَّامِ صِفِّينَ وَقَدْ رَأَى الْحَسَنَ
ابْنَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُسْرِعُ إِلَى الْحَرْبِ :

امْلِكُوا عَنِّي هٰذَا الْغُلَامَ لَا يَهُدَّنِي ، فَإِنَّنِي أَنْفَسُ بِهٰذَيْنِ
(يَعْنِي الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) عَلَى الْمَوْتِ لِئَلَّا يَنْقَطِعَ
بِهِمَا نَسْلُ رَسُولِ اللّٰهِ ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ .

205. Beszédéből, *béke reá*

A sziffíni csatában a hívők emírje – béke reá – látta, ahogy fia, Haszan – béke reá – rendíthetetlenül a harc hevébe veti magát.
Tartsátok vissza ezt az ifjút mellettem, nehogy pusztulásba vigyen engem,[393] mert biz' én vonakodom e kettőt[394] itt halálba küldeni, nehogy megszakadjon a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – vérségi leszármazása!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ لَمَّا اضْطَرَبَ عَلَيْهِ أَصْحَابُهُ فِي أَمْرِ الْحُكُومَةِ :

أَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّهُ لَمْ يَزَلْ أَمْرِي مَعَكُمْ عَلَى مَا أُحِبُّ حَتَّى
نَهَكَتْكُمُ الْحَرْبُ ، وَقَدْ - وَاللّٰهِ - أَخَذْتُ مِنْكُمْ وَتَرَكَتْ ، وَهِيَ
لِعَدُوِّكُمْ أَنْهَكُ ...

206. Beszédéből, *béke reá*, mit akkor mondott, mikor követői zúgolódtak a hatalom odaítélése miatt

Ó, emberek! Dolgom egészen addig úgy maradt köztetek, ahogy én azt szerettem, míg a harc ki nem merített titeket. Allahra! Néhányatokat az magához vette, másokat meghagyott, de ellenségteknek biz' az erejét

393. Haszan, a hívők emírjének fia volt. A csatába óriási fiatalos lendülettel vetette magát, nem számolva a harci fortélyokkal. Ez itt erre utalás. (A fordító)
394. Haszan és Huszajn, mindketten a hívők emírjének fiai voltak.

szegte! Tegnap még parancsot adtam, ma már a parancs nékem szól, tegnap még visszatartottam (a rossz tettektől), ma pedig én lettem visszatartott. Ti meg megkedveltétek az evilágon való maradást, ezért hát nem nékem áll, hogy arra vigyelek titeket, mit gyűlöltök.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

بِالْبَصْرَةِ وَقَدْ دَخَلَ عَلَى الْعَلَاءِ ابْنِ زِيَادٍ الْحَارِثِيِّ وَهُوَ مِنْ أَصْحَابِهِ يَعُودُهُ ، فَلَمَّا رَأَى سَعَةَ دَارِهِ قَالَ :

مَا كُنْتَ تَصْنَعُ بِسَعَةِ هٰذِهِ الدَّارِ فِي الدُّنْيَا ؟ وَأَنْتَ إِلَيْهَا فِي الْآخِرَةِ كُنْتَ أَحْوَجَ ، وَبَلَى إِنْ شِئْتَ بَلَّغَتْكَ بِهَا الْآخِرَةَ تَقْرِي فِيهَا الضَّيْفَ ، وَتَصِلُ فِيهَا الرَّحِمَ ، وَتُطْلِعُ مِنْهَا الْحُقُوقَ مَطَالِعَهَا ، فَإِذَا أَنْتَ قَدْ بَلَّغَتْكَ بِهَا الْآخِرَةَ .

207. Beszédéből, *béke reá*

A hívők emírje egy alkalommal Baszrában meglátogatta egyik követőjét, Alá ibn Zijád al-Háriszít, hogy tudakozódjék hogyléte felől.
Mikor betért hozzá, látva tágas házát, így szólt:
Mihez kezdesz e ház tágasságával az evilágon, mikor erre a Túlvilágon inkább szükséged lenne? Viszont ha ezt magaddal akarod vinni a Túlvilágra, akkor vendégeket kellene benne szórakoztatni, vagy vérségi kapcsolatokat erősíteni, s felhasználni arra, hogy az igazság a maga helyén jusson érvényre! Ekképpen vihetnéd ezt magaddal a Túlvilágra!
Alá így szólt: „Ó, hívők emírje! El szeretném panaszolni neked bátyám, Ászim ibn Zijád dolgát!" Erre ő: „Mi van véle?" Alá így válaszolt: „Gyolcsköpenyt öltött magára és félrevonult a világtól." Majd a hívők emírje keresésére küldött, s mikor elé hozták, így szólt: „Ó, te, saját magad ellensége! A gonosz biztos megrontott téged! Nem sajnálod-é családodat, gyermekeidet? Azt hiszed tán, hogy ha élsz a jókkal, miket Allah megengedetté tett, akkor Ő majd meggyűlöl téged érte? Te túl fontos vagy Allahnak ahhoz, hogy Ő így tegyen!"
Erre Alá: „Ó, hívők emírje! Hisz éppen te vagy, ki durva ruhákban jársz és közönséges ételeket eszel!" Majd ő: „Jaj neked! Én nem vagyok olyan, mint te! Mert Allah a törvényesség kézbentartóinak kötelezővé tette azt, hogy az egyszerű emberek szintjén tartsák magukat, nehogy a szegényt sírásra fakassza saját szegénysége!"

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَقَدْ سَأَلَهُ سَائِلٌ عَنْ أَحَادِيثِ الْبِدَعِ وَعَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ مِنِ اخْتِلَافِ الْخَبَرِ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنَّ فِي أَيْدِي النَّاسِ حَقًّا وَبَاطِلًا ، وَصِدْقًا وَكَذِبًا، وَنَاسِخًا وَمَنْسُوخًا ، وَعَامًّا وَخَاصًّا ، وَمُحْكَمًا وَمُتَشَابِهًا ، وَحِفْظًا وَوَهَمًا ...

208. Beszédéből, *béke reá*

Valaki megkérdezte őt az emberek között közkézen forgó kiagyalt példa beszédekről és ellentmondásos prófétatörténetekről, mire ő így szólt:
Mert az, mi a nép közt terjed, az (egyszerre) igaz és hamis, őszinte és hazug, hatályos és hatályon kívüli, általános és egyedi, határozott és határozatlan, kézzelfogható és képzet. Már a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – idejében meghazudtolták őt, úgyhogy egyik beszédében így szólt: „Aki engem bizonyosságot téve meghazudtol, annak megjövendöltetik hajléka a pokol tüzében!" Kik példa-beszédekre hivatkoznak, négy csoportba tartoznak, nem többe. Az első a képmutató, ki külsőre hittel teli, rajta az iszlám jegyei, de nem habozik vétkezni, a bűntől magát távol nem tartja, Allah prófétájáról – Allah fohásza reá és nemzetségére – hazugságokat kohol.
Ha az emberek ráébrednek arra, hogy ő képmutató, hazug, biz' nem fogadnak tőle aztán semmit, beszédét el nem hiszik. De ők most úgy szólnak róla, hogy ő volt Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – kísérője, találkozott véle, hallotta őt, s tőle tanult, ezért inkább elfogadják beszédét. Allah már elbeszélte néked a képmutatók dolgát, minthogy teljes leírásukat is adta. Ők még a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – után is fennmaradtak, hamisításukkal, gáncsoskodásukkal közelébe kerültek a tévútra vivő elöljáróknak, s a pokolra hívóknak. Azok meg szűk környezetükbe helyezték őket, megtéve azokat ítélőkül az emberek fő-fői felett, s ők magukba tömték általuk az evilágot. Az emberek mindig az uralkodókkal és az evilággal tartanak, kivéve azt, kinek Allah védelmet nyújt! Ez volt hát az első a négyből. Majd ott van az, ki ha hallott is valamit Allah prófétájától, nem

jegyezte azt meg annak rendjében és mást is beleképzel abba. Ö nem szándékosan hazudik, de azt kezei közt tartja, arra hivatkozik, azáltal cselekszik, s azt mondja: „ezt így hallottam Allah prófétájától – Allah fohásza reá és nemzetségére". Ha a muzulmánok megtudnák, hogy ő saját képzetét vitte abba, nem fogadnák azt tőle, s ha ő maga is ezt felismerné, biz' nézetét elvetné!

A harmadik az, ki hallotta a prófétát – Allah fohásza reá és nemzetségére –, ahogy valamit megparancsolt, de arról nem tudott, hogy később a próféta attól a dologtól elültott. Vagy hallotta, amint valamitől eltiltott a próféta, majd ugyanazt megparancsolta, de ő azt nem tudta. Így ő azt jegyzi meg, mi hatályon kívüli és elveti azt, mi hatályos. De ha tudná, hogy mit helyezett hatályon kívül, elutasítaná azt, s ha a muzulmánok tudnák, mikor hallják, hogy ő nem a hatályost hirdeti, biz' elutasítanák őt.

Az utolsó, a negyedik az, ki nem kohol hazugságot Allah és az ő prófétája ellen. Allahtól való félelme miatt megveti a hamisat, tiszteli Allah prófétáját, – Allah fohásza reá és nemzetségére – nem hibázik, sőt, azt jegyzi meg pontosan, amit hallott, azzal hozakodik elő, mi elhangzott, ahhoz hozzá nem tesz, s abból el nem vesz. Megjegyzi a hatályost, aszerint cselekszik, s ha hallja a hatályon kívülit, azt messze elkerüli. Tudja, mi általános, mi egyedi és mindent a maga helyére tesz, tudja, mi határozatlan s mi határozott.

A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – mondásai egykor kétfélék voltak: az egyedi és az általános. Megesik, hogy ki hallja, nem tudja, hogy mit értett ez alatt Allah, vagy mit értett ez alatt a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére. Így aztán az azt halló magával viszi, megjegyzi, de nem tudja, jelentése mire irányul, mi érdekében jött elő. A próféta – Allah fohásza és békéje reá – nem minden kísérője kérdezte őt, vagy kérte, hogy adja értésükre a magyarázatokat, mert inkább azt szerették volna, ha jönnek a beduinok, vagy idegenek, s azok kérdezik őt, míg ők hallgatnak. De nem ment úgy el mellettem senki sem, hogy ne kérdeztem volna róla, s azt meg ne jegyeztem volna! Ezek hát okai és hátterei az emberek közt lévő ellentéteknek hivatkozásaikban.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَكَانَ مِنِ اقْتِدَارِ جَبَرُوتِهِ، وَبَدِيعِ لَطَائِفِ صَنْعَتِهِ،
أَنْ جَعَلَ مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ الزَّاخِرِ الْمُتَرَاكِمِ الْمُتَقَاصِفِ يَبَسًا جَامِدًا

209. Szónoklatából, *béke reá*

Hatalmas bírásával és művességének finom alkotásával megteremtette a vízből a mérhetetlen tengereket, miknek hullámai egymást csapkodják, s tőlük külön a szilárd szárazföldet, melyet rétegessé tett és elkülönítette belőle a hét eget, azok egybetapadtsága után. Ők megfogadták parancsolását, addig a határig terjedtek, mit Ő kijelölt. Megvetette a földet, mit a mély kék rengeteg hordott ki,[395] mi mindent körbevesz, mi magát aláveti, behódol az Ő parancsának, alárendeli magát bűvöletében, s áramlását a Tőle való félelmében megállásra készteti. Megteremtette a magas hegyeket, a kősziklákat, az előbukkanó dombokat. Helyeikre tette azokat, s engedelmességre kötelezte őket. Csúcsaik az eget karcolták, talpaik vízben áztak. Ekképp emelte a hegyeket a síkvidék fölé, s rögzítette alapjaikat tág terpesztettségükben, ahol álltak.

Csúcsaikat magasra helyezte, tömegüket kiterjesztette. Ő olyanná tette azokat, mint a föld tartóoszlopai, s úgy rögzítette mindegyiket, akár az ékek. Majd annak mozgása lecsillapodott, de még mindig megrengeti lakóit, elsüllyeszti terhét s kifordul helyéből. Legyen magasztalt Ő, Aki vizei hömpölygése után azt lecsillapította, nedves állapota után partjait megszilárdította. Ekképp Ő azt bölcsővé tette meg teremtményeinek, kiterjesztve ágyként a mély tenger fölött, mi mozdulatlan, nem áramlik, áll, el nem folyik. Viharos szelek ide-oda mozgatják, felhők a vizet belőle nyerik. „Lám! Ebben hát bizony a tanulság annak, ki fél."[396]

---

395. Ami a tenger szüleménye.
396. Korán 79/26.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اَللّٰهُمَّ اَيُّمَا عَبْدٍ مِنْ عِبَادِكَ سَمِعَ مَقَالَتَنَا الْعَادِلَةَ غَيْرَ الْجَائِرَةِ، وَالْمُصْلِحَةَ غَيْرَ الْمُفْسِدَةِ فِي الدِّيْنِ وَالدُّنْيَا، فَأَبَى بَعْدَ سَمْعِهِ لَهَا إِلَّا النُّكُوصَ عَنْ نُصْرَتِكَ، وَالْإِبْطَاءَ عَنْ اِعْزَازِ دِيْنِكَ...

210. Szónoklatából, *béke reá*

Ó, Allah! Van oly szolgálód, ki ha hallja ezt az igaz beszédet, mi nem zsarnoki, a helyes tettekre irányító, nem megrontó a vallásban, s az evilágon, mégis ő meghallgatása után dölyfösködik, elfordul pártfogásodtól, szembeszáll a Te hitvallásod megerősítésével. Téged teszünk tanúvá felette, mert Te vagy minden tanúk közt a legnagyobb, de tanúknak hívjuk ellene a Te földed és eged minden lakóját, majd ezután ne számíts pártfogására, s vedd őt bűnei által.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الْعَلِيِّ عَنْ شَبَهِ الْمَخْلُوقِيْنَ، اَلْقَالِبِ لِمَنَاصِيْبِ الْجَبَابِرَةِ الْعَاتِيْنَ، اَلظَّاهِرِ بِعَجَائِبِ تَدْبِيْرِهِ لِلنَّاظِرِيْنَ، وَالْبَاطِنِ بِجَلَالِ عِزَّتِهِ عَنْ فِكْرِ الْمُتَوَهِّمِيْنَ...

211. Szónoklatából, *béke reá*

Dicsőség legyen Allahnak, Ki minden teremtménnyel való hasonlatosság felett áll, Kit nem ér el az Őt leíró szava, Ki megjeleníti vezérlésével csodáit az azt nézőknek, Ki fenséges méltóságában rejtett az Őt elképzelni próbáló gondolatai elől, Kinek anélkül van tudása, hogy ahhoz hozzájutott volna, hisz tudását nem gyarapítja, abból Ő hasznot nem húz, Ki minden dolog elrendelője anélkül, hogy elmélkedne, gondolkodna. Őt nem árnyékolja be sötétség, nem veti Rá fényét világosság, nem ernyeszti el éjszaka, nem fut el Számára nap, nem tekintetével ér be, s nem hírekből veszi tudását.

Ugyanabból a szónoklatából a prófétáról
– Allah fohásza reá és nemzetségére – megemlékezve

Ő elküldte őt a világossággal, előrehelyezte őt kiemelésével. Általa egyesítette a különállókat, győzte le a győzedelmeseket, gyűrte le a nehézségeket, simította el a rögöket, míg fel nem szabadította jobbra is, balra is az eltévelyedéstől.

212. Szónoklatából, *béke reá*

Hittel vallom, hogy Ő igazságos és igazságot cselekvő. Ítélő, Ki különbséget tesz. Vallom, hogy Mohamed az Ő szolgálója, szolgálóinak ura!
Mikor Allah leágaztatta a leszármazást, őt a legjobbnak tette meg, ezért nem osztozott véle gonosz, nem állt össze véle romlott.
Mert Allah kijelölte a népet a jóra, megtette az igaz pilléreit, s megadta védelmül az engedelmességet. Számotokra minden engedelmességben oly Allahtól jövő támasz van, mi beszédre bírja a nyelvet, szilárddá teszi a szívet. Kielégíti azokat, kik a kielégülést keresik, gyógyír azoknak, kik gyógyulásra vágynak.
Tudjátok meg, hogy Allah szolgálói, kik a Tőle jövő tudást megőrzik, megóvják mindazt, mit Ő óvni akar, s megárasztják az Ő forrását. Tiszta szívvel közelednek egymáshoz, szeretettel találkoznak egymással, kupákból csillapítják szomjukat, s újfent megmerítik itatójukat. Nem hánykolódnak kétségek között, nem talál talajra náluk rágalom. Ekképp kötötte meg Allah teremtésüket a jó természettel, miáltal egymás iránt szeretetet táplálnak, s szorosra fonják szálaikat. Olyanok, akár a magvak legjobbjai, mikből félretették a jókat, a többit meg kihajították. Ez a válogatás az, mi megkülönbözteti őket, s kiválasztottságuk tiszta lelket önt beléjük. Ember csak úgy lehet nemes, ha mindezt (a tulajdonságot) befogadja. Féljen hát mindenki a pusztulás napjától, még mielőtt az beköszönt, s nézze az ember napjai rövidségét, időzése kicsinységét a szálláson, mi csak azért van, hogy egy másik szállássá cserélődjék! E váltásért néki tenni kell, s azért is, mi majd tudottan bekövetkezik! Legyen áldott az, kinek szívében békesség honol, ki szót fogad annak, ki vezeti őt, elkerüli azt, ki rontására tör, ki megka-

paszkodik a békesség útján azzal, ki láttatja véle azt, s engedelmeskedik az utat mutató parancsolásainak, legyen áldott, ki siet az útmutatás felé, mielőtt az becsukja kapuit, ki szélesre tárja a megbánás ajtaját, s a bűnöktől távol marad. Ő a helyes úton jár, a jótét ösvényén vezetett.

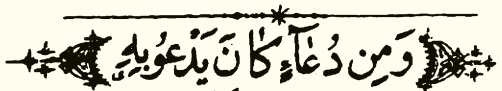

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يُصِبْنِي بِمَنِيَّةٍ وَلَا سَقَمٍ، وَلَا مَضَرَّةٍ
عَلَى عُرُوقِ بَدَنِي وَلَا مَأْخُوذًا بِأَسْوَءِ عَمَلِي، وَلَا مَقْطُوعًا دَابِرِي،
وَلَا مُرْتَدًّا عَنْ دِينِي، وَلَا مُنْكِرًا لِرَبِّي، وَلَا مُسْتَوْحِشًا مِنْ إِيمَانِي
وَلَا مُلْتَبِسًا عَقْلِي، وَلَا مُعَذَّبًا بِعَذَابِ الْأُمَمِ مِنْ قَبْلِي ...

213. Fohászából, *béke reá*, mit ő, *béke reá*, gyakran elmondott

Dicsőség legyen Allahnak, Ki nem tett engem holttá, sem beteggé. Nem támadta meg ereimet a rontás, nem vonattam kérdőre bűnös tetteimért, nem szakad meg utánam vérem származása, nem vetkőztem ki vallásomból, nem tagadom meg Uramat, nem érzem furcsának hitemet, nem áll befolyás alatt értelmem, s nem büntettek oly büntetéssel, mit azok szenvedtek, kik előttem múltak el. Én szolga vagyok birtokodban, ki csak magamban keresem a hibát! Kezedben az érv ellenem, s nekem nincs érvem (Előtted). Nincs erőm magamhoz venni semmit, csak mit Te adsz nekem, nem tudok magamra vigyázni, csak ha megvédesz.
Ó, Allah! Benned keresek menedéket az ínség elől gazdagságod ellenére, Te vagy támaszom, nehogy eltévelyedjek Útmutatásod dacára, vagy zaklassanak a Te hatalmadban, s nehogy elnyomjanak, holott a Te kezedben van a parancsolás. Ó, Allah! Tedd meg lelkemet, legyen az első a némes dolgok között, mit Magadhoz veszel tőlem, s az első oly zálog, mit Te kegyelmedből, bizalmad jeléül rám hagytál. Ó, Allah! Benned keresünk menedéket, nehogy elforduljunk rendelésedtől, lázadást szítsunk hitvallásodban, vagy vágyaink félrevezessenek bennünket ahelyett, hogy a Tőled jövő Útmutatást követnénk.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

خَطَبَهَا بِصِفِّينَ :

أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ جَعَلَ اللهُ سُبْحَانَهُ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا بِوِلَايَةِ أَمْرِكُمْ،
وَلَكُمْ عَلَيَّ مِنَ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لِي عَلَيْكُمْ

214. Szónoklatából, *béke reá*, mit Sziffínnél mondott

Nos, hát Allah azzal, hogy dolgaitok fölé rendelt, megtette nékem az igazat fölöttetek. Ahogy nektek is van igazatok fölöttem, úgy nekem is van igazam fölöttetek! Az igazság a legtágabb értelmű, ha leírása a cél, de a legszűkebb, ha tetteket mér. Nem folyik be az magától senkinek, míg ellene nem szól valakinek, s nem szól ellene senkinek, míg mellette nem szól valakinek. Ha van valaki, aki mellett csak igazság szól, s nem támad az fel ellene, az egyedül Allah, a Magasztalt, nem pedig teremtményei, miáltal Néki bírása van szolgái fölött, s minden rendelését átjárja a törvényesség. Ő saját igazát szolgálói fölé helyezte, hogy szót fogadjanak Néki, osztályrészük jutalmát megsokszorozta az Ő kiváltságából, s bőkezűségéből, mivel Ő népének gyarapítója! Majd saját igazán túl megtette a Magasztalt azt az igazat, mit néhány emberre ruházott mások ellenében. Ezeket úgy alkotta meg, hogy egymással egyenlőek legyenek, néhányukból további, más igazság származék: Egy részük olyan, hogy csak más igazságokkal együtt érvényesül. Az igazságok közül az egyik legnagyobb, mit a Magasztalt a helytartóra ruházott nyája fölött, s mit a nyáj bír helytartója fölött. Ez egy olyan kötelesség, mit Allah mindenkinek mindenki fölött előírt. Ezt tette meg Ő az összhang rendezőerejévé, s hitvallásuk méltóságává! Mert nem gyarapszik a nyáj, ha a helytartó nem helyén való, nem képes véghez vinni a jót a helytartó, ha a nyáj nem állhatatos. Ha a nyáj teljesíti a helytartó igazát, a helytartó pedig a nyájét, akkor az igazság méltósággá lesz közöttük, a hitvallás útjai megalapozottá lesznek, a törvényesség ismérvei rögzülnek, s a Szunna egyszeriben lábra kap. Ekképpen helyesen telik az idő, a kormányzás várhatóan továbbra is megmarad, s az ellenség céljai elbuknak. De ha a nyáj felülkerekedik helytartóján, vagy a helytartó elnyomja nyáját, biz' akkor minden szó ellentéteket szül, megnyilvánulnak a zsarnokság ismérvei, megsokasodik a bűnös hiedelem a hitvallásban, s elhagyatottá lesznek a Szunna ösvényei.

Akkor majd a vágyak vezérelnek, a hit bölcseletei félrehajíttatnak, a lélek betegségei megszaporodnak, semmibe vétetnek a kirívó igazak, s elkövettetnek a leghatalmasabb bűnök. Amott az erényest megalázzák, a gonoszt felmagasztalják, s Allah szigorú büntetése sújt le a szolgálókra! Ezért hát álljatok készen egymásnak jó tanácsot adni, s működjetek együtt jó szívvel. Ha valaki bármennyire is Allah megelégedését keresi és bármekkora is legyen tettekben igyekezete, nem tud annyira engedelmeskedni Allahnak, mi Néki kijárna. Allahnak oly igaza van az emberek fölött, mit azok kötelezően véghez kell vigyenek az egymásnak való jó tanáccsal legjobb tudásuk szerint, s együttműködésükkel az igaz megalapozásában. Nincs olyan ember, kinek az igazságban felülemelkedett posztja lenne, vagy kiváltsága a hitvallásban mindenek előtt tenné meg őt, s felette állna mindannak az együttműködésnek, mit Allah az Ő igazságából ráhelyezett! Olyan ember sincs, kit ha mások bármennyire is lealacsonyítottak, bármennyire is lenézték őt a szemek, s mégsem tud együttműködni, vagy nem engedhetné meg magának az együttműködést! (A hívők emírjének egyik követője hosszú választ adott, miben felmagasztalta őt, megemlítve, hogy ő mennyire hallgat rá és engedelmeskedik neki. Erre a hívők emírje így szólt:)

Ha valaki magában felmagasztosítja Allah dicsőségét, fenségessé teszi helyét szívében, akkor jogában áll e dolgok nagyra tartása után minden mást kicsinynek venni. Kinek Allah nagy részt ad bőkezűségéből és szép kiváltságaiban részesíti, biz' igaza is nagyobb, mert Ő nem növeli kegyét senkinek úgy, hogy ne gyarapítaná rámért igazát. A jótét lelkek szemében a leggyalázatosabbak maguk a helytartók, mivel úgy gondolják, hogy ők csak a büszkeséget kedvelik, de dolgaik gőgjükből erednek. Iszonyodom attól, mit rólam feltesztek, hogy szeretem a dicsőítést, s a magaszt hallását. Hála legyen Allahnak, én nem ilyen vagyok! Még ha szeretném is, hogy ilyet mondjanak, én inkább lemondanék arról, megalázkodva Allah, a Magasztalt előtt, mintsem magamra értsem azt a hatalmasságot, nagyságot, mi csak Őt illeti. Talán az embereket büszkeséggel tölti el a dicsőítés jó tetteik után. De értem ne mondjatok hangzatos malasztot azok után, mit Allahért és értetek cselekedtem, mert félek az igazságoktól, mikért még nem tettem semmit, s a kötelező cselekedetektől, miknek még meg kell felelnem! Ne beszéljetek úgy hozzám, ahogy kényurakhoz szoktak, ne kerülgessetek engem, ahogy a szenvedélyek rabjait kerülgetik, ne közeledjetek hízelgéssel, ne gondoljátok, hogy az igazat, ha mondják, a rosszat látom meg benne, mint az, ki kiszolgáltatottnak érzi magát, ha az igazat hallja, vagy törvényes ügy került elé, mert dolga ezekkel sokkal nehezebb! Ezért hát ne álljatok el az igaz mondásától, mutassatok rá a jogosra, mert én sem tartom magam minden hiba fölött állónak! Én sem vagyok mentes a botlásoktól tetteim-

ben, csak Allah segít engem oly dolgokban, mikben az Ö bírása nagyobb az enyémnél. Mert én és ti szolgálók vagyunk az Úr birtokában, Akin kívül pedig más Úr nincs. Õ annyira ura lelkünknek, amennyire mi magunk sosem lehetünk annak urai. Õ kihozott minket onnan, ahol voltunk, oda, ami javunkra válik. Az eltévelyedést Útmutatásra váltotta, s tisztánlátást adott a vakság után!

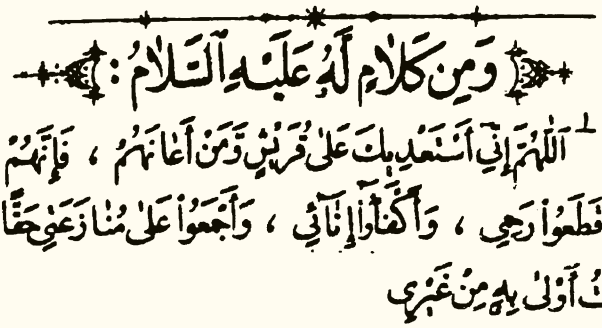

215. Beszédéből, *béke reá*

Ó, Allah! Hozzád könyörgünk elégtételért Kurajs ellen, kik megszakították vérségüket vélem, kiborították serlegem, s egybekeltek vesztemre a jussért, mi engem másnál jobban illet. Azt mondták, hogy az is igazságos, ha jussom megkapom, s az is, ha jussomtól eltaszíttatok. Ezt vagy szomorúan kell eltűrni, vagy a bánattól kardba dőlni. Körbenéztem, de nem volt, ki vértem lett volna, vagy támasz, segítség, csak saját házam népe. Őket meg visszafogtam a haláltól, szemem behunytam a portól, nagyokat nyeltem a bosszúságtól, s elviseltem a düh nyilallását, pedig az keserűbb volt a sártöknél s fájdalmasabb a penge sújtásánál.

Ugyanabból a beszédéből megemlékezve azokról, kik felvonultak ellene Baszrában

Õk végigtiportak embereimen, a muzulmánok kincstárának kincstárnokain, mi pedig az én kezemben van és az alattvalókon, kik mind engedelmesek voltak nekem s felesküdtek rám. Megosztották őket, felbujtották ellenem táboraikat, s követőimre törtek. Egy részüket orvul legyilkolták, másikuk meg kardot rántott, s addig küzdöttek, míg mint igazak, Allahhal nem találkoztak.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَمَّا مَرَّ بِطَلْحَةَ وَعَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَتَّابِ بْنِ أُسَيْدٍ وَمُصْلَتَيْهِمَا يَوْمَ الْجَمَلِ :

لَقَدْ أَصْبَحَ أَبُو مُحَمَّدٍ بِهٰذَا الْمَكَانِ غَرِيبًا ، أَمَا وَاللّٰهِ لَقَدْ كُنْتُ أَكْرَهُ أَنْ تَكُونَ قُرَيْشٌ قَتْلَى تَحْتَ بُطُونِ الْكَوَاكِبِ ، أَدْرَكْتُ وِتْرِي مِنْ بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ ، وَأَفْلَتَنِي أَعْبَانُ بَنِي جُمَحَ

216. Beszédéből, *béke re*

Mikor a hívők emírje – béke reá – elhaladt Talha és Abdurrahmán ibn Attáb ibn Uszajd teteme előtt, kik a Dzsamali ütközetben estek el, így szólt:

Most már itt fekszik Abu Mohamed,[397] számára idegenben. De Allahra! Iszonyodom attól, ha Kurajs az én áldozatomként teríttetik ki, bárhol az ég alatt! Már elégtételt vettem Abd Manáf utódain, de Bani Dzsumah törzsfői megszabadultak tőlem. Ők olyasmiért nyújtották magukat, mi nem őket illette, s nyakuk lecsapatott, mielőtt még célt értek volna.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

قَدْ أَحْيَا عَقْلَهُ ، وَأَمَاتَ نَفْسَهُ ، حَتَّى دَقَّ جَلِيلُهُ ، وَلَطُفَ غَلِيظُهُ ، وَبَرَقَ لَهُ لَامِعُ كَثِيرِ الْبَرْقِ

217. Beszédéből, *béke reá*

A (hívő) ébren tartja értelmét, kiirtja (bűnös vágyait) lelkéből, míg teste el nem vékonyul, tömege kigyúl, csillogón megvillan szakadatlanul, s bevilágítja néki az utat, ő meg azon halad. Különféle kapuk vezették őt a békesség kapujához s a megnyugvás ajtajához. Lábai szilárdan állnak belső megállapodottságától a biztonság és megpihenés talaján, mert ő szívét használta és megelégítette Urát!

397. Talha fiát Mohamednek hívták, tehát itt Talháról van szó. (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ بَعْدَ تِلَاوَتِهِ - أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ -:

يَا لَهُ مَرَامًا مَا أَبْعَدَهُ ، وَغُرُورًا مَا أَغْفَلَهُ ، وَخَطَرًا مَا أَفْظَعَهُ ، لَقَدِ اسْتَخْلَوْا مِنْهُمْ أَيَّ مُدَّكِرٍ ، وَتَنَاوَشَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ

218. Beszédéből, *béke reá*, mikor a Koránból ezt idézte:

„Elvon titeket az elszaporodás[398]
Mígnem eljöttök sírotokba..."

Mily távoli is a cél, semmibe vevők a látogatók, s mily rettegett a veszély! Ők nem tanultak olyan történésekből, mik telis-tele vannak tanulsággal, így azokat messzi elkerülték. Tán atyáik teteme fölött kérkednek, vagy a holtak számával összevetve sokaságukat érzik? Fel akarják éleszteni a lelkehagyott testet, a megmerevedett mozdulatot! Ők inkább azok, kik ellenpéldát nyújtanak, s nem azok, kiknek büszkeségre van okuk! Sokkal inkább kiérdemelnék a megalázottság sújtását, mint a méltóság kényét! Mert ők gyenge tekintetet vetettek rájuk, s a tudatlanság szakadékába zuhantak. Ha beszédre bírhatnák elődeiket az omladozó házakban, elhagyatott udvarokban, biz' azt mondanák, hogy eltévelyedettek voltak a földön, de ti is a tudatlanság felé vonultok. Koponyáikon tiportok, tetemeikre építtek, azt legeltetitek fel, mit meghagytak, s abban laktok, miből kipusztultak. A napok, mik köztetek és köztük elmúltak, gyásszal borítanak be titeket, s már siratót mondtak értetek. Ők a ti szándékotok előfutárai, kik már előttetek elérkeztek az itatóhoz. Egykor méltó helyen ültek, büszkeség töltötte be őket, királyok voltak, s egyéb nagyságok. De most az üreg gyomrába tűntek, hol a föld vette át a hatalmat felettük, s az felemésztette húsukat, felitatta vérüket. Sírjaik gödrében megmerevedtek, nem nőnek tovább, megbújtak, meglelni őket már nem lehet. A veszély közeledte már nem félemlíti meg őket, s az állapot gyötrése miatt nem bánkódnak többet. Nem izgatják őket a földrengések, nem törődnek a mennydörgéssel, hisz már elmentek, vissza nem várhatók, mégis

398. Korán 102/1,2.

vannak, de meg nem jelenők. Valaha egybe forrottak, de felaprózódtak, összhangban voltak, s most szétszóródtak. Híreik feledésbe merültek, házaik elcsöndesedtek, de nem koruk messzisége, helyük távolisága miatt, hanem mert megitatták vélük a kupát, mi némává változtatta beszédüket, süketté hallásukat, s merevvé mozdulataikat. Úgy tűnik, mintha mély álomba merültek volna. Szomszédok lettek, kik nem barátkoznak, s barátok, kik nem szomszédolnak. Megszakadt köztük az ismeretség köteléke, kitépték kezükből a barátkozás láncát, s mindegyikük egyedül van, holott ők mégis csoport, egymástól idegenek, holott ők barátok! Nem ismerik meg éj után a reggelt, sem nappal után az estét, az a napszak lett számukra örökkévaló, mikor elindultak. Túlvilági otthonaik veszélyeit félelmetesebbnek érzik, mint azt sejtették, jeleit hatalmasabbnak látják, mint azt gondolták. Mindkét végállomás[399] túlnyúlik attól, ahova elér a félelem vagy remény. Ha beszélni tudnának, inkább megnémulnának, mintsem leírják azt, mit átéltek, láttak, még akkor is, ha nyomaikat eltörölnék, s híreiket zárolnák. A tanulságot meglátó szem visszatéved rájuk, az értelem fülei hallják őket, s anélkül is beszélnek, hogy szavakat mondanának. Arról szólnak, hogy szép arcok váltak semmivé, finom testek porladtak el. Már elnyűtt halotti lepelbe burkolóztunk, ránk borul a sírok szűksége, s szétáradt közöttünk a magány. Ránk roskad a csendes hajlék, eltűnik testünk szépsége, utálatossá lettek ismert jegyeink, s hosszúra nyúlik tartózkodásunk a magány birodalmában. Fájdalmunk nem enyhül, beszorítottságunk nem szűnik. Füleik erejüket vesztették, megsüketültek, szemeik porral telítődtek, beesettek, nyelvük, mi egykor pörgött, most szétszakadt szájaikban, éberségük után szíveik mozdulatlanná lettek keblükben, minden tagjukon megült a rontás, mik tovább torzítják, utat építve az elveszésnek feléjük, de ez itt mind most erőtlenül fekszik, kéz nélkül, mi megvédene, szív nélkül, mi gyászolna, s ha értelmedbe próbálod idézni őket, vagy feltárulna róluk az őket fedő takaró, biz' meglátnád szívük bánatát, szemük piszkát! Most már minden bajuk olyan, mi el nem múlik, s kínjuk nem enyhül. Hány nagyszerű testet, vonzó szépséget emésztett fel a föld, miknek az evilágon kijutott az élvek bősége, s körüket tisztelet övezte? Az még a gyász órájában is csüngött az örömökön. Ha balsors sújtotta, a vigaszba menekült, mit az élet gyönyörűségei, a szórakozás és a játékok nyújtottak számára. Nevetett az evilágon, míg az evilág nevetett rajta, hisz élete feledésbe merült. Az idő belédöfte tövisét, a napok felőrölték erejét, s a halál közelről kezdett rámeredni. Majd őt oly bú kerítette hatalmába, mit még sosem érzett, s hol eddig egészsége honolt, belépett a kór! Majd afelé fordult,

399. Mennyország és a pokol. (A fordító)

amihez az orvosok szoktatták, hogy csillapítsa a forrót hideggel, kezelje a hideget meleggel, de a hideg nem oltott ki semmit, csak tovább súlyosbította a forróságot, a forró nem használt, csak tovább növelte a hideget, nem állt be enyhülés állapotában, sőt, minden baja csak tovább nőtt, mígnem tehetetlenné lett orvosa, megzavarodott ápolója, háza népe megcsömörlötte betegsége meséjét, elhallgatták a választ azoktól, kik róla kérdezősködtek, s nyílt vitákba keltek előtte oly fontos dolgokban, mit azelőtt titokban tartottak tőle. Egyikük így szólt: „Úgy van, ahogy van!", s a többieket gyógyulásával vigasztalta. Másikuk elvesztésének elviselésére intett, felidézve azok szenvedését, kik előttük múltak el. Miközben ő az evilágtól való elválásra készült, s arra, hogy szeretteit hátrahagyja, oly fuldoklás vett erőt rajta, mi megrémítette egész gondolatvilágát, s felszárította nyelve nyálát. Hány olyan kérdés lenne most, mire már tudná a választ, csak beszélni nem tud, hány fájó hívó szót hall most szíve, de csöndben marad, megtisztelve hallgatásával az öreget, vagy kegyében tartva a fiatalt. A halál nyilallásai túlontúl rejtve vannak a leírhatóság elől, s az evilágon az emberi szív felfogni azokat képtelen!

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ ﴾

قَالَهُ عِنْدَ تِلَاوَتِهِ - رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ ٱللَّهِ -:

إِنَّ ٱللَّهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ جَعَلَ ٱلذِّكْرَ جِلَاءً لِلْقُلُوبِ ، تَسْمَعُ بِهِ بَعْدَ ٱلْوَقْرَةِ ، وَتُبْصِرُ بِهِ بَعْدَ ٱلْعَشْوَةِ ، وَتَنْقَادُ بِهِ بَعْدَ ٱلْمُعَانَدَةِ

219. Beszédéből, *béke reá*

Idézte a Koránból:
„Emberek, kiket nem csábít el a kereskedés, sem a kufárkodás attól, hogy megemlékezzenek Allahról, s megtartják az imát, kötelező alamizsnát adnak, s félik a Napot, midőn megfordulnak a szívek s a tekintetek."[400]

400. Korán 24/37

Majd így szólt:

Allah, a Magasztalt megtette az emlékezést a szív erényéül, miáltal az süketsége ellenére hallóvá lesz, látni fog vaksága után, s alázatos féktelensége után. Nem múlott el úgy kor, sem idő, hogy ne lett volna oly ember, kinek gondolatán keresztül Allah ne sugallt, s értelmével ne szólott volna. Látásuk, hallásuk, szívük ébredésének világosságával emlékeztetnek Allah napjaira, s félelemben tartanak Tőle, akár a jelzőpontok a vadonban. Aki az út irányába tart, azt ők megáldják, s megjövendölik néki szabadulását, de ki arról letér jobbra, vagy balra, meggyalázza az utat, azt ők pusztulással fenyegetik. Ekképp ők lámpások voltak a sötétségben, vezetők a kétségeken át. Mert az emlékezésnek oly tábora van, kik az evilágot cserélik fel arra, s nem vonja el őket attól sem kereskedés, sem kufárkodás. Így vonulnak át életük napjain. Intéseket kiáltanak a semmibe vevők füleibe Allah tilalmairól, arra parancsolják őket meg magukat, viseltessenek törvényességgel, és véget vetnek az ők és saját maguk igazságtalanságainak. Mintha már le tudták volna az evilágot a Túlvilágért, s látnák, mi amögött van. Mintha megismerkedtek volna az ismeretlennel a földszorosban, hol hosszan elidőztek, s az Ítélet Napja beteljesítette volna ígéretét. Addig fedték fel a leplet az evilág népeinek, míg mintha látták volna azt, mit az emberek nem láttak, s hallották volna azt, mit azok nem hallottak. Ha megpróbálod beérni, ahogy ők a tiszteletet parancsoló helyeken, a közismert székeken ülnek, mikor tetteik jegyzetét feltárják, s készen állnak minden nagy és kis dolgukról számot adni, ahogy nékik mindezt elrendelték, de ők nem tették, ahogy mi nem szabadott, néhányuk arra hajlott, majd hátaikon cipelték testük súlyát, minek belegyengültek viselésébe, keserű könnyeket ejtettek, egymáshoz beszéltek, sírtak Allahhoz vezeklésükben, elismerve botlásaikat, akkor most úgy látod őket, mint az Útmutatás jeleit, lámpások a sötétben, kiknek az angyalok körülveszik csapatait, kikre békesség szállt, kik előtt az ég kapui megnyílnak, s kiknek a megbecsülés posztja készíttetett elő azon a helyen, mit Allah már jelzett feléjük. Ő megelégedett igyekezetükkel, s megáldotta helyüket. Ők szólítják Őt, s belélegzik a megbocsájtás szellemét, mi örök igényük dicső kiváltsága, s behódolásra készteti őket Hatalmassága. A bánat szívükbe nyilall, hosszan eleredtek könnyeik, minden Allahhoz vezető ajtón vágynak bekopogni, s Őt kérik, Ki nem áll szűkében a bőséggel, Kiben nem csalódnak a Rá sóvárgók. Ezért hát magad vond meg számadásodat, mert más számadását egy oly Számvevő vonja meg, ki nem te vagy.

(وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

قَالَهُ عِنْدَ تِلَاوَتِهِ - يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ -

أَدْحَضُ مَسْئُولٍ حُجَّةً ، وَأَقْطَعُ مُغْتَرٍّ مَعْذِرَةً ، لَقَدْ أَبْرَحَ

جَهَالَةً بِنَفْسِهِ .

220. Beszédéből, *béke reá*

A Koránból idézett:

„Ó, ember! Mi csábít el téged Uradtól, a Nemestől?"[401] majd így szólt: A vers címzettje mentes minden érvtől és kifogásai a legmegtévesztőbbek, saját magát tartja tudatlanságban.

Ó, ember! Mi bátorít fel arra, hogy vétkezz, mi csábított el Uradtól, s mi tesz megelégedetté abban, hogy magadat pusztulásba viszed? Nincs tán gyógyír betegségedre, nincs ébredés álmodból? Nem szánod tán magad annyira, mint ahogy másokat megszánsz? Mert lehet, ha látsz valakit a nap hevében, te árnyékot borítasz rá, vagy ha látod, kinek testét átjárja a bánat fájdalma, te könnyet hullatsz érte. Mi tett kitartóbbá betegségednél, szilárdabbá szenvedésedben, mi vigasztalt meg, hogy nem magad miatt sírsz, pedig a te életed a legkedvesebb számodra. Miért nem tart ébren a rettegés az elégtételtől, mi az éjjel bekövetkezhet, pedig utadon szembeszegüléssel kivívtad már Allah haragját? Ki kell kúrálnod szíved renyheségének kórját az elszántsággal, szemed nemtörődömségének álmát az éberséggel! Engedelmeskedj Allahnak, szeress emlékezni Rá, s fogd fel, hogy míg te elrohansz, addig Ő feléd közeledik! Ő szólít téged feloldozásához, hogy kivédje hibáidat kiváltsága által, s te meg másokhoz menekülsz Tőle. Mily Magasságos és Erős Allah, ki oly Nemes és mily apró, gyenge vagy te! Mi késztet hát arra, hogy szembeszegülj Vele, holott te az Ő védőszárnyai alatt létezel, s az Ő kiváltságának kiterjedtsége szerint forgandsz? Pedig Ő nem tagadta meg tőled bőkezűségét, nem vonta meg védelmét. Sőt, még egy szempillantásnyit sem lennél meg nemeslelkűsége nélkül, legyen az akár egy kegy, miben részesít, botlás, mitől eltekint, vagy sújtás, mit letérít. Mit gondolsz hát Róla, ha szót fogadsz Néki? Allahra! Ha e leírás két olyanra[402] vonatkozna, kik megegyeznek erőben, egyformák bírásban, biz' te lennél az első ítélő magad ellen züllött belsőd s romlott tetteid miatt.

401. Korán 82/6

402. Az egyik hanyag, semmibe vevő, a másik istenfélő.

Az az igazság, hogy nem az evilág tévesztett meg, hanem te magad tévedtél meg általa. Mert az kitárta néked az intéseket, mindent jelzett egyformán. Minden, mi megígért neked a gyötrelem bekövetkezéséről testedben, erőd megfogyatkozásáról, biz' igaz, őszinte beszéd, nem vesztedre koholt hazugság, nem ámítás! Sokan adnak arról tanácsot olyanok, kiket most vád ér, vannak, kik őszintén szólnak róla, s kiket hazugnak tartanak. Ha mindezt megérted a roskadozó házakból, az elhagyatott viskókból, akkor gyors felfogásoddal és a tanulsággal, mit levonni képes vagy, úgy fogod találni, hogy az néked olyan, mint egy jó barát, ki aggódva int. Az kegyes hajlék annak, ki nem veszi azt hajlékául, s jó hely annak, ki nem veszi azt végső helynek. Csak azok lesznek boldogok holnap, kik még ma az evilágnak búcsút mondanak!

Mikor megreng a föld, beállít zordságával az Ítélet Napja, az emberek minden imahelyről összefutnak, minden megtévesztett megragadja ámítóját, minden engedelmes követi vezetőjét, s nem térhet ki ítélete elől ezen a napon még egy szempillantás sem a légben, sem egy lépés koppanása a földön, csak az Ő igazával. Hány érv lesz ezen a napon üres és hány kifogás válik elfogadhatatlanná? Ezért már ma úgy kell tenned, hogy majd kifogásod megfeleljen, s érvelésed bizonyítson. Vedd azt magadhoz, mi megmarad néked abból, mi nem marad meg annak,[403] mi utadat megkönnyíti, pillantsd meg a szabadulás megvillanását, s tartsd készenlétben nyergedet.

﴿ وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

وَاللهِ لَأَنْ أَبِيتَ عَلَى حَسَكِ السَّعْدَانِ مُسَهَّدًا ، وَأُجَرَّ فِي الْأَغْلَالِ مُصَفَّدًا ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللهَ وَرَسُولَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ظَالِمًا لِبَعْضِ الْعِبَادِ ، وَغَاصِبًا لِشَيْءٍ مِنَ الْحُطَامِ ، وَكَيْفَ أَظْلِمُ أَحَدًا لِنَفْسٍ يُسْرِعُ إِلَى الْبِلَى قُفُولُهَا ، وَيَطُولُ فِي الثَّرَى حُلُولُهَا ؟!

221. Beszédéből, *béke reá*

Allahra! Én inkább éjjel a szadánfű tövisein járnék ébren, vagy vezessenek rabláncon, mint a foglyot, mert ezt jobban szeretném annál, mintsem úgy találkozzam Allahhal és az Ő prófétájával az Ítélet Napján, mint ki elnyomott néhány szolgálót, vagy ki egy szilánkot is bitorolt.

---

403. Az evilágnak

Hogyan is nyomnék el bárkit, mikor minden lélek siet megpróbáltatása végzetéhez, és hosszan elidőzik a föld alatt? Allahra! Láttam fivéremet, Akílt a nélkülözésben s arra kért, adjak neki egy szányi[404] gabonát a tiétekből, majd láttam gyermekeit a szegénység miatt torzonborz hajjal, poros külsővel, mintha indigóval feketítették volna arcukat. Többször is jött hozzám, s újból és újból elismételte kérését. Én meghallgattam őt, mire ő azt hitte, hogy majd eladom néki hitvallásomat, s őt fogom követni, felhagyva eddigi utammal. De egyszer csak felhevítettem néki egy darab vasat, mit teste felé közelítettem, hogy megleckéztessem, mire ő jajgatni kezdett, akár a beteg, ki fájdalomtól szenved, s majdnem megégette magát bélyegével. Erre így szóltam: „A gyászoló asszonyok jajveszékeljenek fölötted, ó, Akíl! Egy olyan vas miatt üvöltözöl, mit ember játékból tüzesített meg, miközben egy olyan tűz felé vezetsz engem, mit Allah, a Hatalmas gerjesztett az Ő dühéből? Kiáltozz hát a fájdalomtól, én nem fogok kiáltani a lángok miatt!" Még ennél is különösebb volt az, mikor egy éjszakai látogató kopogtatott be egy édességtekercccsel, minek tölteléke olyan pép volt, mi undort keltett, mert úgy tetszett, mintha egy kígyó nyála vagy hányadéka lett volna. Megkérdeztem, mi ez? Felajánlás, Zakát hozzájárulás, vagy adomány? Mert ezektől mi, a próféta háza népe tiltva vagyunk. Ő azt mondta, sem ez, sem az, hanem ajándék. Erre én: „Meddő asszony sirasson! Azért jöttél tán, hogy letéríts Allah hitéről? Megtébolyodtál? Vagy tán erőt vettek rajtad a dzsinnek? Félrebeszélsz? Allahra! Még ha a hét csillag fennhatóságát is nekem adnák mindennel, mi égi pályájuk alatt létezik azért, hogy Allahhal csupán annyira szegüljek szembe, hogy egy árpaszemet elvegyek egy hangyától, biz' meg nem tenném! Számomra a ti világotok könnyebb, mint a levél a sáska szájában, mit rág." Mit kell hát tennie Alinak a keggyel, mi elmúlik, s a gyönyörrel, mi fennmarad? Allahban keresünk menedéket az elme kihagyásától, a botlás szeplőjétől, s Benne keresünk támaszt!

---

404. Kb. 6 font súlyegység.

وَمِن دُعَآءٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ :

ٱللّٰهُمَّ صُنْ وَجْهِي بِٱلْيَسَارِ ، وَلَا تَبْذُلْ جَاهِي بِٱلْإِقْتَارِ ، فَأَسْتَرْزِقَ طَالِبِي رِزْقِكَ ، وَأَسْتَعْطِفَ شِرَارَ خَلْقِكَ ، وَأُبْتَلَىٰ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطَانِي ، وَأُفْتَتَنَ بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِي ، وَأَنْتَ مِنْ وَرَآءِ ذٰلِكَ كُلِّهِ وَلِيُّ ٱلْإِعْطَآءِ وَٱلْمَنْعِ (إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) .

222. Fohászából, *béke reá*

Allah! Őrizd meg arcomon az élet könnyedségének jelét, ne becstelenítsd meg külsőmet meggyötörtséggel, hisz én azoknál keresem a jutalmat, kik a Te jutalmadat óhajtják, magamra szeretném vonni teremtményeid tekintetét, áldást mondok annak, ki adott nekem, meggyalázom azt, ki megtagadott tőlem, mert Te vagy a mindenek mögött álló Legnagyobb Adományozó s Megvonó!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ :

دَارٌ بِٱلْبَلَآءِ مَحْفُوفَةٌ ، وَبِٱلْغَدْرِ مَعْرُوفَةٌ ، لَا تَدُومُ أَحْوَالُهَا ، وَلَا تَسْلَمُ نُزَّالُهَا ، أَحْوَالٌ تَخْتَلِفَةٌ ، وَتَارَاتٌ مُتَصَرِّفَةٌ ، ٱلْعَيْشُ فِيهَا مَذْمُومٌ ، وَٱلْأَمَانُ مِنْهَا مَعْدُومٌ ، وَإِنَّمَا أَهْلُهَا فِيهَا أَغْرَاضٌ مُسْتَهْدَفَةٌ ، تَرْمِيهِمْ بِسِهَامِهَا ، وَتُفْنِيهِمْ بِحِمَامِهَا .

223. Szónoklatából, *béke reá*

Ez a megpróbáltatások otthona, mi gyötrelemmel teli, s mi a megtévesztés számára jó ismerős. Amaz nem maradandó, lakója nincs bizton, forgandó, útjai változók. Elkárhozott azon az élet, biztonsága nem létező, népe csupán célpont. Az meg nyilakat lövell rájuk, s a halállal pusztulásba dönti őket.

Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói! Ti és minden, mit az evilágon bírtok, azok útján vagytok, kik előttetek tűntek le. Az ő korszakuk tovább tartott a tiéteknél, házaik népesebbek voltak, nyomaik is mélyrehatóbbak. De a hangjuk elhallgatott, mozdulatuk megcsillapodott, testük elrohadt, házuk megüresedett, emlékük elmosódott. Pompázatos palotáik, mindent beborító szőnyegeik helyét sziklák, faragott kőhalmok, földbe ásott barlangszerű sírüregek váltották fel, miknek alapja romokból épült, s építménye földből készült. Helyük közeli, lakói már elidegenedtek, pedig azok is a helyi néphez tartoznak, mégis elszigeteltek, megkönnyebbültek, mégsem pihenhetnek.[405] Nem barátkozhatnak már a szülőfölddel, nem érintkezhetnek, mint szomszédok, dacára a szomszédi közelségnek, s otthonuk kitettségének. Hogyan is látogathatnák egymást, mikor a végzet felőrölte őket keblével, a kövek s a föld megemésztették testüket! Mintha már ti is arra vonulnátok, amerre ők, majd ugyanaz a sírbolt tartana fogva titeket, s ugyanaz a halom zárulna be fölöttetek! Mi lesz akkor véletek, mikor végükhöz érnek dolgaitok, s kifordíttatnak sírboltjaitok?
„S ott minden lélek átéli azt, mit mívelt, visszavétetnek Allahhoz, igaz Felségükhöz, s eltévelyíti őket az, mit kieszeltek."[406]

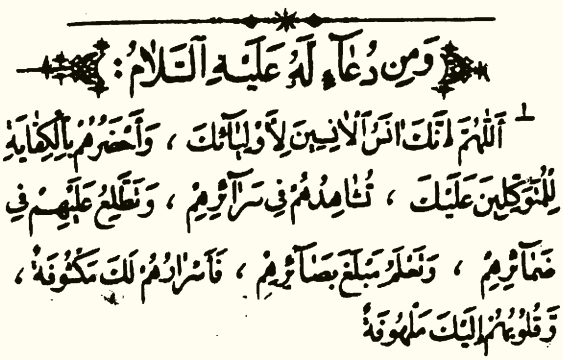

224. Fohászából, *béke reá*

Allah! Te vagy a legérzékelhetőbb annak, ki érezni akar Téged, s a legmegnyilvánulóbb, hogy eleget tégy annak, ki Rád hagyatkozik! Te látod őket bujdoklásukban, ismered, mit rejt belsejük, tudod, meddig ér tekintetük! Titkaik nyitva állnak Előtted, szívük Miattad szorong. Ha az idegen magánnyal sújtja őket, a Rád való emlékezéssel nyugodhatnak, ha balsors jön rájuk, a Te pártfogásodért esdekelnek,

405. A Túlvilágon számot kell adniuk és meg kell szenvedniük földi életük bűnei miatt. (A fordító)
406. Korán 10/30.

mert tudják, hogy a dolgok kantárát Te tartod kezedben, s azok mozgása a Te elrendelésedtől függ! Allah! Ha képtelen lennék előadni kérésemet, vagy nem látnám tisztán óhajomat, hát vezess engem az én javamra és vidd szívemet a helyes irányba! Ez nem Útmutatásod ellen való, s nem is valami új mesterkedés, mi a Te mindent betöltő léted ellen irányuló!
Allah! Fordulj felém feloldozásoddal, de ne fordulj felém ítéleteddel.

225. Beszédéből, *béke reá*

Allah azt az embert jutalmazza, ki kiegyenesíti a görbét, gyógyítja a kórt, elhagyja a kísértést és megtartja a Szunnát. Ő az, ki úgy indul neki, hogy ruháját mocsok nem szennyezi, s csak kevés botlása van csupán. Cselekszi a jót, elhagyja a nem valót, Allah iránti engedelmességét megtartja, s úgy féli Őt, ahogy az Ő igaza azt megszabja. Majd eltávozik, hátrahagyja az embereket az elágazó utakon, hol nincs mi vezetné az eltévelyedettet, s a helyesen vezérelt sem nyer bizonyságot.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي وَصْفِ بَنِي أُمَيَّةَ بِالْخِلَافَةِ ، وَقَدْ تَقَدَّمَ مِثْلُهُ بِأَلْفَاظٍ مُخْتَلِفَةٍ :

وَلَطَمْتُمْ يَدِي فَكَفَفْتُهَا ، وَمَدَدْتُمُوهَا فَقَبَضْتُهَا ، ثُمَّ تَدَاكَكْتُمْ عَلَيَّ تَدَاكَّ الْإِبِلِ الْهِيمِ عَلَى حِيَاضِهَا يَوْمَ وُرُودِهَا

226. Beszédéből, *béke reá*, mikor kalifátusára hűségesküt tettek

(Hasonló beszéde egy másik változatban már szerepelt)

Ti előhúztátok kezemet, de én visszatartottam, majd kifeszítettétek, és én visszahúztam. Eztán ti körém sokasodtatok, akár a szomjas tevecsorda a vályú köré itatásuk napján, míg a saruk el nem szakadtak, a köpenyek le nem hullottak, eltiporták a gyengét, s az emberek öröme rám való felesküvésükben oly fokra hágott, hogy vigadtak a kicsik, feltápászkodtak a nagyok, odatolongtak a betegek, s felfedték magukat a hajadonok.

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ مِفْتَاحُ سَدَادٍ ، وَذَخِيرَةُ مَعَادٍ ، وَعِتْقٌ مِنْ كُلِّ مَلَكَةٍ ، وَنَجَاةٌ مِنْ كُلِّ مَهْلَكَةٍ ، بِهَا يَنْجَحُ الطَّالِبُ ، وَيَنْجُو الْهَارِبُ ، وَيُنَالُ الرَّغَائِبُ

227. Szónoklatából, *béke reá*

Mert az Allahtól való félelem az Útmutatás kulcsa, gyarapvás a Túlvilág javára, szabadulás minden kiszolgáltatottságtól, menekvés minden romlástól. Általa ér révbe a sóvárgó, s nyer egérutat a menekülő. Vigyétek végbe az óhajtott tetteket, cselekedjetek, mert a cselekedet magasba emeltetik, használ a megbánás, hallik a fohász, csendes az állapot, s

forognak a tollak.[407] Igyekezzetek a jó tettel, mielőtt még el nem szalad az idő, rabul nem ejt a kór, el nem ragad a halál, mert a halál véget vet élvezeteiteknek, megrontja vágyaitokat, s eltávolít céljaitoktól. Az egy nem kívánt látogató, legyőzhetetlen ellenfél, kérlelhetetlen gyilkos. Már körétek fonta kötelét, beburkolt veszedelmével, nyílhegyeit felétek tartja, uralma elhatalmasodott bennetek, újból és újból rátok tör, de kevés a remény, hogy elhibáz titeket! Hamarosan rátok borul árnyékának köde, kórságának gyötrelme, kínjának sötétje, bódításának homálya, pusztításának fájdalma, körülölelésének sűrűje, s ízének undora. Úgy tűnik, mintha az váratlanul támadna, s elhallgattatja azokat, kik hozzátok suttogtak, megosztja táborotokat, megsemmisíti nyomdokaitokat, letarolja házaitokat, megpezsdíti örököseiteket, hogy felosszák hagyatékotokat azok közt, kik megkülönböztetett atyafiságtok, de semmire sem voltak jók, kik gyászoló rokonságtok, megvédeni nem tudtak, s mások, kik örvendezők, nem jajveszékelők. Így hát néktek áll most az igyekezet, a törtetés, az előkészület, az őszinte akarat, hogy gyarapodjatok a gyarapvás hajlékában! Nehogy elcsábítson titeket az evilág, amint az elcsábította elődeiteket, a letűnt népeket, az üresen lepergett nemzedékeket, kik kifejték annak tejét, hajlottak ámítására, hosszan elidőztek, s minden új elöregedett kezük alatt. Házaik sírokká lettek, vagyonuk meg hagyaték, nem tudják, ki jön most hozzájuk, nem fogják fel a könnyet, mi értük hullik, s nem adnak választ annak, ki őket szólítja. Ezért hát óvakodjatok az evilágtól, mert az alattomos, csábító, hamis, ad és elvesz, öltöztet és megfoszt. Gyönyöre nem maradandó, ínsége véget nem ér, megpróbáltatása le nem csillapvó.

Ugyanebből a szónoklatából az önsanyargatókról

Ők az evilág népei közt vannak, de nem azért valók, s úgy telepednek meg azon, mintha nem is onnan lennének! Azt cselekszik, mit jónak látnak és igyekeznek elkerülni azt, mitől őrizkednek. Testük, úgy tűnik, mintha a Túlvilág népei és az evilág között lenne forgandó. Ők úgy látják, hogy az evilág lakói számára testük pusztulása a legnagyobb horderejű, míg ők sokkal fontosabbnak tartják azok szívének pusztulását, kik élnek!

---

407. A két angyal tollai, akik jegyzik az elkövetett cselekedeteket, hogy a Végítélet Napján szembesítsék azokat elkövetőjükkel. (A fordító)

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

خَطَبَهَا بِذِي قَارٍ ، وَهُوَ مُتَوَجِّهٌ إِلَى الْبَصْرَةِ

تَذْكُرُ مَا أَنْوَاهُ فِي كِتَابِ الْجَمَلِ :

فَصَدَعَ بِمَا أُمِرَ بِهِ ، وَبَلَّغَ رِسَالَاتِ رَبِّهِ

228. Szónoklatából, *béke reá*, mit Zí-Kárban mondott, mikor Baszra felé tartott

(Vákidí, a történész említést tett róla Kitáb al-Dzsamal c. könyvében)

Felszínre tört a próféta által az, mire ő elrendeltetett, eleget téve Ura küldetésének, mert véle forrasztotta össze Allah a repedéseket, illesztette össze a hasadékokat, teremtett összhangot vérségi származások közt, miután azok ellenségeskedést forraltak keblükben, s gyűlöletet szítottak szívükben!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَلَّمَهُ عَبْدُ اللهِ ابْنُ زَمَعَةَ ، وَهُوَ مِنْ شِيعَتِهِ ،

وَذَلِكَ أَنَّهُ قَدِمَ عَلَيْهِ فِي خِلَافَتِهِ يَطْلُبُ

مِنْهُ مَالًا ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

إِنَّ هَذَا الْمَالَ لَيْسَ لِي وَلَا لَكَ ، وَإِنَّمَا هُوَ فَيْءٌ لِلْمُسْلِمِينَ

وَجَلَبُ أَسْيَافِهِمْ ، فَإِنْ شَرِكْتَهُمْ فِي حَرْبِهِمْ كَانَ لَكَ مِثْلُ حَظِّهِمْ ،

وَإِلَّا فَجَنَاةُ أَيْدِيهِمْ لَا تَكُونُ لِغَيْرِ أَفْوَاهِهِمْ .

229. Beszédéből, *béke reá*

Abdullah ibn Zamaa, aki táborába tartozott, kalifátusa alatt eljött hozzá, hogy pénzt kérjen, mire ő így szólt:
Ez a pénz itt nem az enyém, nem is a tiéd, hanem a muzulmánok közadakozása és kardjuk szerzeménye. Ha te is részt vettél harcukban, ugyanannyi járandóságod, mint az övék, viszont ha nem, akkor ne legyen más szájában az, miért ők kezeikkel megdolgoztak!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَلَا إِنَّ اللِّسَانَ بَضْعَةٌ مِنَ الْإِنْسَانِ ، فَلَا يُسْعِدُهُ الْقَوْلُ إِذَا امْتَنَعَ ، وَلَا يُمْهِلُهُ النُّطْقُ إِذَا انْتَعَ

230. Beszédéből, *béke reá*

Hanem a nyelv az ember testének része. Nem szövetségese a beszéd annak, ki avval fel akar hagyni, s nem hagy időt annak, ki el akarja nyújtani. De mi vagyunk a beszéd mívesei! Gyökerei bennünk rögzülnek, lombjai reánk borulnak. Kegyelmezzen nektek Allah! Tudjátok meg, hogy oly időben éltek, mikor kevesen szólnak igazat, mikor a nyelv irtózik az őszinteségtől, s megalázottak azok, kik az igazat pendítik. A nép elkötelezte magát a szembeszegülésre, fiataljai feslettek, öregjeik vétkesek, tudósaik színejátszók, szónokaik talpnyalók! Fiataljaik nem tisztelik az időseket, gazdagjaik nem segítik a szegényeket!

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

رَوَى ذِعْلَبٌ الْيَمَانِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ قُتَيْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مَالِكِ بْنِ دِحْيَةَ قَالَ : كُنَّا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ ذُكِرَ عِنْدَهُ اخْتِلَافُ النَّاسِ فَقَالَ :

إِنَّمَا فَرَّقَ بَيْنَهُمْ مَبَادِئُ طِينِهِمْ ، وَذَلِكَ أَنَّهُمْ كَانُوا فِلَقَةً مِنْ سَبَخِ أَرْضٍ وَعَذْيِهَا ، وَحَزْنِ تُرْبَةٍ وَسَهْلِهَا ، فَهُمْ عَلَى حَسَبِ قُرْبِ أَرْضِهِمْ يَتَقَارَبُونَ ، وَعَلَى قَدْرِ اخْتِلَافِهَا يَتَفَاوَتُونَ

231. Beszédéből, *béke reá*

Zi'lab al-Jamání, aki Ahmad ibn Kutajbát idézi, ő meg Abdullah ibn Jazídra hivatkozik, ő pedig Málik ibn Dihjától származtatja, a következő esetet írja le: „Egyszer együtt voltunk a hívők emírjével – béke reá – s az emberek különbözőségéről vitatkoztunk. Erre ő így szólt:

Különbözőek, ahogy különbözik az agyag, miből összegyúrattak. Mert lehetnek sós földből, vagy édesből, göröngyösből, vagy lazából. Talajuk hasonlósága szerint állnak közel egymáshoz és annak különbözősége eltérőségük mértéke. Ezért hát van, ki szemre tökéletes, de értelme hiányos, termetre hatalmas, de bátorsága elenyésző, van, hogy az erény cselekvője csúf a szemnek, az alacsony termetű messzire látszik, ki illőt tesz, de bűnös jelleme, kinek megzavarodott szíve kusza belsőt rejt, s kinek éles a nyelve és éber a lelke."

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ وَهُوَ يَغْسِلُ رَسُولَ اللهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَتُجَهِّزُهُ:

بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ لَقَدِ انْقَطَعَ بِمَوْتِكَ مَا لَمْ يَنْقَطِعْ

بِمَوْتِ غَيْرِكَ مِنَ النُّبُوَّةِ وَالْأَنْبَاءِ وَأَخْبَارِ السَّمَاءِ ، خَصَصْتَ حَتَّى

صِرْتَ مُسَلِّيًا عَمَّنْ سِوَاكَ ، وَعَمَّمْتَ حَتَّى صَارَ النَّاسُ فِيكَ سَوَاءً

232. Beszédéből, *béke reá*, mit akkor mondott, mikor a próféta *– Allah fohásza reá és nemzetségére –* tetemét megmosta és temetésre előkészítette

Atyám és szülőm áldozzák magukat érted! Haláloddal az szakadt meg, mi nem szakadt meg más halálával[408], a prófécia, a kinyilatkoztatások, s az ég hírei. A te helyed bennünk oly különleges, hogy érted a gyász már néhol vigasz, nem úgy, mint másoknál, s e gyászból mindenki kiveszi részét, így minden embert egyformán gyötör a bánkódás.

Ha nem parancsoltad volna meg a tűrést és nem tiltottál volna el a sírástól, biz' kimerítenénk érted könnyzacskóink vizét, fájdalmunk alább nem hagyna, a gyász nem enyhülne és mindez még mindig kevés, hogy kifejezzük bánatunkat néked. De a halált már vissza nem lehet fordítani, s nem lehet kivédeni. Atyám és szülőm áldozzák magukat érted! Emlékezz ránk Uradnál, s fordíts ránk gondot!

408. Utalás az eddigi prófétákra. (A fordító)

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اِقْتَصَّ فِيهِ ذِكْرَ مَا كَانَ مِنْهُ بَعْدَ هِجْرَةِ النَّبِيِّ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ لَحَاقِهِ بِهِ :

فَجَعَلْتُ أَتَّبِعُ مَأْخَذَ رَسُولِ اللهِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ -
فَأَطَأُ ذِكْرَهُ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى العَرَجِ • (فِي كَلَامٍ طَوِيلٍ)

233. Beszédéből, *béke reá*,
miben felidézi találkozását a prófétá val
– Allah fohásza reá és nemzetségére –
annak Mekkából való menekülése után

Követni kezdtem azt, mit a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – magáévá tett, s a reá való emlékezés ösvényén haladtam, míg Aradzsba[409] nem értem.

وَمِن خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ فِي نَفَسِ البَقَاءِ ، وَالصُّحُفُ مَنْشُورَةٌ ، وَ
التَّوْبَةُ مَبْسُوطَةٌ ، وَالمُدْبِرُ يُدْعَى ، وَالمُسِيءُ يُرْجَى ، قَبْلَ أَنْ
تَجْمُدَ العَمَلُ ، وَيَنْقَطِعَ المَهَلُ ، وَيَنْقَضِيَ الأَجَلُ ، وَ
يُسَدَّ بَابُ التَّوْبَةِ ، وَتَصْعَدَ المَلَائِكَةُ

234. Szónoklatából, *béke reá*

Vigyetek végbe jó tetteket, míg az élet bőségében vagytok, mert a könyvek még nyitva állnak,[410] a bűnbánatnak még van értelme, szólítják még a hátat fordítót, van még remény a bűnösnek. (Igye-

409. Aradzs, helység Mekka és Medina között (A fordító)
410. Azért, hogy jegyezni lehessen a tetteket. (A fordító)

kezzetek) mielőtt erőt nem vesz a cselekvés, véget nem szakad az idő, el nem múlik az élet, amíg nyitva áll a megbocsájtás ajtaja, s az angyalok égbe nem szállnak!
Ekképp az ember saját maga által lehet maga javára, ahogy a halottnak javára van az élő, örökkévalónak a mulandó, állandósultnak az induló.[411] Félje ember Allahot, miként az időzésre létet kapott, s tetteihez haladékot! Az ember gyeplővel féken kell tartsa magát, vissszafogva kantárszárát, így gyeplőjével az Allahhal szemben ellenállást elkerüli, kantárával irányát az Ő engedelmessége felé veszi!

وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فِي شَأْنِ الْحَكَمَيْنِ وَذَمِّ أَهْلِ الشَّامِ :

جُفَاةٌ طَغَامٌ ، وَعَبِيدٌ أَقْزَامٌ ، جُمِّعُوا مِنْ كُلِّ أَوْبٍ ، وَ
تُلُقِّطُوا مِنْ كُلِّ شَوْبٍ ، مِمَّنْ يَنْبَغِي أَنْ يُفَقَّهَ وَيُؤَدَّبَ ، وَ
يُعَلَّمَ وَيُدَرَّبَ ، وَيُوَلَّى عَلَيْهِ ، وَيُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهِ ، لَيْسُوا
مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ ، وَلَا مِنَ الَّذِينَ تَبَوَّأُوا الدَّارَ وَ
الْإِيمَانَ

235. Szónoklatából, *béke reá*, a két békebíróról, kirohanva Szíria népe ellen

Faragatlan, alantas emberek, alávaló szolgák! Kiket összetoboroztak minden oldalról, összeszedtek minden kupacból, kiknek az iszlám tanításait fel kellett volna fogni, majd azzal átlényegülni, kiknek tanítani, képezni, felügyelni, s kezeikkel magukhoz ragadni kellett volna azt! Ők nem muhádzsirok, nem anszárok,[412] sem kik házakat építettek.[413] De most ők olyat választottak maguknak, ki a legközelebb áll azokhoz, kit

411. Aki most hal meg és indul a Túlvilági lét felé. (A fordító)
412. Muhadzsirok, akik a prófétával Mekkából Medinába menekültek, anszárok, akik a menekülteket Medinában pártfogásukba vették. (A fordító)
413. Célzás a medinai letelepedésre. De még itt sem ők maguk építették a házaikat, mikben laktak. (A fordító)

gyűlölnek.[414] Idézzétek fel azt, amit Abdullah ibn Kajsz[415] másnap mondott: „Ez csapda! Vágjátok el íjaitok húrját, engedjétek le kardjaitokat." Ha őszinte volt, akkor hibázott, mikor kényszer nélkül velünk vonult hadba, ha meg hazudott, úgy árulás a vád ellene! Ezért szembesítsétek Amr ibn Ászt Abdullah ibn Kajsszal. Használjátok ki ezeket a napokat, és kerítsétek be az iszlám határait. Nem látjátok tán, hogy támadják városaitokat, s lenyilazzák legjobbjaitokat?

236. Szónoklatából, *béke reá*, miben megemlékezik a próféta – *Allah fohásza reá és nemzetségére* – családjáról

Ők az élet a tudásnak, halál a tudatlanságnak. Állhatatosságuk elbeszéli tudásukat, hallgatásuk pedig beszédük bölcsességét. Nem hagyják el az igazat, s nem különböznek össze benne. Ők az iszlám pillérei, a védelem mentsvárai, általuk visszakerül helyére az igazság, elbukik trónján a hamis, minek nyelvét gyökerestül kitépik. Tudatukba építették a hitvallást odaadással, gonddal, nem csupán a hallás és látás értelmével, mert sokan vannak, kik a tudásra hivatkoznak, de kevesen, kik azt magukban őrzik!

414. Ő Abu Músza Isaarí, aki mint békebíró a hívők emírje oldalán fortély áldozata lett, és a kalifátus megszavazásánál a hívők emírje ellen, Muávija mellett voksolt.
415. Ő Abu Músza Isaarí.

وَمِن كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

قَالَهُ لِعَبْدِ اللهِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، وَقَدْ جَاءَهُ بِرِسَالَةِ عُثْمَانَ وَهُوَ مَحْصُورٌ تَسْأَلُهُ فِيهَا الْخُرُوجَ إِلَى مَالِهِ بِيَنْبُعَ لِيَقِلَّ هُتَافُ النَّاسِ بِاسْمِهِ لِلْخِلَافَةِ بَعْدَ أَنْ كَانَ سَأَلَهُ مِثْلَ ذٰلِكَ مِنْ قَبْلُ ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

يَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا يُرِيدُ عُثْمَانُ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَنِي جَمَلًا نَاضِحًا بِالْغَرْبِ أُقْبِلُ وَأُدْبِرُ بَعَثَ إِلَيَّ أَنِ اخْرُجْ ، ثُمَّ بَعَثَ إِلَيَّ أَنِ اقْدَمْ ، ثُمَّ هُوَ الْآنَ يَبْعَثُ إِلَيَّ أَنِ اخْرُجْ

237. Beszédéből, *béke reá*

Mikor Oszmán ibn Affán körbe volt véve, Abdullah ibn Abbász levelet hozott tőle a hívők emírjének, miben azt kérte, vonuljon át Janbu'-ba a birtokára, hogy ezzel kevesebben legyenek azok, kik az ő nevét kiáltják kalifának.[416]

Ó, Ibn Abbász! Oszmán úgy akar velem bánni, mint a vizet húzó tevével, hogy előre, majd hátramenjek a vödörrel. Egyszer értem küld, hogy vonuljak ki, majd értem küld, hogy vonuljak vissza, s most értem küld, hogy mégis vonuljak ki. Allahra! Addig védem őt, hogy már attól félek, vétkezem!

416. Ez Oszmán kérése volt Ali felé azért, hogy Ali távollétében a tömeg ne a hívők emírje nevét, hanem Oszmánét kiáltozza és őt tegyék meg kalifának. Ali önfeláldozását mutatja, hogy végül is engedelmeskedett lemondóan Oszmán javára (A fordító)

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَحُثُّ فِيهِ أَصْحَابَهُ عَلَى الْجِهَادِ :

أَلَا وَإِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ يَدْعُوكُمْ ، وَيُوَزِّعُكُمْ أَمْرَهُ ، وَيُمْهِلُكُمْ فِي مِضْمَارِ مُدَّةٍ لِتَنَازُعِ سَبَقِهِ ، فَشُدُّوا عُقَدَ الْمَآزِرِ ، وَاطْوُوا فُضُولَ الْخَوَاصِرِ

238. Beszédéből, *béke reá*, miben társait dzsihádra szólítja

Allah arra kér, mondjatok Néki hálát, s vegyétek magatokhoz parancsolását! Időt hagyott néktek a körbehatárolt pályán[417], hát keljetek versenyre egymással a jutalomért, kössétek szorosra öveteket, öltsétek magatokra ingeteket! Hanem a bátorság és lakoma nem fér meg egymással,[418] az álom keresztülhúzza a nap nagy tetteit, s a sötétség kitörli a bátorság emlékeit! Imádkozz, ó Allah, urunkért, Mohamedért, az írástudatlan prófétáért és nemzetségéért, kik lámpások a szürkületben, megbízható támaszok, s bocsájts le békességet bőséggel!

417. Időt hagyott néktek, tehát életet adott, mi körbehatárolt a születéssel és halállal, a kettő között pedig a pálya, életpálya, min haladtok. (A fordító)
418. A bátorság túlvilági erény , a lakoma pedig az evilág csábítása. (A fordító)

Medina szent városa: a Próféta mecsetje

Második könyv

A hívők emírjének, béke reá, válogatott írásai.

Levelei ellenségeihez, országa kormányzóihoz, tisztviselői kinevezési okiratai, meghagyásai családtagjai és követői számára

مِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ عِنْدَ مَسِيرِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الْبَصْرَةِ :

مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ جَبْهَةِ الْأَنْصَارِ وَسَنَامِ الْعَرَبِ :

1. Levél, mit Kúfa lakóihoz intézett akkor, amikor haddal Medinából Baszrába vonult

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől Kúfa népének, kik az arabok legkiválóbbjai, s legkiemelkedettebbjei. Úgy beszélem el a dolgot, mi Oszmánnal megesett, hogy hallatára megjelenjen az előttetek. Az emberek sokszor becsmérelték, de én voltam az egyetlen a muhádzsirok közül, ki őt legtöbbször megörvendeztettem, s legkevesebbet támadtam. Ezalatt Talha és Zubajr legpuhább léptei is őfelé szorongással voltak teli, s leglágyabb hangjuk is harsogott. Ajsa[1] szintén haragot táplált ellene! Így aztán felülkerekedett rajta egy csoport és megölték őt. Majd az emberek minden erőltetés vagy kényszer nélkül, engedelmesen, szabad akaratukat követve rám esküdtek föl. Tudnotok kell, hogy Medinából elköltöztek lakói, teljesen magára hagyva azt, s most fortyog az üst, középpontba került a zavargás! Siessetek emíretekhez,[2] s induljatok leküzdeni ellenségteket, ha Allah is úgy akarja!

1. A próféta egyik felesége, aki a próféta halála után Talha és Zubajr pártját fogta a hívők emírjével szemben. (A ford.)
2. A kalifához.

﴿ وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

إِلَيْهِمْ بَعْدَ فَتْحِ الْبَصْرَةِ :

وَجَزَاكُمُ اللهُ مِنْ أَهْلِ مِصْرٍ عَنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ أَحْسَنَ مَا يَجْزِي الْعَامِلِينَ بِطَاعَتِهِ ، وَالشَّاكِرِينَ لِنِعْمَتِهِ ، فَقَدْ سَمِعْتُمْ وَأَطَعْتُمْ ، وَدُعِيتُمْ فَأَجَبْتُمْ .

2. Levél
Kúfa népéhez a Baszrában aratott győzelem után

Allah részesítsen jutalmában titeket Baszra népétől! A próféta házanépe számára az a legszebb, ahogy azokat jutalmazza, kik eleget tettek szavának, s hálát adtak bőkezűségéért. Hallottátok és engedelmeskedtetek, hívattatok és válaszoltatok!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَتَبَهُ لِشُرَيْحِ ابْنِ الْحَارِثِ قَاضِيهِ

رُوِيَ أَنَّ شُرَيْحَ ابْنَ الْحَارِثِ قَاضِيَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ،

اشْتَرَى عَلَى عَهْدِهِ دَارًا بِثَمَانِينَ دِينَارًا، فَبَلَغَهُ ذَلِكَ فَاسْتَدْعَاهُ

وَقَالَ لَهُ: بَلَغَنِي أَنَّكَ ابْتَعْتَ دَارًا بِثَمَانِينَ دِينَارًا، وَكَتَبْتَ

لَهَا كِتَابًا، وَأَشْهَدْتَ فِيهِ شُهُودًا، فَقَالَ لَهُ شُرَيْحٌ: قَدْ كَانَ

ذَلِكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ نَظَرَ مُغْضَبٍ ثُمَّ

قَالَ لَهُ:

3. Okirat, mit a hívők emírje, *béke reá*, Surajh ibn Hárisz hoz, Kúfa kádijához intézett

(Úgy beszélték, hogy Surajh ibn Hárisz, aki a hívők emírjének kádija volt Kúfában, e tisztét betöltve nyolcvan dínárért házat vásárolt. Amikor ez a hír elérkezett a hívők emírjéhez – béke reá – ő érte küldetett és így szólt: „Úgy tudom, nyolcvan dínárért házat vásároltál, miről írást készíttettél, mit tanúkkal is elláttál." Erre Surajh: „Igen, ez így volt, ó, hívők emírje." Majd ő haragos tekintetet vetett rá és ezt mondta:) Ó, Surajh! El fog jönni hozzád nemsokára az,[3] ki nem nézi írásod, nem kérdez házadról, hanem kivisz téged abból messzire, majd sírodban békességedre hagy egymagad! Nézd, ó, Surajh! Ha te e házat nem saját vagyonodból vetted, vagy olyan pénzből, mi törvényesen nem tiéd, akkor nagy veszteség ér az evilágon és a Túlvilágon. Ha a vételkor hozzám jöttél volna, én egy okiratot írtam volna erre a papírra és aztán nem lett volna kedved azt megvenni még egy dínárért sem, nem beszélve többről. Az okirat így szól: Ez az, mit vett egy jámbor szolgáló egy olyan szolgálótól, ki kész az indulásra.[4] Vásárolt tőle egy házat a csábítás házai közül az elmúlottak vidékén, az elpusztítottak tájékán. E háznak négy határa van. Az első határ az ártásban végződik, a második a csapásokig tart, a harmadik a lázító vágyakban gyökerezik, a

3. A halál angyala.
4. Kész arra, hogy meghaljon és a Túlvilágra induljon. (A fordító)

negyedik a csábító Sátánig ér, s innen nyílik a ház ajtaja. Ezt egy olyasvalaki vette meg, kit levettek lábáról az élvezetek, egy olyasvalakitől, kit a halál már indulásra késztet, s oly árat adott érte, miáltal kivetkőzött a meggyőződés méltóságából, behódolva a szándék igájának, a kiszolgáltatottságnak. Ha a vevő szembe találja megát a vétel bűnös következményeivel, akkor azoknak áll, kik a királyok testének bomlasztói, az elnyomók életének kioltói, a fáraók, Khoszroeszek,[5] Cézárok, Tubbaák,[6] Himjarok[7] uralmának megdöntői és kik vagyont vagyonra halmoznak, azt tovább szaporítják, pompás házakat építenek, mit felcicomáznak, kincseket gyűjtenek, mit gyermekeik megőriznek, hogy ezeket mind a számadáshoz felállítsák, s kitegyék őket a méltó viszonzásnak, a büntetésnek! Ezt úgy, ahogy elrendeltetett: „... s elveszének ott a haszontalanok."[8] Minderre tanúságot tesz az értelem, ha az mentes a vágyak béklyójától és távol áll az evilág vonzásától.

وَمِن كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى بَعْضِ أُمَرَاءِ جَيْشِهِ :

فَإِنْ عَادُوا إِلَى ظِلِّ الطَّاعَةِ فَذَاكَ الَّذِي نُحِبُّ ، وَإِنْ تَوَافَتِ
الْأُمُورُ بِالْقَوْمِ إِلَى الشِّقَاقِ وَالْعِصْيَانِ فَانْهَدْ بِمَنْ أَطَاعَكَ إِلَى
مَنْ عَصَاكَ ، وَاسْتَغْنِ بِمَنِ انْقَادَ مَعَكَ عَمَّنْ تَقَاعَسَ عَنْكَ

4. Levél,
mit egyik hadvezéréhez írt

Ha visszatérnek az engedelmesek árnyékába, ez minden, mit szeretnénk! De ha bekövetkezne rontásuk, szembeszegülésük, úgy vidd magaddal azokat, kik szót fogadnak, azok ellen, kik felkeltek! Támaszkodj azokra, kik téged követnek, s ne számítson, hogy van, ki visszamarad tőled. Mert a nyülszívűek távolmaradása jobb, mint jelenlétük, s ha azok helyükön fűlnek, hasznosabb annál, mintha felkelnének.

---

5. Khoszroesz: perzsa királyi dinasztia. (A fordító)
6. Tubbaá: jemeni királyi rang. (A fordító)
7. Himjar: jemeni uralkodó dinasztia. (A fordító)
8. Korán 40/78.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ وَهُوَ عَامِلُ أَذْرَبِيجَانَ :

وَإِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُعْمَةٍ ، وَلَكِنَّهُ فِي عُنُقِكَ أَمَانَةٌ وَأَنْتَ مُسْتَرْعًى لِمَنْ فَوْقَكَ .

5. Levél
As'asz ibn Kajsznak, Azerbajdzsán kormányzójának

Mert munkád biz' nem csupán morzsa, hanem bizalom a nyakadba vetve, hiszen a felettesed[9] őrzést remél tőled. Nem néked áll, hogy eltúlzod a védelmet, ne is veszélyeztesd magad, csak ha biztosra mész! Kezedben a pénz Allah vagyonából, s te vagy annak kincstárnoka, míg nekem át nem adod. Talán nem leszek számodra rossz helytartó! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ :

إِنَّهُ بَايَعَنِي الْقَوْمُ الَّذِينَ بَايَعُوا أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ عَلَى مَا بَايَعُوهُمْ عَلَيْهِ ، فَلَمْ يَكُنْ لِلشَّاهِدِ أَنْ يَخْتَارَ ، وَلَا لِلْغَائِبِ أَنْ يَرُدَّ

6. Levél
Muávija ibn Abi Szufjánhoz

Akik hűséget esküdtek Abu Bakrnak, Omarnak, és Oszmánnak, ugyanazon az alapon hűséget esküdtek nekem is. Annak, ki jelen volt, nem adatott meg, hogy választhasson, az, ki távol maradt, nem vethette el, a cenzus pedig a muhádzsirok és anszárok alatt állt. Ha ők egyetértenek valakiben, imámnak kiáltják ki, mert ezt tartják Allah számára olyannak, miben Ő megelégedését leli. Ha meg valaki ellenvetése vagy mesterkedése miatt távolmarad, őt addig unszolják, míg vissza nem foglalja a helyet, mit elhagyott. Ha nem áll kötélnek, addig kűzdenek véle, hogy követhessen más utat,

9. A kalifa.

mint Allah és a hívők útját, míg vissza nem térül oda, ahonnan elfordult. Életemre, ó, Muávija! Ha értelmeddel és nem kedvedtől vezérelve nézel, akkor mindenki közül engem fogsz legvétlenebbnek találni Oszmán vérében, meg fogod tudni, hogy én tőle messzi voltam, s ha nem, hát vádolj azzal, ami szerinted fennállt! Békesség!

﴿ وَمِن كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَيْهِ أَيْضًا : ﴾

أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ أَتَتْنِي مِنْكَ مَوْعِظَةٌ مُوَصَّلَةٌ ، وَرِسَالَةٌ مُحَبَّرَةٌ ، فَمَثَّلْتَ فِيهَا بِضَلَالِكَ ، وَأَمْضَيْتَهَا بِسُوءِ رَأْيِكَ

7. Levél
Muávija ibn Abi Szufjánhoz

Megkaptam tőled az összefüggéstelen intéseket és a cirkalmas levelet. Azt tévelyedettséged íratta veled és rossz véleményeddel adtad föl. Ez egy olyan ember levele, kinek nincs látása, mi vezetné, sem vezérlője, ki helyes irányba terelné. Ő az, kit szólított a kény, s válaszolt, kit a tévút vezetett, mit követett és badarságot fecsegett, üreset.

Ugyanebből a leveléből

Mert hűségeskü csak egyszer van. Nem lehet azon semmit többször szemügyre venni, nem bírálható felül a választás, ki attól távol marad, gáncsoskodónak gondolják, míg a jelenlévőt képmutatónak tartják.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْبَجَلِيِّ لَمَّا أَرْسَلَهُ إِلَى مُعَاوِيَةَ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِذَا أَتَاكَ كِتَابِي فَاحْمِلْ مُعَاوِيَةَ عَلَى الْفَصْلِ، وَخُذْهُ بِالْأَمْرِ الْجَزْمِ.

8. Levél, mit Dzsarír ibn Abdullah al-Badzsalí-nak címzett továbbításra Muávijának

Ha megkapod levelem, kérd meg Muáviját, döntsön és vállalja választása következményeit. Majd válasszon a leszámoló háború és a becstelen béke között. Ha a háborút választja, hagyd magára, de ha a békét, akkor esküdj föl rá! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ:

فَأَرَادَ قَوْمُنَا قَتْلَ نَبِيِّنَا، وَاجْتِيَاحَ أَصْلِنَا، وَهَمُّوا بِنَا الْهُمُومَ، وَفَعَلُوا بِنَا الْأَفَاعِيلَ، وَمَنَعُونَا الْعَذْبَ، وَأَحْلَسُونَا الْخَوْفَ، وَاضْطَرُّونَا إِلَى جَبَلٍ وَعْرٍ، وَأَوْقَدُوا لَنَا نَارَ الْحَرْبِ، فَعَزَمَ اللهُ لَنَا عَلَى الذَّبِّ عَنْ حَوْزَتِهِ، وَالرَّمْيِ مِنْ وَرَاءِ حُرْمَتِهِ

9. Levél Muávijához

Nemzetségünk meg akarta ölni prófétánkat, ki akarta irtani gyökerünket.[10] Megkeserítették gondjainkat, gorombán bántak velünk, megvonták tőlünk azt, mi édes, rettegést tápláltak bennünk, a kopár sziklás hegybe kényszerítettek, s lángra lobbantották a háború tüzét. De Allah megszabadí-

10. Azt az időt idézi, amikor Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – a próféciát elkezdte. Ekkor legádázabb ellensége saját nemzetsége, a Kurajs nemzetség lett. Követőit üldözték és őt magát is meg akarták ölni.

tott, hogy megvédhessük hitvallását, s megóvhassuk méltóságát. Közöttünk a hívők a viszonzást óhajtva tettek eleget, a hitetlenek pedig, kik köztünk voltak, saját vérük védelmére keltek. Ki a Kurajsiak közül felvette az iszlámot, nem szenvedte el azt, mi nékünk kijárt, egyrészt a szövetség miatt, mi megvédte őket, másrészt a törzs miatt, mi oltalmára sietett. Ők ezért biztonságban voltak az öldökléstől. Ha a szorongás feszítővé vált, s a nép megingott, a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – előreküldte saját háza népét, hogy általuk kímélje meg követőit a dárdák és kardok zuhatagától. Így ölték meg Ubajda ibn Hárisztt Badr napján, Hamzát Uhud napján és Dzsaafart Mu'ta napján. De volt még valaki, ha akarod, megemlítem nevét, aki ugyanazt akarta, mint ők, a vértanúságot, de míg az ő haláluk elérkezett, addig az ő sorsa végzetének még haladék adatott. Mily furcsa, hogy most olyannal hoznak össze, kinek lába nem áll biztosabban az enyémnél,[11] kinek semmi olyasmi nincs a tarsolyában azok közül, mit én már véghez vittem, s ő mégis egy oly dolgot követel, mit én nem tudok, s nem tudom, hogy Allah egyáltalán tudja-e. Mindenesetre dicsőség legyen Allahnak. Ami kérdésedet illeti, hogy szolgáltassam ki néked Oszmán gyilkosait, biz' én áttekintettem e dolgot, de nem láttam semmi olyat, mi lehetővé tenné kiadatásukat akár neked, vagy akár valaki másnak. Életemre! Ha nem hagysz fel megtévesztéseddel és bomlasztásoddal, akkor bizony meg fogod ismerni őket! Mert hamarosan ők fognak megkeresni téged, s nem téged fognak megbízni keresésükkel sem földön, sem vízen, sem hegyeken, sem pusztaságokon! De az a keresés fájdalmas lesz neked és látogatásuk nem okoz majd örömöt! Békesség azoknak, kik rászolgáltak.

---

11. A láb, ami szilárdan állt és nem futamodott meg akkor, amikor a hit védelme volt a tét. Itt a hívők emírje párhuzamot von maga és Muávija közt. (A fordító)

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَيْهِ أَيْضًا :

وَكَيْفَ أَنْتَ صَانِعٌ إِذَا تَكَشَّفَتْ عَنْكَ جَلَابِيبُ مَا أَنْتَ
فِيهِ مِنْ دُنْيَا قَدْ تَهَجَّجَ بِزِينَتِهَا ، وَخَدَعَتْ بِلَذَّتِهَا ، لِتَأْخُذَ
فَأَجِبْهَا ، وَقَادَتْكَ فَأَتْبَعْهَا ، وَأَمَرَتْكَ فَأَطَعْتَهَا

10. Levél
Muávijának

Mit teszel, ha az evilág palástját, miben vagy, felfedik rólad? Mert az evilág elkápráztatott díszeivel, félrevezetett gyönyöreivel, szólított, s feleltél, vezetett, s követted, parancsot adott, s te szót fogadtál. Nemsokára ott terem valaki melletted, ki majd elbeszéli néked mindazt, mitől nem menekít meg a menekítő. Ezért hát tartsd távol magad ettől, törődj elszámolásoddal, állj készen a halálra, mi bármikor rád szállhat és ne hallgass azokra, kik eltévelyedtek. Ha nem folytatod tovább tetteidet, én megismertetem véled azt, mit semmibe vettél, miáltal megigéztek a gyönyörök. A Sátán markában tart téged, vágyakat gerjesztett benned és ő folyatja belsődben a lélek és a vér áramát. Ó, Muávija! Mikor óvtad és vetted gondodba a nép dolgát? Hát nincs ott egy megelőző lépés, sem egy korábbi becsület? Mi Allahban keresünk menedéket mindattól a csapástól, mi régebben bekövetkezett és óvlak attól, hogy továbbra is a kéjek, élvezetek rabja légy, s hogy külső megjelenésed különbözzék belső lényedtől! Háborúra hívsz engem? Inkább hagyd az embereket az egyik oldalon, állj ki vélem, kíméld meg mindkét tábort az öldöklléstől, hadd legyen köztudott, melyikünk szíve romlott, s melyikünk szemén van kötés! Én Haszan atyja vagyok, aki megölte nagyatyádat,[12] nagybátyádat[13] és fivéredet,[14] felaprítva őket Badr napján. Ugyanaz a kard még velem van, s ugyanaz a szív veti rá magát ellenségemre! Nem ferdítettem el a hitvallást, új prófétát sem állítottam, csupán azon a hágón vonulok, mit szívesen elhagytál, s mire azelőtt gyűlölettel léptél.[15] Azt sejted, hogy Oszmán vérét megbosszulni állsz ki, közben jól tudod, miként történt a dolog Oszmán vérével! Ha bosszút kívánsz, hát ott követeld azt! Mintha látnám, ahogy a harc őrölni kezd téged, s te felbőgsz, akár a tevék a súlyos málhák alatt. Előttem van, ahogy táborod rémületbe esik a szakadatlan kard-

12. Ataba ibn Rabia, kézitusában ölte meg a badri csatában (A fordító).
13. Valíd ibn Ataba, Ataba ibn Rabia fia, szintén Badrnál esett el. (A fordító)
14. Hanzala ibn Abi Szufján, a badri ütközet áldozatául esett ő is. (A fordító)
15. Abi Szufján és fia, Muávija csak Mekka visszafoglalása után tértek meg az iszlámra belső kényszerből.

csapásoktól, a halál bekövetkezésétől, hol egyik halott a másik után dől, majd ők Allah Írására hívnak engem, miközben hitetlenek, istentagadók és esküszegők voltak!

وَمِن وَصِيَّتِهِ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَهِيَ بِمَا بَيَّتَهُ إِلَى الْعَدُوِّ :

فَإِذَا نَزَلْتُمْ بِعَدُوٍّ أَوْ نَزَلَ بِكُمْ فَلْيَكُنْ مُعَسْكَرُكُمْ فِي قُبُلِ الْأَشْرَافِ ، أَوْ سِفَاحِ الْجِبَالِ ، أَوْ أَثْنَاءِ الْأَنْهَارِ ، كَيْمَا يَكُونَ لَكُمْ رِدْءًا ، وَدُونَكُمْ مَرَدًّا

11. Rendelkezés
A hívők emírje, *béke reá*, így rendelkezett a seregnek, kik az ellenségre mentek

Ha az ellenségre mentek, vagy az jön rátok, építsétek ki táborotokat a magaslatok tövében, hegyek aljában, vagy a folyók mentén, így az egyben megvéd és hely, hova visszatérhettek. Az ütközet vagy egy, vagy két térfélen folyjék. Helyezzétek a megfigyelőket a hegyek csúcsára, magaslatok kiemelkedéseire, hogy ne jöhessen bárhonnan rátok az ellenség veszéllyel, vagy biztonnal. Tudjátok meg, hogy a tábor előcsapata az ő szemük és az előcsapat szeme az ő felderítőjük. Óvakodjatok a szétszóródástól! Ha megtelepedtek, együtt tegyétek, s ha felkerekedtek, azt is együtt végezzétek! Ha rátok esteledik, dárdáitokat rakjátok magatok köré és ne ízleljétek meg az alvást, csak adagokban, felszínesen!

وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِمَعْقِلِ ابْنِ قَيْسٍ الرِّيَاحِيِّ حِينَ أَنْفَذَهُ إِلَى الشَّامِ فِي
ثَلَاثَةِ الْآفٍ مُقَدِّمَةً لَهُ :

١ اِتَّقِ اللّٰهَ الَّذِي لَا بُدَّ لَكَ مِنْ لِقَائِهِ ، وَلَا مُنْتَهَى لَكَ دُونَهُ

12. Rendelkezés, mit Maakil ibn Kajsz Rijáhínak írt, akit egy háromezer főnyi előhad élén Szíriába küldött

Féld Allahot, Kivel semmi kétség, találkozód lesz, s nincs más Rajta kívül számodra, kihez megtérne végzeted! Ne harcolj csak azokkal, kik véled harcba szállnak! Vonulj a két enyhe időszakban,[16] hagyd meg az embereknek a déli pihenőt. Menetelj könnyedén, ne vágj neki az éjszaka első felének, mert azt Allah pihenésre tette meg, megtelepedésre rendelte, s nem felkerekedésre. Ezért az éjjel pihend ki tested fáradalmát és nyughassanak a málhás állatok is. Ha úgy ítéled meg, hogy itt a pirkadat, vagy a hajnal hasad, vonulj tovább Allah áldásával! Ha ellenséggel találkozol, fogjanak közre társaid, de ne közeledj ahhoz annyira, hogy ki harcot akar, kirobbanthassa, s ne is távolodj annyira, mint ki retteg a megpróbáltatástól, egészen addig, míg el nem küldöm parancsom. Ne vigyen ütközetbe átokszórójuk[17] azelőtt, hogy te ne szólítottad volna őket, s ne adtad volna érveidet.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى أَمِيرَيْنِ مِنْ أُمَرَاءِ جَيْشِهِ :

١ وَقَدْ أَمَّرْتُ عَلَيْكُمَا وَعَلَى مَنْ فِي حَيِّزِكُمَا مَالِكَ ابْنَ الْحَارِثِ
الْأَشْتَرَ فَاسْمَعُوا لَهُ وَأَطِيعُوا ، وَاجْعَلُوهُ دِرْعًا وَمِجَنًّا

13. Levél két hadvezérének

Málik ibn Hárisz Astart fölétek rendeltem és azok fölé, kik alátok tartoznak. Hát hallgassatok rá, engedelmeskedjetek neki, legyetek számára páncél, vért, mert ő az, kinél nem kell attól félnem, hogy erőtlen lenne, vagy hogy meghasonlik, nem lankadó, ha a sietség az előrevivő, s nem sietős, ha a kivárás az, mi tőle remélhető.

16. Reggel és este.
17. A csaták előtt az ún. átokszórók átkokat zúdítottak az ellenfélre, ezzel megfélemlítve azt (A fordító)

وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِعَسْكَرِهِ قَبْلَ لِقَاءِ الْعَدُوِّ بِصِفِّينَ :

لَا تُقَاتِلُوهُمْ حَتَّى يَبْدَؤُوكُمْ ، فَإِنَّكُمْ - بِحَمْدِ اللهِ - عَلَى حُجَّةٍ ، وَتَرْكُكُمْ إِيَّاهُمْ حَتَّى يَبْدَؤُوكُمْ حُجَّةٌ أُخْرَى لَكُمْ عَلَيْهِمْ

14. Rendelkezés
a seregnek a sziffíni ütközet előtt

Ne lássatok hozzá az öldökléshez, amíg ők nem kezdeményeznek felétek, mert Allah kegyelméből ti a helyes érv mellett szóltok, hát hagyjátok rájuk, míg rátok nem törnek, mert az egy újabb érv lesz néktek ellenük! Ha Allah engedelmével vesztesek lesznek, ne öljétek le az elfutót, ne sújtsatok le a kiszolgáltatottakra, ne végezzetek a sebesülttel, ne molesztáljátok az asszonyokat, még ha azok sértették is szidalmaikkal becsületeteket, s meggyalázták vezéreiteket, mert ők gyengék erőben, lélekben és értelemben. Elrendeltetett nékünk, hogy tartózkodjunk tőlük, mikor azok még bálványimádó asszonyok voltak. Sőt, még az iszlám előtti korban is, ha egy férfiú kővel, vagy bottal asszonyt sértett, biz' szemére vetették azt, még jóval azután is.

وَكَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ
إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ مُحَارِبًا :

اَللّٰهُمَّ إِلَيْكَ أَفْضَتِ الْقُلُوبُ ، وَمُدَّتِ الْأَعْنَاقُ ، وَشَخَصَتِ الْأَبْصَارُ ، وَنُقِلَتِ الْأَقْدَامُ ، وَأُنْضِيَتِ الْأَبْدَانُ .

15. Rendelkezés
Amikor a hívők emírje, *béke reá*, ellenséggel találkozott, ezt mondta:

Allahra! Megtörtek a szívek, kinyúltak a nyakak, előrevisznek a lábak, próbára tétetnek a testek! Allahra! Kiszabadult az, mi rejtett volt, zubog az irigység üstje! Allah! Hozzád fordulunk panasszal próféták hiánya, ellenségünk sokasága miatt, hát oszlasd el vágyainkat! Urunk! Vigyél minket diadalra, mert Te vagy a Legnagyobb Diadalra Vivő!

وَكَانَ يَقُولُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِأَصْحَابِهِ عِنْدَ الْحَرْبِ:

لَا تَشُدَّنَّ عَلَيْكُمْ فَرَّةٌ بَعْدَهَا كَرَّةٌ، وَلَا جَوْلَةٌ بَعْدَهَا حَمْلَةٌ،

16. Rendelkezés, amit követőinek szokott mondani ütközetekkor

Ne törjön le a megfutamodás, mi után jő a támadás, ne keserítsen el a visszavonulás, mi után jő a szembefordulás! Adjátok meg a kardnak igazát, készítsetek elő terepet a holtaknak, készüljetek föl az öldöklő dőfésre, a végzetes sújtásra és hallgattassátok el a hangokat, hogy távol maradjon a gyávaság! Mert Arra, Aki a mag Meghasítója, a lények Elindítója! Ők nem tették magukévá az iszlámot, csupán biztonságot kerestek benne, s titokban tartották hitetlenségüket! De most, hogy támaszra leltek ellene, kinyilvánítják belsőjüket!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ جَوَابًا عَنْ كِتَابِهِ إِلَيْهِ:

وَأَمَّا طَلَبُكَ إِلَيَّ الشَّامَ، فَإِنِّي لَمْ أَكُنْ لِأُعْطِيَكَ الْيَوْمَ مَا مَنَعْتُكَ أَمْسِ

17. Levél Muávija egyik levelére válaszolva

Ami kérésedet illeti, hogy adjam át néked Szíriát, biz' én nem adom oda azt ma, mit tegnap is megtagadtam tőled! S mikor azt mondod, hogy a háború annyira felemésztette az arabokat, hogy csak utolsó leheletük maradt, akkor tudnod kell, hogy kit az igazság emésztett el, a mennybe ér, míg kit a hamis, az pokolba jut. Hogy egyenlőek vagyunk hadviselésben és emberekben? Te biz' nem vagy a kétségekben előrehaladottabb, mint én a bizonyosságban, s Szíria népe sem sóvárabb az evilágért, mint Irak népe a Túlvilágért. Mondod, hogy mi Abd al-Manáf gyermekei vagyunk, s ez igaz. Viszont az Omajják nem Hásimok, Harb nem Abd ul-

Muttalib, Abu Szufján nem Abi Tálib.[18] A muhádzsirok nem fölszabadítottak,[19] kinek származása tiszta, nem olyan, mint ki magát e tiszta vonalra aggatja, a hívő nem megrontó. Mily szörnyű is az utódnak, ki azt az elődöt követi, ki pokolra vétetett! Emellett még kezünkben van a próféciára való kiválasztottság, mivel megdöntöttük az erőst, s felemeltük a megalázottat. Mikor Allah seregestül hitének felvételére rendelte az arabokat és az emberek szabad akaratukból, vagy kényszerből megtértek, te is azok közt voltál, ki vágyódásodban, vagy ijedelmedben felvetted a vallást, míg mások ekkorra már kivívták elsőségüket, s a legrégibb muhádzsirok szert tettek kiváltságaikra. Most pedig ne engedd, hogy a Sátán részt kapjon belőled, s ne hagyj néki utat magad felé!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى عَبْدِ اللهِ ابْنِ عَبَّاسٍ وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى الْبَصْرَةِ:

وَاعْلَمْ أَنَّ الْبَصْرَةَ مَهْبِطُ إِبْلِيسَ، وَمَغْرِسُ الْفِتَنِ، فَحَادِثْ أَهْلَهَا بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ، وَاحْلُلْ عُقْدَةَ الْخَوْفِ عَنْ قُلُوبِهِمْ.

18. Levél
Abdullah ibn Abbászhoz, Baszra kormányzójához

Tudnod kell, hogy Baszra az a hely, ahol Iblisz földre száll és ahol a kísértés gyökerezik. Bánj hát népével illően és oldozd le a félelem csomóját szívükről! Elért hozzám keménységed és durvaságod, amit a Bani Tamím nemzetséggel műveltél. De a Bani Tamímoknak nem nyugszik úgy le csillaguk, hogy ne jönne fel másik helyére! Ők nem váltak ki harcban sem a pogányság idején, sem az iszlámban. Hanem ők nékünk közeli véreink, különleges rokonságaink! Bérük kijár, ha a vérséget ápoljuk, de elkárhozunk, ha azt megtagadjuk! Ó, Abu Abbász! Kegyelmezzen néked Allah! Fogd hát magad vissza mindenben, mire nyelved és kezed késztet, jóban és rosszban, minthogy mi társak vagyunk ebben.[20] Maradj meg továbbra is jótét lélek fejemben, s ne cselekedj olyat, mi megváltoztatná véleményemet rólad! Békesség!

---

18. Muávija a közös ősre, Abd al-Manáfra utal, a hívők emírje – béke reá – meg arra, hogy ez a rokonság nagyon halvány, mert dédatyai, nagyatyai és atyai fokokon már egyre távolabb kerültek egymástól vérben és tettekben egyaránt. (A fordító)

19. Fölszabadítottak azok a hadifoglyok, kiket kegyelemből vagy váltságdíj fejében felszabadítottak. Muávija és Abu Szufján a mekkai dicső bevonuláskor a felszabadítottak között voltak. A muhádzsir pedig, aki vállalta a próféta számkivetettségét a legnehezebb napokban is és tett bizonyságot ezzel hite mellett.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ دَهَاقِينَ أَهْلِ بَلَدِكَ شَكَوْا مِنْكَ غِلْظَةً وَقَسْوَةً، وَاحْتِقَارًا وَجَفْوَةً، وَنَظَرْتُ فَلَمْ أَرَاهُمْ أَهْلًا لِأَنْ يُدْنَوْا لِشِرْكِهِمْ، وَلَا أَنْ يُقْصَوْا وَيُجْفَوْا لِعَهْدِهِمْ

19. Levél
egyik tisztviselőjéhez

Városod népének egyes sátorfőnökei[21] panaszt emeltek ellened, hogy kemény, szigorú, lekicsinylő és durva vagy. Áttekintettem és úgy látom, ők bálványimádók, kiket közelbe sem lehet vonni, de eltávolítani és gorombáskodni sem lehet velük, az egyezségük miatt. Ölts magadra oly köpenyt, melyben a lágyság keveredik egy rész szigorral, egymást váltsa a keménység s az irgalom, elegyítsd nékik a szomszédságot, a közelséget a távolisággal, a messziséggel, ha Allah is úgy akarja!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى زِيَادِ ابْنِ أَبِيهِ، وَهُوَ خَلِيفَةُ عَامِلِهِ عَبْدِ اللهِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَلَى الْبَصْرَةِ، وَعَبْدُ اللهِ عَامِلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - يَوْمَئِذٍ - عَلَيْهَا وَعَلَى كُوَرِ الْأَهْوَازِ وَفَارِسَ وَكِرْمَانَ:

20. Levél
Zijádnak, az ismeretlen atya fiának, aki Abdullah ibn Abbász helyettese volt Baszrában, amikor Abdullah Baszra, Ahváz, Perzsia és Kirmán kormányzója volt

Tiszta szívemből esküt teszek Allahnak, ha olyasmi ér el hozzám, hogy hűtlenül kezeled a muzulmánok vagyonát, akár kevéssé, akár nagyon, biz' én oly büntetést szabok rád, mitől megürül kezed, megnehezedik a hátad, s lealacsonyodik dolgod! Békesség!

21. Ezek zsidók voltak, akik elégedetlenkedtek a bánásmóddal

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَيْهِ أَيْضًا:

فَدَعِ الْإِسْرَافَ مُقْتَصِدًا ، وَاذْكُرْ فِي الْيَوْمِ غَدًا ، وَأَمْسِكْ
مِنَ الْمَالِ بِقَدْرِ ضَرُورَتِكَ ، وَقَدِّمِ الْفَضْلَ لِيَوْمِ حَاجَتِكَ .

21. Levél
Zijádnak, az ismeretlen atya fiának

Hagyd abba a tékozlást és mérsékeld magad! Mindig jusson eszedbe ma a holnap! Csak annyit végy a vagyonból, mi szűk szükségleted, inkább add le, ami megmaradt, hogy jusson a napra, mikor majd igényled! Azt reméled tán, hogy Allah a jámborok bérét fogja adni neked is, mikor te Nála az önteltek közt vagy? Abban a kegyben akarsz tán kéjelegni, mitől megfosztod a gyengét, az özvegyet, s azt hiszed, kijár néked az alamizsnaadók jutalma? Hanem az embernek annyi jut majd ki, amennyit tett, s azzal találkozik, mit megelőlegezett! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى عَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ ، وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ
يَقُولُ : مَا انْتَفَعْتُ بِكَلَامٍ بَعْدَ كَلَامِ رَسُولِ اللهِ
- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - كَانْتِفَاعِي بِهٰذَا الْكَلَامِ :

أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الْمَرْءَ قَدْ يَسُرُّهُ دَرْكُ مَا لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ ، وَبُلُوغُ
فَوْتِ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُدْرِكَهُ ، فَلْيَكُنْ سُرُورُكَ بِمَا نِلْتَ مِنْ آخِرَتِكَ ،
وَلْيَكُنْ أَسَفُكَ عَلَى مَا فَاتَكَ مِنْهَا

22. Levél
Abdullah ibn Abbászhoz

(Egykor Abdullah ibn Abbász azt mondta, hogy a próféta szólásait nem számítva, nem volt egy mondás sem annyira javára, mint ez.) Van úgy, hogy az embert megörvendezteti, ha olyasmi lepi meg, mit el sem akart veszíteni, s elszomorítja, ha elveszti azt, mit meg sem akart kaparintani! Légy boldog

azért, mit kivívtál magadnak a Túlvilágra, s az szomorítson el, amit abból elvesztettél! Mit az evilágból magadévá tettél, ne szaporítsa örömöd, s mit abból elvesztettél, ne hozza rád a bánatot. Azzal törődj csupán, hogy mi lesz a halál után!

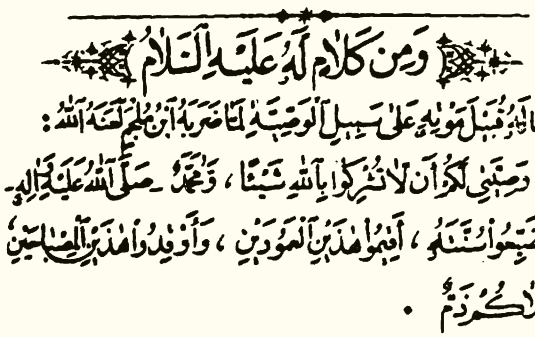

23. Végakaratából, *béke reá*
Mikor Ibn Muldzsam lesújtott rá kardjával, átkozza őt Allah, halála előtt, végső akaratként így szólt:

Meghagyom néktek, hogy ne állítsatok Allahhoz semmiféle társat, ne veszejtsétek el Mohamed Szunnáját – Allah fohásza reá és nemzetségére –, vessétek meg e két pillér alapját és elkerül titeket a rontás! Tegnap még társaságotokban voltam, ma már tanulságul szolgálok nektek és holnap elválok tőletek. Ha megmaradok, én leszek saját vérem ura,[22] de ha meghalok, akkor a halál az, mi számomra megígért. Ha megbocsájtok, az közeledésemet segíti Őhozzá, s az néktek is jó tett, hát bocsájtsatok meg! „...(Avagy) nem szeretnétek-é, hogy Allah megbocsájtson néktek?"[23] Allahra! A halál e hirtelen eljövetele nem irtóztat, s az nem is oly szerencsétlenség, mitől iszonyodnék. Mintha éjjeli vándor lennék, ki a forrás felé közelít, vagy olyan, ki keres és talál! „ S mi Allahnál (megvan), az a legjobb a helyesen élőknek." [24]

22. Elégtételt veszek érte, vagy sem, csak rajtam áll.
23. Korán 24/22.
24. Korán 3/198.

﴿ وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴾

بِمَا يَعْمَلُ فِي أَمْوَالِهِ كَتَبَهَا بَعْدَ مُنْصَرَفِهِ مِنْ صِفِّينَ :

هٰذَا مَا أَمَرَ بِهِ عَبْدُ اللّٰهِ عَلِيُّ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فِي مَالِهِ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللّٰهِ لِيُولِجَنِي بِهِ الْجَنَّةَ ، وَيُعْطِيَنِي بِهِ الْأَمْنَةَ

24. Akarata
Visszaúton Sziffínből rendelkezett, miként bánjanak vagyonával

Ez hát, miként Allah szolgálója, Ali ibn Abi Tálib rendelkezett vagyonáról, vágyva Allah színét, s azt, hogy Ő átvezesse őt a Paradicsomba és adjon néki békességet.

Ugyanebből az akaratából

Ezt Haszan ibn Ali kell végrehajtsa, ki magához vehet belőle szerényen, de adakozzék abból illően! Ha a balsors megesik Haszannal, de Huszajn életben marad, ő vegye át azt utána és tegyen ennek megfelelően. Fátima[25] gyermekeinek a jótékonysági adományból ugyanannyi jár, mint Ali gyermekeinek.[26] Mikor elrendeltem, hogy ez így történjék Fátima két fiával, biz' én Allah színét vágytam és a közelséget Allah prófétájához, megadva a tisztességet sérthetetlenségének, megbecsülve az ő rokonságát. Feltétel annak, ki rendelkezik, hogy a vagyont arra hagyja, ahonnan ered, s úgy adományozzon annak gyümölcséből, ahogy az megparancsolt, s amint azt az Útmutatás elrendeli. Ő nem adhatja el a település pálma csemetéit, míg a földeken azokból kész ültetvény nem válik! Kik ágyasaim voltak és elháltam őket, ha bármelyiknek gyermeke van, vagy várandós, a gyermek miatt tartassanak vissza és menjenek át a gyermek tulajdonába. De ha gyermeke meghal és ő élve marad, akkor legyen szabad, oldassanak föl a szolgaság alól, s adassék meg felszabadításuk!

25. A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – leánya és a hívők emírjének – béke reá – felesége. (A fordító)
26. Alinak Fátimán kívül más felesége is volt, akitől szintén születtek gyermekei. (A fordító)

وَمِن وَصِيَّتِهِ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَانَ يَكْتُبُهَا لِمَنْ يَسْتَعْمِلُهُ عَلَى الصَّدَقَاتِ، وَإِنَّمَا
ذَكَرْنَا مِنْهَا جُمَلًا تَنْبِيهًا لِمَا أَتَى عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ
يُقِيمُ عِمَادَ الْحَقِّ وَيَشْرَعُ أَمْثِلَةَ الْعَدْلِ فِي صَغِيرِ
الْأُمُورِ وَكَبِيرِهَا، وَدَقِيقِهَا وَجَلِيلِهَا :

اِنْطَلِقْ عَلَى تَقْوَى اللهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَلَا تُرَوِّعَنَّ مُسْلِمًا وَلَا تَجْتَازَنَّ عَلَيْهِ كَارِهًا، وَلَا تَأْخُذَنَّ مِنْهُ أَكْثَرَ مِنْ حَقِّ اللهِ فِي مَالِهِ

25. Rendelkezés

Mikor a hívők emírje embereket bízott meg a jótékonysági adományok begyűjtésére, ezt a rendelkezést adta ki. Bemutatjuk néhány gondolatát, miképp alapozta meg az igazság pillérét, alkotott példákat a törvényességre kis és nagy ügyekben, aprókban és komolyakban egyaránt.

Indulj hát, s féld Allahot, az Egyetlent, Kinek nincs társa és ne tarts rettegésben muzulmánt! Ne gázolj át annak földjén gyűlöletet keltve, ne végy el tőle többet annál, mint ami vagyonából Allahot illeti! Ha egy törzshöz mész, itatóhelyeiknél telepedj meg, ne lépj be hajlékaikba, majd haladj feléjük békességgel, tekintéllyel, míg köztük meg nem állsz. Köszöntsd őket, ne fukarkodj az üdvözléssel, s mondd: „Ó, Allah szolgálói! Allah helytartója és kalifája elküldött hozzátok, hogy vagyonotokból begyűjtsem azt, mi Allahé. Ha van Allahnak járandósága vagyonotokból, akkor azt szolgáltassátok be az Ő kalifájának." Ha valaki azt mondja, nincs, akkor ne ismételd a követelést. Ha úgy szól, igen, akkor menj vele, de rá ne ijessz, meg ne fenyegesd, meg ne szorongasd, el ne keserítsd! Vedd át, bármit is ad, aranyat vagy ezüstöt. Ha van néki marhája, vagy tevéje, ne menj azok közé, csak engedelmével, mert azok zöme az övé. Ezért ha ott vagy, ne úgy térj be, mint aki rajta akar hatalmaskodni. Ne riaszd a jószágot, ne ingereld őket, ne szomorítsd el gazdáikat! Osszad meg a vagyont két részre és a tulajdonos válassza azok jobbikát. Ha már választott, ne kelj fel ellene. Majd a megmaradt részt is osszad két felé, s válassza azok jobbikát.

Ha már választott, ne kelj fel ellene. Ezt addig folytasd, míg vagyonából annyi marad, mi Allah jussát kiteszi, majd vedd tőle Allah járandóságát. Ha kifogást emel, keverd össze a két részt és tedd azt, mit először, míg vagyonából el nem veszed, mi Allahot illeti. Ne végy át öreg, elaggott, lábatörött, beteg, búskomor állatot. Ne hagyj állatot csak olyanra, kinek bízol hitében, hogy megőrzi a muzulmánok vagyonát addig, míg azt át nem adja vezetőjüknek, aki majd szétosztja azt közöttük. Ne bízd ezt csak arra, ki jó szándékú, istenfélő, megbízható, gondos, és nem goromba, nem hajtja a jószágokat, nem töri, nem fárasztja őket. Majd juttasd el hozzánk mindazt, mit begyűjtöttél és mi azzal Allah parancsolása szerint járunk el. Ha a jószágot átveszi az, kire rábízod, figyelmeztesd, el ne válassza a tevetehenet borjától, ki ne fejje összes tejét, mert ez árt a borjúnak és ki ne merítse azt avval, hogy túlhajtja. Bánjon egyenlően az állatokkal, engedje azokat pihenni és ne terhelje azt, amelyiknek patája sérült. Ha forrás felé visz útja, álljon meg ott egy itatásra és a kietlen útról le nem engedve, ne tartsa vissza az állatokat a rét füveitől! Néhány órát itt pihentesse azokat és hagyjon időt néhány csepp vízre és füre. Így ha Allah engedelmével azok elérkeznek hozzánk, jó húsban lesznek, s nem válnak megtörté, túlhajtottá. Mi majd aztán Allah Írása és az Ő prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – Szunnája szerint elosztjuk azokat. Mert ez lesz biz' néked hatalmas béred és közelvivőd a helyes irányba, ha Allah is úgy akarja!

﴿وَمِنْ عَهْدٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ، وَقَدْ بَعَثَهُ عَلَى الصَّدَقَةِ:

أَمُرُهُ بِتَقْوَى اللهِ فِي سَرَائِرِ أَمْرِهِ وَخَفِيَّاتِ عَمَلِهِ، حَيْثُ لَا شَاهِدَ غَيْرُهُ، وَلَا وَكِيلَ دُونَهُ.

26. Levél, mit rendelkezésül írt annak, kit elküldött a jótékonysági adományok begyűjtésére

Elrendelem néki, félje Allahot titkolt dolgaiban, rejtett cselekedeteiben, hol nincs más jelen, csak Ő, s mit nem lát más, csak Ő. Megparancsolom, hogy mit az Allah iránti engedelmességből tesz, annak külső látszata ne különbözzék attól, mi belsejében rejtett. Kinek nem különbözik titka megnyilvánulásától, tette beszédétől, biz' hűséggel viseltetik és fohásza tiszta. Azt is megparancsolom, hogy ne zaklassa őket, ne gorombáskodjon, ne vágyjon tőlük kiváltságra hivatali posztja miatt fölöttük, mert ők hittestvérek

és támaszok az adomány feltárásában. E jótékonysági adományból néked biz' járandó részed, tudott jussod van, míg ott vannak a szegény részestársak, kik gyengék és éheznek. Mi eleget teszünk követelésednek, hát te is tégy eleget követelésünknek. Ha nem így teszel, néked lesz a legtöbb ellenséged a Végítélet Napján. Mily szerencsétlen is az, kinek ellenségei Allahnál a szegények, szűkölködők, koldusok, kitaszítottak, eladósodottak és vándorlók! Ki a bizalommal visszaél, elmerül a hűtlenségben, s ettől nem tartja magát és hitvallását sem távol, az kivívta magának az evilág alantasságát, de ő a Túlvilágon még ennél is eltévelyedettebb, alantasabb. Mert a leghatalmasabb hűtlenség a nemzettel szembeni hűtlenség, s legiszonytatóbb csalás az imám megcsalása! Békesség!

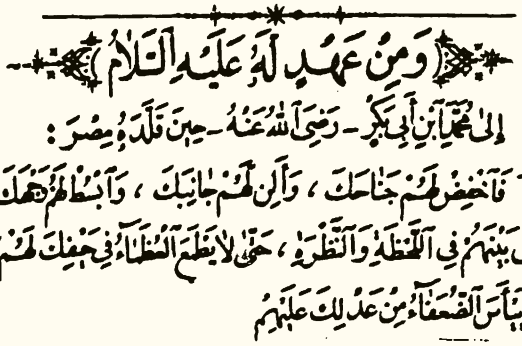

27. Rendelkezés
Mohamed ibn Abi Bakrnak, akit a hívők emírje Egyiptom kormányzójának nevezett ki

Szegd meg szárnyadat előttük, légy hozzájuk türelmes, tárd fel nékik színeidet, bánj velük egyenlően egyszer s mindenkor, hogy ne vágyhassák hatalmasságaik törvénytelenségedet javukra, s ne keserítse el szegényeit rájuk mért igazságod. Mert Allah, ó, teremtmények, meg fog kérdezni titeket apró tetteitekről, s nagyokról, nyilvánvalókról és eltitkoltakról. Ő majd azért büntet, mert vétkesek vagytok és azért oldoz fel, mert Ő Nagylelkű! Tudjátok meg, ó, Allah szolgálói, hogy az őrizkedőknek egyaránt kijut az elfutó világ és a maradandó Túlvilág, osztoznak az evilág népével az evilágon, míg azok nem osztoznak velük a Túlvilágon. Nékik a legjobb lakhatásuk volt az evilágon, ami csak lehet, ételből is a lehető legüdvösebbet vehették magukhoz, evilági részükből annyit élvezhettek, mint ki a szerencse kegyeltje, s annyit vehettek el abból, akár a gőgös kényurak. Majd elindultak arról a révbe vivő gyarapvással, a hasznot hozó szavatartással. Míg

az evilágon voltak, megízlelték az arról való lemondást és bizonyságot nyertek, hogy túlvilági holnapjukban Allah szomszédságában lesznek, hol nem marad válasz nélkül hívó szavuk, nem lesz járandóságuk örömöktől megfosztott. Ó, Allah szolgálói! Féljétek a halált, annak közelségét, és készítsetek elő mindent, mi ahhoz szükséges. Az majd úgy jön el, mint egy nagy esemény, fenséges gyötrelem, mi egyszerre jó, mivel nem jár együtt semmi gonosz és egyben gonosz, mivel nem jár együtt semmi jó. Ki áll közelebb a Paradicsomhoz annál, mint ki cselekszik érte, s ki áll közelebb a pokolhoz annál, mint ki azért tesz! A halál üldöz benneteket. Ha megálltok, magához vesz, ha megfutamodtok, beér titeket. Az jobban rátok tapadt, mint saját árnyékotok. A halál tincseitekre van kötve, míg az evilág hátulról takar be. Hát óvakodjatok a tűztől, minek mélysége roppant, heve kínzó, gyötrelme megújuló! Ez egy olyan otthon, hol nincs kegyelem, nem hallatszik a hívó szó, nem enyhül a fájdalom. Ha képesek vagytok Allahtól való félelmeteket fokozni és reményeiteket Belé helyezni, úgy tegyétek, mert a hívő csupán annyit remélhet Urától, amennyire őt az Ura iránti félelme viszi. Azok a legreménytelibbek, kiknek félelme Allahtól a legnagyobb. Ó, Mohamed ibn Abi Bakr! Tudd meg, hogy kineveztelek Egyiptom élére, ami az én leghatalmasabb haderőm. Arra vagy ítélve, hogy szállj szembe belső vágyaiddal, védelmezd hitvallásodat még akkor is, ha az evilágon csak egy órád van hátra, ne bőszítsd fel Allahot azzal, hogy bárki kedvében is jársz teremtményei közül, mert Allahnál van mások kárpótlása és nincs Allah számára kárpótlás másoknál. Tartsd meg az imát annak idejében. Ne kezdd korábban, mert szabad időd van, de ne is késlekedj vele, még ha elfoglalt vagy is. Tudd, hogy minden, mit teszel, imádat követi!

Ugyanebből a rendelkezéséből

Az útmutatás imámja és a rontás imámja nem lehet egyforma, ahogy nem egyezik a próféta pártfogója a próféta ellenségével. A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – egyszer ezt mondta nékem: „Nem féltem nemzetemet, sem a hívőket, sem a hitetleneket. Mert a hívőt Allah védi meg hite által, míg a hitetlenre lesújt Allah, saját hitetlenségével. Viszont mindegyikteket féltem azoktól, kiknek szíve képmutató és nyelve kiművelt. Ő azt szólja, mit jónak tartotok, de azt cselekszi, mitől irtóztok."

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ جَوَابًا وَهُوَ مِنْ مَحَاسِنِ الْكُتُبِ

أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ أَتَانِي كِتَابُكَ تَذْكُرُ فِيهِ اصْطِفَاءَ اللَّهِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِدِينِهِ وَتَأْيِيدَهُ إِيَّاهُ بِمَنْ أَيَّدَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَلَقَدْ تَجَأْنَا الدَّهْرُ مِنْكَ عَجَبًا، إِذْ طَفِقْتَ تُخْبِرُنَا بِبَلَاءِ اللَّهِ تَعَالَى عِنْدَنَا، وَنَعْيِهِ عَلَيْنَا فِي نَبِيِّنَا، فَكُنْتَ فِي ذَلِكَ كَنَاقِلِ التَّمْرِ إِلَى هَجَرَ، أَوْ دَاعِي مُسَدِّدِهِ إِلَى النِّضَالِ

28. Levél
válaszul Muávijának
(Egyik legszebb írása)

Nos, megérkezett hozzám leveled, miben megemlíted, hogy Allah felemelte Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – az Ő hitvallásához és megtámogatta őt azokkal, kik társai közül támaszára siettek. De érdekes dolgok maradtak rejtve előlünk tőled! Most hozzáláttál elbeszélni nékünk Allahnak prófétánkon keresztül ránk mért próbatételét és kegyét. Ebben te olyan vagy, mint aki datolyát visz Hadzsarba,[27] vagy ki vetélkedésre hívja ki mesterét, kitől nyilazni tanult. Te úgy gondolod, hogy az iszlám legkiváltabb embere ez meg az. Olyasmit állítottál, mi ha igaz, nem lesz hozzá közöd egyáltalán, s ha nem, akkor sem ér be a tévedés. De miért érdekel, hogy ki a jó és rossz, az irányító és irányított? Hogy jönnek ahhoz a szabadon bocsájtottak és azok fiai,[28] hogy különbséget tegyenek az első muhádzsirok között, majd rangsorba állítsák őket és jellemezzék osztályaikat? Mily szörnyűség, hogy a nyílvessző suhanása nem a nyílvesszőtől ered és az mond ítéletet ebben, ki ellen maga az ítélet szól. Ó, ember! Miért nem maradsz meg határaidon belül, miért nem ismered föl könyököd[29] rövidségét és tartod magad ott, ahova a sors rendelt el? Nem tartozik rád a vesztes veresége, sem a győztes győzelme!

---

27. Hadzsar, város Bahreinben. Rengeteg datolyát termeltek és ez tette híressé. A példa is erre utal. Muávija próbálja magyarázni az iszlám nehéz időszakait Alinak, márpedig ez olyan próbálkozás, mintha valaki datolyát szállítana oda, ahol azt termelik.

28. Muávija és atyja, Abi Szufján ibn Harb az iszlám kezdeti korszakában a próféta ellen harcoltak. Az egyik alkalommal fogságba is estek, de a próféta szabadon engedte őket, s csak azt követően vették fel az iszlám hitet. Mindenesetre hitük nem volt olyan mélységű, mint a muhádzsiroké, akik a kezdet kezdetétől együtt harcoltak és szenvedtek a prófétával az iszlám ügyéért. (A fordító)

29. Itt a könyök hosszmértéket jelöl.

Te az eltévelyedésben bolyongasz és eltérsz a helyes iránytól. Nem veszed észre? Én most nem állok elő semmi újsággal, csupán Allah bőkezűségéről mesélek. A muhádzsirok közül voltak, kik vértanúságot szenvedtek Allah útján. Ezeknek mind kijárt a (dicső) kiváltság. De ha közülünk lett valaki vértanúvá,[30] ezután úgy neveztük: a mártírok ura, s az érte mondott imában Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – hetven Takbírt[31] rendelt el. Nem láttad tán, hogy sokaknak levágták a kezét Allah útján és ez a kiváltság mindegyiküknek, de ha közülünk is ezt tették valakivel,[32] úgy szólítottuk: Paradicsomba szálló, vagy kétszárnyú! Ha Allah nem tiltotta volna meg embernek saját maga dicsőítését, akkor e visszaemlékezés felidézője[35] is meg tudna említeni egy jó pár olyan kiváltságot, mit a hivők szíve már ismer, s a hallgatóság füle nem taszítja ki magából. Hagyd el azokat, kiknek a nyila a céltól messzire eltér! Mi vagyunk Urunk kegyének címzettjei, az embereknek pedig mi osztunk kegyet. Nem gátolt minket ősi méltóságunk, közismert kiválóságunk, hogy távol tartsuk magunkat népedtől, s hogy ne keveredjünk véletek, így onnan is házasodtunk, mint kik egyenlőek, holott ti nem vagytok azok! Hogyan is lehetnétek, mikor közénk való a próféta, közétek a zsarnok,[34] közénk valló Allah oroszlánja,[35] közétek a szövetségesek oroszlánja,[36] közénk valók a mennyország ifjainak urai,[37] közétek a pokol gyermekei,[38] közénk való a világ legjobb asszonya,[39] közétek a rőzsehordó asszony,[40] s még sok más szól javunkra és ellenetek! A mi iszlámunk közismert, iszlám előtti korszaknak sem lekicsinyelhető[41] s ami még kimaradt, arról Allah Írása szól: „.. S a méhek gazdái közelebb vannak egymáshoz Allah megírásában... "[42] és egy másik mondása: „...Íme! Azok az emberek számíthatnak Ábrahámra, kik követték őt, s ez a próféta és kik hittek. Allah a hívők patrónusa."[43] Kiváltabbak vagyunk, egyrészt vérségünk, másrészt engedelmességünk miatt. Mikor Szakífa napján[44] a muhádzsirok az anszárokkal szemben rokonságukra hivatkoztak Allah prófétájával – Allah fohásza reá és

---

30. Hamza ibn Abd ul-Muttalibról van szó, aki a hivők emírjének – béke reá – nagybátyja volt és elesett az Uhudi csatában.
31. Takbír: annak kiáltása, hogy Allah Akbar, azaz Allah a Legnagyobb! (A fordító)
32. Utalás Dzsaafar ibn Abi Tálibra, a hívők emírjének – béke reá – fivérére.
33. Maga az imám – béke reá.
34. Abu Dzsahl.
35. Hamza.
36. Muávija, aki arra szövetkezett, hogy a handaki ütközetben megöli a prófétát.
37. Haszan és Huszajn, az imám két fia.
38. Ezt a jelzőt a próféta használta Marván ibn al-Hakam gyermekeire.
39. Fátima, a próféta leánya és az imám hitvese.
40. Umm-Dzsamíl, Harb leánya, Abi Lahab felesége, egyben Muávija nagynénje.
41. Nemzetségünk méltósága még a pogány korszakban is tündökölt.
42. Korán 33/6. A méhek gazdái a nemzetségfőket, családfőket jelentik.
43. Korán 3/68.
44. Szakífa napján, a próféta halálát követően összeültek, hogy kalifát választanak. Az anszárok, akik nem tartoztak a próféta családjához, csupán szimpatizánsok voltak, maguknak követelték a kalifátust. A muhádzsirok arra hivatkoztak, hogy ők a próféta családfájába tartoznak, ezért a kalifátus őket illeti.

nemzetségére –, azok mégis megtörték őket. Ha a győzelmet meghozta volna ez az érv, biz' a mi igazságunk állna most, nem a tiétek, de mert más érv kerekedett felül, az anszárok szava él. Úgy gondolod, hogy irigykedem minden kalifára és fellázadok mindegyikük ellen? Még ha ez így is lenne, ez nem támadás ellened, hanem kifogás néked. „Ez egy olyan felvetés, minek árnyéka nem vetődik ránk." Mondtad, hogy felesküvésemmel úgy vezettek engem az orromnál fogva, akár a tevét. Allahra! Te gyalázkodni akartál, mégis felmagasztaltál, meg akartál alázni és magadat aláztad meg. Milyen lealacsonyítás érheti még a muzulmánt, aki most is elnyomatott, kinek hitében nincs kétség, bizonyosságában nem merül fel gyanú? Ezt az érvemet ugyan másnak szántam, de most feléd irányítom, miután erre itt az alkalom. Majd felemlítetted dolgomat és Oszmán dolgát. Ezt természetes is, hogy kérdezed, rokonságod miatt véle. De (most arra adj választ), melyikünk viseltetett vele szemben ellenségesebben, ki tett többet meggyilkolásáért, ki ajánlotta néki pártfogását, mire ő visszaültette őt helyére és leállította, (hogy tovább ajánlkozzék), ki az, kit ő segítségül hívott, de az elfordult és inkább közelébe vonta a halált, míg el nem jött hozzá végzete? Azt már nem, Allahra! Mert Allah tudja, kik azok közületek, kik lebénulnak a segítségnyújtásra, s kik inkább testvéreiket szólítják a harcra, mibe ők nem mennek csak keveset! Én most nem kifogást keresek, hogy megkorholjak bárkit is mesterkedéseiért, mert lehet jó tanácsom és útmutatásom bűn számára, miután gyakran az, kit szidnak bűntelen és ki tanácsot ad, kerül gyanúba. „... hanem mit akarok, csak az, hogy javítsak, mit tudok. S nem (tartozik) boldogulásom, csak Allahra. Reá hagyatkozom és Őnéki vallom meg (bűneimet)."[45] Említetted, hogy nékem és követőimnek nincs másunk, csak a saját kardunk. Ez még a síró embert is nevetésre fakasztja. Láttad-e valaha is Abd al-Muttalib fiait, hogy azok megfutamodtak a harctól, s megrettentek a kardoktól? „Várj egy keveset, míg Hamal[46] is küzdőtérre lép, míg ki téged akar, keresésedre indul, s kitől távolban akarsz maradni, közeledbe ér." Én haddal feléd törtetek, s velem vonulnak a muhádzsirok, anszárok és jótét követőik. Tömegük akkora lesz, hogy utuk pora mindent beborít. Öltözékük a halál köntöse, s legforróbban óhajtott találkozó számukra az, mi Urunknál lesz. Majd elkísérik őket azoknak sarjai, kik Badrnál küzdöttek, ott lesznek a Hásimita kardok, miknek pengéjét már láttad, ahogy lesújtottak fivéredre, nagybátyádra, nagyatyádra, nemzetségedre, kik: „...nincsenek messze a gaztevőktől."[47]

45. Korán 11/88.
46. Magától Hamaltól ered ez a verssor is, aki az iszlám előtti korban tevéjének hátáról ezt mondta:
„Várj egy keveset, míg Hamal is küzdőtérre lép,
Nem számít a halál, ha az már úgyis leszállt."
47. Korán 11/83.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى أَهْلِ الْبَصْرَةِ :

وَقَدْ كَانَ مِنِ انْتِشَارِ حَبْلِكُمْ وَشِقَاقِكُمْ مَا لَمْ تَغْبُوا عَنْهُ ، فَعَفَوْتُ
عَنْ مُجْرِمِكُمْ ، وَرَفَعْتُ السَّيْفَ عَنْ مُدْبِرِكُمْ ، وَقَبِلْتُ مِنْ مُقْبِلِكُمْ ،
فَإِنْ نَطَقْتُمْ بِكُرِ الْأُمُورِ الْمُرْدِيَةِ ، وَسَفَهِ الْآرَاءِ الْجَائِرَةِ إِلَى مُنَابَذَتِي
وَخِلَافِي فَهَا أَنَا ذَا قَدْ قَرَّبْتُ جِيَادِي ، وَرَحَلْتُ رِكَابِي

29. Levél
Baszra lakóinak

Szétszórtságtok és felaprózottságtok nem titok előttetek. Én megbocsájtottam bűnöseiteknek, visszatartottam kardom a hátat fordítóktól, s fogadtam mindenkit, ki köztetek engem találkozóra kért. Ha a végzetes dolgok, a hiábavalóság, a gyenge nézetek rá tudnak venni titeket arra, hogy szövetségemet szegjétek, s szembeforduljatok, akkor (halljátok!) biz' én már felkészítettem paripámat, felszerszámoztam hátasomat! Ha ti arra kényszeríttek, hogy ellenetek vonuljak, biz' én úgy elveszejtlek benneteket, hogy ahhoz képest Dzsamal napja[48] csupán egy nyelvöltésnek fog tűnni. Ezzel együtt tisztában vagyok szófogadóitok kiváltságával, a jóakarók jogával, nem tévesztem össze a vétkest az ártatlannal, az esküszegőt a hűségessel.

48. Talha és Zubajr a hívők emírje – béke reá – ellen vonult és Baszra mellett megütköztek. A harc a hívők emírjének diadalával végződött.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ:

فَاتَّقِ اللهَ فِيمَا لَدَيْكَ، وَانْظُرْ فِي حَقِّهِ عَلَيْكَ، وَارْجِعْ إِلَى
مَعْرِفَةِ مَا لَا عُذْرَ لَكَ فِي جَهَالَتِهِ، فَإِنَّ لِلطَّاعَةِ أَعْلَامًا وَاضِحَةً، وَ
سُبُلًا نَيِّرَةً، وَمَحَجَّةً فَجَّةً، وَغَايَةً مَطْلُوبَةً، يَرِدُهَا الْأَكْيَاسُ
وَيُخَالِفُهَا الْأَنْكَاسُ، مَنْ نَكَبَ عَنْهَا جَارَ عَنِ الْحَقِّ، وَخَبَطَ فِي
التِّيهِ، وَغَيَّرَ اللهُ نِعْمَتَهُ، وَأَحَلَّ بِهِ نِقْمَتَهُ

30. Levél
Muávijának

Féld Allahot azért, mid van, tekints arra csupán, mi abból néked valóban kijár, s térj vissza megismerni azt, minek semmibe vevésére nincs kifogás! Mert az engedelmességnek ott vannak világos jegyei, tündöklő útjai, ragyogó hágói és kitűzött céljai. Ezt akarja az értelem, míg elfordul tőle a hitvány. Aki pedig attól elfordul, az igazságról tér le, s az eltévelygésben botorkál. Allah megvonja tőle bőkezűségét és gyötrelemmel sújt le rá. Vigyázz hát magadra! Allah már kinyilvánította néked utadat és azt, hol dolgaid betetőznek, te mégis az elveszés célja, a hitetlenség posztja felé futsz. Belsőd bűnre késztetett, beléd vetette az eltévedést, kitett a megsemmisülésnek, és nehézségeket görgetett utadra.

وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِلْحَسَنِ ابْنِ عَلِيٍّ ، عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ، كَتَبَهَا إِلَيْهِ
بِحَاضِرِينَ مُنْصَرِفًا مِنْ صِفِّينَ :

مِنَ الْوَالِدِ الْفَانِ ، الْمُقِرِّ لِلزَّمَانِ ، الْمُدْبِرِ الْعُمُرِ ، الْمُسْتَسْلِمِ
لِلدَّهْرِ ، الذَّامِّ لِلدُّنْيَا ، السَّاكِنِ مَسَاكِنَ الْمَوْتَى ، الظَّاعِنِ عَنْهَا غَدًا ،
إِلَى الْمَوْلُودِ الْمُؤَمِّلِ مَا لَا يُدْرِكُ ، السَّالِكِ سَبِيلَ مَنْ قَدْ هَلَكَ ،
غَرَضِ الْأَسْقَامِ ، وَرَهِينَةِ الْأَيَّامِ ، وَرَمِيَّةِ الْمَصَائِبِ ، وَعَبْدِ
الدُّنْيَا ، وَتَاجِرِ الْغُرُورِ ، وَغَرِيمِ الْمَنَايَا ، وَأَسِيرِ الْمَوْتِ ، وَحَلِيفِ الْهُمُومِ ،
وَقَرِينِ الْأَحْزَانِ ، وَنَصْبِ الْآفَاتِ ، وَصَرِيعِ الشَّهَوَاتِ ، وَخَلِيفَةِ الْأَمْوَاتِ .

31. Rendelkezés, mit Haszan imámnak írt Házirínból[49], útban visszafelé a sziffíni csata után

Az apától, ki az elmúlásba réved, ki megismerte az idők viszontagságait, hátat fordított az életnek, átadta magát a végzetnek, ki az evilág korholója, a halottak odújának lakója és ki innen indulásra kész; a fiúnak, ki arra sóvár, mit el nem ér, ki az elmúlottak útján halad, ki a fertő célpontja, a ma foglya, a nehézségek céltáblája, az evilág szolgálója, a megtévesztés áruba bocsájtója, a gyönyörök adósa, a halál rabja, a gondok szövetségese, a bosszúság kísérője, a balsors részese, kit megtévesztettek a vágyak és ki a halottak utóda! Az evilág hátat fordítása, az idő megfutamodása, a Túlvilág közeledése arra tanított, hogy ne vágyjak másra emlékezni magamon kívül és ne ügyeljek másra, csak mi hátra van. Mikor elhatároltam magam az emberek bajától, s csak saját gondom foglalkoztatott, akkor megmentett értelmem, mi eltérített vágyaimtól, tisztázta számomra dolgom lényegét, elvezetett a komolysághoz, miben nincs semmi játék, s az őszinteséghez, mit nem homályosít el hazugság. És itt megtaláltalak egy részemmel, sőt megtaláltalak egészemmel olyannyira, hogy ha valami lesújt rád, az rám is lesújt, s ha eljő érted a halál,

49. Település Sziffín környékén.

akkor az értem is eljő. Dolgod annyit jelent számomra, mintha sajátom lenne, ezért hát írok Néked, miben keresd a támaszt, akár megmaradok számodra, akár meghalok. Meghagyom néked, féld Allahot, tartsd meg parancsolását, töltsd meg szívedet a Rá való emlékezéssel és kapaszkodj meg kötelében. Nincs annál bizalmasabb szál, mint mi Allah és közted feszül, feltéve, ha azt megragadod. Éleszd fel szívedet az intéssel, győzd le azt önsanyargatással, erősítsd meg bizonysággal, világosítsd be bölcsességgel, tedd alázatossá a halál gondolatával, nyugtasd bele az elmúlásba, láttasd vele a világ szerencsétlenségeit, figyelmeztesd az idő hatalmára, az éjjelek és nappalok váltakozásának borzalmára, mutasd be néki a letűntek híreit, idézd fel azt, mi lesújtott azokra, kik előtted éltek elődeid közül, sétálj házaik, emlékeik között és nézd, mit tettek, honnan indultak el, hova érkeztek, s hova telepedtek! Majd úgy találod, hogy szeretteiktől váltak el, s most a magány otthonában pihennek. Nem soká te is egy leszel közülük! Hát javíts a viszonzáson, mi majd téged illet, s ne árusítsd ki Túlvilágodat evilágodért! Hagyj fel a beszéddel arról, mit nem ismersz, s az ékesszólással arról, mihez semmi közöd! Maradj távol az olyan úttól, minek félsz megtévesztésétől, mert az eltévelyedés tébolyától való félelem jobb, mint belevágni a veszélybe! Parancsold azt, mi helyes és te is a jóság szellemében élj! Tarts vissza a szennytől kezeddel, nyelveddel és ahogy csak tudod, kerüld az olyat, ki azzal jegyezte el magát! Küzdj Allahért igaz küzdelemmel, ne ijesszen a gyalázkodó szitka, mit Rá mond! Vessed magad a megpróbáltatások közé az igazságért, bárhol is legyen az! Érd fel a vallást! Szoktasd magad a viszontagságok elviseléséhez, mert a tűrés az egyik legszebb tulajdonság. Mindenben ajánld magad Istennek, s ekképp nyersz magadnak egy biztos pajzsot, egy erős védőt! Csak Uradhoz fordulj kéréssel, mert az Ő kezében van az adás és az elvonás! Keresd a jót, amennyire csak tudod, értsd meg akaratom és ne állj félre attól, mert az a legjobb beszéd, mi használ! Tudd meg, hogy nincs jó abban a tudásban, mi nem használ, s az igénybe nem vett tudásnak nem jutnak érvényre tanításai! Ó, gyermekem! Mikor láttam, mily előrehaladott korom, s láttam, mennyire gyarapszik erőtlenségem, siettem meghagyni néked akaratomat, miből a legfontosabbakat kiemeltem, még mielőtt sorsom anélkül sietne velem tovább, hogy ki ne öntöttem volna néked azt, mi bennem van, még azelőtt, hogy megfogyna értelmem, amint megfogyott testem, s még megelőzve az evilág kísértéseit, csábító szenvedélyeit, mi téged olyanná tesz, mint egy konok tevét. Mert az ifjú szíve, akár a parlagon hagyott föld, mindent befogad, mit belé vetnek. Én azon igyekeztem, hogy finoman kimunkáljalak, mielőtt meg nem keményedik szíved, meg nem telik elméd, s be tudd fogadni értelmed komolyságával azt, mi gyarapít mások tapasztalataiból és mentesülj attól, hogy e tapasztalatokat magad megszerezd. Ezzel elkerülheted a kíván-

csiság veszélyeit és a kísérletezés viszontagságait. Ekképp tudhatod meg, mily tapasztalattal bírunk mi és az is megnyilvánulhat néked, hogy talán volt, mit észre sem vettünk! Ó, gyermekem! Még ha nem is időztem annyit, mint azok, kik előttem voltak, mégis látom cselekedeteiket és át tudom gondolni híreiket. Maradványaik közt lépkedtem, míg már majd' olyanná lettem, mint bármelyikük. Sőt, mivel dolgaik feltárultak előttem, mintha elsőjüktől utolsójukig velük éltem volna. Így aztán meg tudtam különböztetni szennyét tisztájától, hasznát kárától. Mindenből kiválasztottam néked a legkiemelkedőbbet, összeszedtem azok szépségeit, s elhárítottam rólad hiábavalóságaikat. Mióta úgy érzek dolgodban, mint ahogy egy gondos apának kell éreznie, s mint ki sokat áldoztam nevelésedre, arra vártam, jöjjön el az idő, mikor korod előrehalad, de te még újdonsült vagy a világ porondján, kinek szándéka békés, lelke tiszta, s ekképp elkezdhetem tanítani Allah Írását, annak értelmezését, az iszlám törvényeit, parancsolásait, megengedett és tiltott dolgait, s hogy ezeknél tovább ne lépj más felé. Majd attól féltem, hogy benned is zavart kelt az, ami az embereket bomlasztja, miben össze is különböznek vágyaik, s nézeteik miatt. Ezért annak ellenére, hogy irtóztál az erre való figyelmeztetéstől, én úgy gondoltam, hogy jobb lenne ezt inkább tovább fokozni, mint ott hagyni téged, ahol nem számíthatok biztonságra a romlástól. Azt reméltem, hogy Allah majd segít helyes irányod miatt és vezet téged eltökéltséged által, tehát hátrahagytam néked e rendelkezésemet. Tudd meg, ó, gyermekem! Azt szeretném legjobban, ha rendelkezésemből megtartanád az Allahtól való félelmet, ha arra szorítkoznál, amit Allah kötelezővé tett neked, s ha követnéd azt, amin elől atyáid és házad népe jótevői haladtak. Ők nem arra szólítottak, hogy saját magukra legyenek csupán tekintettel, ahogy te teszel, s nem úgy gondolkodtak, ahogy te gondolkodsz! Mert legvégül oda jutottak, hogy azt tették magukévá, amit megismertek és tartózkodtak attól, mire nem kérték őket. Ha szíved ezt nem fogadná be anélkül, hogy magáévá ne tenné a tudást, mellyel ők bírtak, akkor kutatásodat értéssel, tanulással kell folytasd, nem pedig vágyak űzésével, civódásba merüléssel. De még mielőtt hozzálátsz, kérd Allah segítségét, Tőle vágyva sikeredet, hagyj fel minden árnnyal, mi kétségekbe taszít, vagy eltévelyedésbe vet. Mikor megbizonyosodtál szíved tisztaságáról, alázatáról, gondolataid teljességéről, hát gyűlj egybe és meglásd, csak egy gondolat marad meg számodra az összesből, majd tekints arra, mit magyaráztam neked. De ha nem lennél képes összegyűjteni ezeket a meglátásokat, gondolatokat, miket szeretnél, akkor csak egy helyben topogsz, akár egy vak tevetehén és a sötétség hálójába esel, míg a vallás után kutató nem sötétben botorkál, s nem zavarodik meg. Jobb ezt ezért elkerülni. Értsd meg hát akaratom, ó, gyermekem és tudd, hogy Ki a Halál

Ura, az Élet Ura is, a Teremtő egyben, Ki halált hoz, Ki elmúlaszt, az újból élettel telít, Ki lesújt, az meg is gyógyít! Az evilág nem nyughat, csak annyira, amennyi kegyet, megpróbáltatást, ítéletnapi viszonzást Allah megtett azon az Ő akaratával együtt, miről nem tudhatunk. Ha bármit is nem értenél ebből a tanácsból, akkor tudd azt be saját tudatlanságodnak, mert mikor először világra jöttél, tudatlan voltál, majd tanultál. Sok olyan dolog van, mit nem ismersz, mi csodálkozásra késztet, miről tekinteted először letéved, s csak aztán látja meg. Ezért Abban kapaszkodj meg, Ki téged teremtett, táplált, felépített! Hozzá szóljon fohászod, Rá vágyj, Őt féld! Tudd meg gyermekem, senki sem kapott úgy üzenést Allahtól, ahogy Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére. Hát tartsd őt elővédednek és vezérednek a szabaduláshoz. Nem az vagyok, ki tanácsait rövidre akarja fogni, mert te bárhogy is erőlködsz, nem fogsz úgy magadra tekinteni, mint ahogy én rád! Tudd meg, ó, fiam, ha Uradnak társa lenne, annak is eljönnének hozzád küldöttei, s láthatnád fennhatóságának jeleit, hatalmát, majd megtudhatnád tetteit, tulajdonságait. De Allah Egy, ahogy Magát leírja! Nem vitathatja fennhatóságát senki, mindenektől fogva létezik és minden időkig kitart. Ő mindenek előtti minden kezdet nélkül, mindenek utáni minden vég nélkül. Túl hatalmas ahhoz, hogy nagyságát átérhesse a szív, vagy a tekintet. Ha ezt felismered, akkor tedd azt, mit tenned kell az olyannal, mint te, akinek kicsiny az ereje, kevés a hatalma, nagy a tehetetlensége és hatalmas szükségét érezi, hogy keresse az Ura iránti engedelmességet, féljen büntetésétől, haragja fellobbanásától, mert Ő nem rendel el mást, csak szépet, s nem ült el mástól, csak a csúftól. Ó, gyermekem! Már hírét adtam az evilágnak, állapotának, rontásának, tovaindulásának. Hírt adtam a Túlvilágról és mi azon megígért népének. Ezekről én példákat is vetettem néked, mikből levonhatod a tanulságot, hogy aszerint cselekedj. Azok, kik megértették az evilágot olyanok, mint a vándorló nép, kik nem megelégedettek kietlen telepvésükkel, s termékeny földet, termő ligetet vágyva kerekednek föl. Majd kiállják az út viszontagságait, az elválást barátaiktól, az utazás keménységét, az étel durvaságát, hogy megérkezhessenek bőséggel teli otthonukhoz, megnyugvásuk hajlékához. Ebben ők nem találnak semmi fájdalmasat, nem tartják az áldozatot kárba veszettnek, hisz nincs semmi, mit jobban szeretnének, mint hogy valami közelebb vigye őket megtelepedésükhöz, magával ragadja őket szálláshelyükhöz. Ezzel szemben ott vannak azok, kiket megtévesztett az evilág, s ők olyanok, mint az emberek, kik termékeny földön éltek, ebbe ők nem nyughattak és kopár vidékre indultak. Ezért nincs számukra gyűlöletesebb és iszonytatóbb, mint elválni a helytől, hol voltak, egy olyanért, mihez váratlanul érnek, mi felé haladnak. Ó, gyermekem! Tégy meg magad és mások közé mértéket, ekképp

azt szeresd más számára, mit magadnak szeretnél, s attól irtózz más részére, mitől magad is irtóznál. Ne nyomj el senkit, mint ahogy te sem szereted, ha téged elnyomnak, tégy másokkal jót, mint ahogy te is kedveled, ha veled jót tesznek. Tartsd azt magad számára is csúfnak, mit más csúfnak tart, s elégedj meg az emberektől abban, miben te is megelégíted őket. Ne beszélj olyasmit, amit nem tudsz, s még ha tudsz is, csak keveset beszélj. Ne mondj olyat, mit nem szeretnéd, ha neked mondanának. Tudd meg, az önimádás ellene szól a viszonzásnak, az ínség pedig a léleknek! Ezért fokozd erőfeszítésed, s ne légy mások kincstárnoka.[50] Ha a helyes irányba haladsz, légy a lehető legalázatosabb Urad előtt. Tudd, hogy előtted az út messzire visz,[51] azon ott a kemény küzdelem, minek fürkészését elkerülni nem tudod! Gyarapvásod kívánását könnyű súllyal mérd, s ne hordozz hátadon erődön felül, mert annak viselése eltévelyedésbe visz. Ha olyanra lelsz a nyomorgók közt, ki viselné gyarapvásod terhét, majd a Végítélet Napján, mikor szükséged lesz rá, visszaadja néked, fogadd ezt el tőle és add át néki terhed. Sokasítsd gyarapvásodat, amennyire csak tudod, nehogy ha majd keresed, ne találd. Használd ki, ha valaki kölcsönkér tőled bőséged napján úgy, hogy majd ínséged napján visszaadja. Tudd, hogy előtted egy áthatolhatatlan völgy húzódik, amin nagyobb eséllyel kel át a könnyű terhet viselő a súlyos terhet viselőnél, s kilátástalanabb a helyzete a lassúnak a gyorsnál. Mert a végső érkezés ezen keresztül bizonyos, hogy vagy a Paradicsomba, vagy a pokolba lesz. Ezért biztosítsd a helyet magadnak, mielőtt alámerülsz, készítsd elő az otthont, mielőtt leszállsz, mert a halál után már nincs többé felkészülés és nincs a világra visszafordulás. Tudd, hogy Kinek kezében van az egek és a föld tárháza, megengedte néked a fohászt és kezeskedett arról, hogy az meghallgatást nyerjen. Megparancsolta, hogy Hozzá fordulj kéréssel, hogy Ő adhasson néked, s Néki esedezz kegyelemért, miáltal kegyelmet gyakorolhasson rajtad. Nem tett meg semmi olyat közéd és Maga közé, mi Őt fátyolba borítaná előled, nem kényszerít arra, hogy legyen közbenjáród Őfelé, s ha hibázol, nem tart vissza a bűnbánattól. Nem sietett a büntetéssel, nem gúnyol ki a megbánásért, nem aláz meg, mikor pedig a megalázásod helyénvaló lenne, nem goromba, mikor fogadja a vezeklést, nem száll véled vitába bűneidről, s nem tesz csalódottá kegyelmével. Sőt, Ő inkább erénnyé tette tartózkodásodat a bűntől! Vétkeidet egyként veszi számba, míg erényeidet tűzszeresére értékeli. Megnyitotta néked a bűnbánat ajtaját, ezért ha szólítod Őt, hallja hívásod, s ha súgsz Néki, tudja súgásod. Elé boríthatod igényedet, feltárhatod Néki lelked, elpanaszolhatod Hozzá gondodat, hát kérd, fosszon

---

50. Ne vedd el másokét a magad kincstára javára.
51. Út az örök boldogság felé.

meg bajodtól, segítsen dolgodban, kérj Tőle kegyelme tárházából olyat, mit senki más nem adhat, kérj hosszú életet, testben egészséget, s megélhetésben bőséget! Ő kezedbe helyezte tárháza kulcsait, miáltal megengedte, hogy kérd Őt. Ezért amikor csak akarod, megnyittathatod imáddal bőkezűségének kapuit, s kegyelme súlyos cseppjei rád záporoznak. Ne tegyen csalódottá válasza késedelme, mert a fohász adása a mögötte rejlő szándéktól függ! Néha későn kapsz választ, de csak azért, hogy az hatalmasabb bér legyen a kérőnek, s szebb adakozás a reménykedőnek. Néha kérsz valamit, amit nem kapsz meg, s előbb vagy utóbb egy annál jobb adatik, vagy valami elvétetik tőled egy annál jobbért javadra. Mert biz' előfordul, hogy olyasmit kérsz, miben ott rejtőzik a vallást pusztító, ha az hozzád kerül. Ezért csak olyat kérj, minek szépsége számodra megmarad, s minek terhe nem nyom. Ami a vagyont illeti, hát az nem marad meg néked és te se maradj meg annak! Tudd, hogy te a Túlvilágnak hozattál elő, nem az evilágnak, a pusztulásnak, nem a maradásnak, a halálnak, s nem az életnek. Egy olyan házban vagy, mi nem a tiéd, ez a felkészülés otthona, mi út a Túlvilág felé. Téged a halál üldöz, előle pedig nem szabadulhat a menekülő, nem vétheti el az azt kereső, mert bizonyosan eléri őt. Óvakodj hát attól, nehogy akkor érjen be, mikor bűnbe esel és azon kezdesz évődni magadban, hogy bűnbánatot teszel, de addigra az már gátat emel közted s a megbánás között. Így te magadat pusztítod el. Ó, gyermekem! Emlékezz sokat a halálra, s a helyre, hova kisvártatva elindulsz, majd a halál után meg is érkezel. Azért tedd ezt, hogy mire a vég eljön érted, te már addig rákészülhess, erődet néki megfeszíthesd, s ne érjen az váratlanul, döbbenetet keltve benned. Vigyázz, nehogy hatalmába kerítsen az, mihez az evilág népe vonzódik, mit hajszol. Allah már hírt adott arról, a világ is kifejezte már mulandóságát, felfedte néked mocskait. Népe, akár a csaholó kutyák, zabáló ragadozók, mik gyűlölik egymást. Hatalmasabbja felfalja alattvalóját, nagyja eltiporja apraját. Egy részük akár a lekötött jószágok, másikuk akár a szabadon engedettek, mik elvesztették eszüket és nekirohantak az ismeretlennek. Ők a gyötrelmek csordái, mik rögös völgyekben bolyonganak. Nincs pásztoruk, ki vigyázna rájuk, sem gondviselőjük, ki legeltetné őket. A világ a vakság útját járatja meg velük, s az útmutatás minaretjeinek látványától fosztotta meg őket. Megzavarodtak annak kuszaságától, elmerültek kéjeibe. Istenítették, de az csak játszott velük. Ők is játszottak véle, de megfeledkeztek arról, mi mögötte van. A sötétség finoman szertefoszlik. Úgy tűnik, mintha az utasok megjelennének[52] és csatlakoznának hozzájuk nem soká az odasietők. Tudd meg, hogy ki az éjszaka és nappal hintóján utazik, az viszi őket még akkor

52. Akik az evilágról a Túlvilágra veszik útjukat.

is, ha áll, s még úgy is, ha távolságot szel le, ha megtelepszik, megpihen. Tudd bizonysággal, hogy nem érheted el vágyad, nem szaladhatsz túl idődön, s egyazon úton haladsz azokkal, kik előtted múltak el. Hunyászkodj meg hát a követelésben, fogd magad vissza a nyerészkedésben, mert néha a követelődzés nélkülözéshez vezet. Nem mindig jut megélhetéshez minden követelődző, s nem minden szerény él nélkülözésben. Becsüld magadat többre az alantas dolgoknál, mégha azok vágyaidhoz is röpítenének, mert sosem kapod vissza azt, mit azokba magadból befektettél. Ne légy más szolgálója, miután Allah szabadnak tett meg. Nincs jó a jóban, ha az csak bűnnel vívható ki, s nincs jó a megkönnyebbülésben, ha az nem ínséggel érhető csak el. Vigyázz, nehogy megszaladjon veled a sóvárgás szekere, mi a pusztulás forrásáig le sem tesz! Ha meg tudod tenni, hogy ne álljon Allah és te közéd jómódú halandó, úgy tedd azt. Mindig juss hozzá járandóságodhoz, vedd el részedet! A kevés, mi Allahtól, a Magasztostól jövő, hatalmasabb és nemesebb a soknál, mi teremtményétől származó, még úgy is, hogy minden Tőle való. Könnyebb helyrehozni hallgatásod kárát, mint kiigazítani beszéded hiányosságát. Úgy óvd meg az edény tartalmát, hogy köss rá fedőt! Jobban szeretném, ha megőriznéd azt, mi a te kezedben van, semhogy azt kutasd, mi van mások kezében.[53] A csalódottság keserűsége jobb, mint kérni az emberektől. A szeplőtelen vesződés jobb, mint a feslett gazdagság. Az ember maga a legjobb őrzője saját titkának. Néha az ember afelé törekszik, mi árt neki. Aki sokat beszél, üresen fecseg. Ki gondolkodik, lát. Keresd az erényesek társaságát és közéjük valóvá leszel. Tartsd távol magadtól a gonoszokat és biztonságod lesz tőlük. Legrosszabb étel az, mi tilos. Legiszonytatóbb elnyomás a gyenge elnyomása. Hol a szívesség erőszak, ott az erőszak szívesség! Gyakran a gyógyítás betegség, s a betegség gyógyítás. Előfordul, hogy a rosszakaró ad jótanácsot, a jóakaró meg rászed. Ne irányítsanak a vágyak, mert azok a holtak elveszejtői. Az értelem nem más, mint a tapasztalatok megőrzése. Legjobban az tesz próbára, mi int. Használd ki az alkalmat, mielőtt abból bánat nem lesz. Nem minden kereső talál. Nem minden távollevő tér meg. A gyarapvás elvesztése, s a bűnbeesés romlásba visz a Végítélet Napján. Mindennek van következménye. Mi néked elrendeltetett, el is fog jönni hozzád. Ki ad és vesz, az kockáztat. Néha a kevés hasznosabb a soknál. Semmi jó sincs egy alantas pártfogóban, sem egy gyanakvó barátban. Légy készséges a világon, míg az helyét néked alárendeli. Ne tégy kockára semmit, többre vágyódván. Óvakodj, nehogy elfusson veled a gyűlölködés szekere. Viseltess testvéreddel, még ha ő meg is tagad, a vérségi kapcsolat szerint. Ha elfordul, légy megenyhülő, s férkőzz közelébe. Ha megköti magát, ne

53. Útmutatás a takarékosságra.

hagyd annyiban. Ha el akar távolodni, menj utána. Ha goromba, légy hozzá szelíd. Ha vétkezik, gondolj miértjére, s tégy úgy, mintha szolgája lennél, ő meg úr feletted. De óvlak attól, nehogy ezt másként tedd, mint ahogy kell és nehogy azzal viselkedj úgy, ki azt meg nem érdemli. Ne tedd barátoddá barátod ellenségét, mert ezzel magad ellen fordítod barátodat. Adj testvérednek igaz tanácsot, legyen az szép, vagy keserű. Nyeld le mérgedet, mert még nem láttam nyelést, minek édesebb annál viszonzása, s finomabb következménye. Légy szelíd ahhoz, ki haragos veled és nemsokára ő is megenyhül feléd. Gyakorolj ellenségeden kiváltságot, mert a két elégtétel közül ez az édesebb.[54] Ha véget akarsz vetni kapcsolatodnak barátoddal, hagyj azért számára jó emléket magadról, hogy ha majd az felmerül benne, visszatérhess hozzá egy napon. Ha valaki jót gondol rólad, erősítsd meg hitében. Ne veszejtsd el testvéred igazát, kihasználva azt, mi közted, közte fennáll, mert nem lesz többé testvéred az, kinek jogát megtagadod. Ne legyen néped goromba veled. Ne vágyódj arra, ki tőled elfordul. Ne legyen testvéred erősebb viszonyotok megszakításában, mint te a vérségi kapcsolat megőrzésében, s az ő botlásai ne múlják felül a te jóindulatodat. Ne érezd nagynak annak elnyomását, ki téged szorongat, mert ő magának igyekszik ártani, míg néked csak használ. Viszonzása annak, ki néked örömet okoz, nem az, hogy bosszússá teszed őt. Tudd meg, ó fiam, a gondviselés kétféle: az, mit te keresel és az, mi téged keres, így nem te mész hozzá, hanem az jön el hozzád. Nincs csúfabb a behódoltságnál ínség idején, s durvaságnál a jómódban. Mert az evilágról csak az a tied, mivel széppé teheted az égi viszonzást feléd. Ha afelett sírsz, mit kiengedtél kezeid közül, inkább azért sírj, mi minden nem ért el hozzád. Abból mi volt, következtess arra, mi még nem esett meg. Ne légy olyan, mint kinek nem használ az intés, csak ha fájdalmát érzi. Mert a bölcs okul a tanításból, míg a jószág nem okul, csak a verésből. Szabadulj meg a gondok ostromától a szilárd állhatatosság, s a tiszta bizonyosság által. Ki feladja a mérsékletességet, hibázik. A társ olyan, mint a családtag. Az a barát, ki távollétében is rászolgál a barátságra. A szenvedély társa a bajnak. Néha a közeli távolabb áll, mint a messzi, s a messzi közelebb áll, mint a közeli. Furcsa ember az, kinek nincs barátja. Ki túlhajt az igazságon, saját ösvényét szűkíti le. Ki csak arra korlátozza magát, mit ereje elbír, annak hosszú időre biztos posztja. Az a legbizalmasabb szál, mi közted s Allah közt feszül. Ki figyelmen kívül hagy téged, az ellenséged. Ha óhajod romboló, elér nyomorod. Nem minden hiba látszik, s nem minden alkalom tér vissza. Néha a látó elhibázza útját, míg a vak helyes irányba halad. Késleltesd a gonoszt, mert azt akkor tudod megsiettetni, amikor

54. Vagy elpusztítani az ellenséget, vagy annak megbocsájtani, kiváltságot adni.

csak akarod. Egy tudatlan kitagadása egyenlő egy bölcs magad mellé állításával. Megcsalja azt az evilág, ki biztont remél benne, s hűtlen lesz ahhoz, ki nagyra tartja. Nem mindenki talál, aki lő. Ha megváltozik a hatalom, megváltozik az idő. Kérd ki barátod véleményét, mielőtt útra kelsz, s a szomszédét, mielőtt házat veszel. Óvakodj attól, hogy beszédedben oly dolgot említs, mi nevetséges, még akkor is, ha azt mástól idézed. Nehogy asszonytól kérj tanácsot, mert okfejtésük gyenge, elszántságuk erőtlen. Fedd el tekintetüket fátyollal, mert fátyolozásuk szigora sokáig megtartja őket. Nyilvánosság előtt való mutatkozásuk nem súlyosabb tett annál, mint ha egy olyasvalakit engednél be hozzájuk, kire nem lehet bízni őket. Ha ezt meg tudod tenni, akkor tégy így és nem fognak rajtad kívül mást megismerni. Ne engedd az asszonyt, hogy többel foglalkozzék, mint saját dolga, mert az asszony illatos virágszál, nem tiszttartó. Ne lépj túl azon, mit az ő tisztessége megkövetel, s ne bátorítsd arra, hogy mások érdekéibn közbenjárjon. Nehogy akkor féltékenykedj, mikor nem kellene, mert az a rendes asszonyt bűnre szólítja, s a vétlent pedig kétségek közé sodorja. Minden szolgádnak határozd meg dolgát, amiért felelőssé teszed, így azok nem fogják azt egymásra hárítani. Tartsd tiszteletben nemzetséged tagjait, mert ők a te szárnyad, mivel repülsz, eredeted, mihez megtérsz, s kezed, mivel kitörsz. Allahra bízom hitvallásod, világod, majd kérem Tőle a legjobb elrendelést részedre a tovafutóban, s a maradandóban, az evilágon és a Túlvilágon. Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ :
وَأَرْدَيْتَ جِيلًا مِنَ النَّاسِ كَثِيرًا : خَدَعْتَهُمْ بِغَيِّكَ ،

32. Levél
Muávijának

Romba döntöttél egy nemzedéket, a rengeteg embert, kiket megtévesztettél csábításoddal, kiket tengered hullámai közé vetettél, ahol ködöt borított rájuk a sötétség, s tépázták őket a gyönyörök. Már letértek útirányukról, sarkon pördültek, hátat fordítottak, tisztes származásukra hivatkoztak, kivéve azokat a megtért bölcseket, kik elhagytak, miután kiismertek téged, s Allahhoz menekültek tisztségeid elől, amint rájuk hoztad a bajt és eltérítetted őket az ösvényről. Ó, Muávija! Féld Allahot magadban, nehogy a Sátán elragadja kantárodat, mert az evilág hamarosan leválik rólad és a Túlvilág közel kerül hozzád! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى قُثَمَ ابْنِ الْعَبَّاسِ وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى مَكَّةَ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ عَيْنِي بِالْمَغْرِبِ كَتَبَ إِلَيَّ يُعْلِمُنِي أَنَّهُ وُجِّهَ إِلَى الْمَوْسِمِ أُنَاسٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ ، الْعُمْيِ الْقُلُوبِ ، الصُّمِّ الْأَسْمَاعِ ، الْكُمْهِ الْأَبْصَارِ ، الَّذِينَ يَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ ، وَيُطِيعُونَ الْمَخْلُوقَ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ ، وَيَحْلُبُونَ الدُّنْيَا دَرَّهَا بِالدِّينِ ، وَيَشْرُونَ عَاجِلَهَا بِآجِلِ الْأَبْرَارِ الْمُتَّقِينَ ، وَلَنْ يَفُوزَ بِالْخَيْرِ إِلَّا عَامِلُهُ ، وَلَا يُجْزَى جَزَاءَ الشَّرِّ إِلَّا فَاعِلُهُ

33. Levél
Kuszam ibn Abbászhoz, Mekka kormányzójához

Nyugati felderítőm azt írta, hogy néhány szíriait zarándoklatra irányítottak azok közül, kiknek szíve vak, hallása süket, tekintete zavaros. Ők azok, kik a hamisban keresik az igazságot, teremtménynek fogadnak szót úgy, hogy ezzel szembeszállnak a Teremtővel, kifejik a világ tejét a vallás nevében, s az erényesek és istenfélők túlvilági viszonzását világi örömökre váltják. Senki sem nyeri el a jót, csak ki tesz azért és senki sem részesül a bűn viszonzásából, csak ki azt elköveti. Ezért hát úgy állj helyt munkádban, mint az az értelmes, tapasztalt, következetes, jó akaratú és bölcs, ki követi uralkodóját és szót fogad imámjának. Kerüld el azt, mitől magyarázkodnod kellene! Ne légy a gazdagságtól megittasult, s ne veszítsd el bátorságod az ínséges időkben! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُحَمَّدِ ابْنِ أَبِي بَكْرٍ، لَمَّا بَلَغَهُ تَوَجُّدُهُ مِنْ عَزْلِهِ بِالْأَشْتَرِ
عَنْ مِصْرَ، ثُمَّ تُوُفِّيَ الْأَشْتَرُ فِي تَوَجُّهِهِ إِلَى مِصْرَ
قَبْلَ وُصُولِهِ إِلَيْهَا :

أَمَّا بَعْدُ، فَقَدْ بَلَغَنِي مَوْجِدَتُكَ مِنْ تَسْرِيحِ الْأَشْتَرِ إِلَى عَمَلِكَ،
وَإِنِّي لَمْ أَفْعَلْ ذَلِكَ اسْتِبْطَاءً لَكَ فِي الْجُهْدِ، وَلَا اسْتِزَادَةً فِي الْجِدِّ،
وَلَوْ نَزَعْتُ مَا تَحْتَ يَدِكَ مِنْ سُلْطَانِكَ لَوَلَّيْتُكَ مَا هُوَ أَيْسَرُ
عَلَيْكَ مَؤُونَةً، وَأَعْجَبُ إِلَيْكَ وِلَايَةً.

34. Levél

A hívők emírje – béke reá – ezt a levelet írta Mohamed ibn Abi Bakrnak, Egyiptom kormányzójának, aki sértve érezte magát, mert posztjáról az imám el akarta mozdítani, helyébe pedig Málik Astart szándékozta állítani, aki viszont útban Egyiptom felé meghalt.

Elért hozzám sértődöttséged amiatt, hogy helyedre Astart küldtem, de ezt nem azért tettem, mert részedről hibát tapasztaltam, sem azért, hogy így nagyobb odaadásra buzdítsalak, hanem amikor elmozdítottalak onnan, ahol vagy, egy olyan posztra helyeztelek volna, mi nem oly megerőltető, viszont érdekesebb számodra. Az ember, kit én Egyiptom kormányzásával bíztam meg, az én jóakaróm volt, ki ellenségeinkkel szemben könyörtelen szigorral viseltetett. Kegyelmezzen meg neki Allah! Ő már beteljesítette napjait, s találkozott halálával. Teljes megelégedésemmel bír, ahogy elégedjék meg benne Allah és sokszorozza meg néki viszonzását. Hát üss rajta ellenségeden, cselekedj józan belátásod szerint, vond be a harcba, ki véled háborút akar, s szólíts Urad útjára! Keresd sokat Allah támaszát! Ha Allah úgy akarja, Ő erővel tölt el bajodban, s pártfogásába vesz, bármi sújt le rád.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى عَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ بَعْدَ مَقْتَلِ مُحَمَّدِ ابْنِ أَبِي بَكْرٍ بِمِصْرَ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ مِصْرَ قَدِ افْتُتِحَتْ، وَمُحَمَّدُ ابْنُ أَبِي بَكْرٍ «رَحِمَهُ اللهُ» قَدِ اسْتُشْهِدَ، فَعِنْدَ اللهِ نَحْتَسِبُهُ وَلَدًا نَاصِحًا، وَعَامِلًا كَادِحًا، وَسَيْفًا قَاطِعًا، وَرُكْنًا دَافِعًا

35. Levél
Abdullah ibn Abbásznak, Mohamed ibn Abi Bakr meggyilkolása után

Nos, Egyiptomot elfoglalták és Mohamed ibn Abi Bakr – Allah kegyelmezzen néki – vértanúságot szenvedett. Kérjük Allahtól számára a szép számvetést. Õ egy oly gyermek[55] volt, ki jó akaratú, küzdő, dolgos és olyan volt, akár az éles penge, a védelem bástyája. Én mozgósítottam az embereket, hogy csatlakozzanak hozzá és megparancsoltam nékik, legyenek támaszára, még mielőtt ez bekövetkezne. Hívtam őket titokban és nyíltan többször is. Néhányuk kedvtelenül jött, mások hamis kifogásokat pattogtattak, s volt, ki engem meghazudtolva elhagyott. Kérem Allahot, tegye meg nékem részükről a gyors enyhülést, mert Allahra! Ha nem epekedtem volna találkozni ellenségemmel a vértanúságért, s nem készültem volna a halálra, akkor biz' azt szerettem volna, hogy ne maradjak ezekkel egy napot sem és ne fussak össze az ellennel sohasem!

55. Mohamed ibn Abi Bakr még ifjú volt, máskülönben édesanyja, Aszmá, először az imám fivérének, Dzsaafar ibn Abi Táibnak volt felesége. Az ő halála után vette el őt Abi Bakr, akitől Mohamed ibn Abi Bakr született. A második férj elvesztése után az imám kötött házasságot Aszmával, miből pedig Jahjá ibn Ali származott.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى أَخِيهِ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي ذِكْرِ جَيْشٍ أَنْفَذَهُ إِلَى
بَعْضِ الْأَعْدَاءِ وَهُوَ جَوَابُ كِتَابٍ كَتَبَهُ إِلَيْهِ عَقِيلٌ :

سَرَحْتُ إِلَيْهِ جَيْشًا كَثِيفًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَلَمَّا بَلَغَهُ ذَلِكَ ثَمَّرَ مَارِبًا ، وَنَكَصَ نَادِمًا ، فَلَحِقُوهُ بِبَعْضِ الطَّرِيقِ وَقَدْ طَفَلَتِ الشَّمْسُ لِلْإِيَابِ ، فَأَنْشَلُوا شَيْئًا كَلَا وَلَا ، فَمَا كَانَ إِلَّا كَمَوْقِفِ سَاعَةٍ حَتَّى نَجَا جَرِيضًا بَعْدَ مَا أُخِذَ مِنْهُ بِالْمُخَنَّقِ ، وَلَمْ يَبْقَ مِنْهُ غَيْرُ الرَّمَقِ فَلَأْيًا بِلَأْيٍ مَا نَجَا

36. Levél
fivéréhez, Akíl ibn Abi Tálibhoz válaszul, miben utal a hadra, mit a hívők emírje küldött az ellenségre

Útra bocsájtottam ellene egy roppant muzulmán sereget. Mikor ez tudomására jutott, megfutamodott és bűnbánóan tért meg. Valahol az úton ütöttek rajta, mikor a nap már lebukni készült. Majd egyszerre kitört az öldöklés, s mintha nem lett volna semmi! Nem tartott tovább egy óránál, s ő félholtan megmenekült, minthogy nyakát szorongatták, míg benne csak az utolsó szusz maradt. Eképp hanyatt-homlok futásnak eredt. Hagyd el a Kurajsiakat, hagyd el hajszájukat a tévelygésbe, vágtájukat a felaprózottságba, ugrásukat a romlásba! Most ők egybekeltek, hogy velem is úgy háborúzzanak, mint azt előttem Allah prófétájával – Allah fohásza reá és nemzetségére – tették. Azt kívánom, Kurajs kapja meg a méltó viszonzást azért, ahogy velem bántak, mert megtagadták rokonságomat, s megfosztottak a hatalomtól, mi fivérem[56] után engem illet. Ami pedig a harcomra vonatkozó kérdésedet illeti, nos én a harc mellett vagyok, míg vannak, kik Allahhal való találkozásomat[57] törvényesnek tartják. Nem gyarapít erőben az emberek sokasága köröttem, s nem

56. Utalás a prófétára – Allah fohásza reá és nemzetségére – akit az imám édesanyja nevelt.
57. Halálomat, meggyilkolásomat.

tesz magányossá elválásuk tőlem. Még ha az emberek el is hagytak, akkor se tartsd atyád fiát[58] erőtlennek, gyávának, ki behódolva leborul az igazságtalanság előtt, ki átadná kantárait az erőszakoskodónak, ki leengedné hátát a lovasnak, hogy az felüljön. Mert ő olyan, mint akiről Bani Szulajm ezt mondta:

„Ha valaki azt kérdi, hogy vagyok,
Hát állhatatos és erős vagyok az idő viszontagságával szemben,
S nem hagyom, hogy miattam bánkódjanak,
Mert ez vígaszt kelt ellenben, s szánalmat barátban."

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ :

فَسُبْحَانَ اللهِ !! مَا أَشَدَّ لُزُومَكَ لِلْأَهْوَاءِ الْمُبْتَدَعَةِ ، وَالْحَيْرَةِ الْمُتَّبَعَةِ ، مَعَ تَضْيِيعِ الْحَقَائِقِ ، وَاطِّرَاحِ الْوَثَائِقِ ، الَّتِي هِيَ لِلَّهِ طِلْبَةٌ ، وَعَلَى عِبَادِهِ حُجَّةٌ

37. Levél
Muávija ibn Abi Szufjánhoz

Allah, a Magasztos! Mily erővel csüngsz a mesterkélt szenvedélyeken, a fárasztó kuszaságokon, együtt az igazság elveszejtésével, a bizonyságok elvetésével, miket pedig Allah megkíván, mert azok érvek az Ő szolgálói számára. Ami már sokadszori okfejtésedet illeti Oszmán meggyilkolásáról, nos mikor segítetted Oszmánt, az valóban a te segítséged volt, de mikor segítségre lett volna szüksége, te elhagytad őt. Békesség!

58. Magára utal a hívők emírje – béke reá.

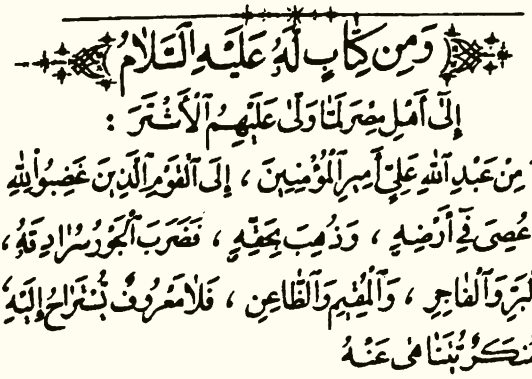
وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى أَهْلِ مِصْرَ لَمَّا وَلَّى عَلَيْهِمُ الْأَشْتَرَ :
مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ، إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ غَضِبُوا لِلهِ
حِينَ عُصِيَ فِي أَرْضِهِ ، وَذُهِبَ بِحَقِّهِ ، فَضَرَبَ الْجَوْرُ سُرَادِقَهُ ،
عَلَى الْبَرِّ وَالْفَاجِرِ ، وَالْمُقِيمِ وَالظَّاعِنِ ، فَلَا مَعْرُوفٌ يُسْتَرَاحُ إِلَيْهِ
وَلَا مُنْكَرٌ يُتَنَاهَى عَنْهُ

38. Levél
Egyiptom népéhez, mikor Málik Astart kormányzóvá nevezte ki föléjük

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől a népnek, kik haragra lobbantak, mikor Allahhal szembeszálltak a földön, igazságát semmibe vették, s kiterjesztette leplét a zsarnokság, mi befedte az erényest, a semmirekellőt, a helyi lakost, s az idegent. Nem volt illő tett, mi véghez vitetett, s nem volt bűn, mi bevégeztetett volna. Most egy olyan férfiút küldtem hozzátok Allah szolgálói közül, ki nem hagy magának alvást az ijedelem napjaiban, s nem hőköl vissza az ellentől a rettegés óráiban. Ő szigorúbb a feslettel, mint a tűz égetése, ő Málik ibn Hárisz, ki Mazhidzs törzsébe való. Ezért hallgassatok reá, fogadjatok szót parancsának, mi az igazsággal egybevág, mert ő egy Allah kardjai közül, minek éle nem tompa, s mi nem téveszti el áldozatát. Ha azt rendeli, vonuljatok, akkor vonuljatok, ha azt, hogy megálljatok, akkor álljatok meg, mert ő nem kerekedik föl, nem támad, nem vonul vissza, nem nyomul előre, csak az én parancsommal. Én számotokra jobbnak tartom őt magamnál, mert ő a ti jóakarótok, s mert könyörtelenül szigorú ellenségtekkel.

وَمِن كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ:

فَإِنَّكَ قَدْ جَعَلْتَ دِينَكَ تَبَعًا لِدُنْيَا امْرِئٍ ظَاهِرٍ غَيُّهُ، مَهْتُوكٍ سِتْرُهُ، يَشِينُ الْكَرِيمَ بِمَجْلِسِهِ، وَيُبْقِي الْحَلِيمَ بِخُلُطَتِهِ، فَاتَّبَعْتَ أَثَرَهُ، وَطَلَبْتَ فَضْلَهُ اتِّبَاعَ الْكَلْبِ لِلضِّرْغَامِ: يَلُوذُ إِلَى مَخَالِبِهِ، وَيَنْتَظِرُ مَا يُلْقِي إِلَيْهِ مِنْ فَضْلِ فَرِيسَتِهِ، فَأَذْهَبْتَ دُنْيَاكَ وَآخِرَتَكَ! وَلَوْ بِالْحَقِّ أَخَذْتَ أَدْرَكْتَ مَا طَلَبْتَ

39. Levél
Amr ibn Ászhoz

Hitvallásodat egy olyan ember evilága alá rendelted, kinek ámítása nyilvánvaló, leple meghasadt. Csúfítja a nemességet kíséretében, tönkreteszi az irgalmat társaságában. Te pedig nyomdokát követed, kiváltságát keresed, akár a kutya, mi az oroszlánt követi, mancsai nyomát lesi és várja, hogy annak áldozata maradékából néki is odapottyanjék valami. Ekképp romboltad le evilágod és Túlvilágod, mert ha az igazat vetted volna, elérted volna, mit egykor kívántál. Ha Allah lehetségessé teszi nékem az erőt fölötted és Abi Szufján fia[59] fölött, biz' elégtételt veszek rajtatok azért, mit tettetek, de ha kitértek és megmaradtok, csak a bűn útja az, mi előttetek nyitva áll!

59. Muávija

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَقَدْ بَلَغَنِي عَنْكَ أَمْرٌ إِنْ كُنْتَ فَعَلْتَهُ فَقَدْ أَسْخَطْتَ رَبَّكَ، وَعَصَيْتَ إِمَامَكَ، وَأَخْزَيْتَ أَمَانَتَكَ.

40. Levél
egyik tisztviselőjéhez

Elért hozzám dolgod, mit ha úgy tettél, akkor haragra gerjesztetted Uradat, ellenszegültél imámodnak és eljátszottad megbízhatóságodat. Tudtomra jutott, hogy leromboltad a földet, magadévá tetted, mit lábad alatt találtál, s magadba habzsoltad, mi kezedbe került. Terjeszd fel hozzám elszámolásodat és tudd, hogy Allah számvetése hatalmasabb, mint az embereké!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنِّي كُنْتُ أَشْرَكْتُكَ فِي أَمَانَتِي، وَجَعَلْتُكَ شِعَارِي وَبِطَانَتِي، وَلَمْ يَكُنْ فِي أَهْلِي رَجُلٌ أَوْثَقَ مِنْكَ فِي نَفْسِي لِمُوَاسَاتِي وَمُوَازَرَتِي وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَيَّ، فَلَمَّا رَأَيْتَ الزَّمَانَ عَلَى ابْنِ عَمِّكَ قَدْ كَلِبَ، وَالْعَدُوَّ قَدْ حَرِبَ، وَأَمَانَةَ النَّاسِ قَدْ خَزِيَتْ، وَهٰذِهِ الْأُمَّةَ قَدْ فَنِكَتْ وَتَغَرَّتْ، قَلَبْتَ لِابْنِ عَمِّكَ ظَهْرَ الْمِجَنِّ،

41. Levél
egyik tisztviselőjéhez

Társsá tettelek bizalmamban, téged tettelek meg címeremmé, palástommá. Senki sem volt családomból, ki nálad közelebb állt volna hozzám rokonszenvben, szolgálatban és hűségben. De mikor láttad, hogy az idő nagybátyád fiára tört, az ellenség háborút szított, az emberek meg-

bízhatósága szertefoszlott, a nép utat vesztetté, megosztottá lett, te is hátad közepét mutattad nagybátyád fiának, elszakadtál tőle az elszakadókkal együtt, elhagytad őt, mikor mások is elhagyták, elárultad, mikor mások is elárulták, majd nem éreztél részvétet nagybátyád fia iránt, s hűséget sem tanúsítottál. Mintha nem akarnál Allah kedvében járni dzsihádoddal, mintha nem lenne bizonyosságod Uradról, mintha kelepcéket állítanál ezeknek az embereknek, hogy evilági örömökhöz juss és megtéveszthesd őket, mert csak így bitorolhatod azt, mi az övék! De ahogy lehetővé vált számodra elárulni a népet, te felgyorsítottad a labdát, sebesen rávetetted magad, s megragadtad azt, mit bírtál az özvegyeknek és árváknak szánt pénzből, akár a farkas, mi vérző, sebesült kecskét ragad meg. Majd azt egészen Hidzsázig[60] cipelted telt kebellel, azt sem érezve, hogy bűnt követtél el, mikor magadhoz vetted azt. Sújtson le rád Allah! Mintha azt családodnak vinnéd örökségként atyádtól és anyádtól. Magasztos Allah! Nem hiszel tán a Végítélet Napjában, nem rettegsz a számvetés kérdéseitől? Ó, te, kit mi a bölcsek közt tartottunk számon! Hogyan élvezheted az italt, s az ételt, mikor tudod, hogy mit eszel, tiltott, s mit iszol, tiltott? Te meg ágyasokat veszel, házasodsz az árvák, szegények, hívők és dzsihádon lévők pénzéből, pedig Allah nékik szentelte azt, s azzal erősítette volna meg e városokat. Féld Allahot és add vissza a népnek vagyonát! Ha ezt nem teszed meg és Allah erőt ad nékem ellenedben, én előre is az Ő bocsánatát kérem miattad és lesújtok rád kardommal, mellyel még nem sújtottam le senkit, csak ki pokolra ment. Allahra! Még ha Haszan és Huszajn tette is volna, mit tettél, nem lennék feléjük megenyhülő, s nem aratna szándékuk győzelmet felettem, míg igazságot nem szolgáltatnék rajtuk és porba nem dönteném a gonoszt tévelygésükben. Allahra esküszöm, a Világok Urára, hogy nem keltene bennem örömet, ha az, mit te vagyonaikból összeszedtél, törvényes lenne számomra, mit aztán örökül hagyhatnék magam után! Szállj magadba és gondolj arra, mintha már elérted volna terminusod végét, s földbe temettek volna. Akkor majd szembeállítják véled cselekedeteidet a helyen, hol ijedten kiált föl az elnyomó, s vissza kíván térni, ki elveszejtette életét, de innen már nincs kiút!

---

60. Tartomány, ennek egyik városa Mekka (A fordító)

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى عُمَرَ ابْنِ أَبِي سَلَمَةَ الْمَخْزُومِيِّ، وَكَانَ عَامِلُهُ
عَلَى الْبَحْرَيْنِ فَعَزَلَهُ، وَاسْتَعْمَلَ نُعْمَانَ ابْنَ
عَجْلَانَ الزُّرَقِيَّ مَكَانَهُ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنِّي قَدْ وَلَّيْتُ نُعْمَانَ بْنَ عَجْلَانَ الزُّرَقِيَّ عَلَى الْبَحْرَيْنِ،
وَنَزَعْتُ يَدَكَ بِلَا ذَمٍّ لَكَ وَلَا تَثْرِيبٍ عَلَيْكَ، فَلَقَدْ أَحْسَنْتَ
الْوِلَايَةَ، وَأَدَّيْتَ الْأَمَانَةَ، فَأَقْبِلْ غَيْرَ ظَنِينٍ وَلَا مَلُومٍ، وَلَا
مُتَّهَمٍ وَلَا مَأْثُومٍ

42. Levél
Omar ibn Abi Szalama Mahzúmínak, aki Bahrein kormányzója volt, majd ő leváltotta és helyére Nu'mán ibn Adzslán Zurakí került

Nu'mán ibn Adzslán Zurakít kineveztem Bahrein kormányzójának, mit a te kezedből meg kiveszek anélkül, hogy valami rossz is történt volna veled, s nem is büntetésként, mert jól kormányoztál és hűséget tanúsítottál. Ezért úgy járulj elém, hogy nem merült fel kétség ellened, nem átkoztunk ki, nem vagy gyanúsított, sem vétkes. Éppen most akarok Szíria elkárhozottjai ellen vonulni és szeretném, ha velem tartanál, mert te azok közül vagy, kikre támaszkodhatom az ellenséggel való küzdelemben, s a vallás pilléreinek megtartásában, ha Allah is úgy akarja!

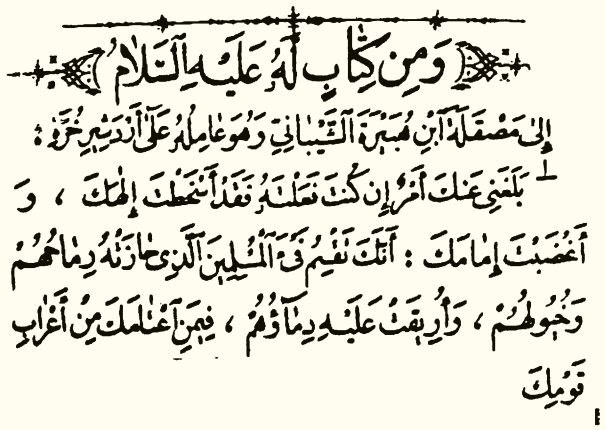
وَمِن كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مَسْقَلَةَ ابْنِ هُبَيْرَةَ الشَّيْبَانِيِّ وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى أَرْدَشِيرِ خُرَّهْ:
بَلَغَنِي عَنْكَ أَمْرٌ إِنْ كُنْتَ فَعَلْتَهُ فَقَدْ أَسْخَطْتَ إِلٰهَكَ ، وَ
أَغْضَبْتَ إِمَامَكَ : أَنَّكَ تَقْسِمُ فَيْءَ الْمُسْلِمِينَ الَّذِي حَازَتْهُ رِمَاحُهُمْ
وَخُيُولُهُمْ ، وَأُرِيقَتْ عَلَيْهِ دِمَاؤُهُمْ ، فِيمَنِ اعْتَامَكَ مِنْ أَعْرَابِ
قَوْمِكَ

43. Levél
Maszkala ibn Hubajra Sajbánínak, Ardasír Hurra kormányzójának

Olyasmi jutott tudtomra, amit ha megtettél, biz' haragra lobbantottad Istenedet és felszítottad imámod dühét! A muzulmánok vagyonát, mit ők dárdáikkal, s lovaikkal szereztek, miért vérüket ontották, te felosztod nemzetséged arabjai közt, kik szívesek hozzád! Allahra, Ki meghasítja a magot és megteremti a lényeket! Ha ez igaz, te nálam a lealacsonyodottak közt találod magad és elveszted súlyodat! Ezért hát ne kezeld félvállról Urad igazságát, ne formáld újra evilágodat hitvallásod lábbal tiprásával, mert azok közé kerülsz, kik elvesztek cselekedeteik által! Hanem ezen osztalékból a muzulmánok járandósága, kik körötted vannak, s köröttem, teljesen egyforma. Ők eljönnek ezért hozzám, s vesznek belőle.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى زِيَادِ ابْنِ أَبِيهِ وَقَدْ بَلَغَهُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ
كَتَبَ إِلَيْهِ يُرِيدُ خَدِيعَتَهُ بِاسْتِلْحَاقِهِ :

وَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَيْكَ يَسْتَزِلُّ لُبَّكَ، وَيَسْتَفِلُّ غَرْبَكَ، فَاحْذَرْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ الشَّيْطَانُ : يَأْتِي الْمَرْءَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، لِيَقْتَنِصَ غَفْلَتَهُ، وَيَسْتَلِبَ غِرَّتَهُ .

44. Levél
Zijádnak, az ismeretlen atya fiának, mikor a hívők emírje megtudta, hogy Muávija meg akarta téveszteni őt azzal, hogy saját családjába valónak tekintette

Megtudtam, hogy Muávija írt neked, hogy megtévessze értelmedet, s kicsorbítsa életedet. Óvakodj tőle, mert ő Sátán, ki eljön a hívőhöz elölről, hátulról, jobbról s balról, hogy rátörjön váratlanul nemtörődömsége idején és hatalmába kerítse elméjét. Omar korában Abi Szufján egy tapintatlan kijelentést tett, mi a Sátán bűnös sugallata volt, mi nem bizonyítja a leszármazást, s nem érdemelhető ki annak alapján örökség. Aki pedig hisz ebben, az olyan, mint egy hívatlan vendég egy ivó társaságában, vagy egy ingatag kupa.

Szajjid Razi megjegyzése:

Mikor Zijád elolvasta ezt a levelet így szólt: „A Kába Urára! Ő tanúságot tett!" Majd ez megmaradt benne egészen addig, míg Muávija nem hívta.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى عُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيِّ وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى الْبَصْرَةِ وَقَدْ
بَلَغَهُ أَنَّهُ دُعِيَ إِلَى وَلِيمَةِ قَوْمٍ مِنْ أَهْلِهَا فَمَضَى إِلَيْهَا :
أَمَّا بَعْدُ ، يَا ابْنَ حُنَيْفٍ فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رَجُلًا مِنْ فِتْيَةِ أَهْلِ
الْبَصْرَةِ دَعَاكَ إِلَى مَأْدُبَةٍ فَأَسْرَعْتَ إِلَيْهَا ، تُسْتَطَابُ لَكَ الْأَلْوَانُ ،
وَتُنْقَلُ إِلَيْكَ الْجِفَانُ ،

45. Levél

Mikor a hívők emírje megtudta, hogy Baszra népe meghívta Oszmán ibn Hunajf Anszárít, Baszra kormányzóját egy lakomára, mit ő elfogadott, így írt hozzá:

Ó, Ibn Hunajf! Elért hozzám, hogy egy ifjú Baszrából meghívott egy lakomára, s te kaptál az alkalmon. Különféle színű ételeket választottak neked, nagy edényeket raktak eléd. Sosem gondoltam volna, hogy elfogadod azoknak ételét, kik elűzik a koldust és vendégül látják a gazdagot! Nézz a morzsákra, mit magadhoz veszel, hagyd ott azt, miben tudásod kétkedik, s abból tégy, mit bizonyossággal üdvösnek vélsz. Hanem minden követőnek van vezetője, kiknek ő az élén áll, s kinek tudása világosságából fényre derülhetnek. Mert imámotoknak biz' elég az evilágtól elütő kopott gyolcs, s étkül pedig lepénykenyér. Persze, hogy ti erre nem vagytok képesek, de legalább legyetek segítségemre jámborsággal, igyekezettel, erénnyel és egyenességgel, mert Allahra! én nem tettem egymás hátára az evilágból jövő kincseket, nem halmoztam fel vagyont és nem gyűjtöttem magamnak ruhákat, hacsak e két darócot nem! Mert minden, mire az ég árnyát borította kezeink közt, csupán Fadak[61] volt, de az emberek egy része mégis sóvárgott azokra, míg másik részük távol tartotta magát tőlük. Mindezek után Allah a Legkiváltabb ítélő! Mit tegyek hát? Kell a Fadak, vagy nem kell? Holnap meg e test sírjába tart, minek sötétjében végeszakad nyomdoka, letűnik híre. Egy gödör az, minek még ha nagysága gyarapszik is, vagy a sírásó keze akár ki is szélesíti, a kövek és agyagrögök biz' lekeskenyítik azt, s a belézúduló föld elzárja nyílását! Én mindig magamban próbálom őrizni az istenfélést, hogy az elhozza nékem a békességet a nagy félelem napján, s támassza ki a csuszamlós oldalakat. Ha akartam volna, olyan úton is járhatnék,

61. Elmúló, hiábavaló. Eredetileg egy falu neve volt.

mi elvezet a tiszta mézig, a finom lisztig és selyemruhákig, de Isten ments, hogy szenvedélyeim irányítsanak, kapzsi vágyódásom vezessen a legjobb ételek megválasztásában, mikor Hidzsázban és Jemenben sokan vannak, kik még lepénykenyérre sem vágyódhatnak, s a jóllakottságot sem ismerik! Vagy tán feküdjek le kitömött bendővel, míg köröttem üresek a hasak és szomjasak a májak? Olyan legyek-é, ahogy a költő írja: „Még ha teli hassal is fekszel le, betegnek számítasz, míg körötted az emberek egy kiszáradt bőrcafatra epekednek." Meg lehetek-é elégedve magammal, ha úgy hívnak: a hívők emírje és nem osztozom az emberekkel a világ gyötrelmeiben? Vagy legyek-e számukra az élet keménységének megtestesítője? Nem arra születtem, hogy csak az foglalkoztasson, miként ehetnék jókat, akár a lekötött állat, mit csak takarmánya érdekel, vagy a szabadon tartott jószág, mi csak azzal törődik, mit falhat fel! Amaz telitömi bendőjét élelmével, s megfeledkezik arról, mit is akart ezzel! Vagy hagyjanak tán őrizetlenül, hadd legelhessek szabadon, vontassam-é az eltévelyedés kötelét, s kusza utakon bolyongjak? Már látom is, amint egyiktek így szól: „Ha ez Abi Tálib fiának étke, akkor biz' megtelepedhetett benne a gyengeség arra, hogy megküzdjön az ellenséggel, s szembeszálljon a bátrakkal." Mert az erdő fája legjobb gerendának, a zöld ágaknak legfinomabb kérge és a vad bozótoknak legmelegebb tüze, leglassúbb kialvása. Kapcsolódásom Allah prófétájával olyan, mint amilyen egyik ágnak a másikkal, vagy a kézfejnek a csuklóval. Allahra! Ha az arabok felkelnek megküzdeni velem, nem fogok futásnak eredni, s ha kedvez a szerencse, biz' nyakon ragadom őket. Törekedni fogok, hogy megtisztítsam a földet e megátalkodott, otromba embertől, míg a sár le nem kerül a most betakarított magról. Távozz tőlem, ó, evilág! Kantárad a válladon nyugszik, amint megeresztettem azt kissé markolásodból, nem vettem el kínálatod, s elkerültem sikamlós útjaidat. Hol vannak, kiket megtévesztettél tréfáiddal? Hol vannak a nemzetek, kiket megkísértettél cafrangjaiddal? Ők már a sírok foglyai, kiket elrejt a hant. Allahra! Ha te látható valaki lennél, vagy egy érző test, én rád is kimérném Allah korlátait, mert megtévesztetted gyönyöreiddel az embereket, kiket romlásba taszítottál, a királyokat, kiket bukásra ítéltél, s a kínszenvedés otthonába vezettél, hol nincs csillapvása a szomjnak, honnan nincs kiút. Aki a te sikamlós utadra lépett, megcsúszott, ki hullámverésedbe merészkedett, belefulladt, s ki kelepcédet elkerülte, támaszra lelt. Ki magát bizton tartja tőled, még akkor sem törik le, ha szorult helyzetbe kerül, az evilág olyan számára, akár a nap, minek lejárt ideje. El tőlem! Allahra! Nem hajlok meg előtted, hogy megalázhass, nem lazítom meg gyeplődet, hogy elrepülj velem! Allahra esküszöm, hogy magammal szemben nincs más elvárásom, mint Allah segítségével addig szoktassam énemet, míg egy lepénykenyér is elég lesz étek gyanánt, minek ízesítésére nem kell több csupasz sónál! Szemeimet könny nélkül hagyom, akár a gőz, mi alól vize elcsorgott. Tömje tán tele magát Ali azzal, amije csak van, hogy úgy dőljön le, mint a tehén, mi

kibélelte bendőjét a lelegelt fűvel, s emészteni kezd, vagy a kecske, mi mindent lerág, mit kerítésen belül talál? Kihunynának szemei, ha a hosszú évek múltán szabad csordákat, legelésző nyájakat követne! Áldott legyen a lélek, ki hűen ellátja Ura iránti kötelességét, eltűri az ínséget, nem hagy magának alvást az éjjel, de ha az álom mégis hatalmába keríti, ő földre fekszik, kezeit párnaként teszi mindazokkal együtt, kiknek szemeit ébren tartja a Végítélet Napjától jövő félelem, kiknek testei nem ismerik az ágyat, kiknek ajkai Allah emlékezését mormolják, kiknek bűneit eltörli bűnbocsánatért való esdeklésük. „Ezek hát Allah pártja. Íme! Hát nem Allah pártja-e ők a boldogulók?"[62] Ezért hát, ó, Ibn Hunajf! Féld Allahot, s legyen elég lepénykenyered, hogy megmenekülhess a pokoltól!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى بَعْضِ عُمَّالِهِ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّكَ مِمَّنْ أَسْتَظْهِرُ بِهِ عَلَى إِقَامَةِ الدِّينِ ،
وَأَقْمَعُ بِهِ نَخْوَةَ الْأَثِيمِ ، وَأَسُدُّ بِهِ لَهَاةَ الثَّغْرِ الْمَخُوفِ ، فَاسْتَعِنْ
بِاللَّهِ عَلَى مَا أَمَّكَ ،

46. Levél
egyik tisztviselőjének

Te azok közé tartozol, kiknek segítségére számítok a hitvallás megőrzésében, kiknek pártfogásával megtörhetem a vétkes gőgjét, s megvédhetem a válságos határokat. Keresd Allah támaszát, bármi is aggaszt. Adj egy kis keménységet a szelídség elegyéhez és maradj megenyhülő, ha az enyhülés célravezetőbb. Csak akkor élj szigorral, ha már nem segít rajtad más, csak a szigor. Szegd meg szárnyaidat védett néped előtt, széles mosollyal járulj elébük, s légy hozzájuk szelíd, kezeld őket egyenlően egyszer s mindenkor jeladásaidban, üdvözlésedben, hogy hatalmasságaik ne várhassák törvényszegésedet, szegényeik pedig ne veszítsék igazságba vetett reményüket! Békesség!

62. Korán 58/22.

﴿وَمِنْ وَصِيَّتِهِ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

لِلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَمَّا ضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجِمٍ لَعَنَهُ اللهُ:

أُوصِيكُمَا بِتَقْوَى اللهِ، وَأَنْ لَا تَبْغِيَا الدُّنْيَا وَإِنْ بَغَتْكُمَا، وَلَا تَأْسَفَا عَلَى شَيْءٍ مِنْهَا زُوِيَ عَنْكُمَا، وَقُولَا بِالْحَقِّ، وَاعْمَلَا لِلْأَجْرِ، وَكُونَا لِلظَّالِمِ خَصْمًا، وَلِلْمَظْلُومِ عَوْنًا

47. Rendelkezés
Mikor Ibn Muldzsam – *Allah átka üljön rajta* – lesújtott rá, így rendelkezett Haszan és Huszajn számára

Meghagyom néktek, féljétek Allahot és ne sóvárogjatok az evilágra, még ha az utánatok is szalad! Ne sajnáljatok semmit az evilágon, mit megtagadtatok. Szóljatok őszintén és cselekedjetek a viszonzásért. Legyetek az elnyomó ellenségei, s az elnyomott segítői. Meghagyom néktek, minden gyermekemnek, családomnak, s kikhez csak írásom elér, féljétek Allahot, tartsatok rendet dolgaitokban, legyen köztetek jó kapcsolat, mert hallottam egyszer nagyatyátokat, – Allah fohásza reá és nemzetségére – amint ezt mondta: „Az egymás közti szálak továbbszépítése jobb, mint a közös ima és böjt." Tartsátok szem előtt Allahot, ha árvákról van szó. Ne lehessen jelenlétetekben szájukat éhen hagyni, őket magukat sanyargatni! Tartsátok szem előtt Allahot a szomszéd dolgában, mert rájuk vonatkozott prófétátok végakarata, hisz annyit rendelkezett javukra, hogy azt hittük, részük lesz az örökségben. Tartsátok szem előtt Allahot a Koránban. Ne tegyen túl rajtatok senki sem a tettekben, mik azon nyugszanak. Tartsátok szem előtt Allahot Uratok házában, ne hagyjátok azt éltetekben magára, mert ha ezt teszitek, nem jár néktek kímélet. Tartsátok szem előtt Allahot a dzsihádban vagyonotokkal, életetekkel és nyelvetekkel Allah útján. Őriznetek kell a vérrokonságot és az adakozást! Óvakodjatok, nehogy elforduljatok egymástól, s megszakadjon szálatok! Ne hagyjatok fel a jó elrendelésével és a rossz felszámolásával, nehogy hatalmába keríthessen a gonosz, majd hiába fohászkodtok, nem kaptok választ! Ó, Abd ul-Muttalib fiai! Ne ontsátok a muzulmánok vérét azt kiáltva: „Megölték a hívők emírjét." Ne öljetek le miattam senkit, csak gyilkosomat! De várjatok ezzel a kardcsapással is, míg meg nem halok, majd sújtsatok le rá egy sújtással az övéért, s ne koncoljátok föl az embert, mert hallottam Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére – amint így szólt: „Ne koncoljatok fel semmit, még egy dühöngő kutyát sem."

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى مُعَاوِيَةَ :

فَإِنَّ الْبَغْيَ وَالزُّورَ يُوبِقَانِ بِالْمَرْءِ فِي دِينِهِ وَدُنْيَاهُ ، وَيُبْدِيَانِ
خَلَلَهُ عِنْدَ مَنْ يَعِيبُهُ ، وَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّكَ غَيْرُ مُدْرِكٍ مَا قُضِيَ
فَوَاتُهُ ، وَقَدْ رَامَ أَقْوَامٌ أَمْرًا بِغَيْرِ الْحَقِّ فَنَالُوا عَلَى اللهِ فَأَكْذَبَهُمْ ،
فَاحْذَرْ يَوْمًا تَغْتَبِطُ فِيهِ مَنْ أَحْمَدَ عَاقِبَةَ عَمَلِهِ ، وَيَنْدَمُ مَنْ أَمْكَنَ
الشَّيْطَانَ مِنْ قِيَادِهِ فَلَمْ يُجَاذِبْهُ .

48. Levél
Muávijának

A lázadás és hamisság lealacsonyítja az embert hitében és világi dolgaiban, ugyanakkor fényt vetnek hibáira bírálója előtt. Tudom, úgysem éred el, mi arra rendelt, hogy távol maradjon tőled. Már sok ember tűzött ki maga elé más célt, mint az igazságot, majd Allahról sajátosan vélekedtek, de Ő meghazudtolta azokat. Hát óvakodj a naptól, mikor az Isel vigaszt, kinek saját tette áldja őt, s az lesz bűnbánó, ki engedte a Sátánnak, hadd vezesse, de ő nem tudott ellenállni. Te a Korán ítéletére hívtál minket, mikor nem annak népéhez tartozol. Mi ezért most nem is néked válaszolunk, hanem a Koránnak. Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ أَيْضًا:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ الدُّنْيَا مَشْغَلَةٌ عَنْ غَيْرِهَا، وَلَمْ يُصِبْ صَاحِبُهَا مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ حِرْصًا عَلَيْهَا، وَلَهَجًا بِهَا، وَلَنْ تُغْنِيَ صَاحِبَهَا بِمَا نَالَ فِيهَا عَمَّا لَمْ يَبْلُغْهُ مِنْهَا، وَمِنْ وَرَاءِ ذَلِكَ فِرَاقُ مَا جَمَعَ، وَنَقْضُ مَا أَبْرَمَ

49. Levél
Muávijának

Az evilág elfordul a másiktól, s nem juttat követőjének semmit, csupán fokozza érte való mohóságát, kapzsiságát. Rabját nem elégíti ki az, mit onnan megszerzett, mert az iránt sóvár, amit még nem kapott meg tőle. Emögött pedig ott a válaszfal attól, mit felhalmozott, s az elszakadás attól, mit megerősített. Ha levonod a múlt tanulságát, megőrzöd azt, mi megtart. Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أُمَرَاءِ الْجُيُوشِ

مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى أَصْحَابِ الْمَسَالِحِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ حَقًّا عَلَى الْوَالِي أَنْ لَا يُغَيِّرَهُ عَلَى رَعِيَّتِهِ فَضْلٌ نَالَهُ، وَلَا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ، وَأَنْ يَزِيدَهُ مَا قَسَمَ اللهُ لَهُ مِنْ نِعَمِهِ دُنُوًّا مِنْ عِبَادِهِ، وَعَطْفًا عَلَى إِخْوَانِهِ.

50. Levél
hadvezéreinek

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől a hadak vezéreinek. Megkövetelhető, hogy egy tisztet ne változtasson meg viselkedésében alattvalói fölött a kiváltság, mit kivívott, s a vagyon, mivel felruházták. Az Allahtól ráeső résznek pedig gyarapítania kell kegyéből az emberekhez való közelségét és testvérei iránt érzett szívességét. Hanem felétek megnyilvánuló kötelességem, hogy nem titkolok előletek semmit, csak háború idején, nem határozok semmiben tanácsotok nélkül, csak vallási parancsokban, nem tartom vissza igazatok beteljesülését, nem állok le az igazzal, míg az teljesen érvényét veszti, s előttem ti mind egyenlő jogokat kell élvezzetek. Ha ezt megtettem, akkor köszönetet kell mondanotok Allahnak érte, engedelmeskednetek kell nekem, nem maradhattok vissza a hívástól, nem tartózkodhattok a jótettektől, s szembe kell néznetek a viszontagságokkal az igazságért. Ha nem tartjátok magatokat ebben egyenesnek, biz' nem lesz számomra megvetendőbb annál, ki elkanyarodott tőletek. Majd nagyobb büntetést szabok ki az ilyenre, miben nem lel nálam semmi engedményt. Vegyétek hát e szavakat parancsolótoktól, s adjátok néki magatokból azt, mivel Allah sorsotokat jobbá teheti.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى عُمَّالِهِ عَلَى الْخَرَاجِ :

١ مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى أَصْحَابِ الْخَرَاجِ : أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ مَنْ لَمْ يَحْذَرْ مَا هُوَ صَائِرٌ إِلَيْهِ لَمْ يُقَدِّمْ لِنَفْسِهِ مَا يُحْرِزُهَا ، وَاعْلَمُوا أَنَّ مَا كُلِّفْتُمْ يَسِيرٌ ، وَأَنَّ ثَوَابَهُ كَثِيرٌ ، وَلَوْ لَمْ يَكُنْ فِيمَا نَهَى اللهُ عَنْهُ مِنَ الْبَغْيِ وَالْعُدْوَانِ عِقَابٌ يُخَافُ لَكَانَ فِي ثَوَابِ اجْتِنَابِهِ مَا لَا عُذْرَ فِي تَرْكِ طَلَبِهِ

51. Levél
adószedőinek

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől az adószedőknek. Ki nem fél a helytől, hova tart, nem küld előre magának olyat, mi majd megvédhetné. Tudjátok meg, hogy az, mire bízva vagytok, kevés, míg annak viszonzása sok. Még ha nem is lenne félelem a lázadás és szembenállás büntetése miatt, miket pedig Allah megtiltott, elég lenne ezek puszta elkerülése is ahhoz, hogy keresésük felhagyására ne kelljen kifogást találni. Bánjatok az emberekkel igazságosan, viseljétek el igényeiket, mert ti vagytok a nyáj kincstárnokai, a közösség képviselői, az imámok követei! Ne vágjatok el senkit szükségletétől, ne gátoljatok senkit kérésében. Az adó beszedésekor ne adassátok el az emberekkel téli vagy nyári öltözéküket, sem jószágaikat, mikkel dolgoznak, sem szolgálóikat. Ne korbácsoljatok meg senkit néhány dihram kedvéért. Ne érintsétek senki vagyonát, legyen az hívő, vagy egyezségben álló hitetlen, csak ha paripát, s fegyvert találtok, mit az iszlám népe ellen készítettek elő, mert a muzulmánok részéről nem szabad a dolgokat az iszlám ellenségei kezében hagyni, nehogy az tövissé válhasson benne! Ne tagadjátok meg magatoktól a jótanácsot, se a helyes modort a katonáktól, se a nyáj pártfogását, se az erőt Allah hitvallásához. Úgy küzdjetek Allah útján, ahogy azt kell is néktek, mert Allah, a Magasztalt tőlünk is, tőletek is azt kívánja, legyünk teljes szívből hálaadók Néki, s legyünk pártfogói amennyire csak erőnkből futja, hisz nincs erő, csak Allahhal!

وَمِن كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى أُمَرَاءِ الْبِلَادِ فِي مَعْنَى الصَّلَاةِ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَصَلُّوا بِالنَّاسِ الظُّهْرَ حِينَ تَفِيءُ الشَّمْسُ مِثْلَ مَرْبِضِ الْعَنْزِ ،
وَصَلُّوا بِهِمُ الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ بَيْضَاءُ حَيَّةٌ فِي عُضْوٍ مِنَ النَّهَارِ حِينَ يَسَارُ فِيهَا
فَرْسَخَانِ ، وَصَلُّوا بِهِمُ الْمَغْرِبَ حِينَ يُفْطِرُ الصَّائِمُ وَيَدْفَعُ الْحَاجُّ إِلَى مِنًى ،

52. Levél
tisztviselőinek, kik különböző helyeken szolgálták, az imáról

Akkor mondjátok a déli imát, mikor a kecskeól falának árnyéka megegyezik a fallal. Mondjatok délutáni imát, mikor a nap a nappal e szakaszában még oly ragyogással tűz le, hogy két farsakhnyi[63] utat még meg lehetne tenni. Akkor mondjátok a naplemente imáját, mikor hozzálát étkéhez a böjtölő, s megtér a zarándok. Az esti imát akkor végezzétek, mikor az alkony már letűnt, egészen addig, míg az éjjel egyharmada le nem köszönt. Hajnali imát kell már mondjatok, mikor az ember már megismeri társa arcát. Az imát csak annyira mondjátok az emberekkel, amennyit leggyengébbjük elbír, s ne legyetek ezzel számukra a baj forrása![64]

63. Kb. 6 mérföld
64. Ne mondjatok hosszú imát, ha van, ki ezt már nem tudja elvégezni veletek, ezzel provokálva az embereket. (A fordító)

وَمِنْ عَهْدٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَتَبَهُ لِلْأَشْتَرِ النَّخَعِيِّ - رَحِمَهُ اللهُ - لَمَّا وَلَّاهُ

عَلَى مِصْرَ وَأَعْمَالِهَا حِينَ اضْطَرَبَ أَمْرُ

أَمِيرِهَا مُحَمَّدِ ابْنِ أَبِي بَكْرٍ ، وَهُوَ أَطْوَلُ عَهْدٍ

كَتَبَهُ وَأَجْمَعُهُ لِلْمَحَاسِنِ :

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

هٰذَا مَا أَمَرَ بِهِ عَبْدُ اللهِ عَلِيٌّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ مَالِكَ ابْنَ الْحَارِثِ

الْأَشْتَرَ فِي عَهْدِهِ إِلَيْهِ ، حِينَ وَلَّاهُ مِصْرَ : جِبَايَةَ خَرَاجِهَا ، وَ

جِهَادَ عَدُوِّهَا ، وَاسْتِصْلَاحَ أَهْلِهَا ، وَعِمَارَةَ بِلَادِهَا .

53. Rendelkezési okirat, mit a hívők emírje Astar Nahaínak írt, mikor megbízta őt Egyiptom kormányzásával, s Mohamed ibn Abi Bakr sértve érezte magát. Ez a leghosszabb okirat, mi a legnagyobb számban tartalmaz szépségeket.

A Mindenható és Könyörületes Allah nevében. Ez hát, mit Allah szolgálója, Ali, a hívők emírje elrendelt okiratában Málik ibn Hárisz al-Astarnak, mikor megbízta Egyiptom kormányzásával, hogy gyűjtse be adóját, küzdjön meg ellenségeivel, keresse a jót embereinek és virágoztassa fel városait. Ő elrendelte néki a félelmet Allahtól, engedelmességének gyakorlását, az előírások követését, miket Ő megparancsolt írásában és Szunnájában, mert senki sem boldogulhat, csak ki követi azokat, s nem lehet áldatlan senki sem, csak ki szembeszáll velük és elveszejti őket. Elrendelte néki, hogy vegye pártfogásába Allahot, a Magasztost szívével, kezével és nyelvével, mert Ő az, kinek fenséges neve elég erőt ad annak, ki pártfogására kel, s megvédi azt, ki Őt védi. Elrendelte néki, hogy törje le magát a gyönyörökről, álljon el azok útjából még felmerülésükkor, mert a lélek bűnre vezet, míg Allah kegyelmes. Hát tudd, ó, Málik! Egy olyan országba küldtelek, hol már előtted is léteztek kormányok, mik hol igazságosak,

hol elnyomók voltak. Most az emberek úgy fogják dolgaidat nézni, mint ahogy te nézted az előtted kormányzók dolgait, s azt mondják majd rólad, mit te mondtál róluk. Mert az utal az erényesre, amit Allah az Ő szolgálóinak nyelvén megindít róla. A legszebb csokor most tőled a szép cselekedetek csokra. Türtőztesd szenvedélyed, ügyelj szívedre, nehogy azt tedd, mi nem megengedett, mert a szívre való ügyelés az nem más, mint annak visszafogása attól, mit az szeret, s attól is, mit gyűlöl. Tedd szívedet érzővé a nyájnak nyilvánítandó kegyelemre, a szeretetre s finomságra feléjük. Ne légy olyan, mint a vérszomjas ragadozó, ki arra vár, hogy felfalhassa őket. Mert ők kétfélék: vagy testvéreid a hitvallásban, vagy teremtményed kinézetében hasonlatosak. El fognak követni hibákat, néhányszor meg fognak botlani, rossz tetteik bekövetkezése alapulhat szándékosságon és hanyagságon. Ezért terjeszd ki rajtuk feloldozásod és bocsánatod, ahogy te is szeretnéd Allah feloldozását és bocsánatát, mert most te kerülsz föléjük dolgaik kormányzására, mint ahogy van, ki fölötted a te dolgodat is kormányozza, s Allah fölötted is meg afölött is befolyással bír, ki téged kinevezett. Ő téged kér, lásd el ügyeiket és rajtuk keresztül próbára tesz. Ne éleszd magadban a háború tüzét Allahhal, mert nem tudsz ellenállni megtorlásának, s nincs mi néked segítene feloldozásán és kegyelmén kívül semmi se. Ne bánd meg a feloldozást és ne vigasztalódj a büntetésen. Ne gorombáskodj mérgedben, ha ki tudsz térni előle. Ne mondd, hogy téged neveztek ki parancsolónak, így hát engedelmeskedjenek, mikor te azt megparancsolod, mert ez zavart szül a szívekben, meggyengíti a vallást és romlásba visz. Ha a hatalom, miben vagy, büszkeséget és hiábavalóságot indít meg benned, akkor tekints Allah fennhatóságának hatalmasságára fölötted és erejére, mivel te még magaddal szemben sem rendelkezel. Ez majd kissé letöri mohóságodat, lecsillapítja lázadat, s visszahozza értelmedet, mi különvált tőled. Óvakodj, nehogy Allah hatalmasságát a magadéhoz mérd, erejét pedig a sajátodéhoz hasonlítsd, mert Allah lealacsonyít minden erejével kérkedőt és megaláz minden ámítót. Bánj igazságosan Allahhal, miként bánj igazságosan az emberekkel, magaddal, közeli rokonságoddal, nyájadból azokkal, kiket kedvelsz, mert ha nem így teszel, elnyomó leszel, s ki Allah szolgálóit elnyomja, emberek helyett Allahhal kerül szembe, kinek pedig Allah az ellensége, biz' Ő legázolja érveit, majd addig áll háborúban Allahhal, míg vissza nem vonul és bűnbánatot nem tesz. Semmi sem szólít élesebben Allah bőkezűségének megváltoztatására, megtorlásának siettetésére, mint a zsarnokság gyakorlása. Mert Allah hallja az elnyomottak fohászát és az elnyomókra lesben áll. Számodra leginkább az az út a követhető, mi az igazság javát adja, minek a legáltalánosabb törvényessége és legelfogadhatóbb a nyáj részéről, mert a közösség elégedetlensége elsöpri az egyén elégedettségét, az egyén elégedetlensége pedig nem számít a közösség elégedettsége szempontjából. A nyájból nem lehet egyiket a másiknál nehezebben elvisel-

ni a kormányzónak a könnyű élet idején, mert ekkor adják a legkevesebb segítséget a bajban, leggyűlölködőbbek az igazságszolgáltatásban, legkövetelődzőbbek kiváltságokért, leghálátlanabbak az adományért, legkevésbé fogadják el a megvonás okát és gyengébbek az élet nehézségeinek tűrésében, mint a vezetők. Ők hát a hit pillérei, a muzulmán közösség, a nemzet általános ereje ellenségeivel szemben! Ezért inkább arra haladj, amerre ők, s együtt kanyarodj velük. A nyájadból az legyen a legeltávolodottabb tőled és legcsúfosabb részedre, ki a hibákat lesi kiváltképpen, mert az embereknek mindig van hibájuk, de a kormányzó a legilletékesebb, ki el kell fedje azokat. Ne próbáld felfedni azt, mi rejtett előtted, te csak azt tisztázd, mi megjelenik részedre, mert Allah ítél abban, mi előled rejtett. Ezért fedd el a hibáikat, amennyire csak tudod és Allah majd azokat fedi el rólad, mik szeretnéd, ha rejtve maradnának nyájadtól. Oldozd ki az emberekben a gyűlölködés minden csomóját és vágd el magadtól az ellenségeskedés minden okát. Ne maradj távol semmitől, mi nem tiszta néked. Ne siess igazat adni a rágalmazónak, mert az csak ködösít és jóakaró színben tűnik fel. Ne végy be tanácsadóid közé fösvényt, ki visszatart téged a nemeslekűségtől és óv a szegénységtől, se gyávát, ki gyengévé tesz dolgaidban, se kapzsit, ki megszépíti a vagyon bűnnel való gyűjtését. Mert a fösvénység, gyávaság és kapzsiság különböző tulajdonságok, de egyesíti azokat az Allahról alkotott gonosz sejtés. Az a legrosszabb minisztered, ki előtted is minisztere volt az elvetemülteknek és társuk volt a bűnökben. Ezért ne ő legyen a te fő embered, mert az ilyenek a gonosz bujtogatói, a zsarnokok testvérei. Találsz helyükre jobbakat, kik kinézetre, befolyásra olyanok, mint ők, de eltérnek tőlük bűnökben és gonoszságban. Ezek sosem keltek a zsarnok védelmére elnyomásban, sem a bűnösére bűnében. Ők fogják néked a legkisebb fejfájást okozni, s a legjobb támaszaid lesznek. Ők fognak érzelmileg is feléd hajlani, s legkevésbé lesznek másokkal kiegyezők. Ezért tedd meg őket bizalmasaidnak megánéletedben és a nyilvánosság előtt egyaránt. Legyenek köztük a legkiválóbbak azok, kik még a keserű igazságot is nyíltan feltárják néked, s legkevésbé segítenek, ha olyat teszel, mit Allah gyűlöl oltalmazói részéről, még ha az egybe is esne vágyaiddal. Keresd az istenfélők és őszinték társaságát, majd úgy viselkedj velük, hogy ne magasztaljanak, ne zengjék dicsőségedet hamisan azért, mit meg sem tettél, mert a sok magaszt büszkeséget szül, ami az önhittség közelébe visz. Ne töltse be az erényes és a romlott ugyanazt a posztot nálad, mert ez egyet tesz az erényes lebeszélésével szép tetteiről, s a romlott rábeszélésével gonoszságaira. Tartsd az embereket számon annak megfelelően, ahogy ők magukról bizonyságot adnak. Tudnod kell, hogy nincs, mi a nyáj kormányzóról alkotott jó véleményét jobban elősegítené, mint annak jótéteményei feléjük, könnyítése viszontagságaikon, s hogy elkerülje olyan helyzetbe sodorni őket, mitől iszonyodnak és nem miattuk való. Így hát néked ebből adódik az elrendelés, hogy nyájad-

ról csak szép gondolatokat gyűjts egybe, mert a szép gondolatok hosszú vesződségtől kímélnek meg. Az érdemelje ki kiváltképp, hogy jó benyomást alkoss róla, ki kiállta próbatételedet, s az vívja ki rossz sejtésedet, ki próbatételedet nem állta ki. Ne álld útját a helyes életmódnak, amit e nemzet eredendően gyakorolt, ami által összehangolódott az egység, gyarapodott a nyáj. Ne módosíts a bevett hagyományon[65] mert az megsértené a korábbi életvitelt, s a viszonzás azé lesz, ki azt lefektette, a teher meg a tiéd, ki azt megszegte. Gyakran tarts megbeszéléseket tudósokkal, kérd ki a bölcsek véleményét, hogy kellőképpen magalapozhasd azt, mi felvirágoztatja országodat, s fennmaradhasson, mit elődeid a maga egyenességében megőriztek. Tudd, hogy a nyáj osztályokból áll, mik nem gyarapodhatnak, csak egymás segítségével, s nem független egyik a másikától. Köztük szolgálnak Allah harcosai, a közügyek gyakorlói, a vezetők, a törvényesség megítélői, az igazság és a végrehejtás felügyelői, az adó és a fejadó szedői muzulmánoktól és védett nem-muzulmánoktól, a kereskedők, iparosok, majd a szűkölködők és szegények legalsó osztálya. Allah mindnek meghatározta részét, mindnek lefektette korlátait kötelező érvénnyel Írásában és prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – Szunnájában, mi egy oly egyezség Tőle, mit meg kell őrizzünk. Allah engedelmével a sereg a nyáj erődje, a kormányzó dísze, a hitvallás méltósága, a békesség eszköze. A nyáj nem képes megélni nélkülük, míg a sereg nem képes megélni, csak abból, mit Allah rendelt nékik az állambevételekből, mik megalapozzák küzdelmük erejét ellenségeikkel, ezért abból merítenek jobbá válásukért, s abból elégítik ki igényeiket. Ez a két osztály nem élhet meg a harmadik, a jogászok, a végrehajtók és közügyek gyakorlóinak osztálya nélkül, kik ítélnek egyezségek dolgában, begyűjtik a javadalmakat, s biztont nyújtanak a közösség és egyén ügyeinek. Ezeknek pedig még együtt sincs megélhetésük, csak a kereskedőkkel és iparosokkal együtt, kik őket ellátni hivatottak, piacokat állítanak fel és azok számára, kiknek keze munkájából megélnek, hozzáférhetővé teszik azon árukat, mit nem ér el más keze, csak az ő hasznuk által. Majd a legalsó osztály a szűkölködők és szegények csoportja, kik támaszra és segítségre szorulnak, hisz mind számára van Allahtól jövő gondviselés. Mindnek van jussa a kormányzónál aszerint, hogy mit tett a gyarapvásért. Nem bújhat ki a kormányzó az igazság alól, mire Allah őt ebben kötelezte. Történie kell, Allah támaszát kell kérnie és hozzá kell magát szoktatnia, hogy rátapadjon az igazságra, s legyen állhatatos attól függően, mi abban könnyű, vagy súlyos. Tedd meg sereged parancsnokává legjobb akaratú szolgálóját Allahnak, az Ő prófétájának, imámodnak, kinek a szíve a legnagyobb, állhatatossága a legkiváltabb, ki leglassabban dühödik meg, belenyugszik a mentegetődzésbe, irgalmas a gyengékkel, kemény az

65. Utalás a próféta Szunnájára.

erőssel, kit az erőszak nem foszt meg nyugalmától, s a gyengeség nem hagyja őt nyugton ülni. Támaszkodj befolyásos családokra, jóhírű házakra, kiknek múltja dicső, majd a vitézség, bátorság, nemeslelkűség és szelídség embereire, mert ők a tisztesség tárháza, az erény forrása. Küzdj érdekeikben úgy, ahogy a szülők küzdenek gyermekeikért. Ne gondold magadban nagynak azt a tettet, mit megerősítésükért cselekszel, ne becsüld le a szép gesztust, minek oldalán velük kiegyezel, még ha az nem is sok, mert ez arra szólítja őket, legyenek jóakaróid, s hogy felőled csak a legjobbakat gondolják. Ne hagyd figyelmen kívül apró, finom megnyilvánulásaikat a nagy tettekre várva, mert míg a te apró kiváltságaid hasznukra vannak, a nagyok nem mindig segítenek rajtuk. Legyen az a legjobb hadvezéred, ki a katonáknak igaz segítséget nyújt, költ rájuk és megmaradt családtagjaikra, s egy dolog köti le igazán: küzdelme az ellenséggel. A szívesség, mit értük teszel, meglágyítja szívüket feléd. A kormányzó számára nincs kiváltabb annál, mint az ország törvényességének megtartása, s a nyáj szeretetének kivívása, mert biz' az meg nem nyilvánul, csak ha a keblekben békesség honol. Azok jószándéka csak akkor érvényesülhet, ha vezetőiket megbecsülhetik. Ne tartsd tehernek posztjukat rajtuk, ne azt lesd, mikor szakad meg terminusuk, légy kiváltságaikkal szemben megértő, imádkozz értük, s vedd számba azok jótetteit, kik próbára tétettek, mert a szép cselekdetek említése felrázza a bátrat és lábra állítja a gyengét, ha Allah is úgy akarja. Ismerd el mindenkinek erőkifejtését, ne tulajdonítsd a másiknak, mit az egyik tett, ne adj kisebb viszonzást annál, mit a tett megérdemel. Ne késztessen valaki nagy méltósága arra, hogy jelentéktelen cselekedetét felnagyítsd, s lenézd annak nagy dolgát, ki alacsony sorsú. Hagyatkozz Allahra és az Ő prófétájára mindenben, mi bánt, gondot okoz, vagy ha benned összezavarodtak a dolgok, mert egykor Allah így szólt a néphez, kiket helyes irányba akart terelni: „Ó, kik hisznek! Engedelmeskedjetek Allahnak, engedelmeskedjetek a Hírnöknek, s azoknak, kik a parancs gazdái (elöljárók) közöttetek. S ha összekülönböznétek valamiben, hát hagyjátok azt Allahra, s a Hírnökre..."[66] Az Allahra való hagyatkozás azt jelenti, hogy Írása bölcsessége szerint kell cselekedni, a prófétára való hagyatkozás pedig, hogy tedd magadévá a mindenki által elfogadott Szunnát, miben nem oszlanak meg a nézetek. Az emberek közti viták eldöntésére azt válaszd, ki szerinted a legkiválóbb nyájadból. Ne hozzák szégyenbe az ügyek, ne lobbantsa haragra pörlekedés, ne tartson ki a tévhit mellett, ne árnyékolja be az igazat, ha ismeri, ne vezessék őt kapzsi vágyak, ne elégedjék meg a részigazsággal a teljes felderítése helyett. Legyen ő az, ki a kétségeknek leginkább gátat vet, az érveket ő vegye tekintetbe legjobban, a pörlekedők veszekedését ő tűrje legkevésbé, az ügy teljes kivizsgálásában ő legyen a legállhatatosabb, s legyen ő a leghatá-

66. Korán 4/59.

rozottabb a döntés meghozatalában. Ne tegye őt a dicséret hiúvá, ne térítse el az igézés. Kevesen vannak az ilyen emberek! Aztán gyakorta kísérd figyelemmel bíráskodását, s adj néki annyi pénzt, amennyi nem hagy néki ürügyet arra, hogy másokhoz forduljon szükségletei kielégítéséért. Helyezd őt olyan rangba udvartartásodon belül, mire senki más az elöljárók közül nem sóvároghat, mert így ő bizton maradhat a körötted pöffeszkedők csipkelődéseitől. Neked mindezt tüzetesen át kell nézned, mert ez a vallás egykor fogoly volt a gonoszok kezében, mikor csupán a szenvedély volt, mi dolgozott benne, s a világ, mit általa célba vettek. Majd nézz utána jól a végrehajtóknak. Csak akkor bízd meg őket, ha már túl vagy próbatételükön. Ne adj nékik megbízatást kivételezettség és kedvezményezettség indíttatásából, mert ezek törvénytelenséget és hűtlenséget eredményeznek. Azokat válaszd ki közülük, kik már gyakorlattal bírnak, jólelkű házakból származnak és már van múltjuk az iszlámban, mert ők a legnemesebb lélekkel felruházottak, s a legigazabb kiállásúak. Ők hajlanak legkevésbé kapzsiságra becsületük miatt, s tekintetük beéri a dolgok következményeit. Juttass számukra bő megélhetést, mert ez ad nékik erőt arra, hogy saját magukat jobbá tehessék, gazdagságot, ami miatt nem kell ahhoz nyúlniuk, mi kezeik között áthalad, s érvet ellenük, ha megszegik parancsod és visszaélnek bizalmaddal. Felügyeld munkájukat és küldj közéjük szemeket,[67] kik őszinték, hűségesek, mert titkos megfigyelésük arra készteti őket, hogy megküzdjenek a bizalomért, s legyenek a nyájhoz szívesek. Vigyázz a segédekkel! Ha bármelyikük is hűtlenség felé nyújtaná kezét, mit a szemektől származó hírek is megerősítenek, hát ez legyen elegendő bizonyság ellenük! Mérj ki rá testi fenyítést és vedd vissza azt, mit munkája során kezelt. Majd vesd őt megaláztatás alá, jegyezd föl nevét az árulók között, s verd kalodádba, hol tettének szégyenét hirdessék ki. Ügyelj az adóbevételekre úgy, hogy kik azzal dolgoznak, jó megélhetésük legyen, mert az adóügyek és begyűjtőik érdekén belül leledzik minden más érdeke. Mások ugyanis nem virágozhatnak fel nélkülük, mert minden ember függ az állami bevételektől és az azokkal dolgozóktól. A földművelésre még az adóügyeknél is élesebb szemmel tekints, mert nem szedhető adó, csak ha van földművelés. Aki úgy gyűjt adót, hogy nincs mögötte földművelés, az romba dönti az országot, pusztulást hoz a népre, s nem tart kormányzása csak rövid ideig. Ha panaszkodnak a nehézségekre, járványokra, az itatóvíz szennyére, a földi elázásra, megváltozására az áradástól, vagy szomjúságára a szárazságtól, néked annyira meg kell enyhülnöd feléjük, amennyivel úgy reméled, sorsukat jobbra fordíthatod. Ne súlyosbodjék rád semmi abból, mivel balsorsukat csillapítottad, mert ez egy befektetés, mit ők majd visszatérítenek neked országod

67. Ellenőrök, akik titokban kémlelik ki munkájukat.

felvirágoztatásával, kormányzásod megszépítésével, s kivívod dícséretüket és boldogságukat az igazsággal, mit köztük osztasz. Így nyugton építhetsz erejükre, mert állhatatosságodat befektetted náluk, mivel kivívtad bizalmukat, s szíves bánásoddal megszoktattad velük törvényességedet. Meglehet, hogy ezek után segítségüket kéred, minek ők örömmel tesznek eleget, mert a felvirágoztatás olyan dolog, ami képes elviselni mindazt, amivel megterheled. A föld leromlása meg a termelők elszegényedéséből ered. A termelők akkor szegényednek el, mikor az adószedők minden erejükkel csak gyűjtenek, mert balsejtelmük van posztjuk megtartásáról, s nincs hasznukra a figyelmeztetés. Figyelj a közügyek gyakorlóira is! Legjobbjukat bízd meg saját ügyeid intézésével. Leveleidet, melyekből kiolvasható gondolkodásmódod, titkaid, hagyd arra, kinek jelleme a legerényesebb, ki nem lelkesedik a kiváltságokért, s nem beszél ki mögötted az elöljárók jelenlétében. Az ne hanyagolja el felterjeszteni eléd tisztviselőid közleményeit, s a helyes válasz megadását azokra a te nevedben, ugyanígy jegyezze bevételeidet és kiadásaidat. Nem köthet nevedben oly egyezséget, mi téged gyengít, s nem állhat el az oly egyezség megtagadásától, mi ellened irányul. Nem vesztheti szem elől posztjának határait, mert ki saját posztja korlátait nem ismeri, az a másokét még annyira sem tudja. Ezeknek kiválasztása ne megérzéseiden, bizakvásodon, jó benyomásodon alapuljék, mert ezek az emberek mesterkedésükkel és jószolgálatukkal kiismerik a kormányzó megérzéseit, de nincs emögött semmi jóakarás, vagy megbízhatóság. Inkább tedd próbára őket azzal, amit előtted a jólelkű halandók uralma alatt cselekedtek. Támaszkodj megítélésedben arra, kit a köznép a legjobb hírűnek vél, ki legismertebb megbízhatóságáról, mert ez lesz bizonyság Allah iránti szándékodról és annak, ki téged a kormányzósággal megbízott.[68] Jelölj ki minden ügy intézésére egy vezetőt, kit nem törhetnek meg a nagy dolgok, s nem zavarodhat meg azok sokaságától. Ha titkáraidnál hibát fedezel fel, ne feledkezz meg a felelősségre vonásról. Most pedig néhány jótanács a kereskedőkkel és iparosokkal kapcsolatban. Lásd el őket bölcsességgel, akár helyhez kötöttek, akár tőkéjükkel karavánozók, vagy testi erejükkel dolgozók, mert ők a haszon forrásai, az áruellátás alapkövei. Ők azt messzi, távoli tájakról hozzák szárazföldön, tengeren, síkvidéken és hegyeken keresztül, ahonnan azt az emberek másképp el nem érhetnék, hisz nem lenne merszük odamenni. Amazok békés emberek, nem kell félni lázadásuktól, így árulásuktól sem kell tartani. Gondoskodj magad dolgaikról, vagy intézkedj, hogy bárhol is legyenek országodban, kezeljék ügyeiket kiváltsággal. De azt is tudd, hogy ezzel együtt legtöbbjük kicsinyes, feslett, fösvény és csúf. Felhalmozzák áruikat, hogy egyeduralkodóvá lehes-

68. Magának az imámnak

senek a hasznon és kézben tarthassák a kereskedelmi árakat, ezzel a köznépnek ártanak és foltot ejtenek a tisztviselők becsületén.[69] Tiltsd meg a kereskedők egyeduralmát, mert Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – véget vetett annak. Az adásvétel történjék egyszerűséggel, helyes súlyokkal, árakkal és ne veszítsen rajta egyik fél sem, se eladó, se vevő. Aki egyeduralkodóvá próbál válni felhalmozásával a piacon, miután te azt megtiltottad, hát példásan büntesd meg őt, de ne ess túlzásba. Majd tartsd szemed előtt Allahot, ha a legalsó osztályról esik szó! Ők a nincstelenek, szegények, ínségben szenvedők, nyomorgók, kitaszítottak és ide tartoznak a kéregetők, a koldusok. Őrizd meg Allahért azt, mit részükre meg kell őrizned az Ő igazságából, s mire Ő téged tett felelőssé. Ossz ki közöttük járandóságot kincstáraidból, s részesüljenek a földek terményeiből, mit minden vidék az iszlám javára begyűjt, mert ebből a legtávolibbaknak is ugyanaz a részesedés jár, mi a legközelebbieknek. Ezek ők mind, kiknek jogai a te kezedben vannak. Nem tarthat távol tőlük a fényűző élet, nem lehet kifogás számodra az apró ügyek semmibe vétele a nagy és fontos ügyek kedvéért. Ezért hát ne vond meg figyelmedet róluk, ne fordítsd el hiúságból arcodat tőlük. Viseld gondját azok dolgainak, kik nem érhetnek el hozzád a szemek megvetése miatt, s kiket az emberek lebecsülnek. Jelölj ki számukra néhány megbízható halandót, kik istenfélők és szerények, s ők terjesszék fel hozzád azok dolgait. Majd úgy bánj velük, hogy az melletted szólhasson Allahnál a Napon, mikor találkozol Vele, mert az egész nyájon belül ők azok, kik kiváltképp rászolgáltak a méltányos bánásmódra. Azért mások igazságának is tégy eleget, hogy megfelelhess Allah elvárásának. Óvd meg az árvákat, az öregeket, kik nincstelenek és védtelenek lévén, koldulni járnak. Ez biz' terhes a tisztviselők számára. Allah könnyebbséget tesz azoknak, kik a Túlvilág viszonzását keresik, eltűrik magukon az ínséget és bíznak Allah nekik tett ígéretének őszinteségében. Jelölj ki időt a panaszosok számára, mikor magadat szabaddá teheted részükre, közgyűlésüket tiszteld meg jelenléteddel és ott Allahért, Ki teremtett téged, költözzön beléd a szerénység. Ekkor tartsd távol tőlük katonáidat, segéderőid közül őrségedet, rendőreidet, hogy rettegés nélkül szólhasson a beszédre emelkedő. Hallottam egykor Allah prófétáját – Allah fohásza reá és nemzetségére – amint több alkalommal is megjegyezte: „Nem tisztul meg az a nemzet sohasem, ahol nem jut hozzá a gyenge igazához az erőstől való félelem nélkül." Nézd el feszélyezettségüket és beszédbeli gyengeségüket, térítsd el róluk a szűklátókörűséget és a gőgöt. Erre Allah ki fogja néked teríteni kegyelmének leplét és az iránta tanúsított engedelmességért kiszabja részedre a szép viszonzást. Bármit is adsz, add jószívvel, s bármit megtagadsz, tedd azt szép szóval, magyarázatot adva rá. Aztán van néhány oly dolog, mit közvetlenül

69. Miután adminisztratív eszközökkel nehezen tudják szabályozni áraikat.

neked kell intézned. Ilyen például a válaszadás tisztviselőidnek, ha arra titkáraid nem képesek, vagy rendelkezés az emberek panaszairól, ha segédeid kibújnak ez alól. Minden nap végezd el az aznapi munkaadagot, mert minden napnak megvan a magáé. Jelöld ki magadnak a legkiváltabb és legszebb időt, mit közted, s Allah közt töltesz el, hisz mindez Allahot illeti, ha a szándék tiszta és nyugvásra lelhet benne a nyáj. A kiemelkedő tett, mivel tisztává teszed hitedet Allah előtt, legyen az, hogy megtartod mindazt az elrendelést, mi Őérte való. Ezért áldozz Allahnak testi megfeszítéseidből éjjel és nappal, teljesítsd hűséggel, mi Allahhoz közel visz, mondd azt teljességgel,[70] minden botlás és kihagyás nélkül, bármily terhelést is áll ki tested eközben. Ha imára állítod az embereket, ne legyen az se terjedelmes, se összekapkodott, mert a halandók közt vannak, kik betegek, s vannak, kik szükséget éreznek. Mikor Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – Jemenbe küldött, azt kérdeztem, miként állítsam őket imára, erre ő így szólt: „Mondd annak imáját, ki a leggyengébb közülük, és légy tekintettel a hívőkre." Ne vonulj vissza hosszasan nyájad elől, mert a kormányzó távolmaradása nyájától egyfajta kicsinyesség, ami tudatlanságot eredményez a dolgok folyásáról. A távolmaradás elvágja őket a tudástól, mitől elzárattak, ezért hajlamosak lesznek lekicsinyíteni a nagyot, felnagyítani a kicsit, megcsúfítani a szépséget, megszépíteni a csúfat, s ezalatt az igazság összekuszálódik a hamissal. A kormányzó csupán ember, ezért nem tudhatja azt, mit a többiek titokban tartanak előle. Az igazságnak nincsenek ismertető jegyei, mik alapján meg lehetne ismerni elütését a hamistól. Ilyenkor kétféleképpen cselekedhetsz. Vagy bőkezűséget gyakorolsz a jogok osztásában, de akkor mire való volt távolmaradásod, mikor úgyis teljesíted kötelességedet és jogokat osztasz, vagy pedig fösvénnyé leszel, ki mindent megtagad, akkor viszont az emberek hamarosan felhagynak kéréseikkel feléd, mert elveszítik reményeiket a nemeslelkű bánásmódra. Ezzel együtt az emberek igényeinek zöme, mit eléd terjesztenek, nem rejt semmi veszélyt számodra. Ilyenek az elnyomásra vonatkozó panaszok és a törvényesség megítélésének kérelme. Aztán a kormányzónak vannak kedvencei és olyanok, kik szabad bejárással bírnak hozzá. Ők azok, kik a rájuk bízottakat hűtlenül kezelik, önkényeskedők és nem gyakorolnak törvényességet viszonyaikban. Ki kell irtanod a gonosznak még gyökerét is ezekből, mégpedig úgy, hogy meg kell szakítsd az eme állapotot előidéző okokat! Ne juttass senkinek sem földbirtokot udvarodból és támogatóid közül. Ezek ne is vágyódjanak tőled földbirtokra, mert az ártást hozna a szomszédos vidékek embereire a víz és egyéb közhasznú juttatások kihasználása miatt, hisz ezeknek terheit azok úgyis másokra hárítanák. Eképpen csak az övék lenne a haszon, míg a vád téged sújtana az evilágon, s a Túlvilágon egyaránt. Juttasd igazához azt,

---

70. T.i. az imát (A fordító)

kit az megillet, legyen ő közel vagy messzi. Ebben pedig légy kitartó, figyelmes, még ha rokonaid és kedvenceid is áldozatául esnek annak. Tartsd szem előtt a viszonzást, mi abból rád nehezedik, mert annak díja vigasszal teli. Ha a nyáj önkényeskedéssel vádol, tárd fel nékik okaidat és szabadítsd meg őket magyarázatoddal e sejtésüktől, mert ezzel próbára teszed lelkedet, megbecsülöd nyájadat, s fejtegetésed biztosítja célod elérését, miáltal megerősítheted őket az igazságban. Ne taszítsd el a békét, mire ellenséged hív, ne vess el semmit, miben Allah megelégedése lakozik, mert a béke nyugtot hoz katonáidnak, megszabadít gondjaidtól és biztont nyújt országodnak. A békekötés után viszont minden erőddel ügyelj ellenségedre, mert lehet, hogy az ezzel szándékozta megtörni figyelmedet. Ezért inkább légy elővigyázatos és e kérdésben vizsgáld felül szép sejtésedet! Ha egyezséget kötöttél ellenségeddel, vagy szavadat adtad neki, akkor teljesítsd egyezségedet, s adott szavadnak hűen tégy eleget. Tedd magadat az adott szó védőpajzsává, mert semmi sem tömöríti össze erősebben Allah elrendelése közül az embereket, még vágyaik különbözősége és nézeteik sokfélesége ellenére is, mint az egyezséghez való hűség tisztelete. A muzulmánokon kívül még a bálványimádók is alávetik ennek magukat, mert felismerik az erőszak újjáéledésének veszélyeit. Ezért hát ne csald meg szavadat, ne szegd meg egyezségedet, s ne vezesd félre ellenséged, mert nem véd meg Allah elől sem a tudatlanság, sem a gyengeség. Allah az egyezséget és az adott szót biztonsággá tette meg, mit szolgálói fölött terjesztett ki kegyelme által, s menhellyé, miben ők védelmét élvezhetik és szétszóródhatnak az Ő szomszédságában. Ezért ebben ne legyen semmi szószegés, árulás, vagy megtévesztés. Ne köss egyezséget, mi sokféleképpen érthető, ne változtasd meg a homályos szavak kicsengését, miután megállapodtál és biztosítékot adtál rá. Ha az Allahhal kötött egyezség ínséget hoz rád, ez ne késztessen annak törvénytelen úton történő megtagadására, mert a gyötrelem elviselése, mivel az enyhülést és a szép viszonzást várhatod, jobb, mint a szószegés, minek félheted következményét, miáltal Allah körbevesz téged követelésével,[71] s hiába kéred a feloldást az evilágon és a Túlvilágon. Óvakodj az igazságtalan vérontástól, mert semmi sem váltja ki jobban az égi megtorlást, hatalmasabb következményben, taszítóbb a kegytől, s életet szegőbb, mint az. Allah, a Magasztos, majd a Végítélet Napján azok közt kezdi el az ítélkezést, kik vért ontottak. Hatalmadat ne a megtiltott vér kiontásával próbáld megerősíteni, mert ez meggyengíti, lealacsonyítja, sőt romlásba viszi és magával ragadja azt. Nincs kifogás Allah előtt, s előttem a szándékos gyilkolásra, mert annak vére visszahullik elkövetőjére. Ha nem szándékosan teszed, ha túlzásba viszed korbácsodat, kardodat, vagy kezedet a büntetés kimérésekor, s minthogy még egy ököl is, vagy mi ennél kevesebb, halálos lehet, nem menthet

71. Amit az egyezségről az Ő javára nem teljesítettél, mert azt egyoldalúan felrúgtad. (A fordító)

meg hatalmad gőgje attól, hogy a hozzátartozóknak jussát ezután ki ne fizesd. Óvakodj az önteltségtől, s attól, hogy a tetszetősnek szavazz bizalmat, hogy szeresd a magasztalást, mert mindez óriási alkalmat ad a Sátánnak kitörölni a jótevőből jótetteit. Óvakodj a mannától, mit nyájadnak érdemein felül nyújtanál jószívűségből, kerüld el túldicsőítését tettednek, vagy hogy ígéretet teszel, mit meg sem tartasz, mert a manna így meghamisítja a szépet, a malaszt kioltja az igazság fényét, az ígéretszegés pedig haragra lobbantja Allahot és az embereket. Allah, a Magasságos így szólt: „Megnő az iszony Allahnál, ha azt mondjátok, mit nem tesztek."[72] Ne siesd el a dolgokat azok ideje előtt, de ne hagyd veszni sem őket, ha eljött idejük, ne ragaszkodj hozzájuk, ha bizonytalanok, s ne töltsön el gyengeség, ha azok tisztán kivihetők. Mindent helyezz a maga helyére, s mindent tégy a maga idejében. Ne sajátíts ki magadnak olyat, amiből az embereknek egyenlő rész jár, s ne hagyj figyelmen kívül semmit, mi a szemnek világosan látszik, nehogy más vegye azt el tőled. Hamarosan feltárulnak előtted a dolgok burkai és az elnyomottnak te kell, hogy jóvátételt adj! Uralkodj tekintélyed beképzeltségén, haragod kitörésén, kezed rohamán és nyelved élén. Mindezek ellen úgy védekezz, hogy tartsd vissza a kitörést, míg alább nem hagy dühöd és vissza nem nyered önuralmad. Ám ezt addig el nem érheted magaddal, míg nem foglalkozol sokat a gondolattal, milyen is lesz a találkozó Uraddal! Arra is kell gondolj, mi elmúlt azokkal, kik előtted voltak, így hát idézd fel a törvényes kormányzókat, a kivált hagyományokat, prófétánk – Allah fohásza reá és nemzetségére – emlékét és Allah könyvének elrendeléseit. Neked ezeket úgy kell követned, mintha láttál volna minket azok szerint cselekedni. Oly törekvéssel kell utánuk vesd magad, amilyet én rendeltem el számodra ebben az okiratomban, s amilyen mellett kimerítettem magamból az érvek sorát, hogy ne maradjon részedre egy kifogás sem, mi a vágyak hajszolásában segítségedre lenne. Allahot kérem, az Ő kiterjedt kegyelmét, hatalmas bírását, ébresszen vágyat, miáltal Ő arra sarkalhasson engem és téged, ami elvezet az érvhez, mi tiszta Előtte és teremtményei előtt, ami kivívja az Ő megelégedését, az emberek szívből jövő megbecsülését, mi szép emléket hagy az országnak, gyarapítja a kegyet, megsokszorozza a becsületet, s hogy pecsételje meg Ő nékem és néked életünket boldogsággal, vértanúsággal. Mert mi bízvást Hozzá térünk meg! Legyen békesség Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére, az üdvösekre, szeplőtelenekre – és sok áldás! Békesség!

---

72. Korán 61/3.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى طَلْحَةَ وَالزُّبَيْرِ ، مَعَ عِمْرَانَ ابْنِ الْحُصَيْنِ الْخُزَاعِيِّ

ذَكَرَهُ أَبُو جَعْفَرٍ الْإِسْكَافِيُّ فِي كِتَابِ الْمَقَامَاتِ فِي

مَنَاقِبِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ عَلِمْتُمَا وَإِنْ كَتَمْتُمَا أَنِّي لَمْ أُرِدِ النَّاسَ حَتَّى

أَرَادُونِي ، وَلَمْ أُبَايِعْهُمْ حَتَّى بَايَعُونِي ، وَإِنَّكُمَا مِمَّنْ أَرَادَنِي وَبَايَعَنِي ،

وَإِنَّ الْعَامَّةَ لَمْ تُبَايِعْنِي لِسُلْطَانٍ غَالِبٍ ، وَلَا لِعَرَضٍ حَاضِرٍ ،

54. Levél
Talhának és Zubajrnak

Abu Dzsaafar Iszkáfí említést tett erről a levélről könyvében, a Kitáb al-Makámátban, ahol a hívők emírjének – béke reá – tetteivel foglalkozik.

Nos, ti mindketten tudjátok és el is hallgatjátok, hogy addig nem közeledtem az emberek felé, míg ők nem közeledtek felém, majd nem kértem őket hűségesküjükre, hanem ők maguktól esküdtek fel rám, s ti ketten azok közt voltatok, kik közeledtek hozzám és fel is esküdtek! Hanem a köznép nem erőszak hatására, vagy lepénzelés útján tett nékem hűségesküt. Ha ti tényleg engedelmességből esküdtetek fel, úgy hát gyertek vissza és fogadjatok hamar bűnbánatot Allahnak, de ha kényszerből esküdtetek, úgy okot adtok nékem magatok ellen, hogy bemutathassam engedelmességtek és eltiporjam engedetlenségtek. Életemre! Ti nem voltatok a muhádzsiroknál jogosultabbak arra, hogy elleplezzétek és elhallgassátok a dolgokat! A hűségeskü megtagadása annak letétele előtt könnyebb, mint az attól való megszabadulás annak elfogadása után! Ti azt tettétek fel magatokban, hogy én öltem meg Oszmánt. Akkor döntse el a dolgot köztem és köztetek valaki olyan Medina népéből, ki sem az én, sem a ti pártotokon nem áll, majd mindenkinek vállalnia kell tettét úgy, ahogy elkövette. Vonjátok hát vissza ó, sejkek állításotokat most, mikor a legnagyobb dolgotok a szégyen, még mielőtt a szégyen a pokol tüzével nem társul! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى مُعَاوِيَةَ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ قَدْ جَعَلَ الدُّنْيَا لِمَا بَعْدَهَا ، وَ ابْتَلَى فِيهَا أَهْلَهَا ، لِيَعْلَمَ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ، وَلَسْنَا لِلدُّنْيَا خُلِقْنَا ، وَلَا بِالسَّعْيِ فِيهَا أُمِرْنَا ، وَإِنَّمَا وُضِعْنَا فِيهَا لِنُبْتَلَى بِهَا

55. Levél
Muávijának

Allah tette meg az evilágot, ami utána jön,[73] s próbára teszi azon lakóit, hogy megtudja, melyikük cselekedetei szépek. Mi nem az evilág számára hozattunk elő, nem arra rendeltettünk, hogy küzdjünk érte, hanem azért kaptunk szállást ott, hogy próbára tétessünk általa! Így most Allah engem tesz próbára veled és téged velem, ezért egyikünknek mégtette a másik fölött az érvet. Te a Korán rossz értelmezésével rögzültél az evilágra és azt kérted számon tőlem, amiben sem kezem, sem pedig nyelvem nem volt felelős, míg ezalatt te és a szíriaiak engem vádoltatok, tudósaitok meg felizgatták tudatlanjaitokat, állóitok ülőiteket. Féld hát Allahot magad miatt és ne engedd, hogy a Sátán vezessen. Fordítsd arcodat a Túlvilág felé, mert ez a mi utunk és a te utad, majd vigyázz, nehogy lesújtson rád Allah egy hirtelen vésszel, mi kitépi a gyökeret, megszaggatja a lombot! Esküszöm Allahra oly esküvel, mi meg nem szegetik, hogy ha a sors összehozna téged velem, én addig tartanám magam előtted állhatatosan, „... míg Allah nem ítél közöttünk, s Ő a Bírák Legjobbika."[74]

---

73. T.i. a Túlvilág számára
74. Korán 7/87.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَصَّى بِهِ شُرَيْحَ ابْنَ هَانِئٍ لَمَّا جَعَلَهُ عَلَى مُقَدِّمَتِهِ إِلَى الشَّامِ:

اِتَّقِ اللَّهَ فِي كُلِّ صَبَاحٍ وَمَسَاءٍ، وَخَفْ عَلَى نَفْسِكَ الدُّنْيَا الْغَرُورَ، وَلَا تَأْمَنْهَا عَلَى حَالٍ

56. Rendelkezés, mikor Surajh ibn Hánít a Szíria felé induló csapatok élére kinevezte

Féld Allahot minden reggel, minden este, féltsd magad a csábító evilágtól és semmiképp ne gondold azt[75] biztonságosnak. Tudd, hogy ha nem tart vissza az iszonytól való félelmed attól, mit szeretsz, akkor biz' a szenvedélyek ártások közé vetnek téged. Ezért inkább légy magad őrizője, visszafogója, s légy mérgednek elfojtója, kioltója!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ عِنْدَ مَسِيرِهِ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الْبَصْرَةِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنِّي خَرَجْتُ مِنْ حَيِّي هَذَا، إِمَّا ظَالِمًا وَإِمَّا مَظْلُومًا، وَإِمَّا بَاغِيًا وَإِمَّا مَبْغِيًّا عَلَيْهِ

57. Levél Kúfa népének, mikor Medinából Baszrába vonult.

Nos, én már magam mögött hagytam e vidékemet, akár egy elnyomó vagy akár egy elnyomott, de úgy is, mint lázadó, vagy úgy, mint aki ellen lázadnak. Én ahhoz könyörgök Allah nevében, kihez elér e levelem, hogy álljon át hozzám és segítsen, ha igazam van, de ha nincs, akkor meg próbáljon meggyőzni.

75. A Túlvilágot.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كَتَبَهُ إِلَى أَهْلِ الْأَمْصَارِ ، يَقُصُّ فِيهِ مَا
جَرَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَهْلِ صِفِّينَ :

وَكَانَ بَدْءُ أَمْرِنَا أَنَّا الْتَقَيْنَا وَالْقَوْمُ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ ، وَالظَّاهِرُ
أَنَّ رَبَّنَا وَاحِدٌ ، وَنَبِيَّنَا وَاحِدٌ ، وَدَعْوَتَنَا فِي الْإِسْلَامِ وَاحِدَةٌ ،
وَلَا نَسْتَزِيدُهُمْ فِي الْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَالتَّصْدِيقِ بِرَسُولِهِ وَلَا يَسْتَزِيدُونَنَا
وَالْأَمْرُ وَاحِدٌ إِلَّا مَا اخْتَلَفْنَا فِيهِ مِنْ دَمِ عُثْمَانَ ، وَنَحْنُ مِنْهُ بُرَآءُ

58. Levél
Körlevele, melyben leírja mi történt közte és a másik sziffíni tábor között

Dolgunk úgy kezdődött, hogy mi és a szíriaiak találkoztunk. Kiderült, hogy Urunk ugyanaz, prófétánk ugyanaz, felhívásunk az iszlámra ugyanaz. Mi nem akartunk semmit, hogy Allah hitéhez adjanak, sem az Õ prófétájának elismerését és ők sem akarták ezt viszont. Az egység teljes volt, csupán Oszmán vérében különböztünk össze, mert mi vétlenek vagyunk abban. Mi azt mondtuk: „Jöjjetek el, megbeszéljük, tegyük félre ma a villongásokat, békítsük le az embereket, míg a helyzet meg nem szilárdul és össze nem áll, akkor majd erőt nyerünk, hogy az igazságot helyére tehessük." Ám ők azt mondták, hogy azt háborúval döntik el maguk. Dölyfösködtek, míg a harc ki nem terjesztette szárnyát és meg nem telepedett. Lángjai magasba szöktek, megélénkültek. Mikor már az minket is meg őket is felőrölte, karmait belénk és beléjük süllyesztette, akor elfogadták, mire azelőtt hívtuk őket. Mi belementünk abba, mire szólítottak, s igyekeztünk eleget tenni kérésüknek. Eképp világossá lett számukra az érv és elszakadt tőlük a mentség. Most, aki tőlük ennek megfelelően tesz, azt Allah megmenekíti a pusztulástól, de aki makacs és követelődző, az szószegő, kinek szívét Allah megvakítja, s feje körül bűnök röpdösnek.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى الْأَسْوَدِ ابْنِ قُطْبَةَ صَاحِبِ جُنْدِ حُلْوَانَ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ الْوَالِيَ إِذَا انْحَلَفَ هَوَاهُ مَنَعَهُ ذٰلِكَ كَثِيرًا مِنَ الْعَدْلِ، فَلْيَكُنْ أَمْرُ النَّاسِ عِنْدَكَ فِي الْحَقِّ سَوَاءً، فَإِنَّهُ لَيْسَ فِي الْجَوْرِ عِوَضٌ مِنَ الْعَدْلِ

59. Levél
Aszvad ibn Kutbának, Hulván[76] kormányzójának

Ha a kormányzót elragadják szenvedélyei, ez nagyban visszafogja őt az igazságosságban. Mindenkinek egyenlő jogokkal kell bírni előtted, mert a törvénytelenség nem pótolhatja a törvényességet. Kerüld az olyat, mit magadnak sem szeretnél. Törd magad azon, mit Allah elrendelt néked, remélve az Ő viszonzását és félve büntetését. Tudd, hogy az evilág a próbatétel otthona. Annak lakója nem vesztegethet el idejéből még egy órát sem, csak ha megbánja azt a Végítélet Napján, s nem segít téged az igazság ellen semmi sohasem. Egyik jogod, hogy megőrizd magad (a bűnöktől), s hogy gondoskodj nyájadról teljes erőddel. Ami ebből hozzád elér, az kiváltabb, mint mi általad elér (a nyájhoz).

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى الْعُمَّالِ الَّذِينَ يَطَأُ الْجَيْشُ عَمَلَهُمْ:

مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى مَنْ مَرَّ بِهِ الْجَيْشُ مِنْ جُبَاةِ الْخَرَاجِ وَعُمَّالِ الْبِلَادِ:

60. Levél
tisztviselőinek, kiknek körzetében elvonult serege

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől az adószedőknek és az ország tisztviselőinek, kik területén a sereg áthalad. Egy sereget indítottam útnak, mi átvonul nálatok, ha Allah is úgy akarja. Meghagytam nékik mindazt, mit Allah kötelezően rendelt el részükre, így ők el kell kerüljék a molesztálást, s féken kell tartaniok magukat a baj okozástól. Én

76. Perzsia egyik kormányzósága

vétlennek tartom meg magam előttetek és nem-hívő védenceitek előtt mindattól a zaklatástól, mit a sereg okoz, kivéve ha valakit az éhség kényszerít, s nem talál más kiutat, hogy étvágyát csillapíthassa. Büntessétek meg azt romlottságáért, ki bűnös szándékkal bármit is elvesz! Ám tartsátok vissza félkegyelműitek kezét attól, hogy akadályt gördíthessenek a sereg útjába, vagy beavatkozzanak olyasmibe, mire a csapatokat buzdítottuk. Én magam is a sereg sorai közt vagyok, hát jelentsétek nékem az önkényeskedőket, a nehézségeket, mit okoztak, s minek elhárítását fel nem éritek, csak Allah, vagy az én segítségemmel. Majd én azt megváltoztatom, Allah segedelmével, ha Ő is úgy akarja!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى كُمَيْلِ ابْنِ زِيَادٍ النَّخَعِيِّ، وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى هِيتَ،
يُنْكِرُ عَلَيْهِ تَرْكَهُ دَفْعَ مَنْ يَمُرُّ بِهِ مِنْ جَيْشِ
الْعَدُوِّ طَالِبًا لِلْغَارَةِ :

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ تَضْيِيعَ الْمَرْءِ مَا وُلِّيَ، وَتَكَلُّفَهُ مَا كُفِيَ، لَعَجْزٌ
حَاضِرٌ، وَرَأْيٌ مُتَبَرٌ، وَإِنَّ تَعَاطِيَكَ الْغَارَةَ عَلَى أَهْلِ قِرْقِيسِيَا،

61. Levél
Kumajl ibn Zijád Nahínak, Hít kormányzójának, miben kifejezi elégedetlenségét és gyengeségét, hogy nem akadályozta meg az ellenség csapatait a betörésben és portyázásban

Annak elhanyagolása, mire valaki ki lett jelölve, s annak utánzása, mit mások művelnek, utal az illető gyengeségére és káros nézetére. Mert kivonulásod Kirkíszija népe ellen úgy, hogy közben fegyvertárad elhagyod, minek pedig parancsnokául kineveztünk, s hol nem maradt senki, ki megvédje, vagy ki az ellent visszaverje, biz' mindent aláásó nézet volt. Így te híddá változtál az ellenségnek, kik portyázni jöttek szövetségeseidre, míg vállad gyenge volt, nem aggódtál, mi folyik körötted, nem zártad el a rést, nem törted le a tüskét, nem védted meg a terület népét, s nem vitted végbe a tettet az emír oldalán!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى أَهْلِ مِصْرَ مَعَ مَالِكِ الْأَشْتَرِ رَحِمَهُ اللَّهُ لَمَّا وَلَّاهُ إِمَارَتَهَا:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ بَعَثَ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَذِيراً لِلْعَالَمِينَ، وَمُهَيْمِناً عَلَى الْمُرْسَلِينَ، فَلَمَّا مَضَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَنَازَعَ الْمُسْلِمُونَ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ

62. Levél
Egyiptom népéhez Málik Astaron keresztül, mikor ő ott kormányzó volt

Allah, a Magasztalt, elküldte Mohamedet – Allah fohásza reá és nemzetségére – figyelmeztetőként a világokra, s tanúságtevőül a többi prófétának. Mikor ő kiadta lelkét – béke reá – a muzulmánok összekülönböztek utána a hatalomban. Allahra! Sosem ötlött fel bennem, sosem jutott eszembe olyan, hogy az arabok őutána – Allah fohásza reá és nemzetségére – a kalifátust el akarják majd ragadni háza népétől, sem az, hogy elveszik azt tőlem őt követően, de egyszercsak megijesztett a tömeg ember valaki körül, kinek hűségeskütt tettek! Ám én visszatartottam kezem, mígnem láttam az emberek elkanyarodását az iszlámtól, s hogy Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – hitének megsemmisítésére szólítanak. Féltem, ha nem védelmezem az iszlámot és népét, s ha rés vagy tombolás támad rajta, az nagyobb erővel sújt le rám, mint a hatalom elvesztése, mi néhány napig tartott csupán, majd szertefoszlott, akár a délibáb, s elúszott, akár a felhő. Erre én felkeltem, mígnem megdőlt és letűnt a hamis, s a hit visszanyerte nyugalmát, biztonságát.

Ugyanebből a leveléből

Allahra! Még ha egyedül is ütköznék meg velük és ők csordultig töltenék harcosaikkal az egész földet, biz' nem gyötrődnék, s nem jönnék zavarba. Meg vagyok győződve eltévelyedettségükről, miben bolyonganak és helyes irányomról, mit követek, mert tisztán látom magamat, s

bizonyos vagyok Uramban! Várom és reménykedem az Allahhal való találkozásban, az Õ szíves viszonzásában. De aggódom, hogy e nép dolga azok együgyű és feslett tagjai kezébe került, kik sajátjukként bánnak majd Allah pénzével, rabszolgájukká teszik az Õ szolgálóit, háborút viselnek a jószándékúakkal, s szövetséget kötnek a romlottakkal. Köztük ki issza azt, mi tilos, kit az iszlám fenyítéseként megkorbácsoltak, s az, ki el sem fogadta az iszlámot addig, míg nem kapott érte valamit.[77] Ha ez nem így lenne, nem intenélek, nem korholnálak, nem toboroználak, s nem sürgetnélek (a dzsihádra) titeket, de ha magtagadtok és gyengének mutatkoztok, én biz' magatokra hagylak benneteket! Nem látjátok tán, hogy városaitok határa megrövidült, telepeiteket elfoglalták, tulajdonaitokat elragadták, s hogy országotokat megtámadták? Allah kegyelmezzen nektek! Álljatok fel megküzdeni ellenségtekkel, ne tapadjatok a földhöz, különben lesújt rátok az elnyomás és visszatérhettek az iga alá, s eképp lesz végzetetek a legszörnyűbb! A harcosnak ébren kell maradni, mert ha elalszik, az ellenség nem alszik! Békesség!

77. Úgy tartják, hogy Amr ibn Ász csak úgy volt hajlandó megtérni, hogy a próféta őt jutalomban részesíti. Mikor ez megtörtént, fel is vette a hitet.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ ، وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى
الْكُوفَةِ ، وَقَدْ بَلَغَهُ عَنْهُ تَثْبِيطُهُ النَّاسَ عَنِ
الْخُرُوجِ إِلَيْهِ لَمَّا نَدَبَهُمْ لِحَرْبِ أَصْحَابِ الْجَمَلِ :

مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى عَبْدِ اللهِ ابْنِ قَيْسٍ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ بَلَغَنِي عَنْكَ قَوْلٌ هُوَ لَكَ وَعَلَيْكَ ، فَإِذَا
قَدِمَ عَلَيْكَ رَسُولِي فَارْفَعْ ذَيْلَكَ ، وَاشْدُدْ مِئْزَرَكَ ، وَاخْرُجْ
مِنْ جُحْرِكَ ، وَانْدُبْ مَنْ مَعَكَ ، فَإِنْ خَفَّفْتَ فَانْفُذْ ، وَإِنْ
ثَقُلْتَ فَابْعُدْ

63. Levél

Abu Músza Asa'rínak, Kúfa kormányzójának, mikor a hívők emírje megtudta, hogy lebeszélte az embereket a Dzsamali ütközethez történő csatlakozásról, mire pedig a hívők emírje szólította őt

Allah szolgálójától, a hívők emírjétől Abdullah ibn Kajsznak. Tudomásomra jutott rólad egy oly beszéd, mi épp úgy szól melletted, mint ellened. Ha elér hozzád küldöttem, készülj, fogj hozzá, gyere ki barlangodból, s hívd azokat is, kik veled vannak! Ha az igazságot keresed, valósítsd is meg, de ha meggondoltad magad, távozz! Allahra! El fognak érni, akárhol is vagy, majd nem fognak megkímélni, míg teljesen tönkre nem tesznek, míg mindened szét nem szóródik, míg fel nem rázódsz helyedről! Akkor majd úgy fogod elülső feledet félteni, mint most a hátsót. Amit te remélsz, nem könnyű, hanem gyötrően komoly. Meg kell ülni tevéit, legyőzni nehézségeit és elsimítani hegyeit. Szedd össze értelmedet, légy ura tetteidnek, s vedd ki részed! Ha nem tetszik, hát menj el oda, hol nincs részedre sem üdvözlés, sem menekvés. Te inkább lefekszel aludni, ha magadra maradsz, s nem kérdi senki, merre vagy! Allahra! Így néz ki egy igaz ember igaza, s nem foglalkozunk azzal, mit tesznek az istentagadók! Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ جَوَابًا عَنْ كِتَابِهِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّا كُنَّا نَحْنُ وَأَنْتُمْ عَلَى مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْأُلْفَةِ وَالْجَمَاعَةِ، فَفَرَّقَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَمْسِ أَنَّا آمَنَّا وَكَفَرْتُمْ وَالْيَوْمَ أَنَّا اسْتَقَمْنَا وَفُتِنْتُمْ،

64. Levél
Válasz Muávijának

Mi és ti, ahogy említetted, összhangban és egységben voltunk, majd megosztott minket a tegnap, mikor mi hittünk, s ti elvetettétek azt. Ma pedig mi állhatatosan viseljük hitünket, ti pedig kísértést indíttok útnak. A ti muzulmánjaitok félelemből vették fel az iszlamot, miután minden főrangú ember már megtért, s Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – pártjára állt. Azt írod, hogy megöltem Talhát és Zubajrt, kikényszerítettem Ajsát házából, s a két város[78] közt telepedtem meg. Ez mind oly dolog, mihez nincs közöd, mi nem ellenedre való, ezért nem szorul magyarázatra irányodban. Említetted, hogy meg szándékozol látogatni a muhádzsirok és anszárok kíséretében. Vége szakadt már a Hidzsrának a napon, mikor fivéred[79] fogságba esett! Ha sietsz, inkább várj egy kicsit, hogy elébed mehessek, ez így tetszetősebb lenne, mert azt jelentené, hogy Allah engem küld megbüntetni téged. Ha látogatni jönnél, olyan lenne, mint amit Bani Aszad írt:

„Szembe haladnak a nyári széllel,
Mi köveket hajít rájuk völgyeken és magaslatokon."

Még megvan a kard, mivel lesújtottam nagyatyádra, nagybátyádra, s fivéredre egyazon helyen.[80] Allahra! Tudom milyen vagy! Szívedet burok fedi, értelmed gyenge. Jobb azt mondani talán, hogy felmásztál egy létrára, honnan a kilátás részedre egy csúf helyre nyílik, mi ellenedre s nem javadra való, mert egy oly dolgot keresel, mit más vesztett el, egy más ember nyáját legelteted, oly dolgot kívánsz, mi nem téged illet, s nincs szál, mi téged ahhoz fűzzön. Mily messze is állnak szavaid attól, mit teszel,

78. Kúfa és Baszra
79. Hanzala ibnAbi Szufján, aki a badri csatában esett fogságba.
80. Badr napján.

mily közeli hasonlóságod atyai és anyai nagybátyáidhoz, kiket feslettségük vezetett és a hamis iránti vonzalmuk, hogy leszámolhassanak Mohameddel, – Allah fohásza reá és nemzetségére – s végül ők estek áldozatul, amint azt tudod. Nem voltak képesek kivédeni a balsorsot, nem tudták megőrizni hajlékuk biztonságát a kardok sújtásától, miktől nem maradt mentes a csata, s mik nem ismerték a gyengélkedést! Sokat idézted Oszmán meggyilkolását. Először te ahhoz csatlakozol, amihez az emberek,[81] majd tőlem kérsz ítéletet az emberek fölött, s én elrendezem a dolgot közöttetek Allah, a Magasságos Írása szerint. De az, mit te akarsz, az olyan, mint álcsecs a gyermeknek a szoptatásról való leszoktatás első napján!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَيْهِ أَيْضًا:

أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ كَانَ لَكَ أَنْ تَنْتَفِعَ بِاللَّمْحِ الْبَاصِرِ مِنْ عِيَانِ الْأُمُورِ ،
فَلَقَدْ سَلَكْتَ مَدَارِجَ أَسْلَافِكَ بِأَدْعَائِكَ الْأَبَاطِيلَ ، وَاقْتِحَامِكَ
غُرُورَ الْمَيْنِ وَالْأَكَاذِيبِ ، وَبِأَنِّي قَدْ أَلْقَتْ إِلَيْكَ مَا قَدْ عَلَا عَنْكَ ،

65. Levél
Muávijához

Itt az idő, hogy a szembeütköző dolgok fürkésző meglátása hasznodra legyen, mert te ősatyáid ösvényén lépdeltél, miközben hamisra hívtál, téveszméket, koholt és hazug képzeteket ültettél, magadnak követelted azt, mi távol áll tőled, s magadnak tudtad be azt, mi nem néked áll. El akarsz menekülni az igazságtól, lázadni szándékozol az ellen, mi már húsodba és véredbe ivódott,[82] mit hallásod tudatába épített, s mi betöltötte kebled. Mi marad az igazság után, ha nem az eltévelyedés, s mi marad a bizonyság után, ha nem a káosz? Ezért inkább óvakodj a kétségektől, a zűrzavar befolyásától, mert mióta a kísértés szétterítette leplét, annak homálya vakságot hozott a szemekre. Elérkezett hozzám leveled, mi telis-teli van bárdolatlan megjegyzésekkel, mik gyengítik a béke ügyét, s meseszerű állításokkal, mik kiagyalásában nem kapott helyet sem tudás, sem irgalom. Olyan vagy, mint ki mocsárba süllyedt, vagy ki sötétben botorkál. Olyan

81. Hűségeskü letételére a hívők emírjének.
82. Meg akarja már tagadni a hívők emírjének tett hűségi fogadalmát.

magasra kapaszkodtál fel, mit nehéz megközelíteni, mi minden jeltől[83] mentes, s mit még a keselyű sem ér el, hisz egy magasságban van a Göncöl-szekérrel! Tiltsa meg Allah, hogy utánam a te kezedbe kerüljön a muzulmánok sorsa, vagy hogy kiadjak egy olyan rendelkezést, okiratot, miben biztosítalak hatalmadról mindegyikük fölött! Már most légy nagyon elővigyázatos és figyelmes, mert ha ellenszegülsz, amikor Allah szolgálói rádtörnek, biz' a dolgok számodra végérvényesen véget érnek, s mit a mától még megkaphattál volna, azt akkor nem kapod meg!

﴿وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ﴾

إِلَى عَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ، وَقَدْ تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ بِخِلَافِ هٰذِهِ الرِّوَايَةِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ الْعَبْدَ لَيَفْرَحُ بِالشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيَفُوتَهُ، وَيَحْزَنُ عَلَى الشَّيْءِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ، فَلْيَكُنْ أَفْضَلُ مَا نِلْتَ فِي نَفْسِكَ مِنْ دُنْيَاكَ بُلُوغَ لَذَّةٍ أَوْ شِفَاءَ غَيْظٍ،

66. Levél
Abdullah ibn Abbászhoz
(Már előzőleg is találkozhattunk vele egy másik változatban)

Néha az embernek örömet okoz egy olyan dolog léte, mit el sem akart veszíteni, viszont elszomorítja, ha azt nem kapja meg sohasem. Ezért ne a gyönyörök élvezetét, a vágyak beteljesülését tartsd a legkiváltabbnak, mit magad számára kivívtál az evilágon, hanem a gonoszság kioltását és az igazság felélesztését! Az fakasszon örömre, mi jótettet előreküldtél,[84] az szomorítson el, mit magad mögött hagytál, s az aggasszon, mi halálod után bekövetkezik.

---

83. Nincs olyan jel azon, amit követni lehetne.
84. Amit előreküldtél a végítélet napi számvetésre.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى قُثَمَ ابْنِ الْعَبَّاسِ، وَهُوَ عَامِلُهُ عَلَى مَكَّةَ:

أَمَّا بَعْدُ، فَأَقِمْ لِلنَّاسِ الْحَجَّ، وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللهِ، وَاجْلِسْ لَهُمُ الْعَصْرَيْنِ فَأَفْتِ الْمُسْتَفْتِيَ، وَعَلِّمِ الْجَاهِلَ، وَذَاكِرِ الْعَالِمَ، وَلَا يَكُنْ لَكَ إِلَى النَّاسِ سَفِيرٌ إِلَّا لِسَانُكَ،

67. Levél
Kuszam ibn Abbászhoz, Mekka kormányzójához

Rendezd el az embereknek a zarándoklatot, s hagyj számukra nyugodt napokat, hogy megemlékezhessenek Allahról. Ülj le nékik, s fogadd őket reggel és este. Magyarázd el a törvényt a kérdezőnek, tanítsd a tudatlant, szállj vitába a tudóssal. Ne legyen követed a nép felé, hacsak nem nyelved az, s ne kendőzz el semmit, csak arcodat! Ne akadályoztass ínségben szenvedőt, hogy találkozhassék véled, mert ha elégedetlenül tér az vissza ajtódtól az első alkalommal, még kérésének teljesítése sem hozza meg neked az áldást. Nézz utána, mennyi gyülemlett fel nálad Allah pénzéből,[85] majd költs abból magad a családos emberekre, éhezőkre, szegénységgel és nyomorral sújtott vidékekre, s mi abból megmaradt, küldd el hozzánk, hogy eloszthassuk azt minálunk. Kérd meg Mekka népét, ne számítsanak fel bért a lakhatásért, mert Allah, a Magasztalt így szól: „...melyet Mi megtevénk az embereknek egyként, akár imádó benne, akár vándorló..."[86] Mert az imádó itt azt jelenti, aki ott lakik, s a vándorló, ki máshonnan oda zarándokol. Sarkalljon Allah minket és titeket az Ő szeretetének kivívására! Békesség!

85. A kincstárban
86. Korán 22/25.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ «رَحِمَهُ اللهُ» قَبْلَ أَيَّامٍ خِلَافَتِهِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّمَا مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ، لَيِّنٌ مَسُّهَا قَاتِلٌ سَمُّهَا،
فَأَعْرِضْ عَمَّا يُعْجِبُكَ فِيهَا لِقِلَّةِ مَا يَصْحَبُكَ مِنْهَا، وَضَعْ عَنْكَ هُمُومَهَا
لِمَا أَيْقَنْتَ بِهِ مِنْ فِرَاقِهَا.

68. Levél
Szalmán al-Fáriszínak – Allah kegyelmezzen néki – a hívők emírjének kalifátusa előtt

Az evilág olyan, mint a kígyó, tapintása lágy, de mérge halálos. Ezért tartsd magad távol attól, mi úgy tetszik, jó neked, mert az csak röviden időzik el veled. Ne is törődj azzal, hisz bizonyos lehetsz elválásában. Vigasztalódj azzal, mi belőle fakad, de óvakodj attól, mi tőle bekövetkezhet, mert ki mindjobban belenyugszik örömeibe, nyugvása átvált rettegésbe!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ:

تَمَسَّكْ بِحَبْلِ الْقُرْآنِ وَاسْتَنْصِحْهُ، وَأَحِلَّ حَلَالَهُ، وَحَرِّمْ
حَرَامَهُ، وَصَدِّقْ بِمَا سَلَفَ مِنَ الْحَقِّ،

69. Levél
Hárisz Hamdánínak

Kapaszkodj meg a Korán kötelékében és kérj attól tanácsot. Tartsd megengedhetőnek, mit megenged, tiltsd be, mit tilt. Adj hitelt az igaznak, mi a múltban volt. Tanulj abból, mi elmúlt s mi megmaradt az evilágból, mert egyes korok hasonlítanak egymásra, végük kapcsolódik elejükhöz és minden változó, letűnő. Allah nevét, ha megemlíted, dicsérd, de csak az

igazra mondd.[87] Emlékezz sokat a halálra, hisz az már úgysincs messze. Ne kívánd a halált, csak nemes céllal. Óvakodj minden olyan cselekedettől, mi művelőjét elégedettséggel tölti el, de visszatetszést kelt az összes muzulmánban. Kerülj el minden olyan tettet, mit titokban visznek végbe és szégyenletes lenne, ha nyilvánosan tennék. Óvd magad minden olyan mesterkedéstől, miről ha megkérdeznék művelőjét, tagadna vagy mentegetődznie kellene. Ne tedd becsületedet a szóbeszéd dárdáinak célpontjává. Ne beszélj ki az embereknek mindent, mit hallottál, mert ez felér a hazugsággal. Ne vonj kétségbe semmit, mit az emberek néked mondanak, mert az felér a tudatlansággal. Fojtsd el dühöd és bocsájts meg, ha erőd teljében vagy. Gyakorolj irgalmat a harag pillanatában, oldozz fel, ha néked áll a hatalom, s javadat szolgálja majd a viszonzás. Keresd a jótevés alkalmát minden kegyben, miben Allah részesített téged és ne hagyd veszni Allah kegyét rólad sőt, lásd meg a kegyet, mit Allah néked juttatott. Tudd meg, hogy az a legkiváltabb muzulmán, ki kimagaslik az áldozat nyújtásában saját magától, családjától, vagyonából, mert mit a jóból megelőlegezel, az megmarad annak tárházában, míg annak haszna, mit hátrahagysz, más kezébe származik át. Óvakodj annak társaságától, kinek szava bizonytalan, tette megvetésre méltó, mert az embert barátja után ítélik meg. Lakj nagy városokban, mert ott vannak a muzulmánok gyülekezőhelyei. Kerüld el a tudatlanság és feslettség házait, s a hajlékokat, hol kevés ügyet vetnek az Allah iránti engedelmességre. Szorítkozz arra, mi segítségedre van. Ne ülj hosszasan a piacokon, mert azok a Sátán találkozóhelyei, a megtévesztés dárdái. Sűrűn nézz be azokhoz, kik kiváltságot gyakoroltak fölötted, mert így róhatod le háládat. Ne kelj útra pénteki napon, míg el nem végzed az imát, kivéve ha Allah útjára szólít kötelességed, vagy ha megbocsájtható dolog jött közbe. Engedelmeskedj Allahnak tettedben, mert az Iránta való engedelmesség kimagaslik minden más közül. Légy alázatos fohászodban, meggyőződéssel tégy annak eleget, s ne erőltesd. Ne vidd végbe szüneteit és összpontosításait másképp, mint ahogy az kötelezően előírt néked, hisz azt el kell végezned, s gyakorolnod kell annak helyén és idejében. Vigyázz, nehogy a halál úgy szálljon le rád, hogy te már eltávolodtál közben Uradtól, s az evilágot keresed! Óvakodj a feslettség társaságától, mert a mocsok mocskot szül. Kérd Allahot a találkozóra Véle, szeresd azt, ki Őt szereti, s tartsd magad távol a haragtól, mert az hatalmas haderő Iblisz kezében.

87. Ne használd feleslegesen Allah nevét, ha fogadkozol, akkor csak az igaz állítást erősítsd vele. (A fordító)

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِلَى سَهْلِ ابْنِ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيِّ ، وَهُوَ عَامِلُهُ
عَلَى الْمَدِينَةِ فِي مَعْنَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِهَا لَحِقُوا بِمُعَاوِيَةَ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ بَلَغَنِي أَنَّ رِجَالًا مِمَّنْ قِبَلَكَ يَتَسَلَّلُونَ إِلَى مُعَاوِيَةَ
فَلَا تَأْسَفْ عَلَى مَا يَفُوتُكَ مِنْ عَدَدِهِمْ ، وَيَذْهَبُ عَنْكَ مِنْ
مَدَدِهِمْ ، فَكَفَى لَهُمْ غَيًّا وَلَكَ مِنْهُمْ شَافِيًا ، فِرَارُهُمْ مِنَ الْهُدَى وَالْحَقِّ ،
وَإِيضَاعُهُمْ إِلَى الْعَمَى وَالْجَهْلِ ، وَإِنَّمَا هُمْ أَهْلُ دُنْيَا مُقْبِلُونَ عَلَيْهَا
وَمُهْطِعُونَ إِلَيْهَا ، قَدْ عَرَفُوا الْعَدْلَ وَرَأَوْهُ وَسَمِعُوهُ وَوَعَوْهُ ،
وَعَلِمُوا أَنَّ النَّاسَ عِنْدَنَا فِي الْحَقِّ أُسْوَةٌ ، فَهَرَبُوا إِلَى الْأَثَرَةِ ،
فَبُعْدًا لَهُمْ وَسُحْقًا !!

70. Levél
Szahl ibn Hunajf Anszárínak, Medina kormányzójának azokról, akik átálltak Muávijához

Tudomásomra jutott, hogy táborodból néhányan Muávijához lopakodtak. Nem sajnálom a veszteséget, mi téged ért számukban és segítségük megszüntében. Ez már elég lesz nékik az eltévelyedettséghez, s hogy te megkönnyebbülj tőlük. Ők most az útmutatástól, az igazságtól menekülnek a vakságba és tudatlanságba. Ők az evilág népe, mi felé közelednek, mire éppen rávetik magukat. Ismerték a törvényt, látták, hallották, s tiszteletben tartották azt. Azt is felismerték, hogy az emberek itt teljesen egyenlőek az igazság előtt. Ezért inkább futásnak eredtek az önzés felé. Hagyd hát őket távolszakadni. Allahra! Ők nem az elnyomás elől menekültek és nem az igazsághoz csatlakoztak! Ebben mi csupán Allahra vágyunk, hogy oldja meg ennek viszontagságait és simítsa el göröngyeit, ha Ő is úgy akarja. Békesség!

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى الْمُنْذِرِ بْنِ الْجَارُودِ الْعَبْدِيِّ، وَقَدْ كَانَ
اسْتَعْمَلَهُ عَلَى بَعْضِ النَّوَاحِي فَخَانَ الْأَمَانَةَ
فِي بَعْضِ مَا وَلَّاهُ مِنْ أَعْمَالِهِ :

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ صَلَاحَ أَبِيكَ غَرَّنِي مِنْكَ، وَظَنَنْتُ أَنَّكَ
تَتَّبِعُ هَدْيَهُ، وَتَسْلُكُ سَبِيلَهُ، فَإِذَا أَنْتَ فِيمَا رُقِّيَ إِلَيَّ عَنْكَ لَا
تَدَعُ لِهَوَاكَ انْقِيَادًا، وَلَا تُبْقِي لِآخِرَتِكَ عَتَادًا،

71. Levél
Munzir ibn Dzsárúd al-Abdínak, aki hűtlenül kezelte azt, minek felelősségével megbízták

Atyád jólelkűsége félrevezetett a te megítélésedben és úgy gondoltam, hogy majd az ő irányát követed, s az ő útján haladsz. De azok szerint, amit elém terjesztettek rólad, te mégsem hagytál föl szenvedélyeid hajszolásával, s nem őrzöl meg semmi gyarapvást Túlvilágod számára. Úgy folytatod le evilágodat, hogy közben lerombolod Túlvilágodat, s hitedtől való szakításod árán tartod fenn rokonságodat.[88] Ha az, mi tudomásomra jutott, igaz, akkor még családod tevéje, vagy sarud pántja is jobb nálad![89] Ki oly tulajdonságokkal felruházott, mint te, az be sem tudja csukni a száját, képtelen megvalósítani valamit, nem tud magasabb posztot elérni, nem lehet bizalmas társ, s nem lehet együtt fellépni vele a hűtlenség ellen. Ezért ahogy kézhez kapod levelem, máris jöjj el hozzám.

Szajjid Razi megjegyzése:

A hívők emírje – béke reá – ezt mondta Munzirról: Gyakran vállára szegezi tekintetét, büszkeség tölti el öltözékében és rendszerint lefújja a port lábbelijéről.

---

88. Rokonait előnyös posztokba, kivételezett anyagi helyzetbe juttatta. (A fordító)
89. A teve, amit felszerszámoznak és oda megy, ahova vezetik, de nem oda, ahova ő akar menni. Utalás a befolyásolhatóságra, az akaratgyengeségre.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى عَبْدِ اللهِ بْنِ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللهُ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّكَ لَسْتَ بِسَابِقِ أَجَلَكَ، وَلَا مَرْزُوقٍ مَا لَيْسَ لَكَ

72. Levél
Abdullah ibn Abbászhoz

Nem tudsz túlhaladni sorsodon, s nem juthatsz oly gondviseléshez, mi nem néked áll. Tudd, hogy az evilági idő csupán két nap: egy nap a te javadra, a másik meg ellened. Az evilág pedig az egyikből a másik kézbe vándorló kormányok otthona. Ami abból téged illet, eljön hozzád, bármily gyenge is vagy, s ami azon ellenedre kel, azt ki nem védheted erőd dacára sem.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنِّي عَلَى الرَّدِّ فِي جَوَابِكَ، وَالْإِتْمَامِ إِلَى كِتَابِكَ لَوَهِنُ رَأْيِي، وَمُخْطِئٌ فِرَاسَتِي، وَإِنَّكَ إِذْ تُحَاوِلُنِي الْأُمُورَ،

73. Levél
Muávijának

Válaszaid vissza-visszatérése, s leveleid meghallgatása után nézetem legyengült, értelmem hibázott. Mikor elém tárod igényeidet és sorokat vársz vissza tőlem, úgy tűnsz, mint ki mély álomba zuhant, de álmai hazudnak néki; vagy akár az, ki megrendülten áll, s zavarában nem tudja, hogy mi jön, az javára, vagy ellenére való. Nem is te vagy olyan, mint ő, hanem ő hasonlít rád[90]. Allahra esküszöm, ha nem lennék ennyire önmegtartóztató, már elért volna tőlem a végzet, mi porrá zúzná csontod, s lenyúzná húsod. Tudd meg, a Sátán gátat áll néked abban, hogy megtérj szép tetteidhez, s halld a jótanács szavait.

90. Tehát te még nála is rosszabb vagy.

وَمِنْ حِلْفٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

كِتَابُ بَيْنَ رَبِيعَةَ وَالْيَمَنِ، وَنُقِلَ مِنْ خَطِّ هِشَامِ ابْنِ الْكَلْبِيِّ:

هٰذَا مَا اجْتَمَعَ عَلَيْهِ أَهْلُ الْيَمَنِ حَاضِرُهَا وَبَادِيهَا، وَرَبِيعَةُ حَاضِرُهَا وَبَادِيهَا أَنَّهُمْ عَلَى كِتَابِ اللهِ: يَدْعُونَ إِلَيْهِ، وَيَأْمُرُونَ بِهِ، وَيُجِيبُونَ مَنْ دَعَا إِلَيْهِ وَأَمَرَ بِهِ، لَا يَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا، وَلَا يَرْضَوْنَ بِهِ بَدَلًا، وَأَنَّهُمْ يَدٌ وَاحِدَةٌ عَلَى مَنْ خَالَفَ ذٰلِكَ وَتَرَكَهُ، أَنْصَارٌ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: ...

74. Szövetségkötési okirat Rabia törzse és Jemen népe között (Hisám ibn Kalbí írásaiból átvéve)

Jemen népének városlakói és pusztalakói, Rabia törzsének városlakói és pusztalakói egyetértenek abban, hogy ők Allah Írása szerint kell cselekedjenek, arra szólítsanak, általa rendelkezzenek, s válaszoljanak annak, ki arra szólít és általa rendelkezik. Ők azt nem váltják aprópénzre,[91] s nem fogadnak el semmi új változatot. Kéz a kézben szállnak szembe azzal, ki ellenére kel és elhagyja azt. Ők egymás oltalmazói, közös szót szólnak, s nem szegik meg szerződésüket még akkor sem, ha szemrehányást tesz a korholó, dühre lobban a dühös, vagy egyik nép a másikat megalázza.[92] Mindez kötelező érvényű jelenlévőikre, távolmaradottaikra, együgyűikre, bölcseikre, irgalmasaikra és tudatlanjaikra. Ezzel együtt kötelező érvénnyel bír részükre Allah szövetsége és egyezsége, mert az számon kéretik.

Írta: Ali ibn Abi Tálib

91. Nem teszik nyereségszerzés eszközévé. (A fordító)
92. Egy harmadik nép az egyik népet.

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

إِلَى مُعَاوِيَةَ مِنَ الْمَدِينَةِ فِي أَوَّلِ مَا بُوُيِعَ لَهُ

بِالْخِلَافَةِ، ذَكَرَهُ الْوَاقِدِيُّ فِي كِتَابِ الْجَمَلِ :

مِنْ عَبْدِ اللهِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى مُعَاوِيَةَ ابْنِ أَبِي سُفْيَانَ :

أَمَّا بَعْدُ ، فَقَدْ عَلِمْتَ إِعْذَارِي فِيكُمْ وَإِعْرَاضِي عَنْكُمْ ، حَتَّى

كَانَ مَا لَا بُدَّ مِنْهُ وَلَا دَفْعَ لَهُ ، وَالْحَدِيثُ طَوِيلٌ ، وَالْكَلَامُ كَثِيرٌ ،

وَقَدْ أَدْبَرَ مَا أَدْبَرَ ، وَأَقْبَلَ مَا أَقْبَلَ

75. Levél
Muávijának, miután felesküdött a hívők emírjére

(Vákidí tesz róla említést a Kitáb al-Dzsamal c. könyvében

Allah szolgálójától, Alitól, a hívők emírjétől Muávijának, Abi Szufján fiának. Te jól ismered mentségeimet felétek, elzárkózásomat tőletek, s hogy mi történt, az elkerülhetetlen és szükségsszerű volt.[93] Ez egy hosszú történet, mihez sokat kellene szólnom. Ami volt, elmúlt, aminek el kellett jönnie, el is jött. Ezért biztosítsd nékem oldalad hűségét, s jöjj el hozzám követőid kíséretével.

93. Utal a vádra, mellyel őt Muávija és emberei illették, tehát arra, hogy a hívők emírje ölte meg Oszmánt. Az állítás nem igaz, viszont hogy így kellett lennie, az elkerülhetetlen volt.

وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِعَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ، عِنْدَ انْطِلَاقِهِ إِيَّاهُ عَلَى الْبَصْرَةِ:

لَقِ النَّاسَ بِوَجْهِكَ وَمَجْلِسِكَ وَحُكْمِكَ، وَإِيَّاكَ وَالْغَضَبَ فَإِنَّهُ طَيْرَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ

76. Rendelkezés
Abdullah ibn Abbászhoz, Baszra kormányzására való kinevezésekor

Széles mosollyal járulj az emberek elé, engedj szabad meghallgatást, s nagylelkűen ítélj. Óvakodj a haragtól, mert az a Sátán baljós előjele. Tudd, hogy mi Allahhoz közelít, az távolba visz a pokoltól, s mi Allahtól eltávolít, az téged a pokolhoz közelít.

وَمِنْ وَصِيَّةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِعَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ أَيْضًا تَابِعَةً لِلِاحْتِجَاجِ عَلَى الْخَوَارِجِ:

لَا تُخَاصِمْهُمْ بِالْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ حَمَّالٌ ذُو وُجُوهٍ تَقُولُ وَيَقُولُونَ، وَلَكِنْ حَاجِجْهُمْ بِالسُّنَّةِ فَإِنَّهُمْ لَنْ يَجِدُوا عَنْهَا مَحِيصًا.

77. Rendelkezés
Abdullah ibn Abbászhoz, mikor elküldte a háridzsitákhoz, hogy visszatérítse őket

Ne hivatkozz a Koránra, mert a Koránnak sok arca van.[94] Mondd te is a magadét, mondják ők is a magukét. De érvként a Szunnát használd, mert az elől nem tudnak kitérni!

94. A Koránt sokféleképpen lehet értelmezni (A fordító)

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَجَابَ بِهِ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ عَنْ كِتَابٍ كَتَبَ إِلَيْهِ
مِنَ الْمَكَانِ الَّذِي أُقْعِدَ فِيهِ لِلْحُكُومَةِ، وَذَكَرَ هَذَا
الْكِتَابَ سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى الْأُمَوِيُّ فِي كِتَابِ الْمَغَازِي:

[1] فَإِنَّ النَّاسَ قَدْ تَغَيَّرَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ عَنْ كَثِيرٍ مِنْ حَظِّهِمْ، فَمَالُوا
مَعَ الدُّنْيَا، وَنَطَفُوا بِالْهَوَى، وَإِنِّي نَزَلْتُ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ مَنْزِلًا
تُعْجِبًا أَجْمَعَ بِهِ أَقْوَامٌ أَعْجَبَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ،

78. Levél
Abu Músza As'aríhoz válaszul levelére, a két békebíróról

(Szaíd ibn Jahjá Umaví említést tesz róla a Kitáb al-Magázi c. művében)

Rengeteg ember fordult már el (túlvilági) szerencséjétől azzal, hogy az evilág felé vonzódtak, s szenvedélyekhez szóltak. Hanem a dolog, mire az önhittek tábora egybekelt, csodálkozással tölt el.[95] Én gyógyírt helyeznék fekélyeikre, de attól félek, a vér már megalvadt sebeiken.[96] Tudd, hogy nincs Mohamed – Allah fohásza reá és nemzetségére – nemzetében, ki az egységre nálam jobban vágyna! Én ezzel szeretném kivívni a szép viszonzást, a tisztes hajlékot. Eleget teszek annak mit magamnak kitűztem, még ha le is tértél az igazságról,[97] mikor tőlem elváltál. Áldatlan az, ki megtagadja magától az értelem és tapasztalat hasznát! Mennyire felbosszant, ha a beszélő hamisat szól, vagy ha valaki elrontja azt, mit Allah felépít! Inkább ne foglalkozz azzal, mihez nem értesz, mert a gonoszok bűnös gondolatokat sugallnak néked. Békesség!

---

95. Hűségeskűjük után a háridzsiták kiváltak Ali imám követői közül, mert a Sziffínnél elszenvedett vereségért őt okolták. Ez a kiválás az, ami miatt csodálkozik az imám. (A fordító)
96. Már nem lehet kezelni, mert az alvadt vér nem engedi a gyógyszert a sebbe jutni.
97. Amikor a békebírói szerepkört nem látta el megfelelően, mert nem igaz hitére, hanem Amr ibn Ász megtévesztésére hagyatkozott, ezzel a hívők emírje elvesztette a Muávija ellen vívott csatát. (A fordító)

وَمِنْ كِتَابٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ، إِلَى أَمْرَاءِ الْأَجْنَادِ:

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ مَنَعُوا النَّاسَ الْحَقَّ فَاشْتَرَوْهُ، وَأَخَذُوهُمْ بِالْبَاطِلِ فَاقْتَدَوْهُ.

79. Levél
a seregek parancsnokainak, mikor a hívők emírjét kalifává választották

Úgy romboltak, kik előttetek voltak, hogy megtagadták az emberek igazát, pénzt csaltak ki tőlük,[98] a hamis felé vezették őket, azok meg követték a vezetőket.

98. Mivel az emberek nem juthattak igazukhoz, ezért arra kényszerültek, hogy pénzzel vásárolják meg azt. (A fordító)

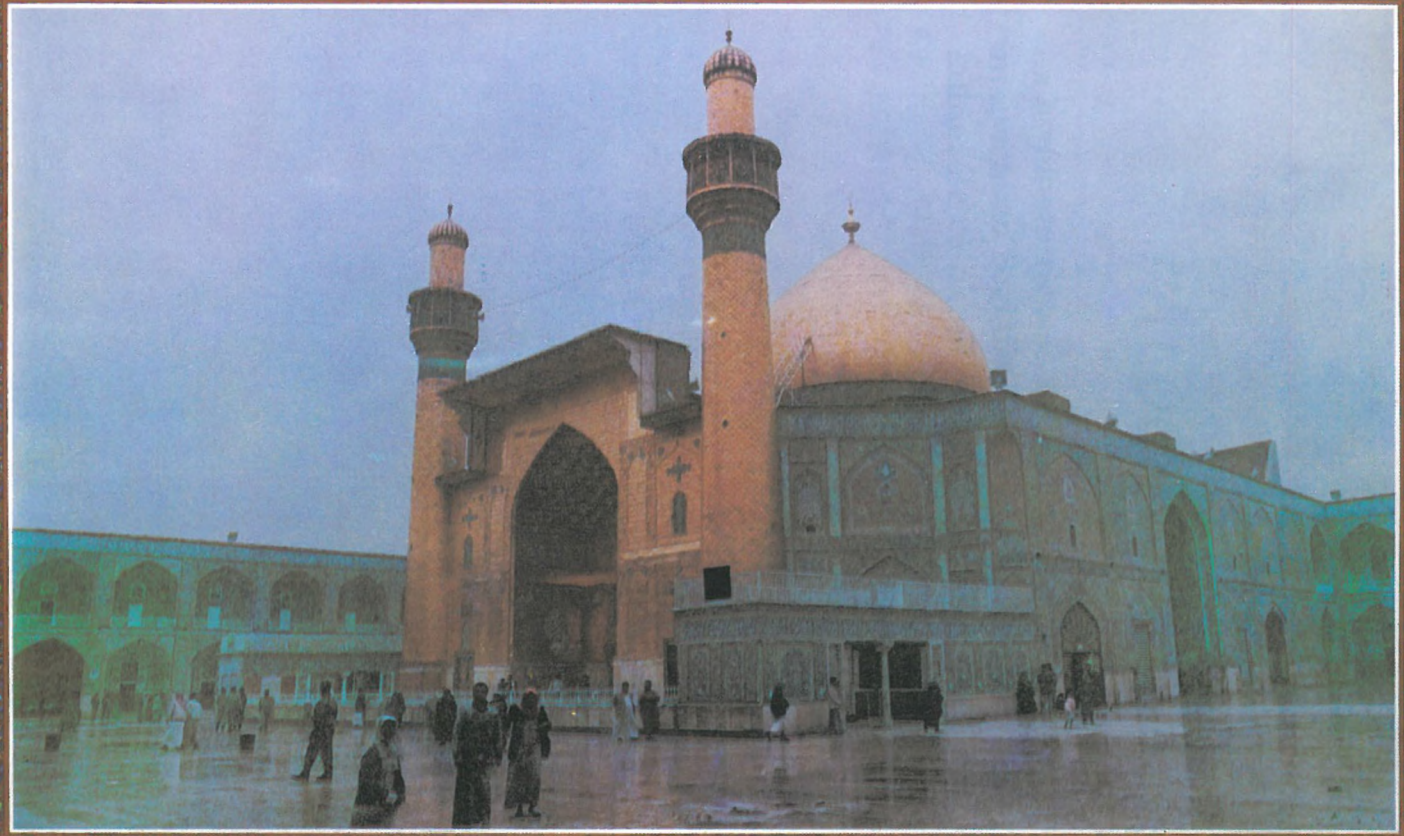

Nedzsef: Ali imám, béke reá, szent síremléke

VÁLOGATÁS

**a hívők emírjének, *béke reá,* bölcsességeiből,
mi magában foglalja kérdésekre adott válaszait,
különféle célokból mondott rövid szónoklatait**

A hívõk emírje, *béke reá*, így szólt:

قَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: كُنْ فِي ٱلْفِتْنَةِ كَٱبْنِ ٱللَّبُونِ لَا ظَهْرٌ فَيُرْكَبَ، وَلَا ضَرْعٌ فَيُحْلَبَ.

1.

Ha megkísértenek légy olyan, mint a teveüszõ, minek háta még nem viseli el a lovast, s tõgye sem akkora, hogy fejni lehessen.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: أَزْرَى بِنَفْسِهِ مَنِ ٱسْتَشْعَرَ ٱلطَّمَعَ...

2.

Ki kapzsiságra vágyik, saját magát becsüli le. Ki feltárja nehézségeit, megelégszik a leigázottsággal. Kinek nyelve parancsol, lealacsonyítja önmagát.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: ٱلْفَضْلُ عَارٌ، وَٱلْجُبْنُ مَنْقَصَةٌ

3.

A fösvénység szégyen, a gyávaság fogyatékosság, s a szegénység gátolja a bölcset érvelésében. Mily gyötrelmes is az idegen saját szülõföldjén! A tehetetlenség végzetes, a tûrés bátorság, az önmegtartóztatás vagyon, az önuralom pajzs.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نِعْمَ الْقَرِينُ الرِّضَا . . .

4.

A legkegyesebb társ a Benne való megelégedés. A tudás nemes kincs, a jómodor mindig megújuló öltözék, a gondolat pedig tiszta tükör.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ، وَ
الْبَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ، وَالْإِحْتِمَالُ قَبْرُ الْعُيُوبِ.

5.

A bölcs keble ládája titkainak. A vidámság a szeretet pányvája, a tűrés a viszontagságok sírgödre, (vagy) a kölcsönös kibékülés lepel az ínségre. Ki magával megelégedett, az sok ellenséget vonz maga köré.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَالصَّدَقَةُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ

6.

A jótékonysági adomány hasznos gyógyszer. A hívők evilági tettei oly emlékképek, mik megjelennek szemeik előtt Túlvilágukon.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَعْجَبُوا لِهَذَا الْإِنْسَانِ بِنَظْرِ بِشَحْمٍ،
وَيَتَكَلَّمُ بِلَحْمٍ، وَيَسْمَعُ بِعَظْمٍ، وَيَتَنَفَّسُ مِنْ خَرْمٍ !!

7.

Mily csodálatos az ember, hogy egy zsírgóccal[1] néz, egy húscafattal beszél, egy csontdarabbal hall, egy résen át lélegzik.

1. A szemet tartja annak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَقْبَلَتِ الدُّنْيَا عَلَى قَوْمٍ أَعَارَتْهُمْ
مَحَاسِنَ غَيْرِهِمْ ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ عَنْهُمْ سَلَبَتْهُمْ مَحَاسِنَ أَنْفُسِهِمْ

8.

Mikor az evilág közeledik valakihez, az még azt a szépet is magának tudja be, mi mástól ered, de ha elfordul, még azt a jót is megvonja, mi pedig benne van.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مُتُّمْ
مَعَهَا بَكَوْا عَلَيْكُمْ ، وَإِنْ عِشْتُمْ حَنُّوا إِلَيْكُمْ .

9.

Úgy barátkozzatok az emberekkel, hogy ha meghaltok, sirassanak meg titeket, de ha éltek, sokáig éltessenek!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ
الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ .

10.

Ha győzelmet arattál ellenségeden, bocsájts meg néki hálát adva legyőzhetéséért.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ
الْإِخْوَانِ ، وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفِرَ بِهِ مِنْهُمْ .

11.

Az a legelhagyatottabb, ki egész életében nem talál barátot, de az még ennél is elhagyatottabb, ki elveszti azt, kit megtalált.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا وَصَلَكُمْ إِلَيْكُمْ أَطْرَافُ النِّعَمِ فَلَا تُنَفِّرُوا أَقْصَاهَا بِقِلَّةِ الشُّكْرِ.

12.

Ha a kegynek csak egy kis része jut el hozzátok, ne taszítsátok el azt háládatlansággal.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ ضَيَّعَ الْأَقْرَبَ أَبَاحَ لَهُ الْأَبْعَدَ

13.

Ki elveszti a hozzá legközelebb állókat, megnyeri magának a legtávolabbiakat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا كُلُّ مَفْتُونٍ يُعَاتَبُ.

14.

Nem minden megkísértett ítélhető el.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَذِلُّ الْأُمُورُ لِلْمَقَادِيرِ حَتَّى يَكُونَ الْحَتْفُ فِي التَّدْبِيرِ.

15.

Mindenkinek megvan a maga sorsa olyannyira, hogy még a halál is elrendelt.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ الرَّسُولِ - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
وَآلِهِ - غَيِّرُوا الشَّيْبَ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ ؟ فَقَالَ : إِنَّمَا قَالَ صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ ذٰلِكَ وَالدِّينُ قُلٌّ ، فَأَمَّا الْآنَ وَقَدِ اتَّسَعَ نِطَاقُهُ ، وَضَرَبَ
بِجِرَانِهِ فَامْرُؤٌ وَمَا اخْتَارَ .

16.

Egyszer megkérdezték a hívők emírjét Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – egy mondásáról, mi így szólt: „Változtassátok át az ősz hajat, s ne hasonlítsatok a zsidókra."[2] Erre a hívők emírje így válaszolt: "Ezt ő akkor mondta, – Allah fohásza reá és nemzetségére – mikor a vallás még csak néhányunké volt, de most már az kiterebélyesedett, szilárdan megtelepedett, s mindenki szabad akarata szerint tehet."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الَّذِينَ اعْتَزَلُوا الْقِتَالَ مَعَهُ :
خَذَلُوا الْحَقَّ وَلَمْ يَنْصُرُوا الْبَاطِلَ .

17.

(Így szólt azokhoz, kik az ő oldalán megtagadták a harcot): Elhagyták az igazat, de nem keltek a hamis pártfogására.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ جَرَى فِي عِنَانِ أَمَلِهِ عَثَرَ بِأَجَلِهِ .

18.

Ki reményei gyeplőjét szabadjára engedi, a halálban botlik meg.

2. A próféta előnyösnek tartotta az ősz haj befestését, mert így az ellenség azt hihette, hogy a sereg katonái mind fiatalok.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَقِيلُوا ذَوِي الْمُرُوءَاتِ عَثَرَاتِهِمْ،
فَمَا يَعْثُرُ مِنْهُمْ عَاثِرٌ إِلَّا وَيَدُهُ بِيَدِ اللهِ يَرْفَعُهُ.

19.

Bocsájtsatok meg a tisztességes emberek botlásáért, mert az csak úgy botlik, hogy keze Allah kezében nyugszik, mivel Õ õt felsegíti.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قُرْبُ الْمَنِيَّةِ بِالْخَيْبَةِ، وَالْحِيَاءُ
بِالْحِرْمَانِ، وَالْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ، فَانْتَهِزُوا فُرَصَ الْخَيْرِ.

20.

A félelem következménye csalódottság, míg a szégyenlősségé bukás.
A lehetőség úgy elszalad, akár a felhő,
ezért használjátok ki a jó alkalmakat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَنَا حَقٌّ فَإِنْ أُعْطِينَاهُ وَإِلَّا رَكِبْنَا أَعْجَازَ
الْإِبِلِ وَإِنْ طَالَ السُّرَى.

21.

Mert biz' jogaink, azok vannak! Ha megadják, rendben van, de ha nem, akkor felkapaszkodunk, ha kell, a teve leghátsó felére még akkor is, ha elnyúlik így az éjszakai út.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَبْطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ حَسَبُهُ.

22.

Ki munkájában lassú, nem lehet gyors az előrehaladásban.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مِنْ كَفَّارَاتِ الذُّنُوبِ الْعِظَامِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ، وَالتَّنْفِيسُ عَنِ الْمَكْرُوبِ.

23.

A bánat enyhülése és a megnyugvás érzése az ínségben egyet tesz az óriási bűnöktől való megszabadulással.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ آدَمَ إِذَا رَأَيْتَ رَبَّكَ سُبْحَانَهُ يُتَابِعُ عَلَيْكَ نِعَمَهُ وَأَنْتَ تَعْصِيهِ فَاحْذَرْهُ.

24.

Ó, Ádám gyermeke! Mikor látod, hogy Urad, a Magasztos, tovább nyújtja néked kegyét, s te szembefordulsz Vele, féld Őt!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَضْمَرَ أَحَدٌ شَيْئًا إِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَتَاتِ لِسَانِهِ وَصَفَحَاتِ وَجْهِهِ.

25.

Ha valaki lelke mélyére rejt valamit, az megjelenik nyelvének szilánkjain és arcának lapjain.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: امْشِ بِدَائِكَ مَا مَشَى بِكَ.

26.

Addig menj csak el betegségeddel, amíg csak bírsz.[3]

---

3. Ne hagyd abba a munkát minden apró bajra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَفْضَلُ الزُّهْدِ إِخْفَاءُ الزُّهْدِ .

27.

A legkiváltabb önmegtartóztatás annak leplezése.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا كُنْتَ فِي إِدْبَارٍ وَالْمَوْتُ فِي إِقْبَالٍ فَمَا أَسْرَعَ الْمُلْتَقَى .

28.

Ha hátat fordítasz a világnak és a halál arcát fordítja feléd, biz' a lehető leggyorsabban létrejön a találkozó.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْحَذَرَ الْحَذَرَ فَوَاللّٰهِ لَقَدْ سَتَرَ حَتّٰى كَأَنَّهُ قَدْ غَفَرَ .

29.

Vigyázz! Vigyázz! Allahra! Õ már annyira elleplezte a vétkeket, mintha megbocsájtott volna.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْإِيمَانِ، فَقَالَ: الْإِيمَانُ
عَلَىٰ أَرْبَعِ دَعَائِمَ: عَلَى الصَّبْرِ وَالْيَقِينِ وَالْعَدْلِ وَالْجِهَادِ

30.

A hívők emírjét a hitről kérdezték, s így szólt:
A hit négy pilléren nyugszik, ezek pedig az állhatatosság, bizonyosság, törvényesség és dzsihád. Az állhatatosság is négy részre oszlik, s ez a vágyakozás, félelem, önmegtartóztatás és előérzet. Tehát ki a Paradicsomra vágyakozik, hagyjon fel a szenvedélyekkel. Ki fél a pokoltól, elkerüli a tiltott tetteket, ki önmegtartóztató az evilágon, könnyedén veszi a balsorsot, s ki megérzi előre a halált, a jótettek felé siet. A bizonyosság szintén négy tagból áll, mik a körültekintő észlelés, bölcs felfogás, tanulság levonása az intésekből, s az elődök nyomdoka. Így ki körültekintő észlelésében, megnyilvánul számára a bölcsesség. Kinek megnyilvánul a bölcsesség, felismeri a tanulságot, s ki a tanulságot felismeri olyanná lesz, mint az elődök. A törvényességnek szintúgy négy oldala van, ezek a belemerülő megértés, mély tudás, határozott ítélkezés és szilárd irgalom. Mert ki ért, mély tudásra tesz szert. Ki mély tudásra tesz szert, az ítélkezés törvényességéből szív magába. Ki irgalmas, nem hibázik dolgában, s áldott életet él az emberek között. A dzsihád négy része pedig az illő dolgok elrendelése, a bűnöknek véget vetése, őszinteség minden áron, s a feslettek gyűlölése. Eképp ki az igazat elrendeli, a hívőket erősíti. Ki véget vet a szennynek, igába hajtja a hitetleneket. Ki igazat szól mindenkor, véghez visz mindent, mi rajta áll, s ki gyűlöli a fesletteket és Allah kedvéért gyúlik haragra, Allah mérgére lobbantja, s megelégíti a Végítélet Napján.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَالْكُفْرُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمَ : عَلَى التَّعَمُّقِ،

31.

A hitetlenség négy pilléren nyugszik, ezek a szeszélyekben történő elmerülés, viszálykeltés, elhajlás és kiszakadás. Ki elmerül szeszélyeiben, nem az igazság felé fordul. Ki gyakorta viszályt kelt tudatlanságával, mindig is vak marad az igazság előtt. Ki elhajlik, megcsúful részére a szép, megszépül a csúf, s a tévelygés bódulatában él. Ki elszakad, ösvénye göröngyökkel lesz teli, ránehezednek dolgai, s kiútja beszűkül neki. A kétség négy tagja a mértéktelenség, rettegés, megingás és belenyugvás a hiábavalóba. Ki a mértéktelenséget követi, nem nyugszik le napja, hogy eljöhessék éjje. Ki retteg attól, mi bekövetkezik véle, sarkon kell forduljon. Ki meginog gyanújában, a Sátánok patáikkal tiporják el őt, s ki belenyugszik az evilág és Túlvilág pusztulásába, maga is elpusztul azokon.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَاعِلُ الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْهُ ، وَفَاعِلُ الشَّرِّ شَرٌّ مِنْهُ .

32.

A jó tevője jobb mint jó, s a rossz tevője rosszabb mint rossz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُنْ سَمْحًا وَلَا تَكُنْ مُبَذِّرًا ، وَكُنْ مُقَدِّرًا وَلَا تَكُنْ مُقَتِّرًا .

33.

Légy engedékeny, de ne tékozló, légy takarékos, de ne fösvény.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ÷ أَشْرَفُ الْغِنَى تَرْكُ الْمُنَى .

34.

A legtisztességesebb gazdagság a vágyak elhagyása.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ÷ مَنْ أَسْرَعَ إِلَى النَّاسِ بِمَا يَكْرَهُونَ قَالُوا فِيهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ .

35.

Ha valaki azzal siet az emberekhez, mitől iszonyodnak, akkor azt fogják beszélni róla, mit nem is tudnak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ÷ مَنْ أَطَالَ الْأَمَلَ أَسَاءَ الْعَمَلَ .

36.

Ki elhúzza vágyait, lerombolja tettét.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ - وَقَدْ لَقِيَهُ عِنْدَ مَسِيرِهِ إِلَى ٱلشَّامِ
دَهَاقِينُ ٱلْأَنْبَارِ فَتَرَجَّلُوا لَهُ وَٱشْتَدُّوا بَيْنَ يَدَيْهِ - فَقَالَ : مَا هٰذَا
ٱلَّذِي صَنَعْتُمُوهُ ؟ فَقَالُوا : خُلُقٌ مِنَّا نُعَظِّمُ بِهِ أُمَرَاءَنَا ، فَقَالَ

37.

Egy alkalommal a hívők emírje Szíria ellen vonult, mikor útközben találkozott Anbár[4] előkelő földműveseivel. Meglátva közeledtét ők lábra kaptak és fel s alá futkároztak előtte. Ő azt kérdezte: „Mit tesztek?", mire ők: „Ez nálunk szokás, így tiszteljük meg a vezéreket." Majd ő: "Allahra! Ez nem használ vezéreiteknek. Gyötritek magatokat az evilágon és gyötrődni fogtok ezáltal[5] a Túlvilágon. Mily végzetes a gyötrelem, ha mögötte ott a büntetés és mily hasznos a megkönnyebbülés, ha ebben ott honol a pokoltól való menekvés."

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ لِٱبْنِهِ ٱلْحَسَنِ - عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ - يَا بُنَيَّ
ٱحْفَظْ عَنِّي أَرْبَعًا وَأَرْبَعًا لَا يَضُرُّكَ مَا عَمِلْتَ مَعَهُنَّ : إِنَّ أَغْنَى ٱلْغِنَى
ٱلْعَقْلُ ، وَأَكْبَرَ ٱلْفَقْرِ ٱلْحُمْقُ ، وَأَوْحَشَ ٱلْوَحْشَةِ ٱلْعُجْبُ ، وَأَكْرَمَ
ٱلْحَسَبِ حُسْنُ ٱلْخُلُقِ .

38.

Amit fiának, Haszannak mondott – béke reá: „Ó, fiam! Jegyezz meg tőlem négy, majd egy másik négy dolgot. Semmi sem árt néked, amit használsz. A leggazdagabb gazdagság az értelem, a legnagyobb szegénység a félkegyelműség. A legvadabb vadság az öncsodálat, s a legnemesebb osztályrész a szép jellem. Ó, fiam! Óvakodj a fékegyelmű barátságától, mert az hasznodra akar lenni, de árthat neked. Vigyázz a fösvény barátságával, mert ő akkor távolodik el tőled, mikor a leginkább lenne rá szükséged. Őrizkedj a feslett barátságától, mert ő elad téged pár lukas garasért, tartózkodj a hazug barátságától, mert ő olyan, mint a délibáb, közel viszi hozzád mi távoli, s eltávolítja mi közeli."

4. Város Irakban
5. A futkosással.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا قُرْبَةَ بِالنَّوَافِلِ إِذَا أَضَرَّتْ بِالْفَرَائِضِ .

39.

Nem közeledhet Allahhoz az a túlbuzgó, ki elvéti a kötelező előírást.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِسَانُ الْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ، وَقَلْبُ الْأَحْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ .

40.

A bölcs nyelve szíve mögött bújik, míg a buta szíve nyelve mögött tapad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ رُوِيَ عَنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هٰذَا الْمَعْنٰى بِلَفْظٍ آخَرَ وَهُوَ قَوْلُهُ : قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فِيهِ ، وَلِسَانُ

41.

Ez a gondolat egy másik változat szerint így hangzik: A buta szíve szájában rejtőzik, míg a bölcs nyelve szívében búvik meg.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ فِي عِلَّةٍ أَثْقَلَتْهُ -:
جَعَلَ اللهُ مَا كَانَ مِنْ شَكْوَاكَ حَطًّا لِسَيِّئَاتِكَ ، فَإِنَّ الْمَرَضَ لَا أَجْرَ فِيهِ ،
وَلَكِنَّهُ يَحُطُّ السَّيِّئَاتِ وَتَحُتُّهَا حَتَّ الْأَوْرَاقِ ، وَإِنَّمَا الْأَجْرُ فِي
الْقَوْلِ بِاللِّسَانِ ، وَالْعَمَلِ بِالْأَيْدِي وَالْأَقْدَامِ

42.

Így szólt követőjének mikor az beteg volt: „Tegye meg Allah bajodat szerencsés megszabadulásnak a rossztól, mert a betegségért nem jár bér, viszont az kitörli a bűnöket, s lehullajtja őket, akár a falevelet. Hanem a bér azért jár, mit mond a nyelv, s mit tesz a kéz, a láb. Allah, a Magasztalt, azt juttatja be őszinte szándékú és erényes szívű szolgálói közül a Paradicsomba, kit Ő akar."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي كِتَابٍ لِابْنِ الْأَرَتِّ - بَعْدَ
أَنْ خَبَابَ ابْنَ الْأَرَتِّ فَلَقَدْ أَسْلَمَ رَاغِبًا ، وَهَاجَرَ طَائِعًا ، وَقَنِعَ
بِالْكَفَافِ ، وَرَضِيَ عَنِ اللهِ ، وَعَاشَ مُجَاهِدًا

43.

Így szólt Habbáb ibn Araszról – Allah kegyelmezzen néki: „Saját akaratból tért meg muzulmánnak, önként menekült Mekkából Medinába, elégedett volt azzal, mi néki kijutott, megelégítette Allahot, s az igazért törtetett."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَعَاشَ مُجَاهِدًا - طُوبَى لِمَنْ ذَكَرَ
الْمَعَادَ ، وَعَمِلَ لِلْحِسَابِ ، وَقَنِعَ بِالْكَفَافِ ، وَرَضِيَ عَنِ اللهِ .

44.

Legyen áldott az, ki a túlvilági találkozót fejben tartja, ki a számvetésre készül tetteivel, ki elégedett azzal, mi néki kijutott, s ki megelégíti Allahot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ ضَرَبْتُ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ بِسَيْفِي
هٰذَا عَلَى أَنْ يُبْغِضَنِي مَا أَبْغَضَنِي، وَلَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا بِجَمَّاتِهَا عَلَى الْمُنَافِقِ
عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي مَا أَحَبَّنِي

45.

Még ha lecsapnám e kardommal a hívő orrát, hogy gyűlöljön, akkor sem fog gyűlölni. Ám felhalmozhatnám a világ összes vagyonát a képmutatónak, hogy szeressen engem, akkor sem fog szeretni. Ez egy oly elrendelés, mi az írástudatlan próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – nyelvén hangzott el, mikor így szólt: "Ó, Ali! Nem fog gyűlölni téged hívő, s nem fog szeretni a képmutató."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَيِّئَةٌ تَسُوءُكَ خَيْرٌ عِنْدَ اللّٰهِ
مِنْ حَسَنَةٍ تُعْجِبُكَ .

46.

A bűn, mire neheztelsz, jobb Allahnál, mint az erény, mi önimádóvá tesz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدْرِ هِمَّتِهِ،
وَصِدْقُهُ عَلَى قَدْرِ مُرُوءَتِهِ، وَشَجَاعَتُهُ عَلَى قَدْرِ أَنَفَتِهِ، وَ
عِفَّتُهُ عَلَى قَدْرِ غَيْرَتِهِ .

47.

A férfiú mércéje buzgalmának mértéke. Őszintesége annyit ér, amennyit kiegyensúlyozottsága mutat. Bátorsága annyi, amennyi önbecslése, s erénye aszerint változik, ahogy szégyenérzése.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلظَّفَرُ بِالْحَزْمِ، وَالْحَزْمُ بِإِجَالَةِ الرَّأْيِ، وَالرَّأْيُ بِتَحْصِينِ الْأَسْرَارِ.

48.

A győzelem elszántság kérdése, mint ahogy az elszántság a megmegerősödő nézeté, s a nézet pedig a megőrzött titkoké.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اُحْذَرُوا صَوْلَةَ الْكَرِيمِ إِذَا جَاعَ، وَاللَّئِيمِ إِذَا شَبِعَ.

49.

Óvakodj megtámadni a nemest, ha éhezik, s az aljast, ha jóllakott.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قُلُوبُ الرِّجَالِ وَحْشِيَّةٌ فَمَنْ تَأَلَّفَهَا أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ.

50.

Az emberek szívei, akár a vadállatok. Arra vetik magukat, ki meg akarja szelídíteni őket.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِمَسْتُورٍ مَا أَسْعَدَ حَالَهُ.

51.

Amíg posztod magas, addig hibád rejtve marad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوْلَى النَّاسِ بِالْعَفْوِ أَقْدَرُهُمْ عَلَى الْعُقُوبَةِ.

52.

Az a legmegbocsájtóbb, kinek legszigorúbb büntetése.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلتَّمَنِّي مَا كَانَ ابْتِدَاءً، فَأَمَّا مَا كَانَ عَنْ مَسْأَلَةِ غَيْرِهِ فَتَذَلُّلٌ وَتَذَمُّمٌ.

53.

Az a nagylelkűség, ami saját indíttatásból születik, mert ha már kérni kell, az inkább hiúság, vagy a szidalmak megelőzése.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا غِنَى كَالْعَقْلِ، وَلَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ
وَلَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ، وَلَا ظَهِيرَ كَالْمُشَاوَرَةِ.

54.

Nincs oly gazdagság, mint a bölcsesség, sem oly szegénység, mint a tudatlanság és nincs oly szép örökség, mint a jómodor, sem oly támasz, mint a megbeszélés.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلصَّبْرُ صَبْرَانِ: صَبْرٌ عَلَى مَا تَكْرَهُ، وَصَبْرٌ عَمَّا تُحِبُّ.

55.

Kétféle tűrés van. Tűrni azt, amit gyűlölsz, vagy tűrni, hogy ne jöjjön el, mit szeretnél.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْغِنَى فِي الْغُرْبَةِ وَطَنٌ، وَالْفَقْرُ فِي الْوَطَنِ غُرْبَةٌ.

56.

Gazdagsággal még az idegen is otthon, szegénységgel pedig még az otthon is idegen.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ.

57.

A bizonyosság olyan vagyon, mi nem csappan meg.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْمَالُ مَادَّةُ الشَّهَوَاتِ •

58.
A vagyon a szenvedélyek szubsztanciája.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ حَذَّرَكَ كَمَنْ بَشَّرَكَ •

59.
Ki figyelmeztet olyan, mint ki megörvendeztet.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَللِّسَانُ سَبُعٌ إِنْ خُلِّيَ عَنْهُ عَقَرَ •

60.
A nyelv olyan, akár a fenevad. Ha hosszúra engedik, felfal.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْمَرْأَةُ عَقْرَبٌ حُلْوَةُ اللَّسْبَةِ •

61.
A nő egy olyan skorpió, minek tapadása édes.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الشَّفِيعُ جَنَاحُ الطَّالِبِ.

62.
A közbenjáró a kérő szárnya.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَهْلُ الدُّنْيَا كَرَكْبٍ بِهِمْ وَهُمْ نِيَامٌ.

63.
Az evilág népe olyan, akár az utasok. Az forog velük, ők meg alszanak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَقْدُ الْأَحِبَّةِ غُرْبَةٌ.

64.
A szeretet elvesztése idegenség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَوْتُ الْحَاجَةِ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِهَا إِلَى غَيْرِ أَهْلِهَا.

65.
Egy fontos dolog elveszítése könnyebb, mint annak kérése attól, ki azt nem hallgatja meg.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَسْتَحِي مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ،
فَإِنَّ الْحِرْمَانَ أَقَلُّ مِنْهُ.

66.

Ne szégyenkezz amiatt, hogy keveset adsz, mert ha eleve nem is adsz, az még kevesebb.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ، وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى.

67.

A szegénység dísze az erény, míg a gazdagságé a nemeslelkűség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا لَمْ يَكُنْ مَا تُرِيدُ فَلَا تُبَالِ كَيْفَ كُنْتَ.

68.

Ha nem jön el, amit akartál, akkor se sajnáld azt, mi voltál.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُفْرِطًا أَوْ مُفَرِّطًا.

69.

Nem látod másként a tudatlant, csak szélsőségesnek, tékozlónak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا تَمَّ الْعَقْلُ نَقَصَ الْكَلَامُ.

70.

Ahogy nő az értelem, úgy fogy a beszéd.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللَّهُ يُخْلِقُ الْأَبْدَانَ، وَيُجَدِّدُ

71.

Az idő megviseli a testet, megújítja a reményt, közelbe hozza a halált és távolba viszi az óhajt. Ki győzelmet arat fölötte, kimerül, s ki elvéti, belefárad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَبْدَأَ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ، وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ، وَمُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَمُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَمُؤَدِّبِهِمْ.

72.

Ki magát emeli az emberek elé vezetőnek, az saját maga tanításával kezdje, mielőtt mégmásokat tanítana, s képezze viselkedését, mielőtt nyelvét képezné. Az, ki magát tanítja és képzi, érdemesebb a megbecsülésre, mint ki másokat tanít és képez.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَفَسُ الْمَرْءِ خُطَاهُ إِلَى أَجَلِهِ.

73.

Az ember légvétele lépés a halál felé.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ مَعْدُودٍ يَنْقَضِي، وَكُلُّ مُتَوَقَّعٍ آتٍ.

74.

Minden számmal mérhető elfogy, s minden remélhető eljön.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْأُمُورَ إِذَا اشْتَبَهَتْ
اعْتُبِرَ آخِرُهَا بِأَوَّلِهَا.

75.

Ha a dolgok összekeverednek, az utolsókat az előzők szerint kell megítélni.

وَمِنْ خَبَرِ ضِرَارِ بْنِ ضَمْرَةَ الضَّبَابِيِّ عِنْدَ دُخُولِهِ
عَلَى مُعَاوِيَةَ وَسُؤَالِهِ لَهُ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ: فَأَشْهَدُ لَقَدْ رَأَيْتُهُ فِي بَعْضِ مَوَاقِفِهِ وَقَدْ
أَرْخَى اللَّيْلُ سُدُولَهُ وَهُوَ قَائِمٌ فِي مِحْرَابِهِ، قَابِضٌ عَلَى لِحْيَتِهِ
يَتَمَلْمَلُ تَمَلْمُلَ السَّلِيمِ، وَيَبْكِي بُكَاءَ الْحَزِينِ، وَيَقُولُ:

يَا دُنْيَا يَا دُنْيَا، إِلَيْكِ عَنِّي، أَبِي تَعَرَّضْتِ؟ أَمْ إِلَيَّ تَشَوَّقْتِ؟
لَا حَانَ حِينُكِ، هَيْهَاتَ! غُرِّي غَيْرِي، لَا حَاجَةَ لِي فِيكِ؟

76.

Egy alkalommal Zarár ibn Zamra az-Zabábí elment Muávijához és Muávija a hívők emírjéről kezdte őt faggatni. Erre ő így szólt: „Esküszöm, hogy láttam őt néhányszor, miként az éjjel már szétterült sötétjével, s ő ott állt a szentélyben, szakállát mardosta, nyöszörgött, mint kibe kígyó harapott, s bánatosan sírt, majd ezt mondta: „Ó, világ! Ó,világ! Távozz tőlem! Miért kínálod fel magadat nekem? Netán rám vágyódsz? Nem kapsz rá alkalmat, hogy lenyűgözz! Tévessz meg valaki mást! Nincs szükségem rád! Elváltam tőled háromszor is, s most már nincs visszatérés. Életed rövid, veszélyed enyhe, mit remélni lehet tőled, alantas. Óh! A gyarapvás csekély, az út hosszú, az utazás messzire vivő, s a célbaérkezésig a megpróbáltatás hatalmas!"

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لِلسَّائِلِ الشَّامِيِّ لَمَّا سَأَلَهُ : أَكَانَ مَسِيرُنَا إِلَى الشَّامِ

بِقَضَاءٍ مِنَ اللهِ وَقَدَرٍ؟ بَعْدَ كَلَامٍ طَوِيلٍ هٰذَا مُخْتَارُهُ :

وَيْحَكَ ! لَعَلَّكَ ظَنَنْتَ قَضَاءً لَازِمًا ، وَقَدَرًا حَاتِمًا ، وَلَوْ كَانَ

ذٰلِكَ كَذٰلِكَ لَبَطَلَ الثَّوَابُ وَالْعِقَابُ ، وَسَقَطَ الْوَعْدُ وَالْوَعِيدُ

77.

Beszédéből, *béke reá*

Valaki megkérdezte tőle: „Szíria elleni vonulásunkat is Allah rendelte el?" Mire a hívők emírje hosszú beszédbe kezdett, miből itt áll ez a szemelvény: „Jaj néked! Te talán úgy gondolod, hogy ez egy kikerülhetetlen elrendelés, egy végleges vezérlés? Ha ez így lenne, megszűnne a viszonzás, a büntetés, s meghiúsulna a tett ígéret. Allah, a Magasztalt, szolgálóinak megparancsolta a jótéteményeket, intette őket, s bevégeztette általuk a bűnöket. Ő rájuk bízta a könnyűt, s nem bízott rájuk semmi nehezet. Sokat ad vissza a kevésért cserébe. Szembeszegülnek Véle, de le nem győzik, engedelmeskednek is Néki, de nem kényszerből. Nem szórakozásból küldte el a prófétákat. Nem céltalanul bocsájtotta le szolgálóinak az Ő Írását. Nem hiábavalóságból teremtette meg az egeket, a földet, s mi köztük lakozik, mert „Ez vélése azoknak, kik hitetlenek. Hát jaj azoknak, kik tagadnak a pokol tüzén!"[6]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خُذِ الْحِكْمَةَ أَنَّى كَانَتْ فَإِنَّ

الْحِكْمَةَ تَكُونُ فِي صَدْرِ الْمُنَافِقِ فَتَلَجْلَجُ فِي صَدْرِهِ حَتَّى تَخْرُجَ

فَتَسْكُنَ إِلَى صَوَاحِبِهَا فِي صَدْرِ الْمُؤْمِنِ .

78.

Vedd magadhoz a bölcsességet, bárhol is találod, mert az a bölcsesség, mit a képmutató keble rejt, egyszer csak mocorogni kezd, míg ki nem jön, s meg nem telepedik társánál, mi a hívő keblében lakozik.

6. Korán 38/27.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مِثْلِ ذٰلِكَ: اَلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ
اَلْمُؤْمِنِ، فَخُذِ الْحِكْمَةَ وَلَوْ مِنْ أَهْلِ النِّفَاقِ ۔

79.

A bölcs szólás a hívő elbitangolt szava, ezért ragadd meg a bölcsességet, még ha az a képmutatótól is ered.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ ۔

80.

Minden embernek az ád értéket, ami jobbá teszi őt.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أُوصِيكُمْ بِخَمْسٍ لَوْ ضَرَبْتُمْ إِلَيْهَا
آبَاطَ الْإِبِلِ لَكَانَتْ لِذٰلِكَ أَهْلًا: لَا يَرْجُوَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا رَبَّهُ،
وَلَا يَخَافَنَّ إِلَّا ذَنْبَهُ، وَلَا يَسْتَحْيِيَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِذَا سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ
أَنْ يَقُولَ لَا أَعْلَمُ، وَلَا يَسْتَحْيِيَنَّ أَحَدٌ إِذَا لَمْ يَعْلَمِ الشَّيْءَ أَنْ يَتَعَلَّمَهُ،
وَعَلَيْكُمْ بِالصَّبْرِ فَإِنَّ الصَّبْرَ مِنَ الْإِيمَانِ كَالرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ،
وَلَا خَيْرَ فِي جَسَدٍ لَا رَأْسَ مَعَهُ، وَلَا فِي إِيمَانٍ لَا صَبْرَ مَعَهُ ۔

81.

Meghagyok néked öt dolgot, mi ha a tevét túlerőlteted, hasznodra lesz. Ne bízzon senki köztetek a reményben, csak Urában. Ne féljetek semmitől, csak a vétkezéstől Ellene. Ne szégyelljétek kimondani, ha kérdeztek és nem tudjátok, hogy nem tudom. Ne szégyelljétek megtanulni azt, mit nem tudtok. Legyetek türelmesek, mert a türelem olyan a hit számára, mint a fej a testnek, s mivel nincs semmi jó a testben fej nélkül, így nincs semmi jó a hitben türelem nélkül.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَجُلٍ أَفْرَطَ فِي الثَّنَاءِ عَلَيْهِ، وَكَانَ لَهُ مُتَّهِمًا: أَنَا دُونَ مَا تَقُولُ وَفَوْقَ مَا فِي نَفْسِكَ.

82.

Így szólt ahhoz, ki dicsőítette, de ugyanakkor belül lebecsülte őt: „Én alatta állok annak, mit mondasz, de felette annak, mit szíved rejt."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بَقِيَّةُ السُّيُوفِ أَعْظَمُ عَدَدًا وَأَكْثَرُ وَلَدًا.

83.

A csaták túlélői maradandók számban és sokak ivadékban.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ تَرَكَ قَوْلَ «لَا أَدْرِي» أُصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ.

84.

Ki elhagyja a mondást: „nem tudom", lesújt rá végzete.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَأْيُ الشَّيْخِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ جَلَدِ
الْغُلَامِ • وَرُوِيَ مِنْ مَشْهَدِ الْغُلَامِ •

85.

Jobban szeretem az öregember véleményét, mint az ifjú elszántságát (másik változat:) az ifjú vértanúságát.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِمَنْ تَفَطَّنَ وَمَعَهُ الْاِسْتِغْفَارُ •

86.

Csodálkozom azon ki kétségbe esik, miközben véle van a bűnbocsánat.

وَحُكِيَ عَنْهُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ الْبَاقِرِ - عَلَيْهِمَا السَّلَامُ - أَنَّهُ قَالَ:
كَانَ فِي الْأَرْضِ أَمَانَانِ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ وَقَدْ رُفِعَ أَحَدُهُمَا فَدُونَكُمُ
الْآخَرَ فَتَمَسَّكُوا بِهِ: أَمَّا الْأَمَانُ الَّذِي رُفِعَ فَهُوَ رَسُولُ اللّٰهِ - صَلَّى اللّٰهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ - وَأَمَّا الْأَمَانُ الْبَاقِي فَالْاِسْتِغْفَارُ

87.

Abu Dzsaafar Mohamed ibn Ali al-Bákir mesélte róla, – béke mindkettőjükre – amint így szólt: „A földön két szabadulás lehetséges Allah büntetésétől; mik közül az egyik már magasba emelkedett nélkületek, a másik előttetek áll, hát kapaszkodjatok meg benne. Az a szabadulás, mi már magasba szállt, az maga Allah prófétája – Allah fohásza reá és nemzetségére – volt, míg a másik, ami még megmaradt, az a bűnbocsánatért való esdeklés. Allah, a Magasságos így szólt: „S nem büntette őket Allah, míg te közöttük (voltál), s nem bünteti őket Allah, ha bűnbocsánatért esedeznek."[7]

7. Korán 8/33.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ أَصْلَحَ اللهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ

88.

Ki jóra törekszik maga és Allah közt, Allah szebbé teszi azt, mi Közte és az emberek közt fennáll. Ki jóra törekszik Túlvilága dolgában; Allah szebbé teszi néki evilága dolgát. Ki az intést magában megtartja, azt Allah megőrzi.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْفَقِيهُ كُلُّ الْفَقِيهِ مَنْ لَمْ يُقَنِّطِ النَّاسَ مِنْ رَحْمَةِ اللهِ، وَلَمْ يُؤْمِنْهُمْ مِنْ رَوْحِ اللهِ، وَلَمْ يُؤْيِسْهُمْ مِنْ مَكْرِ اللهِ •

89.

Az az iszlám magasfokú ismerője, ki nem ejti kétségbe az embereket Allah kegyelméről, nem csüggeszti el őket Allah lelke miatt,[8] s nem éreztet velük biztonságot Allah büntetésétől.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ هٰذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ الْأَبْدَانُ، فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكَمِ •

90.

Viseltessé lesz a szív, amint megviselődik a test, ezért inkább vágyjátok részükre a bölcsességeket.

---

8. Ne éreztesse messzinek Allah lelkét, közelségét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَرْضَعُ الْعِلْمِ مَا وَقَفَ عَلَى اللِّسَانِ،
وَأَرْفَعُهُ مَا ظَهَرَ فِي الْجَوَارِحِ وَالْأَرْكَانِ •

91.

Az a legjámborabb tudás, mi a nyelven megáll, s az a legtiszteletreméltóbb, mi jelenné lesz a testtagokon, szerveken.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ
بِكَ مِنَ الْفِتْنَةِ» لِأَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ إِلَّا وَهُوَ مُشْتَمِلٌ عَلَى فِتْنَةٍ، وَلَكِنْ
مَنِ اسْتَعَاذَ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ مُضِلَّاتِ الْفِتَنِ، فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَقُولُ:
وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ

92.

Senki se mondja közületek, hogy Ó, Allah! Én Benned keresek menedéket a kísértéstől. Ugyanis nincs ott senki, kit ne fogna át a kísértés, de ki Allah menedékét keresi, az kérje azt az eltévelyítő kísértések elől. Mert Allah, a Magasztos, így szólt: „S tudjátok, hogy vagyonaitok és gyermekeitek kísértés és Allahnál a hatalmas bér."[9] Ennek jelentése: Õ próbára tesz vagyonnal, gyermekekkel, hogy megnyilvánuljék, ki az, ki ingerült gondviselésére, s ki megelégedett részével. A Magasztos még saját maguknál is jobban ismeri őket, csak azért tesz így, hogy fény derülhessen arra, ki milyen viszonzást vagy büntetést érdemel, hiszen néhányuk a férfit szereti, s iszonyodik a nőktől, mások szeretik a vagyont halmozni, s gyűlölik a hányattatást.

Szajjid Razi megjegyzése:

Egyszer a hívők emírjét megkérdezték a jóról, mire ő így felelt: „A jó nem az, hogy sok a vagyonod, vagy gyermeked. A jó az, ha szaporodik tudásod, nagyobbodik irgalmad, ha felülmúlod az embereket Allah

9. Korán 8/28.

imádásában, ha jókat cselekedsz, áldod Allahot, s ha vétkeztél, Hozzá fordulsz bűnbocsánatért. Mert az evilágon csak két embernek jó. Annak ki vétkezett, de vétkét feledtetni tudja bűnbánatával, s annak, ki a jó tettek felé igyekszik.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَلَا يَقِلُّ عَمَلٌ مَعَ التَّقْوَى، وَكَيْفَ يَقِلُّ مَا يُتَقَبَّلُ ؟

93.

Nem válik kisebbé a tett, ha azt istenfélés kíséri. De hogy válhat kisebbé az, mi már elfogadott?

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِالْأَنْبِيَاءِ أَعْلَمُهُمْ بِمَا جَاءُوا بِهِ، ثُمَّ تَلَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا، ثُمَّ قَالَ

94.

A próféták leghívebb követői azok, kik legmélyebben felismerték küldetésüket. Majd így idézett: „Azok az emberek számíthatnak Ábrahámra, kik követték őt, s ez a próféta és kik hittek."[10] Ezután így szólt: Az áll legközelebb Mohamedhez, ki szót fogad Allahnak még akkor is, ha vére messze esik tőle, s az ellensége Mohamednek, ki Allahhal szembeszegül még akkor is, ha közeli rokonságban van véle." (Mohameddel.)

10. Korán 3/68.

وَقَدْ سَمِعَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا مِنَ الْحَرُورِيَّةِ يَتَهَجَّدُ وَيَقْرَأُ
فَقَالَ : نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ •

95.

A hívők emírje hallott egy olyan háridzsitáról, ki éjszaka közepén is mond imát és töri magát a Korán olvasásában, mire így szólt: „Az alvás a bizonyosságban jobb, mint az ima a kétségek között."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اعْقِلُوا الْخَبَرَ إِذَا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلَ
رِعَايَةٍ لَا عَقْلَ رِوَايَةٍ ، فَإِنَّ رُوَاةَ الْعِلْمِ كَثِيرٌ ، وَرُعَاتَهُ قَلِيلٌ •

96.

Ha hírt hallotok, a gondosság értelmével véssétek azt tudatotokba, ne csupán az idézés értelmével. Mert a tudás idézői sokan vannak, míg ápolói kevesen.

وَقَدْ سَمِعَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلًا يَقُولُ : إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ ، فَقَالَ : إِنَّ قَوْلَنَا - إِنَّا لِلَّهِ - إِقْرَارٌ عَلَى أَنْفُسِنَا بِالْمُلْكِ ، وَ
قَوْلَنَا - وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ - إِقْرَارٌ عَلَى أَنْفُسِنَا بِالْهُلْكِ •

97.

A hívők emírje egy embert hallott, ki a Koránt idézte: „Íme, mi Allahé vagyunk, s mi Őhozzá térünk meg."[11] Majd így szólt: „Mikor azt mondjuk, íme, mi Allahé vagyunk, ez elismerése az Ő Mindenhatóságának felettünk, s mikor mondjuk: mi Őhozzá térünk meg, ez elismerése a halandóságnak rajtunk."

11. Korán 2/156.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ مَدَحَهُ قَوْمٌ فِي وَجْهِهِ: اَللّٰهُمَّ
إِنَّكَ أَعْلَمُ بِي مِنْ نَفْسِي، وَأَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْهُمْ

98.

Néhányan dicsőítették őt, mire így felelt: „Ó, Allah! Te jobb ismerője vagy lelkemnek, mint én magam, s én jobban ismerem magam, mint ők engem. Allah! Tégy minket jobbá annál, mit gondolnak, s bocsájtsd meg azt, mit nem tudnak!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يُتِمُّ قَضَاءُ الْحَوَائِجِ إِلَّا بِثَلَاثٍ:
بِاسْتِصْغَارِهَا لِتَعْظُمَ، وَبِاسْتِكْتَامِهَا لِتَظْهَرَ، وَبِتَعْجِيلِهَا لِتَهْنَأَ.

99.

Mások kérésének teljesítése csak úgy válhat maradandó erénnyé, ha e három követelménynek eleget tesz. Tartsd azt kevésnek, hogy megnagyobbodjék, rejtsd el, hogy megjelenjék és siess teljesítésével, hogy meglepetés lehessen.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُقْرَبُ
فِيهِ إِلَّا الْمَاحِلُ، وَلَا يُظْرَفُ فِيهِ إِلَّا الْفَاجِرُ، وَلَا يُضْعَفُ فِيهِ إِلَّا
الْمُنْصِفُ

100.

Rövidesen eljön az idő, mikor az emberek csak a gyalázkodókhoz húzódnak, csak a feslettek szellemessége hat, s csak az erényesek gyengülnek meg. A jótékony adományt akkor majd pénzkidobásnak tartják, a rokonságot szükségszerűnek, s az imát pedig, hogy nagyságot kérjenek általa az emberek fölött. Majd akkor a nők tanácsába megy át a hatalom, fiatal gyerekek kerülnek magas posztokba, s eunukok lesznek az irányítók.

وَقَدْ رُئِيَ عَلَيْهِ إِذَا رَكِبَ خَلَقُ مُرَقُوعٌ فَقِيلَ لَهُ فِي ذٰلِكَ ،
فَقَالَ : يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ ، وَتَذِلُّ بِهِ النَّفْسُ ، وَيَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُونَ .

101.

A hívők emírjét viseltes, foltozott öltözékben látták, mire rákérdeztek. Erre így válaszolt: „Mert ebben a szív fél, a lélek alázatos, s a hívők példát vesznek róla. Az evilág és a Túlvilág egymással küzdő ellenségek, útjaik iránya különbözik. Ki az evilágot szereti s annak rajongója, az gyűlöli a Túlvilágot, és annak ellensége. Ez a kettő olyan, mint a Kelet és Nyugat. Ha valaki köztük gyalogol, s mennél inkább megközelíti az egyiket, annál jobban távolodik a másiktól. Olyanok, akár az ifjú arák."

وَعَنْ نَوْفٍ الْبِكَالِيِّ ، قَالَ : رَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ ، ذَاتَ لَيْلَةٍ وَقَدْ خَرَجَ مِنْ فِرَاشِهِ فَنَظَرَ إِلَى النُّجُومِ فَقَالَ : يَا
نَوْفُ أَرَاقِدٌ أَنْتَ أَمْ رَامِقٌ ؟ فَقُلْتُ بَلْ رَامِقٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ، قَالَ يَا نَوْفُ

102.

Nauf al-Bikáli hivatkozása szerint: Láttam a hívők emírjét – béke reá – azon az éjszakán, mikor elhagyta ágyát, a csillagokra tekintett és így szólt hozzám: „Ó, Nauf! Fekszel, vagy tán ébren vagy?" Mondtam: „Ébren vagyok." Majd folytatta: „Ó, Nauf! Áldottak legyenek azok az önmegtartóztatók az evilágon, kik a Túlvilágot vágyják. Ők azok, kik a földet padlónak, porát takarónak, vizét meg üdvösnek tartják. Zsongják a Koránt, felsírják a fohászt, majd elszakadnak az evilágtól, mint Jézus Krisztus. Ó, Nauf! Dávid próféta – béke reá – ugyanebben az órában kelt fel egy éjszakán, s így szólt: »Ez az az óra, mikor nem állhat úgy fohászra a szolgáló, hogy viszonzást ne kapna, legyen az adószedő, besúgó, rendőr, tamburán játszó vagy dobos.«"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللهَ افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَرَائِضَ فَلَا
تُضَيِّعُوهَا ، وَحَدَّ لَكُمْ حُدُودًا فَلَا تَعْتَدُوهَا ، وَنَهَاكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ فَلَا
تَنْتَهِكُوهَا ، وَسَكَتَ لَكُمْ عَنْ أَشْيَاءَ وَلَمْ يَدَعْهَا نِسْيَانًا فَلَا تَتَكَلَّفُوهَا .

103.

Allah előírta néktek rendelkezéseit, miket el ne veszejtsetek, meghúzta számotokra a határozatokat, miket át ne hágjatok, véget vetett egyes dolgoknak, miket meg ne szegjetek és elhallgatott előletek pár olyan jelenséget, miket nem feledékenységből hagyott el, ezért ne is erőlködjetek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَتْرُكُ النَّاسُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ
لِاسْتِصْلَاحِ دُنْيَاهُمْ إِلَّا فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِمْ مَا هُوَ أَضَرُّ مِنْهُ .

104.

Az emberek csak úgy hagyhatnak el valamit is a hitükből evilági dolgaik javát szolgálva, hogy Allah rájuk szabadítja azt,
mi még ennél is ártalmasabb.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رُبَّ عَالِمٍ قَدْ قَتَلَهُ جَهْلُهُ وَعِلْمُهُ مَعَهُ
لَا يَنْفَعُهُ .

105.

Gyakran a tanult ember tudatlansága dönt porba, tudása pedig nem használ.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَقَدْ عُلِّقَ بِنِيَاطِ هٰذَا الْإِنْسَانِ بَضْعَةٌ هِيَ أَعْجَبُ مَا فِيهِ وَذٰلِكَ الْقَلْبُ، وَلَهُ مَوَادُّ مِنَ الْحِكْمَةِ وَأَضْدَادٌ مِنْ خِلَافِهَا: فَإِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذَلَّهُ الطَّمَعُ، وَإِنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ أَمْلَكَهُ الْحِرْصُ،

106.

Erekkel rögzül az ember belsejében egy húskonc, mi önmagában csodálatos. Ez a szív, miben megbújik a bölcsesség szubsztanciája, vagy pont az, mi avval ellentétes. Ha a remény sugarai feltűnnek, leigázza azt a sóvárság. Ha felkavarja a kapzsiság, elpusztítja a fösvénység. Ha felülkerekedik rajta a csalódottság, megöli a bánat. Ha haragra lobban, tovább erősödik mérge. Ha boldoggá teszi őt a megelégülés, megfeledkezik az őrizkedésről. Ha félelmet érez, az elővigyázat működteti. Ha elönti a nyugalom, hatalmába keríti a hanyagság. Ha vagyonhoz jut, zsarnokká teszi a gazdagság. Ha lesújt rá a balsors, a türelmetlenség alantassá teszi. Há ínség lesz osztályrésze, a megpróbáltatás kezei közt tartja. Ha éhínség támadja, a gyengeség ülve marasztalja. Ha eltúlozza jóllakottságát, gyomra nehézsége okozza fájdalmát. Így minden miből kevés van, árt néki, s minden, miből túl sok kijut, megrontja.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نَحْنُ الثَّمَرَةُ الْوُسْطَى بِهَا يَلْحَقُ التَّالِي، وَإِلَيْهَا يَرْجِعُ الْغَالِي.

107.

Mi[12] olyanok vagyunk, mint a középső párna. Felé tornássza magát az arra vágyó, s visszatér hozzá, ki túlment rajta.

12. A próféta háza népe.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَانِعُ ، وَلَا يُضَارِعُ ، وَلَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ •

108.

Nem tartja meg Allah parancsolását, csak az, ki (az igazért) meg nem enyhül, nem gonoszkodik, s nem követi a kapzsi vágyakat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ « وَقَدْ تُوُفِّيَ سَهْلُ ابْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ بِالْكُوفَةِ بَعْدَ مَرْجِعِهِ مِنْ صِفِّينَ مَعَهُ وَكَانَ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيْهِ » : لَوْ أَحَبَّنِي جَبَلٌ لَتَهَافَتَ •

109.

Szahl ibn Hunajf al-Anszárí, miután visszatért a sziffíni ütközetből, Kúfában meghalt. Rajongott a hívők emírjéért. Halála alkalmából a hívők emírje így szólt: „Még ha egy hegy szeretett is engem, most összeomlott."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا مَالَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ

110.

Nincs hasznosabb kincs az értelemnél, a magány nem idegenít el jobban, mint az öndicsőítés, nincs oly jó bölcsesség, mint a jómodor, a tisztesség nem olyan, mint az istenfélés, nincs oly jó társaság, mint az erényes vonás. Nincs szebb örökség az udvariasságnál, nincs oly vezér, mint a serénység, nincs oly adás-vevés, mint a jótett, nincs oly haszon, mint az égi viszonzás, nincs jobb önuralom, mint megállás a kétségek előtt, nincs keményebb önmegtartóztatás, mint őrizkedés a tiltottól, nincs oly tudás, mint a gondolkodás, nincs szebb fohász, mint az előírások hű betartása, nincs gyönyörűbb hit, mint az egyszerűség, állhatatosság, nincs nemesebb képesség, mint a jámborság, nincs oly tisztesség, mint a tudás és nincs biztosabb, mire hagyatkozz, mint a megbeszélés.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا اسْتَوْلَى الصَّلَاحُ عَلَى الزَّمَانِ وَأَهْلِهِ ثُمَّ أَسَاءَ رَجُلٌ الظَّنَّ بِرَجُلٍ لَمْ تَظْهَرْ مِنْهُ خَزْيَةٌ فَقَدْ ظَلَمَ

111.

Ha a világon és az emberek közt az erény felülkerekedik, s valaki rosszat terjeszt a másikról, pedig az vétlen, biz' ő elkárhozik. Ha viszont egyszer a gonosz kerül hatalomra az evilágon s az emberek közötti és valaki szépet terjeszt a másikról, biz' bajba sodorja önmagát.

وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَيْفَ تَجِدُكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَقَالَ: كَيْفَ يَكُونُ حَالُ مَنْ يَفْنَى بِبَقَائِهِ، وَيَسْقَمُ بِصِحَّتِهِ، وَيُؤْتَى مِنْ مَأْمَنِهِ.

112.

Egyszer azt kérdezték a hívők emírjétől: „Hogy vagy, ó, hívők emírje?" Mire ő így válaszolt: „Hogy lehet az, kinek maradása[13] az elmúlás felé halad, kinek egészsége betegségre vált át, s ki elragadható biztos lakából."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَمْ مِنْ مُسْتَدْرَجٍ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ

113.

Mily sokan is vannak, kik még időt kaptak erényes tetteik miatt, mily sokan vannak, kik megtévedtek, de erre Allah fátylat borított, s mily sokak azok is, kiket megkísért a róluk szóló szép szó. De nem tesz Allah úgy próbára senkit, mint kinek még időt hagyott!

13. Élete, evilági maradása (A fordító).

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَلَكَ فِيَّ رَجُلَانِ: مُحِبٌّ غَالٍ، وَمُبْغِضٌ قَالٍ.

114.

Kétféle ember jut szomorú sorsra. Az, ki eszeveszetten szeret, s ki undorral gyűlöl.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ.

115.

A lehetőség elveszítése bosszúság.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَثَلُ الدُّنْيَا كَمَثَلِ الْحَيَّةِ لَيِّنٌ مَسُّهَا
وَالسُّمُّ النَّاقِعُ فِي جَوْفِهَا، يَهْوِي إِلَيْهَا الْغِرُّ الْجَاهِلُ، وَيَحْذَرُهَا
ذُو اللُّبِّ الْعَاقِلُ.

116.

Az evilág olyan, akár a kígyó. Tapintása lágy, de belül telis-tele van méreggel. A megtévedt tudatlan rá vágyakozik, de az értelmes, a bölcs óvakodik attól.

وَقَدْ سُئِلَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ عَنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ: أَمَّا بَنُو مَخْزُومٍ
فَرَيْحَانَةُ قُرَيْشٍ تُحِبُّ حَدِيثَ رِجَالِهِمْ، وَٱلنِّكَاحَ فِي نِسَائِهِمْ، وَأَمَّا بَنُو
عَبْدِ شَمْسٍ فَأَبْعَدُهَا رَأْيًا، وَأَمْنَعُهَا لِمَا وَرَاءَ ظُهُورِهَا

117.

A hívők emírjét a Kurajsiakról kérdezték. Erre ő: „Bani Mahzúmék voltak a Kurajsiak virágai. Nincs is annál élvezetesebb, mint szóba elegyedni fiaikkal, s házasodni lányaikkal. Bani Abd Samszék távolba tekintők, és legelővigyázatosabbak attól, mi előlük rejtve marad. Mi pedig (a Bani Hásimok) mindent feláldozunk, mi kezünkbe kerül és nemességgel ajánljuk fel magunkat a halálnak. Amazok többek, mesterkedőbbek, csúfabbak, mi pedig ékesszólóbbak, jóakarók és jobb kiállásúak vagyunk."

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: شَتَّانَ مَا بَيْنَ عَمَلَيْنِ: عَمَلٍ
تَذْهَبُ لَذَّتُهُ وَتَبْقَى تَبِعَتُهُ، وَعَمَلٍ تَذْهَبُ مَؤُونَتُهُ وَيَبْقَى أَجْرُهُ.

118.

Mi a különbség a két tett között? Az egyik, minek gyönyöre elmúlik, de megmarad következménye, a másik, minek viszontagsága elmúlik, de megmarad bére!

وَقَدْ تَبِعَ جِنَازَةً فَسَمِعَ رَجُلًا يَضْحَكُ ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
كَأَنَّ الْمَوْتَ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا كُتِبَ ، وَكَأَنَّ الْحَقَّ فِيهَا عَلَى غَيْرِنَا وَجَبَ ، وَ
كَأَنَّ الَّذِي نَرَى مِنَ الْأَمْوَاتِ سَفْرٌ عَمَّا قَلِيلٍ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ، نُبَوِّئُهُمْ
أَجْدَاثَهُمْ ، وَنَأْكُلُ تُرَاثَهُمْ ، كَأَنَّا مُخَلَّدُونَ بَعْدَهُمْ ، قَدْ نَسِينَا كُلَّ
وَاعِظَةٍ ، وَرَمَيْنَا بِكُلِّ جَائِحَةٍ .

119.

A hívők emírje egy ravatalon vett részt, mikor hallotta, hogy valaki felnevet, erre így szólt: „Mintha a halál csak más számára lenne megírva! Mintha az igazság csak másnak lenne kötelező! Mintha kiket látunk útra kelni a halálba, visszatérnek nemsokára hozzánk! Lefektetjük őket sírjaikba, feléljük örökségünket, megfeledkezünk az intőről, férfiúról, nőről, s belevetjük magunkat mindenbe, mi végzetes!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : غَيْرَةُ الْمَرْأَةِ كُفْرٌ ، وَغَيْرَةُ الرَّجُلِ إِيمَانٌ .

120.

Az asszony féltékenysége hitetlenség,[14] a férfi féltékenysége a hit része.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَأَنْسُبَنَّ الْإِسْلَامَ نِسْبَةً لَمْ يَنْسُبْهَا
أَحَدٌ قَبْلِي : الْإِسْلَامُ هُوَ التَّسْلِيمُ ، وَالتَّسْلِيمُ هُوَ الْيَقِينُ ، وَالْيَقِينُ
هُوَ التَّصْدِيقُ ، وَالتَّصْدِيقُ هُوَ الْإِقْرَارُ ، وَالْإِقْرَارُ هُوَ الْأَدَاءُ ، وَالْأَدَاءُ
هُوَ الْعَمَلُ .

121.

Meghatározom néktek az iszlámot, ahogy még nem határozta azt meg előttem senki. Az iszlám behódolás, a behódolás bizonyosság, a bizonyosság megerősítés, a megerősítés elismerés, s az elismerés teljesítés és a teljesítés tett!

14. Féltékenység a társ-feleségekre.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِلْمُخِلِّ بِتَنَعُّمِ الْفَقْرَ الَّذِي
مِنْهُ مَهْرَبٌ، وَبِفَوْتِ الْغِنَى الَّذِي إِيَّاهُ طَلَبٌ، فَيَعِيشُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ
الْفُقَرَاءِ، وَيُحَاسَبُ فِي الْآخِرَةِ حِسَابَ الْأَغْنِيَاءِ.

122.

Csodálkozom a fösvényen, ki a szegénység felé siet, ahonnan éppen menekülni akar, s elvéti a gazdagságot, mire pedig vágyik. Az evilágon a szegények életét éli, de a Túlvilágon a gazdagok számadásával mérik. Csodálkozom a nagyképűn, ki tegnap még csepp volt, s holnap tetem lesz. Csodálkozom azon, ki kétségbe vonja Allahot, miközben látja Allah teremtését. Csodálkozom azon, ki megfeledkezik a halálról, s látja a halottakat. Csodálkozom azon, ki tagadja a második feléledést, s látta az elsőt. Csodálkozom azon, ki az elsiető világon él és elhagyja a maradandóság otthonát.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَصَّرَ فِي الْعَمَلِ ابْتُلِيَ بِالْهَمِّ،
وَلَا حَاجَةَ لِلَّهِ فِيمَنْ لَيْسَ لِلَّهِ فِي مَالِهِ وَنَفْسِهِ نَصِيبٌ.

123.

Ki visszafogja tetteit, megbánja. Nincs szüksége Allahnak olyanra, ki nem áldoz vagyonából és életéből Allahra!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَوَقَّوُا الْبَرْدَ فِي أَوَّلِهِ، وَتَلَقَّوْهُ فِي
آخِرِهِ، فَإِنَّهُ يَفْعَلُ فِي الْأَبْدَانِ كَفِعْلِهِ فِي الْأَشْجَارِ: أَوَّلُهُ يُحْرِقُ، وَ
آخِرُهُ يُورِقُ.

124.

Készüljetek fel a hidegre még annak kezdetén, s üdvözöljétek azt annak végzetével, mert az azt teszi a testtel, amit a fával. Kezdetben megkopasztja, majd a végén új hajtásra sarkallja.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عِظَمُ الْخَالِقِ عِنْدَكَ يُصَغِّرُ الْمَخْلُوقَ فِي عَيْنِكَ .

125.

Mennél nagyobbra tartod a Teremtőt, annál kevesebbnek látod a teremtményt.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ رَجَعَ مِنْ صِفِّينَ فَأَشْرَفَ عَلَى الْقُبُورِ بِظَاهِرِ الْكُوفَةِ :

126.

Mikor a hívők emírje visszatért Sziffinből és meglátta Kúfa peremvidékén a sírokat, így szólt: „Ó, népe a földnek, a magány otthonának, az elnéptelenedett tájnak, a sötétség sírjának! Ó, népe a földnek, népe az idegenbe szakadtságnak, népe az egyedüllétnek! Ti már előrementetek, megelőztetek minket, mi meg követünk titeket, majd csatlakozunk hozzátok. A házakat már mások lakják, a hitveseket mások nemzik, s a vagyonokat is felosztották. Ezek a mi híreink, de mi a ti híretek?" (Majd a hívők emírje kísérőihez fordult, s így folytatta): „Ha megengednék nekik a beszédet, biz' elmondanák, hogy a legjobb gyarapvás az őrizkedés!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ سَمِعَ رَجُلًا يَذُمُّ الدُّنْيَا : أَيُّهَا الذَّامُّ لِلدُّنْيَا الْمُغْتَرُّ بِغُرُورِهَا الْمُنْخَدِعُ بِأَبَاطِيلِهَا ، أَتَغْتَرُّ بِالدُّنْيَا ثُمَّ تَذُمُّهَا ، أَنْتَ الْمُتَجَرِّمُ عَلَيْهَا أَمْ هِيَ الْمُتَجَرِّمَةُ عَلَيْكَ

127.

A hívők emírje hallotta, amint valaki az evilágot korholta, s így szólt: „Ó, te, ki az evilágot korholod, kit megtévesztett ámítása, félrevezetett hamissága, s te ócsárlod azt! Tán te téveszted meg az evilágot, majd szidalmazod? Te vádolod azt, vagy az téged? Mikor hökkentett az meg, s mikor vezetett félre? Talán atyáid pusztulásával, elestével tette, vagy anyáid föld

alatti nyugvóhelyeivel? Hányszor gondoskodtál róluk betegségükben, hányszor ápoltad őket kezeddel, vágyva gyógyulásukat és faggattad róluk az orvosokat, mikor már egyikünknek sem használt gyógyításod, s nem mentette meg őket jajszavad! Nem védte meg azokat bírásod, sőt az evilág e példán mutatta be néked saját sorsodat, halálukkal halálodat. Mert az evilág az őszinteség otthona annak, ki érti, a gazdagságé annak, ki gyarapszik belőle, s az intésé annak, ki magáévá teszi. Ez Allah szeretett szolgálóinak szentélye, Allah angyalaihoz intézett fohászok imaháza, Allah sugallatának leszállóhelye, Allah oltalmazóinak piactere. Itt nyerték el ők a kegyelmet, s itt vívták ki a Paradicsomot. Hát akkor ki meri korholni azt, mikor az tudatta távlatát, bejelentette elválását, s már elgyászolta magát és lakóit. Nehézségeivel példát állított nehézségeikhez, gyönyöreivel vágyakozást keltett bennük (a túlvilági) gyönyörökre! Az éjjelben elhozza a megkönnyebbülést, a reggelben pedig a bosszúságot a lehangoltsággal, vágyakozással, ijesztéssel, megfélemlítéssel és figyelmeztetéssel. Vannak, kik bűnbánatuk reggelén szidják azt, de áldják majd mások a Végítélet Napján. Mert emlékeztette őket az evilág, s ők emlékeztek, beszélt hozzájuk, ők elhitték, intette őket és ők azt komolyan vették!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَكًا يُنَادِي فِي كُلِّ يَوْمٍ: لِدُوا لِلْمَوْتِ، وَاجْمَعُوا لِلْفَنَاءِ، وَابْنُوا لِلْخَرَابِ.

128.

Allahnak van egy angyala, ki minden nap szólítja a gyermeket a halálra, gyűjti a vagyont a pusztításra, s építményt emel a rombolásra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍّ لَا دَارُ مَقَرٍّ

129.

Az evilág otthona az áthaladásnak a lenyugvás otthona felé. Amazon kétféle ember van. Az egyik, ki eladta magát annak, s lerombolta, a másik, ki megvetette azt magának és megszabadította.[15]

15. A vágyaktól, evilági gyönyöröktől.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى
يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي ثَلَاثٍ : فِي نَكْبَتِهِ ، وَغَيْبَتِهِ ، وَوَفَاتِهِ .

130.

Nem barát a barát, csak ha megtartja barátságát e három esetben: barátjának nyomorúságában, távollétében, s halálában.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أُعْطِيَ أَرْبَعًا لَمْ يُحْرَمْ أَرْبَعًا :
مَنْ أُعْطِيَ الدُّعَاءَ لَمْ يُحْرَمِ الْإِجَابَةَ ، وَمَنْ أُعْطِيَ التَّوْبَةَ لَمْ يُحْرَمِ الْقَبُولَ ،

131.

Kinek megadatott négy dolog, annak nem tiltatott meg a négy dolog: Kinek megadatott a fohász, annak nem tiltatott meg a válaszadás. Kinek megadatott a bűnbánat tétele, annak nem tiltatott meg elfogadása. Kinek megadatott a megbocsájtás kérése, annak nem tiltatott meg a megbocsájtás. Kinek megadatott a hálaadás, annak nem tiltatott meg a gyarapvás.

Szajjid Razi megjegyzése:

Mindezt a Korán is megerősíti. Allah a következőt mondja

a fohászról:

„Fohászkodjatok Hozzám, Én válaszolok néktek."[16]

a megbocsájtásról:

„Ki a rosszat teszi, vagy megrontja önmagát,
majd Allah bűnbocsánatáért esdekel, Allahot Megbocsájtónak,
Könyörületesnek találja."[17]

a hálaadásról:

„... Ha hálát adtok, hát gyarapítalak titeket..."[18]

a bűnbánatról:

„Hanem a bűnbocsánat csak Allahra tartozik (s csak) azoknak (jár), kik a rosszat tudatlanságból követik el, majd megbánják (azt) hamarosan. Ezeknek Allah megbocsájt. Allah a Mindentudó, a Bölcs."[19]

16. Korán 40/60.
17. Korán 4/110.
18. Korán 14/7.
19. Korán 4/17.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلصَّلَاةُ قُرْبَانُ كُلِّ تَقِيٍّ وَالْحَجُّ
جِهَادُ كُلِّ ضَعِيفٍ وَلِكُلِّ شَيْءٍ زَكَاةٌ وَزَكَاةُ الْبَدَنِ الصِّيَامُ
وَجِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعُّلِ .

132.

Az ima minden istenfélőt (Hozzá) közel visz. A zarándoklat minden gyenge számára felér a dzsiháddal. Minden dolognak van adója, s a test adója a böjt. Az asszony dzsihádja az ő szíves szófogadása férjének.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اِسْتَنْزِلُوا الرِّزْقَ بِالصَّدَقَةِ

133.

Jótéteményi adománnyal keressétek a gondviselést!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَمَنْ أَيْقَنَ بِالْخَلَفِ جَادَ بِالْعَطِيَّةِ .

134.

Ki bizonyos a viszonzásban, nemeslelkű az adakozásban.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَنْزِلُ الْمَعُونَةُ عَلَى قَدْرِ الْمُؤْنَةِ .

135.

A viszontagság mértékében érkezik a segítség.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: مَا عَالَ ٱمْرُؤٌ ٱقْتَصَدَ .

136.
Ki takarékos, nem lesz szegény.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: قِلَّةُ ٱلْعِيَالِ أَحَدُ ٱلْيَسَارَيْنِ

137.
A kis család a könnyebbség egyik útja.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: وَٱلْهَمُّ نِصْفُ ٱلْهَرَمِ .

138.
A bánkódás fél öregedés.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: يَنْزِلُ ٱلصَّبْرُ عَلَى قَدْرِ ٱلْمُصِيبَةِ،
وَمَنْ ضَرَبَ عَلَى فَخِذِهِ عِنْدَ مُصِيبَتِهِ حَبِطَ أَجْرُهُ .

139.
Csak annyi a tűrés, amennyi a balsors. Ki kezét balsorsakor combjára csapja, annak romba dőlnek tettei.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ
إِلَّا الْجُوعُ وَالظَّمَأُ، وَكَمْ مِنْ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ وَ
الْعَنَاءُ، حَبَّذَا نَوْمُ الْأَكْيَاسِ وَإِفْطَارُهُمْ.

140.

Ó, mennyi böjtölőnek böjtje nem jelent mást számára, mint szomjazást, éhezést, s hányan állnak úgy imára, hogy imájuk csupán virrasztás, megpróbáltatás. Mert az értelmesnek evése, ivása és alvása is jobb, mint azok kényszerűsége.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سُوسُوا إِيمَانَكُمْ بِالصَّدَقَةِ، وَ
حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ، وَادْفَعُوا أَمْوَاجَ الْبَلَاءِ بِالدُّعَاءِ.

141.

Őrizzétek meg hiteteket jótéteményi adomány nyújtásával. Óvjátok meg vagyonotokat Zakát juttatásával és védjétek ki fohásszal a viszontagság hullámait.

وَمِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
لِكُمَيْلِ ابْنِ زِيَادٍ النَّخَعِيِّ، قَالَ كُمَيْلُ ابْنُ زِيَادٍ:
أَخَذَ بِيَدِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخْرَجَنِي
إِلَى الْجَبَّانِ فَلَمَّا أَصْحَرَ تَنَفَّسَ الصُّعَدَاءَ، ثُمَّ قَالَ:
يَا كُمَيْلُ بْنَ زِيَادٍ إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةٌ فَخَيْرُهَا أَوْعَاهَا،
فَاحْفَظْ عَنِّي مَا أَقُولُ لَكَ:

142.

Beszédéből – béke reá – mit Kumajl ibn Zijád an-Naha'í-val folytatott. Kumajl ezt így idézte föl: A hívők emírje, Ali ibn Abi Tálib – béke reá – karon ragadott és a kertbe vitt. Ott egy mély sóhaj hagyta el keblét, majd

így szólt: „Ó, Kumajl! Ezek a szívek, akár a tárolóüstök. A legjobbikuk az, amelyik leginkább megőrzi tartalmát, hát jegyezd meg jól, mit mondok neked. Három féle ember van. Egyikük a tudós, Istenben bizonyos, másikuk a tudást kereső, ki szintén a menekvés útján halad, de harmadikuk gyülevész népség, csőcselék, ki minden hívó szót követ, s meghajlik minden széltől. Ezek nem keresik a tudás világosságának fényét és nem védik magukat megbízható támasszal. Ó, Kumajl! A tudás jobb, mint a vagyon. A tudás megvéd, míg a vagyont neked kell megvédened. A vagyon úgy fogy, ahogy áldozol belőle, míg a tudás megsokszorozódik, ha kiadod, s a vagyon következménye úgy pusztul el, ahogy a vagyon maga. Ó, Kumajl! A tudás hit, mi szerint tenni kell. Általa nyer az ember engedelmességet életében és szép nevet halála után. A tudás irányít, míg a vagyon irányított. Ó, Kumajl! A vagyon halmozói halottak, még ha élnek is, míg a tudósok addig maradnak meg, míg fennáll az evilág. Testük elvész, de alakjukat megőrzik a szívek. Nézd, itt egy rakás tudás (a hívők emírje a keblére mutatott). Bárcsak lenne valaki, aki viselhetné! Igen, megtaláltam, de az olyan volt, kire nem lehetett azt bízni, mert a hit eszközét evilági nyerészkedésre használná, Allah kegyét élvezve az Ő szolgálói fölé terjesztené ki hatalmát, s az Ő érvével uralkodna követői fölött. S volt olyan is, ki engedelmeskedett az igazság viselőinek, de kebelében nem volt megértés. A kétségek első felmerülésekor már balsejtelem nyugtalanítaná szívét. Így sem ez, sem az nem volt jó. Mert az ember vagy a kéjekre sóvár és könnyen orránál fogva vezetik a szenvedélyek, vagy a gyűjtésnek s felhalmozásnak él. Egyik sem lehetne pásztora a hitnek egyáltalán. Ők legjobban a szabadon legelő marhára hasonlítanak. Eképp hal el a tudás hordozója halálakor. Allahra! A föld még nem ürült ki azoktól, kik nyíltan, közszemlére kitéve, vagy félve, rejtve, de megtartják Allah érveit, nehogy meghamisíthassák azokat s a bizonyságokat. Hányan vannak és hol vannak? Allahra! Számuk kevés, de hatalmasra becsültetnek Allah előtt. Általuk őrzi meg Allah érveit, bizonyságait, míg ők azt olyanokra nem bízzák, mint maguk és annak magvait azok szívébe vetik, kik rájuk hasonlítanak. A tudás elvezette őket az igaz felismerésig, így összekapcsolódtak a bizonyosság lelkületével. Könnyedén veszik azt, mit a tunyák nehéznek tartanak. megkedvelik azt, mitől a tudatlanok idegenkednek. Testükkel az evilágon élnek, de lelkük odafenn pihen. Ők Allah földi helytartói, kik az Ő hitére hívnak. Óh mennyire vágyom látni őket. S most menj, Kumajl, ahova akarsz!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ÷ اَلْمَرْءُ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ •

143.

Az ember saját nyelve alatt rejtőzik.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ÷ هَلَكَ امْرُؤٌ لَمْ يَعْرِفْ قَدْرَهُ •

144.

Ki nem ismeri saját erejét, elpusztul.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَجُلٍ سَأَلَهُ أَنْ يَعِظَهُ ÷

لَا تَكُنْ مِمَّنْ يَرْجُو الْآخِرَةَ بِغَيْرِ عَمَلٍ ، وَيُرَجِّي التَّوْبَةَ بِطُولِ الْأَمَلِ ،
يَقُولُ فِي الدُّنْيَا بِقَوْلِ الزَّاهِدِينَ ، وَيَعْمَلُ فِيهَا بِعَمَلِ الرَّاغِبِينَ ،

145.

A hívők emírje így szólt ahhoz, ki megkérte, hogy intse őt: „Ne légy olyan, mint ki a Túlvilágban reménykedik tettek nélkül, ki a vágyakozás elnyújtásával késlelteti bűnbánatát, ki úgy beszél az evilágon, mint az önmegtartóztatók, de úgy cselekszik, mint akik mohón vágyják azt! Ha megadatik néki valami, nem lakik jól, ha megtiltanak valamit, nem elégszik vele. Kitér a hála elől, ha kap, s gyarapvásra sóvár abból, mi nála megmaradt. Visszatart másokat, de önmagát nem tartja vissza, s azt rendeli el másoknak, mit ő nem tesz. Szereti a jótét lelkeket, de nem úgy viselkedik, mint ők. Gyűlöli a vétkeseket, pedig ő egy közülük.

Iszonyodik a haláltól tömeg bűne miatt, de továbbra is megtartja bűneit, melyek miatt a haláltól iszonyodik. Ha megbetegszik, vezeklésbe kezd, s ha egészséges, szórakozásba veti magát. Ha mentes a kórtól, önmagát csodálja, de kétségbe esik a megpróbáltatás idején. Ha balsors sújt le rá, izgatottan fohászkodik, s ha könnyebbségre lel, megtéved, elfordul. Az kerekedik felül rajta, amit sejt, de sosem az, miben bizonyos. Másoknak

még a magáénál kisebb bűneit is féli, s többet remél magának cselekedetei fejében. Ha gazdaggá lesz, dölyfösködik, hajlik a kísértésre, míg ha elszegényedik, kétségbeesik és elerőtlenedik. Rövidre fogja, ha cselekszik, s terjengősre, ha kér. Mikor felkínálkoznak néki a vágyak, siet szembeszegülni, de a bűnbánatot halogatja. Ha viszontagság sújtja, megszegi a felekezet előírásait. Elsorolja a tanulságokat, de önmaga azokat le nem vonja. Az intésben messzire elmegy, de nem tesz abból magáévá egyet sem. Beszéde hosszú, tette kevés. Verseng azért, mi elpusztul, s nem törődik azzal, mi megmarad. Úgy látja, hogy a haszon veszteség, s a veszteség haszon. Fél a haláltól, de nem vág elébe a megsemmisülésnek. Mások engedetlenségét nagynak tartja, a magáét pedig lekicsinyli. Oda van Allah iránti engedelmességével, míg a másokét lebecsüli. Ócsárolja az embereket, magát meg áltatja. Számára a szórakozás gazdagok körében kedvesebb, mint megemlékezni Allahról a szegényekkel. Saját javára mások ellen dönt, de mások javára magával szemben sosem ítél. Másokat útba igazít, de magát eltévelyíti. Másoknak engedelmes, Allahhal szemben viszont engedetlen. Utánajár követelésének, de önmaga nem teljesíti másokét. Fél az emberektől, hisz nem Uráért tesz és nem fél Urától abban, mit az emberekkel cselekszik.

Szajjid Razi megjegyzése:

Ha e könyv nem tartalmazna más beszédet, csak ezt, még ez is elegendő lenne, hiszen szép számban hangzanak el benne intések, filozofikus gondolatok, bölcsessége ékesszóló, értésre hozó és tanulságot rejt annak, ki elgondolkodik rajta.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِكُلِّ امْرِئٍ عَاقِبَةٌ حُلْوَةٌ أَوْ مُرَّةٌ.

146.

Mindenkinek szembe kell néznie a végzettel, mi vagy édes, vagy keserű.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِكُلِّ مُقْبِلٍ إِدْبَارٌ، وَمَا أَدْبَرَ كَأَنْ لَمْ يَكُنْ.

147.

Minden mi eljön, egyszer hátat fordít, s ha hátat fordított olyan, mintha nem is lett volna.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَعْدَمُ الصَّبُورُ الظَّفَرَ وَإِنْ طَالَ بِهِ الزَّمَانُ.

148.

Az állhatatos nem hibázza el a diadalt, még ha hosszú időbe is telik. Ki egyetért a nép tettével, olyan, mintha azt velük együtt követte volna el. Aki csatlakozik a hamishoz, két bűnt is elkövet: a tett vétkét, s a beleegyezés vétkét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اعْصُوا بِالنَّدَمِ فِي أَوْتَادِهَا.

149.

Maradjatok hűek szavatokhoz, mit az állhatatosaknak adtatok.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ مَنْ لَا تُعْتَذَرُونَ بِجَهَالَتِهِ.

150.

Nektek kell vállalni azok engedelmességének következményeit, kiknek tudatlanságára nincs mentség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْ بُصِّرْتُمْ إِنْ أَبْصَرْتُمْ، وَقَدْ هُدِيتُمْ إِنِ اهْتَدَيْتُمْ، وَأُسْمِعْتُمْ إِنِ اسْتَمَعْتُمْ.

151.

Látni fogtok, ha látni akartok, útba igazíttattok, ha a helyes utat szándékozzátok és hallani fogtok, ha hallani akartok.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: غَايِبُ أَخَاكَ بِالْإِحْسَانِ إِلَيْهِ وَارْدُدْ شَرَّهُ بِالْإِنْعَامِ عَلَيْهِ.

152.

Azzal figyelmeztesd barátodat, mi jó néki, bűnét pedig a felé mutatott nemeslelkűséggel tartsd távol.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: مَنْ وَضَعَ نَفْسَهُ مَوَاضِعَ ٱلتُّهَمَةِ
فَلَا يَلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ ٱلظَّنَّ ۞

153.

Ki olyan helyre megy, hol gyakori a szitkozódás, ott ne átkozza azokat, kik rosszat sejtenek róla.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: مَنْ مَلَكَ ٱسْتَأْثَرَ

154.

Ki hatalomra kerül, részrehajló lesz.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: وَمَنِ ٱسْتَبَدَّ
بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَمَنْ شَاوَرَ ٱلرِّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا ۞

155.

Ki csak saját zászlaját lobogtatja, elbukik, míg ki megbeszéli dolgát a többiekkel, az részesül felfogásukból.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتِ ٱلْخِيَرَةُ بِيَدِهِ ۞

156.

Ki elhallgatja titkát, kezében tartja az irányítást.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْفَقْرُ الْمَوْتُ الْأَكْبَرُ.

157.

A szegénység a legnagyobb halál.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَضَى حَقَّ مَنْ لَا يَقْضِي حَقَّهُ فَقَدْ عَبَدَهُ.

158.

Ki végbe viszi annak igazát, ki nem viszi végbe az ő igazát, az szolgálója a másiknak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

159.

Ne fogadjon szót halandó a Teremtő elleni szembeszállásra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يُعَابُ الْمَرْءُ بِتَأْخِيرِ حَقِّهِ، إِنَّمَا يُعَابُ مَنْ أَخَذَ مَا لَيْسَ لَهُ.

160.

Nem szidható az, ki később tesz eleget saját igazának, viszont igenis szidható az, ki magához veszi, mi nem is az övé.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْإِعْجَابُ يَمْنَعُ مِنَ الْازْدِيَادِ.

161.

Az önbámulás gátja a gyarapvásnak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَمْرُ قَرِيبٌ وَالْإِصْطِحَابُ قَلِيلٌ.

162.

A Túlvilág közel van s az idő rövid.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدْ أَضَاءَ الصُّبْحُ لِذِي عَيْنَيْنِ.

163.

Megvilágosodott már a reggel annak, kinek két szeme van.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَرْكُ الذَّنْبِ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ.

164.

A bűn elhagyása könnyebb, mint a segítség kérése azután.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَمْ مِنْ أَكْلَةٍ مَنَعَتْ أَكَلَاتٍ .

165.

Mily sok étek egymaga gátja a sok más ételnek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا

166.

Az emberek annak ellenségei, mit nem is ismernek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنِ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْآرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَاءِ .

167.

Ki több véleményt maghallgat, rájön a buktatóra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَحَدَّ سِنَانَ الْغَضَبِ لِلَّهِ قَوِيَ عَلَى قَتْلِ أَشِدَّاءِ الْبَاطِلِ .

168.

Ki fogát csikorgatja mérgében Allahért, az oly erőt nyer, mivel a legelszántabb gonoszt is megölheti.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا هِبْتَ أَمْرًا فَقَعْ فِيهِ، فَإِنَّ شِدَّةَ تَوَقِّيهِ أَعْظَمُ مِمَّا تَخَافُ مِنْهُ.

169.

Ha félsz valamitől, vesd bele magad, mert annak szorongatása hatalmasabb, mint a tőle való félelem.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: آلَةُ الرِّيَاسَةِ سَعَةُ الصَّدْرِ.

170.

A vezetés eszköze a szélesre tárt kebel.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَرْبَحُ الْمَكَاسِبِ مُثُوبَةُ الْمُحْسِنِ.

171.

A jótevő megjutalmazásával fedd meg a bűnöst.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَحْصِدِ الشَّرَّ مِنْ صَدْرِ غَيْرِكَ بِقَلْعِهِ مِنْ صَدْرِكَ.

172.

Kebled visszarántásával vágd el a bűnt mások keblétől.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْحَاجَةُ تَسُلُّ الرَّأْيَ .

173.

A csökönyösség tönkreteszi a jótanácsot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلطَّمَعُ رِقٌّ مُؤَبَّدٌ .

174.

A kapzsiság egy el nem múló rabszolgaság.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَمَرَةُ التَّفْرِيطِ النَّدَامَةُ ، وَ ثَمَرَةُ الْحَزْمِ السَّلَامَةُ .

175.

A hanyagság gyümölcse vezeklés, míg a rendíthetetlenségé békesség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحِكْمِ ، كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ .

176.

Nem jó elhallgatni a bölcsességet, amint nem jó kibeszélni az együgyűséget.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا اخْتَلَفَتْ دَعْوَتَانِ إِلَّا كَانَتْ
إِحْدَيْهِمَا ضَلَالَةً .

177.

Ha két hívó szó különbözik, akkor az egyik minden bizonnyal eltévelyít.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا شَكَكْتُ فِي الْحَقِّ مُذْ أُرِيتُهُ .

178.

Nem vontam kétségbe soha az igazat, hisz láttatták velem azt!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا كَذَبْتُ وَلَا كُذِبْتُ ، وَلَا ضَلَلْتُ
وَلَا ضُلَّ بِي .

179.

Sosem hazudtam, s meg nem hazudtoltak. El nem tévelyedtem,
s nem is tévelyítettek el.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِلظَّالِمِ الْبَادِي غَدًا بِكَفِّهِ عَضَّةٌ .

180.

Ki az elnyomást kézbe ragadja, az holnap összecsaphatja tenyerét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلرَّحِيلُ وَشِيكٌ .

181.

Gyorsan eljön az utazás.[20]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَبْدَى صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ هَلَكَ

182.

Ki az igaztól elfordul, megsemmisül.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يُنْجِهِ الصَّبْرُ أَهْلَكَهُ الْجَزَعُ .

183.

Kit az állhatatosság nem szabadít meg, azt elpusztítja a türelmetlenség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاعَجَبًا أَتَكُونُ الْخِلَافَةُ بِالصَّحَابَةِ
وَلَا تَكُونُ بِالصَّحَابَةِ وَالْقَرَابَةِ ؟!

184.

Mily különös! A kalifátus a követőké és rokonoké?

---

20. Az evilágról a Túlvilágra.

Szajjid Razi megjegyzése:
A fenti értelemben verset is idézett:

***

Ha hatalmadat a tanácsra bízod,
Hát hogy hiányozhat éppen a tanács,
S ha rokonságoddal érvelsz vetélytársaid előtt,[21]
Biz' van ki nálad a prófétához hívebb és közelibb.

***

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا الْمَرْءُ فِي الدُّنْيَا غَرَضٌ تَنْتَضِلُ فِيهِ الْمَنَايَا، وَنَهْبٌ تُبَادِرُهُ الْمَصَائِبُ، وَمَعَ كُلِّ جُرْعَةٍ شَرَقٌ، وَفِي كُلِّ أَكْلَةٍ غُصَصٌ

185.

Az evilágon az ember célpont, mire a halál nyilakat lövell, s préda, mire rátör a balsors. Minden korttyal ott a fulladás, minden falattal ott a torkon akadás. Itt addig nem vívja ki a szolgáló kegyét, míg el nem válik egy másiktól, s el nem múlik idejéből egy nap sem, míg egy másikkal rövidebb nem lesz élte. Így a halál segítőtársai vagyunk, s az elmúlás célpontjai. De honnan is remélhetnénk maradást, mikor az éjjel és a nappal nem emelnek a magasba semmit, s csak azon versengenek, miként rombolják le, mit felépítettek, s miként osszák meg azt, mit egybekovácsoltak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا ابْنَ آدَمَ مَا كَسَبْتَ فَوْقَ قُوتِكَ فَأَنْتَ فِيهِ خَازِنٌ لِغَيْرِكَ.

186.

Ó, Ádám gyermeke! Mit erőd fölött nyertél el, azt más számára tárolod.

---

21. Célzás Abu Bakrra.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : إِنَّ لِلْقُلُوبِ شَهْوَةً وَإِقْبَالًا وَإِدْبَارًا
فَأْتُوهَا مِنْ قِبَلِ شَهْوَتِهَا وَإِقْبَالِهَا ، فَإِنَّ ٱلْقَلْبَ إِذَا أُكْرِهَ عَمِيَ .

187.

A szívet átitatja a szenvedély, az előretörekvés, a hátat fordítás, ezért a szenvedély oldaláról közelítsetek felé, mikor előretör, mert ha kényszeríitek, vakká lesz.

وَكَانَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ يَقُولُ : مَتَى أَشْفِي غَيْظِي إِذَا
غَضِبْتُ ؟ أَحِينَ أَعْجِزُ عَنِ ٱلِانْتِقَامِ فَيُقَالُ لِي لَوْ صَبَرْتَ ، أَمْ حِينَ
أَقْدِرُ عَلَيْهِ فَيُقَالُ لِي لَوْ عَفَوْتَ ؟

188.

Mikor csillapítom jobban dühömet, ha méregre lobbantam? Akkor, ha nem vagyok képes elégtételt venni és azt mondják: tűrj inkább, vagy ha van erőm az elégtételhez és azt mondják: bocsájts meg inkább?

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ وَقَدْ مَرَّ بِقَذَرٍ عَلَى مَزْبَلَةٍ : هٰذَا
مَا بَخِلَ بِهِ ٱلْبَاخِلُونَ .

189.

Mikor a hívők emírje egy szemétdomb mellett haladt el, megjegyezte: „Ez az, mire annyira fukarkodtak a fösvények!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَفِي خَبَرٍ آخَرَ أَنَّهُ قَالَ
هٰذَا مَا كُنْتُمْ تَتَنَافَسُونَ فِيهِ بِالْأَمْسِ .

190.

(Egy másik változat szerint az előző mondás így szól:) „Ez az, miért annyira versengtetek tegnap!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَذْهَبُ مِنْ مَالِكَ مَا وَعَظَكَ .

191.

A vagyon, mi int téged, nem vész kárba.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ هٰذِهِ الْقُلُوبَ تَمَلُّ كَمَا تَمَلُّ
الْأَبْدَانُ فَابْتَغُوا لَهَا طَرَائِفَ الْحِكْمَةِ .

192.

Úgy törnek le a szívek, ahogy a testek, ezért vágyjatok számukra bölcs mondásokat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا سَمِعَ قَوْلَ الْخَوَارِجِ « لَا حُكْمَ إِلَّا
لِلّٰهِ » كَلِمَةُ حَقٍّ يُرَادُ بِهَا بَاطِلٌ .

193.

Mikor a hívők emírje hallotta a háridzsiták mondását („Nincs más ítélet, csak Allahé"), így szólt: „A szólás igaz, de amit akarnak vele, az hamis".

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صِفَةِ الْغَوْغَاءِ : هُمُ الَّذِينَ إِذَا
اجْتَمَعُوا غَلَبُوا ، وَإِذَا تَفَرَّقُوا لَمْ يُعْرَفُوا ، وَقِيلَ : بَلْ قَالَ عَلَيْهِ
السَّلَامُ : هُمُ الَّذِينَ إِذَا اجْتَمَعُوا ضَرُّوا ، وَإِذَا تَفَرَّقُوا نَفَعُوا ،

194.

Így szólt az emberek tömegéről: „Ők azok, kik ha összegyülekeznek, győzedelmesek, de ha különválnak, fel nem ismerhetők!" Egyesek szerint az előbbi szólást a hívők emírje így mondta: „Ők azok, kik ha összegyülekeznek, ártalmasak, s ha különváltak, hasznosak." (Majd megkérdezték:) „Mi már ismerjük összegyülekezésük ártalmát, de mi különválásuk haszna?" (Erre ő:) „A kézművesek visszatérnek műhelyeikbe, s az emberek hasznára lesznek, így visszatér a kőműves a házhoz, a takács a szövőszékhez, a pék a kemencéhez." Majd egy bűnöst hoztak a hívők emírje elé, akit egy tömeg ember kísért, s ő így szólt:

„Nem jár üdvözlés az arcoknak, kiket nem látni,
csak alávaló alkalmakkor."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ مَعَ كُلِّ إِنْسَانٍ مَلَكَيْنِ
يَحْفَظَانِهِ ، فَإِذَا جَاءَ الْقَدَرُ خَلَّيَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ

195.

Minden embert két őrangyal kísér, s mikor eljön a végzet, ők megteremtik az utat az ember és aközött. De a halál egy biztos paĳzs!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَقَدْ قَالَ لَهُ طَلْحَةُ وَالزُّبَيْرُ
نُبَايِعُكَ عَلَى أَنَّا شَرِيكَاكَ فِي هٰذَا الْأَمْرِ : لَا ، وَلٰكِنَّكُمَا
شَرِيكَانِ فِي الْقُوَّةِ وَالْاِسْتِعَانَةِ ، وَعَوْنَانِ عَلَى الْعَجْزِ وَالْأَوَدِ .

196.

Mikor Talha és Zubajr azt mondták néki: „Mi készek vagyunk felesküdni rád, ha részt kapunk kalifátusodból." Õ így szólt: „Nem! Viszont részt kaptok megerősítésből, megtámogatásból, s mindketten segítségemre lehettek a megpróbáltatásokban és viszontagságokban."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّهَا النَّاسُ ، اتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِي
إِنْ قُلْتُمْ سَمِعَ ، وَإِنْ أَضْمَرْتُمْ عَلِمَ

197.

Ó, emberek! Féljétek Allahot, Ki hallja beszédeteket, tudja, mit magatokba rejtettetek. Készüljetek fel a halálra, mi beér titeket, akárhogy menekültök, magával ragad, akárhogy álltok, s emlékeztet titeket, bármennyire is megfeledkeztek róla.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَزَعَنَّكَ فِي الْمَعْرُوفِ مَنْ لَا
يَشْكُرُهُ لَكَ ، فَقَدْ يَشْكُرُكَ عَلَيْهِ مَنْ لَا يَسْتَمِعُ بِشَيْءٍ مِنْهُ

198.

Ne tartóztasson vissza a jótettektől az, ki nem ad azért hálát neked, mert lehet, hogy tán éppen az mond érte hálát, ki nem is vonta le tanulságát. Az õ köszönete meg hiábavalóbb, mint a hitetlen háládatlansága! Allah szereti a jótevőket!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ وِعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ
إِلَّا وِعَاءَ الْعِلْمِ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ بِهِ •

199.

Minden tárolóüst annyival lesz szűkebb, amennyit beletesznek, kivéve a tudást, mi egyre csak tágul.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوَّلُ عِوَضِ الْحَلِيمِ مِنْ حِلْمِهِ أَنَّ
النَّاسَ أَنْصَارُهُ عَلَى الْجَاهِلِ •

200.

Az állhatatos első jutalma tűréséért az, hogy az emberek pártját fogják a tudatlanok ellen.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ لَمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ، فَإِنَّهُ
قَلَّ مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ يَكُونَ مِنْهُمْ •

201.

Ha nem vagy irgalmas, akkor erőltesd az irgalmat,
mert ritkán hasonlítja magát valaki egy csoporthoz anélkül, hogy ne válna olyanná, mint ők.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رَبِحَ، وَمَنْ
غَفَلَ عَنْهَا خَسِرَ

202.

Ki elszámol magával, jól jár, Ki nem törődik (a tudással),
rajtaveszt. Ki fél, biztonságban van.
Ki levonja a tanulságot, az lát, ki lát, az ért, s ki ért, az tud.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَتَعْطِفَنَّ الدُّنْيَا عَلَيْنَا بَعْدَ شِمَاسِهَا
عَطْفَ الضَّرُوسِ عَلَى وَلَدِهَا . وَتَلَا عَقِيبَ ذٰلِكَ : وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى
الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ .

203.

Úgy borul ránk a világ konoksága után, akár a csökönyös tevetehén borul borjára. (Majd idézte): „S Mi kedvezni akaránk azoknak, kik sanyargattattak a földön, s megtevénk őket tanulságul, s megtevénk őket örökösül."[22]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اتَّقُوا اللّٰهَ تَقِيَّةَ مَنْ شَمَّرَ تَجْرِيدًا ،
وَجَدَّ تَشْمِيرًا ، وَأَكْمَشَ فِي مَهَلٍ ، وَبَادَرَ عَنْ وَجَلٍ ، وَنَظَرَ فِي كَرَّةِ
الْمَؤُولِ ، وَعَاقِبَةِ الْمَصْدَرِ ، وَمَغَبَّةِ الْمَرْجِعِ .

204.

Úgy féljétek Allahot, ahogy az teszi, ki készen áll a vesződségre, ki komolyan veszi a felkészülést, még életében serénykedik, elsiet a veszélyek elől, s szemeit a célra szegezi, mi utazása végső állomása, megtérése eredendő helye.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْجُودُ حَارِسُ الْأَعْرَاضِ

205.

A nemeslelkűség a becsület őre. Az irgalom a félkegyelmű kantára. A megbocsájtás a diadal adója. A kivetettség annak büntetése, ki elárult téged. A megbeszélés az útmutatás szeme. Kit csak saját véleménye segít, az veszélybe kerül. Az állhatatosság megküzd az ínséggel, míg a

22. Korán 28/5.

türelmetlenség a világ viszontagságainak támasza. A legnemesebb gazdagság a vágyak elhagyása. Óh, mily fogoly az elme az emír szenvedélyei alatt! A képesség megőrzi a tapasztalatot. A szeretet nem más, mint jól kihasznált kapcsolat. Ne bízz olyanban, ki forgandó.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عُجْبُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ أَحَدُ حُسَّادِ عَقْلِهِ.

206.

Az ember öncsodálata értelme ellensége.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَغْضِ عَلَى الْقَذَى وَإِلَّا لَمْ تَرْضَ أَبَداً.

207.

Nyeld le bánatodat és fájdalmadat, így mindig megelégedett leszel.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ لَانَ عُودُهُ كَثُفَ أَغْصَانُهُ.

208.

Lágy törzsű fának sűrű a lombja.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْخِلَافُ يَهْدِمُ الرَّأْيَ.

209.

A szembeszegülés tönkreteszi a jótanácsot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ طَالَ اسْتَطَالَ.

210.
Ki nagylelkű, messzire elér.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عِلْمُ جَوَاهِرِ الرِّجَالِ.

211.
A helyzet megváltozásával válik ismertté az emberek lényege.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: حَسَدُ الصَّدِيقِ مِنْ سُقْمِ الْمَوَدَّةِ.

212.
A barát féltékenysége a szeretet betegsége.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَكْثَرُ مَصَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الْمَطَامِعِ

213.
Az értelem hiánya akkor tűnik ki legjobban, mikor felvillan a sóvárság.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى الثِّقَةِ بِالظَّنِّ.

214.
Nem becsületes dolog, ha valaki sejtésére támaszkodva dönt.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بِئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ الْعُدْوَانُ عَلَى الْعِبَادِ .

215.

Legnyomorúbb gyarapvás a Végítélet Napjára az erőszak a szolgálók fölött.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنْ أَشْرَفِ أَفْعَالِ الْكَرِيمِ غَفْلَتُهُ عَمَّا يَعْلَمُ .

216.

A nemes lélek legtiszteletreméltóbb cselekedete az, ha elhallgatja azt, mit tud.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ لَمْ يَرَ النَّاسُ عَيْبَهُ .

217.

Kit az egyszerűség öltöztet, annak nem látják hibáit.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بِكَثْرَةِ الصَّمْتِ تَكُونُ الْمَهَابَةُ

218.

A sok hallgatás félelmet szül. A becsületesség megsokasítja a követőket. A nemeslelkűség nagy súllyal esik latba a megméretésnél. A szerénységgel beteljesedik a kegy. A viszontagság elviselésében nagy szükség van becsületre. Az igazságos viselkedéssel semmivé foszlik a feslettség. Ki irgalmat gyakorol a félkegyelműekkel szemben, azok számát szaporítja, kik pártfogók lesznek a félkegyelműek ellen.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْعَجَبُ لِغَفْلَةِ الْحُسَّادِ عَنْ سَلَامَةِ الْأَجْسَادِ.

219.

Mily furcsa, hogy az irigy nem irigyli a test nyugalmát!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلطَّامِعُ فِي وِثَاقِ الذُّلِّ.

220.

A kapzsi a megalázottság béklyójában van.

وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْإِيمَانِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ، وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ، وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ.

221.

A hívők emírjét a hitről kérdezték, erre ő: „A hit tudás a szívvel, elismerés a nyelvvel és cselekvés a testtel."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَصْبَحَ عَلَى الدُّنْيَا حَزِينًا فَقَدْ أَصْبَحَ لِقَضَاءِ اللهِ سَاخِطًا

222.

Ki az evilágon szomorú, az nincs megelégedve Allah elrendelésével. Ki a balsorsról panaszkodik, mi őt sújtja, az Urára panaszkodik. Ki gazdaggal találkozik és meghajlik gazdagsága előtt, annak egyharmad hite szertefoszlik. Ki a Koránt olvasta, majd meghalt és pokolra került, az Allah kinyilatkozásait csupán játéknak vette. Kinek szíve az evilág szeretetéhez tapadt, az nála három dologba kapaszkodik; a gondba, hogy el ne távozzon tőle, a sóvárgásba, hogy magára ne hagyja, s a vágyakba, hogy azokat el ne érje.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَفَى بِالْقَنَاعَةِ مُلْكًا ، وَبِحُسْنِ الْخُلُقِ نَعِيمًا .

223.

A meggyőződés elég tulajdonnak, s a szép jellem áldásnak.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ : فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ، فَقَالَ : هِيَ الْقَنَاعَةُ .

224.

Megkérdezték a hívők emírjét Allah e mondásáról: „Mi felélesztjük őt üdvös élettel."[23] Mire ő: „Ez a meggyőződés."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : شَارِكُوا الَّذِي قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ ، فَإِنَّهُ أَخْلَقُ لِلْغِنَى ، وَأَجْدَرُ بِإِقْبَالِ الْحَظِّ عَلَيْهِ .

225.

Vegyétek részeteket attól, kinek megadatott a bőséges gondviselés, mert ő a gazdagságra termett, s jobban befogadja rámért szerencséjét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ : الْعَدْلُ : الْإِنْصَافُ ، وَالْإِحْسَانُ : التَّفَضُّلُ .

226.

Így szólt Allahnak e mondásáról: „Íme! Allah az igazságot, a helyest rendeli el... [24] Itt az igazság becsületes elosztást, s a helyes pedig kiváltságot jelent.

23. Korán 16/97.
24. Korán 16/90.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : مَنْ بَسَطَ بِٱلْيَدِ ٱلْقَصِيرَةِ بُسِطَ بِٱلْيَدِ ٱلطَّوِيلَةِ .

227.

Ki rövid kezével ad, annak a hosszú kéz ad.[25]

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ لِٱبْنِهِ ٱلْحَسَنِ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : لَا تَدْعُوَنَّ إِلَى مُبَارَزَةٍ ، وَإِنْ دُعِيتَ إِلَيْهَا فَأَجِبْ ، فَإِنَّ ٱلدَّاعِيَ بَاغٍ وَٱلْبَاغِي مَصْرُوعٌ .

228.

A hívők emírje így szólt fiához, Haszanhoz – béke reájuk: „Ne hívj senkit párbajra, de ha téged hívnak ki, menj! Mert a kihívó lázadó, s a lázadót le kell verni!"

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : خِيَارُ خِصَالِ ٱلنِّسَاءِ شِرَارُ خِصَالِ ٱلرِّجَالِ : ٱلزَّهْوُ ، وَٱلْجُبْنُ ، وَٱلْبُخْلُ ، فَإِذَا كَانَتِ ٱلْمَرْأَةُ مَزْهُوَّةً لَمْ تُمَكِّنْ مِنْ نَفْسِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ بَخِيلَةً حَفِظَتْ مَالَهَا وَمَالَ بَعْلِهَا ، وَإِذَا كَانَتْ جَبَانَةً فَرِقَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَعْرِضُ لَهَا .

229.

Azok a legjobb asszonyi tulajdonságok, mik a legrosszabb férfiúi vonások. Ezek a hiúság, félénkség és fukarság. Ha egy asszony hiú, akkor nem enged a maga közelébe senkit. Ha fukar, megőrzi saját és férje vagyonát, s ha félénk, minden megijeszti, mi elé tárul.

---

25. Ki áldoz Allahra, annak ezt Allah busásan megtéríti.

وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ صِفْ لَنَا ٱلْعَاقِلَ، فَقَالَ: هُوَ ٱلَّذِي يَضَعُ ٱلشَّيْءَ مَوَاضِعَهُ، فَقِيلَ فَصِفْ لَنَا ٱلْجَاهِلَ، فَقَالَ: قَدْ فَعَلْتُ.

230.

Arra kérték a hívők emírjét, hogy írja le a bölcset, mire ő: „Bölcs az, ki mindent a maga helyére tesz." Majd arra kérték, jellemezze a tudatlant, erre ő: „Már megtettem!"

Szajjid Razi megjegyzése:
Ennek jelentése, hogy az a tudatlan, ki nem a helyére teszi a dolgokat. Így a jellemzés elhagyása vált jellemzéssé, hiszen a tudatlan tulajdonságai a bölcsével ellentétesek.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: وَٱللَّهِ لَدُنْيَاكُمْ هٰذِهِ أَهْوَنُ فِي عَيْنِي مِنْ عِرَاقِ خِنْزِيرٍ فِي يَدِ مَجْذُومٍ.

231.

Allahra! Evilágtok szememben megvetendőbb, mint a disznó zsigerei a leprások kezében.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: إِنَّ قَوْمًا عَبَدُوا ٱللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ ٱلتُّجَّارِ.

232.

Ha Allahhoz vágyakozással fohászkodnak, az a kereskedők fohásza. Ha Allahhoz félelemmel fohászkodnak, az a rabszolgák fohásza, s ha Allahhoz hálával fohászkodnak, az a szabadok fohásza.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْمَرْأَةُ شَرٌّ كُلُّهَا، وَشَرُّ مَا فِيهَا أَنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهَا.

233.

Az asszony a leggonoszabb teremtés, mi csak lehet, s az a legrosszabb benne, hogy nem lehet élni nélküle.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَطَاعَ النِّسَاءَ ضَيَّعَ الْحُقُوقَ، وَمَنْ أَطَاعَ الْوَاشِيَ ضَيَّعَ الصَّدِيقَ.

234.

Ki tunya, elveszti igazságát, s ki hisz az átkozódónak, elveszti barátját.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْحَجَرُ الْمَغْصُوبُ فِي الدَّارِ رَهْنٌ عَلَى خَرَابِهَا.

وَيُرْوَى هٰذَا الْكَلَامُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَا عَجَبَ أَنْ تَشْبَهَ الْكَلَامَانِ، لِأَنَّ مُنْتَقَاهُمَا مِنْ قَلِيبٍ، وَمَفْرَغَهُمَا مِنْ ذَنُوبٍ.

235.

Egy beerőszakolt kődarab a ház falába biztosíték arra, hogy romba dőljék.

Szajjid Razi megjegyzése:

Ezt a mondást van, aki a prófétának – Allah fohásza reá és nemzetségére – tudja be. De nem csoda, hogy a két mondás ennyire hasonlít, mert egyezik forrásuk.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ
مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ .

236.

Az elnyomott napja elnyomóján szigorúbb lesz, mint amilyen az elnyomó napja volt elnyomottján.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اتَّقِ اللهَ بَعْضَ التُّقَى وَإِنْ قَلَّ،
وَاجْعَلْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللهِ سِتْرًا وَإِنْ رَقَّ .

237.

Féld Allahot, még ha keveset is és tégy meg magad és Allah között egy leplet, még ha vékonyat is.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا ازْدَحَمَ الْجَوَابُ خَفِيَ الصَّوَابُ .

238.

Ha sok a válasz, rejtve marad az igazság.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: إِنَّ لِلّٰهِ تَعَالَىٰ فِي كُلِّ نِعْمَةٍ حَقًّا، فَمَنْ أَدَّاهُ زَادَهُ مِنْهَا، وَمَنْ قَصَّرَ فِيهِ خَاطَرَ بِزَوَالِ نِعْمَتِهِ.

239.

Minden kegyben ott lapul Allah jussa. Ki annak eleget tesz, Ura gyarapítani fogja őt belőle, ki pedig azt megtagadja, kiteszi magát a veszélynek, hogy a kapott kegy elvész.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: إِذَا كَثُرَتِ ٱلْمَقْدُرَةُ قَلَّتِ ٱلشَّهْوَةُ.

240.

Mikor nő a bírás, fogy a vágy.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: ٱحْذَرُوا نِفَارَ ٱلنِّعَمِ فَمَا كُلُّ شَارِدٍ بِمَرْدُودٍ.

241.

Vigyázzatok, nehogy elszökjön a kegy, mert mi egyszer elfut, az többet már vissza nem jön.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ: ٱلْكَرَمُ أَعْطَفُ مِنَ ٱلرَّحِمِ.

242.

A nemeslekűség ösztönzőbb (a jóra), mint a vérségi kapcsolat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ ظَنَّ بِكَ خَيْرًا فَصَدِّقْ ظَنَّهُ.

243.

Ha valaki jót gondol rólad, erősítsd meg hitét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ مَا أَكْرَهَتْ نَفْسَكَ عَلَيْهِ.

244.

Az a legkiválóbb cselekedet, mire a legjobban kell erőltetned magad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَرَفْتُ اللهَ بِفَسْخِ الْعَزَائِمِ، وَحَلِّ الْعُقُودِ.

245.

Az elhatározás szertefoszlásáról, s a szándék kioldásáról megtudom, hogy igenis van Allah, s Magasztalt.[26]

26. Ember tervez, Isten végez. Hiába az emberi szándék, elhatározás, ha Allah ezt mind eloszlathatja, megváltoztathatja. (A fordító)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَرَارَةُ الدُّنْيَا حَلَاوَةُ الْآخِرَةِ ، وَ
حَلَاوَةُ الدُّنْيَا مَرَارَةُ الْآخِرَةِ .

246.

Az evilág keserűsége a Túlvilág édese és az evilág édese a Túlvilág keserűje.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَرَضَ اللهُ الْإِيمَانَ تَطْهِيرًا مِنَ
الشِّرْكِ .

247.

Allah kötelezővé tette a hitet, hogy tisztítson meg a bálványimádástól, az imát, hogy mossa le a hiúságot, a Zakát adót, hogy váljon gondviseléssé, a böjtöt, hogy tegye próbára az emberek bensőjét, a dzsihádot, hogy méltóságra emelkedjék az iszlám, a jó elrendelését, hogy az mindenki javát szolgálja, a rossz bevégzését, hogy az visszaverje a félkegyelműeket, a vérség tiszteletben tartását, hogy növekedhessék a létszám, az elégtételt, hogy befejeződjék a vérontás, a határok felállítását, hogy nagyra becsüljék a tiltott dolgokat, a bor ivásának elhagyását, hogy megőrződjék az elme, a lopás elkerülését, hogy az erény váljon szokássá, a paráznaság felhagyását, hogy szebbé legyen a származás, a férfiak közti szerelem kiirtását, hogy sokasodjanak a sarjak, a tanúságtételt, hogy felül lehessen kerekedni a tagadásokon, a hazugság felszámolását, hogy megnőhessen az őszinteség becsülete, a békességet, hogy biztonság lehessen a veszély elől, a megbízhatóságot, hogy rendeződhessék a nemzet, s az engedelmességet, hogy fokozódjék az imámátus iránti tisztelet.

وَكَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ : احْلِفُوا الظَّالِمَ - إِذَا أَرَدْتُمْ يَمِينَهُ - بِأَنَّهُ بَرِيءٌ مِنْ حَوْلِ اللهِ وَقُوَّتِهِ ، فَإِنَّهُ إِذَا حَلَفَ بِهَا كَاذِبًا عُوجِلَ الْعُقُوبَةَ

248.

A hívők emírje gyakran mondogatta: „Ha az elnyomó fogadalmát akarjátok, eskessétek arra, hogy ő külön áll Allah Mindenhatóságától és Erejétől, mert ha így hamisan esküszik, gyorsan meg lehet büntetni. Míg ha Allahra esküszik, Ki mellett nincs más Isten, csak Ő, akkor nem büntethető azonnyomban, mert kifejezte Allah, a Magasságos Egyedüliségét."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا ابْنَ آدَمَ ، كُنْ وَصِيَّ نَفْسِكَ ، وَاعْمَلْ فِي مَالِكَ مَا تُؤْثِرُ أَنْ تَعْمَلَ فِيهِ مِنْ بَعْدِكَ

249.

Ó, Ádám gyermeke! Rendelkezz magad vagyonodról, s hagyd meg, miként bánjanak azzal, ha örökséggé lesz teutánad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ ، لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ ، فَإِنْ لَمْ يَنْدَمْ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكِمٌ .

250.

A düh a téboly egy formája, mert gazdája megbánja utána. De ha nem bánja meg, akkor a téboly vette át rajta az uralmat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صِحَّةُ الْجَسَدِ مِنْ قِلَّةِ الْحَسَدِ.

251.

A test épsége az irigység hiányából ered.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِكُمَيْلِ ابْنِ زِيَادٍ النَّخَعِيِّ: يَا كُمَيْلُ: مُرْ أَهْلَكَ أَنْ يَرُوحُوا فِي كَسْبِ الْمَكَارِمِ، وَيُدْلِجُوا فِي حَاجَةِ مَنْ هُوَ نَائِمٌ

252.

A hívők emírje így szólt Kumajl ibn Zijád Naha'í-hoz: „Ó, Kumajl! Vezesd ki népedet nappal, hogy álljanak neki elnyerni a nemes jegyeket, s éjjel pedig tegyenek eleget az alvók igényeinek! Mert arra esküszöm, Kinek hallása beéri a legkisebb hangot is, hogy nincs senki, ki a szívet boldogságra fakasztaná, csak ha Allah ebből az örömből számára oly nagyságot teremt, mivel ha lesújt a balsors, odafut ahhoz, akár az áradó víz és úgy elűzi a csapást, ahogy a vad tevéket zavarják."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا أَمْلَقْتُمْ فَتَاجِرُوا اللهَ بِالصَّدَقَةِ.

253.

Ha elszegényedtek, kereskedjetek Allahhal a jótéteményi adományokon keresztül.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْوَفَاءُ لِأَهْلِ الْغَدْرِ غَدْرٌ عِنْدَ اللهِ، وَالْغَدْرُ بِأَهْلِ الْغَدْرِ وَفَاءٌ عِنْدَ اللهِ.

254.

A hűség a hűtlenekhez egyet tesz Allahnál a hűtlenséggel, míg a hűtlenség a hűtlenekhez hűséget jelent Nála.

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَإِذَا كَانَ ذٰلِكَ ضَرَبَ يَعْسُوبُ
الدِّينِ بِذَنَبِهِ ، فَيَجْتَمِعُونَ إِلَيْهِ كَمَا يَجْتَمِعُ قَزَعُ الْخَرِيفِ .

255.

Ha minden így marad, a hit vezetője felemelkedik, majd köré csoportosulnak az emberek, akár ősszel a meddő fellegek.[27]

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِلْخُصُومَةِ قُحَمًا .

256.

A civódás romba dönt.

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا بَلَغَ النِّسَاءُ نَصَّ الْحَقَائِقِ

257.

Mikor a lányok elérik a kort, mikor már felismerik a valóságot, vonzóbbá válik kapcsolatuk atyjukkal.

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْإِيمَانَ يَبْدُو لُمْظَةً فِي
الْقَلْبِ كُلَّمَا ازْدَادَ الْإِيمَانُ ازْدَادَتِ اللُّمْظَةُ .

258.

A hit egy fehér folt a szívben. Ahogy gyarapszik a hit, úgy hízik a fehér folt.

27. Vizet nem szállító felhők.

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَانَ لَهُ الدَّيْنُ

259.

Ha valakiben felmerül a kétség, hogy adós maradt még régről, az fizessen annyi Zakát adót törlesztés fejében, ahány évi adósággal tartozik.

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ شَيَّعَ جَيْشًا يُغْزِيهِ فَقَالَ: أَعْذِبُوا عَنِ النِّسَاءِ مَا اسْتَطَعْتُمْ.

260.

Mikor sereget toborzott dzsihádra, így szólt: „Forduljatok el az asszonyoktól, amennyire csak tudtok!"

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَالْيَاسِرِ الْفَالِجِ يَنْتَظِرُ أَوَّلَ فَوْزَةٍ مِنْ قِدَاحِهِ.

261.

...Akár a mesterlövész, ki várja első nyila célbaérését!

وَفِي حَدِيثٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُنَّا إِذَا احْمَرَّ الْبَأْسُ اتَّقَيْنَا بِرَسُولِ
اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنَّا أَقْرَبَ إِلَى الْعَدُوِّ مِنْهُ •

262.

Mikor felizzott a gyötrődés, Allah prófétájában – Allah fohásza reá és nemzetségére – kerestünk menedéket és senki sem volt nála közelebb az ellenséghez!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، لَمَّا بَلَغَهُ إِغَارَةُ أَصْحَابِ مُعَاوِيَةَ عَلَى
الْأَنْبَارِ فَخَرَجَ بِنَفْسِهِ مَاشِيًا حَتَّى أَتَى النُّخَيْلَةَ، فَأَدْرَكَهُ النَّاسُ، وَقَالُوا:
يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ نَحْنُ نَكْفِيكَهُمْ فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا تَكْفُونَنِي أَنْفُسَكُمْ فَكَيْفَ
تَكْفُونَنِي غَيْرَكُمْ

263.

Mikor tudtára jutott, hogy Muávija emberei megtámadták Anbárt, gyalog elment Nahjaláig egymaga, ahol követői beérték őt és így szóltak: „Ó, hívők emírje! Mi elegen vagyunk itt hozzájuk!" Erre ő: „Ha nem vagytok számomra elég erősek magatok ellen, akkor hogy lehetne bírástok másokkal szemben? Még én előttem[28] a nyáj elnyomói zsarnokoskodásáról panaszkodott, most én panaszkodom nyájam zsarnokságáról. Mintha én lennék vezetve, s ők lennének a vezetők, vagy mintha én lennék a termény, s ők az elosztók."

Szajjid Razi megjegyzése:

Mikor a hívők emírje ezt előadta egy hosszú szónoklat keretében, melyből a korábbiakban már közöltünk szemelvényeket, két férfi a hallgatóságból felállt, majd odamentek hozzá s így szólt az egyikük: „Nincs magamon és testvéremen kívül semmim, hát adj parancsot nékünk, ó hívők emírje, s mi teljesítjük azt!" Erre ő: – béke reá: „Hova estetek attól, mit én akarok?"

28. Mielőtt még hatalomra kerültem volna. (A fordító)

وَقِيلَ إِنَّ الْحَارِثَ ابْنَ حُوطٍ أَتَى عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ :
أَتَرَانِي أَظُنُّ أَصْحَابَ الْجَمَلِ كَانُوا عَلَى ضَلَالٍ ؟
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا حَارِثُ ، إِنَّكَ نَظَرْتَ تَحْتَكَ وَلَمْ تَنْظُرْ فَوْقَكَ
فَحُرْتَ

264.

Egyszer Hárisz ibn Hút a hívők emírjéhez ment és így szólt: „Sejtem, hogy Dzsamal résztvevői eltévelyedtek, vagy tán nem hiszed?" Erre ő: „Ó, Hárisz! Te magad alá nézel, így nem látod, mi van fölötted, s összezavarodsz. Te nem ismerted az igazságot, akkor honnan tudnád, ki volt annak pártján, ahogy a hamisat sem ismerted, így hogy is tudhatnád, ki képviselte azt?" (Erre Hárisz:) „Ebben az esetben visszavonulok Szaad ibn Málikkal és Abdullah ibn Omarral együtt." (Majd a hívők emírje:) „Óh! Szaad és Abdullah ibn Omar sosem pártfogolták az igazságot és sosem hagyták el a hamist."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صَاحِبُ السُّلْطَانِ كَرَاكِبِ الْأَسَدِ : يُغْبَطُ
بِمَوْقِعِهِ ، وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَوْضِعِهِ .

265.

A hatalom birtokosa olyan, mint az oroszlán lovasa. Irigylik posztjáért, de ő maga tisztában van helyzetével.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَحْسِنُوا فِي عَقِبِ غَيْرِكُمْ تُحْفَظُوا فِي عَقِبِكُمْ .

266.

Tegyetek jót a mások után hátramaradottakkal, hogy jót tegyenek az utánatok hátramaradottakkal.[29]

---

29. T.i. a halál után hátramaradt családtagok.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ كَلَامَ الْحُكَمَاءِ إِذَا كَانَ صَوَابًا كَانَ دَوَاءً ، وَإِذَا كَانَ خَطَأً كَانَ دَاءً .

267.

Ha a bölcs szava helyes, akkor gyógyír, ha viszont helytelen, akkor betegség.

وَسَأَلَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلٌ أَنْ يُعَرِّفَهُ مَا الْإِيمَانُ فَقَالَ : إِذَا كَانَ غَدٌ فَأْتِنِي حَتَّى أُخْبِرَكَ عَلَى أَسْمَاعِ النَّاسِ ، فَإِنْ ثَبَتَ مَقَالَتِي حَفِظَهَا عَلَيْكَ غَيْرُكَ ،

268.

Valaki megkérte a hívők emírjét, hogy ismertesse a hitet. Erre ő: „Jöjj el hozzám holnap, hogy a többiek füle hallatára adhassam meg a választ. Mert ha elfelejted, mit mondok, mások megjegyzik, hiszen a szó olyan, mint a préda, mihez van ki hozzáfér, s van, ki nem."

Szajjid Razi megjegyzése:

A korábbi részekben már említést tettünk, mit válaszolt a hívők emírje a férfinak. (A hit négy részből áll...)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بْنَ آدَمَ لَا تَحْمِلْ هَمَّ يَوْمِكَ الَّذِي لَمْ يَأْتِكَ عَلَى يَوْمِكَ الَّذِي قَدْ أَتَاكَ ، فَإِنَّهُ إِنْ يَكُ مِنْ عُمُرِكَ يَأْتِ اللَّهُ فِيهِ بِرِزْقِكَ .

269.

Ó, Ádám gyermeke! Ne viseld annak a napnak gondját, mi nem azon a napon sújt le, ami nap eljött. Mert ha az a nap még életedben lenne, Allah arra is gondviselésében részesítene.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا، وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا، عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا.

270.

Annyira szeresd barátodat, hogy lehet, egy nap ellenségeddé lesz, s csak annyira gyűlöld ellenségedet, hogy lehet, egy nap még barátod lesz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاسُ فِي الدُّنْيَا عَامِلَانِ: عَامِلٌ عَمِلَ فِي الدُّنْيَا لِلدُّنْيَا قَدْ شَغَلَتْهُ دُنْيَاهُ عَنْ آخِرَتِهِ، يَخْشَى عَلَى مَنْ يُخَلِّفُهُ الْفَقْرَ وَيَأْمَنُهُ عَلَى نَفْسِهِ، فَيُفْنِي عُمُرَهُ فِي مَنْفَعَةِ غَيْرِهِ.

271.

Az evilágon kétféle cselekvő van. Az egyik, ki az evilágért tesz, s evilága őt annyira lefoglalja, hogy nem tud Túlvilágával törődni. Fél azok szegénységétől, kiket hátrahagy, de saját magát biztonságban érzi, így életét mások hasznára éli. A másik, ki az evilágon azért tesz, ami eljön azután, s kis erőfeszítéssel megkapja az evilágtól, mi néki jár. Eképp ő mindkét szerencséből részesül,[30] s az összes gyarapvás hozzá kerül. Helye Allah közelében emelkedik, s bármit is kér Allahtól, Ő nem tagadja azt meg tőle.

30. Az evilág és a Túlvilág élvezésében.

وَرُوِيَ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ فِي أَيَّامِهِ حَلْيُ الْكَعْبَةِ
وَكَثْرَتُهُ، فَقَالَ قَوْمٌ: لَوْ أَخَذْتَهُ فَجَهَّزْتَ بِهِ جُيُوشَ الْمُسْلِمِينَ كَانَ أَعْظَمَ
لِلْأَجْرِ وَمَا تَصْنَعُ الْكَعْبَةُ بِالْحَلْيِ؟ فَهَمَّ عُمَرُ بِذَلِكَ، وَسَأَلَ عَنْهُ أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ: إِنَّ الْقُرْآنَ أُنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى
اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالْأَمْوَالُ أَرْبَعَةٌ: أَمْوَالُ الْمُسْلِمِينَ قَسَّمَهَا بَيْنَ
الْوَرَثَةِ فِي الْفَرَائِضِ، وَأَلْقَى قَسْمَهُ عَلَى مُسْتَحِقِّيهِ،

272.

Egyes hivatkozások szerint Omar ibn Hattáb kalifátusa alatt szóbakerült a Kába kövének tömeg ékessége, s az emberek egy része így szólt a kalifához: „Ha elveszed azokat, egy muzulmán sereget tudsz abból felállítani, és ez nagyobb viszonzásra lesz méltó. Mit is kezd a Kába az ékességekkel?" Omar elgondolkodott és megkérdezte a hívők emírjét is – béke reá. Erre ő: „Mikor a Korán kinyilatkoztatott a prófétának – Allah fohásza reá és nemzetségére – négyféle vagyon létezett. Az egyik a muzulmánok vagyona, mit ő elosztott az örökösök között az előírás szerint. A második az adó, mit az arra érdemesek számára osztott ki. A harmadik az egyötöd rész, mit Allah úgy rendelt el, ahogy elrendelt, s negyedik a jótétemény adomány, mit Allah szintúgy rögzített. A Kába ékességei még ennél régebbi napokra tekintenek vissza, de Allah meghagyta azokat, s ezt nem feledékenységből tette, vagy mert nem ismerte búvóhelyüket. Ezért inkább te is hagyd azokat ott, ahol Allah és az Ő prótétája hagyta." (Majd így szólt Omar:) „Ha nem lettél volna itt, biz' megaláztattunk volna. Ő otthagyta helyükön az ékességeket."

وَرُوِيَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رُفِعَ إِلَيْهِ رَجُلَانِ سَرَقَا مِنْ مَالِ اللهِ:
أَحَدُهُمَا عَبْدٌ مِنْ مَالِ اللهِ، وَالْآخَرُ مِنْ عُرْضِ النَّاسِ، فَقَالَ: أَمَّا
هَذَا فَهُوَ مِنْ مَالِ اللهِ وَلَا حَدَّ عَلَيْهِ، مَالُ اللهِ أَكَلَ بَعْضُهُ بَعْضًا،
وَأَمَّا الْآخَرُ فَعَلَيْهِ الْحَدُّ، فَقَطَعَ يَدَهُ.

273.

Egy alkalommal két embert hoztak a hívők emírje elé, akik meglopták Allah vagyonát.[31] Egyikük a kincstár rabszolgája volt, a másik is rabszol-

31. A közkincstárat (A fordító)

ga, de ő egy személy tulajdonában volt. A hívők emírje így szólt: „Ami ezt illeti, ő Allah vagyonához tartozik, ezért nem kell őt senkinek sem megbüntetni, hiszen itt Allah vagyona kebelezte be Allah vagyonát. A másikat viszont meg kell büntetni." (Majd levágták a kezét.)

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ قَدْ اسْتَوَتْ قَدَمَايَ مِنْ هٰذَا
الْمَدَاحِضِ لَغَيَّرْتُ أَشْيَاءَ.

274.

Ha majd lábaim szilárdan rögzülnek e sikamlós helyen, akkor megváltoztatom a dolgokat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اعْلَمُوا عِلْمًا يَقِينًا أَنَّ اللهَ لَمْ يَجْعَلْ
لِلْعَبْدِ - وَإِنْ عَظُمَتْ حِيلَتُهُ، وَاشْتَدَّتْ طَلِبَتُهُ، وَقَوِيَتْ مَكِيدَتُهُ -
أَكْثَرَ مِمَّا سُمِّيَ لَهُ فِي الذِّكْرِ الْحَكِيمِ

275.

Tudjátok meg teljes bizonyossággal, hogy Allah nem tett meg szolgálójának több gondviselést, mint amennyit elrendelt néki Bölcs Írásában,[32] még ha ínsége oly nagy is és sóváran eseng, vagy bármily körmönfont. A szolgáló gyengesége, képességeinek hiánya és elérkezésének helye között, mit a Bölcs Írás is kijelöl számára, nincs szoros kötelék. Ki ezt felismeri, s e szerint tesz, az az emberek leghatalmasabbjává válik kényelmében, haszonban. Ki pedig ezt elhagyja, s kétségbe vonja, az felülmúl mindenkit vesződségben, romlásban. Néha a kegyben részesítettet a kegy vonja büntetéshez, s előfordul, hogy az ínséggel küszködőnek pedig javára válik a megpróbáltatás. Ezért gyarapítsd ó, hallgató háládat, fogd vissza sietséged, s állj le gondviselésed határainál!

32. A Koránban.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَجْعَلُوا عِلْمَكُمْ جَهْلًا ، وَيَقِينَكُمْ شَكًّا ، إِذَا عَلِمْتُمْ فَاعْمَلُوا ، وَإِذَا تَيَقَّنْتُمْ فَأَقْدِمُوا .

276.

Ne fordítsd tudásod tudatlansággá, sem bizonyosságod kétséggé. Ha tudáshoz juttok, cselekedjetek, ha pedig bizonyságot szereztek, aszerint menjetek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الطَّمَعَ مَوْرِدٌ غَيْرُ مُصْدِرٍ ، وَضَامِنٌ غَيْرُ وَفِيٍّ

277.

A kapzsiság elvisz az itatóig, de nem hagy inni, mert az oly biztosíték, mi nem áll meg lábán. Gyakran ki iszik, még azelőtt fuldokolni kezd, hogy szomját csillapíthatná. Mennél nagyobb valami értéke, miért az ember törtet, annál hatalmasabb a bánat, mi őt annak elvesztésekor éri. A vágyak megvakítják az értő szemeket. A végső szerencse azt éri, ki nem közeledik felé.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ تَحْسُنَ فِي لَامِعَةِ الْعُيُونِ عَلَانِيَتِي ، وَتَقْبُحَ فِيمَا أُبْطِنُ لَكَ سَرِيرَتِي ، مُحَافِظًا عَلَى رِيَاءِ النَّاسِ مِنْ نَفْسِي بِجَمِيعِ مَا أَنْتَ مُطَّلِعٌ عَلَيْهِ مِنِّي ، فَأُبْدِيَ لِلنَّاسِ حُسْنَ ظَاهِرِي ، وَأُفْضِيَ إِلَيْكَ بِسُوءِ عَمَلِي ، تَقَرُّبًا إِلَى عِبَادِكَ ، وَتَبَاعُدًا مِنْ مَرْضَاتِكَ .

278.

Allah! A Te támaszodat kérem, hogy a szemekben szebben csillogjék külsőm, míg meglehet valóm meg egyre csúfabbá lesz Előtted. Segíts abban is, hogy őrizkedni tudjak az emberek szeme láttára, míg Te pedig mindent tudsz rólam. Ekképp az embereknek szép külsőmet mutathatom, míg bűnös tetteimet csak Eléd tárom. Ez jelentené a közeledést szolgálóidhoz, s az eltávolodást megelégedésedtől!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا وَالَّذِي أَمْسَيْنَا مِنْهُ فِي غُبَرِ لَيْلَةٍ
دَهْمَاءَ تَكْشِرُ عَنْ يَوْمٍ أَغَرَّ مَا كَانَ كَذَا وَكَذَا .

279.

Arra esküszöm, ki az éjjel sötétjén áthajózott minket a tündöklő nappalba, hogy nem így volt! ...

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَلِيلٌ نَدُومُ عَلَيْهِ أَرْجَى مِنْ كَثِيرٍ
تَمَلُّونَ مِنْهُ

280.

A kevés, mi állandó, eredményesebb, mint a sok, mit kényszerből végeznek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَضَرَّتِ النَّوَافِلُ بِالْفَرَائِضِ فَارْفُضُوهَا .

281.

Ha a serénykedésnek árt az előírás, akkor vessétek el azt.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ تَذَكَّرَ بُعْدَ السَّفَرِ اسْتَعَدَّ .

282.

Ki szemügyre veszi útja távolságát, felkészül.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِلرُّؤْيَةِ مَعَ الْأَبْصَارِ فَقَدْ
تَكْذِبُ الْعُيُونُ أَهْلَهَا ، وَلَا يَغُشُّ الْعَقْلُ مَنِ اسْتَنْصَحَهُ .

283.

A szemmel történő észlelés nem valós megfigyelés, mert a szem néha megcsalja gazdáját, míg az értelem nem vezeti félre azt, ki tőle kér tanácsot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الْمَوْعِظَةِ حِجَابٌ مِنَ الْغِرَّةِ .

284.

Köztetek és az intés között ott feszül a csábítás leple.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جَاهِلُكُمْ مُزْدَادٌ ، وَعَالِمُكُمْ مُتَوَقٍّ .

285.

Tudatlanjaitok túlontúl gyarapodnak, míg bölcseiteket mellőzitek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَطْعُ الْعِلْمِ عُذْرَ الْمُتَعَلِّلِينَ .

286.

A tudás átvágja a magyarázkodók kifogását.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُّ مُعَاجَلٍ يَبْأَلُ الْأَنْظَارَ ، وَكُلُّ مُؤَجَّلٍ يَتَعَلَّلُ بِالتَّسْوِيفِ .

287.

Kihez eljön a halál, kéri az elodázást, s kinek még idő hagyatott, az a kifogásokat keresi, hogy miként halogathatná el jó tetteit.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا قَالَ النَّاسُ لِشَيْءٍ طُوبَى لَهُ إِلَّا وَقَدْ خَبَأَ لَهُ الدَّهْرُ يَوْمَ سُوءٍ .

288.

Mindennek, mire azt mondják: ó, milyen jó, megvan mocska az evilágon.

وَقَدْ سُئِلَ عَنِ الْقَدَرِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : طَرِيقٌ مُظْلِمٌ فَلَا تَسْلُكُوهُ ، وَبَحْرٌ عَمِيقٌ فَلَا تَلِجُوهُ ، وَسِرُّ اللَّهِ فَلَا تَتَكَلَّفُوهُ .

289.

Egyszer megkérdezték a hívők emírjét a végzetről, mire ő: „Az egy sötét út, ne haladjatok rajta, mély tenger, ne merüljetek el benne, mert az Allah titka, hát ne ártsátok magatokat bele!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَبْدًا حَظَرَ عَلَيْهِ الْعِلْمَ .

290.

Ha Allah meg akar alázni valakit, megvonja tőle a tudást.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَانَ لِي فِيمَا مَضَى أَخٌ فِي اللَّهِ ، وَكَانَ يُعَظِّمُهُ فِي عَيْنِي صِغَرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ

291.

Volt valaha egy hittestvérem, kit nagyra tartottam, mert szemében a világ lealacsonyodott, hasa nem gyakorolt hatalmat fölötte, nem vágyott arra, mit úgysem lelt volna meg, s ha talált valamit, nem kért többet. Ideje java részét hallgatagon töltötte, ha beszélt, megnyugtatta beszélőtársait, csillapította a kérdező szomját, gyenge volt, erőtlen, de ha

eljött a küzdelem, olyanná vált, mint az erdők oroszlánja, vagy a völgyek kígyója. Csak olyan érvekkel hozakodott elő, mik ítélők voltak, nem szidott senkit egy megmagyarázható jelenségért, csak ha már hallotta a cselekvő mentegetődzését. Nem panaszkodott semmiről, csak miután már elmúlt a baj. Azt mondta, amit tett, s nem azt mondta, mit meg sem cselekedett. Még ha felül is lehetett rajta kerekedni beszédben, nem lehetett túlszárnyalni a hallgatásban. Nagyobb gondot fordított arra, mit hallott, s kevesebbet arra, mit beszélt. Ha két dolog váratlanul érte, azt nézte, melyikük áll közelebb a szenvedélyhez, s elhagyta azt. Rajta hát e vonásokkal! Ragadjátok meg azokat, s versengjetek bennük! De még ha nem is lennétek erre képesek, tudjátok, hogy ezekből még egy kevés elnyerése is jobb, mint az egész elvetése!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ لَمْ يَتَوَعَّدِ اللهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ لَكَانَ يَجِبُ أَنْ لَا يُعْصَى شُكْرًا لِنِعَمِهِ.

292.

Még ha Allah nem is ígérte volna meg büntetését, akkor sem kellene szembeszállni Vele, hálából a Tőle kapott kegyért.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَقَدْ عَزَّى الْأَشْعَثَ ابْنَ قَيْسٍ عَنِ ابْنٍ لَهُ -: يَا أَشْعَثُ، إِنْ تَحْزَنْ عَلَى ابْنِكَ فَقَدِ اسْتَحَقَّتْ مِنْكَ ذٰلِكَ الرَّحِمُ، وَإِنْ تَصْبِرْ فَفِي اللهِ مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ خَلَفٌ

293.

Így szólt – béke reá – mikor részvétét nyilvánította As'asz ibn Kajsznak, fia halálakor: „Ó, As'asz! Ha fiadért bánkódsz, ezt a vérségi szál is megköveteli tőled, de ha tűrsz, akkor Allahnál minden csapásra ott a gyógyszer. Ó, As'asz! Ha tűrsz, beér a sors és béredhez jutsz, míg ha türelmetlen vagy, akkor is beér a sors, de te terhet hordozol. Fiad volt boldogságod, egyben próbatétel, kísértés, s most ő bánatod lett, de egyben viszonzást nyújtó, kegyelmet osztó."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى قَبْرِ رَسُولِ اللهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ:
سَاعَةً زُفِرَ: إِنَّ الصَّبْرَ لَجَمِيلٌ إِلَّا عَنْكَ، وَإِنَّ الْجَزَعَ لَفَظِيعٌ إِلَّا عَلَيْكَ،
وَإِنَّ الْمُصَابَ بِكَ لَجَلِيلٌ، وَإِنَّهُ قَبْلَكَ وَبَعْدَكَ لَجَلَلٌ.

294.

A próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – temetésekor a sírnál a következőket mondta: „Az állhatatosság szép, de nem mi érted való, a türelmetlenség csúf, de nem mi miattad érzett, az általad jövő sújtás oly hatalmas, mi nem volt még ezelőtt, s nem lesz ezután."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَصْحَبِ الْمَائِقَ فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ
فِعْلَهُ، وَيَوَدُّ أَنْ تَكُونَ مِثْلَهُ.

295.

Ne állj össze a félkegyelművel, mert ő megszépíti azt, mit tett, s azt szeretné, hogy olyan légy, mint ő.

وَقَدْ سُئِلَ عَنْ مَسَافَةِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، فَقَالَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَسِيرَةُ يَوْمٍ لِلشَّمْسِ.

296.

Mikor arról a távolságról kérdezték, mi kelet és nyugat között húzódik, a hívők emírje ezt válaszolta: „Egy napi utazás a nappal."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَصْدِقَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ ، وَأَعْدَاؤُكَ ثَلَاثَةٌ : فَأَصْدِقَاؤُكَ صَدِيقُكَ ، وَصَدِيقُ صَدِيقِكَ ، وَعَدُوُّ عَدُوِّكَ

297.

Barátaitok három félék és ellenségeitek is három félék.

***

Barátaitok: barátaitok, barátaitok barátai és ellenségeitek ellenségei. Ellenségeitek: ellenségeitek, barátaitok ellenségei és ellenségeitek barátai.

***

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِرَجُلٍ دَاهٍ يَسْعَى عَلَى عَدُوِّهِ بِمَا فِيهِ إِضْرَارٌ بِنَفْسِهِ : إِنَّمَا أَنْتَ كَالطَّاعِنِ نَفْسَهُ لِيَقْتُلَ رِدْفَهُ .

298.

A hívők emírje így szólt a férfihoz, ki ellensége felé olyasmivel igyekezett, mivel magának is árthatott volna: „Te olyan vagy, mint aki magába döfi a lándzsát, hogy megölhesse azt, ki mögötte áll."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا أَكْثَرَ الْعِبَرَ وَأَقَلَّ الِاعْتِبَارَ !

299.

Mily sok a tanulság, s mily kevés a tanulás.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ بَالَغَ فِي الْخُصُومَةِ أَثِمَ ، وَمَنْ قَصَّرَ فِيهَا ظُلِمَ ، وَلَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَّقِيَ اللهَ مَنْ خَاصَمَ .

300.

Ki túl messzire megy el a pörlekedésben, vétkezik, s ki csak keveset vállal abból, elnyomják. Ki veszekszik, nem képes arra, hogy félje Allahot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أُمْتِنَ ذَنْبٌ أُهْمِلَتْ بَعْدَهُ حَتَّى أُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ.

301.

Nem érdekel a vétek, mi után jut idő két leborulásnyi imára.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَيْفَ يُحَاسِبُ اللهُ الْخَلْقَ عَلَى كَثْرَتِهِمْ؟ فَقَالَ: كَمَا يَرْزُقُهُمْ عَلَى كَثْرَتِهِمْ، فَقِيلَ: كَيْفَ يُحَاسِبُهُمْ وَلَا يَرَوْنَهُ؟ فَقَالَ: كَمَا يَرْزُقُهُمْ وَلَا يَرَوْنَهُ.

302.

Egyszer megkérdezték a hívők emírjét, hogy tartja számon Allah a teremtményeket sokaságuk dacára, mire ő: „Úgy, ahogy gondviselést nyújt számukra sokaságuk ellenére." (Majd megkérdezték:) „Hogy számolja meg őket Allah anélkül, hogy látná azokat?" (Erre ő:) „Úgy, ahogy gondoskodik róluk anélkül, hogy látná őket."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ، وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ.

303.

Küldötted értelmed tolmácsa, s írásod ékesszólóbb, mint annak beszéde.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا الْمُبْتَلَى الَّذِي قَدِ اشْتَدَّ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ إِلَى الدُّعَاءِ مِنَ الْمُعَافَى الَّذِي لَا يَأْمَنُ الْبَلَاءَ.

304.

Az, kit ínség sújt, nem igényli jobban az imát, mint az, ki mentes a

csapástól, de nincs bizton tőle.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : ٱلنَّاسُ أَبْنَاءُ ٱلدُّنْيَا، وَلَا يُلَامُ ٱلرَّجُلُ عَلَىٰ حُبِّ أُمِّهِ .

305.

Az emberek az evilág gyermekei és senki sem korholható meg anyja szeretéséért.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : إِنَّ ٱلْمِسْكِينَ رَسُولُ ٱللَّهِ فَمَنْ مَنَعَهُ فَقَدْ مَنَعَ ٱللَّهَ ، وَمَنْ أَعْطَاهُ فَقَدْ أَعْطَى ٱللَّهَ .

306.

A szegény ember Allah küldötte. Ki megtagad tőle, attól Allah is megtagad, ki ad néki, annak Allah is ad.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : مَا زَنَى غَيُورٌ قَطُّ .

307.

Egy önmagát valamire is tartó ember nem követ el paráznaságot.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : كَفَىٰ بِٱلْأَجَلِ حَارِسًا .

308.

Az élet határa elég felhívás a tartózkodásra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى الثُّكْلِ، وَلَا يَنَامُ عَلَى الْحَرَبِ!

309.

Az ember bele tud törődni gyermeke halálába, de nem tudja túltenni magát vagyona elvesztésén.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَوَدَّةُ الْآبَاءِ قَرَابَةٌ بَيْنَ الْأَبْنَاءِ، وَالْقَرَابَةُ أَحْوَجُ إِلَى الْمَوَدَّةِ مِنَ الْمَوَدَّةِ إِلَى الْقَرَابَةِ.

310.

Az atyák egymás iránti vonzalma közel hozza egymáshoz a fiakat. A rokonságnak nagyobb szüksége van szeretetre, mint a szeretetnek a rokonságra.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اتَّقُوا ظُنُونَ الْمُؤْمِنِينَ، فَإِنَّ اللهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ.

311.

Féljetek a hívők sejtéseitől, mert Allah, a Magasságos, nyelvükre helyezte az igazságot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَصْدُقُ إِيمَانُ عَبْدٍ حَتَّى يَكُونَ
بِمَا فِي يَدِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ أَوْثَقَ مِنْهُ بِمَا فِي يَدِهِ.

312.

Nem bizonyul igaznak a szolgáló hite mindaddig, míg bizakvása arra, mi Allah kezében van, nagyobb nem lesz annál, mit saját kezeiben tart.[33]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِأَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ وَقَدْ كَانَ بَعَثَهُ إِلَى طَلْحَةَ
وَالزُّبَيْرِ لَمَّا جَاءَا إِلَى الْبَصْرَةِ يُذَكِّرُهُمَا شَيْئًا قَدْ سَمِعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

313.

Mikor a hívők emírje Baszrába érkezett, elküldte Anasz ibn Málikot Talhához és Zubajrhoz, hogy emlékeztesse őket arra, mit Allah prófétájától – Allah fohásza reá és nemzetségére – hallott, s minek jelentése rájuk vonatkozik. Anasz azonban nem tette ezt meg és visszatérve így szólt: „Elfelejtettem azt a bizonyos dolgot." Erre a hívők emírje: „Ha hazudtál, akkor Allah apró, fényes, fehér pöttyökkel ver meg, mit még turbánod sem fedhet el."

Szajjid Razí megjegyzése:

A fehér pöttyök a bőrpigmentáció foltos eltűnését, a leukodermát jelentik. Majd ez valóban fellépett Anasznál a későbbiekben, s nem lehetett őt azon túl fátyol nélkül látni.

33. Míg bizakvása Allah túlvilági viszonzásában felül nem múlja saját bizakvását az evilágon.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ لِلْقُلُوبِ إِقْبَالًا وَإِدْبَارًا، فَإِذَا أَقْبَلَتْ فَاحْمِلُوهَا عَلَى النَّوَافِلِ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاقْتَصِرُوا بِهَا عَلَى الْفَرَائِضِ.

314.

Egyszer a szívek előre, majd hátra mozdulnak. Ha előrefelé viszik az irányt, rakjátok meg azokat serénykedéssel, de ha hátra, akkor szorítkozzatok csupán arra, mi elrendelt néktek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فِي الْقُرْآنِ نَبَأُ مَا قَبْلَكُمْ، وَخَبَرُ مَا بَعْدَكُمْ، وَحُكْمُ مَا بَيْنَكُمْ.

315.

A Korán magában hordozza a múlt híreit, a jövő jövendöléseit s a jelen ítéléseit.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رُدُّوا الْحَجَرَ مِنْ حَيْثُ جَاءَ، فَإِنَّ الشَّرَّ لَا يَدْفَعُهُ إِلَّا الشَّرُّ.

316.

Dobjátok vissza a követ oda, ahonnan az jött, mert a gonoszt nem védi csak a gonosz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِكَاتِبِهِ عُبَيْدِ اللهِ ابْنِ أَبِي رَافِعٍ: أَلْقِ دَوَاتَكَ، وَأَطِلْ جِلْفَةَ قَلَمِكَ، وَفَرِّجْ بَيْنَ السُّطُورِ، وَقَرْمِطْ بَيْنَ الْحُرُوفِ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَجْدَرُ بِصَبَاحَةِ الْخَطِّ.

317.

Titkárának Ubajdullah ibn Abi Ráfi'-nak a következőt mondta: „Tégy egy gyapotdarabot a tintatartóba, hagyd meg hosszúra a toll hegyét, tarts egyforma távot a sorok között, s zárkóztasd fel egymáshoz a betűket, mert így járja annak, ki a sorok mestere."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَنَا يَعْسُوبُ الْمُؤْمِنِينَ ، وَالْمَالُ يَعْسُوبُ الْفُجَّارِ .

318.

Én a hívők vezetője vagyok, míg a vagyon a feslettek vezetője.

وَقَالَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْضُ الْيَهُودِ : مَا دَفَنْتُمْ نَبِيَّكُمْ حَتَّى اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ ، فَقَالَ لَهُ : إِنَّمَا اخْتَلَفْنَا عَنْهُ لَا فِيهِ ، وَلَكِنَّكُمْ مَا جَفَّتْ أَرْجُلُكُمْ مِنَ الْبَحْرِ حَتَّى قُلْتُمْ لِنَبِيِّكُمْ : اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ .

319.

Néhány zsidó így szólt a hívők emírjéhez: „Még el sem temettétek prófétátokat, máris összekülönböztetek benne." Erre ő: „Mi nem különböztünk össze, hanem abba, mi utána jött.[34] De tinéktek még meg sem száradt lábatok a Nílus vizétől, mikor már faggattátok prófétátokat, hogy tegyen meg néktek is Istent, amint azoknak is isteneik voltak! Ő meg ezt mondta: „»Lám! Ti tudatlan nép vagytok.«"[35]

وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بِأَيِّ شَيْءٍ غَلَبْتَ الْأَقْرَانَ ؟ فَقَالَ : مَا لَقِيتُ أَحَدًا إِلَّا أَعَانَنِي عَلَى نَفْسِهِ .

320.

Azt kérdezte egyszer tőle valaki: „Hogy győzted le mindig az ellenfeledet?" Mire ő: „Mikor összekerültem valakivel, az mindig segített engem maga ellen."

34. A kalifátus örökségében.
35. Korán 7/138.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ : يَا بُنَيَّ إِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكَ الْفَقْرَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْهُ ، فَإِنَّ الْفَقْرَ مَنْقَصَةٌ لِلدِّينِ
مُدْهَشَةٌ لِلْعَقْلِ ، دَاعِيَةٌ لِلْمَقْتِ .

321.

A hívők emírje így szólt fiához, Mohamed ibn Hanafíja-hoz: „Fiam! Félek, elér a szegénység, ezért kérd Allah menedékét az elől, mert a szegénység: hit hiánya, értelem zavara, s felhívás a gyűlölködésre."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِسَائِلٍ سَأَلَهُ عَنْ مَسْأَلَةٍ : سَلْ تَفَقُّهًا
وَلَا تَسْأَلْ تَعَنُّتًا ، فَإِنَّ الْجَاهِلَ الْمُتَعَلِّمَ شَبِيهٌ بِالْعَالِمِ ، وَإِنَّ الْعَالِمَ
الْمُتَعَسِّفَ شَبِيهٌ بِالْجَاهِلِ .

322.

A hívők emírje ezt válaszolta a férfinak, ki kérdésével meg akarta zavarni őt: „Kérdezz az értés kedvéért, s ne a zavarkeltésért, mert a tudatlan, ki tudni akar olyan, mint a tudós, s a tudós, ki zavart kelt olyan, mint a tudatlan."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِعَبْدِ اللَّهِ الْعَبَّاسِ وَقَدْ أَشَارَ عَلَيْهِ فِي
شَيْءٍ لَمْ يُوَافِقْ رَأْيَهُ : لَكَ أَنْ تُشِيرَ عَلَيَّ وَأَرَى ، فَإِذَا عَصَيْتُكَ فَأَطِعْنِي .

323.

Abdullah ibn Abbász egyszer tanácsot adott a hívők emírjének, kinek véleménye nem egyezett meg avval, s mondta: „Te csak add a tanácsot, majd én meglátom (mit tegyek). De ha mást teszek, mit mondasz, kövess."[36]

36. Ezt a beszédét akkor mondta, mikor Abdullah ibn Abbász azt tanácsolta neki, hogy a hívők emírje adja Baszra kormányzóságát Talha fiának, Kúfáét Zubajr fiának, Muávija pedig tartsa meg Szíriáét, s ezzel megnyugszanak a szívek és mindenki a hívők emírjére fog felesküdni. Ezt a tanácsot ellenezte ebben a beszédében.

وَرُوِيَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا وَافَى الْكُوفَةَ
قَادِمًا مِنْ صِفِّينَ مَرَّ بِالسَّبَابِيِّينَ فَسَمِعَ بُكَاءَ النِّسَاءِ
عَلَى قَتْلَى صِفِّينَ وَخَرَجَ إِلَيْهِ حَرْبُ بْنُ شُرَحْبِيلَ الشِّبَامِيُّ
وَكَانَ مِنْ وُجُوهِ قَوْمِهِ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ :
أَتَغْلِبُكُمْ نِسَاؤُكُمْ عَلَى مَا أَسْمَعُ ، أَلَا تَنْهَوْنَهُنَّ عَنْ هٰذَا الرَّنِينِ ؟ وَ
أَقْبَلَ حَرْبٌ يَمْشِي مَعَهُ وَهُوَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَاكِبٌ فَقَالَ لَهُ

324.

Mikor a hívők emírje úton volt Kúfába Sziffínből, elhaladt a sabámiták telepe előtt és hallotta, ahogy egy asszony éppen siratta a Sziffínnél elesetteket. Ekkor elébe ment Harb ibn Surhabíl as-Sabámi, ki nemzetségének egyik nemese volt, kihez így szólt: „Felülkerekedtek rajtatok asszonyaitok aszerint, amit hallotok! Nem tartjátok vissza őket ettől a jajveszékeléstől?" (Harb gyaloglásba kezdett, a hívők emírje meg lovon ült és így folytatta:) „Térj vissza! Mert az ilyen gyaloglása, mint amilyen te is vagy, egy olyannal, mint én, az megkísértése a kormányzónak és megalázása a hívőnek!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ، وَقَدْ مَرَّ بِقَتْلَى الْخَوَارِجِ يَوْمَ النَّهْرَوَانِ :
بُؤْسًا لَكُمْ لَقَدْ ضَرَّكُمْ مَنْ غَرَّكُمْ ، فَقِيلَ لَهُ : مَنْ غَرَّهُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ؟
فَقَالَ

325.

A nahraváni ütközetben elesett háridzsiták teteme mellett elhaladva, a következőket mondta: „Jaj, nektek! Az ártott nektek, ki elcsábított!" (Majd megkérdezték, hogy ki csábította el őket, erre ő:) „A Sátán, az eltévelyítő és a bűnre vezető belső, mi elcsábította őket a szenvedélyekkel, megkönnyítette számukra a szembeszegülést, megígérte nékik a diadalt, majd pokolra vetette mindegyiküket."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اتَّقُوا مَعَاصِيَ اللهِ فِي الْخَلَوَاتِ، فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ.

326.

Féljetek szembeszegülni Allahhal, mert ki erre Tanú, az egyben Ítélő is.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا بَلَغَهُ قَتْلُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: إِنْ حَزَنَّا عَلَيْهِ عَلَى قَدْرِ سُرُورِهِمْ بِهِ، إِلَّا أَنَّهُمْ نَقَصُوا

327.

Mikor elért hozzá Mohamed ibn Abi Bakr meggyilkolásának híre, így szólt: „A mi bánatunk fölötte legalább akkora, mint (ellenségeinek) öröme, csak míg ők egy ellenséget veszítettek el, addig mi egy baráttal lettünk kevesebbek."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْعُمُرُ الَّذِي أَعْذَرَ اللهُ فِيهِ إِلَى ابْنِ آدَمَ سِتُّونَ سَنَةً.

328.

A kor, ami fölött Allah elfogadja Ádám gyermekeitől a kifogást, hatvan év.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا ظَفِرَ مَنْ ظَفِرَ الْإِثْمُ بِهِ، وَالْغَالِبُ بِالشَّرِّ مَغْلُوبٌ.

329.

Nem győzedelmes az, kin a bűn győzedelmes, s az, ki gonoszság árán vívja ki győzelmét, legyőzött.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ فَرَضَ فِي أَمْوَالِ الْأَغْنِيَاءِ أَقْوَاتَ الْفُقَرَاءِ، فَمَا جَاعَ فَقِيرٌ إِلَّا بِمَا مَنَعَ غَنِيٌّ، وَاللهُ تَعَالَى جَدُّهُ سَائِلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ.

330.

Allah, a Magasztalt, a gazdagok vagyonához rendelte a szegények megélhetését. Így nem éhezik a szegény, csak ha megtagadta tőle (részét) a gazdag. Allah, a Magasságos majd kikérdezi őket erről.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الِاسْتِغْنَاءُ عَنِ الْعُذْرِ أَعَزُّ مِنَ الصِّدْقِ بِهِ.

331.

A kifogás szükségtelensége jobb, mint annak igaz volta.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَقَلُّ مَا يَلْزَمُكُمْ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ أَنْ لَا تَسْتَعِينُوا بِنِعَمِهِ عَلَى مَعَاصِيهِ.

332.

A legkevesebb, mire Allah kötelez titeket, hogy ne kérjétek az Ő segítségét arra, hogy szembeszállhassatok Vele.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ جَعَلَ الطَّاعَةَ غَنِيمَةَ الْأَكْيَاسِ عِنْدَ تَفْرِيطِ الْعَجَزَةِ.

333.

Allah, a Magasságos az engedelmességet prédául tette meg azoknak, kik akkor is tudtak élni vele, mikor az arra képtelenek kitértek előle.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: السُّلْطَانُ وَزَعَةُ اللهِ فِي أَرْضِهِ.

334.

Az uralkodó Allah őrszeme a földön.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صِفَةِ الْمُؤْمِنِ: الْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ، وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ، أَوْسَعُ شَيْءٍ صَدْرًا، وَأَذَلُّ شَيْءٍ نَفْسًا، يَكْرَهُ الرِّفْعَةَ، وَيَشْنَأُ السُّمْعَةَ

335.

A hívők emírje így írta le a hívőt: „Örvendezik arca, szomorkodik szíve, széles keble, s alázatos lelke. Megveti a felemelkedést,[37] de kellemetlen számára a hírnév. Bánata hosszú, elhatározása messzire elér, hallgatása sok, ideje foglalt. Hálaadó, állhatatos, gondolataiba temetkező, fösvény a kéregetésre,[38] modora sima, bensője szelíd. Szilárdabb, mint a szikla és alázatosabb a rabszolgáknál."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ رَأَى الْعَبْدُ الْأَجَلَ وَمَسِيرَهُ لَأَبْغَضَ الْأَمَلَ وَغُرُورَهُ.

336.

Ha az ember láthatná sorsát és végzetét, biz' megvetné a vágyakat és azok csábítását!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِكُلِّ امْرِئٍ فِي مَالِهِ شَرِيكَانِ: الْوَارِثُ، وَالْحَوَادِثُ.

337.

Mindenkinek két részestársa van vagyonában: az örökös és a szerencsétlenség.

---

37. Magas beosztást, hiú rangokat (A fordító)
38. Szégyenkezik kéregetni.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلدَّاعِي بِلَا عَمَلٍ كَالرَّامِي بِلَا وَتَرٍ.

338.

Az, ki tett nélkül végzi az imát olyan, mint ki húr nélkül feszíti ki íjját.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْعِلْمُ عِلْمَانِ: مَطْبُوعٌ وَمَسْمُوعٌ وَلَا يَنْفَعُ الْمَسْمُوعُ إِذَا لَمْ يَكُنِ الْمَطْبُوعُ.

339.

A tudás kétféle: a beivódott és a hallható. Addig nem ér semmit a hallható, míg be nem ivódik.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صَوَابُ الرَّأْيِ بِالدُّوَلِ: يُقْبِلُ بِإِقْبَالِهَا، وَيَذْهَبُ بِذَهَابِهَا.

340.

A vélemény helyességét erőltetni kell, s az akkora utat tör magának, amekkora az erőfeszítés és úgy tűnik le, ahogy az erő elapad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْعَفَافُ زِينَةُ الْفَقْرِ، وَالشُّكْرُ زِينَةُ الْغِنَى.

341.

A szegénység dísze az erény, míg a gazdagságé a nemeslelkűség.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَوْمُ الْعَدْلِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الْجَوْرِ عَلَى الْمَظْلُومِ.

342.

Az ítélethirdetés napja az elnyomón keményebb lesz, mint zsarnoksága napja az elnyomottakon.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَقَاوِيلُ مَحْفُوظَةٌ، وَالتَّجَارِبُ

343.

A beszédek megőrzésre, a tettek meg próbatételre valók.[39] „Minden lélek záloga annak, mit elnyert."[40] Az emberek megrövidíttettek[41] és mindenbe beavatkozók, kivéve azok, kiket Allah véd. Kérdezőjük össze akar zavarni, válaszadójuk viszályt kelt. Lehet, hogy kinek köztük most legkiemelkedőbb véleménye, eltéríti őt elégedettsége, vagy éppen elégedetlensége a kivált meglátástól, s lehet, hogy legszilárdabbjuk számára elég egy puszta pillantás, vagy egy csupasz kijelentés, mi meglágyítja, s átformálja. Ó, emberek! Féljétek Allahot, mert sok van, ki oly reményeket táplál, miket el nem ér, sok az olyan építő, ki nem abban lakik, mit épített és gyűjtögető, ki mit gyűjtött, itthagyja. Talán ő rossz úton gyűjtött, talán megtagadta a jogot. Törvénytelenül jutott hozzá mindehhez, s most vétke terhét viseli, majd megtér és Allah elé áll terheivel bánattal teli, megtörten. „Ő elveszti az evilágot, s a Túlvilágot. Ez hát a nyilvánvaló vesztes."[43]

39. Allah ki kell próbálja azokat, hogy megtudja mennyi bennük a bizonyosság. (A fordító)
40. Korán 74/38.
41. Testi képességeik nem teljesek.
42. Abban a tudatban vannak, hogy értelmük viszont teljes.
43. Korán 22/11.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : مِنَ ٱلْعِصْمَةِ تَعَذُّرُ ٱلْمَعَاصِي •

344.

A feddhetetlenség elébe lép a bűn elkövetésének.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : مَاءُ وَجْهِكَ جَامِدٌ يُقْطِرُهُ ٱلسُّؤَالُ، فَٱنْظُرْ عِنْدَ مَنْ تُقْطِرُهُ •

345.

Arcod méltósága szilárd, de a kéregetés megoldja azt, ezért előbb jól nézd meg, ki kéreget.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : ٱلثَّنَاءُ بِأَكْثَرَ مِنَ ٱلِٱسْتِحْقَاقِ مَلَقٌ ، وَٱلتَّقْصِيرُ عَنِ ٱلِٱسْتِحْقَاقِ عِيٌّ أَوْ حَسَدٌ •

346.

Az érdemen felüli dicsőítés talpnyalás, az érdem alatti értékelés pedig restség vagy irigység.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : أَشَدُّ ٱلذُّنُوبِ مَا ٱسْتَهَانَ بِهِ صَاحِبُهُ

347.

Az a legkomolyabb vétség, amiről elkövetője azt gondolja, apróság.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ نَظَرَ فِي عَيْبِ نَفْسِهِ اشْتَغَلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ

348.

Ki saját hibáit meglátja, az nem figyel oda más hibáira. Ki megelégedett Allah gondviselésével, az nem kesereg azon, ami nincs. Ki kirántja a lázadás kardját, az azáltal öletik meg. Ki minden dolgon keresztül megy, elpusztul. Ki nekivág az Óceánnak, megfullad. Ki a bűn tanyájára betér, maga is vádlott lesz. Mennél több a beszéd, annál több a tévedés. Ki sokat téved, szégyentelenné válik, ki szégyentelen, az nem istenfélő, ki nem istenfélő, annak szíve halott, s kinek szíve halott, az a pokolra jut. Ki észreveszi mások hibáit, miket rosszall, majd megelégszik bennük maga számára, az teljességgel bolond. Ki sokat emlékezik a halálra, az jobban tud örülni még az evilág apró kegyeinek is. Aki tudja, hogy beszéde lényegében cselekedete része, az keveset beszél, feltéve, ha nincs más célja vele.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لِلظَّالِمِ مِنَ الرِّجَالِ ثَلَاثُ عَلَامَاتٍ: يَظْلِمُ مَنْ فَوْقَهُ بِالْمَعْصِيَةِ، وَمَنْ دُونَهُ بِالْغَلَبَةِ، وَيُظَاهِرُ الْقَوْمَ الظَّلَمَةَ.

349.

Az emberek között élő elnyomóknak három fő vonásuk van. Elnyomják feletteseiket szembeszegülésükkel, elnyomják a járatlanokat hatalmasságot játszva és segítenek más elnyomóknak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عِنْدَنَا مِمَّا تَكُونُ الْفُرْجَةُ، وَعِنْدَ تَضَايُقِ حَلَقِ الْبَلَاءِ يَكُونُ الرَّخَاءُ.

350.

A viszontagság megszűnése enyhülés, a megpróbáltatás gyűrűjének leszűkülése megkönnyebbülés.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ : لَا تَجْعَلَنَّ أَكْثَرَ
شُغْلِكَ بِأَهْلِكَ وَوَلَدِكَ : فَإِنْ يَكُنْ أَهْلُكَ وَوَلَدُكَ أَوْلِيَاءَ ٱللهِ
فَإِنَّ ٱللهَ لَا يُضَيِّعُ أَوْلِيَاءَهُ ، وَإِنْ يَكُونُوا أَعْدَاءَ ٱللهِ فَمَا بَالُكَ تَشْغَلُكَ
بِأَعْدَاءِ ٱللهِ ؟!

351.

A hívők emírje így szólt egyik követőjéhez: „Ne vesződj sokat feleségedért és gyermekeidért, mert ha ők Allah imádói, akkor Allah nem hagyja veszni az Ő imádóit, míg ha ők Allah ellenségei, akkor miért töröd magad, miért fáradsz sokat Allah ellenségeiért!"

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : أَكْبَرُ ٱلْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلُهُ .

352.

Az a legnagyobb hiba, amit az ember másban észrevesz, pedig benne is megvan.

وَهَنَّأَ بَعْضُ حَضَرَتِهِ رَجُلًا بِغُلَامٍ وُلِدَ لَهُ فَقَالَ لَهُ :
لِيُهْنِكَ ٱلْفَارِسُ ، فَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : لَا تَقُلْ ذٰلِكَ ، وَلٰكِنْ قُلْ
شَكَرَتِ ٱلْوَاهِبَ ، وَبُورِكَ لَكَ فِي ٱلْمَوْهُوبِ ، وَبَلَغَ أَشُدَّهُ ، وَرُزِقْتَ
بِرَّهُ .

353.

A hívők emírjének jelenlétében valaki gratulált egy másiknak abból az alkalomból, hogy fia született, s így szólt: „gratulálok a kis lovashoz", mire a hívők emírje megjegyezte: „Ne ezt mondd! Hanem azt, hogy most van alkalmad hálát adni Allahnak, az Adományozónak, s legyen Ő áldott azért, mit néked adott. Ő teljesítse ki életét és viseljen gondot erényére."

وَبَنَى رَجُلٌ مِنْ عُمَّالِهِ بِنَاءً فَخْمًا ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :
أَطْلَعَتِ الْوَرِقُ رُؤُسَهَا ، إِنَّ الْبِنَاءَ يَصِفُ لَكَ الْغِنَى .

354.

A hívők emírjének egyik tisztviselője pompázatos házat épített, mire ő így szólt: „Az ezüstérmék arcaikat mutatják. Ez a ház leírja gazdagságodat."

وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ سُدَّ عَلَى رَجُلٍ بَابُ بَيْتِهِ وَ
تُرِكَ فِيهِ مِنْ أَيْنَ كَانَ يَأْتِيهِ رِزْقُهُ ؟ فَقَالَ : مِنْ حَيْثُ يَأْتِيهِ أَجَلُهُ .

355.

Egyszer a következő kérdést tették fel neki: „Ha egy embert házába zárják és otthagyják, akkor honnan fog elérkezni hozzá gondviselése?" Mire a hívők emírje: „Ahonnan halála jönne el hozzá!"

وَعَزَّى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْمًا عَنْ مَيِّتٍ مَاتَ لَهُمْ فَقَالَ : إِنَّ
هٰذَا الْأَمْرَ لَيْسَ لَكُمْ بَدْءًا ، وَلَا إِلَيْكُمْ انْتَهَى ، وَقَدْ كَانَ صَاحِبُكُمْ هٰذَا
يُسَافِرُ فَعَدُّوهُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ ، فَإِنْ قَدِمَ عَلَيْكُمْ وَإِلَّا قَدِمْتُمْ عَلَيْهِ .

356.

Mikor részvétét nyilvánította azoknak, kik közül meghalt valaki, így szólt: „Ez egy olyan dolog, mi nem nálatok kezdődött, s nem is veletek ér véget. Ez a társatok úton volt, s most úgy vegyétek, hogy még úton van. Ő eljött volna hozzátok, de inkább ti fogtok elmenni hozzá!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّهَا النَّاسُ، لِيَرْكَبْ اللهُ مِنَ النِّعْمَةِ
وَجِلِينَ كَمَا يَرَاكُمْ مِنَ النِّقْمَةِ فَرِقِينَ

357.

Ó, emberek! Hadd lásson benneteket Allah félni a kegyben is úgy, mint ahogy a viszontagságok közepette lát titeket rettegni! Mert ki jómódban él, nem veszi észre lassú közeledését a végzethez, s magát minden félni valótól bizton sejti, míg kit meghurcol sorsa, nem látja ebben a próbatételt és elveszti a viszonzást.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا أَسْرَى الرَّغْبَةِ أَقْصِرُوا فَإِنَّ
الْمُعَرِّجَ عَلَى الدُّنْيَا لَا يَرُوعُهُ مِنْهَا إِلَّا صَرِيفُ أَنْيَابِ الْحِدْثَانِ

358.

Ó, vágyak rabjai! Fogjátok vissza magatokat, mert ki a világ felé fordul, az nem nyer el mást, mint a balsors fogcsikordulását. Ó, emberek! Forduljatok saját neveléstek felé és tagadjátok meg ösztöneitek kényszerét.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَظُنَّنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَحَدٍ
سُوءًا وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَحْمَلًا •

359.

Ne gondoljátok rossznak egy ember kijelentését sem, ha találtok benne olyat is, ami jó.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا كَانَتْ لَكَ إِلَى اللهِ سُبْحَانَهُ حَاجَةٌ
فَابْدَأْ بِمَسْأَلَةِ الصَّلَاةِ عَلَى رَسُولِهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، ثُمَّ سَلْ حَاجَتَكَ
فَإِنَّ اللهَ أَكْرَمُ مِنْ أَنْ تَسْأَلَ حَاجَتَيْنِ فَيَقْضِيَ إِحْدَاهُمَا وَيَمْنَعَ الْأُخْرَى .

360.

Ha szükséged van Allah, a Magasztalt segítségére, akkor kezdd az Ő áldásának kérésével Allah prófétájára, – Allah fohásza reá és nemzetségére – majd kérd azt, mit igényelsz, mert Allah elég nagylelkű ahhoz, hogy két kéréssel forduljanak Hozzá, s teljesítse egyiküket, vagy elvesse a másikat.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ ضَنَّ بِعِرْضِهِ فَلْيَدَعِ الْمِرَاءَ .

361.

Ki fukar, kerülje a pörlekedést.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ الْحَزْمِ الْمُعَاجَلَةُ قَبْلَ الْإِمْكَانِ
وَالْأَنَاةُ بَعْدَ الْفُرْصَةِ .

362.

Elsietni a lehetőséget, vagy elszalasztani az alkalmat, bolondság.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَسْأَلْ عَمَّا لَا يَكُونُ فِي الَّذِي قَدْ كَانَ لَكَ شُغْلٌ .

363.

Ne kérdezz olyasmiről, ami nem is lehet, mert éppen eleget kell azzal foglalkozni, ami van.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْفِكْرُ مِرْآةٌ صَافِيَةٌ،

364.

A gondolat tiszta tükör, a tanulság levonása pedig figyelmeztető s tanácsot adó. Elegendő magad neveléséhez az is, ha elkerülöd azt, mit másokban gyűlölsz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْعِلْمُ مَقْرُونٌ بِالْعَمَلِ : فَمَنْ عَلِمَ عَمِلَ، وَالْعِلْمُ يَهْتِفُ بِالْعَمَلِ، فَإِنْ أَجَابَهُ وَإِلَّا ارْتَحَلَ عَنْهُ .

365.

A tudás tettel párosul. Ezért ki tud, cselekszik, mert a tudás felszólít a cselekvésre. Ha kettő kiegészíti egymást, minden rendben van, de ha nem, akkor az egyik odébb áll.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيُّهَا النَّاسُ مَتَاعُ الدُّنْيَا حُطَامٌ مُوبِئٌ فَتَجَنَّبُوا مَرْعَاهُ فَلْعَنُهَا أَحْظَى مِنْ طُمَأْنِينَتِهَا، وَبُلْغَتُهَا أَزْكَى مِنْ ثَرْوَتِهَا

366.

Ó, emberek! Az evilág vagyona csupán járványt keltő hiábavalóság, ezért kerüljétek el ezt a legelőt! Ennek hátrahagyása szerencsésebb, mint az abba való belenyugvás, és általa a telítődés áldásosabb, mint annak gazdagsága. Azok ítéltettek szegénységre, kik itt jómódúak, s azok jutnak kényelembe, kik most megtagadják maguktól azt. Az evilág megfosztja szeme világától azt, kit káprázata megigéz, s ha valaki mohón felé törtet, az oly bánattal tölti meg bensőjét, mi ott táncol szíve feketéjében, mi foglalkoztatja, s mi elszomorítja. Ez egészen addig így megy, míg a halál meg nem fojtja, majd az űrbe vetik, s szíve erezete megszegetik. Könnyű őt Allahnak az elmúlásba vinni, s könnyű barátainak őt sírba helyezni. Mert a hívő oly szemmel nézi a világot, mi levonja a tanulságot, s megtölti vele a hasat a legszükségesebbekkel. Azt ő gyűlölködve s ellenségesen hallgatja. Ha valakiről azt mondják meggazdagodott, akkor azt is beszélik, hogy valaki tönkrement, s ha örömöt éreznek az élhetésért, akkor szomorúságot az elmúlásért. Eképp van hát, s nem jött még el a nap, mikor majd ők elbátortalanodnak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ وَضَعَ الثَّوَابَ عَلَى طَاعَتِهِ، وَالْعِقَابَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ، ذِيَادَةً لِعِبَادِهِ عَنْ نِقْمَتِهِ، وَحِيَاشَةً لَهُمْ إِلَى جَنَّتِهِ.

367.

Allah, a Magasztos azért fektette le viszonzását a Néki való engedelmességkor és büntetését, ha szembeszállnak Véle, hogy megmenthesse az embert büntetésétől és elvezethesse őt a Paradicsomba.

وَرُوِيَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا اعْتَدَلَ بِهِ الْمِنْبَرُ إِلَّا
قَالَ أَمَامَ الْخُطْبَةِ: أَيُّهَا النَّاسُ، اتَّقُوا اللهَ فَمَا خُلِقَ امْرُؤٌ عَبَثًا فَيَلْهُوَ
وَلَا تُرِكَ سُدًى فَيَلْغُوَ

368.

Úgy tartják, hogy mielőtt a hívők emírje a szószékre lépett, gyakran a következőt mondta szónoklata előtt: „Ó, emberek! Féljétek Allahot, hiszen az ember nem a semmiből hozatott elő, hegy elvesztegesse magát, s felügyelet nélkül sem áll, hogy könyörtelenkedhessen. Ez a világ, mi gyönyörűnek tűnik számára, nem helyettesítheti a Túlvilágot, mit ő csúfnak tart, s a megigézett, ki nagy merészségével diadalt aratott az evilágon, nem lehet olyan, mint ki a Túlvilágot nyerte el, még ha csak egy kicsit is."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا شَرَفَ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ، وَلَا عِزَّ
أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى، وَلَا مَعْقِلَ أَحْصَنُ مِنَ الْوَرَعِ، وَلَا شَفِيعَ أَنْجَحُ مِنَ
التَّوْبَةِ

369.

Nincs nagyobb megtiszteltetés az iszlámnál, nincs fenségesebb félelem az őrizkedésnél, nincs helyesebb döntés a tartózkodásnál, nincs sikeresebb közbenjáró a bűnbánatnál, nincs nagyobb gazdagság a bizonyosságnál, s nincs annál szegénységet űzőbb vagyon, mint a megelégedettség a puszta fennmaradásba. Aki csak arra szorítkozik, ami létéhez szükséges csupán, az eléri a kényelmet, s könnyűszerrel előkészíti hajlékát. Mert a vágy a szomorúság kulcsa és a beletörődés hintója. A kapzsiság, nagyképűség, irigység mind bűnbeesésre sarkallanak, s a gonoszság az összes rossz tulajdonság gyülekezete.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ لِجَابِرِ ٱبْنِ عَبْدِ ٱللهِ ٱلْأَنْصَارِيِّ :
يَا جَابِرُ ، قِوَامُ ٱلدِّينِ وَٱلدُّنْيَا بِأَرْبَعَةٍ : عَالِمٍ مُسْتَعْمِلٍ عِلْمَهُ ، وَ
جَاهِلٍ لَا يَسْتَنْكِفُ أَنْ يَتَعَلَّمَ ، وَجَوَادٍ لَا يَبْخَلُ بِمَعْرُوفِهِ ، وَفَقِيرٍ
لَا يَبِيعُ اٰخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ ، فَإِذَا ضَيَّعَ ٱلْعَالِمُ عِلْمَهُ ٱسْتَنْكَفَ ٱلْجَاهِلُ أَنْ
يَتَعَلَّمَ ، وَإِذَا بَخِلَ ٱلْغَنِيُّ بِمَعْرُوفِهِ بَاعَ ٱلْفَقِيرُ اٰخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ .

370.

A hívők emírje így szólt Dzsábir ibn Abdullah al-Anszárí-hoz: „Ó, Dzsábir! A világ négy pilléren nyugszik: Az egyik a tanító, ki tudása szerint tesz. A másik a tudatlan, ki nem szégyelli, hogy tanul, a harmadik a nemeslelkű, ki nem fukarkodik kegyeivel, s a negyedik a szegény, ki nem cseréli fel Túlvilágát evilágával. Mert ha a tanító elvesztegetné tudását, a tudatlan szégyellné, hogy tanuljon, s ha a nemeslelkű fukarkodna kegyeivel, a szegény felcserélné Túlvilágát evilágával. Ó, Dzsábir! Ha valaki bőven részesül Allah kegyeiben, akkor az emberek kérése is megszaporodik felé. Ezért az, ki végrehajtja mindazt, mit Allah számára el kell végezni, annak jutalma az örökkévalóság, de ki nem tesz eleget annak, mi kötelessége, osztályrésze a pusztulás, az elmúlás."

وَرَوَى ٱبْنُ جَرِيرٍ ٱلطَّبَرِيُّ فِي تَارِيخِهِ عَنْ عَبْدِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱبْنِ أَبِي لَيْلَى
ٱلْفَقِيهِ - وَكَانَ مِمَّنْ خَرَجَ لِقِتَالِ ٱلْحَجَّاجِ مَعَ ٱبْنِ ٱلْأَشْعَثِ - أَنَّهُ قَالَ
فِيمَا كَانَ يَحُضُّ بِهِ ٱلنَّاسَ عَلَى ٱلْجِهَادِ : إِنِّي سَمِعْتُ عَلِيًّا - رَفَعَ ٱللهُ دَرَجَتَهُ
فِي ٱلصَّالِحِينَ ، وَأَثَابَهُ ثَوَابَ ٱلشُّهَدَاءِ وَٱلصِّدِّيقِينَ - يَقُولُ يَوْمَ
لَقِينَا أَهْلَ ٱلشَّامِ :
أَيُّهَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ، إِنَّهُ مَنْ رَأَى عُدْوَانًا يُعْمَلُ بِهِ وَمُنْكَرًا يُدْعَى إِلَيْهِ
فَأَنْكَرَهُ بِقَلْبِهِ فَقَدْ سَلِمَ وَبَرِئَ

371.

Ibn Dzsarír Tabarí történetírásában megemlítette Abdurrahmán ibn Abi Lajlát, az iszlám teológust, ki egy volt azok közül, kik Ibn As'asz-szal együtt fellázadtak Haddzsádzs ellen, s aki a dzsihádra készülőknek ezt

mondta: „Hallottam Alit – béke reá – amint ezt mondta a napon, mikor megütköztünk Szíria népével: »Ó, hívők! Aki látja az igazságtalanságot mit elkövetnek, s a bűnt, mire szólítanak, de ő megtagadja azt teljes szívéből, az biztonságba kerül s vétlen lesz. Ki ellenáll annak nyelvével is, az jutalomban részesül, s ő kiváltabb helyre kerül, mint az előző. De ki kardjával szegül szembe azért, hogy Allah szava legyen felül, s az elnyomóké alul, az rátér az Útmutatás ösvényére, biztosan tartja az utat, s a bizonyosság fénye kigyúlik szívében.«"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي كَلَامٍ آخَرَ لَهُ يَجْرِي مَجْرَى هَذَا الْخَبَرِ :
فَمِنْهُمُ الْمُنْكِرُ لِلْمُنْكَرِ بِيَدِهِ وَلِسَانِهِ وَقَلْبِهِ فَذَلِكَ الْمُسْتَكْمِلُ لِخِصَالِ الْخَيْرِ

372.

Egy másik beszéde, mi ugyanebben a mederben folyik: „Ott van az, ki megtagadja a bűnt kezével, nyelvével és szívével. Ő beteljesedése az erényes természetnek. Mert van, ki csak nyelvével és szívével tagadja meg a bűnt, s nem kezével. Ő csak két erénnyel bír, egy hiányzik. S van, ki csak szívével ellenez, elhagyja kezét és nyelvét. Ő az, ki elvesztette a két legnemesebb erényt a háromból és csak egyet ragadott meg. Van aztán, ki nem száll szembe a gonosszal sem nyelvével, sem szívével, sem kezével. Ő halott az élők között. De mindez az erényes cselekedet, beleértve a dzsihádot Allah útján, a jó elrendelését és a rossz véget vetését, csupán egy köpés az Óceánban. Mert a jó elrendelése és a rossz véget vetése nem hozzák közelebb a halált, nem kissebbítik meg a gondviselést. Mert ami mindennél jobb, az az igazságos szó a törvénytisztelő imám előtt."

وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ : سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يَقُولُ : إِنَّ أَوَّلَ مَا تُغْلَبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْجِهَادِ الْجِهَادُ بِأَيْدِيكُمْ ثُمَّ
بِأَلْسِنَتِكُمْ ثُمَّ بِقُلُوبِكُمْ

373.

Abi Dzsuhajfa említette, hogy hallotta a hívők emírjét, amint így szólt: „Miben először felülkerekednek rajtatok, az kezeitek küzdelme lesz, majd nyelveiteké s szíveiteké. Az, ki nem tudatosítja szívében az erényt és nem tagadja meg a bűnt, az felborul, s teteje lentre, alsó része pedig felkerül."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْحَقَّ ثَقِيلٌ مَرِيءٌ، وَإِنَّ الْبَاطِلَ خَفِيفٌ وَبِيءٌ.

374.

Az igazság nehéz és egészséges, míg a hamis könnyű és ragályos.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا أَمَنَنَّ عَلَى خَيْرِ هٰذِهِ الْأُمَّةِ عَذَابَ اللهِ لِقَوْلِهِ سُبْحَانَهُ: (فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ)

375.

Ne érezd magad bizton Allah büntetésétől még akkor sem, ha te vagy nemzeted legjobbika, mert Allah, a Magasságos azt mondja: „S nem tartja magát biztonságban Allah tervétől, csak a vesztesek népe."[44] De ne veszítse reményét még legelvetemültebbje se a népnek Allah kegyelmére, mert Ő így szól: „Lám! Nem veszti el Allah Lelkének reményét, csak a hitetlenek népe."[45]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْبُخْلُ جَامِعٌ لِمَسَاوِئِ الْعُيُوبِ، وَهُوَ زِمَامٌ يُقَادُ بِهِ إِلَى كُلِّ سُوءٍ.

376.

A fösvénység magában foglalja az összes többi hibát, s egyben kantár, mivel a bűnökhöz vezetnek.

---

44. Korán 7/99.
45. Korán 12/87.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلرِّزْقُ رِزْقَانِ : رِزْقٌ تَطْلُبُهُ ، وَرِزْقٌ يَطْلُبُكَ فَإِنْ لَمْ تَأْتِهِ أَتَاكَ

377.

Kétféle gondviselés van. Az, amelyiket te keresed, s az, amelyik téged keres, amit ha nem érsz el, eljön hozzád. Ezért ne terheld éveid gondját egy napod gondjára. Minden nap elég kell legyen az, amit az nap számodra nyújt. Ha egy év lenne az életed, Allah, a Magasztos akkor is minden holnappal újat hozna abból, mit Ő néked osztott ki. De ha nem egy év az életed, akkor miért törődsz a gonddal, mi nem is a tiéd? Senki arra vágyó nem előzhet meg abban, hogy hozzájusson a te gondviselésedhez és senki sem tud legyőzni téged, hogy azt megszerezhesse. Ami néked kiméretett, az késlekedés nélkül eljön.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رُبَّ مُسْتَقْبِلٍ يَوْمًا لَيْسَ بِمُسْتَدْبِرِهِ ، وَمَغْبُوطٍ فِي أَوَّلِ لَيْلِهِ قَامَتْ بَوَاكِيهِ فِي آخِرِهِ .

378.

Sokan néznek szembe úgy a nappal, hogy annak már nem tudnak hátat fordítani és sokan töltik el az éjszaka első felét irigylésre méltóen, de második felében már siratják őket az asszonyok.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْكَلَامُ فِي وِثَاقِكَ مَا لَمْ تَتَكَلَّمْ بِهِ ، فَإِذَا تَكَلَّمْتَ بِهِ صِرْتَ فِي وِثَاقِهِ

379.

A szavakat addig felügyelheted, míg ki nem ejted őket, de mikor már kimondtad, te kerülsz azok felügyelete alá. Úgy őrizd nyelvedet, ahogy aranyadat és ezüstödet őrzöd, mert meglehet, hogy egy szó szertefoszlatja a kegyet és elhozza a büntetést.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَقُلْ مَا لَا تَعْلَمُ بَلْ لَا تَقُلْ كُلَّ مَا
تَعْلَمُ فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ قَدْ فَرَضَ عَلَى جَوَارِحِكَ كُلِّهَا فَرَائِضَ يَحْتَجُّ بِهَا
عَلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

380.

Ne mondd azt, amit nem tudsz, sőt ne mondj el mindent, amit tudsz, mert Allah minden testrészednek meghatározta elrendelését, mik érvül fognak szolgálni ellened a Végítélet Napján.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِحْذَرْ أَنْ يَرَاكَ اللَّهُ عِنْدَ مَعْصِيَتِهِ
وَيَفْقِدَكَ عِنْدَ طَاعَتِهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

381.

Óvakodj, hogy Allah meglásson, amint éppen ellene szegülsz, vagy nehogy szem elől veszítsen, amint engedelmeskedsz Néki, mert elveszel. Ezért amikor erős vagy, akkor inkább az Allah iránti engedelmességben légy erős, s ha gyenge vagy, akkor az Ellene irányult lázadásban légy gyenge.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ
مِنْهَا جَهْلٌ

382.

Az evilág felé hajlás, azok után, mit látsz belőle tudatlanság, a szép tettek elodázása, ha bizonyos vagy viszonzásukban, veszteség, s megbízni akárkiben, kit előtte nem teszel próbára, gyengeség.

وقال عليه السلام: من هوان الدنيا على الله أنه لا يعصى
إلا فيها، ولا ينال ما عنده إلا بتركها.

383.

Az evilág aljasságát bizonyítja Allah előtt az, hogy itt szegülnek szembe Vele, s nem vívhatók ki az Ő kiváltságai, csak annak elhagyásával.

وقال عليه السلام: من طلب شيئا نال إليه أو بعضه.

384.

Ki vágyik valamire, az eléri az egészet, vagy csak egy részét.

وقال عليه السلام: ما خير بخير بعده النار، وما شر
بشر بعده الجنة.

385.

Az a jó nem jó, ami után a pokol következik, s az a nehézség nem nehézség, ami után eljön a Paradicsom. A Paradicsomon kívül minden más áldás lebecsülendő, s a poklon kívül minden más megpróbáltatás kényelem.

وقال عليه السلام: ألا وإن من البلاء الفاقة، وأشد
من الفاقة مرض البدن، وأشد من مرض البدن مرض القلب.

386.

A megpróbáltatás viszontagság. Ami rosszabb a viszontagságnál, az a test betegsége, s ami a test betegségénél is rosszabb, az a szív betegsége. A vagyon bőséges áldás. Ami jobb a vagyon bőségénél, az a test épsége, s ami a test épségénél is jobb, az a szív erényessége.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِلْمُؤْمِنِ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ : فَسَاعَةٌ يُنَاجِي فِيهَا رَبَّهُ ، وَسَاعَةٌ يَرُمُّ مَعَاشَهُ

387.

A hívő ideje három órából áll. Az elsőben bensőséges kapcsolatba lép Urával, a másodikban rendet teremt megélhetésében, a harmadikban pedig azt élvezheti szabadon, mi megengedett és üdvös. Az értelmes ember három dolog miatt van távol, ezek pedig: megélhetésének megkeresése, a túlvilági találkozó javára tett lépés és a nem tiltott dolgok élvezete.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ازْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُبَصِّرْكَ اللهُ عَوْرَاتِهَا وَلَا تَغْفُلْ فَلَسْتَ بِمَغْفُولٍ عَنْكَ .

388.

Tartóztasd magad az evilágtól, akkor Allah megláttatja veled annak hibáit, s ne légy hanyag, mert te sem vagy elhanyagolva.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَكَلَّمُوا تُعْرَفُوا فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ .

389.

Beszélgessetek, ismerkedjetek, mert az ember a nyelve mögött rejtőzik.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خُذْ مِنَ الدُّنْيَا مَا أَتَاكَ ، وَتَوَلَّ عَمَّا تَوَلَّى عَنْكَ ، فَإِنْ أَنْتَ لَمْ تَفْعَلْ فَأَجْمِلْ فِي الطَّلَبِ .

390.

Vedd azt magadhoz, mit az evilág ad neked, s fordulj el attól, mi elfordul tőled. S ha tudsz így tenni, szépen tedd a keresést.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: رُبَّ قَوْلٍ أَنْفَذُ مِنْ صَوْلٍ •

391.

Néha a beszéd hatásosabb, mint az erőszak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُلُّ مُقْتَصَرٍ عَلَيْهِ كَافٍ •

392.

Minden kihasznált apró dolog is elegendő.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْمَنِيَّةُ وَلَا الدَّنِيَّةُ

393.

Inkább a halál, mint az evilág, s inkább a kevés, mint a mások által jövő. Ki nem kap ülve, az állva sem kap. A világon két nap létezik: az egyik a javadra, s a másik ellened való. Ha a nap javadra áll, ne légy önhitt, s ha ellened fordul, viseld el.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُقَارَبَةُ النَّاسِ فِي أَخْلَاقِهِمْ أَمْنٌ مِنْ غَوَائِلِهِمْ •

394.

Az emberek tulajdonságaihoz való közeledés biztonságot nyújt gonoszságaik elől.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِبَعْضِ مُخَاطِبِيهِ - وَقَدْ تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ يَسْتَصْغِرُ مِثْلُهُ عَنْ قَوْلِ مِثْلِهَا - : لَقَدْ طِرْتَ شَكِيرًا ، وَهَدَرْتَ سَقْبًا .

395.

Valaki egyszer saját hatáskörét túllépve használt nagy szavakat, mire a hívők emírje: „Te pehelytollakkal akartál repülni és csikóként nyeríteni."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَوْمَأَ إِلَى مُتَفَاوِتٍ خَذَلَتْهُ الْحِيَلُ .

396.

Ki ellentétes dolgokra vágyik, sosem ér célba.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ - وَقَدْ سُئِلَ عَنْ مَعْنَى قَوْلِهِمْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ - : إِنَّا لَا نَمْلِكُ مَعَ اللَّهِ شَيْئًا

397.

Így szólt, mikor megkérdezték tőle ennek a kifejezésnek magyarázatát: „Nincs más bírás és nincs más erő, csak Allahé." „Nekünk Allahhoz képest semmink sincs, s mi nem vagyunk semminek sem tudói, csak annak, mit Ő tudat velünk. Így amikor Ő valaminek a tudóivá tesz minket, aminek Ő a legnagyobb Tudója, akkor meg is bíz minket kötelességekkel, s amikor azt leveszi rólunk, a kötelességektől is megszabadít."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِعَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَحِمَهُ اللهُ - وَقَدْ سَمِعَهُ يُرَاجِعُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ كَلَامًا - : دَعْهُ يَا عَمَّارُ، فَإِنَّهُ لَمْ يَأْخُذْ مِنَ الدِّينِ إِلَّا مَا قَارَبَهُ مِنَ الدُّنْيَا

398.

Mikor hallotta, hogy Ammár ibn Jászir társalog Mugíra ibn Su'abával, így szólt: „Hagyd őt magára ó, Ammár! Ő csupán azért vette fel a hitet, hogy az evilághoz vigye őt közel. Ő teljesen körülburkolta magát kétségekkel, hogy a vágyakat oly takaróvá tehesse, mi elfedi hibáit."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعَ الْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ طَلَبًا لِمَا عِنْدَ اللهِ ! وَأَحْسَنُ مِنْهُ تِيهُ الْفُقَرَاءِ عَلَى الْأَغْنِيَاءِ اتِّكَالًا عَلَى اللهِ .

399.

Mily szép a gazdag meghunyászkodása a szegény előtt, ahogy ő Allah viszonzásában reménykedik! De ennél is szebb, ha a szegény gőgös a gazdaggal, mert Allahra támaszkodott.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا اسْتَوْدَعَ اللهُ امْرَأً عَقْلًا إِلَّا لِيُنْقِذَهُ بِهِ يَوْمًا مَا .

400.

Allah nem ad észt az embernek, csupán egy nap Ő megmenti annak segítségével az embert a pusztulástól.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَارَعَ الْحَقَّ صَرَعَهُ

401.

Ki összecsap az igazsággal, alul marad.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْقَلْبُ مُصْحَفُ الْبَصَرِ .

402.

A szív a szem könyve.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلتُّقَى رَئِيسُ الْأَخْلَاقِ .

403.

Az istenfélelem a jellem meghatározója.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَجْعَلَنَّ ذَرَبَ لِسَانِكَ عَلَى مَنْ أَنْطَقَكَ ، وَبَلَاغَةَ قَوْلِكَ عَلَى مَنْ سَدَّدَكَ .

404.

Ne próbáljátok ki nyelveitek élét Azon, Ki a beszédre erőt adott, s ékesszólástokat ne Az ellen vessétek, Ki a helyes utat kijelölte.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَفَاكَ أَدَبًا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ .

405.

Az elég saját nevelésedre, ha azt kerülöd el, amit másokban megvetsz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَبَرَ صَبَرَ الْأَحْرَارِ ، وَإِلَّا سَلَا سُلُوَّ الْأَغْمَارِ .

406.

Ki állhatatos, tegye azt teljes szabadsággal, mert ha nem, akkor inkább maradjon nyugton, akár a tudatlan.

وَفِي خَبَرٍ آخَرَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ مُعَزِّيًا:
إِنْ صَبَرْتَ صَبَرَ الْأَكَارِمِ، وَإِلَّا سَلَوْتَ سُلُوَّ الْبَهَائِمِ.

407.

Egy másik hivatkozás szerint a hívők emírje így szólt részvéttel As'asz ibn Kajszhoz: „Vagy elviseled, ahogy a legnemesebb lelkek teszik, vagy elfelejted, akár az állatok."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي صِفَةِ الدُّنْيَا: اَلدُّنْيَا تَغُرُّ وَ
تَضُرُّ وَتَمُرُّ، إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يَرْضَهَا ثَوَابًا لِأَوْلِيَائِهِ، وَلَا عِقَابًا
لِأَعْدَائِهِ.

408.

Így szólt a világról:
„Megigéz, árt és odébb áll. Allah, a Magasságos nem elégedett meg abban, hogy az viszonzás legyen híveinek, vagy büntetés ellenségeinek. Az evilág lakói pedig oly lovasok, kik amint leszálltak a lóról, vezetőjük máris parancsot ad az új indulásra."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ لَا
تُخَلِّفَنَّ وَرَاءَكَ شَيْئًا مِنَ الدُّنْيَا، فَإِنَّكَ تُخَلِّفُهُ لِأَحَدِ رَجُلَيْنِ: إِمَّا رَجُلٍ
عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللهِ فَسَعِدَ بِمَا شَقِيتَ بِهِ، وَإِمَّا رَجُلٍ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ
اللهِ فَشَقِيَ بِمَا جَمَعْتَ لَهُ فَكُنْتَ عَوْنًا لَهُ عَلَى مَعْصِيَتِهِ، وَلَيْسَ أَحَدُ هَذَيْنِ
حَقِيقًا أَنْ تُؤْثِرَهُ عَلَى نَفْسِكَ.

409.

A hívők emírje így szólt fiához, Haszanhoz: „Ne hagyj semmit magad mögött az evilágból, mert azt két ember miatt tennéd. Az egyik, ki azt Allah iránti engedelmességre használja, így ő azzal boldogulna, mivel te kárhoznál el, a másik pedig ki azt Allahhal való szembeszegülésre fordítja, így te támaszra lelnél abban, mivel ellenszegül. Ezért egyik sem érdemes arra, hogy őket magad elé helyezd."

وَيُرْوَى هٰذَا الْكَلَامُ عَلَى وَجْهٍ آخَرَ وَهُوَ :
أَمَّا بَعْدُ ، فَإِنَّ الَّذِي فِي يَدَيْكَ مِنَ الدُّنْيَا قَدْ كَانَ لَهُ أَهْلٌ قَبْلَكَ ،

410.

Egy másik változat szerint ugyanez a beszéd így hangzik: „Amilyen most az evilág előtted, olyan volt az elődeid számára is, s az tovaszáll azokra, kik még csak utánad jönnek el. Így te kétféle embertől szedheted össze dolgaidat. Az egyik, ki mit gyűjtöttél, azt Allah iránti engedelmességére használja, így ő azzal boldogul, mivel te elkárhozol, a másik pedig, ki azt Allahhal szembeni ellenállásra fordítja, így azzal kárhozol el, mit számára gyűjtöttél. Egyik sem érdemes arra e kettő közül, hogy őket magad elé helyezd, vagy terhüket hordozd válladon. Ezért kérd inkább Allah kegyelmét annak, ki már letűnt és kérj gondviselést annak, ki még él."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِقَائِلٍ قَالَ بِحَضْرَتِهِ أَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ :
ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ أَتَدْرِي مَا الِاسْتِغْفَارُ

411.

Valaki azt mondta a hívők emírje jelenlétében, hogy „Allahhoz esedezem bocsánatért", mire ő: „Anyád sirasson el téged! Tudod egyáltalán mi az a bocsánatért való esdeklés? Mert a bűnbocsánat keresése magas rang az embernek. Ez egy olyan fogalom, minek hat pillére van. Az első a múlt megbánása, a második elhatározás a vissza nem esésbe,[46] a harmadik az emberek jogainak biztosítása, miáltal úgy találkozhatsz Allahhal, hogy azért nem lehet majd számon kérni, a negyedik az összes elrendelés teljesítése, amit a múltban elhanyagoltál, s most megadhatod, mi azoknak jár, az ötödik a háj, mi a törvénytelen nyerészkedés eredményeként nőtt, mit a bánattal addig olvaszthatsz, míg a bőr hozzá nem ér a csonthoz, majd új hús fejlődik a kettő között, a hatodik, hogy megízlelje tested az engedelmesség fájdalmát, miként az érezte szembeszegülésed édesét. Így mondd hát azt, hogy Allahhoz esedezem bocsánatért!"

46. A bűnbe való vissza nem esésbe.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحِلْمُ عَشِيرَةٌ .

412.

Az irgalom hozzátartozó.[47]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بْنَ آدَمَ : مَكْتُومُ الْأَجَلِ
مَكْنُونُ الْعِلَلِ ، مَحْفُوظُ الْعَمَلِ ، تُؤْلِمُكَ الْبَقَّةُ ، وَتَقْتُلُكَ الشَّرْقَةُ ،
وَتُنْتِنُكَ الْعَرْقَةُ .

413.

Mily gyötrelmes is Ádám gyermeke! Sorsa elkendőzött előle, betegsége rejtve marad, cselekedetei megőrzöttek, a szúnyogcsípés fáj neki, a fulladás megöli, s az izzadság bűzt áraszt róla.

وَرُوِيَ أَنَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ جَالِسًا فِي أَصْحَابِهِ فَمَرَّتْ
بِهِمُ امْرَأَةٌ جَمِيلَةٌ فَرَمَقَهَا الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ
أَبْصَارَ هٰذِهِ الْفُحُولِ طَوَامِحُ ، وَإِنَّ ذٰلِكَ سَبَبُ هِبَابِهَا ، فَإِذَا نَظَرَ أَحَدُكُمْ
إِلَى امْرَأَةٍ تُعْجِبُهُ فَلْيُلَامِسْ أَهْلَهُ ، فَإِنَّمَا هِيَ امْرَأَةٌ كَامْرَأَتِهِ . فَقَالَ
رَجُلٌ مِنَ الْخَوَارِجِ : قَاتَلَهُ اللّٰهُ كَافِرًا مَا أَفْقَهَهُ ؟! فَوَثَبَ الْقَوْمُ لِيَقْتُلُوهُ
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

414.

Egy alkalommal a hívők emírje együtt ült kísérőivel, mikor egy gyönyörű nő haladt el mellettük. Ők utánanéztek, mire a hívők emírje így szólt: „Ezeknek a férfiaknak a tekintete sóvár és pillantásukat sóvárgásuk tette ilyenné. Ha egyiktek asszonyra veti tekintetét, ki tetszik neki, szorítsa magához feleségét, mert ő is olyan asszony, mint a másik." (Ekkor megszólalt az egyik háridzsita: „Ölje meg Allah ezt az eretneket! Milyen észjárás ez?" A többiek meg rászabadultak, hogy megöljék, de a hívők emírje így szólt: „Várjatok egy keveset! Mert szidalomért szidalom jár, vagy bocsánatkérés a bűnért!"

47. Ha irgalmas vagy, sok pártfogót és lekötelezettet szerezhetsz, ami egyes esetekben többet ér, mint a családtagok segítsége.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : افْعَلُوا الْخَيْرَ وَلَا تَحْقِرُوا مِنْهُ شَيْئًا فَإِنَّ
صَغِيرَهُ كَبِيرٌ وَقَلِيلَهُ كَثِيرٌ

415.

Cselekedjetek jót és ne becsüljetek le abból semmit, mert annak kicsije is nagy, kevese is sok. Sose mondjátok, hogy egyiktek kiváltabb a jótettekben nálatok, mert még Allahra, bekövetkezik. Mert vannak jó és rossz emberek. Bármelyiküket is elhagyjátok, újak lépnek helyükre.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللهُ عَلَانِيَتَهُ

416.

Ki széppé teszi belsőjét, annak Allah széppé teszi külsőjét. Ki hite javára tesz, Õ beteljesíti tettét az evilágon. Kinek kapcsolata Allahhal rendezett, annak Õ elrendezi kapcsolatát másokkal.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْحِلْمُ غِطَاءٌ سَاتِرٌ، وَالْعَقْلُ حُسَامٌ
قَاطِعٌ، فَاسْتُرْ خَلَلَ خُلُقِكَ بِحِلْمِكَ ، وَقَاتِلْ هَوَاكَ بِعَقْلِكَ

417.

Az irgalom mindent elleplező takaró, az ész pedig éles szablya. Ezért leplezd el természeted gyengeségét irgalmaddal és öld le vágyaidat eszeddel.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا اخْتَصَّهُمْ اللهُ بِالنِّعَمِ
لِمَنَافِعِ الْعِبَادِ فَيُقِرُّهَا فِي أَيْدِيهِمْ مَا بَذَلُوهَا ، فَإِذَا مَنَعُوهَا نَزَعَهَا
مِنْهُمْ ثُمَّ حَوَّلَهَا إِلَى غَيْرِهِمْ .

418.

Van Allahnak néhány olyan szolgálója, kiket Õ az emberek hasznára kiváltságban részesít. Ezért Õ megőrzi a kiváltságot kezeikben, hogy ők abból másoknak is adhassanak, de ha azt megtagadják másoktól, akkor Õ elveszi tőlük és másoknak adja.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ يَثِقَ بِخَصْلَتَيْنِ: الْعَافِيَةِ، وَالْغِنَى، بَيْنَا تَرَاهُ مُعَافًى إِذْ سَقِمَ، وَبَيْنَا تَرَاهُ غَنِيًّا إِذِ افْتَقَرَ.

419.

Az embereknek két tulajdonságban nem szabad bízniuk: az egészségben és a gazdagságban, mert mily sokan is vannak, kikről látod, hogy egészségesek, közben betegek, s mily sokat látsz gazdagnak, közben elszegényedtek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ شَكَا الْحَاجَةَ إِلَى مُؤْمِنٍ فَكَأَنَّمَا شَكَاهَا إِلَى اللهِ، وَمَنْ شَكَاهَا إِلَى كَافِرٍ فَكَأَنَّمَا شَكَا اللهَ.

420.

Ki kérését hívőnek panaszolja el, az olyan, mintha Allahnak panaszolta volna el. De ki azzal hitetlennek panaszkodik, olyan, mintha Allahra panaszkodna.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي بَعْضِ الْأَعْيَادِ: إِنَّمَا هُوَ عِيدٌ لِمَنْ قَبِلَ اللهُ صِيَامَهُ، وَشَكَرَ قِيَامَهُ، وَكُلُّ يَوْمٍ لَا يُعْصَى اللهُ فِيهِ فَهُوَ يَوْمُ عِيدٍ.

421.

Így szólt a hívők emírje az egyik ünnepen: „Ez annak ünnep, kinek Allah elfogadta böjtjét, s kinek imáiért hálás. Minden nap ünnep, mikor nem szegülnek szembe Allahhal!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَعْظَمَ الْحَسْرَاتِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَسْرَةُ
رَجُلٍ كَسَبَ مَالًا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللهِ فَوَرِثَهُ رَجُلٌ فَأَنْفَقَهُ فِي طَاعَةِ اللهِ
سُبْحَانَهُ فَدَخَلَ بِهِ الْجَنَّةَ وَدَخَلَ الْأَوَّلُ بِهِ النَّارَ •

422.

A Végítélet Napja annak számára lesz legmegrázkódtatóbb, ki vagyonát nem Allah iránti engedelmességgel nyerte el, s azt egy olyan örökölte, ki azt Allah, a Magasztalt javára áldozta, ezzel ő bekerült a Paradicsomba, az előző meg azáltal a pokolba.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ آخِرَ النَّاسِ صَفْقَةً وَأَخْيَبَهُمْ
سَعْيًا رَجُلٌ أَخْلَقَ بَدَنَهُ فِي طَلَبِ مَالِهِ وَلَمْ تُسَاعِدْهُ الْمَقَادِيرُ عَلَى إِرَادَتِهِ
فَخَرَجَ مِنَ الدُّنْيَا بِحَسْرَتِهِ، وَقَدِمَ عَلَى الْآخِرَةِ بِتَبِعَتِهِ •

423.

Az a legvesztesebb az alkuban és a leghiábavalóbb igyekezetben, ki magát a vagyon szerzéséért feszíti meg, de nem segít néki akaratában sorsa, s az evilágot keserűséggel hagyja el, a Túlvilágra meg azzal érkezik, mit elkövetett.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلرِّزْقُ رِزْقَانِ: طَالِبٌ، وَمَطْلُوبٌ
فَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا طَلَبَهُ الْمَوْتُ حَتَّى يُخْرِجَهُ عَنْهَا، وَمَنْ طَلَبَ الْآخِرَةَ طَلَبَتْهُ
الدُّنْيَا حَتَّى يَسْتَوْفِيَ رِزْقَهُ مِنْهَا •

424.

A gondviselés kétféle: a kereső és a keresett. Ezért ki az evilágot keresi, azt megkeresi a halál, míg onnan ki nem vezeti. De ki a Túlvilágot keresi, azt megkeresi az evilág, míg ki nem elégíti őt gondviselésével.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللهِ مُمُ الَّذِينَ نَظَرُوا إِلَى
بَاطِنِ الدُّنْيَا إِذَا نَظَرَ النَّاسُ إِلَى ظَاهِرِهَا ، وَاشْتَغَلُوا بِآجِلِهَا إِذَا اشْتَغَلَ
النَّاسُ بِعَاجِلِهَا

425.

Azok Allah hívei, kik a világ belsejébe néznek, míg az emberek annak csak felszínét látják. Őket az foglalkoztatja, ami távoli, s az embereket az, mi közeli. Kiölik mindazt, mitől félnek, mert pusztulásba viszi őket, s csak azt hagyják meg, miről tudják, hogy megtartja őket. Látják azt, mit mások tőlük függetlenül felhalmoztak, s ők azokat veszteseknek tartják. Ők ellenségei mindannak, mibe az emberek belenyugszanak, s békességüket lelik abban, mivel az emberek ellenségesek. Általuk tanítják a Korán, hisz ők is onnan nyerték a tudást, s velük marad fenn az Írás, ahogy ők is azzal maradnak fenn. Nem reménykednek annál többen, mint amit remélhetnek, s nincs annál félelmetesebb, mint amitől félnek.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اُذْكُرُوا انْقِطَاعَ اللَّذَّاتِ ، وَبَقَاءَ
التَّبِعَاتِ .

426.

Emlékezz arra, hogy a gyönyörnek egyszer vége szakad, s megmarad a gyötrelem.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اُخْبُرْ تَقْلِهِ .

427.

Tedd próbára az embert, s meg fogod vetni.

Szajjid Razi megjegyzése:

Néhányan ezt a szólását a prófétának – Allah fohásza reá és nemzetségére – tulajdonítják. Ami viszont azt igazolja, hogy ez a hívők emírjétől származik, az az, hogy Szaalab hivatkozása szerint Ibn Arabí a következőt hallotta Maamún kalifa szájából: „Ha Ali nem mondta volna, hogy tedd próbára az embert, s meg fogod vetni, akkor most azt mondanám: vesd meg az embert, hogy próbára tehesd."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا كَانَ اللهُ لِيَفْتَحَ عَلَى عَبْدٍ بَابَ الشُّكْرِ وَيُغْلِقَ عَنْهُ بَابَ الزِّيَادَةِ

428.

Az nem úgy van, hogy Allah megnyitja valakinek a hálaadás ajtaját és elzárja előle a gyarapvását, vagy megnyitja a fohász ajtaját, majd elzárja a meghallgatását, vagy megnyitja a bűnbánat kapuját, s elzárja a megbocsájtását!

وَسُئِلَ مِنْهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيُّهُمَا أَفْضَلُ : اَلْعَدْلُ، أَوِ الْجُودُ ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْعَدْلُ يَضَعُ الْأُمُورَ مَوَاضِعَهَا ، وَالْجُودُ يُخْرِجُهَا مِنْ جِهَتِهَا ، وَالْعَدْلُ سَائِسٌ عَامٌّ ، وَالْجُودُ عَارِضٌ خَاصٌّ فَالْعَدْلُ أَشْرَفُهُمَا وَأَفْضَلُهُمَا .

429.

Mikor megkérdezték a hívők emírjét, hogy mi a jobb, a törvényesség, vagy a nagylelkűség, ő így válaszolt: „A törvényesség helyére teszi a dolgokat, a nagylelkűség pedig kiveszi azokat irányukból. A törvényesség egy általános felvigyázó, míg a nagylelkűség egyedi kiváltság, ezért a törvényesség az, mi e kettőből magasabbrendű, s megkülönböztetettebb."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاسُ أَعْدَاءُ مَا جَهِلُوا.

430.

Az emberek annak ellenségei, amit nem tudnak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الزُّهْدُ كُلُّهُ بَيْنَ كَلِمَتَيْنِ مِنَ الْقُرْآنِ: قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ: ﴿لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ﴾ وَمَنْ لَمْ يَأْسَ عَلَى الْمَاضِي وَلَمْ يَفْرَحْ بِالْآتِي فَقَدْ أَخَذَ الزُّهْدَ بِطَرَفَيْهِ.

431.

Az egész önmegtartóztatást a Korán két meghatározása írja le. Allah, a Magasztalt így szólt: „S ne búsuljatok amiatt, mi elmenekített titeket, s ne örvendjetek azért, mi néktek megadatott."[48] Aki nem sajnálkozik múltján, s nem örvend annak mi még eljön, az mindkét szempontból önmegtartóztató.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَنْقَصَ النَّوْمَ لِعَزَائِمِ الْيَوْمِ.

432.

Ami az alvást megszakítja, az a nap kimenetele javát szolgálja.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْوِلَايَاتُ مَضَايِرُ الرِّجَالِ.

433.

A kormányzóságok az embereket próbára tevő helyek.

---

48. Korán 57/23.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ ، خَيْرُ
ٱلْبِلَادِ مَا حَمَلَكَ .

434.

Nincs több joga egyik városnak sem a másiknál. Számodra az a legjobb város, mi téged hordott ki magában.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ - وَقَدْ جَآءَهُ نَعْيُ ٱلْأَشْتَرِ رَحِمَهُ ٱللهُ - :
مَالِكٌ وَمَا مَالِكٌ ، وَٱللهِ لَوْ كَانَ جَبَلًا لَكَانَ فِنْدًا ، وَلَوْ كَانَ حَجَرًا
لَكَانَ صَلْدًا : لَا يَرْتَقِيهِ ٱلْحَافِرُ ، وَلَا يُوفِي عَلَيْهِ ٱلطَّآئِرُ .

435.

Mikor elért a hívők emírjéhez Astar – Allah kegyelmezzen neki – halálhíre, így szólt: „Málik! Milyen ember is volt Málik! Ha hegy lett volna, akkor roppant hatalmas lett volna, mire nem tudna felkaptatni a lovas és nem repülhetne át fölötte a madár."

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : قَلِيلٌ مَدُومٌ عَلَيْهِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ
تَمْلُولٍ مِنْهُ .

436.

A kevés mi állandó, jobb, mint a sok, mi bánatot hoz.

وَقَالَ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ : إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَائِقَةٌ فَٱنْتَظِرُوا
أَخَوَاتِهَا .

437.

Ha egy embernek van egy megnyerő tulajdonsága, várj, hátha van másik is!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِ صُعْصَعَةَ أَبِي الْفَرَزْدَقِ، فِي كَلَامٍ دَارَ بَيْنَهُمَا: مَا فَعَلَتْ إِبِلُكَ الْكَثِيرَةُ؟ قَالَ: دَعَتْهَا الْحُقُوقُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ذٰلِكَ أَحْمَدُ سُبُلِهَا.

438.

A hívők emírje egy beszélgetés alkalmával így szólt Gálib ibn Sza'szaa Abi Farazdakhoz: „Mit tettél tevéiddel?" (Erre Gálib:) „Magával ragadta őket a kötelesség,[49] ó, hívők emírje!" (Majd a hívők emírje:) „Ez volt a legáldásosabb, mit tehettél!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنِ اتَّجَرَ بِغَيْرِ فِقْهٍ فَقَدِ ارْتَطَمَ فِي الرِّبَا.

439.

Ki úgy kereskedik, hogy nem ismeri az iszlám szabályait, az uzsorássá válik.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ الْمَصَائِبِ بَلَاهُ اللّٰهُ بِكِبَارِهَا.

440.

Ki a kis szerencsétlenséget felnagyítja, arra Allah nagy megpróbáltatást küld.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ زَكَّتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَاتَتْ عَلَيْهِ نَهْمَتُهُ.

441.

Ki saját magát becsüli valamire, vágyai könnyűkké lesznek részére.

---

49. Ugyanis Gálib Zakát hozzájárulás fejében beadta azokat, hogy ezzel is Allah ügyét szolgálhassa.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا مَزَحَ امْرُؤٌ مَزْحَةً إِلَّا مَجَّ مِنْ عَقْلِهِ مَجَّةً.

442.

Mikor az ember viccel, kiköpi a sallangot agyából.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: نُعْدُكَ فِي الرَّغْبِ فِيكَ نُقْصَانُ حَظٍّ، وَرَغْبَتُكَ فِي زَاهِدٍ فِيكَ ذُلُّ نَفْسٍ.

443.

Ha elfordulsz attól, ki rád vágyik, szerencséd megfogyatkozik, s ha arra vágyódsz, ki tőled elfordul, magadat alázod meg.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْغِنَى وَالْفَقْرُ بَعْدَ الْعَرْضِ عَلَى اللهِ.

444.

Akkor jön el az igazi szegénység, vagy gazdagság, miután már bemutatkoztatok Allahnak! [50]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ: أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ، وَآخِرُهُ جِيفَةٌ، لَا يَرْزُقُ نَفْسَهُ، وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ.

445.

Mit is kezd Ádám gyermeke a büszkeséggel, mikor a kezdetben egy csepp volt, végzetében tetemmé lesz, nem élhet meg önmaga, s nem védheti ki elmúlását?

---

50. A Végítélet Napján.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَشْعَرِ الشُّعَرَاءِ فَقَالَ: إِنَّ الْقَوْمَ لَمْ يَجْرُوا فِي حَلْبَةٍ تُعْرَفُ الْغَايَةُ عِنْدَ قَصَبَتِهَا، فَإِنْ كَانَ وَلَا بُدَّ فَالْمَلِكُ الضِّلِّيلُ.

446.

Megkérdezték egyszer a legnagyobb költőről, mire ő: „Ez a társaság nem egy mederben folyt, hogy meg lehetne ítélni babérjuk kiváltságát. De ha már mindenáron választanom kell, akkor a legnagyobb Malik az-Zillíl volt."[51]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَلَا حُرٌّ يَدَعُ هَذِهِ اللُّمَاظَةَ لِأَمْلِهَا؟ إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا الْجَنَّةَ، فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا.

447.

Nincs itt egy olyan szabad ember, ki rá tudná hagyni ezt a szétrágott falatot[52] arra, ki azt szereti? Mert nincs más számotokra, csak a Paradicsom ára, ezért ne adjátok magatokat el, csak a Paradicsomnak!

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْهُومَانِ لَا يَشْبَعَانِ: طَالِبُ عِلْمٍ وَطَالِبُ دُنْيَا.

448.

Két éhes ember nem lakik jól sosem; aki a tudást keresi,
s aki az evilágot hajszolja.

51. Közismertebb nevén Amr ul-Kajsz.
52. Az evilágot.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَامَةُ الْإِيمَانِ أَنْ تُؤْثِرَ الصِّدْقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ عَلَى الْكِذْبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ، وَأَنْ لَا يَكُونَ فِي حَدِيثِكَ فَضْلٌ عَنْ عِلْمِكَ، وَأَنْ تَتَّقِيَ اللَّهَ فِي حَدِيثِ غَيْرِكَ •

449.

A hit azt jelenti, hogy helyezd az igazságot a hamis elé, még ha az árt is néked, a hamis meg hasznodra lenne, ne legyen több szavad, mint tetted és féld Allahot, mikor másokról beszélsz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَغْلِبُ الْمِقْدَارُ عَلَى التَّدْبِيرِ حَتَّى تَكُونَ الْآفَةُ فِي التَّدْبِيرِ •

450.

A végzet felülkerekedik a megmérettetésen, mígnem az erőfeszítések elmúlásba torkollanak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْحِلْمُ وَالْأَنَاةُ تَوْءَمَانِ يُنْتِجُهُمَا عُلُوُّ الْهِمَّةِ •

451.

Az irgalom és az állhatatosság ikrek, mik a buzgalom szülöttei.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغِيبَةُ جُهْدُ الْعَاجِزِ •

452.

A rágalom a reményvesztett fegyvere.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رُبَّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ الْقَوْلِ فِيهِ .

453.

Gyakran azért esnek kísértésbe, mert szépen beszélnek róla.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الدُّنْيَا خُلِقَتْ لِغَيْرِهَا، وَلَمْ تُخْلَقْ لِنَفْسِهَا .

454.

Az evilág egy másikért és nem önmagáért teremtetett.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِبَنِي أُمَيَّةَ مَرْوَدًا يَجْرُونَ فِيهِ ،
وَلَوْ قَدِ اخْتَلَفُوا فِيمَا بَيْنَهُمْ لَتَرَكَادَتْهُمُ الضِّبَاعُ لَغَلَبَتْهُمْ .

455.

Az Omajjádoknak[53] megvan a maguk medre, miben haladnak. De ha maguk közt egyszer összekülönböznek, akkor még egy hiéna is képes lesz leverésükre.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي مَدْحِ الْأَنْصَارِ : هُمْ وَاللَّهِ رَبَّوُا
الْإِسْلَامَ كَمَا يُرَبَّى الْفَلُوُّ مَعَ غِنَائِهِمْ بِأَيْدِيهِمُ الْبَسْطِ وَأَلْسِنَتِهِمُ الْبَسْطِ .

456.

Mikor dicsőítette az anszárokat, így szólt: „Allahra! Ők úgy dajkálták az iszlámot erős kezük gazdagságával és ékesszóló nyelvükkel, ahogy a tehén dajkálja borját."

53. Nemzetség, majd uralkodó dinasztia, közéjük tartozott Muávija is.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْعَيْنُ وِكَاءُ السَّهِ •

457.

A szem az elmúlt idők fogva tartója.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي كَلَامٍ لَهُ : وَوَلِيَهُمْ وَالٍ فَاقَامَ وَاسْتَقَامَ حَتَّى ضَرَبَ الدِّينُ بِجِرَانِهِ •

458.

Ezt mondta néhány saját szólásáról: „Átvette fölöttük a hatalmat uralkodójuk, ki egyenes maradt és őket is egyenessé tette,[54] míg az egész hitvallás ki nem nyújtóztatta nyakát a földre."[55]

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ عَضُوضٌ يَعَضُّ الْمُوسِرُ فِيهِ عَلَى مَا فِي يَدَيْهِ وَلَمْ تُؤْمَرْ بِذَلِكَ

459.

Kemény idők jönnek az emberekre, mikor a gazdagok majd fogukhoz verik azt, mi kezükben lesz,[56] pedig nem ez rendeltetett el nekik. Allah, a Magasztalt így szólt: „Ne feledjétek a szívélyességet magatok között."[57] Ekkor majd felemelkedik a gonosz, leigázzák az erényest, eladják az elnyomottat annak ellenére, hogy az elnyomottak eladását a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – megtiltotta.

54. Utalás a prófétára – Allah fohásza reá és nemzetségére.
55. Utalás Omar ibn Hattáb kalifára és uralkodására.
56. Fösvényekké lesznek.
57. Korán 2/237.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَلَكَ فِيَّ رَجُلَانِ: مُحِبٌّ مُفْرِطٌ، وَبَاهِتٌ مُفْتَرٍ.

460.

Kétféle ember pusztít el. Az egyik ki szeret és túlontúl magasztal, a másik ki meghazudtol és koholmányt agyal ki.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ التَّوْحِيدِ وَالْعَدْلِ فَقَالَ: التَّوْحِيدُ أَنْ لَا تَتَوَهَّمَهُ، وَالْعَدْلُ أَنْ لَا تَتَّهِمَهُ.

461.

Mikor Allah Egyedüliségéről és a törvényességről kérdezték, így felelt: „Az Egyedüliség azt jelenti, hogy ne is próbáld elképzelésed határai közé szorítani, a törvényesség pedig, hogy ne kíséreld meg Őt vádakkal illetni."

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحِكْمِ، كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ بِالْجَهْلِ.

462.

Nem jó a hallgatás arról, mi bölcsességget rejt, ahogy nem jó a tudatlanságot kibeszélni.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي دُعَاءٍ اسْتَسْقَى بِهِ: اللَّهُمَّ اسْقِنَا ذُلُلَ السَّحَابِ دُونَ صِعَابِهَا.

463.

A hívők emírje így fohászkodott esőért: „Allah! Küldj ránk jámbor fellegeket, s ne zabolátlanokat."

Szajjid Razi megjegyzése:

Ez egy gyönyörű és tiszta gondolat, miben a hívők emírje a felhőt, mit mennydörgés, villámlás és szél kísér, összehasonlítja a zabolátlan tevével, mi leveti nyergét, ledobja lovasát. Azokat a fellegeket pedig, melyeket nem kísérik az előző jelenségek, az engedelmes, a jámbor tevéhez hasonlította, mit könnyű megfejni és megülni.

وَقِيلَ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ غَيَّرْتَ شَيْبَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
فَقَالَ: الْخِضَابُ زِينَةٌ وَنَحْنُ قَوْمٌ فِي مُصِيبَةٍ •
يُرِيدُ وَفَاةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ •

464.

Egyszer így szóltak hozzá: „Bár megváltoztatnád őszségedet, ó, hívők emírje!" Mire ő: „A hajfestés dísz, s mi most egy lesújtott nép vagyunk."

Szajjid Razi megjegyzése:

A hívők emírje itt a próféta – Allah fohásza reá és nemzetségére – halálára utal.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَلْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ •

465.

A meggyőződés olyan vagyon, mi sosem merül ki.

Szajjid Razi megjegyzése:

Egyesek ezt a mondását Allah prófétájának – Allah fohásza reá és nemzetségére – tulajdonítják.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِزِيَادِ ابْنِ أَبِيهِ - وَقَدِ اسْتَخْلَفَهُ لِعَبْدِ اللهِ ابْنِ الْعَبَّاسِ عَلَى فَارِسَ وَأَعْمَالِهَا ، فِي كَلَامٍ طَوِيلٍ كَانَ بَيْنَهُمَا ، نَهَاهُ فِيهِ عَنْ تَقْدِيمِ الْخَرَاجِ - : اسْتَعْمِلِ الْعَدْلَ وَاحْذَرِ الْعَسْفَ وَالْحَيْفَ ، فَإِنَّ الْعَسْفَ يَعُودُ بِالْجَلَاءِ ، وَالْحَيْفَ يَدْعُو إِلَى السَّيْفِ .

466.

Mikor a hívők emírje Zijád ibn Abíhot Abdullah ibn Abbász helyére kinevezte Perzsia és bevételei fölé, egy hosszú beszélgetést folytatott vele, miben megtiltotta számára a túlzott adók kivetését, s így szólt: „Igazságosan cselekedj, óvakodj az erőszaktól és törvénytelenségtől, mert az erőszak elűzésükhöz vezet, míg a törvénytelenség fegyverbe szólítja őket!"

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَشَدُّ الذُّنُوبِ مَا اسْتَخَفَّ بِهِ صَاحِبُهُ .

467.

Az a legnagyobb bűn, mit elkövetője a legkönnyebben vesz.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا أَخَذَ اللهُ عَلَى أَهْلِ الْجَهْلِ أَنْ يَتَعَلَّمُوا حَتَّى أَخَذَ عَلَى أَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُعَلِّمُوا .

468.

Allah nem kötelezte a tudatlanok népét a tanulásra, viszont a tanultakat arra kötelezte, hogy tanítsanak.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ٭ شَرُّ الْإِخْوَانِ مَنْ تُكُلِّفَ لَهُ .

469.

Az a legrosszabb barát, kinek alakoskodni kell.

Szajjid Razi megjegyzése:

Az alakoskodás elválaszthatatlan a széthúzástól és bűn, mihez az a barát ragaszkodik, ki megköveteli a szertartásosságot. Ez a barát a legrosszabb barát.

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ٭ إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ .

470.

Ha egy hívő feldühíti testvérét, akkor külön is válik tőle.